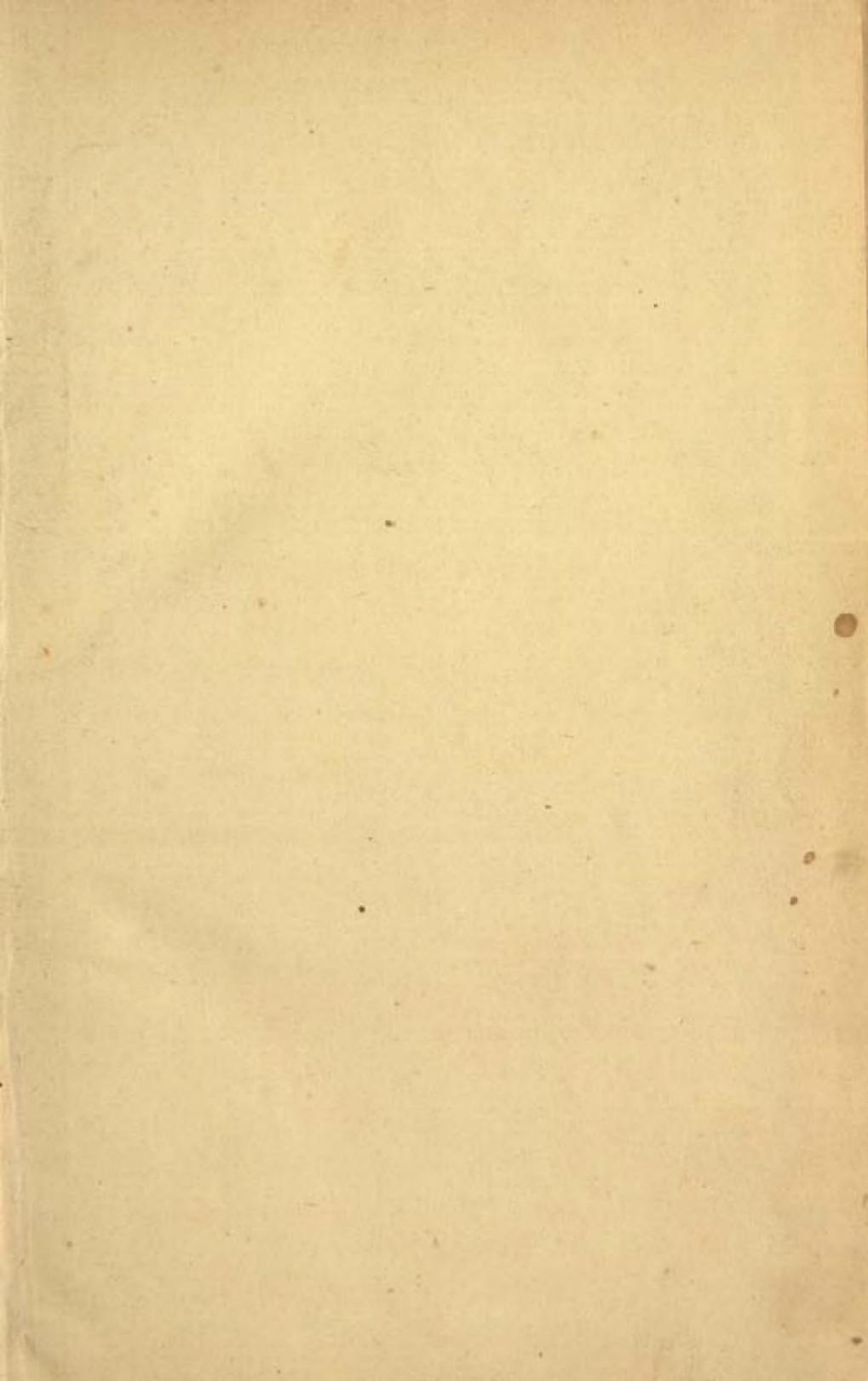

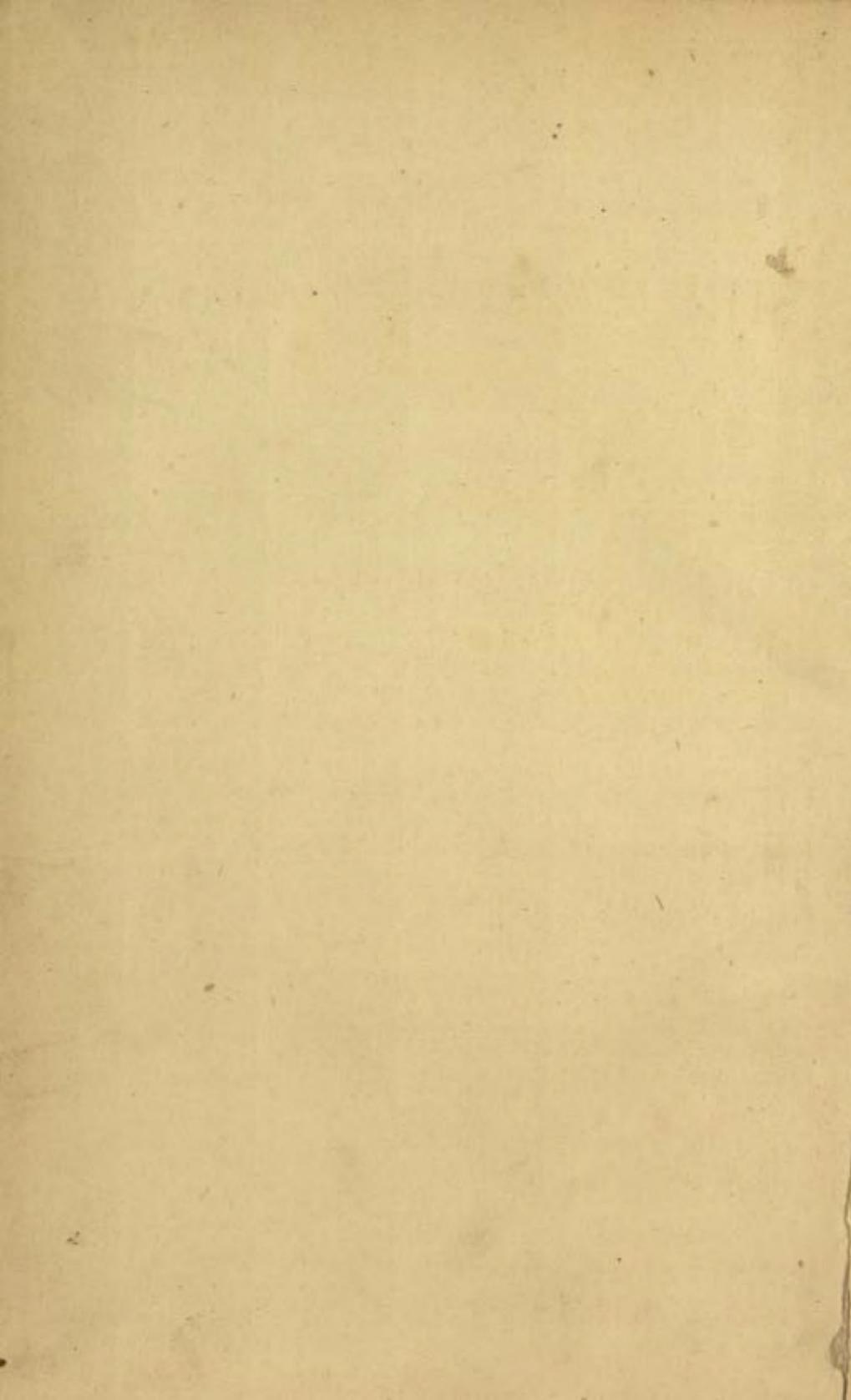
GOVERNMENT OF INDIA
ARCHÆOLOGICAL SURVEY OF INDIA
CENTRAL
ARCHÆOLOGICAL
LIBRARY

ACCESSION NO. 23811

CALL No. Sa9/Kal/P.D.

D.G.A. 79

The Department of Public Instruction, Bombay.

THE RĀJATARĀNGINI

OF

KALHĀNA.

EDITED

BY

DURGĀPRASĀDA, SON OF VRAJALĀLA.

VOL. III.

CONTAINING THE SUPPLEMENTS TO THE WORK OF
JONĀRĀJA, SRIVARA AND PRĀJYABHATTĀ.

EDITED

23811

BY
P. PETERSON, M. A.

500 COPIES.

Registered for copy-right under Act XXV of 1867.

Sag
Kal P. D.

Bombay:

GOVERNMENT CENTRAL BOOK DEPÔT.

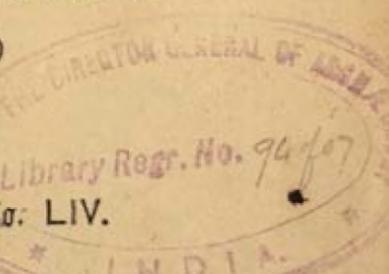
(All rights reserved.)

1896.

Price 2½ Rupees.

Library Regd. No. 94 f. 7

Bombay Sanskrit Series No. LIV.

BOMBAY:

PRINTED AT "TATVA-VIVECHAKA" PRESS.

CENTRAL ARCHAEOLOGICAL
LIBRARY, NEW DELHI.
Acc. No. 23.811
Date. 14.10.56
Call No. saqf kaf P.P.

and - my son
Jonarāja, Srivara, 28/25
H

जोनराज श्रीवर प्राज्यभृत्यः

राजतरडिण्यः

एलफिनस्तनविद्यालयस्थसंस्कृताध्यापकवरेण

डाक्टर पीटर् पीटर्सनार्थ्येन

संशोधिताः

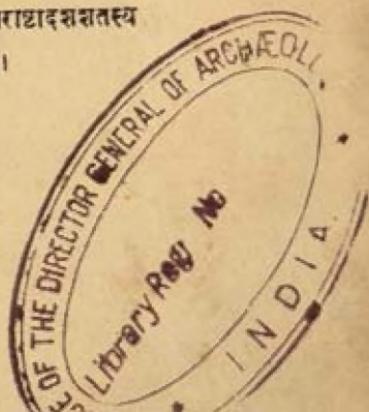
तात्र

राजानुशासनेन मुम्बापुरवर्तितच्चविवेचकाभिधाने मुद्रायन्तालये मुद्रिताः

अस्य च ग्रन्थस्य स्वामित्वे (१८६७) सप्तवर्ष्युत्तराष्ट्रादशशतस्य
पञ्चविंशत्वनियममनुस्य संगृहीतम् ।

१८६८.

मूल्यं सपादं रूप्यकद्यम् ।

संग्रहालय विद्यालय

संग्रहालय विद्यालय का स्थान अपने गवर्नर और ब्रिटिश राजा की तरफ से दिया गया था। इसका उद्देश्य विद्यालयों की सुधारणा करना था।

संग्रहालय
विद्यालय

अथ

जोनराजकृता

द्वितीया राजतराङ्गिणी ।

सिद्धे यत्र सति त्रपाकुलमिव स्पर्धाभिलापाहते-
रन्तर्धिं वहति चिलोकमहितं शेषं निजार्थद्वयम् ।
खेहैकीभवदाशयद्वयजयाकाङ्गीव गाढं मिल-
देहार्थद्वयमस्तु तद्गवतोरद्वेतसंपत्तये ॥ १ ॥
दातुं भक्ताय कल्याणं गर्भं विभ्रदिवान्वहम् ।
तुन्दिमो गणराजः स विघ्नशान्तिं करोतु नः ॥ २ ॥
श्रीगोनन्दमुखैर्धर्मसंमुखैरा कलेः किल ।
कश्मीरकाशयपी भूपैरपालि गुणशालिभिः ॥ ३ ॥
तेषामभाग्यहेमन्तनिशातमसि तिष्ठति ।
नैव कश्चिदपश्यत्तान्काव्यार्कानुदयाच्चिरम् ॥ ४ ॥
रसमव्या गिरा वृद्धां निव्यतारुण्यमापिषत् ।
अथ श्रीजबसिंहान्तं तत्कीर्तिं कलहणद्विजः ॥ ५ ॥
ततो देशादिदोषेण तद्भाग्यैरथापि वा ।
कविर्वाकसुधया कश्चिद्वाजिजीवत्परावृपान् ॥ ६ ॥
श्रीजैनोल्लाभदीने क्षमां संप्रत्यक्षति रक्षति ।
जोनराजाभिवस्तेषामुद्यतो वृत्तवर्णने ॥ ७ ॥

दर्पगलानिभवां राजपान्थानां तापसंततिम् ।
 हर्तुं संरोपितः काव्यद्रुमो भाविफलोदयः ॥ ८ ॥
 उपस्काररसं क्षिष्वा विनथामृतशीतलैः ।
 सज्जनैर्वर्धनीयोयमपि यज्ञेन भूयसा ॥ ९ ॥
 मश्चान्विस्मृतिपायोधौ जयसिंहादिभूपतीन् ।
 श्रीजैनोलाभदीनस्य कारण्यादुज्जिहीर्पतः ॥ १० ॥
 सर्वधर्माधिकारेषु नियुक्तस्य दयावतः ।
 मुखाच्छ्रीशिर्यभृस्य प्राग्राज्ञामनवश्या ॥ ११ ॥
 राजावलिं पूरयितुं संप्रति प्रतिभासमः ।
 कवीनामाभिलाषेण न तु स्वस्मान्ममोद्यमः ॥ १२ ॥
 क चुणठीजलबन्मद्वाकुं च काव्यं तरङ्गितम् ।
 छायामात्रानुकारेण किं न दं पुण्ड्रकायते ॥ १३ ॥
 अन्तःशून्यां लघुप्रक्षां तुम्बीमेतां वहच्छहम् ।
 पारं राजतरङ्गिण्या गन्तुं हन्तोद्यमं श्रितः ॥ १४ ॥
 पृथ्वीनाथगुणाख्याने चापलं मे न दूषणम् ।
 अलंकारैरहंकारात्कुरुपापि हि वलाति ॥ १५ ॥
 कवीनामुपभोग्या वा मद्वाकस्वान्तरसिद्धये ।
 गङ्गाजलं जलं तेषां यैर्न पीतं जलान्तरम् ॥ १६ ॥
 राजोदन्तकथासूत्रपातमात्रं कृतं मया ।
 कुर्वन्तु रचनामत्र चतुराः कविशिलिप्नः ॥ १७ ॥
 मणीनां घर्षणायैव महाशाणस्य नैपुणम् ।
 कान्तिप्रणयने तेषां मुखसारमणेस्तु तत् ॥ १८ ॥
 विनैव प्रार्थनां काव्यं कवेः पद्यनित साधवः ।
 किमर्थितः शशी विश्वं सुधासारेण सिञ्चति ॥ १९ ॥

अनुनीतोपि कालुर्ध्यं खलः काव्ये न मुञ्चति ।
 सुधाघौतोपि नाङ्गारः शुभ्रतामेति जातुचित् ॥ २० ॥

पश्यन्तु मत्काव्यमिति चिरं दूरं गता कवेः ।
 अतः परं मुखप्रेक्षिभावदैन्यकदर्थना ॥ २१ ॥

समः स्यादप्रवीणानां गीतसंस्कृतयो रसः ।
 वानरा युजते गुज्जान् शीते वह्निकणम्भ्रमात् ॥ २२ ॥

काव्यं श्रुतमपि प्रीत्यै नावोधोपहतात्मनाम् ।
 हीनदन्तबलस्येक्षुमुखे न्यस्तः करोति किम् ॥ २३ ॥

पदार्थसुन्दरे काव्ये दर्शते निर्मलात्मनाम् ।
 दुर्वारं गुणिरक्षानां मत्सरप्रतिविम्बनम् ॥ २४ ॥

लक्षणा दूषयन्तिन्दुं बुधं मत्सरयक्षणा ।
 विधाता वाच्यतामेति परोद्रेकासहायणोः ॥ २५ ॥

मद्वाक्लहणकाव्यान्तःप्रवेशादेतु चर्वणम् ।
 निर्गमाम्बु सरित्तोये पतितं पीयते न किम् ॥ २६ ॥

जगदानन्दनो देवद्विजातिकृतवन्दनः ।
 क्षितिसंकल्पनः साक्षादासीत्सुस्सलनन्दनः ॥ २७ ॥

गजराजैकवाहत्वप्रसिद्धिमपि विभ्रती ।
 जयसिंहाभिधाने श्रीश्चित्रं यस्मिन्सदावसत् ॥ २८ ॥

वामदेव्या लालिते मात्रा श्रियो भोक्तरि भूपतौ ।
 तयोः श्वश्रूषुपत्वेन नैवादर्शं विरोधिता ॥ २९ ॥

त्रिगर्ताधिपतेर्वश्यं मलुं जातु सुशर्मणः ।
 वैरिनिर्वासितं प्रासं वृत्तिकामं नृपोग्रहीत् ॥ ३० ॥

सर्वत्रौपदयस्तुणानि मणयो ग्रावाण एवाखिले-
 र्मन्यन्ते गुणिनो दिग्नन्तरगतास्तावज्ञानाः प्राकृताः ।

यावद्देव नयन्ति कर्मभिरभिष्येयप्रकर्षप्रथे-
 शिवप्रायदशैश्च निर्मलमतिस्फारं जनं रञ्जनम् ॥ ३१ ॥
 वसुधावासवे याते जेतुं यवनमेदिनीम् ।
 सैन्यस्य वल्लभो महुः शौयोंद्रेकादथाभवत् ॥ ३२ ॥
 हतशेयं तुरुष्केशसैन्यं तुलयितुं निशि ।
 शिविरं महुचन्द्रोगाद्रिपूणां साहसोर्जितः ॥ ३३ ॥
 यत्र न प्राविशाद्यायुर्भात्येव सुभट्टैर्वृते ।
 ध्रुवं मन्त्रौषधिबलात्प्रविश्यान्तर्बलान्तरे ॥ ३४ ॥
 सुप्रस्त्रेहांहसो भीतेरनिघन्यवनेश्वरम् ।
 उपानहौ स्वनामाङ्के निनायास्य शिरखताम् ॥ ३५ ॥
 उपानहौ परिज्ञाय शृहीत्वा चाथ सोप्यरिः ।
 भूपतेः शिविरं यातः श्रियं कीर्तिमिवादित ॥ ३६ ॥
 द्वे मूर्तीं तपनानलावय तथा शंभोः शशाङ्काम्भसो
 नेता हन्त मिथो गतानुगतिको लोकस्तुलां तां द्वयीम् ।
 सूर्याचन्द्रमसोर्यथास्वसुपलैः कान्तैर्विशेयं परं
 तेषां तत्सृतियोगिसंभविगुणैर्लघ्वा जनो रोचकी ॥ ३७ ॥
 विशेष्वदे फालगुने कुण्डाददयां भूमिवल्लभः ।
 स्वसौभाग्येन दिव्यखीदशमप्रीणयत्तराम् ॥ ३८ ॥
 अथाभ्ययेचि तत्पुत्रो जडैः स परमाणुकः ।
 अणीयः पद्मविस्फारः कुन्दो मावदिनैरिव ॥ ३९ ॥
 अवधूय प्रजात्राणमवधीर्य च दिग्जयम् ।
 कर्तुं प्रारथताखिच्चं राजा कोशस्य संचयम् ॥ ४० ॥
 दातुं भोक्तुमनीशास्य श्रोत्रियस्येव संपदम् ।
 प्रयागजनको धूतीं राजो मुमुक्षुः श्रियम् ॥ ४१ ॥

तौ हि स्वभूत्यैर्निःसत्त्वं कारितै राक्षसाकृतिम् ।
 तमत्रासयतां रात्रौ रात्रौ चित्रेण कर्मणा ॥ ४२ ॥

मिथ्यात्मनीनतां तस्य नाटयन्तौ कुमन्त्रिणौ ।
 रक्षासूनिति तं वित्तं त्यजयामासतुर्नृपम् ॥ ४३ ॥

स्थाने भिषायकस्यैतावादिश्य स्वानुजीविनम् ।
 तृणच्छुश्रं महारत्नैश्चैत्र्यां पूजयतः स्म तौ ॥ ४४ ॥

स पुनः कृतसंकेतः पश्यतस्वेव जनेष्वहो ।
 राज्ञः कृत्वाशिर्यं रात्रौ सालंकारो यथौ वनम् ॥ ४५ ॥

भिषायको वलि यत्ते गृहीत्वा व्यधिताशिषः ।
 निर्विघ्नं भावि तद्राज्यमिति तौ भूपमूचतुः ॥ ४६ ॥

भिषायकदिने भृत्यं स्वं कृत्वा तौ भिषायकम् ।
 रत्नैरभ्यर्थ्यं विपिनं नीत्वाथ प्रत्यमुञ्चताम् ॥ ४७ ॥

कुबेरस्त्वयि तुष्टोद्य नानारत्नविभूषितः ।
 कृत्वा तवाशिर्यं लोकसमक्षमतिरोहितः ॥ ४८ ॥

इत्युक्ता भूपतेस्तस्य मुग्धस्य कृपणस्य च ॥
 प्रयागजनकौ धूतौ प्रसादं प्रत्यदापिताम् ॥ ४९ ॥

एवं कदीश्वरस्यास्य वालस्येव विभीषिकाः ।
 संददर्श्य कोशां निःशोर्यं लुण्ठयां चकतुर्बिंदौ ॥ ५० ॥

राजा सार्धान्नवाद्वान्स इमां भुक्त्वा दिवसान्दश ।
 चत्वारिंशाद्वन्नभस्यसिताष्टम्यां लयं यथौ ॥ ५१ ॥

वन्तिदेवाभिधः सप्तचत्वारिंशोथ वत्सरे ।
 भाद्रशुक्रदशम्यां स तस्य पुत्रो व्यपद्यत ॥ ५२ ॥

बुप्पदेवाभिधः पौरीर्योग्यालाभाद्यृपः कृतः ।
 प्रापितो धासरचितः पूजामिव भिषायकः ॥ ५३ ॥

हृष्टा स्थूलशिलां हृष्टो मूढः सोथ स्वमन्त्रिणः ।
 आदिशत्स्तन्यदानेन वध्येन्तामितरा इति ॥ ५४ ॥
 श्रुत्वा तत्स्थानमाहात्म्यं वालिशो मन्त्रभिः सह ।
 आगात्सुरेश्वरीक्षेत्रं नौपयेन स जातुचित् ॥ ५५ ॥
 अप्सु स्वप्रतिविम्बेस्य कुर्वतो मुखबैकृतम् ।
 रुपा चपेटां ददतो न्यपतन्मणिमुद्रिका ॥ ५६ ॥
 राङ्गः क मणिमुद्रेति पृच्छतः सोऽन्यधादिति ।
 पतिता सा जले रेखां तत्राभिज्ञानमाचरम् ॥ ५७ ॥
 एवं निर्दर्शनीभूय मूर्खाणां नाम राजताम् ।
 नवादांश्चतुरो मासान्सार्थं द्वे च दिने व्यधात् ॥ ५८ ॥
 तस्यानुजोथ भूभारमनिच्छन्नपि जस्सकः ।
 स्ववृद्धिकामैरत्यज्ञो लवन्यैरभ्ययिच्यत ॥ ५९ ॥
 वध्यन्ते न शुका इवोदितवचः संवादिनो वायसा
 भूमिः शर्करिलोर्वरेव भजते नो कर्षकाक्षोदनम् ।
 अइमा सैन्धववन्न जातु गमितो निषिद्ध्य चूर्णाकृतिं
 केपांचिद्गुणवद्गुणाय महते दोषोपि संजायते ॥ ६० ॥
 सोदरौ श्रुक्षभीमाल्यौ द्विजौ तस्य महीभुजः ।
 धूर्त्तवेन प्रियावाङ्गामचिरादुदलङ्घताम् ॥ ६१ ॥
 सहार्थां समसामर्थ्यां स कथं नौ सहिष्यते ।
 भूपं मत्वापि सामर्थं नान्यं ववतुरित्यम् ॥ ६२ ॥
 स्वयं यज्ञ न संमेजे तयोरेको नृपश्रियम् ।
 लवन्योत्सक्तता हेतुर्न त्वनौचित्यशङ्किता ।
 तत्र हेतुर्लवन्येन्द्रभयं नानौचिती पुनः ॥ ६३ ॥
 यान्त्यङ्गसंगममनङ्गशमङ्गयन्ति
 रागं प्रददर्थं हृदि कम्पमुदञ्चयन्ति ।

व्यापादयन्ति विषवेदनया विशेषा-

द्विश्वास्य दुष्टपिदिका युवतिश्च हा धिक् ॥ ६४ ॥
 वार्धकक्षीणशक्तित्वाद्विरक्तम्बुधधूरपि ।
 हत्वा क्षुश्च विषेणाशु भीमं भोगमकारयत् ॥ ६५ ॥
 सा देवरस्य सङ्गेन शिवद्वसंचित्रिता सती
 दानेन माधवादीनां स्वपापे पर्यणोनमत् ॥ ६६ ॥
 सोष्टादशाव्दान्मां भुक्त्वा सत्रयोदशवासरात् ।
 युगानाङ्काव्दमायान्त्यदशम्यां प्रलयं यथौ ॥ ६७ ॥
 ततः श्रीजगदेवस्तत्तनयो विनयोर्जितः ।
 ततान जनताहर्षं मधुमास इवाधिकम् ॥ ६८ ॥
 परस्परविरुद्धानां भृत्यानां तुल्यवृत्तिता ।
 तत्राभूदुत्पलाव्जानामिव संध्याक्षणागमे ॥ ६९ ॥
 उज्जहार महीनाथः पृथुविज्ञानकौशलः ।
 भूतले दुर्ब्यवस्थानं शल्यं शल्यहरो यथा ॥ ७० ॥
 मनःशल्यायमानः स निःसामान्यगुणो नृपः ।
 कुचकिकावलादेशान्मन्त्रिभिर्निरवास्यत ॥ ७१ ॥
 निग्रहानुग्रहाधायिमन्त्रहं गुणराहुलम् ।
 स प्राप सचिवं मित्रं कपीन्द्रमिव राघवः ॥ ७२ ॥
 उदयप्राप्तिलोभेन शूरद्विजपती समम् ।
 अगातामथ कश्मीरदेशं तौ विस्मयावहौ ॥ ७३ ॥
 चिरं भुक्तां श्रियं त्यक्तुमनीशाः समरोदताः ।
 तन्मन्त्रौजोहुताशान्तः प्रापुः शलभतां द्विषः ॥ ७४ ॥
 जित्वा क्षमां बुभुजे भूपश्छब्दचामरहासिनीम् ।
 लक्ष्मीमराजलक्ष्मां तु श्रीगुणाकरराहुलः ॥ ७५ ॥

राजा रज्जुपुरेराजद्राजतच्छब्दधारिणम् ।
 हर्षेश्वरस्य प्रासादं निर्ममे निर्ममेहितः ॥ ७६ ॥
 वालुभ्याद्वारपतिर्तां पद्मेनामवता ततः ।
 दुरात्मनावधि च्छब्दविषदानेन भूपतिः ॥ ७७ ॥
 रक्षित्वा क्षितिमद्वान्स सञ्चयहर्दैश्वर्तुदश ।
 नन्दाधाद्वचैत्रान्त्यचतुर्दश्यां लयं ययौ ॥ ७८ ॥
 तत्पुत्रो राजदेवोथ काष्ठवार्द भयाद्वतः ।
 आनिन्ये वामपार्श्वस्थैर्द्वारेशास्य विरोधिभिः ॥ ७९ ॥
 तं सलहणात्यदुर्गान्तःप्रविष्टं दुष्टचेष्टितः ।
 अवेष्टयद्वलैः पद्मो मण्डलैरित्व पञ्चगम् ॥ ८० ॥
 उपायनीकृतापूर्वपादुकालोककौतुकात् ।
 प्रमत्तं कोपि चण्डालो द्वारेशमवधीदणे ॥ ८१ ॥
 अभिपिक्तस्ततो भट्टः समेरीशङ्कनिःस्वनम् ।
 प्रणतानन्तसामन्तः सेवकानन्वजिग्रहत् ॥ ८२ ॥
 असामान्यो लवन्येन्द्रान्स वास्तव्यकुद्भितान् ।
 निन्ये क्षोणीपरिवृद्धो रूढिभारोद्दिमादिशन् ॥ ८३ ॥
 लवन्यवन्यकरिणां दर्पनिर्दलनं व्यथात् ।
 नरसिंहो महातेजा वनानामिव पावकः ॥ ८४ ॥
 मालैर्वलाल्यचन्द्रस्य वलिनो लहरेशितुः ।
 हरतो नगरार्थं स शक्तो नाभूत्तिवारणे ॥ ८५ ॥
 पुण्यं राशीभवन्मूर्त्तिमिवाथ स्वामिधाकृतम् ।
 वलाल्यचन्द्रः सान्द्रौजा नगरान्तर्मठं व्यथात् ॥ ८६ ॥
 अयं सद्गुरुः सद्गुरुः कथिदस्माभिरभिविच्यते ।
 अमन्त्रयन्निदं भट्टा राज्ञावगणितास्ततः ॥ ८७ ॥

न भद्रोहं न भद्रोहमित्यथावि पदेषदे ।
 भद्रेभ्यः कुञ्ज्यता तेन निर्दिष्टे भद्रलुण्ठने ॥ ८८ ॥

तदैव विमलाचार्यः शाके स्वेषुनवाङ्गिते ।
 षड्डिनन्दमासस्य मलभ्रमभवारयत् ॥ ८९ ॥

निर्ममे निर्ममो राजपुरीं राजोलकं तथा ।
 राजदेवः स राजेन्द्रु राजन्मार्जितमङ्गलः ॥ ९० ॥

अहानि सप्तविंशानि त्रयोविंशांश्च वत्सरान् ।
 मासत्रयीं च राजा स क्षमां रक्षित्वा क्षयं यथौ ॥ ९१ ॥

संग्रामदेवस्तत्पुत्रो गोत्रसुत्रामतां भजन् ।
 त्रासमासूत्रयद्राजसिहः शात्रवदन्तिनाम् ॥ ९२ ॥

विश्रम्भात्सूर्यमनुजं चक्रे प्रतिनिधि स्वयम् ।
 कुचक्किकः स भोगेभ्यो लभ्यन्द्रोहमचिन्तयत् ॥ ९३ ॥

शुतद्रोहो महीभर्ता भीतः स लहरीशितुः ।
 चन्द्रस्य मण्डलं सूर्यः प्राविक्षदुदयेच्छया ॥ ९४ ॥

दारणेरुणकाले स सूर्यं चन्द्रान्वितं तदा ।
 स्वर्मानुरित्व भूमानुशित्रं समममीमिलत् ॥ ९५ ॥

शामालाधिपतिस्तुङ्गः सूर्यं पार्श्वं नयन्मदात् ।
 कृतयात्रेण राजाथ नीचभावमनीयत ॥ ९६ ॥

मार्गीनिरन्दुरविभिश्चौरवद्रजनो भ्रमन् ।
 विट्ठ्यकस्ततः सूर्यो वद्धा राजा व्यपाद्यत ॥ ९७ ॥

स्वलक्ष्मीं रक्षितुं साक्षात्तस्मिन्नात्तक्षणे प्रभौ ।
 अकारयज्ञहिभयं स्तेनाः कलहणनन्दनाः ॥ ९८ ॥

गोत्रजेषु वलिष्टेषु नष्टाशः सोथं पार्थिवः ।
 शिष्टमिष्टं च शरणमगाद्राजपुरीपतिम् ॥ ९९ ॥

तस्मिन्दण्डधरे दूरं याते डामरफेरवः ।
 अन्त्राण्यपि विशामाशुरशेषं रक्षपायिनः ॥ १०० ॥
 राजा सुमनसा त्यक्ते द्विजैश्च स्पर्शदृष्टिम् ।
 भोज्यं डामरडोम्बानां तद्राज्यान्नमभूचिरम् ॥ १०१ ॥
 स्वमण्डले विशीर्णेथ परमण्डलमाविशन् ।
 न कैरनुमतो राजा प्रत्यासन्ननवोदयः ॥ १०२ ॥
 प्रत्यागतो राजपुर्याः स रिपूत्समरे जयन् ।
 ब्राह्मणान्कालहणी रक्षव्राज्यं पुण्यं च लब्धवान् ॥ १०३ ॥
 एकविंशतिशालं स श्रीविशालं विशांपतिः ।
 गोद्विजानां निवासाय चकार विजयेष्वरे ॥ १०४ ॥
 कालहणिप्रणिधीनां स द्विवां लुण्ठनकाङ्गिणाम् ।
 चौराणामिव दीपोभूद्देषणीयो महीपतिः ॥ १०५ ॥
 शास्त्राकान्तदिग्न्तः स सुदुराशैरुदुराशैः ।
 कविकल्पद्रुमो राजा विच्छिन्नः कलहणात्मजैः ॥ १०६ ॥
 नायकोक्त्वं तं भूपं कविः पण्डितयःशकः ।
 स्वोक्तिहारलतां विद्वत्कण्ठभूयात्वमानयत् ॥ १०७ ॥
 पोडशान्दशाहानि स भुत्तका हमां व्यपद्यत ।
 जगद्द्रोथ पञ्चम्यां भाद्रेष्टाविशवत्सरे ॥ १०८ ॥
 रामदेवोथ तत्पुत्रो हत्वा स्वपितृघातकान् ।
 पृथ्वीराजे प्रजाभारं सर्वमेव समार्पिषत् ॥ १०९ ॥
 लेदर्यां दक्षिणे पारे सल्लारे स महीपतिः ।
 स्वनामाङ्कं व्यधात्कोह्न यशोराशिमिवापरम् ॥ ११० ॥
 प्रमादाङ्गमानीतः शमालाविजयोद्यमे ।
 तेनोत्पलपुरे विष्णोः प्रासादो नृतनोकृतः ॥ १११ ॥

वैशाखे मासि पक्षे शशधरविशदे त्रिशददे स भक्त्या
द्वादश्यां रामराजे द्वितिमवति निजप्रेयसीं सोमवारे ।
पृथ्वीराजः शामालाविजयनसमये दस्युभग्नं मुरारं
संपूर्णाङ्गं विधायोत्पलपुरनगरे स्वप्रतिष्ठां चकार ॥ ११२ ॥

पुण्यं चन्दनवृक्षस्य फलं चम्पकभूरुहः ।
अपत्यं तस्य राजश्च हन्त नाकारि वेघसा ॥ ११३ ॥

भियायकपुरस्थस्य कस्यचिह्नाद्वाणस्य सः ।
पुत्रं लक्ष्मणनामानं पुत्रीयामास भूषणः ॥ ११४ ॥

अकृत्रिमपिता पुत्रप्रीतिं प्रीतिः प्रथीयसी ।
वस्त्ववोचितमालेख्यं तयोरतुलयत्तराम् ॥ ११५ ॥

श्रीसमुद्राभिधा देवी विमुद्रितसमुद्रजा ।
वितस्तायां स्वनामाङ्कं नगरान्तर्मठं व्यधात् ॥ ११६ ॥

वयोदशादिनं मासं वत्सरांश्चैकविशतिभ् ।
क्षमां भुक्तवैकोनपञ्चाशो वर्णे स धामगादिये ॥ ११७ ॥

कथेचिह्नशमदेवोथ पाण्यमानाङ्गविहळः ।
नग्नः कण्टकिनीं वल्लीमिव क्षोणीं वभार सः ॥ ११८ ॥

क्षत्रीकृतोपि नामुञ्चत्स्वधर्मं धरणीपतिः ।
न माणिक्यश्रियं धन्ते रज्जितोऽमापि जातुचित् ॥ ११९ ॥

वितस्तायास्तटे श्वश्रूमठोपान्ते मठं नवम् ।
निष्पङ्का निजनामाङ्कं महेला महिषी व्यधात् ॥ १२० ॥

कज्जलेन तुरुष्केण वहिरेत्यात्र मण्डले ।
लुण्ठाकेन प्रजादृष्टिरुत्पाद्यास्तुवता हता ॥ १२१ ॥

वयोदशाद्वान्मासांखीन्द्रादशाहं च भूषणिः ।
भुक्त्वा द्वापष्टिवर्णं पौवान्ते स व्यपद्यत ॥ १२२ ॥

कज्जलोपद्रवाच्चस्मालेदरीमात्रनायकः ।
 सिंहदेवोथं संग्रामचन्द्रेणाक्षोभि भूषतिः ॥ १२३ ॥
 नगरान्तर्मठं कृत्वा लहरेन्द्रे भृते सति ।
 सिंहदेवो नृसिंहोथं क्षमां रक्ष्य क्षयाकुलाम् ॥ १२४ ॥
 सिंहदेवो नृसिंहस्य सिंहेन गुरुणान्वितः ।
 प्रतिष्ठां सिंहलग्रेथ ध्यानोद्गुरिकरोत्कृती ॥ १२५ ॥
 कर्ता कार्यं च लग्नं च गुरुः सिंहश्च कोविदः ।
 पतितेयं भवेत्तस्य वत सिंहपरम्परा ॥ १२६ ॥
 स निष्कलक्षविकीर्तक्षीरेण विजयेश्वरम् ।
 एकाह परव ऋपयन्वत शुद्धिं यथौ नृपः ॥ १२७ ॥
 राजा श्रीदांकरस्वामी गुरुर्मन्त्रोपदेशकृत् ।
 अष्टादशमठैश्वर्यदक्षिणाभिरपूज्यत ॥ १२८ ॥
 परलोकजयोपार्यं वाग्देवीप्राभृतं नृपः ।
 आत्मोपज्ञमिमं श्लोकं शश्योत्थायं सदापठत् ॥ १२९ ॥
 पावकनिर्मलदृष्टिं विवुधगणैरर्चर्यमानपादमहम् ।
 शशिशकलादर्शयुतं गौरीशं शंकरं वन्दे ॥ १३० ॥
 पान्थानां तोयदानाय पितृणां तर्पणाय च ।
 दंपत्योः पापनाशाय धर्मसंवर्धनाय च ॥ १३१ ॥
 निजालंकारदानेन निपानं रचितं पथि ।
 मडवाश्रमग्रामान्ते गौर्या शंकरभार्यशा ॥ १३२ ॥
 खोनमोपाधिपस्यासीत्कन्या प्रजाद्विजस्य सा ।
 सत्यशीलान्विता भक्ता गौरी गौरीव शंकरे ॥ १३३ ॥
 दुहितुर्दुश्चरित्रेण योभूदण्डः पितुः पतन् ।
 इडागल्यार्थितो राजा नर्तक्या तं न्यवारयत् ॥ १३४ ॥

स दुर्जनपरिष्वक्षादास्तिकप्रवृत्योम्भितः ।
 धात्रीपुञ्च्यां स्मरादर्शे स्वात्मानं प्रत्यविम्बयत् ॥ १३५ ॥

दर्योत्थ्यो गणानास्वामी कामसूहोपवृहितः ।
 तं विरक्तप्रजं मुक्तविनयं छमनावधीत् ॥ १३६ ॥

चतुर्दशाद्वान्पण्मासांरुयहन्यूनान्महीपतिः ।
 भूत्वा शुचो दिवमगात्स वर्वे सप्तसप्ततेः ॥ १३७ ॥

तद्वाता सूहदेवोथ कामसूहोपवृहितः ।
 जडोपि सकलामेव कदमीरक्षमां वशे व्यधात् ॥ १३८ ॥

दिगन्तरादुपागत्य वहवो वृत्तिलिप्सया ।
 तमाश्रयन्महीपालं पुष्पदुमभिवालयः ॥ १३९ ॥

वृत्त्यै लंकारचक्रोपि दरदेशात्तदाययौ ।
 संततेर्भाविसाम्राज्यः प्राज्यं कदमीरमण्डलम् ॥ १४० ॥

क्रमराज्यामिधे राष्ट्रे त्राह्यामं नृग्रामणीः ।
 ददौ वसतये तस्मै नियतेः स नियोगतः ॥ १४१ ॥

पाथोन्य इव पाथोभूत्पञ्चगद्वरसीमनि ।
 यो गद्वरपुरं चक्रं तत्पुत्रो वभुवाहनः ॥ १४२ ॥

तद्वद्यः कुरुशाहोभूद्यद्वाहूदयपर्वते ।
 ज्याकिणच्छङ्गना भेजे यशःशुभ्रत्विवं निशा ॥ १४३ ॥

कादमीराः पार्वती तत्र राजा शेयो हरांशजः ।
 इत्येतत्प्रत्ययायेव यस्यासीच्छ्रुतां त्रयम् ॥ १४४ ॥

कादमीरेषु हि साम्राज्यं कुरुशाहस्य संततिः ।
 शंशदीनमुखीमुख्या ख्यातकीर्तिः करिष्यति ॥ १४५ ॥

ताहराजोजनिष्ठासमाद्यस्य चापलताश्रिता ।
 सद्गुरुहुरहो मौर्वी शुत्यन्तमगमत्तराम् ॥ १४६ ॥

शाहमेरः स शौर्योप्मा ग्रीष्मो भानुस्ततोजनि ।
 यस्य वैरिवधूबाष्यैः प्रतापाग्निरदीप्यत ॥ १४७ ॥
 वने विहरतस्तस्य शङ्केरस्य कदाचन ।
 मृगया प्रथमं हृष्टं पश्चान्निद्रा व्यलोभयत् ॥ १४८ ॥
 राज्यमा संततेमावि कद्मीरेषु तवेति सः ।
 स्वप्ने वाक्सुधया तत्र महादेव्याभ्यधिच्यत ॥ १४९ ॥
 पञ्चाइयर्कमिते शाके नवाष्टाङ्कितवत्सरे ।
 ततः सपरिवारः स कद्मीरानविशच्छनैः ॥ १५० ॥
 सकुदुम्बं तमायान्तं वृत्तिदानेन भूपतिः ।
 अनुजग्राह सोत्कर्य चूतद्रम इवालिनम् ॥ १५१ ॥
 डुलुचाख्यः कर्मसेनचक्रवर्तिचमूपतिः ।
 कद्मीरान्स तदैवागार्त्सहो मृगगुहामिव ॥ १५२ ॥
 वष्टिग्रामसहस्रेषु स्वाम्यं दातुमिवात्र सः ।
 तावत्संख्यसहस्राणि स्वसैन्ये सादिनोवहत् ॥ १५३ ॥
 डुलचं धनप्रयोगेण निविवर्तयिषुरुर्पः ।
 सर्वेषामेव वर्णानां दुर्वर्णां दण्डमक्षिपत् ॥ १५४ ॥
 प्राणाहुत्या प्रभोः कोपे तत्प्रतिग्रहसांहसः ।
 प्रायस्था ब्राह्मणाः प्रायश्चित्तीयांचकुरक्रमम् ॥ १५५ ॥
 दण्डदुःखेन विप्रैर्यः शापो दत्तो महीभुजः ।
 भविष्यन्वंशविच्छेदो ध्रुवं तस्यैव तत्कलम् ॥ १५६ ॥
 तस्मिन्नवसरे कालमान्याख्यैमोट्टपार्थिवैः ।
 स्वदेशो वकतन्याख्यो गोत्रजस्यात्मजो हतः ।
 सवन्धुर्गोत्रजो व्याजाद्वकतन्यो व्यहन्यत ॥ १५७ ॥
 मान्योसामान्यधीः कालमातृवंशदवानलः ।
 अवाशिष्यत तत्पुत्रो दैवादेकः स रिञ्चनः ॥ १५८ ॥

व्यालदुक्मुखेर्मन्त्रसूत्रसंयोजितैरथ ।
 बद्धा संहतिकन्थां स ताङडाङेतुमिष्टवान् ॥ १५९ ॥
 निपास्यमानकोशां मा भूत्यत्वे वृणुतेति सः ।
 तान्प्रत्यश्चावयद्भूतमुखेन स्वाततायिनः ॥ १६० ॥
 नृसिंहः स नदीतीरे सिकतास्थगितायुधः ।
 तान्प्रत्यैक्षत रक्तस्य न तु कोशस्य पीतये ॥ १६१ ॥
 व्यालायैरागतास्तत्र कालमान्या निरायुधाः ।
 सिकतान्तर्निविष्टस्य परभ्वप्रेस्तृणीकृताः ॥ १६२ ॥
 प्रक्षाल्य वैरिरकेन पितृद्रोहरजोमलम् ।
 शेषारिभयतो यातः काइमीरान्वान्धवैः सह ॥ १६३ ॥
 पूर्णस्य रामचन्द्रस्य रुचिहान्यै धरार्थमा ।
 नीलाशाम्बे रिञ्चराहोरुदयं सोथ सोढवान् ॥ १६४ ॥
 हेतिभिस्तापयत्याशा डुलुचे कृष्णवर्त्मनि ।
 काइमीरकैर्जनैः सर्वैः शलभत्वमलभ्यत ॥ १६५ ॥
 रुद्रयोर्डुलचरिञ्चाभ्यां प्राच्युदीच्योर्बहुर्जनः ।
 वसतेः पश्चिमामाशां प्राय्यमाशामथागमत् ॥ १६६ ॥
 अधो डुलचाम्बुपूराङ्गीर्गिरौ रिञ्चनमारुतात् ।
 छायाज्ञुयां फलाद्यानां पुनागानामभूत्तदा ॥ १६७ ॥
 पश्चिमावमिव स्थानच्युतं चिह्नोलुसद्रया ।
 बलश्री रैञ्चनी लोकं काइमीरकमपाहरत् ॥ १६८ ॥
 धनाम्बु प्राप्य भोटेभ्यः काइमीरजनविक्रयात् ।
 गर्जचाशाः प्यथात्सर्वास्तदा रिञ्चनवारिदः ॥ १६९ ॥
 तुरुष्कताजिकम्लेच्छसैन्यच्छादितभूतलः ।
 डुलुच्यो नगरं प्रापदयागस्य इवार्णवम् ॥ १७० ॥

सूगाः सिंहमिवोदश्रं गरुत्मन्तमिवाण्डजाः ।
 तमापतन्तमालोक्य पलायन्त पुरोक्षः ॥ १७१ ॥
 वद्धाः पलायनस्तेन मान्त्रिकेणैव पञ्चगाः ।
 केचित्पलायिता भीत्या प्रविष्टा गिरिगहरम् ॥ १७२ ॥
 राजापि कापि संद्वचो भीत्या शूकवदास्त सः ।
 इतरेषां तु लोकानां का कथा तत्र वासिनाम् ॥ १७३ ॥
 विप्रशापो नरेन्द्राणां वृथा जातो न जातुचित् ।
 सलक्ष्मा राजयक्ष्मा हि नाहत्वा विनिवर्तते ॥ १७४ ॥
 गृद्धार्थं दापिताः पूर्वं गाढया वन्धपीडया ।
 विकीर्ता वाजिभिः पश्चात्तुरुप्कर्हस्तगा जनाः ॥ १७५ ॥
 विद्धाः केचित्परे वद्धा विराद्धास्तेन केचन ।
 श्लोषं केचित्परे शोषं दोषं यान्त्यनला द्रुमाः ॥ १७६ ॥
 जन्मुवेधेन वद्धानामेकया चर्मवधया ।
 तेषां दुरापमप्यासोदन्योन्यमुखदर्शनम् ॥ १७७ ॥
 वासेन्धनादिसंभारढौकनाय क्षणं क्षणम् ।
 वद्धा म्लेच्छैरमुच्यन्त विडालैरिव मूषकाः ॥ १७८ ॥
 येषामन्त्रे जुगुप्साभूद्विडालस्पर्शदोपतः ।
 म्लेच्छाओच्छिष्टं गवांश्चास्थि निवद्धैर्मेक्षितं श्रुथा ॥ १७९ ॥
 वैतस्तमपि ये वारि न पपुः पद्मसंकुलम् ।
 वद्धैर्मरुषु तैर्नीतैर्मृत्रं पीतं भृशं तृष्णा ॥ १८० ॥
 क म्लेच्छान्त्रं क वंशो नो दुःसहा शुच्छ्रुतेन किम् ।
 निद्रा नाद्यापि मार्गेण तेन्तरेवमचिन्तयन् ॥ १८१ ॥
 गच्छतां तिष्ठतां तेषामश्रतां जलपतामपि ।
 सोभूतैव क्षणो यत्र न ते कार्यमसाधयन् ॥ १८२ ॥

म्लेच्छैः केचित्खणैः केचिद्वरद्विरपरे तथा ।
 भोटैः केचित्तुरुष्कैश्च केचिद्बन्दीकृता जनाः ॥ १८३ ॥

अन्नं गृहे वने वित्तं मार्गे वन्धून्विहाय च ।
 पलायामासुरपरे तुरुष्कभयसंभ्रमात् ॥ १८४ ॥

करुणागौरववृणा द्रुतं गन्तुमशक्तिषु ।
 वालवृद्धावलास्वेते त्यक्तवन्तः पलायिनः ॥ १८५ ॥

न भुक्तं श्रुयितैर्मार्गे न पीतं तुष्यितैरपि ।
 किमन्यज्ञयसंभ्रान्तैः पश्चातैर्नापि वीक्षितम् ॥ १८६ ॥

श्रुया केचित्तृपा केचिद्विद्या केचित्परे निहया ।
 भयादिलदरीष्वेव प्रविश्यान्तर्विपेदिरे ॥ १८७ ॥

विलप्रविष्टांस्ताव्युत्था ततो निष्कासनेच्छवः ।
 निष्कारुण्यास्तुरुष्कास्ते धूमं विलमुखे ददुः ॥ १८८ ॥

धूमेनान्तर्विपश्चानां नराणामस्विराशयः ।
 हृश्यन्तेद्यापि धूमोत्थं मालिन्यं च गुहामुखे ॥ १८९ ॥

राजापचारमकरोत्रजासु फलितस्तु सः ।
 नारीणां चपला हृष्टिर्दन्तैर्गण्डस्तु खण्डयते ॥ १९० ॥

नाशिताशोपदेशोथ हिमपातभयाकुलः ।
 दुलचः कश्मीरतस्तारवलमार्गेण निर्ययौ ॥ १९१ ॥

ओताविव गते तस्मिन्काश्मीरा मूषका इव ।
 मन्दं मन्दं विनिर्याता मृतशेषा विलान्तरात् ॥ १९२ ॥

नालव्यं पितरं पुत्रः पिता ते च न केचन ।
 भ्रातृश्च भ्रातरो दुलचराक्षसोपमृतवात्यये ॥ १९३ ॥

मितलोकाखिलक्षेत्रा निर्भोज्या दर्भेनिर्भरां ।
 सर्गारम्भ इव प्रायस्तदा कश्मीरभूत् ॥ १९४ ॥

सामर्थ्याच्युत्रहीडुलचो रिञ्चनः प्राभवत्ततः ।
 विश्वमन्धयति ध्वानं सुखभाजोभिसारिकाः ॥ १९५ ॥
 डुलचराहुविनिर्मुकं राजानं तुङ्गिमस्पृशा ।
 अरुखत्सत्स शृङ्गेण रिञ्चनास्ताचलस्ततः ॥ १९६ ॥
 हृष्टा गगनगिर्यथे भास्वन्तं रिञ्चनं स्थितम् ।
 अशङ्कृत न कै राजः प्रत्यासद्वोस्तस्तस्तवः ॥ १९७ ॥
 रिञ्चनश्येनराजस्य जिहीपौर्नगरामिषम् ।
 कुलचन्द्रो रामचन्द्रो विघ्नं चक्रे पदे पदे ॥ १९८ ॥
 भोद्धांलुहरकोष्टान्तः पट्टविक्रयकैतवात् ।
 प्रत्यहं वञ्चनोद्योगी रिञ्चनोथ विसृष्टवान् ॥ १९९ ॥
 तथैव लहरस्यान्तमोहृलोके प्रवेशिते ।
 अपिष्यद्रामचन्द्रास्मधु शस्त्राणि रिञ्चनः ॥ २०० ॥
 रामचन्द्रकुलोद्यानकलहवल्लीं स रिञ्चनः ।
 वक्षःस्थले महावाहुः कोटादेवोमरोपयत् ॥ २०१ ॥
 श्रीरिञ्चनभयाद्राजा नगरं त्यक्तवांस्ततः ।
 विप्रशापाप्निदग्धानां कुतः स्यातुदयाहुरः ॥ २०२ ॥
 प्रमण्डलगुहां राजजम्बुर्मीतोविशत्ततः ।
 पापस्य तादशो मृत्युः संमुखस्य रणे कथम् ॥ २०३ ॥
 वैरिधाराधरश्चित्रं रणे राजास्त्वर्पणैः ।
 दण्डदानां द्विजातीनां चक्रे नेत्रेष्ववप्रहम् ॥ २०४ ॥
 पञ्चाहोनांश्चतुर्मासान्वर्णाश्चैकोनविशतिम् ।
 स राजराक्षसो रक्षाव्याजात्क्षोणीमभक्षयत् ॥ २०५ ॥
 श्रीरिञ्चनसुरत्राणो आन्तां यवनविष्टुवैः ।
 अनयद्विश्रमं तुङ्गे भुजवातायने महीम् ॥ २०६ ॥

पूर्वदृष्टमिवाशेषं तिमिरापगमे पुमान् ।
 कश्मीरमण्डलः पूर्वराजसौख्यं तदैक्षत ॥ २०७ ॥
 दीपैरिव प्रतिस्थानं यैर्लंबन्यैः स्थिरैः स्थितम् ।
 अकम्पन्त प्रभातस्य ते राजो बलवायुना ॥ २०८ ॥
 मन्त्रसूच्या कृते भेदे वाणसूत्रे प्रवेशिनि ।
 अभूलुप्यन्यकन्थायाश्चित्रं विश्लुथता तदा ॥ २०९ ॥
 वने कण्टकिनीवाङ्गनग्नो यत्राकुलोभवत् ।
 तत्रैव व्योम्नि पञ्चीव देशो समचरघृपः ॥ २१० ॥
 तस्य दाक्षिण्यदक्षस्य प्रजानां हितहेतुना ।
 पुत्रे मन्त्रिणि मित्रे वा दुष्टे नालक्ष्यत क्षमा ॥ २११ ॥
 छेदं यच्छन्तुच्छानां वैरिणामुच्छलच्छ्रयाम् ।
 आच्छोदनमगच्छत्स च्छद्रशाली कदाचन ॥ २१२ ॥
 दुक्खभ्राता तिमिर्नाम मार्गे संतापखेदतः ।
 गोपाल्याः कुत्रचिद्ग्रामे क्षीरं निष्पीतवान्हठात् ॥ २१३ ॥
 राजा विज्ञापितेनाथ सद्यो गोपाल्योपिता ।
 अनुयुक्तस्तिमिर्नात्या व्यधात्सर्वस्य निन्हवम् ॥ २१४ ॥
 असत्ये भाविता गोपी यदा धैर्याच सास्खलत् ।
 पानाशयं तिमेरेव स सत्यैक्षी व्यदारयत् ॥ २१५ ॥
 तस्य पानाशयादीर्णच्चिर्यान्त्या क्षीरधारया ।
 राजः कीर्तिर्मुखश्रीश्च गोप्याः प्राप प्रसन्नताम् ॥ २१६ ॥
 वानवाले निवसतोरसुवातां कयोश्चन ।
 अश्वे किशोरकौ तुल्यौ कस्मिन्नापि वनान्तरे ॥ २१७ ॥
 सिंहसंज्ञापितापत्या तयोरन्यतमा वने ।
 अश्वसाहदयवात्सल्यादपुपुत्रीयिष्पत्परम् ॥ २१८ ॥

मदीयोयं मदीयोयमित्यसंजातनिश्चयौ ।
 वडवाधिपती क्षोभाद्राजान्तिकमगच्छताम् ॥ २१९ ॥
 स विवादं तयोः अत्या स्वान्तिकं स्वीयमानुषैः ।
 वडवे च किशोरं च राजाभ्यानाययत्तः ॥ २२० ॥
 तस्मिन्निकशोरके वाल्याद्वरं धावति लीलया ।
 माता धावी च नितरामस्त्रिहाचान्यहेष्यत् ॥ २२१ ॥
 सभ्येष्वनेलमूकेषु वादिनोः क्षोभसज्जयोः ।
 अश्वे नावानयन्मध्येवितस्तं सकिशोरके ॥ २२२ ॥
 वालाश्वं पातितं नद्यां नावो राजा महाधिया ।
 हठादन्वपतन्माता परा परमहेष्यत् ॥ २२३ ॥
 संदिग्धव्यवहाराणामेवं निश्चयकर्तृरि ।
 तस्मिन्नाजि जनोमस्त कृतं युगमिवागतम् ॥ २२४ ॥
 श्रीदेवस्वामिनं शैवां दीक्षां याचन्नराधिपः ।
 नान्वप्राहि स भोद्वत्वासेनापात्रत्वशङ्कया ॥ २२५ ॥
 अनुजस्तनुजो बन्धुर्मन्त्री सहचरः सखा ।
 व्यालराजो नृपस्याभूत्सत्यैकवतनिष्टुया ॥ २२६ ॥
 जहौ व्यालः कृतं राजा न स व्यालकृतं पुनः ।
 मनो हि कायिकं हन्ति तत्कृतं न वपुः पुनः ॥ २२७ ॥
 कलानिश्वौ रसमये व्याले भूलोकभास्वतः ।
 मूर्च्छिता रुचिरच्छैत्सीदच्छेदं जगतां तमः ॥ २२८ ॥
 प्रवेष्टुकामं कदम्मारात्रिवर्त्सयितुमञ्जसा ।
 दुलचं धनप्रयोगेण यो विसृष्टो महीमुजा ॥ २२९ ॥
 अवमन्त्र्य प्रविष्टेथ दुलुच्ये भयतो गतः ।
 गान्धारदेशमुद्यानदेवो लघ्यान्तरस्ततः ॥ २३० ॥

श्रीमानुद्यानदेवोथ रन्प्रप्रहरणोद्यतः ।
 समादिक्षत दुक्कादीनुपगान्धारमाश्रयन् ॥ २३१ ॥

जीवतामेव गन्तव्यं जाने तव्रकान्तरम् ।
 यत्सेव्यते विशेषवः स्वामी संमानलिप्सया ॥ २३२ ॥

भुज्ञे व्यालः श्रियं प्राणपणैर्युष्माभिर्जिताम् ।
 करौ साधयतो यज्ञाद्रसना भोगभागिनी ॥ २३३ ॥

ईश्वरो भूतिलिपाह्नो व्यालं हारीचिकीर्षति ।
 अनास्थां तु सुबर्णेषु युष्मासु विदधाति सः ॥ २३४ ॥

क्षीरमाचैकपायित्वं निमित्तीकृत्य भूपतिः ।
 युष्मच्छौर्याभिशक्तिवाच्चिमि तिमिमिवावधीत् ॥ २३५ ॥

एवं संदेशानिर्भिन्नाप्दुक्काद्याः शुक्लद्विताः ।
 विशाप्रस्थे कदाचित्ते प्रजन्हुरथ भूमुजम् ॥ २३६ ॥

तत्खड्धारासंपातैर्व्यालस्तेषां हृदन्तरात् ।
 स्वैर्वर्यतापमनुद्राजा मूर्च्छेतु केवलम् ॥ २३७ ॥

तेथ लघ्वजयमन्यास्तद्धापोदमन्यवः ।
 नगरान्तर्ययू राज्यग्रहणार्थमहंकृताः ॥ २३८ ॥

क्षणं सृत इव स्थित्वा भूयो धातभयाचृपः ।
 दूरं गतात्रिपून्दशा राज्ये राजोदतिष्ठुत ॥ २३९ ॥

आरुक्षत्राजयानीं ते यावत्तावत्तराधिपम् ।
 अपेतमूर्च्छमायान्तमद्राक्षुः भुद्वुद्यः ॥ २४० ॥

त्वया किं न त्वया किं न हतो राजेत्यनीतयः ।
 परस्परविवादात्ते तत्कालं चुक्षुभुर्जडाः ॥ २४१ ॥

सान्योन्यमन्यवोन्योन्यलोठनाद्राजसव्वनः ।
 कर्तव्यं मरणं राशो व्यधुः स्वस्य स्वयं जडाः ॥ २४२ ॥

शेषात्राजाय तुःशीलाभूलारोपेण केवलम् ।
 उच्चस्तामानयन्मानी सर्वथाथोगतिं ततः ॥ २४३ ॥
 सगभी वैरिभोद्धखी रोपवान्स व्यदीदरत् ।
 असिभिर्भूषतिर्गर्भशालिशिम्बीर्नस्त्रिव ॥ २४४ ॥
 तद्वोहरोपजा पीडा राष्ट्रस्तकुलमारणात् ।
 चित्ते शान्तिमगात्खङ्घातोत्था न तु मूर्धनि ॥ २४५ ॥
 तुःस्वप्रमिव तदृष्टा तुकादिचरितं क्षणम् ।
 प्रबुद्धेव पुनः प्रापदभयेन सुखं मही ॥ २४६ ॥
 अद्रोहमध्यगे राजा शाहमेरे प्रसन्नधीः ।
 सकोटामातृकं वृद्धचै स्वपुत्रं हैदरं ददौ ॥ २४७ ॥
 वर्धितः कोटया देव्या प्रावृशीव महीरुहः ।
 सच्छायत्वं स्फुरत्पद्मः शाहमेरो न्ययेवतः ॥ २४८ ॥
 परिखाछलतोकीत्या स्वपराजयजातया ।
 परितो वलितं राजा स्वनामाङ्कं पुरं व्यधात् ॥ २४९ ॥
 पौषदुर्दिनमार्तण्डसंनिभो धरणीपतिः ।
 मासांश्च कतिचिद्ग्रुयः प्रकाशमकरोद्ग्रुवः ॥ २५० ॥
 हेमन्ते शैत्यपारुप्यदोपेण धरणीपतेः ।
 मरुत्कोपेन नैविड्यं शिरःपीडाग्रहीत्तराम् ॥ २५१ ॥
 सदानेकोत्तमाङ्कानां पीडाहरगुणश्रियः ।
 भूपतेष्वत्तमाङ्कस्य पीडा कष्टमवर्धत ॥ २५२ ॥
 एकादश्यां ततः पौये नवनन्दाङ्कवत्सरे ।
 निरस्ता मृत्युवैदेन भूपतेष्वर्धवेदना ॥ २५३ ॥
 एकादशदिनैरुत्तौ मासौ त्रीन्वत्तमरानपि ।
 क्षमा संरक्ष्य स स्वर्गं ययौ रित्यनभूपतिः ॥ २५४ ॥

पुत्रं हैदरनामानं बाल्यादनभिपिकवान् ।
अतथाविधशक्तिवाद्राज्यं स्वेनाप्यसंबहन् ॥ २५५ ॥

लवन्यैः कुलनाथत्वाद्रिञ्चने प्रतिवादपि ।
अव्याहतप्रवेशाशो मतिमात्रशाहमेरकः ॥ २५६ ॥

समं श्रीकोटया देव्या मूर्तयेव जयश्रिया ।
तदोदयनदेवं तं कदमीरक्षमामलम्भयत् ॥ २५७ ॥

राज्यलक्ष्मीमहादोला गुणवद्वा गरीयसी ।
रिञ्चनोच्चैः पदं गत्वा राजाधः पदमाश्रयत् ॥ २५८ ॥

राजा शहोरपुत्रौ तौ ज्येशरालुशरी तदा ।
कमराज्यादिदेशानां स्वाभ्यदानादरञ्जयत् ॥ २५९ ॥

धीरिवासीनदा कोटा देवी सर्वभिकारिणी ।
राजा देह इवात्यर्थं तदादिष्टं समाचरत् ॥ २६० ॥

तेजसा पिहितान्यासन्यानि रिञ्चनभास्वतः ।
लवन्यज्योतिषां राजप्रदोषेभूत्तदोदयः ॥ २६१ ॥

यस्याकम्यत सौम्यस्य गृहिण्या कोटया गृहम् ।
विषयाकमणं तस्य लवन्यैः किं तु शोच्यते ॥ २६२ ॥

लवन्यदेशाचण्डालगृहस्पर्शविवर्जकः ।
स ओत्रिय इवानेयीत्काले खानतपोजपैः ॥ २६३ ॥

आस्तिकत्वं कियच्चस्य वर्ण्यते वर्णधारिणः ।
क्रिमिर्दभ्यादृघण्टां योवद्भाद्राजितो गले ॥ २६४ ॥

तावद्विषिणतामेव कोशालंकरणं दधत् ।
कण्ठभूषां समौलिं स चक्रिणेदित काञ्चनीम् ॥ २६५ ॥

अथ मुम्भपुरस्वामिदत्तानीकिन्यहंकृतः ।
कदमीरानचलोविक्षद्वलाङ्कुलच इवापरः ॥ २६६ ॥

स्वपक्षैराक्षिपत्याशावलेनाक्रम्य मेदिनीम् ।
 नाचले गोत्रभित्वं स कर्तुमैष महीवृत्ता ॥ २६७ ॥
 प्राप्ते भीमानकं तस्मिन्ससैन्ये दैन्यमाश्रितः ।
 भौद्रदेशमग्नांशुर्णमुर्वर्पिरिवृद्धो भयात् ॥ २६८ ॥
 निवर्तय चमूमन्यां किं मिथ्यादेशपीडया ।
 अराजकास्त्वया पाल्याः कद्मीराः कुलनाथवत् ॥ २६९ ॥
 इति थोकोट्यामात्यैः प्रेरितैलेखधारिभिः ।
 आसारसैन्यमचलः प्रत्यमुञ्चद्विमोहितः ॥ २७० ॥
 प्रतिमुकनिजासारः सारहीनोचलः स तैः ।
 मार्गोत्सवच्छलात्कंचित्कालं मार्गं विलम्बितः ॥ २७१ ॥
 तावच्छ्रौकोट्या देव्या तदा पालयितुं प्रजाः ।
 भोद्धः से रिञ्चनो नाम राजभावे न्ययुज्यत ॥ २७२ ॥
 प्रमीतभर्तुकोत्पन्नमृतापत्येव सा तदा ।
 अदूयत निजैः सर्वैश्चिरस्याच्चलशेषुपी ॥ २७३ ॥
 तुषारलिङ्गपूजाभिः कृतार्थकृत्य वासरान् ।
 भौद्रदेशाद्विजं देशमगच्छ्रौतभीर्नुपः ॥ २७४ ॥
 उद्याद्रिभुवा पूर्णः शशीवाय स कोट्या ।
 से रिञ्चनतमोनाशी शिरसावारि सादरम् ॥ २७५ ॥
 यं कोटासूत जटाख्यं भिक्षणाल्यस्य मन्त्रिणः
 वर्धनायात्मजं राजा स तं सृत्युमिवादित ॥ २७६ ॥
 शहमेरः स वीरोय परिपालितरैञ्चनिः ।
 अचक्षुप्यः क्षमाभर्तुः पुत्रप्रेमभरादभूत् ॥ २७७ ॥
 देव्यास्तु समदृष्टिवात्पुत्रयोरुभयोरपि ।
 राहो द्रेष्योपि शङ्खेरो न भयेन स पसृशे ॥ २७८ ॥

अचलोपमूवातङ्के भयाल्लोकैः समाश्रितः ।
 शह्येरः स च राजानं न तुणायाप्यजीगणत् ॥ २७२ ॥

शहोरो हैदरदयेन दर्शयित्वा मुहुर्मुहुः ।
 अभाययन्तरां राजपक्षिणं तं दिवानिशम् ॥ २८० ॥

रक्षस्तटस्थानुद्गेगरहितो जलवर्जितः ।
 अहुश्वराम्बुपूरः स प्रजाश्वित्रमतापयत् ॥ २८१ ॥

शिरःशाटकहिन्दाख्यौ समभूषयतामुभौ ।
 चन्द्रार्काविव तस्याशां शूरौ पौत्रौ गुणोच्छूतौ ॥ २८२ ॥

द्वारैश्वर्यात्स्फुरदपें राजाज्ञालह्नोद्यतः ।
 शह्येरः स विषद्वारमभूद्भूपतिसेविनाम् ॥ २८३ ॥

सोल्लेश्वरसुतां दत्त्वा लुस्तस्य तदधीशितुः ।
 श्रीशंकरपुरं जित्वा राज्ञः शङ्कामवर्धयत् ॥ २८४ ॥

वशेतेलाकशूरोस्य भाङ्गिलैश्वर्यभाजनम् ।
 ज्यंशारस्य सुतां हस्तेक्त्य कृत्यविदोभवत् ॥ २८५ ॥

बहुरूपजयी लक्ष्मीनिधिरच्युततापदम् ।
 शमालां स नृसिंहोथ दैत्यश्रियमिवादुनोत् ॥ २८६ ॥

मकरालयगाम्भीर्यः करालम्बो जयश्रियः ।
 कराले स करालौजाः करमालम्बयज्ञनान् ॥ २८७ ॥

असिस्मरत्स्मेरयशा दक्षामानमितस्ततः ।
 राज्ञः कलशदेवस्य विजयेशपुरं ततः ॥ २८८ ॥

स्थित्यै प्रकल्प्य चक्रस्य स्वस्य चक्रधराचलम् ।
 शहोरोचलकार्याणि जनस्य समदर्शयत् ॥ २८९ ॥

कम्पनेश्वरलक्ष्मस्य लक्ष्मीमिव सुतां दधत् ।
 अल्लेशो लक्ष्मवान् शुद्धं स्वदायमिव सद्यशः ॥ २९० ॥

नारिङ्गरङ्गशैलूपं कोटराजमथाप्रहीत् ।
 शह्वेरस्तनया रत्नगुहरोन्मालिकेन सः ॥ २९१ ॥
 साम्भः केचित्परे भेदादानादन्ये परे भयात् ।
 मान्यतामनयन्धन्या लवन्यास्तस्य शासनम् ॥ २९२ ॥
 लवन्यलोकस्तत्पुत्रीर्माला इव वभार ताः ।
 नाजानाद्वुजगीर्थोरविषः प्राणहरीस्तु ताः ॥ २९३ ॥
 राजबीजिविधेयत्वान्मन्त्रादिकमतश्च कः ।
 शह्मेरहरेनाभूलवन्यद्विरदो वशे ॥ २९४ ॥
 शह्मेराम्बुपूरेण सर्वतः क्रान्तमण्डलः ।
 भूपतिस्तुङ्गस्त्राशिस्थायिवृक्षतुलामगात् ॥ २९५ ॥
 पुरमात्राधिपत्योत्थलज्जयेव महीपतेः ।
 जीवितं दूरमगमच्छुद्देन यशसा समम् ॥ २९६ ॥
 शिवरात्रित्रयोदश्यां वर्षे राजा चतुर्दशे ।
 क्षमावान्स क्षमामौज्जीच्छ्वेरस्पर्शदूषिताम् ॥ २९७ ॥
 अन्दान्पञ्चदश द्वौ च मासौ द्वौ वासरावपि ।
 कइमीरकाश्यपीमोगमकार्यात्स महीपतिः ॥ २९८ ॥
 अथ शह्वेरभीत्या श्रीकोटा चत्वार्यहानि सा ।
 गृदेहितानयद्वुसिं भूपालप्रमयादिकम् ॥ २९९ ॥
 शम्हेरो मत्सुतद्वारा साम्राज्यं स्वीकरोतु मा ।
 इति ज्यायांसमुत्सृज्य वालत्वाच्य परं सुतम् ॥ ३०० ॥
 पुत्रज्ञेहेन वृद्धत्वदोयेण च विमोहिता ।
 अवरुद्धमनिच्छन्ती श्रीकोटा महियी ततः ॥ ३०१ ॥
 स्त्रीभावाद्वन्धुभावाच्य लवन्यैरुपवृहिता ।
 असान्त्वयत्स्वयं भूमिं विधवां स्वां सखीमिव ॥ ३०२ ॥

सा राङ्गी शुक्लप्रतिपद्मीतमीता भवन्त्यथ ।

राजानं गुरुभिः स्वीयैश्वरमेष्टिमवापिपत् ॥ ३०३ ॥

पूर्वोपकारस्मरणाच्छाहमेराद्योखिलाः ।

तां प्राणमन्नमात्याः स्वाध्यान्द्रीमिव नवां कलाम् ॥ ३०४ ॥

शमयन्त्या रजः सर्वं तापापद्विदक्षया ।

तया निदाघवृष्ट्येव लताः संवर्धिताः प्रजाः ॥ ३०५ ॥

शह्वरात्स्वोदयभ्रंशशक्षिणी भद्रभिक्षणम् ।

तदुद्रेकविनाशार्थं मानं देवी निनाय सा ॥ ३०६ ॥

दुस्तरेषु महामीतिजलपूरेषु सा ततः ।

तत्प्रज्ञानावमारुह्य कार्यं पारं परं ययौ ॥ ३०७ ॥

अन्तः सेहे न शह्वरस्तद्वत्तं भिक्षणोदयम् ।

मानवन्तः सहन्ते हि च्छायासाम्यं कथंचन ॥ ३०८ ॥

वत्स्यतो धूमतापादि लक्षणं जातवेदसः ।

धीमतोऽस्य न किञ्चित्तु रोपलिङ्गमलक्ष्यत ॥ ३०९ ॥

छलाभिनीतरोगेण शहमेरेण धीमता ।

प्रत्यासच्चविनाशात्वमात्मनः समक्ष्यत ॥ ३१० ॥

तस्यार्थप्रत्यवेक्षार्थमवतारादिभिः सह ।

व्यसर्जि कोटया देव्या स श्रीमान्भद्रभिक्षणः ॥ ३११ ॥

स्वेदः कुपितपित्तस्य हितो नैवेतिवादिभिः ।

संप्रवेशाङ्गयिध्यन्त द्वाः स्थैस्तदनुयायिनः ॥ ३१२ ॥

तौ भिक्षणावतारौ द्वौ तत्समीपमविक्षताम् ।

सांकट्यादिव तत्प्राणरक्षिण्यो देवता न तु ॥ ३१३ ॥

अनुयुक्तामयोदन्तः स कालेथ तयोर्निजैः ।

गात्रे न्यखानयच्छुखीराधीन्स्वस्योदखानयत् ॥ ३१४ ॥

शिराभिः शोणितं वाष्पं हशाङ्गैः सकलैरसून् ।
 तौ द्वावसुञ्चतां सद्यस्तद्वेषं स च चेतसा ॥ ३१५ ॥
 रक्ताद्र्वणदीपाक्षपूर्णपात्राभतच्छिरः ।
 रोगमोक्षोचितं ज्ञानं स तयोः शोणितैर्व्यधात् ॥ ३१६ ॥
 भवन्नन्दनसंरक्षापरावेतातुभावापि ।
 तयोरन्यतमं दूर्यकृत्यान्यमहरद्विधिः ॥ ३१७ ॥
 प्रमीतनिजशोकोत्थतापशान्त्यै जडः परम् ।
 परप्राणांब्रोषवहौ प्रदीपे ज्ञहुयादिति ॥ ३१८ ॥
 शह्वरेरं रोद्धुकामां तां समर्थामपि दुर्धियः ।
 कोटादेवीममात्याः स्वं नेयवुद्धिं न्यवारयन् ॥ ३१९ ॥
 केदारमिव कुल्या सा पानीयेन महर्दिना ।
 लोकमाप्याययामास साप्नाज्योत्पलचन्द्रिका ॥ ३२० ॥
 आशाव्यतिकमाज्ञातु कम्पनाधिपर्ति ग्रति ।
 युयुत्सुरकरोद्यात्राममित्राज्ञाशिप्रभा ॥ ३२१ ॥
 संकटात्कम्पनेशस्तां कुलायादिव पक्षिणीम् ।
 जीवग्राहं गृहीत्वाथ कारापञ्चरमानयत् ॥ ३२२ ॥
 मन्त्री कुमारभट्टाख्यस्तस्याः सचिवपुंगवः ।
 तन्मोक्षसिद्धयेकार्यात्तदामात्यैश्छलात्कलिम् ॥ ३२३ ॥
 राश्याः पुंभावमात्रेण भिन्नमाकारसेनिभम् ।
 कमण्डलुकरं कंचित्सहादाय मनोरमम् ॥ ३२४ ॥
 गत्वा स कम्पनाधीशं धीप्रशंसाविमण्डितः ।
 सौष्ठवौदार्यसंपत्तिशालिनीं वाचमङ्ग्यधात् ॥ ३२५ ॥
 स्वशिरो मलिनीकृत्य जीवतां योपिदाज्ञया ।
 पुरुषत्वं त्वया स्वामिन्कृतार्थकियतेव नः ॥ ३२६ ॥

स्त्रीत्वात्कारं चित्ताया दानभोगोत्सवद्विषः ।
 राश्या बन्धुषु सैन्यान्तर्द्रविणं वर्तते महत् ॥ ३२७ ॥

गत्वा त्वदाङ्गया कारां तस्यास्तर्जनसान्त्वनैः ।
 धनं जनस्त्वदीयोयं स्वामिसात्कर्तुमिच्छति ॥ ३२८ ॥

साध्यतां भवतास्मांश्च जानीयादुपकारिणः ।
 इत्युक्ता कम्पनाधीशो व्यसृजत्तत्र तं ततः ॥ ३२९ ॥

काराया निर्गमिष्यन्तीं देवीं कोटामिवेक्षितुम् ।
 तत्कालमेव संध्यागाजगदञ्जनकोविदा ॥ ३३० ॥

संध्यावन्दनयोग्याभ्युवहिना बदुना सह ।
 असौ कारामविक्षच्च राश्याश्च निरगुः शुचः ॥ ३३१ ॥

राजीवेषभृतं तत्र स्थापयित्वा बदुं स तम् ।
 तद्वेषधारिणीं कोटामन्वादाय विनिर्ययौ ॥ ३३२ ॥

रक्षितारोपि नाजानस्तद्यावत्तावदेव सा ।
 कम्पनाधिपतिं चक्रे स्वचक्रेभशक्तकरिम् ॥ ३३३ ॥

सान्वदेत कुमारेण मोचिता भट्टभिक्षणम् ।
 एकदन्तहतारेः किं नान्येनेभमुखाङ्गयम् ॥ ३३४ ॥

तथानपोषितोप्यौज्जित शहोरो नैव शङ्कया ।
 कृतवैराः समर्थेन प्राज्ञा नैव लुदासते ॥ ३३५ ॥

न प्रासीदन्न चाकुप्यत्तस्मिन्सा बलशप्तिनि ।
 शृणा प्रमादसहिता विनाशप्रथमाङ्गरः ॥ ३३६ ॥

देव्या चासं विमुच्चन्त्यास्तस्या धनरसाश्रयम् ।
 शहोरे विषवल्लीव द्रोहधीरभ्यवर्धत ॥ ३३७ ॥

वर्धनोन्यतरस्याभूतपक्षोन्यस्य क्षयावहः ।
 कोटाशहोरयोरस्ति शितिमारुतयोरिव ॥ ३३८ ॥

जयापीडपुरं यान्त्यां तस्यां कार्यानुरोधतः ।
 शहमेरो वली जातु नगरं स्वीचकार सः ॥ ३३९ ॥
 तस्मिल्लुवन्यलोकेन गृहीताशे वलीयसि ।
 राज्ञी समवृणोत्कोद्धारं सह जयाश्रिया ॥ ३४० ॥
 निवृत्तनेत्रचारस्य चपलत्वैककारणम् ।
 आखुर्विलगतो वोतोः शहमेरस्य साभवत् ॥ ३४१ ॥
 निरुद्धे वलिना कोद्धगुहाप्रे शौर्यशालिना ।
 नृसिंहेनाभजत्कोटा शृगालीव मुहुर्भेयम् ॥ ३४२ ॥
 तुङ्गत्वं मङ्गलासङ्गमभङ्गरतरथियम् ।
 राज्याङ्गैश्च निजाङ्गैश्च दचै राज्ञी करोतु मे ॥ ३४३ ॥
 अध्यशेततरां राज्ञी मत्पुत्राणां न केवलम् ।
 प्राणानामपि चैश्वर्यं श्लाघ्या सुखपरंपरा ॥ ३४४ ॥
 सिहासने मया साकं श्रिया सार्थं ममोरसि ।
 क्षमया सह चित्ते मे राज्ञी निविशतां स्वयम् ॥ ३४५ ॥
 तामेवमादिसंदेशैर्मुग्धां संमोहा यत्नतः ।
 हस्ते चकार कोद्धश्मां कोटादेवीं च बुद्धिमान् ॥ ३४६ ॥
 एकस्मिल्लयने रात्रिमतिवाह्य तया समम् ।
 स प्रातरुत्थितो जातु तीक्ष्णैर्देवीमरोधयत् ॥ ३४७ ॥
 वर्षे पञ्चदशे शुक्लदशम्यां नभसस्ततः ।
 तारेव नभसो राज्याद्राज्ञी भ्रंशमलव्यध सा ॥ ३४८ ॥
 तत्पुत्रावपि तौ द्वौ स करणीयविचक्षणः ।
 ववन्ध वन्धुसंकल्पकल्पवृक्षो भट्टाग्रणीः ॥ ३४९ ॥
 स्वं रूपं चिदचिद्विरेभिरभितो व्यञ्जनस्वयं निर्मितै—
 यस्योन्मीलति देशकालकलनानिष्कालितं तन्महः ।

आत्मा वास्तु शिवोस्तु वास्त्वय हरिः सोप्यात्मभूरस्तु वा
बुद्धो वास्तु जिनोस्तु वास्त्वय परस्तमै नमः कुर्महे ॥ ३५० ॥

भियं लवन्यलोकेषु कीर्ति दिशु महीभुजे ।
लक्ष्मीं वक्षसि कोटां च कारायां स ततो व्यधात् ॥ ३५१ ॥

नीत्वावस्थान्तरं दौःस्थ्यशमात्कश्मीरमण्डलम् ।
श्रीशंसदीन इत्याख्यामन्यां स्वस्य व्यधानृपः ॥ ३५२ ॥

राजा सतीसरःक्षोणिशुकिमुकामणिस्ततः ।
अर्थचिन्तामणिवैरित्तवज्रमणिवैभौ ॥ ३५३ ॥

महावने भुजे तस्य काष्ठोदीपनशालिनः ।
मौर्वीकिणः प्रतापाद्वरधूमायत संततम् ॥ ३५४ ॥

अहरन्मन्त्रिणां राजा संशयं न तु तस्य ते ।
भिनस्यन्यान्मणीन्वज्ञो नान्यरत्नानि तं पुनः ॥ ३५५ ॥

राज्याधिकारानखिलान्छ्रीभावादुःसहात्स्वयम् ।
येषु विश्वासपात्रेषु श्रीकोटा स्वयमार्पिषत् ॥ ३५६ ॥

तेजोमहिन्नेव रविस्तमांसीव गुहान्तरात् ।
काष्ठवाटानृपो राजस्थानीयात्कष्टवाटगात् ।

भयात्तोपि विद्राव्य क्षाधनीययशा वभौ ॥ ३५७ ॥

यत्र संध्यातपस्येव लवन्यैस्तिमिरैरिव ।
अरोधि रुचिसंचारः स्वामिनो बलशालिभिः ।

कश्मीरमण्डलं चण्डशौर्यदण्डितविद्विषा ।
क्रमागतमिवाशेषं क्षणात्तेन वशीकृतम् ॥ ३५८ ॥

हृत्येव हृदयात्कम्पयं संपदापि तदा स च ।
वामेतरेण लोकस्य वहुना नयनेन च ॥ ३५९ ॥

चिरं धुरं परिन्यस्य पुत्रयोः स्वादनूनयोः ।
नयोच्छ्रीतयशा राज्यं सुखं भुझे स्म भूपतिः ॥ ३६० ॥

स पञ्च वासरानभुक्ता त्रीनव्दान्मेदिनीपतिः ।
 अष्टादशेष्वदे राकायामापाद्यां स व्यपद्यत ॥ ३६१ ॥
 अथ प्रथमसामन्तसंमताङ्गः स ज्येशारः ।
 सतीसरःक्षिते रक्षामक्षामश्रीरटङ्गयत् ॥ ३६२ ॥
 राज्यतोरणसंवाहस्तम्भाङ्ग्यां धरणीपतेः ।
 अनुजो वलवुद्धिभ्यामगमच्छङ्गनीयताम् ॥ ३६३ ॥
 नैव दानं न चादानं निग्रहं नाप्यनुग्रहम् ।
 विहारं न न चाहारं राज्ञो न्यूनं स हि व्यधात् ॥ ३६४ ॥
 विद्याप्रणयविज्ञातप्रज्ञातिशयशालिनः ।
 युवराजान्महाराजो वयसैवाधिकोभवत् ॥ ३६५ ॥
 प्राग्वद्विश्वाससंपत्तिमकुर्वति महीभुजि ।
 युवराजो मनाकके निकटस्थैर्विरक्तधीः ॥ ३६६ ॥
 तद्वैमनस्यवृत्तान्तश्वरणचिछ्रद्वलाभतः ।
 युवराजं ततो राजस्यानीयाः प्रापुरञ्जसा ॥ ३६७ ॥
 आगते विग्रहे व्यक्तिं राजस्यानीयसंश्रयात् ।
 सोगादवन्तिनगरं तन्मूलस्यानमुद्धतः ॥ ३६८ ॥
 अयोत्पलपुरं राजा भट्टैः सह रणोद्धटैः ।
 अशिश्रियदिवं भ्रातुर्वाचिकं च विसृष्टवान् ॥ ३६९ ॥
 दुर्जनप्रेरणात्वं चेन्मत्स्त्रेहं नाभ्यजीगणः ।
 लोकापवादज्वरतः कथं कम्पो न जायते ॥ ३७० ॥
 अन्योन्यपालनायाङ्गां राजस्त्रिदिवगामिनः ।
 पालनीयामनुभ्याय प्रत्यानय दयां मयि ॥ ३७१ ॥
 इति संदिश्य दूतं च व्यसृजत्स नरेश्वरः ।
 कम्पनाधिपतिं हन्तुं व्यसृजत्वा निजात्मलम् ॥ ३७२ ॥

मृगयां युवराजोगादिति दूतं निरोधयन् ।
 भ्रातृपुत्रं निहन्तुं च श्रुतद्रोहोगमच्च सः ॥ ३७३ ॥

दूतः किमिति नायातः कालो हि सुचिरं गतः ।
 इति चिन्ताकुलो लक्ष्मभट्टो राजान्तिकं यथौ ॥ ३७४ ॥

ऊचे च जाने स द्रोहं लक्ष्मित्वा तवानुजः ।
 त्वत्पुत्रमारणायागायदूतस्य चिरागमः ॥ ३७५ ॥

म्नाति भुङ्गे स्वपित्येव युवराज इति च्छलात् ।
 त्वदुद्योगनियेधाय नूनं रुद्धो वचोहरः ॥ ३७६ ॥

तदवन्तिपुरं तस्मिन्नीदेवसरसंगते ।
 सद्यो निःस्वामिकं हन्मो जयोस्माकं ततो भ्रुवः ॥ ३७७ ॥

अथावन्तिपुरं गत्वा सत्वातिर्द्यशालिना ।
 राजा युद्धं तथाकारि तद्दैरुद्धैः समम् ॥ ३७८ ॥

अल्लेश्वराय भृत्यानां वधं नूनं निवेदितुम् ।
 वितस्ता शवरुद्धौधा प्रतीपमगमयथा ॥ ३७९ ॥

भ्रातृपुत्रं पराभूय तावदल्लेश्वरे द्रुतम् ।
 व्यावृत्तरणखेदान्तः प्रापलायत ज्यंशारः ॥ ३८० ॥

दीपस्येव शिखाध्यान्ते यस्य धीरापदि स्फुरेत् ।
 स रहं रज्जातेश्च पापाणेभ्यः किमन्तरम् ॥ ३८१ ॥

समधित्सत भेदाय कंचित्कालं स वैरिणम् ।
 अमोद्या दूरगा बुद्धिः शाखाण्यप्यतिवर्तते ॥ ३८२ ॥

आवयोर्नैव कर्तव्यः कलिर्मासद्वयीमिति ।
 राजा समं विदांचक्रे धीमानलेश्वरस्ततः ॥ ३८३ ॥

प्रतिमोच्य निजान्योधानवन्तिपुरमुत्सज्जन् ।
 अथ क्षीरीपथेनासावलेशोगमदीक्षिकाम् ॥ ३८४ ॥

नगरी रक्षतां न्यस्य सव्यराजे स्वमन्त्रिणि ।
 कमराज्यं विराजच्छ्रीज्येशरश्चागमत्तदा ॥ ३८५ ॥
 दानमानौ प्रतिश्रुत्य सव्यराजं विभिन्दता ।
 युवराजेन नगरी स्वीकृता मन्त्रयुक्तिभिः ॥ ३८६ ॥
 नामराजतया दुःखं भुक्ता कश्मीरमण्डले ।
 मासद्वयोनौ द्वौ वर्षाववसानमगान्त्रृपः ॥ ३८७ ॥
 जानश्चलावदेनोथ तं कालं कलहाक्षमम् ।
 द्वारैश्वर्यं ददौ भ्रातुस्ततो वैरनिवृत्तये ॥ ३८८ ॥
 सलिलोक्तरणोपायं सेतुं सव्यपुरे व्यधात् ।
 विष्टसंतरणोपायं न पुनर्ज्येशरोस्मरत् ॥ ३८९ ॥
 पथिकानां निवासाय तेन पर्वतसीमनि ।
 कश्याविभागसहितः स्वनाम्ना रचितो मठः ॥ ३९० ॥
 कपटापत्रपारोपाद्वाजः प्राप्तविभीषकः ।
 स्वयं द्वारं त्यजन्सोगाङ्गामं ज्येष्ठेश्वराभिधम् ॥ ३९१ ॥
 एवं विकमनीतिभ्यां देशं शोधयतो निजम् ।
 श्रीशिरशाटको राजो द्वारैश्वर्यमवासवान् ॥ ३९२ ॥
 राजपुत्रः स वाक्पुष्टाटवीं लीलारसाददन् ।
 योगिनीचकमद्राक्षीत्कदाचिद्विरिगहरे ॥ ३९३ ॥
 उदयश्रीस्तथा चन्द्रडामरश्चास्य वलुभौ ।
 अपश्यतां न किं लङ्घयं महतामनुयानतः ॥ ३९४ ॥
 अचललुडनादण्डघण्टानां चण्डांकुतम् ।
 मनांसि न पुनस्तेषां वीराणां साहसस्पृशाम् ॥ ३९५ ॥
 घटिताशातटं स्वाहाससंचाहनादिभिः ।
 योगिन्यो डमरुध्वानैर्मयादिव चलैर्वसुः ॥ ३९६ ॥

मान्तर्धासिषुरेवैताः प्रदुषं द्रष्टुं च काङ्क्षिताः ।

इति तेश्वादवारोहनप्रवीरा न तु तद्यात् ॥ ३९७ ॥

शनैः शनैस्ततो यान्तो मौनपूर्वे महाशायाः ।

योगिनीनिकटं प्रापुर्विकटप्रकटौजसः ॥ ३९८ ॥

योगिनीनायिका दूरात्परिज्ञाय नृपात्मजम् ।

साशिवं सीधुचवकं प्राहिणोन्मन्त्रितं ततः ॥ ३९९ ॥

चन्द्रस्तदमृतं तुसिभाजा राजावशेषितम् ।

उदयश्रीमुखापेक्षी न संतृप्तस्त्वशेषयत् ॥ ४०० ॥

भवितव्यबलादश्वपालं सपदि विस्मरन् ।

उदयश्रीरशेषं तत्पीत्वा तुर्ति परामगात् ॥ ४०१ ॥

आश्वर्यातुमनेत्रेषु तेषु तुमेषु योगिनी ।

निमित्तज्ञावदद्राजपुत्रं वद्धाऽलिं ततः ॥ ४०२ ॥

अखण्डं भावि ते राज्यं चन्द्रस्त्वद्विभवांशभाक् ।

आजीवमुदयश्रीश मणिडतोखण्डया श्रिया ॥ ४०३ ॥

अश्वपालस्त्वसावस्मदनुग्रहविवर्जितः ।

अचिरेणैव कालेन नूनं प्राणीर्वियुज्यते ॥ ४०४ ॥

भविष्यत्सूचयित्वैवं योगिनीभिः समन्विता ।

सान्तर्देषे पुरः प्राणाः पश्चात्तुरगपालिनः ॥ ४०५ ॥

अविचारतमोमग्राञ्छन्तुर्तुर्मीश्वराः ।

संभवन्ति प्रजापुण्यैः प्रकाशोत्कर्षहेतवः ॥ ४०६ ॥

श्वशुराद्गर्तुभागं यदवीरा पुंश्चली वधूः ।

हरन्त्यासीत्स तं राजा दुराचारं न्यवारयत् ॥ ४०७ ॥

काष्ठवाटागतान्ताजस्थानीयान्व्यूहतपरान् ।

युक्त्यानीय महीपालो वद्धा राज्यं सुखं व्यधात् ॥ ४०८ ॥

कोटराजस्य जामातुः कारावास्तव्यतां व्यथात् ।
 भीत्या प्रत्यहमेवाथ जीवन्मृत्युमवारयत् ॥ ४०९ ॥
 बुभुजे श्वेमराजश्रीस्वस्थां शास्त्रनवैः शतैः ।
 विदार्य खटिकाभूमि राजा सौकर्यभाजनम् ॥ ४१० ॥
 जयापीडपुरे कृत्वा राजधानीं महामतिः ।
 श्रीरिञ्चनपुरे चक्रे वोद्धा बुद्धगिराभिधम् ॥ ४११ ॥
 एकोनविशो वर्णेत्थ दुष्कृतोद्धवमनुतम् ।
 दुर्भिक्षं क्षोभयामास लोकं शोकाकुलं महत् ॥ ४१२ ॥
 मासानष्टौ द्वादशाब्दांख्योदश दिनानि च ।
 हमां भुक्ता त्रिशब्दवर्णेय चैत्रे राजा व्यपद्यत ॥ ४१३ ॥
 मन्दराजकथाख्यानाजाग्रं मद्राचि संस्तुतम् ।
 तीर्णप्रतापशाहावदीनाख्यानाद्विनश्यतु ॥ ४१४ ॥
 राजि शाहावदीनेथ स्मरणं क्षितिरत्यजत् ।
 ललितादित्यसंपत्तिविपत्तिसुखदुःखयोः ॥ ४१५ ॥
 श्रीमान् शाहावदीनोथ प्राज्यं साम्राज्यमग्रहीत् ।
 येन राजन्वती भूर्यामहसत्तदशोभिषात् ॥ ४१६ ॥
 श्रीप्मार्क द्यौरिवान्न्यर्तव्राङ्गोतीत्य बहून्मही ।
 भुवमापजयापीडमेतं न तु स किलिवरी ॥ ४१७ ॥
 पूर्वे परे च भूपाला नायकेनैव भूषिताः ।
 हमानायकेन तेनाथ मुक्तागुणलसच्छ्रिया ॥ ४१८ ॥
 सिन्धौ वाडवतप्रामुन्यपि विम्बितमम्बरम् ।
 यत्प्रतापाग्नितापार्तं मज्जतीव दिवानिशाम् ॥ ४१९ ॥
 तदीयो जयलक्ष्मीभिः प्रविष्टाभिः पदे पदे ।
 न प्रतापानलोकृप्यत्सरिद्विरिव सागरः ॥ ४२० ॥

जयं विना गणयतः क्षणमात्रं वृथा गतम् ।
 वृद्धस्य तस्यीवाभूद्यात्रा तस्यातिवल्लभा ॥ ४२१ ॥

न मृगाक्षी न वा सीधुपानलीला न चन्द्रिका ।
 यात्रैव केवलं तस्य भूमिभर्तुमनोहरत् ॥ ४२२ ॥

न तापो न हिमं तस्य न संध्या न निशा तथा ।
 न क्षुब्ध वा पिपासा च राक्षो यात्रामविघ्नयत् ॥ ४२३ ॥

न सरिदुस्तरतरा दुरारोहो न पर्वतः ।
 दुर्लङ्घयो न मरश्चाभूद्यात्रायां मानिनः प्रभोः ॥ ४२४ ॥

अजितां पूर्वभूपालैः पारसीककुलाकुलाम् ।
 उत्तराशां विजेतुं स प्रस्थानं प्रथमं व्याधात् ॥ ४२५ ॥

जगतां विजये कामो मधुसीधुवधूरित्व ।
 चन्द्रलौलकश्चरान्स सहायत्वेवृणोत्प्रभुः ॥ ४२६ ॥

सैन्यचेतांसि सत्त्वेन तमसा स्वविरोधिनः ।
 अपूरयत्स रजसा दिग्नतानुद्धतान्तकः ॥ ४२७ ॥

प्रविष्टं तस्य गोविन्दखानपालनशालिनि ।
 उद्भाण्डपुरे पूर्वं वाणैस्तदनु सैनिकैः ॥ ४२८ ॥

शैलशृङ्गं नृपानीके प्राप्ते तस्य विरोधिभिः ।
 भयानुरैरवारोहः शृङ्गानुक्षाद्यधीयत ॥ ४२९ ॥

सदृशं प्राभृतं दातुमसमर्थोस्य सिन्धुपः ।
 उपधीकृतवान्कन्यारक्षं व्राणाय भूपतेः ॥ ४३० ॥

राजस्तु गौरवं वाहौ गान्धाराणां भुवोढया ।
 चित्रं तु लाघवं लेपां भयभाराभिवङ्गतः ॥ ४३१ ॥

भङ्गस्तुङ्गस्य शृङ्गस्य खङ्गानां नैव भूमुजा ।
 शितानामपि देशेस्मिन्विहितः शौर्यशालिना ॥ ४३२ ॥

आकर्ष्य राजसिंहस्य सिहनादमयीं चमूम् ।
 मदं तत्यान चस्खाल विभाय गजिनी पुरी ॥ ४३३ ॥
 स्नानं रक्तेद्धियां भुक्तं प्राणवातैर्महीतले ।
 ब्रतस्थाभिरिवास्वापि तस्याहो धीरहेतिभिः ॥ ४३४ ॥
 श्रोत्रियक्षत्रियैरष्टनगरेरोदि शाम्यतोः ।
 तस्माण्मिप्रतापाङ्ग्योर्धूमेनेव भयातुरैः ॥ ४३५ ॥
 यशसा सह संपर्चित तस्मिल्लुण्डयति प्रभाँ ।
 प्रापत्पुरुषवीराख्यदेशाख्या रुढिशब्दताम् ॥ ४३६ ॥
 दत्तवाण्पनिवापाम्भोनगराग्रहरस्त्रियः ।
 जीवतः स्वस्य पत्युश्च पिण्डौ स्तननिभाद्दुः ॥ ४३७ ॥
 अश्वक्षोददलद्विन्दुयोषधातुतटच्छलात् ।
 उदक्षपतितिरस्कारप्रशस्ति स व्यधात्रभुः ॥ ४३८ ॥
 ततो व्यावृत्य गच्छन्स दक्षिणाशाँ स्ववाजिनाम् ।
 मार्गखेदोचितं तापं शतद्रुवीरिणाहरत् ॥ ४३९ ॥
 दिळ्ठीमुखद्वय्य तत्कालमुदक्षपतिमुपागतम् ।
 मार्गरोधेन नृपतिर्नितान्तमुदवेजयत् ॥ ४४० ॥
 योगिनीपुरपौरान्यान्धाक्ष्या नैरीदुक्षपतिः ।
 मार्गदानोपकारेण स तानादित भूमुजे ॥ ४४१ ॥
 तुरङ्गवखदानेन स तान्संमान्य भूपतिः ।
 स्वदेशं प्राहिणोत्कीर्तिराशीन्मूर्तान्वहूनिव ॥ ४४२ ॥
 सुशर्मेपुरराजेन तस्मात्स्वाशर्मशङ्किना ।
 दुर्गाहंकारमुत्सुज्य देव्येव शरणीकृता ॥ ४४३ ॥
 तत्प्रतापानलः पीत्वा केदाराश्रिणां रसम् ।
 जातानां शिवलिङ्गानां वत भङ्गमदर्शयत् ॥ ४४४ ॥

स्वयं नत्या नत्यन्नत्या भोद्धानममस्य भूपतेः ।
 अर्वतां पर्वतारोहदोहदो विनिवारितः ॥ ४४५ ॥

दुस्तरत्वाच्चटस्थस्य देवताभिस्तनूकृतः ।
 सिन्धवोधो भूपतेरेवं पूर्वेभ्यः श्रुतमद्गुतम् ॥ ४४६ ॥

एवं नित्यजयोद्योगात्स्वदेशः परदेशवत् ।
 परदेशस्तु तस्यासीत्स्वदेश इव भूपतेः ॥ ४४७ ॥

प्रतापेनेति संपाद्य दिङ्गुले तिलकश्चियम् ।
 व्यधात्रविद्य कश्मीरान्स पौरनयनोत्सवम् ॥ ४४८ ॥

तस्य वर्णयतां शौर्यं प्रसङ्गादतिमानुषम् ।
 अस्माकं चाटुकारित्वं ज्ञास्यते भाविभिर्जनैः ॥ ४४९ ॥

यात्रायातः कदाचित्स दूरदेशे महीपतिः ।
 अप्सरः सहशीं कांचिच्छ्रुतवान्हरिणेक्षणाम् ॥ ४५० ॥

निजानुगान्वञ्चयित्वा राजा युक्त्या कथाचन ।
 अर्थैकाकी स तं देशमविशङ्गोगलालसः ॥ ४५१ ॥

नर्मणा भोहयित्वा तां द्वितीय इव मन्मथः ।
 मनोरथानसिञ्चत्स तदोष्टामृतपानतः ॥ ४५२ ॥

अपश्यन्तस्तमालोक्य हतं केनापि वैरिणा ।
 अथ कोपत्रपावेशामुद्दास्तद्दाय ययुः ॥ ४५३ ॥

अन्विष्यद्विस्तमश्वेन निवद्देनाङ्गनाद्विः ।
 समभाव्यत तै राज्ञो वैरिभिर्निर्जयः कृतः ॥ ४५४ ॥

शौर्यस्वाम्यनुरागाभ्यां विधातुं युद्धमुद्दैः ।
 तद्दैः सदनं रुद्धमवद्धकवचान्तरैः ॥ ४५५ ॥

त्रसद्विरिह तर्त्सहनादपूर्णाच्चतः पुरात् ।
 कृतास्कन्देषु शरेषु शङ्खभिर्विपिनं गतम् ॥ ४५६ ॥

अथाश्वास्य प्रियां तां तु शबून्मत्वा समागतान् ।
 स्वशौर्यं सफलीकर्तुं योद्धुं राजा विनिर्ययौ ॥ ४५७ ॥
 शाहावदीनमालोक्य तं तेषामनुजीविनाम् ।
 चित्ते: प्रीत्या मुखैर्मीत्या नीत्या मूर्धभिरानतम् ॥ ४५८ ॥
 एवं समजयस्तम्भयूपात्रणमखान्वहून् ।
 हतवैरिपशून्थके स्वप्रतापानलार्चियः ॥ ४५९ ॥
 स्वदेशे मन्त्रिणोस्तस्य कोट्टभट्टोदयश्रियोः ।
 समरेषुभरस्त्वासीच्छन्द्रडामरलौलयोः ॥ ४६० ॥
 देवशर्मान्वयोदन्वच्छन्द्रो राजार्पितं मुहुः ।
 वैराग्याद्विभवं त्यक्ता कोट्टशर्मा वनं ययौ ॥ ४६१ ॥
 श्रीवृष्ट्या कोट्टभट्टोर्धिसार्थान्संपोष्य यक्षतः ।
 व्यलालयद्वन्वयोऽस्मि स स्वं नियममाहतः ॥ ४६२ ॥
 कोट्टशर्मा तथा धर्मद्रुमं दानाम्भसासिचत् ।
 न — नाशामयो भूयो यथा तत्फलभोगिनः ॥ ४६३ ॥
 तस्य दर्शयितुं राजः स्वबलाधिकतां ध्रुवम् ।
 कदाचित्तत्रजा दैवी व्यापद्वाढपीडयत् ॥ ४६४ ॥
 पुरीकैरविणीसूर्यः शूरः पादपविद्विषाम् ।
 पट्टिंत्रशेष्वें जलापूरः कूरो व्यष्टुवत् प्रजाः ॥ ४६५ ॥
 तदन्तःप्रतिविम्बस्ये स्वस्मिन्सद्वान्तरस्मात् ।
 तद्विक्षार्थमिवानीके तोये तुम्हीवर्यधुर्गृहाः ॥ ४६६ ॥
 नगरद्वुडनादस्तु मुञ्चन्तो निर्ज्ञरच्छलात् ।
 तस्योद्द्वीपस्य महतः पर्वतास्तटतामयुः ॥ ४६७ ॥
 न स वृक्षो न सा सीमा न स सेतुर्न तद्वहम् ।
 तटस्थमपि यज्ञैव जलपूरो व्यनाशयत् ॥ ४६८ ॥

नादिदुर्गाण्यपद्यत्स जातुचिद्विरभीतिः ।
अम्बुपूरभयात्तेषु राजा समचरत्तराम् ॥ ४६९ ॥

पीते तत्तेजसेवाम्बुपूरे शान्ते मितैर्दिनैः ।
भूयस्तद्विद्वाशङ्की सोचिकीर्थद्विरौ पुरीम् ॥ ४७० ॥

नाम्ना लक्ष्म्या महिष्या स प्रसिद्धां नगर्ण व्यथात् ।
त्वराकृतनिजौदार्यन्यूननिर्माणदर्शनात् ॥ ४७१ ॥

शारिकां शैलराजस्य मूले पुण्यजनाश्रिताम् ।
यामद्राक्षीत्तरां लोकः सुमेरोरलकामिव ॥ ४७२ ॥

वितस्तासिन्दुसंभेदे स्वनाम्ना नगर्ण व्यथात् ।
प्रतिविम्बच्छलात्तोये त्रपया स्वर्निमज्जति ॥ ४७३ ॥

सौधोत्सेधमर्यां राशीभूतां कीर्तिमिवामलाम् ।
अलोलधीः पुरीं लौलडामरः स्वाभिधां व्यथात् ॥ ४७४ ॥

सुधाधौतैर्मठैर्लक्ष्मीं कलयद्विः कृतैः पुरीम् ।
कुलिशच्छिन्नकैलासश्टङ्गमङ्गिमजीजनत् ॥ ४७५ ॥

आजन्मलोलता मह्याः स्वरसाम्याय वर्धिता ।
निहन्ति च्छायया तस्या द्युमणिस्पर्शजं सुखम् ॥ ४७६ ॥

या लक्ष्म्या भागिनेयीत्वाद्वालापालि निजान्तिके ।
लासाख्या सा समकामनृपतेश्चित्तदर्पणे ॥ ४७७ ॥

यश्चानुरोधतनुस्तं चिरं लक्ष्म्यां निवद्वान् ।
स चिड्ग्रो रागवेगेन लासासौन्दर्यजन्मना ॥ ४७८ ॥

वलिजिन्मूर्तिना तेन वसन्त्या वक्षसि वियः ।
प्रातिवेदिमकतां नीता लासा सौभाग्यदायिनी ॥ ४७९ ॥

छाया तद्रचितोदयापि दिवसश्रीभोगमातन्वतः
सूर्यात्संमुखतां जहाति वहति श्रेयोहर्ण कालताम् ।

खीणामस्ति चतुर्गुणा मतिरिति स्थाने न हन्त श्रुति-
 यद्वा दुर्विधिपाकमाकलयितुं शको न कथिष्ठुवम् ॥४८०॥
 प्राहृतस्यावताराख्या वलुस्यापि सुता सती ।
 लक्ष्मीर्लासानुरकेधादथ रोयं महीपतौ ॥ ४८१ ॥
 रोषात्सिन्धुपतेदेशां संबन्धित्वाद्वतां नृपः ।
 प्रत्यानयत्रपोद्रेकान्न पुनः लोहगौरवात् ॥ ४८२ ॥
 अलाभ्वो न्यद्वुडज्ञन्तरमुवन्त जले शिलाः ।
 लक्ष्मीपक्षः क्षयं वृद्धि लासापक्षस्तु लब्धवान् ॥ ४८३ ॥
 यावद्यावदगाहूरं लक्ष्मी रात्रिरित्व कुधा ।
 तावत्तावत्स तां लासां दिवं भास्वानिवाभजत् ॥ ४८४ ॥
 अपनीय तापखेदं मरुकरिणी पद्मिनीतोयैः ।
 तत्पश्चशैवलाभ्मोनिर्माये कर्मठीभवति ॥ ४८५ ॥
 लक्ष्म्या मातृस्वसुः सर्वमातृकृत्यकृतोभवत् ।
 राजप्रियाथ राकेव लासा पक्षक्षयोदयता ॥ ४८६ ॥
 सत्कर्मपाकसमयोस्य न चेद्विकाश-
 शोभां न किं परिहरेत्कुमुदाकरस्य ।
 विश्वप्रबोधहरणप्रवणा प्रियेण
 कुरुती निशा च सहसैव सुधाकरेण ॥ ४८७ ॥
 चिन्तासूचकनिश्वासम्लानौष्टी तं कदाचन ।
 अवोचद्वोगिनीवेति लासाख्या भोगिनी नृपम् ॥ ४८८ ॥
 न चेद्विकाशयेद्वास्वान्पद्मिनीं स्वरुचा स्फुटम् ।
 तस्याश्छेदाय शैवालवलुचा इव यतेत कः ॥ ४८९ ॥
 पतन्तीं प्रेमभाराद्रीं मयि दृष्टि तवासहा ।
 मां निहन्तुमुपायेन क्रमते महिषी तव ॥ ४९० ॥

अभिचारे दुराचारमुपचारप्रियंकरम् ।

सा चाराक्षी मम द्वेषादुदयश्रियमैरथत् ॥ ४२१ ॥

देव्यद्वेषपरे तस्मिन्नभिचारविनिर्भितिः ।

असंभाव्येति तां राजा प्रत्युवाच विचक्षणः ॥ ४२२ ॥

निर्बन्धेनोपजलपन्तीं तदेव वचनं ततः ।

तां प्रत्याययितुं देवीमुदयश्रियमव्याप्तिः ॥ ४२३ ॥

व्ययस्यातिशयेनाहो कोशो रिक्तवमागतः ।

प्रार्थयन्ते जना राज्ञः सर्वे कलपतरुनिव ॥ ४२४ ॥

द्रविणोत्पत्तये तस्मादुपायः प्रतिभात्ययम् ।

प्रतिमा श्रीजयेश्वर्या यातिरीतिमयी पृष्ठुः ॥ ४२५ ॥

तां खण्डयित्वा विहितैष्टक्षेमंशामचिह्नितैः ।

व्ययनिर्वहणं कीर्तिस्थिरत्वं चोपजायते ॥ ४२६ ॥

साध्वेतत्किं तु तन्मूर्तिलंघ्वी किं प्रभविष्यति ।

इहदुर्देनमुद्रास्तु क्षुद्रस्तं सचिवोभ्यधात् ॥ ४२७ ॥

तत्रोपकरणं सज्जीकृत्यान्येद्युरुपागतम् ।

राहों प्रत्याय्य भूपालो रहो मन्त्रिणमव्याप्तिः ॥ ४२८ ॥

पुनागवजमुन्मूलयिषति प्रायः कराकर्षणै-

रुदामं विजिहीर्षति प्रतिपदं कल्प्याछिदां काङ्क्षति ।

कां नैच्छन्त्रूपगन्धसिन्धुरपतिस्तीव्रां न वप्रकियां

तीरणाग्रप्रतिभाङ्गशोस्य निकटे मन्त्री नियन्ता पुनः ॥ ४२९ ॥

याः पूर्वोन्मरमीयन्त यशःसुकृतलब्धये ।

अङ्गीकर्तासि मे देवप्रतिमास्ता विभङ्गत ॥ ५०० ॥

अमरप्रतिमा विधाय केचि-

त्परिपूज्याथ परे प्रसिद्धिमासाः ।

परिपाल्य यथोचितं तथान्ये

विदलख्याहमहो महदुरन्तम् ॥ ५०१ ॥

निर्माणाज्जलधेः समस्तसरितां कौमारशोकावधिः

प्रख्यातः सगरे भगीरथनृपो गङ्गावताराच्च सः ।

दुष्यन्तः स च विश्वविश्वविजयादिन्द्रस्य भीतिप्रदो

रामो हन्त दशाननेन विहितात्सीतापहारात्मुनः ॥ ५०२ ॥

राजा शाहावदीनाख्यः सुरभूर्तीर्लोठयत् ।

इतीयं दुष्कथा विश्वं कथं न क्षोभयिष्यति ॥ ५०३ ॥

उदयश्रीनंतशिरा राहीत्युक्तवति स्वयम् ।

महीरन्धमिवैक्षिष्ट द्रागधोगतिवाञ्छया ॥ ५०४ ॥

सर्वंसहा तदा क्षमाभूदन्वर्थो प्राप्वदेव यत् ।

लासानुरक्तमपि तं सा राजानमसेवत ॥ ५०५ ॥

भास्करो द्युपरीरम्भरसासादितकौतुकः ।

स्वपुत्रशनिमुख्यानां ग्रहाणां शान्तिमिच्छति ॥ ५०६ ॥

रागी तदोपवादिन्या लासादेव्या प्रबोधितः ।

व्यवासयत्स्वदेशात्स राजपुत्रान्परानिव ॥ ५०७ ॥

कायेष्वतिमनुष्येषु साहायकविधायिभिः ।

योगिनीपुरनाथस्य तैरभूवि निजं कुलम् ॥ ५०८ ॥

औदार्यादत्तवृत्तीन्स हिन्दुसानेन बोधितः ।

म्लेच्छान्सिकन्दरमुखाद्राजद्रोहकुतोवधीत् ॥ ५०९ ॥

पिशुनैर्जनिताशङ्कः शूरे मदनलाविके ।

राजा विष्ववसञ्जोपि सेवयास्य निवारितः ॥ ५१० ॥

औदार्यशालिना राजा स्वसमं वर्धितः स्वयम् ।

राजाधिकं व्यवाहारीन्तदा मदनलाविकः ॥ ५११ ॥

तुल्यार्थः समसामर्थ्यः शङ्कचोयमिति भूपतिः ।
 ईर्ष्यालुभिः कुसचिवैस्तस्मै परमकोप्यत ॥ ५१२ ॥

शुचिमप्यशुचिं मत्वा तं —ति भूमिपालधीः ।
 खलनाशावृतत्वेन न चित्तविरताभवत् ॥ ५१३ ॥

उपमूलवितुं वाञ्छंस्तं मुहुः क्रोधवेगतः ।
 राजरह्वाकरोरोधि तदीयगुणवेलया ॥ ५१४ ॥

उत्तराशां नृपो जातु व्यसनेनाभ्ययेणयत् ।
 नौसेतुकौतुकं सिन्धोः परिस्थाया इवाहरत् ॥ ५१५ ॥

शूरः खङ्गनगर्यो स पर्यटन्मृगयारसात् ।
 सिंहमन्वद्रवद्राजसिंहः संहतसाहसः ॥ ५१६ ॥

गच्छञ्चित्ताधिकं राजा वाजिना वेगराजिना ।
 अपारशौर्यभक्तिभ्यां मदनेनानुधावितुम् ॥ ५१७ ॥

आरुद्धः पौरुषं राजा सोवरुद्धस्तुरङ्गमात् ।
 यमेनेव व्यधाद्युद्धं हरिणा क्रौर्यधारिणा ॥ ५१८ ॥

एकाकिनं चिरं वद्युद्धमुखतकेसरः ।
 तमधः कुतवाङ्ग्राजसिंहं सिंहोतिसाहसम् ॥ ५१९ ॥

उत्मुत्य वाजिनस्तूर्णं भक्तो मदनलाविकः ।
 निपातितनृपं सिंहं कृपाण्या सहसावधीत् ॥ ५२० ॥

प्राणरक्षोपकारेण प्रसन्नः पिशुनाज्जनात् ।
 युक्त्या मारणमेतस्य शङ्कमानो नरेश्वरः ॥ ५२१ ॥

स विवाहच्छलाइत्वा द्रविणं करुणामयः ।
 मदनं व्यसृजडिणीपतेर्निकटमञ्जसा ॥ ५२२ ॥

उत्पन्नचम्पकं व्योम कुर्वतीं जातुचित्तिवा ।
 स्वप्ने शैकरसूहास्यो हष्टवान्काञ्चनीं पुरोम् ॥ ५२३ ॥

निश्छलकौतुकाकान्तः सद्यसद्य विश्वास्यम् ।
 शून्यं पश्यन्नहो शोकविस्मयाभ्यामपूर्यत ॥ ५२४ ॥
 रहस्थां राहुभीत्येव मूर्तिमिन्दोरनिन्दिताम् ।
 कांचिदेकाकिर्णीं दध्ना राजधान्यां स पृष्ठवान् ॥ ५२५ ॥
 प्रत्यक्षा पुरेदेवीव का त्वं कस्य च पूरियम् ।
 तेजःसारमिवैकत्र कस्य चेदं कलेवरम् ॥ ५२६ ॥
 सा जगादेति कश्मीरांस्तत्रत्वैः सह भुज्ञतः ।
 राङ्गः शाहावदीनस्य मूर्तिं रक्षाम्यमूमहम् ॥ ५२७ ॥
 प्रयोक्ष्यमाणो विविना पातुमेतां निजां पुरीम् ।
 अहां शतेन कश्मीरभोगात्स च निवृत्स्यति ॥ ५२८ ॥
 प्रत्यवेक्षाप्रयत्नस्य स्वामिनस्तस्य दीनात् ।
 अचिरेणैव भोक्ष्येहं ध्रुवमस्य फलश्चियम् ॥ ५२९ ॥
 इति श्रुत्वा प्रतुद्धः स विस्मयाविष्टमानसः ।
 यथावद्वृत्तमाचक्षौ शाहाव्दाय महीभुजे ॥ ५३० ॥
 माहात्म्याद्वाविभोगेषु निश्चयाद्वा महीपतिः ।
 धनं संत्यक्तवान्सर्वं न तु धैर्यं मनागापि ॥ ५३१ ॥
 मदनितिकमुपागम्यमिति भूमिपतिस्ततः ।
 दूरस्थितानां पुत्राणां सद्यो लेखान्विसृष्टवान् ॥ ५३२ ॥
 पूर्वराजगुणादशों सुमूर्खभूपतिस्ततः ।
 अप्राप्तेषु सुपुत्रेषु स्वातुं राज्यमार्पिषत् ॥ ५३३ ॥
 ते भक्तं नेश्वरोनैषीत्सदेहं यत्सधर्मताम् ।
 तत्र हेतुर्धूवं तस्मिन्सौभाग्यान्मदनभ्रमः ॥ ५३४ ॥
 शौयोंदार्यविधौ विधौतविविधश्लोकं नृलोकेभ्वरे
 तस्मिन्नस्तमुपागते गुणिगणत्राणोच्चरञ्जेपुणे ।

शकेणोन्नमितं शिरः परिभवत्रासापसाराङ्गुवं
 भूभारोद्धहनात्पुनर्विनमितं शोषेण शोकस्पृशा ॥ ५३५ ॥
 प्रत्यक्षं ज्वलतः प्रतापशिखिनः स्वीकृत्य यं भुक्तवा-
 नन्यान्नाद्रियताविकं स्पृहयतस्तद्रागवन्धाष्ट या ।
 तां भूमि प्रविहाय हायमगमद्वां शक्तभुक्तां चिरं
 पुंसां खीषु कदापि न प्रभवति प्रेमप्रहप्रत्ययः ॥ ५३६ ॥
 ज्येष्ठशुक्लचतुर्दश्यां तानाङ्के वत्सरे नृपः ।
 आलिङ्गनैः सुरखीणांस्तनौन्नत्यमपीफलत् ॥ ५३७ ॥
 मत्वेव भूजयाङ्गुयः पुनरुक्तापवादताम् ।
 शाहावदीने निजेन्तु घामिव प्रस्थिते सति ॥ ५३८ ॥
 कुद्धीननरेन्द्रोय मौलावाङ्मां महीभुजाम् ।
 चित्ते सुखं मुखे हर्षं स्तुतिं वाचि न्यधात्ततः ॥ ५३९ ॥
 तस्य प्रतापकमला सगर्वपद्वीमगात् ।
 जयव्यसनिपूर्वेशविरहान्तेव भूपतेः ॥ ५४० ॥
 तद्वियोगासहादेशदेवी जयमधात्स्वयम् ।
 नातितीत्रो न वा मन्दः सर्वस्यैव महीपतिः ।
 चित्तमादित लोकस्य वैषुवो भानुमानिव ॥ ५४१ ॥
 अहायापहुतं युद्धे तद्धनुःप्रतिक्षजितम् ।
 शोचद्वैरिवधूवर्गकन्दितैर्मत्सरादिव ॥ ५४२ ॥
 दिख्युके चन्दनालेपः कीर्तिरम्बरचन्द्रिका ।
 धरणीरमणस्यास्य द्विपामाम्लापयन्मुखम् ॥ ५४३ ॥
 क्षेम लक्ष्मीं प्रजाः क्षोणीपाले तन्वति तन्वति ।
 भूमावेव स्थिता नाकमोगसौख्यमभुञ्जत ॥ ५४४ ॥
 लोहरप्रत्यवेक्षार्थं यान्वयधात्पूर्वभूपतिः ।
 लोहराधिपतेमीत्या ते पलाय्य गतास्ततः ॥ ५४५ ॥

शाम्यन्त्यौपधयः सर्वाः शशिन्यस्तं गते सति ।
 हष्टो हि सूर्यकान्तानां रवौ याति द्युतिक्षयः ॥ ५४६ ॥
 लोहरं प्रतिसंधानुं कुद्धुदीनमहीपतिः ।
 शौर्यशालिनमादिक्षत्पुरो डामरलौलकम् ॥ ५४७ ॥
 अवेष्टयन्ततो गत्वा लोहराद्रिं स सर्वतः ।
 प्राणा हि स्वामिभक्तानां तुणायन्ते महात्मनाम् ॥ ५४८ ॥
 असामर्थ्यान्निजं दुर्गं दुर्गेन्द्रोर्पयितुं ततः ।
 ब्राह्मणान्वयसुजहूतान्दामराधिपतिं प्रति ॥ ५४९ ॥
 द्विजलिङ्गान्स तान्मत्वा सारं द्रष्टुपागतान् ।
 न्यग्रहीद्विग्रहादुप्राद्विजानव्यग्रमानसः ॥ ५५० ॥
 द्विजदैवतमन्येन श्रुत्वा तदपकारिणम् ।
 लोहरेन्द्रो न कोहाशां जीवाशां च विसृष्टवान् ॥ ५५१ ॥
 पद्यन्तो मरणं स्वस्य युद्धे वाय पलायने ।
 क्षत्रियाणां निजं धर्ममग्रहीयुस्ततो रणम् ॥ ५५२ ॥
 शरासारशिलावर्णदुर्दशा दुर्घना इव ।
 लोहराद्रेवारोहन्नारोहंस्तु यशांसि ते ॥ ५५३ ॥
 स्वं खण्डीकृत्य शैलेन विभक्तं स्वामिभक्तिः ।
 प्रत्येकं शत्रवस्तेषु शिलावर्णिष्वमंसत ॥ ५५४ ॥
 हपत्सु तद्विकीर्णासु लौलडामरनायकः ।
 त्रपयेव तिरोधानं समं कीर्त्यागमत्ततः ॥ ५५५ ॥
 शशुकीर्णशिलाराशिच्छुद्गो डामरलौलकः ।
 यवनप्रेतसंस्कारात्र विपद्यव्यहीयत ॥ ५५६ ॥
 खीविधेयतया पूर्वं निर्वास्यापि निजान्सुतान् ।
 स्वप्रशापितहष्टान्तः शाहाद्वीनो महीपतिः ॥ ५५७ ॥

आकारयत लेखीर्यान्स्वाभिज्ञानपरिष्कृतैः ।
 तज्ज्यायान्हस्सनस्तावदापमहेन्द्रमण्डलम् ॥ ५५८ ॥

स नेत्रशुकिमुक्ताभिमुक्ताभिर्वाप्यवीचिभिः ।
 शुत्वा तत्र पितुमृत्युं निवापाङ्गलिमार्पिषद् ॥ ५५९ ॥

व्यावृत्य गमनेच्छायाः स्वच्छाशयमसुं ततः ।
 न्यवारयतिपुर्वस्य लेखः कश्मीरभूपतेः ॥ ५६० ॥

शक्रादिसख्यलोभेन भृत्यानस्मानपेक्ष्य सः ।
 समस्कुरुत शाहावदीनभूमिपतिर्दिवम् ॥ ५६१ ॥

स्वःखीभीगरसेनेव गमनाय त्वरावतः ।
 तस्यास्माभिर्भवत्कार्यमशोषं निरपाद्यत ॥ ५६२ ॥

धमारक्षालक्षणामाहां विचक्षणशिरोमणेः ।
 तन्मन्त्रिमानितां मौलिमूले मालां विदध्महे ॥ ५६३ ॥

गमनागमनाभ्यां त्वं पितुः पालितयाशया ।
 श्रीराम इव भूलोकं यशोभिः स्वैरपूरुषः ॥ ५६४ ॥

भूतो भावो च संमानो यद्यपि स्वगुणैस्तव ।
 यौवराज्यग्रहाद्वारं लघूकुर्यास्तथापि मे ॥ ५६५ ॥

स्वधैर्यं सत्यसंयोगो नानावन्धुसमागमः ।
 जगद्रक्षाधिकारश्च दीर्घनस्य विलम्पतु ॥ ५६६ ॥

यशसेव प्रमातानां परदेशनिवासिनाम् ।
 प्राप्तेन विभवेनापि महतां न सुखं भवेत् ॥ ५६७ ॥

स्वरूपप्रतिविम्बेन भवता स्वर्गवासिनः ।
 त्वदुत्कण्ठाभरोस्माकं दर्शनेन निवार्यताम् ॥ ५६८ ॥

पुत्रः शाहावदीनस्य सोयमित्यन्यमण्डले ।
 अङ्गुल्यग्रेण निर्देशः प्राकृतस्येव मास्तु ते ॥ ५६९ ॥

राज्ञां मदनुकम्प्यानां सुखप्रेक्षी भवनभवान् ।
 कश्मीरैश्वर्यमाहात्म्यं मा नैषीरल्पकल्पतां ॥ ५७० ॥
 विभज्य भवति शोणीभारं मेरुगिराविव ।
 सुखसंपत्तिमतुलामनन्तयुतिराम्बुद्याम् ॥ ५७१ ॥
 कीर्तिं सुरवधूर्गीतां पात्रे श्रीप्रतिपादनात् ।
 स कर्णपूरयन्नराजा माहत स्वर्गमालतीः ॥ ५७२ ॥
 प्रिययोरावयोः स्नेहश्चुतिसौख्येन शीतलैः ।
 निःश्वासैर्भूपतेः स्वीयैः स्यादस्पृहं च चामरम् ॥ ५७३ ॥
 येन मानेन मामन्वग्रहीत्स वसुधाविपः ॥
 त्वं संचरस्व तेनैव मायि पालयति प्रजाः ॥ ५७४ ॥
 त्राता द्यौः शक्रराजाभ्यामावाभ्यां च समं मही ।
 शेषैकनाथां पाताललक्ष्मीं हसतु निःसुखाम् ॥ ५७५ ॥
 उदयश्रीसुखामात्यमतानुष्टानशालिनीम् ।
 ममार्थनानिषेधेन लक्ष्मीं नैव वृथा कृथाः ॥ ५७६ ॥
 अजानैलोलकर्णत्वं राजेन्द्रकरिणामय ।
 पन्थानं लेखवाची स कश्मीराणामगाहत ॥ ५७७ ॥
 पवनैः संसुखायातैश्चाकाररवधारिभिः ।
 न्यवार्यतेव कश्मीरप्रवेशाद्राजनन्दनः ॥ ५७८ ॥
 स विशञ्चय कश्मीरसरणीसुदजिज्वलत् ।
 अमलीमसयद्राजः श्रुतिं तु खलचोदना ॥ ५७९ ॥
 नक्राः समुद्रमिव केचिदुदेतुकामा
 वाता लताग्रमिव केचन दर्पवेगात् ।
 दुर्मन्त्रिणो भुवनकाननचक्रवाल-
 हव्याशना नरपतिं प्रविलोलयन्ति ॥ ५८० ॥

प्राप्तेथ हस्सनेभ्यर्ण क्रौर्यनिर्णयवादिभिः ।
वर्णाश्रमगुरुस्तूर्णं पिशुनैरिति वोधितः ॥ ५८१ ॥

सर्वासामेव बुद्धीनामुपरीश्वरबुद्धयः ।
तथापि सचिवैर्वाच्यो हिताहितविनिर्णयः ॥ ५८२ ॥

पुरंदरादिलोकेशतेजोंशाश्रयशालिनाम् ।
स्ववंदयेभ्यो नरेन्द्राणामन्तरायो विलोक्यते ॥ ५८३ ॥

स्पर्शनाशितया ख्याताङ्गात्पुत्राद्वि जिह्वगात् ।
कुण्ठसर्पादिवाश्चित्प्रात्कष्टं दूरे न कस्यचित् ॥ ५८४ ॥

विभवैस्तर्प्यमाणोयं न च स्वीभविता तव ।
स्नेहेन सिद्ध्यमानोऽपि शीतलत्वं किमृच्छति ॥ ५८५ ॥

वरं हालाहलो धोरो न दुरात्मा च दुर्जनः ।
तस्य पानाद्वलत्येकः परस्य त्वचिलं कुलम् ॥ ५८६ ॥

दैवाद्वृतरं सर्पे प्रसर्पद्विषयधारिणम् ।
विना दैवकृतं को तु निधौ स्थापयति स्वयम् ॥ ५८७ ॥

न चिन्तयं चायमेकाकी राज्ञो मे किं करिष्यति ।
हरे: पुरः सद्यूयोपि कतमो वारणेश्वरः ॥ ५८८ ॥

बुद्धिशखस्य किं तु स्यात्परिष्पन्थिपराकर्मः ।
नैतद्युक्तं सौगतौ हि राजपुत्रोदयश्रियौ ॥ ५८९ ॥

आद्ये पक्षे द्रुतं नाशश्चिरं नाशः परे यतः ।
नानुग्राहो न च त्यज्यस्ततस्ते हन्त हस्सनः ॥ ५९० ॥

न चैवं प्रायतावृत्तिं तेजस्वी स सहिष्यते ।
यस्मिन्दहति नाम्भोधि स शणो वाढवस्य कः ॥ ५९१ ॥

अतस्तस्य निरोधेन निरुत्पिङ्गसुखाः प्रजाः ।
कुण्ठयन्तुतरां पूर्वभूपालोकण्ठितां चिरम् ॥ ५९२ ॥

प्रविष्टेरिति दुर्वार्थयैर्निर्गमाद्विरिव न्हदः ।
 वैरस्यमभजद्राजा खलवाक्यैः स हस्सने ॥ ५९३ ॥
 पद्यञ्ज्ञपवच्चनुभवंस्तस्यैवोत्सुकविक्रियाम् ।
 भ्रातुः पुत्र इतिस्नेहात्तं ववन्ध न भूपतिः ॥ ५९४ ॥
 उदयश्रीरथालक्ष्य विरक्तं हस्सने नृपम् ।
 तद्वात्रीं लौलकवधूं समदिक्षत्तरामिति ॥ ५९५ ॥
 स्वामिरागादिवारुद्धो नाकं डामरलौलकः ।
 न यशो नाशयामास कुस्वामिमुखवीक्षणैः ॥ ५९६ ॥
 अस्माद्वर्मनसो राज्ञो विभवाशास्तु दूरतः ।
 वर्धितस्य त्वया प्राणसंशयो हस्सनस्य तु ॥ ५९७ ॥
 अतः प्रलोभ्य राजेत्यं त्वयानीयो निजान्गृहान् ।
 योग्यं स्थानान्तरं नास्मदिपञ्चिर्यातनाविधौ ॥ ५९८ ॥
 तस्मात्त्वया निजार्थानां ग्रहणार्थं महीपतिः ।
 प्रार्थनीयो यथाभ्येति त्वद्वृहानेष लुञ्जवीः ॥ ५९९ ॥
 विश्वहतायाः किमर्थमें धर्मकामार्थहेतुभिः ।
 राज्ञोपेयामि तान्सर्वान्यदि मे स्यादनुग्रहः ॥ ६०० ॥
 अतः स्वकीर्तये पूर्तसंमानस्फूर्तयेस्तु मे ।
 यत्तु त्वचरणस्पर्शदर्शितानुग्रहं गृहम् ॥ ६०१ ॥
 प्रत्याहृत्य स्वयं स्वीयमोषधेरिव सद्भसु ।
 आशाः प्रकाशयत्वर्थपतिर्भास्वानिवाभितः ॥ ६०२ ॥
 वदन्येन त्वयापेक्षयं न तु खीधनमित्यतः ।
 रसाया रसमादत्ते लोकाप्यायाय भास्करः ॥ ६०३ ॥
 अनेन वसुना राज्ञः फलतु प्रार्थनार्थिनाम् ।
 सरितां वारि गृडानो मेघांस्तर्पयतेम्बुधिः ॥ ६०४ ॥

निधीनहि भिरावेष्य गोपयन्ती मया मही ।
 उपहास्येत नाथेन महूव्ये दण्डिकारिणा ॥ ६०५ ॥

तथेति प्रतिसंदिश्य सा पुंवद्यैर्यशालिनी ।
 तद्वुद्धिपरितोषार्थमेवं संदेशमाक्षिपत् ॥ ६०६ ॥

एकाकी दीर्घधीकृद्यः किमुद्यच्छेत् साहसे ।
 कदाचिन्नोद्धरत्येव करेणैकेन तालिका ॥ ६०७ ॥

सामर्थः सावलेपत्वात्कम्पनाधिपतिस्त्वया ।
 साहाय्यकार्थमध्यर्थ्यः सिद्धे कार्ये धृतौजसा ॥ ६०८ ॥

भवतैव विद्यार्थ्येण निराधारत्वनिष्कला ।
 वाताहताश्रया द्राक्षावल्लीवान्येन भूखहा ॥ ६०९ ॥

उदयश्रीरिति श्रुत्वा चाचिकं मतिमानपि ।
 तथैवायाच्चत्सहाय्यं कम्पनेश्वरलक्ष्मकम् ॥ ६१० ॥

हस्सनस्य जनन्याः स लक्ष्म्या ध्यायघ्रपक्षियाः ।
 तस्मिन्प्रत्यपकारेच्छुस्तद्रावे विन्यवेदयत् ॥ ६११ ॥

मन्त्रिभिर्विवृतः सौथ गुणवत्सलमत्सरैः ।
 अबोध्युदयमद्रस्य दुर्नर्थं तं नराधिपः ॥ ६१२ ॥

मन्त्रिणं स्तन्यमाप्याय स्वकीयमभयाय तम् ।
 राज्ञी राज्ञोस्य सुडास्या पुत्रीयांचकुपी स्वयम् ॥ ६१३ ॥

स पूर्वस्वाभिसंमानवृणमार्गोपलव्यये ।
 हस्सनाभ्युदयाङ्गानि प्राणानपि त्वजीगणत् ॥ ६१४ ॥

तत्रागतं महीपालं हनिष्यामो वयं छलात् ।
 वध्नीमो वा ततो राजपुत्रो वृद्धिमुपेष्यति ॥ ६१५ ॥

इति दैवाङ्गते तस्मिन्मन्त्रे भेदं महीपतेः ।
 उदयश्रीस्ततो भीतः पलाययत हस्सनम् ॥ ६१६ ॥

आत्मनो वथवन्धेन मोचयन्नपराञ्जनाम् ।
 रसेन्द्र इव लोकेस्मिन्नुग्राघनीयत्वमभृते ॥ ६१७ ॥
 कर्मण्यभीश्णतीश्णेषि तथा लक्षितमुद्यतम् ।
 क्षमाशीलः क्षमापालो नातश्णोदुदयथियम् ॥ ६१८ ॥
 गुणैः संबृत्य रन्ध्राणि शुचितां शीलयन्वहिः ।
 विसवत्कालमनयत्पङ्कवत्सु जलेषु सः ॥ ६१९ ॥
 बुद्धेलस्वामिनः कन्यारकं स्वीकृत्य हस्सनः ।
 अविश्वलोहरं तावच्चिरगाच्च दिशां भयम् ॥ ६२० ॥
 कश्मीरम्बरवद्धस्य घनस्येवोदयथियः ।
 धीवृष्टच्छुप्त्या पुष्टिमध्यायात्केदार इव हस्सनः ॥ ६२१ ॥
 युक्त्या मन्त्रान्ध्रताथान्तराधिनेवोदयथिया ।
 व्याधिनेव वहिर्भूषो हस्सनेनाभ्यभूयत ॥ ६२२ ॥
 तावद्धमति यस्तोर्यं दूरात्स्पृष्टो हिमांशुना ।
 कियन्नैव तदाक्षिण्डचन्द्रकान्तो वमेदिति ॥ ६२३ ॥
 उदयश्रीर्गन्तुमना राजपुत्रान्तिकं ततः ।
 परिहृत्य परान्मार्गान्सरलान्द्रोधशङ्क्या ॥ ६२४ ॥
 मडवासरणिं वक्रां सिद्धिहेतुं विदन्नरहः ।
 श्वशुरं वर्णितस्वीमरहस्यं मडवापतिम् ॥ ६२५ ॥
 गङ्गराजमयात — न्मार्गेण विनिर्गमम् ।
 अन्ते नद्यति धीः पुंसः सहस्रांशोरिव द्युतिः ॥ ६२६ ॥
 न यद्युद्देदयेत्कन्दकोटिं शृङ्खाटमुच्चताम् ।
 कस्तस्यान्तर्निमझस्य शातुं शक्तो भवेत्स्थितिम् ॥ ६२७ ॥
 स्वताशशङ्क्या गङ्गराजे तद्वोहवर्णिनि ।
 इदतेजा नृपः कुद्धो रुणस्ति स्मोदयथियम् ॥ ६२८ ॥

परीक्षितुमिवोद्युक्तेर्गुरोस्तस्य च शेषुपीम् ।

सुरैरिवार्थितो राजा श्रोधाद्यापादयत्स तम् ॥ ६२९ ॥

वायुश्वन्दनपादपं रथमयादुभूलयैलया

छिन्दन्पश्चमिभो घनः परिहरन्वालातपं हेलया ।

पुरलं पृथिवीपतिर्गुणमणिश्रेणिभिर्यां रोहणं

रोषापस्मृतिमूर्छितेन मनसा निघन्न कैर्गृह्यते ॥ ६३० ॥

भुवनोपवनेषु मानुप्रसवानामथ वा प्ररोहताम् ।

विचिनोति मनोहरं विधिर्विलसत्सौरभसंपदुज्ज्वलम् ॥ ६३१ ॥

हस्सनो मष्टैर्यैश्चीरुदयथोमतं विना ।

विनष्टहस्तपालोध इव पातमथान्वभूत् ॥ ६३२ ॥

पश्चिमाव इव क्रूरकरकाभभ्रपक्षतिः ।

पर्यन्तवृत्तिभिः क्रूर्हस्सनोथ न्यरुध्यत ॥ ६३३ ॥

प्रसादग्रीणितैः प्रायः स्वशराजैर्दुरात्मभिः ।

राजपुत्रो हस्सनः स हन्त प्रत्यर्पितः प्रभोः ॥ ६३४ ॥

उत्पिञ्जे गलिते शङ्खवर्गे चाशाच्युते सति ।

स तिग्मतेजा लोकानामालोकथियमादधौ ॥ ६३५ ॥

वितस्तायां स्वनामद्वा पुरी तेनाथ निर्मिता ।

उच्छ्रूतैः कनकच्छ्रौर्ध्यमुलुष्टयति स्म या ॥ ६३६ ॥

प्रत्यब्दं जनमालव्य दुर्भिक्षक्षपितायुषम् ।

मासि भाद्रपदेकार्पांत्स सञ्च भूरिदक्षिणम् ॥ ६३७ ॥

साधुसूक्तिसुधाद्वानात्कर्णभ्यर्णतले कचैः ।

ध्रुवं धवलिमापेदे वार्धेकेथास्य भूपतेः ॥ ६३८ ॥

भूपणं निजवंशस्य पूषणं धरणेरसौ ।

वैरिश्रीदूषणं पुत्ररलं न च स लघ्ववान् ॥ ६३९ ॥

आयुर्वायुचलद्वीचिचञ्चलं कलयच्चथ ।
 सर्वाग्रहारनिर्माणमकरोत्पुत्रलिप्सया ॥ ६४० ॥
 योगिनं ब्रह्मनाथाख्यं तत्कर्मप्रेरणादिव ।
 कश्मीरानागतं राजा पुत्रार्थ्येवमभाषत ॥ ६४१ ॥
 मया वैरिवरात्रीत्वा कारागारकुद्भिताम् ।
 निवारितं विलोलत्वं नैसर्गिकमपि श्रियः ॥ ६४२ ॥
 यथापरावं दण्डेन हरता धर्मविषुवम् ।
 प्रजा अपक्षपातेन स्वप्रजा इव पालिताः ॥ ६४३ ॥
 नीताश्चिराय निर्मध्य विपश्चिज्जनवापिधिम् ।
 कियंतोपि मया — मैत्रीं शास्त्रमणिप्रभाः ॥ ६४४ ॥
 इति मे कुतक्त्यस्य शोकशङ्कुरयं परम् ।
 प्राज्यसाम्राज्यभारस्य बोढा नास्ति कुलाकुरः ॥ ६४५ ॥
 इति श्रुत्वा वचस्तस्य वंशच्छेदतमोमुषम् ।
 दर्शयन्दशनज्योत्सां योगी तं प्रत्यभाषत ॥ ६४६ ॥
 मा विपादं कृथा राजन्पुत्रानुत्पत्तिहेतुकम् ।
 नहि किञ्चित्कदाचिस्यादुरापं पुण्यशालिनाम् ॥ ६४७ ॥
 पुत्रोत्पत्तिनिमित्तं मे योगिनोप्यानुपङ्गिकम् ।
 किञ्चित्संचितमस्त्येव तत्त्वास्तूपकारकृत् ॥ ६४८ ॥
 गुणैः सममिमं मे च कश्मीरागमनोद्यमम् ।
 फलयत्वेव महिर्यी भुज्ञाना गुलिकामिमाम् ॥ ६४९ ॥
 कुलतन्तौ समुत्पद्ने त्रिलोकाभयलङ्घके ।
 नरोत्तमो जगद्वाणचिन्तातानवमधुताम् ॥ ६५० ॥
 इत्युच्चुपोथ यागीन्द्रादादाय गुलिकां नृपः ।
 अभोजयत्स महिर्यी चरुं दशरथो यथा ।
 देवीमभोजयन्मूर्तीं प्रसादपदवीमिव ॥ ६५१ ॥

अन्वयाभरणं देवी पितुरानन्दपारणम् ।
 तमोहरणमर्यन्धकरणं सुषुवे सुतम् ॥ ६५२ ॥

शृङ्गारमङ्गलावासमवलोक्य शिशोर्वपुः ।
 शृङ्गार इति नामास्य व्यंधाङ्गलोकवासवः ॥ ६५३ ॥

हर्षादादिशति इमाप्ये वद्मुक्ति तदुत्सवे ।
 अन्वभावि तदा चित्रं वन्धो नौसेतुभिः क्षणात् ॥ ६५४ ॥

यो मातुलसुतो देव्या भाण्डागारिक उद्वकः ।
 तत्त्वियां सेवतां राजा निन्ये धात्रीषु मुख्यताम् ॥ ६५५ ॥

अथ द्वितीयपुत्रं सा देवी हैवतसंक्षितम् ।
 असूत कान्तिसंतानतर्ज्यमानसुधाकरम् ॥ ६५६ ॥

न कस्य वस्तुनोलक्षि सुमिश्यथ्रीः पदेपदे ।
 तस्मिन्दरक्षितरि ध्योणिमन्यत्रारिभयाज्ञैः ॥ ६५७ ॥

धनुर्विनभितं तेन पश्यन्तो नैव कुत्रचित् ।
 प्रणति वैरिणस्तस्य कस्मादप्यधिगोपत ॥ ६५८ ॥

देवी नीतिरभूत्तस्मिन्पृथ्वीं पालयति प्रभौ ।
 उत्पिङ्गलखञ्जताख्यानं प्रत्युतास्य तिरस्क्या ॥ ६५९ ॥

चन्द्रस्येव कलङ्गोर्यं दोषोभूतु महीभुजः ।
 कुलागतां महीं यत्स वास्तव्यानामपाहरत् ॥ ६६० ॥

अकलङ्कः स राजेन्दुर्विकसंक्लुमुदाकरः ।
 नाग्रामनाम्नि धार्ष्यापत्परवामविलीनताम् ॥ ६६१ ॥

चिरभुक्तां भुवं मत्वा सोस्पृश्यां भाविकिल्वैः ।
 जगाम त्रिदिवं राजा ध्रुवं भोकुं सुरखियः ॥ ६६२ ॥

भाद्रे कृष्णद्वितीयायां पञ्चषष्ठे स वत्सरे ।
 अस्तं जगाम राजेन्दुः कुबुदीनमहीपतिः ॥ ६६३ ॥

राज्ञी शोकान्तरा राजपुत्रौ वालाविति प्रजाः ।
 अभूवंश्चकिताः सर्वा अथ वैनाथ्यशङ्कया ॥ ६६४ ॥
 देव्या विषादतोये तु बहुलत्वमुपेयुषि ।
 परस्परममात्यानां मात्स्ये न्यायेभवद्रुचिः ॥ ६६५ ॥
 अलं विषादनिर्बन्धैर्धर्यस्यैव क्षणो ह्यर्थ ।
 सन्धते मलिनात्मानः क्षमामशूरामराजकाम् ॥ ६६६ ॥
 इति प्रबोध्य सुभट्टां देवीमुदकसाहकौ ।
 ज्येष्ठं सिकन्दरं पुत्रं महाराज्येभ्यपिच्छताम् ॥ ६६७ ॥
 देव्या मतेनोद्दिकोथ साहिं महदमुद्गदम् ।
 जामातरमपिं कूरः सजानिमदहच्छलात् ॥ ६६८ ॥
 सूक्ष्मानन्ति तिर्मिर्महान्स्वकुलजान्व्याधादजानव्यर्थ
 पीडां क्षौद्रहरान्नरादविदुषी स्वां मातरं पुत्तिका ।
 प्रार्थः श्रीलवलोभमोहितधियः कल्पान्तरस्थायिनो
 मन्वाना दुरितं कियन्न जडिमग्रस्ता विदध्युः खलाः ॥ ६६९ ॥
 शोभानाममहादेव्याः सोधिविज्ञां महीं व्यधात् ।
 प्रतापहेमराजा तु नाधिवेदनिकां ददौ ॥ ६७० ॥
 शाभादेव्यास्तदा लक्ष्मीः स्तुतित्वमगमत्तराम् ।
 क्षमां हेमलिङ्गैर्धीं पुण्यलिङ्गैर्या स्वैरमण्डयत् ॥ ६७१ ॥
 एतद्वन्धुमेयोपि मां हनिव्यति निश्चितम् ।
 इत्युदको राजपुत्रं विषेणाथ व्यपादयत् ॥ ६७२ ॥
 निर्जयैर्वे कृपाण्योर्हं स्वं छिन्नां कण्ठमेतयो ।
 यद्यहं त्वं निरुन्ध्यां वां हन्या वेत्यथ संविदा ॥ ६७३ ॥
 विश्वास्य साहके वीरमुदकोथ व्यपादयत् ।
 आसंश्चविनिपातानां द्रोहा दूता हिं दुर्धियाम् ॥ ६७४ ॥

यथा भ्रातुस्तथा स्वस्य वधं संभावयन्नृपः ।
 प्रौढीभूतस्ततो वृद्धि स्वपक्षं किञ्चिदानयत् ॥ ६७५ ॥

भोद्धाजित्वा गतो हसोसहमानोन्यवैभवम् ।
 श्रीशोभाप्नातरं खुञ्जराजमुद्दोवधीत्ततः ॥ ६७६ ॥

गृहां नृपौरुषै राजमात्रा वोधित उदकः ।
 होलर्डमगमत्कुद्धस्ततो योद्धुमयोद्धतः ॥ ६७७ ॥

तच्छ्रुत्वा लहराजाद्या भूपतेरनुयायिनः ।
 योद्धुं वद्दोद्धमाः पद्मपुरधन्वनि धन्वनि ॥ ६७८ ॥

प्रत्यासन्नविनाशानां प्रायो मतिमतामपि ।
 पिशाचादिभ्रमो नूनं स्वच्छायास्वपि जायते ॥ ६७९ ॥

उद्दसैन्यैस्ततो योद्धुं वल्लामठमुपागतैः ।
 पारेवितस्तं महिषीष्वश्वभ्रान्त्या पलाय्यत ॥ ६८० ॥

आवितस्तापुरं राजौ तमनुद्रुत्य भूपतिः ।
 व्यावर्तताथ तं वद्ध्वा नगरोत्पिञ्जशङ्क्या ॥ ६८१ ॥

मनोविशालं गगनं पद्मैस्तर्जयन्निव ।
 स प्राविशत्पुरं राजा हर्षश्च हृदयं विशाम् ॥ ६८२ ॥

मदज्वरोद्धुतः पालपश्चनामेवमप्यभूत् ।
 आश्रयन्स्तव्यधतां येन तच्छरांसि तदा चिरम् ॥ ६८३ ॥

कदाचित्सह तैः पालकुञ्जरैर्मदधूर्णितैः ।
 पलङ्गमाविशद्राजसिहः सन्नखरद्युतिः ॥ ६८४ ॥

तत्र पालोत्तमाङ्गानि वपुश्चकान्महीपतिः ।
 शरावानिव सूत्रेण कुम्भकारोसिनाच्छिनत् ॥ ६८५ ॥

पक्षिराज इव व्यालाङ्गगालानिव केसरी ।
 पालान्धरणिपालः स कालान्तिकमयानयत् ॥ ६८६ ॥

तं वध्यमपि कारायां कारण्यात् नुपेक्षिपत् ।
 उद्दकस्तु स विश्वस्तद्रोहपापमलीमसः ॥ ६७ ॥
 शङ्कमानो वधं भूपालकरुणाकोमलादपि ।
 निजयैव कृपाण्या स स्वगलच्छेदमाचरत् ॥ ६८ ॥
 राज्यं शौर्यं वयस्तेजो निर्नियन्त्रणता तथा ।
 प्राकृतस्याभवद्राशः पञ्चाग्नितपसः फलम् ॥ ६९ ॥
 हर्तुं राज्ञां ततो दर्पतिमिरं नुविकर्तनः ।
 यात्रामसूत्रयच्चित्रां गोत्रभिज्ञासदायिनीम् ॥ ७० ॥
 रुढं तत्सेवकक्षत्रच्छत्रशेषफणाशतैः ।
 स व्यधादम्बरयरोहि रजो भूमण्डलान्तरम् ॥ ७१ ॥
 विश्वं रञ्जयतस्तस्य प्रतापेन प्रथीयसा ।
 द्वेषियोपिज्ञखाङ्कश्रीः पाण्डमानमवाप्यत ॥ ७२ ॥
 तदैव मीरतिमिरो जेतुं त्रीञ्जलधीनपि ।
 प्रास्थितः स्थितसत्कीर्तिः स्वयमेवोत्तराधिपः ॥ ७३ ॥
 संत्यकाभरणां दीनामपालकतया युताम् ।
 तदा ढिलीमुदीचीशो विघ्नामिव स व्यधात् ॥ ७४ ॥
 स विघ्नकरणाभावात्तुष्टः कश्मीरभूमुजे ।
 उपदां व्यस्तजत्तस्मै हस्तिद्रयमुदकपतिः ॥ ७५ ॥
 हस्तिद्रयगलद्वानराजिव्याजात्स्वयं व्यधात् ।
 देशसीमाविभागं स कश्मीराधिपतेरिव ॥ ७६ ॥
 हस्तिद्रये समारुढे हिमाद्रिशिखरश्रियि ।
 विन्ध्यवृद्धिभ्रमाद्विन्ध्यनियन्ता कोपमागमत् ॥ ७७ ॥
 नागौ कोपमगातां तौ वितस्तातरणक्षणे ।
 प्रतिविम्बं निजं दृष्टा प्रतिहस्तिभ्रमं गतौ ॥ ७८ ॥

दिव्यक्षयैव करिणो राजधान्यां महीपतेः ।
 नोच्चं शिरोभवत्तस्य तच्चस्या तिमिरादपि ॥ ६९९ ॥

सुन्दरीस्तनसौन्दर्यं चौर्यकारिकटोत्कटौ ।
 तौ गजौ भूमिपालेन वारीकारां प्रवेशितौ ॥ ७०० ॥

बदन्येन नरेन्द्रेण सुवर्णपरिपूरिताः ।
 नैवार्थिनः परं राज्यस्थितिः स्वा च व्यधीयत ॥ ७०१ ॥

यथेष्टलाभसंपत्तिप्रीणितार्थिस्तवैरित्व ।
 विनमन्संकुचन्हस्तों दानकालेभवत्प्रभोः ॥ ७०२ ॥

दानं वर्णयितुं तस्य शक्यते नैव केनचित् ।
 दानाम्बु नित्यं यत्रोर्ध्वं पाणिपद्मोर्धिनामधः ॥ ७०३ ॥

सदा दानाम्बुसेकाद्य ग्रारोहद्यवः करे ।
 खड्डत्सरविमदीनां मन्ये तत्र निमित्तताम् ॥ ७०४ ॥

अवाच्या सौभग्यलाघा श्रीसिकन्दरभूपतेः ।
 त्यक्तापि यं स्वयं लक्ष्मीर्भूयोभूयः समाधिता ॥ ७०५ ॥

दानोद्यमपराद्राजः स्फुरन्मुखरुचः पुरः ।
 कमला दानभीत्येव पद्मादपि पलायत ॥ ७०६ ॥

आजीवमेव तिष्ठन्ती निन्द्या श्रीस्तस्य तृतमा ।
 मान्यजन्मस्वपि प्रत्ता यद्वादेवीव भाविनी ॥ ७०७ ॥

अनेका यवनाचार्या दानोद्रिकं तमाशयन् ।
 विहाय परभूपालानपुष्पाणीवालयो द्विष्म् ॥ ७०८ ॥

प्रजापापविपाकेन ततो यवनदर्शने ।
 वालस्येव मृदि क्षोणिपते सचिरवर्धत ॥ ७०९ ॥

भासेन्दुरित्व ग्रुक्षाणां तेषां वालोपि विद्यया ।
 यवनानामभूज्यायान्मीरसैदमहम्मदः ॥ ७१० ॥

अनंसीदग्रहीच्छक्षां पुरो नन्दो न्यविक्षत ।
 विनयं शिष्यवत्तस्य न को भूमिपतिर्व्यधात् ॥ ७११ ॥
 मरुद्विरिव वृक्षाणां शालीनां शलभैरिव ।
 तन्मतस्थैः स्वलैश्चके भङ्गः कश्मीरसंविदाम् ॥ ७१२ ॥
 स्वामिनो दानमानाभ्यां ख्यातैर्देशगुणैरपि ।
 कश्मीरानविशन्मलेच्छाः सुक्षेवं शलभा इव ॥ ७१३ ॥
 विद्वानभ्यासबोधाभ्यां विद्यामेव विशांपतिः ।
 स लक्ष्मीं त्यागभोगाभ्यामशोभयदवीवृथत् ॥ ७१४ ॥
 शाहिभङ्गपतिं जित्वा पिरुजं स महीपतिः ।
 मेरादेवीं महीपालाद्यास्तवान्त्राभृतं ततः ॥ ७१५ ॥
 अवातरत्तत्र कुले नूनं सा कापि देवता ।
 योजयिष्यति कश्मीरान्नष्टांस्तन्नन्दनो यतः ॥ ७१६ ॥
 श्रीजैनोल्लाभदीनाख्यो मूर्तों धर्मः कलाविव ।
 राजापि योगिराजो यो राजचूडामणेः प्रियः ॥ ७१७ ॥
 यवना शुरवो भृत्याः सेवका वलुभास्तथा ।
 वान्यवाश्चाभवेस्तस्य काकाः पिकशिशोरिव ॥ ७१८ ॥
 केनापि रससिद्धेन दत्तस्तोकरसः प्रभुम् ।
 रससिद्धिं वदन्धूर्तों महादेवाभिधोभ्यगात् ॥ ७१९ ॥
 सहस्रवेधिता तेन रसेनैव न साधिता ।
 विस्मयेन रसेनापि काञ्चनश्रियमृच्छता ॥ ७२० ॥
 सदा राजि महीभारोद्दहनादनुरागगान् ।
 अदान्मेरुर्महादेवरुपेणेव निर्जं वसु ॥ ७२१ ॥
 रससिद्धिप्रसादोय महादेवस्य हीनताम् ।
 अगाम तु सतीदेशनिवासविषये मनाक् ॥ ७२२ ॥

रससिद्धिभ्रमार्थं स कृत्वा हग्बन्धमौषधैः ।
हेम स्वं मूषिकामध्ये चिरमासीतिक्षपञ्चथ ॥ ७२३ ॥

प्राज्ञेन ज्ञापितो राजा तच्छद्ध स्वयमेकदा ।
अकीर्तिश्वरणाद्वौतो महादेवो जहावसून् ॥ ७२४ ॥

विकं वारिदमम्बु यो जलनिधेराप्याशुचिश्चीर्भव-
न्मित्रं साशमुपद्रवत्यथ परिक्षीणः स्खलत्यद्रिषु ।

यद्धः स्तुत्यतमश्च यो विकसने सारै रसैरौरसैः
संप्रीय भ्रमराव्रसव्युदसने प्राणाच्चिजान्मुञ्चति ॥ ७२५ ॥

शोषं विषभयेनेव काठिन्येनेव पर्वतान् ।
मदेनेव द्विपांस्त्यक्ता सुखं भूस्तद्वजेवसत् ॥ ७२६ ॥

चित्रं च नालभडेन गुणिना मित्रवन्धुना ।
कुलपद्मेनापि राजवालुभ्यादुच्चनालता ॥ ७२७ ॥

लघ्वराजोगदंकारशंकरो भृषूहकः ।
मन्त्रिणश्चान्तरङ्गाश्च सर्वदैवाभवन्प्रभोः ॥ ७२८ ॥

अभिषेणयतस्तस्य कन्यारक्षौषधार्पणात् ।
मद्रेन्द्रो विलुदेवोय जातु यात्रामर्पीपलत् ॥ ७२९ ॥

औचित्यात्साधुवादेषु प्रसकेन प्रभोः पुरः ।
सख्यं शंकरवैद्येन निरवद्यं च वद्धवान् ॥ ७३० ॥

धृतामर्पः सूहभट्टः शंकरप्रीतिवत्सरे ।
अपकारान्मद्रराजे चिन्तयन्नास्त संततम् ॥ ७३१ ॥

उदीचीनायको धाट्या यं पौरैः सह नीतवान् ।
शिखकुकुरराजस्य पुत्रं मलेकजखतम् ॥ ७३२ ॥

मृतेयोदक्षपतौ जातेत्युत्पित्ते मुक्ता भजन् ।
स मद्रनायकदेवात्सूहमद्वार्थनाचलात् ॥ ७३३ ॥

मद्रासञ्जक्षितेः स्वाम्यं कश्मीरेन्द्रेण लम्भितः ।
 सचेतनं जयस्तम्भमिव तं तत्र रोपयन् ।
 व्यावर्ततारिलोकार्त्तिकर्ता स इमाविकर्तनः ॥ ७३४ ॥
 प्रत्यक्षा इव धर्मर्थकामाः काममनोरमाः ।
 मीरादेव्याख्ययो राजपुत्रास्तस्योदपत्संत ॥ ७३५ ॥
 मीरखानः शाहिखानः खानो महाद इत्यपि ।
 यैः संज्ञा अभ्यभूषन्त गङ्गौवैर्विष्टपा इव ॥ ७३६ ॥
 प्रमातिमातृकं शोभानन्दनं पिरुजाभिधम् ।
 स राजा मीरखानादिनिर्विशेषमवीकृथत् ॥ ७३७ ॥
 अलकासदर्शी राजा मानसप्रतिविम्बिताम् ।
 पुर्णं पुण्यजनाकीर्णं प्रद्युम्नाद्रितटे व्यथात् ॥ ७३८ ॥
 पूर्णानन्दा जयारिका भद्रा विस्मयदायिनी ।
 श्रीस्तस्यातिथिसंपत्त्यै भूमुजोभूद्विवानिशम् ॥ ७३९ ॥
 राजावनाथयत्वेन प्रसिद्धः स सदायतिः ।
 लक्ष्मीमचुम्बितामन्यैर्बताचुम्बद्वियां बलात् ॥ ७४० ॥
 यवना नित्यतद्वित्तसंपत्तिशालिनः ।
 आहारव्यवहारादौ जितवन्तो महीपतिम् ॥ ७४१ ॥
 अयत्प्राप्तवित्तानां यवनानां महीपतेः ।
 वराटके च कौटी च हषिरासीत्समा तदा ॥ ७४२ ॥
 कश्मीरमण्डले म्लेच्छदुराचारेण दूषिते ।
 महिमा ग्राहणैर्देवैर्मन्त्रैश्च स्वः समुज्जितः ॥ ७४३ ॥
 खद्योतैरिव यैः कालबलासेजः प्रकाशितम् ।
 तैर्देवैः कालदौरात्म्यात्तदन्तर्धिमनीयत ॥ ७४४ ॥
 पुण्यक्षयेण कर्तृणां कलिदोषेण चोज्जिताः ।
 गीर्वाणैः प्रतिमा सर्वा निर्मोक्षा भुजगैरिव ॥ ७४५ ॥

प्रत्याहृते ततस्तेजोविशेषे त्रिदशैरभूत् ।
 प्रतिमानां शिलाभावो मन्त्राणां वर्णमात्रता ॥ ७४६ ॥

कलिस्पर्शभयात्यक्तकामैः स्वप्रतिमा ध्रुवम् ।
 तद्वैसे त्रिदशैर्मलेच्छा धियमाविश्य चोदिताः ॥ ७४७ ॥

राजात्तरंगो यवनमतभक्तः प्रतारितः ।
 यवनैः सूहभृष्टे प्रतिमानां निराकृतौ ॥ ७४८ ॥

रक्ते रागं शुचौ शौकल्यं मलिने मलिनां स्थितिम् ।
 संक्रान्ते सति गाहन्ते स्फटिकानीव भूमुजः ॥ ७४९ ॥

स्वयं ब्राह्मकियाद्रेषी यवनैश्च प्रतारितः ।
 सूहभृष्टः प्रभुं जातु देवभङ्गार्थमैरत्यत् ॥ ७५० ॥

याधाणान्देवसाक्षिध्यभ्रमेषेष जनो नमन् ।
 त्वत्प्रणामविशुद्धं स्वशिरो दूषयति ध्रुवम् ॥ ७५१ ॥

मायया कवलशोभसंसर्गान्धं भविष्णुषु ।
 अहवीते च देवत्वमीश्वरादितरेषु कः ॥ ७५२ ॥

मुखानि कमलानीव रज्जवो भुजगां इव ।
 शुक्कयो रजतानीव स्थाणवः पुरुषा इव ॥ ७५३ ॥

भायेन्द्रजालसंदर्भप्रभवादिनयोदिताः ।
 ये च केचिज्ञदैर्देवा भ्रान्तिशक्त्या प्रकलिपताः ॥ ७५४ ॥

सन्निधापयितुं तान्कः प्रतिमासु क्षमो भवेत् ।
 अहीतुं मारुतं मुष्टौ सौष्ठवं कस्य इश्यते ॥ ७५५ ॥

ते च सन्निहिताः किं वा कुर्युः कर्मनियन्त्रिताः ।
 शिलिपभिः कलेष्यमानांसु स्वतुलयावयवास्वपि ॥ ७५६ ॥

कलिकाले स्फुरत्यद्य तिष्ठरंस्ते जना हि किम् ।
 तेजस्तिमिरयोर्नास्ति साधारणपदस्थितिः ॥ ७५७ ॥

तेनेत्यादि कुतकोक्त्वा तुरमात्येन पापिना ।
 निरस्तो देवताभावः प्रतिमाङ्गो महीपते: ॥ ७५८ ॥
 सुरासुराणां समरे सज्जानां सततं तदा ।
 असुरौर्विजितं नूनमन्यथा कथमव्ययुः ॥ ७५९ ॥
 विघ्वस्ताः प्रतिमाः सर्वा गीर्वाणानां शिला इव ।
 न विघ्नो भञ्जकानां च प्राग्वहृष्टः कथंचन ॥ ७६० ॥
 विहाय राज्यकार्याणि प्रजामात्यविपर्ययात् ।
 देवानां प्रतिमाभङ्गे राजारज्यदहर्निशम् ॥ ७६१ ॥
 भंगः श्रीविजयेशोपि तेनेति कथयोत्थितम् ।
 प्रकान्तस्यानुरोधेन शोकशल्यं सहामहे ॥ ७६२ ॥
 शृण्वतां पश्यतां श्रोत्रनेत्रस्य त्रस्यतो मुहुः ।
 नोलकानिपतनाञ्चकथरभङ्गो व्यभिद्यत ॥ ७६३ ॥
 सिंहिकापुत्रदण्डान्तो मार्तण्डः पुनरुत्थितः ।
 न पुनः सूहदण्डान्तः पुनः कुत्रापि जात्वपि ॥ ७६४ ॥
 रीतिमन्या वृहद्वृद्धमूर्त्या मर्दितया नृपम् ।
 निजनामाङ्कितां मुद्रां तां सूहो निरमापयत् ॥ ७६५ ॥
 प्रत्यख्युतः प्राच्युत्वं योगान्वगररक्षया ।
 मूर्तिमर्दादभूदीमस्वामी सोन्तमुखस्तदा ॥ ७६६ ॥
 सुमनोनागसंहर्तुर्निकर्तुः पक्षशालिनाम् ।
 अभूच्छ्रीशारिका देवी पुरस्तस्यातिसंभ्रमा ॥ ७६७ ॥
 सुरेश्वरीवराहादिप्रतिमाध्वंसनोदयमे ।
 अकम्पत मियेवोर्वी नास्य सर्वङ्गपा तु धीः ॥ ७६८ ॥
 नगरं पत्तनं वापि न आमो न च तद्रनम् ।
 यत्र सूहतुरुष्केण सुरागारमशेष्यत ॥ ७६९ ॥

तइर्शनभयेनेव तिरोभूतः स्वयंभवः ।
 तदाहुताशो नाशोचि निकटस्थैर्द्रुमैः परम् ॥ ७७० ॥

भीत्येवापः प्रकाश्य स्वास्त्रिसंध्यं तत्र मञ्चतः ।
 संध्यादेवी परं वन्ध्या तस्यागादनुकम्प्यताम् ॥ ७७१ ॥

कथाशोषीकृते सर्वगीर्वाणप्रतिमागणे ।
 व्याधिमुक्त इवानन्दं सूहभट्टोभजत्ततः ॥ ७७२ ॥

सिन्धूदभाण्डपुरयोः स्वामिनौ श्रीसिंकंदरः ।
 श्रीशोभाकन्ययोः पाणिप्रहेणान्वग्रहीदय ॥ ७७३ ॥

प्रत्यमुच्छस्वदेशोल्कं मीरसैदमहम्मदम् ।
 राजा सहचर्यकृत्य शोभापुत्रं सपिर्वजम् ॥ ७७४ ॥

दर्शतैर्मासुलैः शाखैर्जातिदेवप्रयैरिव ।
 अश्वावि तेन तद्राक्षा किमसाध्यं दुरात्मना ॥ ७७५ ॥

श्रीसिंहभट्टकस्तूद्वणिजौ ऋषाध्यतां गतौ ।
 श्रीनिमलाचार्यवर्यखिजगच्छाध्यतां गतः ॥ ७७६ ॥

त्यक्ता जातिप्रहं यत्तावन्यदर्शनसेविनौ ।
 द्रेवानां प्रतिमाभट्टो विन्यवारयतां यतः ॥ ७७७ ॥

निमलाचार्यवर्यः स सर्वस्वं तुणवरक्षणात् ।
 स्यजन्वै पततु ब्रह्मदण्डो विप्रेण भाषिते ।

पद्मयतां सर्वलोकानां ब्रह्मदण्डोपतदिवः ॥ ७७८ ॥

कुतव्वणः स तेनाङ्गे विसर्पिक्षिन्नविग्रहः ।
 कीर्यमाणकिमिकुलक्रकच्चारितैरभूत् ॥ ७७९ ॥

अनुभाव्य व्यथां भाविनिरय्येशवर्णिकाम् ।
 गणरात्रेण तं प्राणाः काङ्क्षितापगमाज्ञाहुः ॥ ७८० ॥

दण्डाकान्तः स राजाथ मीरस्वानं निजे पदे ।
 आभिषिद्यालिशाहाख्यां कुत्वास्यागाधमालयम् ॥ ७८१ ॥

स्वामी भृत्यापराधेन दण्डनीय इति स्थितेः ।
 सूहभट्टापराधेन कालो भूपेकरोत्कुधम् ॥ ७८२ ॥
 ज्यायांसमाभिषिच्याय पुत्रं सिकन्दरो नृपः ।
 नन्दाष्टाव्दे ततो ज्येष्ठकृष्णाष्टम्यां द्वयपद्यत ॥ ७८३ ॥
 रूपं निष्फलमर्चितं किमपि तन्मन्दानमन्दाप्रहा-
 न्मक्तान्यः समनुप्रहीतुमतुलस्वालग्न्यवन्द्यक्रियः ।
 गौरीरूपकर्णी वपुः सहचर्णी स्वां शक्तिमव्यक्तय-
 त्रुक्ति मुक्तपुरस्सर्णी दिशतु वो देवः स्वयंभूत्यम् ॥ ७८४ ॥
 विश्रम्यतुतरां शाहिखानवृत्ताङ्गसानुतिः ।
 मद्भाक् आन्तान्यराजास्यादैलकोटिशिस्ताटनैः ॥ ७८५ ॥
 तद्रुणौधरसस्त्राद्यां पिवन्त्वपि गिरं मम ।
 सुगन्धिघनसारेण कृपाम्भोषिं मनोरमम् ॥ ७८६ ॥
 आलिशाहः स वसुधासुधांशुर्जगतां तमः ।
 प्रदोषारव्यमाच्छैत्सीद्वास्वतोस्ते पितुस्ततः ॥ ७८७ ॥
 अदर्पकचितं वालं प्रौढा लक्ष्मीसुरुहसुरुहः ।
 कुलजालिङ्गदङ्कस्तं राजानं नतिशालिभिः ॥ ७८८ ॥
 तस्य वाल्यं मनोहारि विशेषाद्राज्यराजितम् ।
 कान्ति कलयते कान्तपूर्णेन्दुः शरदि स्फुरन् ॥ ७८९ ॥
 पूर्वोर्वेश्वरवद्वालमपि तं भूमुजोनमन् ।
 अहिदथो हि दामापि क्रमितुं न प्रगल्भ्यते ॥ ७९० ॥
 - नाधिकारिमुख्यत्वं तदा सूहे - - - -
 - - - मतिवैदग्ध्यं तदीयमवहद्विधेः ॥ ७९१ ॥
 सूहेनाशक्ति मार्गेशो लव्यकः स्वोदयः सहः ।
 भूवे स्वाशयवद्वाति सर्वस्यैव पराशायः ॥ ७९२ ॥

अद्रोहार्थिततसंवित्पीतकोशोदको सन् ।
 लब्धमार्गपति सूहमझे रोद्धुमचिन्तयत् ॥ ७२३ ॥

तेन हशक्षि स स्वस्मिन्स्वात्मेवास्मिन् हविश्वसन् ।
 महात्मनां भवेत्कोशः कौशो वारि तु पापिनाम् ॥ ७२४ ॥

कातरो वीरविद्वेषी निर्गुणो गुणिमत्सरः ।
 दूढः कुलीनः कौलीनो विधात्रैव हि निर्मितः ॥ ७२५ ॥

वीरः स लब्धमार्गेशो जातकोशोदकाग्रहः ।
 दामिभके सूहमझे तु वके तिमिरिवाश्वसीत् ॥ ७२६ ॥

शख्मार्गपतिर्वारः करालभवमपि स्वयम् ।
 यत्स्वाङ्गसङ्गमत्याशीत्सूहप्रत्ययलब्धये ।

हरेहस्तप्रणामं तच्छख्मत्यागममंस्त सः ॥ ७२७ ॥

कलिकालभुजङ्गस्य तादशमायु विलम् ।
 ग्रहं शुचिरुचो मत्वा पितुः सूहविद्धुतुदम् ।

शुरो महादमार्गेशो वाङ्गिले शङ्कितोवसत् ॥ ७२८ ॥

मार्गेशं शौर्यकोशाभ्यां शखोपेक्षणमप्यतः ।
 रोद्धुं नैवाशकत्सूहः सहसा साहसासहः ॥ ७२९ ॥

तावोतुरिव गर्तादौ मन्दी रोद्धुमनाः संमम् ।
 तयोः सह पुरावासविलावेशस्पृहामगात् ॥ ८०० ॥

राजाग्रे ताजकादीनां विश्वासार्थमनर्थसः ।
 लद्मार्गेशपुत्राणां शूराणां शं स दत्तवान् ॥ ८०१ ॥

व्याहरन्मधुरक्षिमधमपद्यद्यावृणोद्रुणान् ।
 मिद्वैरिव स तैः सत्रा के न द्रोहं व्यवाहरत् ॥ ८०२ ॥

अन्तः कण्टकपारुद्यं संवृत्योन्नतपक्षंभृत् ।
 प्रकृतिस्तिन्धतां मन्दी तिमिवत्समदर्शयत् ॥ ८०३ ॥

हृदयं कालकुटेन विषेरङ्गान्यभङ्गरैः ।
 कृत्वास्य किं व्यधादेधा रसनाम्रं सुधाकणैः ॥ ८०४ ॥
 स तान्कपटविश्वासमोज्यैराश्वास्य तुष्टती ।
 विश्वासवागुरावेशमैच्छन्महादपश्चिणः ॥ ८०५ ॥
 अजगत्सर्गसंहारकरणोद्धारमैरवः ।
 विधिः सहायतां धत्ते भियेवोग्रात्मनां विधेः ॥ ८०६ ॥
 राधेयस्यन्दनस्येव भूमिर्भूयो भिये तदा ।
 छिद्रकाले रुजत्पादं तीव्रा मार्गयते रुजा ॥ ८०७ ॥
 कालहो दीर्घसूत्रोय सूहो विमलकाभिधम् ।
 स्वभृत्यमिति संदिश्य व्यसृजन्मद्वादं प्रति ॥ ८०८ ॥
 बालो राजा नवं राज्यं मन्त्री मार्गपतिर्जरन् ।
 शुर्यो यदि भवान्दूरे तर्हि का जगतो गतिः ॥ ८०९ ॥
 अपेक्षन्ते प्रकृतयस्त्वामात्मानमिद्याखिलाः ।
 पाषाणा हार्कपाषाणाः सूर्योदयदशां विना ॥ ८१० ॥
 अवहेलामयं राज्यधुरः संवहनं तव ।
 वर्धतां दुर्धियं चान्तरातङ्कविषबलरी ॥ ८११ ॥
 अस्मच्छ्रुत्यकोरोपि चिरतृष्णाकर्दर्थितः ।
 अमन्दमानन्दनीयकलैकनिधिना त्वया ॥ ८१२ ॥
 निवेद्य कुशलप्रश्नं मार्गराजस्य सादरम् ।
 विमलो महादस्याथ संदेशां निरवर्णयत् ॥ ८१३ ॥
 स्वद्रोहनिश्चयं जानन्मद्वादः श्रुततद्वचः ।
 स्वं विना स्वपितुर्बन्धं स मत्वा कोशयन्वितः ।
 द्वित्रांस्त्वादिश्य तान्वीरान्कश्मीरेऽयोचलत्फुटम् ॥ ८१४ ॥
 महम्मदो मार्गपतेर्यन्धं श्रुतैव शौर्यवान् ।
 भाङ्गिलाचलमार्गेण मार्गाभिष्ठः पलायत ॥ ८१५ ॥

मारुतस्येव वीरस्य गतिः क्वापि न हन्यते ।
 शुत्वा तद्रमनं दूतान्मन्दनिमेंदशक्तिः ।
 लङ्घं मार्गपतिं रोद्धुं सहसा समचिन्तयत् ॥ १६ ॥
 रुजः संवीक्षणव्याजान्मार्गेशस्य शयासये ।
 विश्वासनाय च प्रासद्द्वैत्सं तस्य सद्गनि ॥ १७ ॥
 चिकित्सकौषधाहारी मार्गेशतिमिनादतः ।
 नावोधि पिण्डीनिर्गृद्वडिवां पुनरुत्सवः ॥ १८ ॥
 तावन्मार्गपतेः सौधं सिंहनादोद्दैर्भैः ।
 जवाद्रोधितवान्मन्त्री दांशो नीडं तृणैरिव ॥ १९ ॥
 तीक्ष्णैरप्यदयाविष्टैरिष्टैरिव स विह्लैः ।
 कथञ्चिद्दोषरहितो मार्गेशः समरुद्धयत् ॥ २० ॥
 निरुद्धयमानं निःशङ्कमगदंकारशंकरम् ।
 अप्रयुक्तातितीक्ष्णापि शखी धीश व्यडम्बयत् ॥ २१ ॥
 अपश्यन्दर्पतः किञ्चित्सिंहो विशति वागुराम् ।
 चित्रं तु तद्विशेषादां दूरहश्वापि यत्क्वगः ॥ २२ ॥
 ततो मार्गपतेः पुत्रान्मेषानिव स सौनिकः ।
 रुद्धवानुद्धतक्रोधः पाप्मा मूर्ते इवापरः ॥ २३ ॥
 ताभ्यां सपरिवाराभ्यां कारागारमपूपुरद् ।
 न परं भुवनं सर्वे दुर्यशोभिश्च निश्चलैः ॥ २४ ॥
 एकाहेनैव तत्कृत्या महादप्राप्तिचिन्तया ।
 कन्थयेव दरिद्रः स नकेदिवमदूयत ॥ २५ ॥
 दुर्दण्डदेशो गोविन्दनाम्नो मित्रस्य वेशमनि ।
 विश्वस्तः प्राविशात्तावदिश्रमार्थं महम्मदः ॥ २६ ॥
 श्रीसिंकंदरदत्तैतदेशाधिकारशालिना ।
 महादस्य पुरा शास्त्रितेनानांटि हि दुर्धिया ॥ २७ ॥

वहेधूमविवर्धितः शमयति ज्वालाभरं वारिदो
 वृक्षशोदभवो वनानि नयति क्षिप्रं कृशानुः क्षयम् ।
 दाहं जन्मभुवो दिशेद्विषतरुद्वैरस्यदोषावहे
 द्रुहन्त्यत्युपकारिणेपि सततं लोभाभिभूता जनाः ॥ ८२८ ॥
 प्राप्ते महम्मदे मार्गपतौ विश्वासतो गृहान् ।
 स गोविन्दस्वशशित्ते क्षणमेवमचिन्तयत् ॥ ८२९ ॥
 मन्त्रिणा सूहभट्टेन राज्योपद्रवरक्षिणा ।
 द्वैराज्यकाङ्गी दुर्बुद्धिरित्यवारि महम्मदः ॥ ८३० ॥
 लीलेवापकिया कर्तुरपकार्यस्य सा पुनः ।
 नाढीव ब्रणिता जातु न शुष्यति कथंचन ॥ ८३१ ॥
 परिणामेतिदुःखेन सुखेनासुखसीमनि ।
 अपथ्येनेव किं नः स्यात्सेवितेनामुना फलम् ॥ ८३२ ॥
 राजद्रोहोद्यतः पापो निःसामध्यो भयादयम् ।
 मम देशं प्रविष्टोद्य रक्षणीयोऽन युज्यते ॥ ८३३ ॥
 इति संमन्त्र्य विश्वस्तजिद्वगो महादं ततः ।
 सुतं हरिमिव व्याधो गोविन्दस्तं निवद्वान् ॥ ८३४ ॥
 अनेकेनाथं रक्षेन निःसपलत्वलिप्सयो ।
 एकं सूहः स पुंरलमक्रीणन्महादं ततः ॥ ८३५ ॥
 तावच्छ्रीसूहभट्टेन विसृष्टाः श्रेष्ठबुद्धयः ।
 अन्वेषका गृहं प्राप्ताः गोविन्दस्य स्वशेशितुः ॥ ८३६ ॥
 सुतं हरिमिव व्याधो यदा वद्वार्पिष्पत्वशः ।
 पशुवत्तं तदा तेथ कश्मीरानानयन्दुतम् ॥ ८३७ ॥
 मन्त्रादितस्य फणिनः प्रवगाञ्चपेटे-
 व्याधाः सद्याविघटनान्निरसोर्हरेश ।

वद्यस्य कातरतया बलिनोवमानै-

निन्दां विना किमिव नाम परं लभन्ते ॥ ८३ ॥

करोदीट्कुनाधृरदाङ्कारकुहृनैः ।

पर्यभूयत जिह्वेन सूहमहेन महादः ॥ ८४ ॥

मान्यं कृतावमानं तं शङ्कमानः पलायनम् ।

बहुरूपे महादुर्गे सूहः कारामवीविशत् ॥ ८५ ॥

हितैशिणो निजप्राणैर्देवस्य स्वानुजीविनः ।

विषयेस्मिन्हाधीकारस्तेनामन्दमधीयत ॥ ८६ ॥

विद्युद्घोतभौरीनशि प्रवसतः पान्थाक्षवो वारिदः

पञ्चास्यो वनवासिनो मृगगणान्वयावृत्य विप्रेक्षितैः ।

गम्यान्वकगतैर्देनेशतनयो राशीनजादीन्विधि-

मेद्रामासविलोकनैर्दुरितिनो विश्वास्य पर्यस्यति ॥ ८७ ॥

शाहनाश्यास्ततो दास्या मुखेन प्रतिविम्बितः ।

महादो निजधात्रैर्यैर्वन्धस्थानादकृष्यत ॥ ८८ ॥

स हि खेदाकुलः खानं करोमीति स्वरक्षकान् ।

भ्रमयित्वा प्रविश्याथ खानकोष्ठं ततोचलत् ॥ ८९ ॥

धात्रैर्यैर्विहितं संधिमेदस्यानमुपेत्य सः ।

हंसः क्रौञ्चान्तरमिव निःसृतोथ महम्मदः ॥ ९० ॥

रोपादिव स्तुति हर्तुमुत्पत्तिर्विर्हराम्भसाम् ।

भूगोरिव ततो दुर्गाइदौ झम्पामकम्पितः ॥ ९१ ॥

अशङ्कुवन्नमुं रोद्धुं पायाणरक्षिणो न च ।

निर्झरास्तु तदङ्गिस्थनिगडध्वनिडम्बरम् ॥ ९२ ॥

धात्रेया महादस्याथ भञ्जन्तो निगडान्दान् ।

सूहमहृममन्यन्त भग्नं साकं स्ववन्मुभिः ॥ ९३ ॥

हिमगमनतः श्वान्तस्वान्तो हिमं मनुतेनलं
 तटतरुसुखं नावा गच्छन्वजत्परिपद्यते ।
 वलति नितरां विश्वं विश्वं विवेच्ति च मूर्च्छतः
 सरलहृदये शङ्काप्रस्तस्तनोत्यतिशङ्किताम् ॥ ८४२ ॥
 महम्मदवदेतस्मिन्दशङ्कमानः पलायनम् ।
 वृद्धं निपीतकोशोपि स मार्गेशमधातयत् ॥ ८४० ॥
 हते मार्गपतौ वृद्धे सूहभट्टेन दुर्धिया ।
 असन्दनिन्दमाकन्दत्पितरीवाखिलो जनः ॥ ८४१ ॥
 ऋुक्षैः संलक्षयन्नाशाविशेषं निशि निश्यथ ।
 पक्षीव नीडभृष्टः स सूहो लोकभयादयात् ॥ ८४२ ॥
 अहस्तस्य विहस्तस्य रात्रिरासीनिशा दिनम् ।
 विपर्येति ध्रुवं सर्वं विधौ विधुरतां गते ॥ ८४३ ॥
 कारानावं समुलहृद्य चलितं तं स्मरन्मुहुः ।
 महम्मदतिमि सूहवीवरः शुचमासदत् ॥ ८४४ ॥
 मन्त्रिणा सूहभट्टेन पालितैर्लोलितैर्जनैः ।
 इतो दर्शनमात्रेण स्वर्यातः श्रीसिकन्दरः ॥ ८४५ ॥
 श्रीसिकन्दरशाहिर्यं शोभादेव्याः स्वमात्मजम् ।
 उत्पिञ्चानामभावार्थं स्वदेशनिरवासयत् ॥ ८४६ ॥
 उदीचीपतिना राजपुत्रत्वादभिनन्दितम् ।
 कइमीरानाययौ जेतुं तमादायाथ महादः ॥ ८४७ ॥
 तुरुष्ककटकैः साकं श्रुत्वा पिरुजमागतम् ।
 व्यसृजत्तन्निरोधाय सूहः श्रीलहृगौरकौ ॥ ८४८ ॥
 मन्त्रैः श्रीलहृराजस्य विकर्मगौरकस्य च ।
 सा तुरुष्कचमूः शान्ता व्याधिर्दीनजपैरित्य ॥ ८४९ ॥

वीतभीतिस्ततो मन्त्री कम्पनाविपति व्यधात् ।

लद्दराजं गौरभट्टं क्रमराज्येश्वरं च सः ॥ ८६० ॥

संध्याक्षण इवोद्ग्रे सूहे रजितभूभृति ।

नाभूतामुदितौ राजयुवराजौ रवीन्दुवत् ॥ ८६१ ॥

इयेनो हन्ति पतत्रिणो मृगपतिर्निष्पातविष्णुर्मृगा-
न्मिद्यन्ते मणयोपि वज्रमणिना खाता खनित्रैर्मही ।

पुष्पाणीव नभस्वता ग्रहणाः सूर्येण निर्धूनिताः

प्रायेणात्र विलोक्यते परिभवत्रासः सजातीयतः ॥ ८६२ ॥

द्विजातिपीडने तेन प्रेरितोपि मुहुर्मुहुः ।

श्रीसिकन्द्रभूपालः करुणाकोमलाशंयः ॥ ८६३ ॥

यवनाविभमहावेलां यामकार्यात्कथञ्चन ।

उदलहिं द्विजातीनां तेन दण्डस्थितिस्ततः ॥ ८६४ ॥

दर्शनान्तरविद्वेषी प्रदोषस्तमसां निधिः ।

यागयात्रादि नागानां दुर्वृत्तः स न्यवारयत् ॥ ८६५ ॥

शङ्कमानः कृतातङ्कसंकोचानां द्विजन्मनाम् ।

विदेशगमनाज्ञातिरक्षामक्षाममत्सरः ॥ ८६६ ॥

मोक्षाक्षरं विना मार्गो दातव्यो नैव कस्यचित् ।

इत्यादिशादशेषान्स मार्गरक्षाधिकारिणः ॥ ८६७ ॥

ततो मीनानिव व्याथो दत्तवन्धे सरिज्जले ।

लोकान्प्यतिदुर्जातो देशेस्मिन्द्यग्रहीत्तराम् ॥ ८६८ ॥

तद्यानलजं तापं पापं च वहवो जनाः ।

अग्निज्वालाप्रवेशेन सहस्रैव न्यवारयन् ॥ ८६९ ॥

केचिद्विष्णेण पाशेन परे तोयेन चापरं ।

भृगुणा वहिना चान्ये जना भीत्या विषेदिरे ॥ ८७० ॥

राजद्रोहिसहस्रेण रक्षितुं राजवल्लभः ।
 न त्वेकमशकल्लोकमेतस्मिन्द्वेषदीक्षिते ॥ ८७१ ॥
 दुर्बहव्येन निन्दन्स राज्यभारग्रहं खलः ।
 अश्लाघत जनाकन्दश्रवणानन्दलाभतः ॥ ८७२
 गृहाद्भूयेव लोकानां पङ्किर्जीत्यभिमानिनी ।
 रुद्धमार्गात्ततो देशादपमार्गैरपासरत् ॥ ८७३ ॥
 त्यक्तापि पितरं पुत्रस्तं पिता चागमज्ञनः ।
 सूहान्तके कृताक्षेपे विदेशं परलोकवत् ॥ ८७४ ॥
 इमा रक्षा क्षाममशनं व्यायामो वेदनामयः ।
 जीवन्नरकता तेषां विद्रेषोभून्महात्मनाम् ॥ ८७५ ॥
 धाटीफणीन्द्रभीतीत्रतापस्वलपाशनान्तरैः ।
 मार्गे न कैद्विजैस्त्युलाभात्सुखमलभ्यत ॥ ८७६ ॥
 क च स्नानं क च ध्यानं तपः क च जपः क च ।
 भिक्षार्थमटतां ग्रामानगात्कालो महात्मनाम् ॥ ८७७ ॥
 लोकानामुपकारोभूदपकारमुखादहो ।
 यस्तन्निर्वासिताः सर्वे पापं तीर्थेष्वनाशयन् ॥ ८७८ ॥
 विदेशमागताः शुभ्यत्कलत्राणचिन्तया ।
 म्लेच्छवेशा द्विजाः केचित्कश्मीरेष्वेव चाभ्रमन् ॥ ८७९ ॥
 विच्छेतुमिच्छता विद्यां तेनापहृतवृत्तिभिः ।
 लडितं प्रतिवेशमाय पिण्डीलोभाज्जनैः श्ववत् ॥ ८८० ॥
 तुरुष्कदर्शने भक्तया न तु द्वेषेण स द्विजान् ।
 व्यग्नावयदतश्चास्मिन्हत्या न प्रजगलिभरे ॥ ८८१ ॥
 इत्याख्यानेन वै तेषां स तस्य परिहारदः ।
 द्वेषद्योतनशक्तानां कार्याणामेव दर्शनात् ॥ ८८२ ॥

रत्नाकरं यमाश्रित्य ब्राह्मणा जगतीभृतः ।
 पश्चरक्षां व्यधुः सोभूत्खुदभृत्य वल्लभः ॥ ८३ ॥
 मलानोदेननामानं यवनानां परं गुरुम् ।
 वैदग्ध्याच्छङ्कमानः स द्रोहीति तमवन्धयत् ॥ ८४ ॥
 यतः प्रभृति स प्रापद्राज्यमच्छब्दचामरम् ।
 ततः प्रभृति रोगार्तिरिव दर्शनदूयणा ॥ ८५ ॥
 स्वप्रेपि नात्यजत्सूहभृत्वैरिणम् ।
 भोगः सद्वासना चातिशुद्धानां तपसां फलम् ॥ ८६ ॥
 तस्यैव फलपूर्णानाभृत्वामिव मन्त्रिणाम् ।
 मानस्य हानिसंपत्ती भास्वतोधीनतां गते ॥ ८७ ॥
 एकस्मिन्शाहिखाने स दृष्टा मन्त्रपराक्रमौ ।
 अत्यन्तचिन्ताचकितो निद्रां नापत्कदाचन ॥ ८८ ॥
 पश्यन्नेवाविलं सूहसर्पे सविषया दशा ।
 शाहिखानप्रदीपोभूत्तमः संहर्तुमक्षमः ॥ ८९ ॥
 जनातिपीडया शाखनिन्दया द्रोहचिन्तया ।
 चिकित्सया च तस्याद्वैर्यातं त्रिचतुरैस्तथा ॥ ९० ॥
 दायवानिव दोषोस्य हेतुमात्रपरीक्षया ।
 संवृतौजा व्यलम्बिष्ट शाहिखानस्य वाघने ॥ ९१ ॥
 वलीमुखमनोङ्गः स प्रजाभास्यवलोदयात् ।
 अनैयोद्भग्नतां शाहिखानचिन्तामणि न च ॥ ९२ ॥
 प्रजापुण्योदयेनैव प्रेरितो दुष्कृतोत्थितः ।
 क्षयामयो दुश्चिकित्स्यो द्विजराजमशोषयत् ॥ ९३ ॥
 अनालोक्यवेन्दोरुदयमगमिष्यद्यदि शमं
 समन्तान्नादित्योपलदहनराशिव्यतिकरः ।

किमद्रास्यक्षायं तदुदयवशस्त्रावतुहिन-

द्युतिग्रावाम्भोमि: कृतधरणितापोपशमनैः ॥ ८५४ ॥

वर्षांखिचतुरानन्याजीवेष्टेत्स न किं ततः ।

शाहिखानोदये पश्येदिहैव स्वांहसां फलम् ॥ ८५५ ॥

जीवत्येव ततः सूहमहे भीत्या पलायितम् ।

विश्वास्य लहराजं द्राकु हंसगौरौ ववन्धतुः ॥ ८५६ ॥

थीधेनौ रागिणौ तौ द्वौ मदोदग्रौ वृपाविव ।

अन्योन्यशृङ्गभङ्गार्थं प्रावर्तेतां द्विजे मृते ॥ ८५७ ॥

काराया मोचिते लहराजे हंसेन संयति ।

प्राणांस्त्वक्ता गौरभहृः सुरखीणां मुदं व्यधात् ॥ ८५८ ॥

त्वक्ता गत्यन्तराभावात्करिकर्णविलोलताम् ।

पुश्वल्येव पतिवृद्धो भेजे हंसस्तदा श्रिया ॥ ८५९ ॥

बालोपि शाहिखानोस्य नोत्सेकं सोढवान्पुनः ।

शशीव तिमिरस्फारं न हि तेजो वयोनुगम् ॥ ९०० ॥

ठकुरैः सह संमन्त्र्य युवराजोथ मन्त्रवित् ।

लहराजं विनिघ्नन्तं हंसभहृं रणेवधीत् ॥ ९०१ ॥

शाहिखानं प्रजारागो निझं पय इवागमत् ।

अमन्दचूतसंपत्तौ कुन्दं निन्दन्ति पटुदाः ॥ ९०२ ॥

युवराजं जयोदग्रं परिरञ्जुं समुत्सुका ।

राज्यश्रीः समयालाभाच्चिन्ताकुलमवर्तत ॥ ९०३ ॥

ओहाद्विदग्धभावाच्च प्रजारागभरादपि ।

अधिकारभरं राजा युवराजे समापिषत् ॥ ९०४ ॥

मीरकेसारसंबस्य तुरुष्कस्याय दुर्मतेः ।

द्विपस्येव मदान्धस्य द्विष्ठोभूत्तदुणाङ्कुशः ॥ ९०५ ॥

सुचिरं मलिनै राजो मानसं वारिदैरिव ।
 पैशुन्यवर्धिभिन्नेतुं मालिन्यं न सम शक्यते ॥ ९०६ ॥

भक्ते दक्षेनुजे छिंगधे भूभृदाश्रितवत्सलः ।
 अतिप्रेरणया तेषां राज्येष्युद्दिग्भ्रतामगात् ॥ ९०७ ॥

उन्मग्न इव भोगेषु निमग्न इव सूक्ष्मिषु ।
 स मद्धादखानं च शाहिखानमथाब्रवीत् ॥ ९०८ ॥

अनर्थितपूर्णं वित्तं चित्तमध्यानदर्पणम् ।
 अतीर्थसर्पणं देहं पर्यन्ते शोच्यतां ब्रजेत् ॥ ९०९ ॥

दिग्जेष्विव युष्मासु भूभारं न्यस्तवानहम् ।
 पुरुषोत्तमसेवायै यते शेष इवापरः ॥ ९१० ॥

शाहिखानार्णवः प्रेममन्दरान्दोलितस्ततः ।
 वाणीं सुधाकरकलामीश्वराय नवामदात् ॥ ९११ ॥

अस्तु संदेहसंदोहा दूरे तीर्थकदर्थना ।
 द्वारं यशः सुकृतयोः प्रजापालनमस्तु वः ॥ ९१२ ॥

चिरस्य पालितां पित्र्यां हित्वा निःशरणां महीम् ।
 नैर्घृण्येनैव शूरस्त्वमाशङ्कचैवाङ्कचसे खलैः ॥ ९१३ ॥

देवस्य यदि तीर्थार्थमुत्कण्ठा वर्ततेतराम् ।
 आराधकानामस्माकं किमन्यत्कार्यमुच्यताम् ॥ ९१४ ॥

व्यक्तमित्युक्तवत्येव युवराजे नरेश्वरः ।
 ईषत्स्मितरुचा चारुं पुनर्वाचमबोचत ॥ ९१५ ॥

प्रजानुपालनात्पुण्यं केवलात्कियदर्ज्यते ।
 रसायनानामश्यं यदनेकरसचर्वणम् ॥ ९१६ ॥

देहात्पृथङ्गिवसतो मञ्जुजस्येव ते वत ।
 हृष्टा पराक्रमं शङ्का मदशक्तौ कथं भवेत् ॥ ९१७ ॥

एतावदपि वाक्यं मे यदि नैवानुतिष्ठसि ।
 त्वयि संकलिपताः शोपास्तदाशाः सन्तु दूरतः ॥ ११८ ॥
 निर्बन्धेनेति जलपन्स तीर्थार्थं धरणीपतिः ।
 युवराजं हठाद्राज्यभारमग्राहयच्चिरात् ॥ ११९ ॥
 श्रीजैनोल्लाभदीनास्यः सुरत्राणोभवद्वान् ।
 चिरं राज्यं कियादेवं राजास्याशिषमध्यधात् ॥ १२० ॥
 तीर्थदर्शनलोभेन स्वदेशान्विरगान्वृपः ।
 न पुनर्युवराजस्य चित्तात्प्रेमार्गलाञ्छितात् ॥ १२१ ॥
 कोशसाराणि रत्नानि वाजिरत्नानि चार्षयन् ।
 भ्रातरं वसतीर्द्धित्राः सोन्वयात्प्रेमगौरवात् ॥ १२२ ॥
 मार्गे क्लेशं प्रथलेन सिञ्चि तीर्थफलाल्पताम् ।
 उक्ता मार्गे खला राज्यस्तीर्थश्वद्वामखण्डयन् ॥ १२३ ॥
 स्वजामातुस्तिरस्कारं मन्यमानेन मानिना ।
 मद्रेन्द्रेणाथ भूपालो हठात्तीर्थान्विवारितः ॥ १२४ ॥
 प्राप्तायां शरदि श्रेष्ठदशायामिव भूषितम् ।
 मद्राजस्तमादाय कश्मीरान्प्रत्यगात्ततः ॥ १२५ ॥
 भ्रातुरागमनात्तुष्टचा मद्रासारप्रहादुपा ।
 नवराजः प्रसादे च कालुप्ये च निमग्नवान् ॥ १२६ ॥
 देवस्योपद्रवं कार्यार्थं मद्रेन्द्रचमूरिति ।
 इयेष ठक्करं राजा तं निरोद्धुं विसृष्टवान् ॥ १२७ ॥
 युद्धं विना निवार्तिन्यां सेनायां मद्रभूपतेः ।
 आज्ञां विनाक्षमो योद्धुं व्यावर्तत स ठक्करः ॥ १२८ ॥
 क्षुद्रेष्वय स मद्रेषु युवराजो महामतिः ।
 भ्रातुः स्नेहाद्वयं त्यस्का राज्यत्यागं स्वयं व्यधात् ॥ १२९ ॥

तत्यस्तं दिवसावसानसमये सूर्यस्य तेजो निजं
प्रल्पये प्रतिपादयन्नतिशयस्त्राद्यस्वतेजा भवत् ।
वन्हिर्यज्वलुलैस्ततोपि दिवसे अद्भानुवन्धाकुलै-
स्तेजोवृद्धिमुया नवेन हविषा यजेषु संतर्प्यते ॥ १३० ॥

ठकुरैरन्वितो राजा पवनैः कुसुमैरिव ।
कदम्बोरेष्यो गतैः सर्वेदशाधीशैर्नर्तस्ततः ॥ १३१ ॥

सुखं तावदगाहिष्ट वीतनकां नदीमिव ।
ठकुरैरुज्जितां भद्रचमूः कदम्बोरेदिनोम् ॥ १३२ ॥

अथ विस्तीर्णमाकान्तमालिशाहेन भूमुजा ।
पित्र्यं सिंहासनं तेन न तु सज्जनमानसम् ॥ १३३ ॥

उद्यच्छेत कथं जडयुतिरहो दूरोहस्तद्वाघ्नो
गच्छेद्वीतकरो न चेदिनकरो लोकान्तरं स्वेच्छया ।

वीरेणात्यवहेलया विरचितोपेक्षो जडः कातरः
संभाव्य स्वपराक्रमेण विजयं विश्वं तुणं मन्यते ॥ १३४ ॥

शाखामङ्गेन सच्छायमुद्यानं मूवगा इव ।
मण्डलं क्षोभयामासुस्तुष्टुष्टका राजसेवकाः ॥ १३५ ॥

कातराचाम भूपालादनिष्पत्ननियन्त्रणः ।
यवनो भीरकंसारो व्यधानमण्डलविमूवम् ॥ १३६ ॥

अकार्यान्मलिनो भृङ्गः संकुचन्तीरिवाक्षिनोः ।
पौरनारीरत्नार्थः स हठसंभोगदूयिताः ॥ १३७ ॥

महाकर्मदेनान्धैः पद्मसंकुलतां भजत् ।
अङ्गोभि मण्डलं स्वच्छैः सरो मस्तगौरिव ॥ १३८ ॥

मन्त्रिमन्त्रैरत्वार्याणां दिवसेष्वनिवर्तनाम् ।
रक्षसामेव कदम्बोरास्तदा दस्तवशं गताः ॥ १३९ ॥

अराजकं वरं राज्यं न स्वामी तादशः पुनः ।
 अभूपणो वरं कर्णो न पुनर्लोहकुण्डलः ॥ ९४० ॥
 हिमादभिस्तमः सूर्याच्छिला व्योम्नस्तदापत् ।
 यत्पालकोषि भूपालः सर्वलोकक्षयोभवत् ॥ ९४१ ॥
 सद्ग तुङ्गं वरो वाजी स्वच्छं वासो मणिमहान् ।
 स्वीकृतं यवनैस्तत्तद्यद्यच्छोभावहं प्रभोः ॥ ९४२ ॥
 अकार्पीत्पञ्चाण्मासान्नराज्यं स जडनायकः ।
 प्रजापापविपाकेन न पुनः स्वेन कर्मणा ॥ ९४३ ॥
 मालिन्यं सुमनःपये प्रथयते दैन्यं निघत्ते दशः
 सूर्यालोकतिरस्त्रियां च कुरुते संहारमाशा नयन् ।
 उद्रिकः कमुपद्रवं न तरसा कुर्वति धूमोद्रमो
 नोद्योतेततरां शिखी यदि महाज्वालाकलापाकुलः ॥ ९४४ ॥
 श्रीसिकन्दरदत्तस्य राज्यस्य ऋणमात्मनः ।
 निवारयितुकामेन स्वलक्ष्मीफलकाङ्क्षिणा ॥ ९४५ ॥
 मद्रेन्द्रद्वेषपूर्णेन खुःखुरस्वामिना ततः ।
 नवराजोर्थितो दूरैर्निजदेशागमं प्रति ॥ ९४६ ॥
 नक्रो न चेज्जलनिधेवंहिरभ्युपेया-
 त्काकस्त्यजेन वनपादपमुक्तं चेत् ।
 आखुर्न चेद्वहनगर्तगुहां विमुच्ये-
 द्धर्तव्यतां कथमवामुगुरेव तत्ते ॥ ९४७ ॥
 आथयो युवराजस्य मद्रिषो दीयतेमुना ।
 जस्तयं प्रतिभूपालः क्रोधादित्यभ्यपेणयत् ॥ ९४८ ॥
 म्लेच्छच्छादितमाहात्म्यैरुद्विग्नैः सचिवैर्नजैः ।
 अनिषिद्धोद्यममतिर्धूर्तंहभयवेतनैः ॥ ९४९ ॥

युक्त्योपोद्वलितश्च स्तथा द्वैराज्यजीविभिः ।
 नवराजोदयं लेखमुखेन प्रापयिष्णुभिः ॥ १५० ॥
 प्रसादलोभाद्यवनैरतिमात्रकृतस्तुतिः ।
 नवराजजयोद्रेकश्रवणम्ब्रह्मसाहसः ॥ १५१ ॥
 स्वसैन्यैदैन्यचकितैर्निन्द्यमानोदयमो नृपः ।
 मलेकं जस्थयं जेतुं प्रस्थानमकरोत्ततः ॥ १५२ ॥
 अभ्यमित्रीणतां तस्य कदम्भरेन्द्रस्य गच्छतः ।
 आसीन्मत्रस्य सांमुख्यं न मिद्राणां महीभुजाम् ॥ १५३ ॥
 स्वस्थात्यौन्नत्यमालस्य शङ्कमानोदय पातकम् ।
 खल्याकादः समं मन्त्रममन्त्रयत मन्त्रिभिः ॥ १५४ ॥
 मन्त्रविक्रममुख्यानि लक्षणानि क भूभुजाम् ।
 अयं वालिशभावस्य भाजनं क जनाधिपः ॥ १५५ ॥
 अस्माभिर्निहिताश्चास्मिन्द्रुपदेशा हिताश्रयि ।
 प्रतीपं यान्ति शशिनः पङ्कजे किरणा इव ॥ १५६ ॥
 प्रागेव युवराजोभूदजश्योसहसाहसः ।
 विशेषेणाद्य मद्रेशव्रेपाजस्थयमानिनः ॥ १५७ ॥
 राज्याश्रयेषु नास्मासु विश्वासी नूतनो नृपः ।
 हारलुभ्यस्य दान्नस्तु हारो न मणिभृत्कणी ॥ १५८ ॥
 तस्मादस्माभिरेतेन युवराजो विजीयते ।
 योग्याः पाहुणकेनैव गृहे ग्रन्ति भुजङ्गमम् ॥ १५९ ॥
 जीयमाने नरेन्द्रेण युवराजे निरङ्गुशाः ।
 आयान्तु मण्डलं सर्वे साधयामश्चिकीर्णितम् ॥ १६० ॥
 इति संमन्त्र्य मन्त्री स युवराजाभियोजने ।
 सोद्यमस्य नरेन्द्रस्य हेतुकर्तृदशामगात् ॥ १६१ ॥

यत्र यत्रागमन्मलेच्छकटकः स मदोत्कटः ।
 तत्र तत्र रजोव्याजात्तमो मूर्ते स्म इश्यते ॥ ९६२ ॥
 पालनीयेषु देशेषु राजपुर्यादिपूर्वतः ।
 परदेशेष्विवाकार्यात्स लुण्ठनपरामवम् ॥ ९६३ ॥
 ग्रासेय मुद्ररच्यालनामस्यानं महीपतौ ।
 संदेशमित्यमन्दौजाः ग्राहिणोन्मद्रभूपतिः ॥ ९६४ ॥
 पत्तिलोकः संसंपत्तिवाङ्जिनो वेगराजिनः ।
 भट्टा रणोद्धटाः सन्ति कटके तत्र यद्यपि ॥ ९६५ ॥
 तथापि च्छलवदेषु प्रसिद्धेषु महीतले ।
 यूर्यं खुःखुरयुद्धेषु नैव नाम प्रगल्मथ ॥ ९६६ ॥
 वयमेव तु जानीमः खुःखुराणां रणच्छलम् ।
 अहिरेव भुजंगस्य पदं जानाति नेतरः ॥ ९६७ ॥
 अतो यावद्यर्थं प्राप्तास्तसेवाविधिसिद्धये ।
 भवद्विस्तावद्वैव स्यात्वर्यं पर्वतोपरि ॥ ९६८ ॥
 मद्रेशस्य संदेशो मन्दैर्यवनपुङ्गवैः ।
 स्वयशोलव्यये ज्ञातो मदसंसूहदृष्टिभिः ॥ ९६९ ॥
 राजि मूढेवतीर्णेय मानादिव महीधरात् ।
 घजैर्यायुचलैर्यातं खुःखुरेशबलाद्विया ॥ ९७० ॥
 धावद्व्यवलहोदात्तनीयसि महीतले ।
 हर्षभीरससंभेदे मञ्जिति रुम फणीवरः ॥ ९७१ ॥
 अश्वम्भृण्णेन्नसंसिक्ते भूतलेसिकुशाङ्किते ।
 वीराः प्राणान्प्रतापान्नौ तत्राज्ञुहुतुराहवे ॥ ९७२ ॥
 आलिशाहस्ततो राजा सिन्धौ प्रवहणं यथा ।
 अभान्यदुर्मुद्देशान्द्रज्यते स्म रणार्णवे ॥ ९७३ ॥

विश्वान्धकरणान्धकारनिकरश्चस्तस्य सूर्योदयं
 हेमन्ते हिममास्तैर्हतभृतेः पुष्पाकराभ्यागमम् ।
 दुष्टहमापतिर्जितस्य जगतो निर्दोषलेशं प्रभुं
 लोकेशो जनयन्वयनकि नितरां काश्यमत्युज्ज्वलम् ॥१७५॥
 श्रीजैनोल्लाभदीनोथ कदम्बीरानपकलमयः ।
 अतुकूलो विद्यातेव प्राविशद्विजयोर्जितः ॥ १७६ ॥
 सतां स्तुत्या दिशां भेद्या मुखान्ध्यनुनयचयम् ।
 पौराणां प्राद्वानः पश्चाद्राजधानां नृपोविशत् ॥ १७७ ॥
 श्रीनैर्मलयं जनस्थादो जातं राङ्गोभिषेकतः ।
 प्रतापो वैरिणां शान्तस्तस्मशशस्त्राणि विभ्रति ॥ १७८ ॥
 तत्त्वीतिः पूर्वराजेषु कुण्ठोत्कण्ठाः प्रजा व्यधात् ।
 गुणातिशयिनी या च शर्करेभुरसेपिवव ॥ १७९ ॥
 पूर्वराजव्यवस्थाः स विनष्टा नवयन्नभृत् ।
 दिशिरोपहता वल्लीर्वसन्त इव भूपतिः ॥ १८० ॥
 परस्पराधिकं शत्रूञ्यद्विरुद्धयानपि ।
 शशैर्मन्त्रा जितास्तस्य मन्त्रैः शशाणि च प्रभोः ॥ १८१ ॥
 कान्त्याङ्गे वदनं वाचा धियोरः क्षमया मनः ।
 श्रितं पश्यन्त्यगाद् रु कीर्तिरीप्यादिवशादिव ॥ १८२ ॥
 राङ्गः कलिदशामध्ये धर्म्या साम्राज्यपद्धतिः ।
 अन्तर्देशेव शुशुमे शुभा कृतयुगस्य सा ॥ १८३ ॥
 भोगे सखा नयै मन्त्री विवेका शाश्वनिर्णये ।
 श्रीमहमदखानोभूत्कश्मीरेन्द्रस्य सोदरः ॥ १८४ ॥
 किमन्यद्राज्यमेवासीच्छब्दचामरवर्जितम् ।
 श्रीमहमदखानस्य कदम्बीरेन्द्रप्रसादतः ॥ १८५ ॥

वसन्त इव कामस्य भूपतेरभवत्सखा ।
 खुःखुराधिपतिस्तस्य भृत्येष्वभ्यधिकं प्रियः ॥ ९८५ ॥
 दुर्व्यवस्था निवार्याहो देशेस्मिन्मलेच्छनाशिते ।
 इति राज्यपरिप्रासिफलं यावदचिन्तयत् ॥ ९८६ ॥
 तावद्वोहोचितं कर्म द्रोग्धारो राजवंलुमैः ।
 अपृष्ठैव महीपालं नीता वीतभयैः स्फुटम् ॥ ९८७ ॥
 यशो दिशि श्रियं साधौ सुखं लोकेषु रोपयन् ।
 व्यधात्यकमभङ्गं तं यच्छत्रुनुदमूलयत् ॥ ९८८ ॥
 एकान्ता तिग्मता भानोर्ध्वदिमा शशिनः पुनः ।
 स द्वौ जेतुमिवापुष्यतत्संसर्गमर्यां श्रियम् ॥ ९८९ ॥
 असंख्यानत्र संक्षिप्ते तद्वाणान्वर्णयामि किम् ।
 शृगालानां गुहामध्ये कथं हस्तिपरिवर्षेत् ॥ ९९० ॥
 तस्माच्छैलेनद्रवचित्ते मुकुरे सूर्यविम्बवत् ।
 न्यस्यामि तद्वाणान्व्यानमत्र चित्रे त्रिलोकवत् ॥ ९९१ ॥
 शीतोष्णयोरिवोर्जादौ विपुवेहर्निशोरिव ।
 तस्य मानोभवत्तुल्यः स्वे परे वापि दर्शने ॥ ९९२ ॥
 राजा वणिगिवात्यर्थं तुलायाः पुण्ययोरिव ।
 साम्यभङ्गं दर्शनयोर्नाक्षमिष्ट कथंचन ॥ ९९३ ॥
 शान्ते सिद्धाश्रमे सिंहैर्मृगा इव न पीडिताः ।
 तुरुष्कैः पुष्कलभयैव्राह्मणाः पूर्ववत्तदा ॥ ९९४ ॥
 दोषाकरेण सूहेन येवां संकोचिता स्थितिः ।
 व्यकाशयत्ततो भास्वान्गुणिनस्तान्महीपतिः ॥ ९९५ ॥
 रन्ध्रैरधोगर्ति प्राप्ता कुल्येवोद्भृत्य भूमुजा ।
 विद्या प्रवाहिता तेन गुणिना गुणिरागिणा ॥ ९९६ ॥

दोषच्छेदकरै राजा क्रमाद्विषगिवानलम् ।
 कश्मीरेषु सदाचारमदीपयदुपक्रमैः ॥ ९९७ ॥

अहंकारागदंकारौ राजा प्रकृतिवृद्धये ।
 दर्शनानां स धातूनामिवोलूनमशीशमत् ॥ ९९८ ॥

कलेधर्मेण व्यच्छेदि मात्स्यन्यायप्रवर्तनम् ।
 अष्ट लोकेशतेजोशाधारणस्यास्य लक्षणम् ॥ ९९९ ॥

स सूहमद्वासंस्पर्शदुष्टायाः शुद्धये भुवः ।
 प्रतापांग्नि ध्रुवं दीप्तमहाकाशमजिज्वलत् ॥ १००० ॥

राज्ञः संचिन्वतो मन्त्रप्रपञ्चे पञ्चधा स्थितिम् ।
 जिगीययेव तस्यारित्वर्गः पञ्चत्वमाश्रयत् ॥ १००१ ॥

अनित्यवाहविद्विषिनिर्जयस्तुतिसंस्तवः ।
 नित्यान्तःस्थारिसंहर्तुस्तस्य प्रत्युत गर्हणा ॥ १००२ ॥

शकोपि काश्यपीशकः शक्यानेवाभ्ययेणयत् ।
 व्योम्नि यात्रां करोत्यर्कः सतारे न तु सोङ्गेषे ॥ १००३ ॥

नाजिगीयत्स तेजस्वी शत्रून्विभवतृष्णया ।
 हरिमांसादिलोमेन हिनस्ति न हि हस्तिनः ॥ १००४ ॥

शैलेषु तद्रिषो भानुप्रतापाधिदवश्रमैः ।
 प्रायश्चित्तीयितुं पञ्चतपस्त्वं ध्रुवमाश्रयन् ॥ १००५ ॥

प्रावर्तिष्ट महिष्ठोपि नोत्पथेन स जातुचित् ।
 राकेन्दुर्न निशारम्भं विना जात्वभ्युदेति यत् ॥ १००६ ॥

गर्वं प्रवृद्धा वास्तव्या हीना मैव क्षयं गमन् ।
 इति नीतिविदा राजा तेभ्यो वलिरगृह्यत ॥ १००७ ॥

वैरिकीर्तिर्जुहोतु स्वं विकमस्य वियोगतः ।
 वताहौपुर्द्विषः स्वं तद्वतापे विरहाच्छ्रूयः ॥ १००८ ॥

छिणीशपीडितं जातु जस्यथं शरणागतम् ।
 द्रोणीगुहासु सोरक्षत्तमोदिर्भास्करादिव ॥ १००९ ॥
 तस्मिन्दशासितरि क्षोणीं विनेतरि दुरात्मनाम् ।
 जयापीडपुरस्यस्य भूमिदेवस्य कस्यचित् ॥ १०१० ॥
 सस्यग्रासाभिलापाद्वा विघातुर्वा नियोगतः ।
 कदाचित्काष्यगाद्वेनुमैत्येवाशा सुधाभुजाम् ॥ १०११ ॥
 गतो मढवराज्यं स तीर्थस्तानाय जातुचित् ।
 स्वां परिज्ञातसंकेतां गां परिज्ञातवान्द्विजः ॥ १०१२ ॥
 सनिश्चयं गृहं यान्तीं सायं तामनुगम्य गाम् ।
 विवादमकरोद्देशस्यामिना सह तत्र सः ॥ १०१३ ॥
 तौ लोभनिश्चयप्रस्तावशान्तकलहादुभौ ।
 महीपालसभास्थाने विवादं कर्तुमुच्यतौ ॥ १०१४ ॥
 तयोरशक्योर्ज्ञेतुमुपपर्ति परस्परम् ।
 शृङ्खाटानि परीक्षार्थं गोरम्भे व्यक्तिरच्युपः ॥ १०१५ ॥
 सा वाल्ये ग्रसनाऽन्यासाच्छोद्रमाद्राय सस्पृहा ।
 गौरमुङ्ग फलानीव न तु तत्संततिश्चिरम् ॥ १०१६ ॥
 सभायां राजनैषुण्यं स्तुवत्यां रुतनिश्चयात् ।
 दण्डनाजिप्रहृष्टदण्डयं माषडयं राजा द्विजनमनाम् ॥ १०१७ ॥
 तस्य दाक्षिण्यदक्षस्य प्रजानां हितहेतुना ।
 पुञ्च मन्त्रिणि मित्रे वा दुष्टे नालश्यत शमो ॥ १०१८ ॥
 अपराधं विना जायां क्षीबो निष्पन्निप्रयोपि सन् ।
 मीरेशायोपि यवनो वधं भूपेन लम्भितः ॥ १०१९ ॥
 शत्रुपक्षे निकारं स क्षिपन्निश्चित्पुरुन्दरः ।
 अकरोदादरं नित्यं योगिनां न नियोगिनाम् ॥ १०२० ॥

पराक्रमश्च नोतिश्च तस्यान्येषां च भूमुजाम् ।
 करुणा च विवेकश्च यस्मिन्नराजनि राजति ॥ १०२१ ॥

कामो वियोगिवर्गस्य करोत्यपचितिं सदा ।
 निर्विकारः स्मयो योगिवर्गस्यापचितिं व्यधात् ॥ १०२२ ॥

सौम्या भीमा गुणा यस्मिन्नवसञ्चवसंगमम् ।
 कान्यन्न सागराहृष्टा विषामृतजलानलाः ॥ १०२३ ॥

चिरं स्थेयैरुपात्तोर्धिप्रत्यर्थिभ्यां धनग्रहः ।
 तेन धर्मप्रवृत्तेन सद्वृत्तेन निवारितः ॥ १०२४ ॥

केनापि हेतुना पूर्वं लौलराजद्विजन्मना ।
 भूमस्थदशके प्रस्थो विक्रीतो लेखपूर्वकम् ॥ १०२५ ॥

बालानां नोनराजादिपुत्राणां तदुदीर्यं सः ।
 विक्रयाद्वे ब्रह्मभूयं लौलराजोगमत्ततः ॥ १०२६ ॥

नोनराजाद्यसामर्थ्यात्प्रस्थग्राहैरभुज्यत ।
 अविक्रीतमपि प्रस्थनवकं बलिभिश्चिरात् ॥ १०२७ ॥

एवं कृते दशप्रस्थभोगे तैर्वलिभिश्चिरात् ।
 नवभोगाय कपटं कृतं विक्रयपत्रके ॥ १०२८ ॥

व्यञ्जनाग्रस्थितैकारकूपशानाय लेखकाः ।
 रेखां पूर्वं व्यञ्जनानां पञ्चाद्वागे किलालिखन् ॥ १०२९ ॥

कालान्तरे लिपेभेदादुपर्यद्यतनाः पुनः ।
 व्यञ्जनानां लिखन्त्येव रेखामेकारबोधिकाम् ॥ १०३० ॥

भूमस्थमेकं विक्रीतमिति विक्रयपत्रके ।
 ते मकारस्थितैकारबोधिरेखापदे ततः ॥ १०३१ ॥

भूमस्थग्राहिणो धूर्ता दकारं समलेखयन् ।
 मकारं ते सकारं च कारयामासुरञ्जसा ॥ १०३२ ॥

भूप्रस्थमेकं विकीर्तमिति विक्रयपद्मेके ।
 विश्वीतं प्रस्वदशकमिति वर्णानलेखयन् ॥ १०३३ ॥
 तेस्मिन्नरात्रि विचारद्वे नोनराजस्य नन्दनः ।
 बलाद्धृतां सुवं राजसभायामहमाक्षिपम् ॥ १०३४ ॥
 प्रत्यधिभिरथानीतं भूर्जं राजाङ्गया नृपः ।
 युक्तिङ्गः सलिलस्यान्तर्वाचयित्वाक्षिपत्ततः ॥ १०३५ ॥
 नष्टेषु नववर्णेषु पुराणेषु खितेष्वय ।
 भूप्रस्थमेकं विकीर्तमिति सङ्घानवाचयत् ॥ १०३६ ॥
 राजा कीर्तिमहं भूमिं कृदक्षिण्डमद्धृतम् ।
 प्रजाः सुखं खला भीर्ति प्राप्तवन्तः समन्ततः ॥ १०३७ ॥
 इन्द्रो राहुभयं कदापि कुरुते कालः कलाः पूरयन्
 सिञ्चनसंचिनुते तडिक्षिपतनक्षेभं तरोर्वारिदिः ।
 वेधाः सत्पुरुषस्य सर्वजगतामाहादनायोदयं
 कुर्वन्नामयदर्शनेन कुरुते भीतिप्रकर्णं क्षणम् ॥ १०३८ ॥
 अवाधिष्ठतमां कष्टो विषस्फोटः कदाचन ।
 प्रकोष्ठं भूमिपालस्य प्रजानां हृदयं च सः ॥ १०३९ ॥
 मावमासोव पुरुषाणां म्लेच्छग्रालेयवाधया ।
 न लाभो विषवैद्यानां देशोस्मिन्नभवत्तदा ॥ १०४० ॥
 यज्वा गारुदशाखः शिर्यंभद्रो नृपानुगैः ।
 अन्नान्विषद्विरासोत्र कूपोध्वन्यैर्मराविव ॥ १०४१ ॥
 चिकित्सायां विदग्धः स म्लेच्छभीत्या व्यलम्बत ।
 स्फुलिङ्गदग्धः पुरुषः सृष्टात्यपि मार्णि चिरात् ॥ १०४२ ॥
 स्वयं दत्ताभयो राजा प्राङ्गस्तमुदमूलयत् ।
 शिर्यंभद्रो विषस्फोटं करीव विषपादपम् ॥ १०४३ ॥

तस्य कीर्तिः सुखं राजः प्रजानां हर्षसंततिः ।
 प्रारोहंखीणि विस्फोटे तत्रैकस्मिन्विपाटिते ॥ १०४४ ॥

तुषेन भूमुजा दत्तां यथेष्टमपि संपदम् ।
 नैक्षिष्ठ शिर्यभट्टः स यतात्मेव वराह्ननाम् ॥ १०४५ ॥

उद्ग्राहपातकवशादिव निर्घृणः सन्
 दग्धवा तुणं तुणकुशानुरूपैति शान्तिम् ।

जाताम्बुद्वाहकरुणाप्रणयानुणस्य
 कान्तिः पुनः शतगुणा मसृणाभिरामा ॥ १०४६ ॥

स्मां संतापयता गाढमायाडेनेव वारिदाः ।
 सूहभट्टेन संशुच्य पराभूता ययुर्दिशः ॥ १०४७ ॥

वर्वा मरुदिव इमापस्तद्विद्याप्रत्ययोत्सुकः ।
 अनाययत्स तान्सर्वान्यष्टिताक्षिजमण्डलम् ॥ १०४८ ॥

मुकाहारोपमे देशे विद्वद्रक्षानि नायकः ।
 कान्त्या वा सुविद्या तत्र यथायोगं न्यवीविशत् ॥ १०४९ ॥

राजा संरोपितानर्थवृत्तिदानेन पष्टितान् ।
 अन्याययज्ञलेनेव मालाकारो महीरुहान् ॥ १०५० ॥

नाशितं सूहभट्टेन यद्यत्कदमीरमण्डले ।
 योजितं शिर्यभट्टेन राजप्रार्थनयाथ तत् ॥ १०५१ ॥

प्रवृत्य यागयात्रादि नागानां शिर्यभट्टकः ।
 तुरुष्कापहतां भूमिं विदग्धेभ्यो न्यदापयत् ॥ १०५२ ॥

उदये दापिते तेन हिन्दुकानामरष्टिते ।
 शिर्यभट्टाय चुक्षुपुः सर्वे यवनदानवाः ॥ १०५३ ॥

महापश्चफणीन्द्राम्भः संभेदे कुम्भकेन सः ।
 बद्धोपि हतिवत्सिथत्वा यवनेन्द्रान्व्यलक्ष्यत् ॥ १०५४ ॥

तापो यस्याहि शैलाभ्युलयति स रविः सायमक्षणापि गम्यः
 स्वप्राव्यः शुष्यतोहि द्रवयति न शशी पूरकः सायमध्येः ।
 कारण्यादेव लोके निजमतिसकलं स्वेच्छया दर्शयित्वा
 तं तन्मार्यावसानानात्प्रथममध्य महांस्तुर्णमन्तर्द्धाति॥१०५५॥
 कलौ पातकिनां पुंसां स्पर्शदर्शनविब्लाला ।
 अवश्यं शारदा देवी तदान्तर्धानमाअयत् ॥ १०५६ ॥
 मुखे स्वेदो भुजे कम्पः पादस्पर्शे विदाहिता ।
 जानु जात्वभवदेव्या नो तदा हि तथा कचित् ॥ १०५७ ॥
 द्वोहार्जिताद्वनाद्वागं प्रसादेन नियुज्ञति ।
 कश्मीरलोके सा देवी नानुग्रहपरा ह्यभूत् ॥ १०५८ ॥
 दूर्धामात्रेण तुष्यन्ति विशुद्धेन हि देवताः ।
 प्राणैरपि न मालिन्यदूषितैर्जातुचित्पुनः ॥ १०५९ ॥
 कलिकालेपि देव्या स प्रभावोपि शमं गतः ।
 जात्वित्यग्रृषो देवीं द्रष्टुं तद्यात्रिकैः सह ॥ १०६० ॥
 नदीं मधुमतीं ऋानपानाभ्यां फलयन्नयम् ।
 शारदाक्षेत्रमासीदत्सीदत्परिषदाकुलम् ॥ १०६१ ॥
 देवीभक्ताभयोद्युक्तो वकुं तच्छकिमुद्यतः ।
 युक्तायुक्तविवेका स तत्र राजा न्यविक्षत ॥ १०६२ ॥
 तत्रापि तेषां दौरात्म्यदर्शनाद्विस्मितो नृपः ।
 भक्तिन्हासमगादेव्यां यात्रिकेषु च कोपिताम् ॥ १०६३ ॥
 साक्षात्त्वदर्शनं देविं देवानामपि दुर्लभम् ।
 अस्माभिनार्थनीयं तत्कलिकालकलङ्कितैः ॥ १०६४ ॥
 अशकानां भवद्रूपं निष्फलं ध्यातुमर्चितुम् ।
 भक्तिभाजामनुकोशायन् रूपं त्वमग्रहीः ॥ १०६५ ॥

तवास्यां प्रतिमायां चेद्यपेतो नैव संनिधिः ।
 पवित्रयतरामद्य स्वप्ने त्वदर्शनेन माम् ॥ १०६६ ॥
 अस्माभिश्च ततः सा त्वं यथाशक्ति निषेद्यसे ।
 मिथ्याभक्तुरात्मत्वात्वं चेद्वरमितो गता ॥ १०६७ ॥
 किमर्थं प्रतिमा तर्हि गर्हिता हिन्दुवैरिभिः ।
 विज्ञप्येति स सप्तम्यां भाद्रे राजा जितेन्द्रियः ॥ १०६८ ॥
 अशोत शारदाक्षेत्रप्रासादस्थण्डिलोपरि ।
 दर्शितं न यदा स्वप्ने किञ्चित्संनिधिसूचकम् ॥ १०६९ ॥
 राजाध्यानवतौ वर्णे स्वां मूर्तिं देव्यचूर्णयत् ।
 नास्यादादर्शनं देवीं म्लेच्छसंसर्गतो ध्रुवम् ।
 स्वामी भृत्यापराधेन गर्हणीय इति स्थितिः ॥ १०७० ॥
 देवीदर्शनविच्छेदि तस्य नासीद्धि किञ्चन ।
 दद्या सत्यं विवेकश्च तमेवाश्रयते तदा ॥ १०७१ ॥
 व्यावृत्य यवनानां स वनानामिव वारिदिः ।
 हर्षोत्कर्षवशोकार्पीन्महत्कनकवर्षणम् ॥ १०७२ ॥
 यत्र दण्ड्या न दण्ड्यन्ते दुर्वलास्तस्करं विना ।
 भूपतेः प्राङ्गिधाकत्वं स प्रापद्धृशिर्यकः ॥ १०७३ ॥
 प्रतिजानंस्तदा कोशाधनसंभवने सति ।
 स्वगलच्छेदनं भट्टो मिथ्यावकुश विमुवम् ॥ १०७४ ॥
 शास्त्राभक्षसमुद्भूतशब्दव्याप्तचतुर्दिशाम् ।
 समुदीरयतां नूनमग्राह्याण्यं पदे पदे ॥ १०७५ ॥
 द्रुमाणां फलनम्राणां जनानां नमतां गुणैः ।
 छेदाद्रक्षामकार्पेत्स जिष्णुरिन्धनहेतुना ॥ १०७६ ॥
 प्रतिवर्षं रौप्यपलद्वयमात्रसुदुर्ग्रहः ।
 जातिरक्षार्यमासीद्यच्छण्डो दण्डो दिजन्मनाम् ॥ १०७७ ॥

शिर्यभट्टमुखेनैव तं निवार्य नरार्यमा ।
 प्रतिवर्षं रौप्यमार्यं तेषां दण्डमकल्पयत् ॥ १०७८ ॥
 मांसादिलोभान्निघ्नन्स मण्डलेषु विषेण गाः ।
 गोमांसकुण्डीग्राह्णादिवारणात्स न्यवारयत् ॥ १०७९ ॥
 पत्यौ मृत्येन्यं गच्छन्त्या विहितं भर्तृगोत्रजैः ।
 स महामतिमाङ्गभूद्या विगृहं विन्यवारयत् ॥ १०८० ॥
 न्यवारयत्सपुत्रीणामौर्ध्वदैहिकविपूवम् ।
 अपुत्रस्य विपक्षस्य लुभ्यैस्तद्रोत्रजैः कृतम् ॥ १०८१ ॥
 शिशुनां शास्त्रपाठादि सूहभट्टेन नाशितम् ।
 वृत्तिदानेन विदुषां विद्यावानानयत्पुनः ॥ १०८२ ॥
 विधित्सु— स्वाभि— द्विजदेहे महीपतिः ।
 व्यधत्त तिलकव्याजाद्विभागं सत्यधर्मयोः ॥ १०८३ ॥
 ग्रामाणां प्रथमे वर्षे संक्रान्तं कारकातुरैः ।
 पत्तलाथोपदेशेषु लोत्रदण्डं न्यवारयत् ॥ १०८४ ॥
 निवार्य शाकटतुलामानकूर्णं चिरस्थितम् ।
 अर्धव्यवस्था जन्तुनां प्रतिमासमकारयत् ॥ १०८५ ॥
 बहिर्देशागतार्थनां देशकालाद्यपेक्षया ।
 व्यवस्थाप्यार्थमुत्पिअमच्छनदिनमोपणम् ॥ १०८६ ॥
 विदग्धः शिर्यभट्टोपि नोत्कोचफलमादित ।
 अविनाशि पुनर्धर्मफलं वर्षोपकारतः ॥ १०८७ ॥
 देहस्थैवार्थिनां ज्ञानरसविज्ञानकाङ्गिणाम् ।
 तदिच्छासिद्धिरभवद्राक्षः पुण्यफलाद्वृतम् ॥ १०८८ ॥
 महाश्रीशिर्यभट्टस्य मुखाद्राजा न्यवारयत् ।
 धर्मप्रकाशनामानं राजकाङ्गटिकं प्रभुः ॥ १०८९ ॥

दूरं निवारयामास निर्धारणपदाक्षितम् ।
 भाविनां भूमिपालानां दुर्ब्यवस्थापथार्गलम् ॥ १०९० ॥
 अस्थापयत्स धर्मस्थः सद्गृहं प्रतिपत्तनम् ।
 मुषितो ग्रामसीमायां प्रामेभ्यः प्रापयद्धनम् ।
 अरण्येरण्यनायेभ्यः पान्थस्तेन महीभुजा ॥ १०९१ ॥
 हासाः इमशानदेवीनां सूहभट्टं प्रतीव तम् ।
 प्रतिस्थानं विमानानि प्रेतानामधुतस्तदा ॥ १०९२ ॥
 म्लेच्छैरुपद्रुतां क्षौणीमक्षीणकरुणो नृपः ।
 उद्हार्योक्तमादेवं दानवौरिव केशवः ॥ १०९३ ॥
 उच्छृङ्खान्स नयनभङ्गं निष्ठानापूरयन्त्रृपः ।
 स्वकीर्तिवीजवापार्थमनुद्घातां महीं व्यथात् ॥ १०९४ ॥
 भूपतेः परदारेषु निष्कौतुकमयं व्रतम् ।
 अभन्न्यत परं तस्य परश्चापरिस्तम्भणे ॥ १०९५ ॥
 सम्यग्दशब्देनाथ सर्वब्रेन महीभुजा ।
 सौगतस्तिलकाचार्यो महत्तमपदे कृतः ॥ १०९६ ॥
 स शिर्यमद्विस्तिलकः स सिंहगणनापतिः ।
 सोपानान्यभवशुच्चपदारोहे द्विजन्मनाम् ॥ १०९७ ॥
 मेदिन्याखण्डलस्यासीत्पिकस्येव रसश्रिया ।
 अखण्डं रसपाण्डित्यं ब्रह्मकुण्डलसेवया ॥ १०९८ ॥
 कर्पूरभट्टो निर्दर्पेः प्राणरक्षो महीभुजः ।
 गुणिनां शरणं चक्रे स्वगुणैः सुरभि सभाम् ॥ १०९९ ॥
 पूर्वाद्वग्रहसंचारादुत्तराद्वग्रहस्थितिम् ।
 रूपभट्टो विद्वासीद्विनैव गणितश्रमम् ॥ ११०० ॥
 श्रीरामानन्दपादानां भाष्यव्याख्या क्षणेक्षणम् ।
 वीक्षते शारदा क्षोणीमेव संभ्रान्तमानसा ॥ ११०१ ॥

गान्धारसिन्धुमद्रादिभूभुजस्तस्य भूभुजः ।
 ग्राम्या इवामवशाश्चाकारिणो जितवैरिणः ॥ ११०२ ॥
 युद्धे जितं ततो वस्तु खुःखुरेन्द्रेण भूपतिः ।
 मालदेशं मद्राजमाशया निरमोचयत् ॥ ११०३ ॥
 राजा राजपुरीराजं नयज्ञः स्वपदातिभिः ।
 क्षणाङ्गुभूमङ्गलावेण रणसूहमलोठयत् ॥ ११०४ ॥
 उद्भाण्डपुराधीशं सिन्धुराजोपवृंहितम् ।
 स कन्दुकमिवोत्थाप्य मुहुर्मुहुरपातयत् ॥ ११०५ ॥
 भोद्भूमौ महीन्द्रेण गोग्नदेशो कदाचन ।
 वाणागौरखराखेण गुणैर्लोकाश्च रक्षिताः ॥ ११०६ ॥
 समिज्जिते शायादेशो कूरादेशो महीषतिः ।
 सुवर्णवुद्धप्रतिमा यवनेभ्यो रक्ष सः ॥ ११०७ ॥
 कपाकरङ्गस्तस्य निकयो भोद्वतेजसाम् ।
 अप्रकाशां प्रकाशोथ कुलूतनगरीं व्यधात् ॥ ११०८ ॥
 केवलं हृदयं शून्यं भोद्वानां नामवत्तदा ।
 भूमिपालभयावेशात्कोशोपि चिरसंचितः ॥ ११०९ ॥
 प्रकृतीनां दद्राजा शोषाव्यायौ यथोचितम् ।
 प्रत्यवेक्षामकार्यात्स शालीनामिव कार्यिकः ॥ १११० ॥
 नासहिष्टैव तच्चापं तुलां शार्ङ्गपिनाकयोः ।
 दूरकार्यार्थसाधिन्या धनुप्मत्ता भ्रुवः पुनः ॥ ११११ ॥
 अस्तं यस्तमसां कुलानि वलतो नेतुं सदा वाञ्छति
 'क्षीणं तं वसुनाभिपूर्य शशिनं संवर्धयत्यज्जसा ।
 काद्यप्यामवकाशमात्रघटनां शाखामुखै रुधतो
 वृक्षान्वृष्टिभरैश्च योस्य कतमो भानोस्तुलामर्हति ॥ १११२ ॥

लहराजसुतं राजा नोक्षरं यमवर्धयत् ।
अहृतद्रविणं तं स द्रोहोति निरवासयत् ॥ १११३ ॥

मकदेशागतो जातु पुस्तकांडम्बरं वहत् ।
सैदालनामा यवनो राजेन्द्रं तमुपागमत् ॥ १११४ ॥

गुणान्विकत्थमानं तं गुणिरागो नरेश्वरः ।
उपागच्छत्प्रतिदिनं दर्शनायेतरो यथा ॥ १११५ ॥

ध्वनतः पटहस्येव तस्योपश्यत्कमादसौ ।
अन्तःसारविहीनत्वं परोक्षार्थां विचक्षणः ॥ १११६ ॥

झ्लेच्छमस्करिणि क्षोणीप्राणेशो निर्गुणेषि सः ।
प्रेमाणं नामुचत्पुत्रे पितेव करुणामयः ॥ १११७ ॥

प्रदोषस्येव तमसां दुर्दिनस्येव विद्युताम् ।
दोषाणां वहुता तस्य प्रजाः समुदवेजयत् ॥ १११८ ॥

तस्मिन्नवसरे कश्चिद्योगिराजो जितेन्द्रियः ।
न्यविक्षतोन्नते स्तम्भे योगाभ्यासस्य सिद्धये ॥ १११९ ॥

स्तम्भोपरि नवाहानि निराहारमपश्यतः ।
तस्याशिवेव महिषी राजा पुत्रमजीजनत् ॥ ११२० ॥

तपस्यतस्ततस्तस्य तदभूत्वम् दिनम् ।
राज्ञस्त्वनवमं पुत्रजन्मकालमहोत्सवैः ॥ ११२१ ॥

हेमन्तान्ते पतति तुहिनं फाल्गुनेफल्गु वलग-
हीपस्यापि स्कुरति सुतरां शान्तिकालेतिदाहः ।

शैत्योद्रेकं वृहति वहति ग्रीष्मकाले तुयारं
वस्तु प्रायः प्रथयति निजं धर्ममायाति नाशम् ॥ ११२२ ॥

तपःकवचमस्पृष्टा तमधो मार्गर्णीर्गतम् ।
प्रहर्तुरिव निर्देषु भविष्यन्तां यथागतिम् ॥ ११२३ ॥

राजमान्यं तमालोक्य कुप्यन्तं शान्तमानसः ।
 निर्णयादचलद्वर्णी नयान्त्र तु भयोदयात् ॥ ११२४ ॥
 स स्तम्भान्त्र महाधैर्यादवारोहन्महामनाः ।
 नैवारोहज्जगदृष्टिं सद्यो धामपि योगवित् ॥ ११२५ ॥
 अतिरिं योगपथिकं मावधीर्मामिति श्रवन् ।
 म्लेच्छमस्करिणा वर्णा खड्गधातैरचूर्णत ॥ ११२६ ॥
 अत्यर्थदर्शनदेषान्मदिरामदमोहितः ।
 स म्लेच्छमस्करी योगिराजं तमवधीच्छरैः ॥ ११२७ ॥
 संतसैर्मेलिनैः स्थूलैर्जनानां तद्विलोकनात् ।
 भूतले पतितं वाप्स्यैरपवादैश्च राजनि ॥ ११२८ ॥
 पृथ्वीनाथोथ तच्छुत्वा शुद्धचर्यमिव मग्नवान् ।
 भीन्हीशोककुधाश्चर्यकृत्यचिन्ताणवेषु सः ॥ ११२९ ॥
 प्रथमोद्भूतपुत्रेषि तस्मिन्नहि महोभुजा ।
 नास्त्रायि नाभ्यवाहारि न व्यवाहारि नाकथि ॥ ११३० ॥
 अन्येष्युभूषितः पृष्ठस्मृतिङ्गुरुकोविदः ।
 हन्तुदण्डं वर्धं शणवन्करुणायन्त्रितोभवत् ॥ ११३१ ॥
 ग्रतीपं खरमारोप्य प्रतिहट्टं परिभ्रमम् ।
 नरमूत्राभियक्तस्य कूर्चस्य परिकर्तनम् ॥ ११३२ ॥
 श्रीवनं सर्वलोकानां प्रेतान्वैर्याद्यन्वणम् ।
 जीवन्मरणमादिक्षदण्डं तस्य मृषायतेः ॥ ११३३ ॥
 राजनि म्लानिहीनानि दिक्षमौगन्ध्यवहानि च ।
 अपतञ्जाकपुष्पाणि पौराशीर्वचनानि च ॥ ११३४ ॥
 मद्राजदुहित्रोः स चतुरस्तनयान्वृपः ।
 यथा दशरथो राजा जनकान्तानजीजनत् ॥ ११३५ ॥

ज्यायनादामखानः स हाऽयस्कानस्तथा परः ।

खानो जस्सरथः खानो बहरामश्च संश्लितः ॥ ११३६ ॥

हिन्दवः सूहभट्टेन बलाद्ये पीडिता भृशम् ।

परदेशं गतास्ते तु विभ्रतो वेशकल्पनाम् ॥ ११३७ ॥

निजाचाररता नित्यं तदाचारद्विषयो हृदा ।

स्वमाचारमनुष्ठातुं प्रेरिताश्च द्विजैर्बलात् ॥ ११३८ ॥

दारिता: स्वत्राणभयादुत्कोचार्पणतत्पराः ।

रक्षिता भूमिपालेन तदुपद्रववारणात् ॥ ११३९ ॥

क्षीरार्णवस्य मथनात्परतः सुधादि-

रलानि तान्यनुपमोगनिरर्थकानि ।

यो नीतवान्सफलतां किल पात्रदाना-

स्तुत्यः स मन्दरगिरिंगिरिराजवर्णे ॥ ११४० ॥

नदीरवटपातेन भुवश्चाम्बु विनाफलाः ।

संयोगात्सफलीकृत्य यशश्वित्रमजीजनत् ॥ ११४१ ॥

राङ्गोत्पलपुरक्षोणौ कुल्यां प्रापय्य विग्रीषीम् ।

तयोर्निरर्थकत्वेन दूपणा विनिवारिता ॥ ११४२ ॥

नन्दशैलमरौ कुल्यामवतार्य महीपतिः ।

अस्मारथश्चकधरं सागरान्तर्निवासिनम् ॥ ११४३ ॥

करालम्बः सतां विभ्रदकरालं सितं यशः ।

कुल्ययाकारयदेशं करालाख्यं स्तुतेः पदम् ॥ ११४४ ॥

साग्रहारा द्विजा यत्र साग्रहाराश्च योवितः ।

साथ जैनपुरी राङ्गा कराले निरमोयत ॥ ११४५ ॥

अवन्तिपुरभूमौ च कान्तोदन्तेन भूभुजा ।

कुल्यामवतारिता तुल्या शालिसंपत्तिशालिनी ॥ ११४६ ॥

गिरिमार्णेण गङ्गाया मानसं प्रापिते जले ।
 कि पूता मानसेनेयमनया किमु मानसम् ॥ ११४७ ॥
 व्यडम्बयत्स्वमूर्ति या मानसप्रतिविम्बिताम् ।
 व्यधायि तत्टटे तेन नगरी सफलाभिधा ॥ ११४८ ॥
 श्रीस्वययस्य यमानेतुं प्रश्ना न स्फुटमस्फुरत् ।
 श्रीसिकन्दरसाहोपि कुण्ठोत्कण्ठोभवत्तराम् ॥ ११४९ ॥
 श्रीजैनोङ्गावदीनस्तमानीय पहरं नदम् ।
 प्रासिञ्चिदिशतिकोशाङ्गोमान्स्वयपुरे मदम् ॥ ११५० ॥
 दुर्मिक्षव्याप्तिचित्तानां विश्वान्तिजननाङ्गाम् ।
 विश्वान्तिसंशया कुल्या प्रसिद्धाभूत्पदे पदे ॥ ११५१ ॥
 श्रीमान्स्वयपुरात्पारेवितस्तं धरणेनृपः ।
 संयोग्य पहरं तापव्यापदं स न्यवारयत् ॥ ११५२ ॥
 आ प्रदुष्मिगिरिप्रान्तादमरेशपुरावधि ।
 मठाग्रहारहृष्टाङ्गां स जैननगरीं व्यधात् ॥ ११५३ ॥
 स्वर्गं जेतुमिवोदस्थादुच्छतैरशमवेशमभिः ।
 संक्रान्ता जैनगङ्गायां फणिलोकं च यागमत् ॥ ११५४ ॥
 जैनगङ्गां रणस्वामिप्रासादे प्रापितां कृती ।
 व्यसिस्मरत्स्मेरयशा हरिपादकुतूहलम् ॥ ११५५ ॥
 पारेस्वयपुरं जैनगिरिसंज्ञां पुरीं व्यधात् ।
 कैलासाचलतुल्यैर्या प्रासादैरभिमूर्चिता ॥ ११५६ ॥
 सिद्धक्षेत्रे सुरश्वर्या प्रसिद्धविलसयशाः ।
 राजधानीं निविद्वारिव्यधातिसिद्धिपुरीमसौ ॥ ११५७ ॥
 प्रासादशिखरे राजा मार्णडामरनाथयोः ।
 राजधान्यौ व्यधात्सौ श्रधौतदूरनमस्तले ॥ ११५८ ॥

सुभिक्षं स्वयराजेन पूर्वमङ्गुरितं किल ।
 ततः प्रभृत्यतीतेषु बहुष्वपि च राजसु ॥ ११५९ ॥

प्रजानामल्पपुण्यत्वान्नावर्धत मनागपि ।
 तपोबलात्पलुवितं पुण्यितं फलितं तथा ॥ ११६० ॥

श्रीजैनोल्लाभदीनेन युगपत्तद्याधीयत ।
 तपसामतिशुद्धानां किमिव हापकं परम् ॥ ११६१ ॥

पूर्वपुण्यक्षये राज्यात्पतन्त्यन्ये महीभुजः ।
 तस्य जन्मान्तरे राज्यप्राप्त्ये राज्यमभूत्प्रभोः ॥ ११६२ ॥

स नदीमातृकाः कृत्वा धरणीदेवमातृकाः ।
 अग्रहाराज्ञनु क्षमायो द्विजेभ्यो यददात्सदा ॥ ११६३ ॥

वराहक्षेत्रनगरविजयेशपुरादिषु ।
 यवनेभ्योग्रहारान्स सविहारान्स्वयं ददौ ॥ ११६४ ॥

विजयक्षेत्रवाराहक्षेत्रशूरपुरादिषु ।
 सद्वदानेन स ब्राह्मणपि गोत्रभिदो व्यवात् ॥ ११६५ ॥

भूमिविक्रयभूर्जादि कृतचिह्नं महीभुजा ।
 निहृत्यप्रागभावाय धर्माधिकारिणा कृतम् ॥ ११६६ ॥

यो जयापीडदेवेन प्राप्तो नागप्रसादतः ।
 स दण्डमिव तस्यादात्तात्रं तात्राकरो गिरिः ॥ ११६७ ॥

मणीन्खनिभ्यश्चालभ्यांस्तद्राज्ये भूरजीजनत् ।
 ये जैनमणयः स्वयाताः पद्मरागमदच्छिदः ॥ ११६८ ॥

सरितां सैकते पीतसिकताभ्रमयं तदा ।
 काञ्चनं काञ्चन छायां विभ्रंश्चैकरचीयत ॥ ११६९ ॥

सरित्सुवर्णात्पष्टुंशो ग्राहो भाविभिरीश्वरैः ।
 तात्रपद्मिलिखद्यावाक्यमेवं नरेश्वरः ॥ ११७० ॥

नगराधिकुतः काचडामरो दुस्तरे पथि ।
 क्रोशमात्रं व्यधात्सेतुं नगरान्तः शिलामयम् ॥ ११७१ ॥
 नात्मैव सेतुदानेन तेन पङ्कात्समुद्भृतः ।
 सकलोपि जनो मध्येनगरं पुण्यशालिना ॥ ११७२ ॥
 विषये विषये चक्रे शिर्यभट्टो मठानपृथक् ।
 अन्येपि सचिवा राज्ञो धर्मशाला बहूवर्यधुः ॥ ११७३ ॥
 पश्चाकरस्य मथनाय गजाधिराजा-
 वश्युद्यतौ सततमेव तदम्बुद्धसौ ।
 तावत्कराकरि रदारदि चातिमत्तौ
 कृत्वा क्षणादगमतां स्वयमेव नाशम् ॥ ११७४ ॥
 मसूदशूरो धात्रेयो भूपतेरेकगोत्रजौ ।
 द्वौ रन्ध्रान्वेदिणावास्तामन्योन्यविभवासहौ ॥ ११७५ ॥
 राजा तौ वारितेऽद्रेष्टौ खेहदाक्षिण्यशालिना ।
 हृत्वान्यतमसुत्पित्तुसज्जावभवतां चिरम् ॥ ११७६ ॥
 कदाचिद्भूपतेरप्ये स्पृष्टः शुरेण वाकशरैः ।
 मसूदठकुरो शख्संन्यासं समकलपयत् ॥ ११७७ ॥
 न्यस्तशखः स रजनौ गच्छन्मितपरिच्छदः ।
 रन्ध्रं लव्धाथ शुरेण मसूदठकुरो हतः ॥ ११७८ ॥
 वित्ताढ्यैष्टुरैस्तस्य द्वातुभिः ख्यातपौरुषैः ।
 हन्तुमभ्याधितः शूरो भूपतेः प्रेमशालिनः ॥ ११७९ ॥
 शूरे सानुचरे वित्तठकुरेण हते सति ।
 प्रसादमगमत्कीर्तिष्ठकुराणां च धीस्तदा ॥ ११८० ॥
 तथाप्तयोगिनां मानमदाङ्गुलोकवासवः ।
 तेषामग्रे यथा मद्राजाद्यैर्लेदितं श्ववत् ॥ ११८१ ॥

स ददधोगिनां भोगं थोगं तेभ्योग्रहीनृपः ।
 भयं दददरातिभ्यो दधावभयमप्यहो ॥ ११८२ ॥

मुद्राकर्पूरकन्थादि वारथन्योगिनां नृपः ।
 कुण्डलं हेमपात्राणि दुकूलमपि दत्तवान् ॥ ११८३ ॥

छित्वा पर्वतपक्षतीरपि नवाः फेनेन हत्वाप्यहिं
 कृत्वा यज्ञशतं त्रिलोकविजयो कीर्त्यो न तृप्तिं गतः ।

इन्द्रः पीतसितासितारुणहरिदर्शं विघच्चे धनु-
 ज्योतिर्धूमसमीरनीरघटनामात्रेष्यसारे घने ॥ ११८४ ॥

भूतानां भाविनां वापि यदशक्यं महीभुजाम् ।
 तदिष्टसाहस्रे राजा कीर्तये करुमिष्टवान् ॥ ११८५ ॥

कर्तव्यं साहसं यद्यदचिन्तयदर्यं नृपः ।
 कालस्यानवधित्वेन विपुलत्वेन च क्षितेः ॥ ११८६ ॥

तत्तत्संभाव्य साध्ये स भाविभिर्मेंद्रिनीश्वरैः ।
 दूरादधिमिवायातो रत्नेष्वधिकदीप्तिषु ॥ ११८७ ॥

साहसेष्वेकमादातुमपि प्राप न निश्चयम् ।
 उपचारैर्दिग्द्राणां बभूवोदारमानसः ॥ ११८८ ॥

न तोषितः श्रुतैराज्ञामतीतानां स साहसैः ।
 अगम्येष्वपि भूपालः शैलेषु च सरस्तु च ॥ ११८९ ॥

शब्देष्वर्थेष्विव कविस्ततः समचरनृपः ।
 वणिजामिव वाक्यानि व्यवहारसमुत्सुकः ॥ ११९० ॥

राजा नीलपुरणादीन्पण्डितेभ्यस्तोश्टणोत् ।
 चिन्तान्तराणि संत्यज्य साहसैकसमुत्सुकः ॥ ११९१ ॥

कदाचिद्गुरणोपालश्चिरमेवमचिन्तयत् ।
 देहस्येव त्रिलोकस्य मुखवत्क्षितिमण्डलम् ॥ ११९२ ॥

प्रधानं तत्र कदम्मीरमण्डलं नयनं यथा ।
 शैलराजाशिखाः पश्मतुलां यत्र वहन्ति ताः ॥ ११९३ ॥
 तारामण्डलवत्तत्र महापद्मसरोवरः ।
 शश्वदुद्धमितो यत्र मैनाकान्वेषणोद्यतः ॥ ११९४ ॥
 प्रतिविम्बफलाद्भाति जाने हिमगिरीश्वरः ।
 समुद्रसद्वरो यत्र प्रतिविम्बच्छलाद्रवेः ॥ ११९५ ॥
 अन्तः कुतासपदो दीप्तो लक्ष्यते वडवानंलः ।
 महापद्मास्पदं तत्र ज्योतिर्मण्डलसोदरम् ॥ ११९६ ॥
 तदापूर्यं कथंचिच्छेत्क्यन्मात्रमपि क्रमात् ।
 निर्माणं शक्यते कर्तुं तदा राज्यफलोदयः ॥ ११९७ ॥
 अगाधसलिलच्छञ्जकोशाद्याविशतिर्मवन् ।
 सरोराजः स हि महानाशयो महतामपि ॥ ११९८ ॥
 विचिन्तयेति स विन्धुं तत्रोपार्थं सरोबरे ।
 नागस्य गतवान्मध्यं योगीवात्मानमात्मना ॥ ११९९ ॥
 सदैवोद्धतकल्पोलं महापद्मसरो महत् ।
 नागाहन्त नृपाः पूर्वं तरणोभद्रशङ्किनः ॥ १२०० ॥
 तपःप्रभावाद्येयाद्वा कार्यगौरवतोपि वा ।
 स्थलवत्सलिले तत्र स राजा त्वचरत्सुखम् ॥ १२०१ ॥
 यच्चेतसा चिरतरं परिचिन्त्यमानं
 चिन्तामणिः किल ददाति तदेव नान्यत् ।
 चित्तस्य चापि यद्गोचरतामुपैति
 ततु प्रयच्छतितरां बत बुद्धिरत्नम् ॥ १२०२ ॥
 तस्य हि क्षितिपालस्य निरालस्यमतेः सतः ।
 सरसः स्थलां कर्तुमुपायः प्रत्यभादयम् ॥ १२०३ ॥

शिलापूर्णप्रवहणैरुपर्युपरि पातितैः ।
 शौलशृङ्गैरिवाभ्योधिमेतदापूरयास्यहम् ॥ १२०४ ॥
 कृताभिलोहनद्वाभिः पट्टीभिर्देवदारुणः ।
 न क्षिद्यन्ते न भिद्यन्ते शिलाप्रवहणानि यत् ॥ १२०५ ॥
 ततः प्रत्यागतो राजा वृद्धानावद्धकौतुकः ।
 अपृच्छत्कारणं तस्य ते चैनं नृपमद्वबन् ॥ १२०६ ॥
 द्वारिकेवार्णवेन्नासीत्पुरी संधिमती किल ।
 सुदर्शनेन सहिता सततं श्रीपतिश्रिता ॥ १२०७ ॥
 नगर्यो देवता तस्या महापद्मः फणीश्वरः ।
 त्वमिवैतांश्चतुर्वर्णान्युत्रवत्पर्यपालयत् ॥ १२०८ ॥
 कलिकालबलात्तत्र दुराचारनियेविणः ।
 वसन्तस्ततवास्तव्याः प्रापुर्वृद्धिः दिनादिनम् ॥ १२०९ ॥
 अथ वर्णाश्रमाचारविपर्यासानुवन्धतः ।
 ओर्धं नागपतियांतो दूषणादिव सज्जनः ॥ १२१० ॥
 अनुज्ञितनिजाचारं कुम्भकारं स कंचन ।
 स्वप्रेवदहुराचारान्पौरान्मज्जितास्म्यहम् ॥ १२११ ॥
 नागः प्रजादुराचारकुद्धो ब्रोडयतीति तम् ।
 प्रातर्वदन्तं जहसुः पौरा मत्तमिवाखिलाः ॥ १२१२ ॥
 तदास्तिके कुम्भकारे गते तस्मात्पुराहृतम् ।
 नागेन्द्रो जलपूरेण सर्वमब्रोडयत्पुरम् ॥ १२१३ ॥
 यावत्पौराः पुरञ्चेलुस्ते सर्वे हरिणा इव ।
 तावदेवाश्रमाकामदावाश्चिरिव तज्जलम् ॥ १२१४ ॥
 फणाशतोहुसद्वारिधाराशब्दमयंकरः ।
 नामराजोथ नगरो वैरीवावेष्यज्जलैः ॥ १२१५ ॥

मन्त्रान्पठतसु विग्रेषु जनेषु प्रणमत्सु च ।
 रुद्रस्त्वपि च बालेषु नास्याभूद्यमवदया ॥ १२१६ ॥
 भयाह्वालेषु पुत्रेषु कण्ठलग्रेषु योषितः ।
 वाष्पमुकाफलैश्चकुः पूजां फणिपतेरिव ॥ १२१७ ॥
 पादादह्वं ततः कण्ठं ततः स्कन्धं ततः शिरः ।
 प्राणा इव सुता जग्मुर्मातृणां भयविह्वलाः ॥ १२१८ ॥
 सर्वाण्यङ्गानि नारीणां शृङ्खारीवानुरागवान् ।
 कम्पमानानि लोलः स जलपूरः समस्पृशत् ॥ १२१९ ॥
 ह्रस्वं दीर्घं च सूक्ष्मं च स्थूलं चाणु महत्तथा ।
 अन्धकार इच्छाद्य जलपूरो व्यजृम्भत ॥ १२२० ॥
 अगाधे सलिले तस्मिन्बलस्पर्शीसहस्रतः ।
 फणिराजः स्थिर्तं चक्रे विपिने सज्जनो यथा ॥ १२२१ ॥
 कालियः स हि नागेन्द्रः पदाक्रान्तो मुरद्विषा ।
 शिरस्युत्पन्नपद्मत्वान्महापद्माभिधां गतः ॥ १२२२ ॥
 नष्टान्योजयितुं भूयः कदमीरानिच्छतो हरेः ।
 अवतारस्त्वमेतत्ते सिध्यत्येव चिकीर्षितम् ॥ १२२३ ॥
 राजा श्रुत्वेति तत्त्वज्ञः क्षणमेवमचिन्तयत् ।
 एवंविद्यानि कार्याणि सिध्येयुः कथमन्यथा ॥ १२२४ ॥
 प्रजाचारविपर्यासाद्वाक्षमिष्ट पुरं फणो ।
 नानिष्टं क्षमतेल्पोपि तादशस्तु महान्कथम् ॥ १२२५ ॥
 नागराजोचितच्छब्दसगोत्रमहमत्र तु ।
 स्थलमात्रं यशोरत्नघटिकारम्यमारभे ॥ १२२६ ॥
 उछोलसरसो मध्ये कल्पमाने स्थले तथा ।
 पवित्रे विजने चात्र सिद्धिं यास्यन्ति साधकाः ॥ १२२७ ॥

चिन्तयित्वेति भूपालः शिलाप्रवहणैर्दृष्टिः ।
उल्लोलसरसो मध्यमप्यगाधमपूर्खत् ॥ १२२८ ॥

हेमन्ते विसृज्ञाटकिषुकोद्धरणादिना ।
श्रीजयापीडिकोष्टस्य ज्ञायतेगाधवर्तिता ॥ १२२९ ॥

उल्लोलस्यान्तभागेषु स्वयाकुण्डलकादयः ।
दृश्यन्ते वहवो ग्रामा विशालसदनाक्रिताः ॥ १२३० ॥

गिरयोपि निमज्जन्ति यत्र तत्र तु स व्यधात् ।
जैनलङ्घां महाटङ्घां तं निधायाधिकारिणम् ॥ १२३१ ॥

कारुण्यात्कीर्तिलोभाच्च स्वयमेवाथ भूपतिः ।
वामपाश्वेण गिरौ वारि विस्तुष्टु चिरमन्त्रम् ॥ १२३२ ॥

दद्वा निःसलिलं शैलं लेदर्यानयनोत्सुकः ।
अश्रौषीच्छाख्यवृज्जेभ्यस्तन्मूलममरेश्वरम् ॥ १२३३ ॥

निर्विघ्नं कार्यसिद्धवर्यं प्रसादयितुमीश्वरम् ।
आरुरोहामरेशाद्विभिमानमिवाथ सः ॥ १२३४ ॥

ते लताभ्य इव म्लेच्छा नागेभ्यः शङ्ख्याकुलाः ।
नान्योन्यमिव संलापं तत्र स्वक इव व्यधुः ॥ १२३५ ॥

त्वग्रोगिणामिव स्वस्थास्तुरुष्काणां वनस्थिताः ।
नागा दर्शनमप्यन्तर्नासहंत कदाचन ॥ १२३६ ॥

धैर्येणोपद्रुतो राजा शुश्रूवान्नासहिष्ट तान् ।
बालोग्निकणविमुष्टः पद्मरागमिवामलम् ॥ १२३७ ॥

कपीनामिव बद्धानां भीतानामपि च ध्रुवम् ।
म्लेच्छानां च दुराचारचापलयं विन्यवर्तत ॥ १२३८ ॥

यदुद्गर्जद्विरुद्धद्विः सविद्युद्धिर्धनैर्धनैः ।
कोपेनेवाभवत्तेषु ततः कालमुख्यं नमः ॥ १२३९ ॥

कातरेष्वेव संश्रामाद्विरेस्तर्णपलायिषु ।
 म्लेच्छेषु करकावर्षेनष्टैर्येषु तत्क्षणम् ॥ १२४० ॥
 मानादिव कुलीनोथ भक्त्या धैर्यादविच्छुतः ।
 अवरुद्धो न शैलेन्द्रात्कद्मीरेन्द्रः कथंचत ॥ १२४१ ॥
 मान्द्रिकेष्विष्व मेष्वेषु गर्जत्सु यवनोरगौः ।
 त्वक्तो निधिरित्व क्षमापो देवो नागैरशांस्यत ॥ १२४२ ॥
 निवृत्यतामितो देव कार्यसिद्धिर्मविष्वति ।
 पूजोपकरणं शंभोः प्राप्तमेव विसृज्यताम् ॥ १२४३ ॥
 स्वमे दिव्याकृतेः पुंसः शुत्वेति द्वितिनायकः ।
 सिद्धकार्यस्ततः प्रातः कद्मीरान्तरमाविशत् ॥ १२४४ ॥
 लेदरीगिरिमार्गेण प्राप्य मार्तण्डपत्तनम् ।
 इति राजा समादिक्षद्वार्मिकं शिर्यभट्टकम् ॥ १२४५ ॥
 दयालुत्वावशस्तत्वाच्चिलोभत्वान्महीभुजा ।
 नियुक्तः स नदीकृष्टावलगङ्गद्विशिर्यकः ॥ १२४६ ॥
 सोव्याहताङ्गः सर्वत्र लोकालीपतिभिस्ततः ।
 लोकमानाय शैलेन्द्रं सरितः पद्मीं व्यधात् ॥ १२४७ ॥
 अवटेषु शिलावन्धं निष्ठेषु प्रावपूरणम् ।
 खनीषु कुटिलं मार्गं तस्याः स सरितो व्यधात् ॥ १२४८ ॥
 तटस्थान्पोपयन्त्युच्चैः पुरस्ताच्छास्त्रिनः सरित् ।
 सा तु राजसभेवाथ रमसादुदपूरयत् ॥ १२४९ ॥
 प्रेषेव विदुपा स्थित्या चिरं प्रतिपदं सरित् ।
 लोलीकृततरङ्गभूः प्रातिष्ठृत शानैः शानैः ॥ १२५० ॥
 राजस्तपः प्रभावेण शिर्यभट्टनयेन च ।
 प्रजानामपि भास्येन नास्या विघ्नोभवत्कच्चित् ॥ १२५१ ॥

सा भजन्ती गिरि कापि त्यजन्ती दूरतः कचित् ।
 वप्रात्पररतेवाभूत्सशब्दकलहा सरित् ॥ १२५२ ॥

नवस्य भूमिपालस्य चित्तवृत्तिरिवाम्भसा ।
 अवटो दक्षिणे नद्या वामेद्रिंविकटोपलः ।
 पुरस्तुङ्गा च दीर्घा च शिलेति काप्यदृश्यत ॥ १२५३ ॥

स्थूलेन गण्डशैलेन पुरतो रुद्रपद्मिः ।
 न तस्यौ न ययौ कुल्या कामिनीव विमानिता ॥ १२५४ ॥

राजा स्वयमधाप्यव गण्डशैले विदारिते ।
 सरित्तीर्णप्रतिष्ठेन गच्छन्ती क्रमते स्म सा ॥ १२५५ ॥

नद्या व्याकुष्मिष्टायाः शिलया मार्गरोधने ।
 मिहिराख्यो नृपः क्रोधात्स्तीलक्षणि जघान सः ॥ १२५६ ॥

श्रीजैनोल्लावदीनस्तु सरितो मार्गरोधिनीम् ।
 दारयित्वा शिलां शख्येजनताः समजीवयत् ॥ १२५७ ॥

गिरीशमुकुटभृष्टां गङ्गामिव भगीरथः ।
 लेदरीमविधविस्तीर्णा मार्तण्डदृशमामवापयत् ॥ १२५८ ॥

मेखलेव गिरेस्तस्य राज्ञः कीर्तिरिवामला ।
 भूमेर्मुक्तालतेवासौ सरित्परमशोभत ॥ १२५९ ॥

समीपस्थोपि मार्तण्डो न मां शोषणितुं क्षमः ।
 इतीव तरलोद्दामा निनादमकरोत्सरित् ॥ १२६० ॥

एकः श्रीजयनोल्लावदीनो धर्मपरो नृपः ।
 सरित्यवाहकप्रदादिति रेखां विधिव्यधात् ॥ १२६१ ॥

ब्रह्मचर्योपतपानां रूपसङ्गादिव भूरुहाम् ।
 सेकात्सरित्कृतात्तत्र किमन्युदभवत्सुखम् ॥ १२६२ ॥

दर्शितावर्तनाभिः सा गच्छन्ती सुभगं शनैः ।
 सरित्सफेनसहिता मार्तण्डमहसत्तराम ॥ १२६३ ॥

सूर्यो हारिप्रवाहायां सरिति प्रतिविम्बितः ।
 मूर्त्तः संनिहितो ज्ञातः कलावपि चिरं जनैः ॥ १२६४ ॥
 ननु दीनान्पालयन्ती नदानाभिमुखी सती ।
 सरित्प्रसिद्धिमगमज्जैनधर्मनदीति सा ॥ १२६५ ॥
 सान्द्रं प्रदोषजनितं तिमिरं निवार्य
 विश्वप्रकाशनपरस्य दिवाकरस्य ।
 आयाति मण्डलतलं स्वयमेव तेजः
 श्रेष्ठौपधीशऋणमास्ततरां चिरं यत् ॥ १२६६ ॥
 त्रिपञ्चाङ्गमिते वर्षेवृन्दे याते कलेः किल ।
 अथर्वकौशलाद्वोणो रणं कुरुवलैर्व्यधात् ॥ १२६७ ॥
 कुरुभिर्निहते द्रोणे तदाथवी निराश्रयः ।
 शरणीकृतवान्वेदः कर्णाटान्पुचेतनान् ॥ १२६८ ॥
 शाखेष्वर्यर्वेदस्य माहात्म्यं परिपश्यताम् ।
 काश्मीरिकाणां तत्प्राप्तैः चिरमासीन्मनोरथः ॥ १२६९ ॥
 कालेय विपुले याते सूहभट्टभयाकुलः ।
 युद्धभट्टाभिधो मानी देशान्तरमगाद्युणी ॥ १२७० ॥
 यज्ञुषः पठनात्प्रतैः कर्णाटैः सोथ पाठितः ।
 सरहस्यमर्थर्वाणं निजं प्रत्यागतो भुवम् ॥ १२७१ ॥
 श्रीजैनोल्लावदीनस्य गुणिनो गुणरागिणः ।
 उपर्यीकृत्य तं वेदं परां तुष्टिमज्जीजनत् ॥ १२७२ ॥
 दत्तस्वकीयवस्त्राचः शिर्यभट्टोय धर्मवित् ।
 तेनैवायर्ववेदं तं द्विजपुत्रानपाठयत् ॥ १२७३ ॥
 सा धर्मिष्टा—तु शाला शिर्यभट्टस्य धीमतः ।
 कर्णाटानामपि परमगमत्स्पृहणीयताम् ॥ १२७४ ॥

स्त्रिया विद्युच्छ्रवणमधुरं गर्जितं वृष्टिरिष्टा
 छायाभासत्कमभरहरिं हते मन्दमन्दः ।
 वर्षांकालं विधिरलुदिनं वर्धयनस्वं गुणौ धै-
 ग्रीष्मार्तासु प्रथयति दयादक्षिणत्वं प्रजासु ॥ १२७५ ॥
 दशाविधुरभावेन विपक्षस्य बलेन वा ।
 दानसंस्कारमानादावनुरूपे प्राङ्मुखः ॥ १२७६ ॥
 यस्मिन्नादमस्वानास्ये ज्येष्ठे पुत्रेषि भूपतिः ।
 अप्रसन्नो विद्यन्तवहीनैः संभावितश्चरम् ॥ १२७७ ॥
 हाजीखानादिपुत्रेभ्यो विशेषाद्विहितादरः ।
 विभासितः स राज्ञापि तिलको मधुना यथा ॥ १२७८ ॥
 आदौ पादतले सन्तं करालम्बं ततः कृतम् ।
 यं दर्शनान्तरे चन्द्रमुक्त माङ्गोपरिस्थितम् ॥ १२७९ ॥
 अवर्धयत्कमादेव कलानां निधिमीश्वरः ।
 महादर्यावस्थानः स सर्वत्राधिकृतः कृतः ॥ १२८० ॥
 समो वैश्वरणस्यासीद्भृवैश्वरणो गुणैः ।
 ईश्वरस्य प्रसादेन राजभिर्यद्वत्सर्यत ॥ १२८१ ॥
 कृप्यभाण्डपतिं शिल्पकौशलाभ्युल्लसन्मतिम् ।
 राजधानीमहाद्वारं नष्टं योयोजयत्पुनः ॥ १२८२ ॥
 हिमाचलशिखादर्पच्छेदि प्रासादमेदुराम् ।
 क्रमराज्ये स्फुरद्राज्यः सुत्राणः पुरीं व्यथात् ॥ १२८३ ॥
 जैनकोट्ठं घटितारिदृशालि समन्ततः ।
 नृत्यतपताकान्तकान्तं राजा विनिर्ममे ॥ १२८४ ॥
 जीर्णोद्धारेषु सर्वेषु निर्माणेषु नवेषु च ।
 आशा राज्ञो वभौ हेतू रूप्यभाण्डपतेष्व धीः ॥ १२८५ ॥

महापद्मसरस्तीरे जैनेषपदशालिनः ।
 पुरमण्डपिकादोषांस्तया श्रीजैनकुण्डलम् ।
 स जैनपत्तनं चापि विदधे धरणीपतिः ॥ १२८६ ॥
 भूपतेः कोमलकरा मनोज्ञाचरणाङ्गिता ।
 अभिरामा महोदन्ता करुणा वल्लभाभवत् ॥ १२८७ ॥
 अनिद्वन्नकरुणानिद्वो नरेन्द्रो डोम्बतस्करान् ।
 वन्धयन्निगडेगांडं मृत्कर्माकारयत्सदा ॥ १२८८ ॥
 निर्दिशन्यशसा शुभ्रा दिशो नृपतिरादिशत् ।
 अवधं खगमत्स्यानामनेकेषु सरःसु सः ॥ १२८९ ॥
 अथ जातु हतां चौरैर्गां परिज्ञाय काञ्चन ।
 कन्दन्तं भूमिपः पृच्छंश्वौरांश्चाथाप्यढौकयत् ॥ १२९० ॥
 वयोलक्षणसंवादं विना गोस्तुङ्गशृङ्गताम् ।
 सभाक्षोभनहेतुं स सत्यवाग्नाह्मणोवदत् ॥ १२९१ ॥
 तिलकादिवदेवास्याः सहजा तुङ्गशृङ्गता ।
 राजा पृष्ठे वदन्त्येवं चौरमूका सभाभवत् ॥ १२९२ ॥
 परीक्षार्थं तिमिस्वेदे राजा गोशृङ्गयोः कुते ।
 कुटिलत्वं व्यपैति स्म प्राक्चौरस्याथ शृङ्गयोः ॥ १२९३ ॥
 एवं बुद्धिप्रकर्णेण व्यवहारविमर्शतः ।
 अमात्यपर्षदो हर्षचित्तोत्कर्त्तमजीजनत् ॥ १२९४ ॥
 ग्राढ्वाकशमा बुद्धिर्युक्तदण्डत्वरञ्जकः ।
 राजोवहत्प्रज्ञाभारं गणनापतिगौरकः ॥ १२९५ ॥
 वैदत्तमुपकारित्वादुत्कोचद्रविणं स्वयम् ।
 कालान्तरे कुत्तेषु तेष्वेवास्थानमण्डये ॥ १२९६ ॥
 प्रकाशयत्सु तदानं कुपितेन महीभुजा ।
 मौलानो मङ्ग एसाकस्तेष्यः प्रत्यपि दापितः ॥ १२९७ ॥

आदौ पादतले तिषुक्तरालम्बीकृतस्ततः ।
अथ चक्षुष्यतां गच्छशुत्तमाङ्गोर्धवर्तिताम् ॥ १२९८ ॥

नीतो दर्यावस्थानोथ कृतज्ञेनेश्वरेण सः ।
कलानिधिर्हिमश्चिः कौमुदे हिततां वहन् ॥ १२९९ ॥

दिनपतिर्न रसातलगं तमः
शमयितुं यतते यदवेश्य सः ।
अतिलसद्रुचि कालघनावृते-
हरति तत्पतिविम्बमहो क्षणात् ॥ १३०० ॥

राजा भूभारतिखिजोपि सङ्घधाराध्वगोपि सन् ।
स्वदत्तं विभवं यस्य इद्वा विश्राममास्तवान् ॥ १३०१ ॥

अस्तं महादखानः सः कलानिधिरथागमत् ।
अत्यन्तरमणीयानां सुचिरस्थायिता कुतः ॥ १३०२ ॥

प्रत्यहं प्रतिहार्यादैर्यो व्यथात्प्रीतिमर्थवान् ।
सत्यव्रतो दिवमगान्महिमश्रीः स उक्तुः ॥ १३०३ ॥

तद्रोत्रजेभ्यः शङ्कित्वादूढं तस्य वर्धं कचित् ।
यो दूतच्छलतो राजा स्वदेशान्विरवास्यत ॥ १३०४ ॥

राजो सैन्धवशुक्ळादिस्थाने सोऽर्थाभिष्ये पुरे ।
प्रत्यागतः स तीर्थाध्वस्त्रिजो विश्वो दिवं ययौ ॥ १३०५ ॥

राजो धर्माधिकारेषु प्रत्यवेक्षापरः सदा ।
महाश्रीशिर्यभट्टोपि तस्मिन्काले दिवं ययौ ॥ १३०६ ॥

गतेष्वप्येषु राजोस्य धर्मो नैवाल्पता गतः ।
क्षमां दधानस्य शेषस्य दिग्माजा हि परिच्छदाः ॥ १३०७ ॥

एकाह एव दीप्तारकोटिरेका महीमुजा ।
बालेभ्य एव दत्तासीज्ज्यभट्टमुखेन यत् ॥ १३०८ ॥

अद्भुतानां पदार्थानां तद्राज्ये संग्रहोभवत् ।
 नारायणावतारोर्ये ज्ञायेत कथमन्यथा ॥ १३०९ ॥
 येषां हिमांशुपीयूषप्रवाहा नित्यभिक्षवः ।
 इक्षवस्तेन मार्तण्डदेशभूमिषु रोपिताः ॥ १३१० ॥
 त्यजता योगमाहृत्याद्वलीपलितविकियाम् ।
 श्रीमद्दर्शननाथेन विवृधत्वं प्रकाशितम् ॥ १३११ ॥
 उदीपे सस्यसंपत्तेरुपमुवकर्णी व्यधात् ।
 दूलमूलादपाकृप्य सिन्धुं भारोत्सगामिनीम् ॥ १३१२ ॥
 पूर्वा तिथिवारक्षेसंकान्त्याद्येकसाधनः ।
 तिथिवारक्षेसंकान्तीर्भविन्यव्दे क्षणालिखन् ॥ १३१३ ॥
 तद्राज्ये रूप्यभट्टोभृद्राज्यवाहुभ्यविश्रुतः ।
 अनादरं खण्डखाद्ये कारयन्गणितागमे ॥ १३१४ ॥
 चन्द्रेस्तं गत एव दैववशातः शोकाग्निशान्त्यै निशा
 तत्कान्ता रविकान्तवहिमुदयात्कष्टं प्रविष्टा सती ।
 यामारुह्य तदीयधूमकपटात्प्राप्ता पुनस्तन्महो
 यन्मोहं ग्रहराजपादमहिमा प्राप्तः प्रसादोदयः ॥ १३१५ ॥
 ऋतुपतिः शिशिरेण समत्सरो-
 व्यतिविरुद्धकरो न हितः स्थितः ।
 यदि भुवं शिशिरोपि विनाशाये-
 त्किमिव नाम मधुर्वत योजयेत् ॥ १३१६ ॥
 सुहभट्टोथ शाखार्थमण्डितोप्यथ पण्डितः ।
 दर्शनघेषतः प्रेतदाहं वत निविद्वान् ॥ १३१७ ॥
 प्रेतदाहं तदा केचित्स्यका गृदं जलान्तरे ।
 अरण्ये केचन त्यक्ता निखाता वन्धुभिः परे ॥ १३१८ ॥

कालधर्ममुपेतेथ सूहमटे शनैः शनैः ।
 प्रजा वीतभया कांश्चित्प्रेतान्यूदमदाहयन् ॥ १३१९ ॥

दोषान्दृष्टा स्वयं राजा सैदमके निराकुते ।
 अदहं प्रकटं प्रेतदेहानहनि बान्धवाः ॥ १३२० ॥

अथानुसरणात्पत्न्यः पत्युः सुकृतशालिनः ।
 स्वर्गाङ्गनाङ्गसंसर्गात्पुण्यक्षयमवारयन् ॥ १३२१ ॥

भोकुं राज्यं पैतृकं तद्वात्रा दत्तं स उकुरः ।
 जयनोल्लाबदीनोसौ कश्मीरान्प्रत्युपाययौ ॥ १३२२ ॥

हतानां वस्त्रवासोस्त्रशिरस्त्रादि प्रगृह्य तत् ।
 सदनं सधनं जस्सरथोप्यागाद्विमुच्यताम् ॥ १३२३ ॥

शुक्ले शुक्ले ब्रह्मणोहि रसाङ्गेव्दे शशाङ्गे ।
 जयनोल्लाबदीनोसौ राजधार्नां विवेश सः ॥ १३२४ ॥

दानातकथनेशास्य तनूजाय हनूमते ।
 सर्वस्वकर्यणग्रामाधिपत्यं प्रददौ नृपः ॥ १३२५ ॥

मीरकाय ददौ भूभृदास्थानासनसंविदम् ।
 कर्तुं विचारदक्षाय सत्यासत्यपरीक्षणम् ॥ १३२६ ॥

विवृद्धयवनाधिकारवरविप्रवीरौर्विटै-
 भेटैः कुटिलवर्त्मगैर्मथितमोहिताश्च प्रजाः ।
 सुरेत्यधिष्ठणं विचारचतुरं परं उकुरं
 निरीक्षय युयुजे विचारपदनिर्णये मीरकम् ॥ १३२७ ॥

सेनाधिपत्यं वीराय उकुरायोग्रतेजसे ।
 विनूकपरमल्लेकनौरुजाय ददौ नृपः ॥ १३२८ ॥

लेदर्यां सव्यपारं स ताजराजाय सोदिशत् ।
 मल्लेशराजाय ददौ महाआमपरंपराम् ॥ १३२९ ॥

विषयं देयनिर्मुकं नृपोप्यधेवनाभिघम् ।
 आदमाख्याय स ददौ महाविक्रमशालिने ॥ १३३० ॥
 प्रवरेशापुराधीशत्वं परं परमेश्वरः ।
 वीराय मार्गपतये महादाख्याय धीमते ॥ १३३१ ॥
 भाङ्गेलविषयं भूभृत्सतुलायां ददौ नृपः ।
 तस्यानुजान्मार्गपतीस्ताजकप्रमुखान्वहून् ॥ १३३२ ॥
 पञ्चग्रामीं महार्घाञ्च दत्त्वाश्वान्समतूपत् ।
 श्रीजाकोहृषिपत्यं च मीरेष्कारपदं ददौ ॥ १३३३ ॥
 ठकुरायामहादाख्याय महाग्रामांच्च पत्तलाम् ।
 ठकुरेभ्यो परेभ्योसावपि मान्यतया समम् ।
 महाग्रामसहस्राणि यथेष्टं प्रददौ नृपः ॥ १३३४ ॥

इति श्रीजोनराजकृतौ द्वितीया राजतरक्षिणी समाप्ता ।

I.

अथ

श्रीवरपण्डितकृता

तृतीया राजतरङ्गिणी ।

प्रथम तरङ्गः

प्रथमः सर्गः

शिवायास्तु नमस्तस्मै बैलोक्यैकमहीभुजे ।
 अदेष्यक्षेशनिर्मुकनित्यै श्वर्यदशाजुषे ॥ १ ॥

प्रेमणार्थं वपुषो विलोक्य मिलितं देव्या समं स्वामिनो
 मौलौ यस्य निशापतिर्नगसुतावेणीनिशामिथितः ।
 आस्ते स्वाम्यनुवर्तनार्थमिव तत्कल्पा वपुः खण्डितं
 देयादद्वयभावनां स भगवान्देवोर्धनारीश्वरः ॥ २ ॥

वन्ध्यास्ते राजकवयः पदन्यासमनोहराः ।
 स्वाता ये सरसैः शब्दैः क्षीरनीरविवेकिनः ॥ ३ ॥

अनित्यतान्धकोरेस्मिन्स्वामिंशून्ये महीतले ।
 काव्यदीर्घं विना कः स्याद्भूतवस्तुप्रकाशकः ॥ ४ ॥

यथां करांमि वपुरस्थिरमन्त्र राहां
 तेषामयं जगति कीर्तिमयं शरीरम् ।

आकल्पवार्ति कुरुते किमितीव रोषा-
 द्वाताहरद्भुवमतः कविजोनराजम् ॥ ५ ॥
 श्रीजोनराजविवृथः कुर्वन्नाजतरक्षिणीम् ।
 सायकाग्निमिते वर्षे शिवसायुज्यमासदत् ॥ ६ ॥
 शिष्योस्य जोनराजस्य सोहं श्रीवरपण्डितः ।
 राजावल्लीग्रन्थशोषापूरणं कर्तुमुद्यतः ॥ ७ ॥
 क काव्यं मद्भुरोस्तस्य क च मन्दमतेर्मम ।
 वर्णमात्रेण मक्कोलं घनसारायते कथम् ॥ ८ ॥
 राजवृत्तानुरोधेन न काव्यगुणवाङ्छया ।
 सन्तः शृण्वन्तु भद्राचः स्वविधया योजयन्तु च ॥ ९ ॥
 अथ वा नृपवृत्तान्तस्मृतिहेतुरयं अमः ।
 कियते ललितं काव्यं कुर्वन्त्वन्येषि पण्डिताः ॥ १० ॥
 तत्तद्वृणगणादानात्स्वसंपत्तिसमर्पणात् ।
 पुत्रवद्विधितो राजा ग्रामहेमाद्यनुग्रहैः ॥ ११ ॥
 अतो वाञ्छमेयस्य तत्प्रसादस्य निष्ठतिम् ।
 सोहं ब्रवीमि तद्वृत्तं तद्वृणाकृष्टमानसः ॥ १२ ॥
 एकया तद्वृणाख्यानं जिहया वर्ण्यते कियत् ।
 रोमवत्कोटिशश्वेत्स्युस्तास्तदा मद्विरः क्षमाः ॥ १३ ॥
 सत्यं नृपाम्बरेमुभिन्विषुले विमलाशये ।
 गुणतारापरिच्छेदे न शक्ता भारती मम ॥ १४ ॥
 तथापि सकलं चित्रपटान्ते त्रिजगच्छथा ।
 श्रीजैनोल्लावदीनस्य न्यस्यामि गुणवर्णनम् ॥ १५ ॥
 केनापि हेतुना तेन प्रोक्तं मद्भृणा न यत् ।
 तच्छेष्यवार्तिनो वार्णी करिष्यामि यथामति ॥ १६ ॥

सात्मजस्य नृपस्यास्य प्राप्यते राज्यवर्णनात् ।
 प्रतिष्ठादानसंमानविधानगुणनिष्कृतिः ॥ १७ ॥
 स्वदृग्घटमृतानेकविषद्विभवसंस्मृतेः ।
 सूते कस्य न वैराग्यं नाम जैनतरङ्गिणी ॥ १८ ॥
 श्रीजैनोल्लावदीनः स हत्वा शत्रून्दिगन्तरे ।
 आगत्य पैतृके देशो राज्यं राम इच्छासदत् ॥ १९ ॥
 हृतावशिष्टां कोशोभ्यः स्वप्रबन्धोपयोगिनीम् ।
 नानापदार्थसामग्रीं राजा कविरिचाचिनोत् ॥ २० ॥
 तद्राज्यमालिशाहस्य राज्यकालादनन्तरम् ।
 अङ्गायि कैर्ज श्रीप्मान्ते मरौ श्रीखण्डलेपनम् ॥ २१ ॥
 धर्मराजोपमात्समात्तास्ता नरकयातनाः ।
 अपराधानुसारेण पापाः केचिद्विषोभजन् ॥ २२ ॥
 यो द्रव्यगुणसत्कर्मसमवायविशेषमृत् ।
 असामान्योप्यधाचित्रं नानार्थपरिपूर्णताम् ॥ २३ ॥
 नेत्रोज्ज्वले लसद्भर्त्यशब्दाद्ये कमलाचिते ।
 यस्य श्रीरवसञ्जित्यं वदने सदनेषि च ॥ २४ ॥
 बङ्गालमालवां भीरगौडकर्णाटदेशगा ।
 यत्कीर्तीं रागमालेव वभूवामृतवर्धिणी ॥ २५ ॥
 मास्वान्नराजां सदाचारो वृधः सधिषणो महान् ।
 अधाद्विष्वग्रहाख्यातिमासन्नस्य ग्रहोचिताम् ॥ २६ ॥
 यं संप्राप्य गुणाः सर्वेष्यलभन्नधिकां श्रियम् ।
 रात्रौ कुमुदवृन्दानि चिन्तामणिमिवोदुपम् ॥ २७ ॥
 पद्मदर्शनकिया यस्य वृत्तं समन्वरञ्जयन् ।
 सुमनोरञ्जिकाहादा व्रह्मतवो नन्दनं यथा ॥ २८ ॥

त्रिवर्गं प्रोज्ज्वलं हङ्का यस्मिस्तद्रसिका इव ।
 अवसञ्चाकयस्तिस्थः सममेकमता इव ॥ २९ ॥
 भूपर्येणः पूरयत्यर्थिसार्थं पाथोपमेन्वहम् ।
 आहानार्थमिवैतस्य यशः सर्वदिशोगमत् ॥ ३० ॥
 शिलिपनो विश्वकर्माणं गोरक्षं योगिनां गणाः ।
 अवतीर्ण रसक्षा यं नागार्जुनमिवाविदन् ॥ ३१ ॥
 तस्याग्रे योग्यतादर्शं यैः शिलिपकविकौशलात् ।
 तथा प्रसादमकरोत्तपरास्ते यथाभवन् ॥ ३२ ॥
 काव्यशाखश्चुतर्गीतनुत्यतन्त्रीचमत्कृतैः ।
 आजीवमनयत्कालं कार्यानुद्विग्रहान्वसः ॥ ३३ ॥
 न्यायं कुर्वन्ति शास्त्रज्ञाः कार्यभारं सुधीरतः ।
 तेभ्यः क्षिस्वा च स्वे धर्मे तिष्ठतेत्येवमध्यधात् ॥ ३४ ॥
 अवार्यवेगैः सततमाशुगौर्यस्य ताङिताः ।
 आसन्वनदिगन्तेषु मशका इव शत्रवः ॥ ३५ ॥
 तस्य स्वपरवृत्तान्तं नित्यमन्विष्यतश्चरैः ॥
 केवलं स्वप्रवृत्तान्तो वभूवाविदितो विशाम् ॥ ३६ ॥
 गृहं गृहस्थवृत्तस्य ध्यायतो नीतिशालिनः ।
 अन्यायाशाशकद्वर्तुं काकिनीमपि कश्चन ॥ ३७ ॥
 आदिदय लघ्यैर्वास्तव्याभ्यपचादीन्स तस्करान् ।
 मृत्कर्माकारयद्वपादायःशृङ्खलान्वलात् ॥ ३८ ॥
 न कः प्रवर्तते चौर्ये नीचो वृत्तिकदर्थितः ।
 इति काशणिको राजा तेभ्यो वृत्तिमकलपयत् ॥ ३९ ॥
 चक्रादीन्कमराज्यस्थान्दुष्टाज्ञात्वा स तद्वचम् ।
 दृत्वा मडवराज्यान्तर्दर्त्तवृत्तीश्ववेशयत् ॥ ४० ॥

तस्करोपद्रवे राजा नीत्यैव शमिते सुखम् ।

गृहेष्विवाट्वीष्वन्तः पथिकाः शेरते स्म हि ॥ ४१ ॥

सत्ताप्रकृतिमध्यस्थो नित्यसर्वाङ्गवर्धनः ।

स्वतन्त्रवृत्तिर्भूपालो रेमे नानापुरेषु सः ॥ ४२ ॥

मन्देहानहिताभिवार्यं च भजन्पूर्वाचलाग्रोदयं

यो नित्यं कमलाकरेषु रसिको विभ्रतापोचयम् ।

संकोचं कुमुदाशयेषु रचयन्पद्माकरोत्पूजितः

शस्यः कस्य न दत्तलोकमहिमा भास्वान्यशस्वी विभुः ॥ ४३ ॥

धावेयाष्टकुरा राजो विभवथीमदोद्धताः ।

विस्फूर्तिहारिणोस्यासनगजा इव निरङ्गुशाः ॥ ४४ ॥

श्रीमीरठकुरो ज्येष्ठः प्राण्डिवेकपदोज्ज्वलः ।

तेषां मुसुलवृद्धोपि वभौ ग्रन्थगुणोज्ज्वलः ॥ ४५ ॥

कष्टेन काष्ठवाटे स प्राप्तोवटपथात्ततः ।

हिमान्यन्तरदग्धाङ्गिर्हिमान्यन्तरमासदत् ॥ ४६ ॥

स्थित्वा माणिक्यदेवाग्रे स मुद्रस्यान्तरे चिरात् ।

चिभदेशं ततः प्राप किञ्चित्प्रापरिच्छदः ॥ ४७ ॥

तदेशकालविषमावस्थाशतहतोपि सन् ।

स तत्र प्रेष्यवत्सैदपादशौचं समासदत् ॥ ४८ ॥

तद्रन्धतामयोत्पन्नस्फोटवैकृतशान्तये ।

वैद्यैर्वरत्रावद्वैकपादोभूजीवितावधि ॥ ४९ ॥

तत्रोपायान्वहृन्कुर्वन्स्वदेशविभवासये ।

यथाकथंचित्तत्रस्यः पञ्चापः सोवसत्समाः ॥ ५० ॥

अतःपरं किञ्चिद्ग्रन्थचरितं कालवशाच्छक्षम् ।

स सिन्धुहिन्दुवाडादिदेशाङ्गित्वा वहिःस्थितान् ।

प्रतस्थे भुष्टदेशं स जेतुं सकटको नृपः ॥ ५१ ॥

वनमध्ये प्रविश्यैव नरकंकालपञ्चरम् ।
 भित्तिस्थदीपमात्रे ते पश्यन्ति स्म सकौतुकम् ॥ ५२ ॥
 तपस्तस्वा चिरं प्राप्य योगसिद्धिमसौ नृपः ।
 कणीव कञ्जुके पूर्वे गुहायामत्यजचतुर्म् ॥ ५३ ॥
 इत्याहुर्ज्ञानिनोन्ये वां ये बुद्धा सत्त्वमूर्जितम् ।
 तेषां प्रामाण्यमकरोत्स राजा च सविस्मयम् ॥ ५४ ॥
 ध्रुवं महानुभावत्वं विना व्यवहितं नृपः ।
 जानीयात्कथमित्याह विद्वज्ञ उदानधीः ॥ ५५ ॥
 इत्युपोद्घातः ।

अथ राज्यवर्णनम् ।

ज्येष्ठमादमखानं च हाजीखानं च मध्यमम् ।
 बन्हामखानमनुजं पार्थिवोजीजनत्सुतान् ॥ ५६ ॥
 तेषां लावण्यसौभाग्यसुभगैः प्राकृतैर्गुणैः ।
 जनकं रञ्जयामास चन्द्रमा इव वारिधिम् ॥ ५७ ॥
 प्रत्यहं हाजीखानः स कर्पूर इव सौरभैः ।
 वाललीलायितैस्तैस्तैः स्वमुदन्तमजिङ्गपत् ॥ ५८ ॥
 तौ सुतौ संमतौ पित्रो रक्षणायाक्षिपन्नृपः ।
 स्वधात्रेयतया स्वस्थो द्वयोषुकुरपक्षयोः ॥ ५९ ॥
 स्वपक्षस्थापनादक्षाः परपक्षेष्टुखण्डनाः ।
 तार्किका इव तेन्योन्वं धात्रेयाषुकुरा वभुः ॥ ६० ॥
 सौन्दर्यखेहवृक्षस्य मूलच्छेदनकारिणः ।
 तेन्योन्यगोत्रज्ञेपात्तयोरासन्समत्सराः ॥ ६१ ॥

राजपुत्राख्यस्तस्य गुणातिशयसुन्दराः ।
 तत्कृतान्योन्यवैरेण समं वृद्धि समाययुः ॥ ६२ ॥
 देहसमो देशोर्यं तस्यात्मसमो महीपालः ।
 तस्मिन्ससुखे सुखितो दुःखिनि तस्मिन्सदुःखोस्तौ ॥ ६३ ॥
 अन्योन्यं सर्वगो राजपुत्रयोर्मन्त्रदुर्नयात् ।
 अभूज्ञेष्टुकनिष्ठत्वं प्रक्रियारहितं तयोः ॥ ६४ ॥
 श्रुत्वाथ पुत्रयोर्वैरमन्योन्यं जातु भूषतिः ।
 आह स्मादमखानं स विदेशगमनत्वराम् ॥ ६५ ॥
 युक्तमुक्तं न गृद्वासि कुपुत्र यदि मद्वचः ।
 मानप्राणधनधंसी प्रल्यूहस्तेन्यथा भवेत् ॥ ६६ ॥
 श्रुत्वेति पितृसंदेशं स भृत्यानब्रवीद्वरम् ।
 तत्पर्णोत्सपथा यामः सुखं तत्रैव नः सदा ॥ ६७ ॥
 अथोचुस्ते तव भ्राता दाता जातोत्युदारथीः ।
 स्वलक्ष्मीं भृत्यसात्कर्तुं स क्षमो न भवान्कचित् ॥ ६८ ॥
 वरं मरणमेवास्तु तदग्रे नोद्य सेवया ।
 विक्रमादिगुणैर्हीनं न त्वामेवं भजामहे ॥ ६९ ॥
 अग्रजानुजयो राजपुत्रयोः सुखदुःखयोः ।
 विपर्ययं व्यधादेवाः प्रमातेव विभागिनोः ॥ ७० ॥
 अथाशङ्क्षयं नृपः पापं तद्धधात्कतिचिद्दिनैः ॥
 वहिर्निष्कासयामास भुद्धमार्गेण ते सुतम् ॥ ७१ ॥
 वज्रवाणप्रकारांश्च शिलिपनः समदर्शयन् ।
 येऽप्योश्चावि ध्वनिर्धारलोकहृत्कम्पकारकः ॥ ७२ ॥
 तद्यन्त्रभाण्डमेदांश्च तत्तद्वानुमयान्नवान् ।
 आनीतवान्नरपतिः संहतान्तिशलिपनिर्मितान् ॥ ७३ ॥

प्रशास्तः कियतां यन्त्रभाण्डेभिति नृपाङ्गया ।
 मयैव रचिताभूलोकान्प्रसङ्गात्कथयाम्यहम् ॥ ७४ ॥
 यदनुग्रहेण राजां समयो लीलाविलासमयः ।
 समयश्च यन्त्रतन्त्रैः स्थिरां प्रतिष्ठां कियात्समयः ॥ ७५ ॥
 रसवसुशिखिचन्द्राङ्के शाके नाकेशविश्वतो राजा ।
 श्रीजैनोल्लावदीनः कदम्बीरान्पालयन्विजयी ॥ ७६ ॥
 वर्णे शशिवेदाङ्के निर्मितवान्यन्त्रभाण्डमिदम् ।
 तदिति मौसुलभापाख्यातं लोके तट्टकाण्डमिति ॥ ७७ ॥
 दुर्गेषु दुर्गातिपरं हृत्सफोटकरं तुरङ्गदत्तदरम् ।
 दूरोन्मुकाइमशारं कटकबलान्यहृष्टचरम् ॥ ७८ ॥
 सारं सुरीतिवद्दं घनघोषं शिल्पिकलिपतमहार्धम् ।
 नवमिव नगरं नृपते: कल्पं स्ताद्यन्त्रभाण्डमिदम् ॥ ७९ ॥
 धातुविभक्तिस्फारात्पदप्रवृत्या प्रयोजिते शब्दे ।
 अथोपलविधिहेतोभवत्विदं वृद्धिगुणयुत्या ॥ ८० ॥
 इति पद्माङ्किता यन्त्रभाण्डाली व्यरुचन्वा ।
 यदुप्मौघध्वनिश्चक्रे मेघगर्जिततर्जनाम् ॥ ८१ ॥
 कालेनादमखानेथ भुद्धाङ्कित्वा समागते ।
 हाजीखानोकरोद्यात्रां लोहराद्रौ नृपाङ्गया ॥ ८२ ॥
 कथं हि छुरिकायुग्ममेककमनुनि स्थाप्यते ।
 इति ज्ञात्वा सुतौ राजा कारितौ निर्गमागमम् ॥ ८३ ॥
 जनकस्यान्तिके ज्ञानपानलीलोत्सवादिकम् ।
 आदमखानः सत्राणो विद्धेनुदिनं ततः ॥ ८४ ॥
 हृष्टा सतीसरसि येन सुखस्थितिः सा
 भीतः स यद्यपि गतो धनकालदोषात् ।

यावन्न नाशमुपयाति किरातधातै-
 स्तावत्कथं तदवसुञ्चति राजहंसः ॥ ८४ ॥
 अथाष्टाविंशत्वेषिं परवत्तलादिभिः ।
 इतीरितोकरोत्सानः कश्मीरागमनस्पृहाम् ॥ ८५ ॥
 स्वामिस्त्वदग्रजीयास्ते कश्मीरसुखभागिनः ।
 क्लिद्यामः परदेशोत्र वयमेव गृहोजिस्ताः ॥ ८६ ॥
 राजानकप्रतीहारमार्गेशकुलजादयः ।
 अस्मत्प्रतीक्षिणः सर्वे तत्र वीरा बलोद्धताः ॥ ८७ ॥
 यद्यप्यवचनग्राही भूमुजो निश्चितो भवान् ।
 तावतैव स किं कुद्धो हन्त्यस्मान्कुरुणापरः ॥ ८८ ॥
 युद्धायादमस्वानश्च निर्यातः स्ववलान्वितः ।
 त्वत्तः स नद्यति क्षिं इयेनाग्रादिव पोतकः ॥ ८९ ॥
 अमी राजपुरीयाद्याः सर्वेस्मच्छुभकाङ्क्षिणः ।
 तत्तेनैवाधुना यामो न किं सिद्ध्यति साहसात् ॥ ९० ॥
 मृते रिगप्रतीहारे वीराः के सन्ति तत्पुरे ।
 इति त्वत्पैतृकपदं हर्तु गन्तु तवोचितम् ॥ ९१ ॥
 शिष्यास्तेमी वयं भृत्या वीरास्त्वत्पैतृकैः सह ।
 योत्स्यामः कीदृशं शौर्यमेकदा द्रष्टुमर्हसि ॥ ९२ ॥
 तथेत्युक्ताथ खानेन पूर्णौ तन्मन्त्रिणौ मतम् ।
 सकिर्यडामरस्ताजतन्त्रेशब्देत्यवोचताम् ॥ ९३ ॥
 देव त्वत्सेवकाः सर्वे स्वगृहोत्कण्ठिताशायाः ।
 देशकालावनालोच्य कथयन्त्यसुखप्रदम् ॥ ९४ ॥
 कथमभ्यन्तरं यामः सति राङ्गि बलोर्जिते ।
 प्रदीपं व्योम्नि मार्तण्डं कुण्डेन पिदधाति कः ॥ ९५ ॥

यावज्जीवति भूपालस्तावत्को वाधितुं क्षमः ।
 मनोनुवर्तनं कर्तुं तद्युकं तव सांप्रतम् ॥ ९७ ॥
 प्रसन्ने जनकेस्माकं भवेयुः का न संपदः ।
 ईश्वरे च गुरौ भक्तिर्जयते पुण्यकर्मणाम् ॥ ९८ ॥
 अस्य कोपेन यत्साध्यं परानुग्रहतो न तत् ।
 दुर्दिने या रवेदीर्णसिः प्रदीपाज्ज्वलतो न सा ॥ ९९ ॥
 खलोक्तिश्वासमालिन्यं सततं नयसेविनः ।
 हृदयादर्शवैषयोत्स्वंसकं नास्य हृश्यते ॥ १०० ॥
 निर्वाणगोष्ठीनिष्टस्य तद्वच्छाखविवेकिनः ।
 कृपावधेरस्य नो किंचित्कृत्यमस्त्यसुखप्रदम् ॥ १०१ ॥
 तद्वृग्धपितृपक्षेषि स्वामिभक्तिं न सोत्यजत् ।
 तेनैवान्त्यक्षणः ऋग्यस्तस्याभूज्ञैनभूपवत् ॥ १०२ ॥
 सौहार्दमार्दवोपेता योग्या कार्यविचक्षणा ।
 जाने तेनैव पुण्येन संततिस्तस्य राजते ॥ १०३ ॥
 स पिता त्वं सुतस्तस्य वयं सर्वे स्वसेवकाः ।
 गत्वा चेत्कुर्महे युद्धं जयोस्माकं भवेत्कथम् ॥ १०४ ॥
 हताश्चेत्केषि तद्वृत्या बहुभृत्यस्य का क्षतिः ।
 एकपक्षक्षये किं स्याद्वरुडस्य जवालपता ॥ १०५ ॥
 न शिवाः शकुनाः सन्ति देशाः पर्वतदुर्गमाः ।
 तत्रापि जनकस्तेस्माद्व कालो विग्रहस्य नः ॥ १०६ ॥
 भजत्वश्यन्तरं राजा वयं वाहां भजामहे ।
 तत्प्रसादादिहैवास्तां राज्यं छङ्गं चिना न किम् ॥ १०७ ॥
 ते चेद्युद्धार्थमेष्यन्ति न जेष्यत्यस्मदन्तिकात् ।
 वयं चेदन्तरं यामो न जेष्यामः कदाचन ॥ १०८ ॥

इति दर्पात्स श्रुत्वापि खानः शूरपुराव्वना ।
 अगाद्राजपुर्णे त्यक्ता कदमीरान्पिशुनेरितः ॥ १०९ ॥
 अस्मिन्नवसरे श्रुत्वा स्वपुत्रं सहसागतम् ।
 गृहीत्वा स्वबलं तूर्णं नगरान्विरगान्वृपः ॥ ११० ॥
 गच्छन्सकटको राजा मरणे कुतनिश्चयः ।
 सदुःखो निःश्वसन्त्वोकमिममेकमपाठयत् ॥ १११ ॥
 राज्येषि हि महत्कष्टं संधिविश्रहचिन्तया ।
 पुत्रादपि भयं यत्र तत्र सौख्यस्य का कथा ॥ ११२ ॥
 अवर्मशङ्का दूरेस्तु युद्धे जनकपीडया ।
 वैधेयातिविधेयेन येन खोहोपि विस्मृतः ॥ ११३ ॥
 त्वयि कुर्वति साम्राज्यं यः खेदाय समागतः ।
 स यातु सबलः शीघ्रं त्वद्वीर्यान्विपत्तङ्गताम् ॥ ११४ ॥
 त्वमेवाकण्टकं राज्यं किया धर्मकिया भजन् ।
 वैरिणो विमुखा यान्तु रणे लब्धपराभवाः ॥ ११५ ॥
 ग्रामेष्वित्यधिकास्तास्ता: शृणवञ्जनपदाशिषः ।
 प्रापत्सकटको राजा स सुप्रशमनाभिधम् ॥ ११६ ॥
 अथ मलुशिलास्थाने पितापुत्रबलद्वये ।
 संनदे नृपतिर्दूतं विप्रमेकं व्यसर्जयत् ॥ ११७ ॥
 स गत्वा नृपसंदेशमब्रवीदिति निर्भयः ।
 किं वक्तीति क्षणं कुद्धैस्तत्त्वद्वैः परिवेष्टितः ॥ ११८ ॥
 राजपुत्र महाबाहो दाक्षिण्यामृतसागर ।
 शृणु पित्रः समादिष्टं यत्तत्सर्वं ब्रवीमि ते ॥ ११९ ॥
 कलं संसारवृक्षस्य लाभोमुत्र परत्र च ।
 पित्रोनेत्रोत्सवो नित्यं पुत्रः कैर्नाम निन्द्यते ॥ १२० ॥

सर्वः संचिनुते सर्वं पुत्रार्थं प्रयतो यतः ।
 वार्द्धके वचनग्राही भवेत्पितृसुखप्रदः ॥ १२१ ॥
 इत्थं लोकद्वयस्थित्यां त्वयि जाते सुते मम ।
 दूरे सर्वसुखाशास्तु चिन्ता प्रत्युत वर्धिता ॥ १२२ ॥
 त्वत्कृतो दुर्जनाश्वासो निश्वासो य इवान्वहम् ।
 मलिनीकुरुते शुद्धं मद्राज्यं सुकुरोपमम् ॥ १२३ ॥
 जीवनाशोदयता ये मे लसन्त्युच्छृङ्खलाः खलाः ।
 सुचिरं नैव तिष्ठन्ति सरसः सारसा इव ॥ १२४ ॥
 मदादेशं विना देशं किमर्थं स्वयमागतः ।
 केन राज्ये बलात्प्राप्तं निजभाग्योदयं विना ॥ १२५ ॥
 बाह्यदेशावनिः सर्वा भुज्यते तृप्यसे न किम् ।
 येन मण्डलमात्रं मेवशिष्टं हर्तुमागतः ॥ १२६ ॥
 तन्निवर्तस्व मा पुत्रं पापबुद्धिं वृथा कृथाः ।
 बलद्वयवधात्पापं तचैतत्परिणेष्यति ॥ १२७ ॥
 इत्युक्तिः पैतृकी प्रोक्ता किं तु सत्यमहं वृचे ।
 नश्यन्ति भूपाच्छयेनाग्रात्यद्वाश्चउठका इव ॥ १२८ ॥
 इति रुक्षाक्षरामुक्तिं श्रुत्वा विग्रस्य ते भट्टाः ।
 छित्वा कण्ठं व्यधू रकादायुधेषु विशेषकान् ॥ १२९ ॥
 तदृष्टा हाजीखानोथ सत्रपः पितुरागमात् ।
 अभिमन्युग्रतीहारमुख्यानाख्यदिवं वचः ॥ १३० ॥
 वरं पादप्रणामार्थं पितुर्याम्यमुतो बलात् ।
 भूपस्तुष्टो य यत्करोतु करोतु तत् ॥ १३१ ॥
 सर्वथा तातपादा मे सेव्या रक्षेत्स नो ध्ववम् ।
 तन्मा कुरुते युद्धेस्मिन्संरम्भं चेन्मतं मम ॥ १३२ ॥

I, 1

किं तु स्वप्रेषि भूषणं नानिष्टं चिन्तयाम्यहम् ।
 यो मे देवाधिकः पूज्यो लोकद्वयसुखप्रदः ॥ १३३ ॥

अग्रजोग्रे समायाति रणायायाति नो नृपः ।
 इत्युक्तं तेन स प्राप्तो नाहं पितृवधोद्यतः ॥ १३४ ॥

श्रुत्वेति मन्त्रिणस्ताजतन्त्रिपत्यादयस्ततः ।
 तत्सुरज्ञात्तवल्गाग्रा निष्ठुरं तेवृत्वन्निति ॥ १३५ ॥

यदोक्तं समयो नायं याम इत्यवधीरितम् ।
 आरब्धस्यान्तगमनं तद्युक्तमधुना तव ॥ १३६ ॥

यूर्यं चेज्जातसौहार्दा मार्दवानन्दितापरा: ।
 वयमेव हताः कष्टं क्षिष्टास्त्वत्सेवनाशया ॥ १३७ ॥

भवेत्संततयोः संधिर्नित्यं तैलकटाहयोः ।
 तदन्तः पूरणी क्षिता सैव दन्दद्यते क्षणात् ॥ १३८ ॥

भवान्स्वामी वर्यं दासाः पौरुषं पश्य सांप्रतम् ।
 जयश्चेत्तव राज्यातिर्नष्टो याहि यथागतम् ॥ १३९ ॥

यावद्युद्धं करिष्यामस्तावदेव विलम्ब्यताम् ।
 हतेष्वस्मासु कर्तव्यं यत्युनस्तत्समाचर ॥ १४० ॥

अस्मदुक्तं न गृहासि यदि त्वं पितृवधितः ।
 त्वय्येवानुचितं कृत्वा पुनर्योमो दिग्नतरम् ॥ १४१ ॥

इति निर्भत्संनावाक्यजातभीतिर्नृपात्मजः ।
 तत्तच्चिन्तार्थवे मग्नो युद्धश्चद्दामगाहत ॥ १४२ ॥

अत्रान्तरे द्विजं ताहगवस्थं वीश्य भूषतिः ।
 पुरारातिरिव कुञ्जो युद्धसंनद्धतां दद्वे ॥ १४३ ॥

शुक्रयोगजनामक्ष्मपरीक्षणविचक्षणः ।
 स्वपक्षरक्षणं क्षमापः पृष्ठीकृतरविवर्यधात् ॥ १४४ ॥

राज्ञः पृष्ठगतः सूर्यः खड्गान्तः प्रतिविम्बितः ।
 जयस्ते भवितेत्येव वकुं व्योम्नोवतीर्णवान् ॥ १४५ ॥
 कियन्तोभीति यावत्सोचिन्तयत्तावदग्रतः ।
 अर्केदीपिज्वलच्छख्युतिद्योतितभूतलम् ॥ १४६ ॥
 निर्यतसन्नाहिसाध्योवपतद्वट्तुरंगमम् ।
 गणशो गणशो धावत्तसैन्यं समवैक्षत ॥ १४७ ॥
 कोन्यो वीरो हाजीखानाद्यो राजा वाग्रजेन वा ।
 गृहीतसर्वसैन्येन धैर्यात्कद्मशक्यत ॥ १४८ ॥
 तत्र मलुशिलारङ्गसंगतास्तद्वट्टा नदाः ।
 त्वद्वट्टविहङ्गानां नाट्यभङ्गमदर्शयन् ॥ १४९ ॥
 वर्वर्य शरधारामिः स भूपकटकाम्बुदः ।
 स्फुरच्छख्यतदिज्ज्योतिस्तूर्यगम्भीरगर्जितः ॥ १५० ॥
 अन्योन्यमिलिताः कांस्यघनवत्कठिना घनाः ।
 अन्योन्याधातसहना नदन्तः सुभट्टा वभुः ॥ १५१ ॥
 भट्टा नयन्ति मां युद्धे मां मा ताडयत द्रुतम् ।
 इतीव तारं दध्वान खानस्यानकदुन्दुभिः ॥ १५२ ॥
 पूर्वं मया प्रतीहारमुख्या गुरुलैङ्घजिताः ।
 रणे फलतया दृष्टा रवेद्वृत्तेर्वना इव ॥ १५३ ॥
 ततो भूपवलात्कुद्धौ धात्रेयौ भूपतेर्हतौ ।
 ठकुरौ निरगातां तौ वीरौ हस्सनहुस्सनौ ॥ १५४ ॥
 सुवर्णसीहनग्राद्या राजपुत्रा रणाध्वरे ।
 शाखज्वालावलीलीढे ज्ञहुदुः श्रीफलं वपुः ॥ १५५ ॥
 ते वीरभ्रमरास्तत्र रणोद्याने तदाभ्रमन् ।
 स्वामिमाधवसाधिध्याद्यदाः कुसुमलस्पदाः ॥ १५६ ॥

ते वीरमस्तकाभिष्ठन्ना रणभूमाजने स्फुटम् ।

क्षुत्तप्तस्य कृतान्तस्य कवला इव रेजिरे ॥ १५७ ॥

रणतूर्यस्वनैस्तैस्तैर्जनकोलाहलैस्तथा ।

वीराणां सिंहनादैश्च शब्दादैतमजायत ॥ १५८ ॥

तच्छुद्धये ऋणमिवेक्ष्य नृपप्रसादं

प्राप्ते क्षणे जहृति ये निजजीविताशाम् ।

तत्तद्विहस्तपरिक्षणधर्मलुभ्या

धन्यास्त एव कतिचिन्तृपसेवकेभ्यः ॥ १५९ ॥

राजाग्रादागतास्तीक्ष्णाः शरास्तपक्षपातिनः ।

स्वयं पाहीति भीत्येव सखलन्तः समचोदयन् ॥ १६० ॥

ध्वजचेलाञ्छला राजसुतस्यामे तु वायुता ।

सक्षमा रणभीत्येव पश्चाद्गागमशिथियन् ॥ १६१ ॥

शश्वकुचस्फुरद्वीरारशिरःकमलनिर्भरा ।

जीवनाशा चलतपंडा नलिनी रणभूरभूत् ॥ १६२ ॥

शौर्यमत्यनुतं दृष्टा सुनोस्तत्कटकस्य च ।

पुनर्जीतमिवात्मानं रणोत्तीर्णं नृपोविदत् ॥ १६३ ॥

कृगा सर्वेदिनं युद्धं बलाद्वृत्यैर्निवारितः ।

हाजीखानः सवित्राणः समरात्स न्यवर्तत ॥ १६४ ॥

भग्नं निजानुजं दृष्टा पश्चाछम्भो विविश्वधीः ।

अग्रजोथावधीशभान्मप्त्रांखासार्णवे भटान् ॥ १६५ ॥

किमुच्यते नृशंसत्वं येत शृष्टुरान्तरे ।

जन्ययात्रागतो मोहन्निहतः पथिकव्रजः ॥ १६६ ॥

यस्यां मन्दप्रभो भास्त्राङ्गनैः सर्वीविलोक्तिः ।

दक्षिणस्या दिशस्तस्याः प्रवासी स नृपोभवत् ॥ १६७ ॥

तुयोधनार्पितरसा गुरुशब्दविष्टा
 मीभ्रियाः परहति प्रतिदत्तकर्णाः ।
 ये धर्मजातिविमनस्कतया कुपेच्छा-
 स्ते कौरवा इव रणे न जयं लभन्ते ॥ १६८ ॥
 अन्येद्युहतशिष्टांस्तान्मृत्यानानोय पूर्ववत् ।
 हाजीस्तानः सानुतापश्चित्रदेशे स्थितिं व्यधात् ॥ १६९ ॥
 स्त्रिज्ञानाश्वासयन्कांश्चित्संभिज्ञान्प्रतिपालयन् ।
 भक्षयन्मुखया क्षीणान्नग्रामे सोनयन्निशाम् ॥ १७० ॥
 मा वाविष्ट सुतं कश्चिन्मत्परो वातिविह्लः ।
 इति कारुणिको राजा न्यवर्तत रणाद्रुतम् ॥ १७१ ॥
 आसिष्ये सुखितः सुतार्पितमरो बुद्धेति दत्ता निजा
 राष्ट्रेशा वरसेवकाः सतुरगाः संवर्धिता ये मया ।
 तेमी राज्यजिहीर्पवः सुतरता युद्धाय मर्यागता
 विज्ञां येन नयोज्जितेन वृक्षयानर्थः स्वर्यं स्वीकृतः ॥ १७२ ॥
 इत्यादि विमृशन्नराजा स्वपुरुं दुःखितोगमत् ।
 विरोधादायिनो निन्दन्सेवकान्विधिकर्मणा ॥ १७३ ॥
 संग्राममृतवीरेन्द्रच्छन्नमस्तकपञ्जिभिः ।
 आनीय राजा नगरे सुखागारमकारवत् ॥ १७४ ॥
 इत्थं सेवकपैशुन्यातिपतापुत्रविरोधतः ।
 समरे तत्र तद्वर्षे वीरलोकक्षयोभवत् ॥ १७५ ॥
 राज्यस्थितिप्रविक्सञ्जलिनीहिमौघो
 लोकक्षयोचितमहाभयधूमकेतुः ।
 विघ्नप्रसक्तसलघूकनिशान्धकारः
 शापः सुखस्य नृपतेः स्वजनैर्विरोधः ॥ १७६ ॥
 इति पण्डितश्रीवरविरचितजैनराजतरङ्गिण्यां मलूशिलायुद्धवर्णन
 नाम प्रथमः सर्गः ॥

तृतीया राजतरङ्गिणी ।

१३३

द्वितीयः सर्गः

भूभृतो निर्गता प्रेमसरित्योच्चानुजच्छलात् ।
 प्रत्यावृत्ता कियत्कालं शुद्धश्रजमशिष्यत् ॥ १ ॥
 यत्क्षेहभासी सुदशाभिरामो
 भाति प्रदीपः समुपास्य पात्रम् ।
 आशाप्रकाशैकनिधेस्तदारा-
 दसंनिधानेन विरोचनस्य ॥ २ ॥
 ददावादमखानाय नायकः स क्षितेस्तदा ।
 प्रमेयान्कमराज्यस्थाननुजीयान्विरागतः ॥ ३ ॥
 जगृहे स च वित्तौवं गृहग्रामादिदेवगम् ।
 हाजीहैवरखानीयं पानीयभिव वाढवः ॥ ४ ॥
 ततःप्रभृति ज्येष्ठः स कश्मीरान्तर्नृपाग्रगः ।
 यौवराज्ये सुखं तद्वद्भुजे पञ्चशः समाः ॥ ५ ॥
 येषां सुखं वित्तुते विधिरञ्जवृद्धचा
 दुर्भिक्षतुःखमपि संतनुते स तेषाम् ।
 वृष्टचा विवर्धयति यानि तुणानि मेघ-
 स्तान्येव शोपयति भावितुषारभारात् ॥ ६ ॥
 सर्वसस्यसमृद्धेस्मिन्देशो पद्मिंशवत्सरे ।
 अकस्मादभवच्चत्रे गगनात्पांगुवर्षणम् ॥ ७ ॥
 वभूव वर्षः पद्मिंशः सर्वंवृण्णिकुलक्षयात् ।
 भयकृत्सर्वजन्तूनां भारतादिति विश्रुतम् ॥ ८ ॥
 अभवन्यत्रं पुष्पौथा धूलिधूसरताननाः ।
 भाविदुर्भिक्षपीडार्तजनचिन्तावशादिव ॥ ९ ॥

भविता वत्सरेमुमिन्दुर्भिक्षं पांसुवर्णणात् ।
 इत्याख्यषुक्तरं पृष्ठा भूमुजा दैववित्तमाः ॥ १० ॥
 पद्मिंशो वत्सरोतीतो दुर्भिक्षार्तिप्रदोभवत् ।
 ऐपमस्ताहशः प्राप्तो भीतिरित्युदभूद्धृदि ॥ ११ ॥
 पपात मार्गशीर्येथ मास्युपद्रवदर्शनम् ।
 देशोत्र विलसच्छालिमाले प्रालेयवर्णणम् ॥ १२ ॥
 दुर्भिक्षदुःस्थितं लोकं कथं पश्यामि सांप्रतम् ।
 इतीच भूरभूच्छन्मुखी हिमसितांशुकैः ॥ १३ ॥
 छादिताः शालयः पका हिमैर्जनमनोहराः ।
 अलमूर्खसमामध्ये पण्डितैः स्वगुणा इव ॥ १४ ॥
 कुक्ष्यावेगाद्भुक्षार्तः क्षपिताक्षः क्षणे क्षणे ।
 आशु दुर्भिक्षयक्षोत्र व्यधात्रप्रक्षीणलक्षणम् ॥ १५ ॥
 प्रविश्य रात्रौ गेहान्तः भुज्ञस्यद्रोह्यपीडितः ।
 हिरण्यादि धनं त्यक्ता भाण्डेभ्योन्नमपाहरत् ॥ १६ ॥
 सर्वस्मिन्दिवसे रात्रावपि भिक्षुपरंपराः ।
 शरा इवाविशन्देहे गेहे धान्यवहे तदा ॥ १७ ॥
 धान्यवद्दृहसंदिष्टकृष्टकम्बुकदम्बकाः ।
 नीरसापूपमोगेनाप्यरक्षन्केपि जीवितम् ॥ १८ ॥
 पालीपालीवतासक्तट्टद्वितमोजनः ।
 चिराचिरास्वादरतः कोपि कोपि हतोभवत् ॥ १९ ॥
 क्षीणा ग्रामेषु वास्तव्याः केचिदन्नासृतास्तये ।
 शाकमूलफलाहारा व्रतनिष्ठा इवाभवत् ॥ २० ॥
 चिराट्टहान्तरे क्षित्या शाकं किमपि तण्डुलम् ।
 पक्षान्ये केपि तद्दोगाद्कुर्वन्प्राणधारणम् ॥ २१ ॥

सर्पिलवणतैलानां तण्डुलेन महार्घता ।
 हृता नीचेन साधूनामिव सर्वोपयोगिनाम् ॥ २२ ॥
 वहुधान्यकथानिष्ठो योभूत्पूर्वं पुरान्तरे ।
 वहुधान्यकथानिष्ठस्तत्कालं स व्यलोकत ॥ २३ ॥
 वन्धुजीवस्तदा कन्दो वन्धुजीव इवाभवत् ।
 मन्दान्संधारयामास श्रुधान्धान्योन्धसा विना ॥ २४ ॥
 धान्यस्वारे: क्रयः पूर्वं दीश्वाराणां शतऋष्यम् ।
 दुर्भिक्षतस्तदा सार्वसहस्रेणापि नापि सा ॥ २५ ॥
 किमन्यत्कुत्रचिंद्राये धात्रा निर्दिक्चनो जनः ।
 अभवन्मण्डकुण्डस्य काञ्जिकेनापि वञ्जितः ॥ २६ ॥
 यत्पूर्वमकरोद्देलां रसवद्रीहिशालिषु ।
 मन्ये तेनैव शापेन भयमापत्प्रजेहशम् ॥ २७ ॥
 करुणाकुलितो राजा स्वधान्यैः पुत्रवत्रजाः ।
 पोपयामास मासेषु केषुचिद्यावदाकुलाः ॥ २८ ॥
 तावदस्यैव माहात्म्यात्सस्यसंपद्यजृमभत् ।
 सत्यव्रतानां भूपानां कावकाशश्चिरं शुचाम् ॥ २९ ॥
 मन्येथवा विधिर्भूपकारुण्यप्रथनेलक्ष्या ।
 दौर्भिक्ष्यदौस्थ्याङ्गुलोकमशोकमकरोत्तदा ॥ ३० ॥
 पार्थिवोपमूर्वे चौरा अन्धकारेभिसारिकाः ।
 दुर्भिक्षे चैव तुष्यन्ति धान्यविकथिणो जनाः ॥ ३१ ॥
 अतः श्रुधा महार्घा ये पदार्था धान्यविक्रयात् ।
 गृहीतास्तेन्यदा पूर्वमूल्येनादापयचृपः ॥ ३२ ॥
 दुर्भिक्षमक्षिताक्षोदलोकदक्षः क्षितीश्वरः ।
 विया सरलवृक्षोभ्यस्तैलाकर्पणमादिशत् ॥ ३३ ॥

तस्मन्संवत्सरे राजा कारुण्याद्भूर्जगमिनी।
 उत्तमर्णाधर्मर्णानां व्यवस्था विनिवारिता ॥ ३४ ॥

चतुरष्टिकलाः शिल्पं विद्या सौभाग्यमेव च।
 दुर्भिक्षोपद्मवे सर्वं तदाभून्निष्ठयोजनम् ॥ ३५ ॥

पदवाक्यतर्कनवकाव्यकथा-
 वहुगीतवाद्यरसनृत्यकलाः ।

सुरतप्रपञ्चतुरा वनिता:
 क्षुधितस्य नैव जनयन्ति सुखम् ॥ ३६ ॥

इति जैनराजतरङ्गिण्यां श्रीवरपण्डितविरचितायां पट्टिंशद्वर्षे
 दुर्भिक्षवर्णनं नाम द्वितीयः सर्गः ।

तृतीयः सर्गः

तुष्टः प्रसादमतुलं कुरुते क्षणाद्यः
 कुद्धः प्रजासु कुरुते भयमप्रतर्क्यम् ।

उन्मत्तपार्थिवपतेरिव हन्त धातो-
 लीलास्वतन्त्रचरितं भुवि बुध्यते कैः ॥ १ ॥

पट्टिंशद्वर्षदुर्भिक्षदुःखविस्मरणं जनः ।

न यावदकरोत्तावदश्यात्रिशेषि वत्सरे ॥ २ ॥

बृष्टया सह रजोवर्यमपतद्वगनाद्भुवि ।

उदीपक्षतशाल्युत्यमाविदुर्भिक्षसूचकम् ॥ ३ ॥

अथाचिरेण गर्जन्तो धृतचापा घनावनाः ।

जनानुद्देजयामासुः शरासारैरिवारयः ॥ ४ ॥

बृष्टयुपद्रवसंनदा फलर्द्धिहरणाकुलाः ।

उत्तियता बुद्धद्व्याजाद्या नागफणा इव ॥ ५ ॥

उत्पन्नध्वंसिनो भावान्करिष्याम्यहमज्जसा ।
 इति शापथितुं मेघो बुद्धुदानस्तज्जुवम् ॥ ६ ॥

बृक्षाः सर्वत्र पञ्चान्तःपतद्वृष्टिस्वनच्छलात् ।
 अशुविन्दूनिवासुञ्चक्षदन्तो जनचिन्तया ॥ ७ ॥

वितस्तालेदरीसिन्दुक्षिसिकाद्यास्तदापगाः ।
 अन्योन्यस्पर्द्येवोग्रा ग्रामांस्तीरेष्वमज्जयन् ॥ ८ ॥

सविभ्रमा धृतावर्ता वाहिन्युत्थाः सहेषिताः ।
 जवादधावन्तुज्जास्तत्तरङ्गतुरंगमाः ॥ ९ ॥

अत्युचापातकुचीचोन्नतिदं च निरङ्गशम् ।
 आसीदपथगं सत्यं तदा जलविजृम्भितम् ॥ १० ॥

मृदो जलस्य तत्कालेद्रिवृक्षविटपालिषु ।
 केनोपदिष्ट तत्काले मूलोत्पाटनपाटवम् ॥ ११ ॥

आग्राग्रपञ्चुगोप्राणिगृहधान्यादिहारकः ।
 भयदोभूज्जलापूरः स म्लेच्छोत्पिञ्चसंनिभः ॥ १२ ॥

तदा मठवराज्यस्या विशोका शोकदा नदी ।
 इतीव तज्जले तर्णं ममज्जुर्णहपङ्ग्यः ॥ १३ ॥

पुराणेषु प्रसिद्धा या विशोका शोकनाशिनी ।
 तदाभूद्विपरीतार्था प्रजाभान्यविपर्ययात् ॥ १४ ॥

येभ्यः प्रतिष्ठा प्राप्ता तान्दुःस्थान्द्रष्टुमसांप्रतम् ।
 इतीव तोये तत्कालं ममज्जुर्णगरे गृहाः ॥ १५ ॥

शिलादास्मयी मग्नस्तम्भीभूतचतुर्णहा ।
 चतुर्णादिव धर्मो या लोकोत्तरणकुद्भौ ॥ १६ ॥

तारदाग्रामण्डक्याश्च दर्शनाय विशांपतेः ।
 यात्रागतस्य रामस्य सेतुवन्ध इवाभवत् ॥ १७ ॥

वितस्तायां कृता जैनकदलिः सा गृहोज्ज्वला ।
 जलावेशात्तटे मग्ना भग्नाद्यनगरान्तरे ॥ १८ ॥
 पादद्वयावशेषापि स्थापिताग्रे भविष्यताम् ।
 पादद्वयं पूरयितुं समस्येव महीभुजाम् ॥ १९ ॥
 क्रमराज्ये तदा कुर्वन्कल्होलैराकुलं जनम् ।
 महानप्रसरो वेगादगाहुर्गुपुरान्तरम् ॥ २० ॥
 अन्यः सरोवरः कोपि पद्मनागसरोन्तिकम् ।
 ग्रीत्या किमागतो दूराद्यं द्वष्टा विशशङ्किरे ॥ २१ ॥
 स्वयमुत्पादयत्यस्मान्वृक्षवत्स सहागतः ।
 इतीव तत्र वेशमानि चिकिष्युः स्वं जलान्तरे ॥ २२ ॥
 दूरे समुद्रो मङ्गर्ता कोयं मे समुपागतः ।
 इत्थं वितस्ता ब्रस्तेव प्रतीपमगमत्तदा ॥ २३ ॥
 सीमोजिष्ठिता चलन्मागां पङ्कातङ्ककलङ्किता ।
 स्थितिः कलियुगस्येव भूरभूजालपूरिता ॥ २४ ॥
 तस्मिन्नवसरे धारासारं वर्षति वासवे ।
 नौकामारुहा भूपालो निरगाजनचिन्तया ॥ २५ ॥
 पश्यञ्जलान्तरे मग्नां कृष्णं कृशतरः शुचा ।
 जनकारुण्यपुण्यात्मा विचचार पतिः स्थलम् ॥ २६ ॥
 हष्टानि यानि धोयेषु गहनत्वान्न जातुचित् ।
 स्थानानि तानि भूपालो नौकारुद्धो व्यलोकयत् ॥ २७ ॥
 प्रतापशिखिनेवाय शोषितोगान्मौर्दिनैः ।
 शान्तिं कूरो जलापूरः स त्रिसारे समागतः ॥ २८ ॥
 अथाचिरेण तद्वये दानोत्कर्षादिव प्रभोः ।
 हर्षमन्वभवन्सवें पक्षया शालिसंपदा ॥ २९ ॥

तृतीया राजतरहिणी ।

१३९

प्रजाचन्द्रकलावृद्धयै कश्मीरेन्द्रपयोनिधिः ।

तृणं पूर्णात्मतां प्राप दयापीयूषभूरणः ॥ ३० ॥

आत्मेव कथितसुकुती क्षितीशः

प्रजा प्रियास्य प्रकृतिर्यथैव ।

तत्सौख्यवृद्धचा सुखिता यदास्ते

तदीयदुःखेन च दुःखभागः ॥ ३१ ॥

वितस्तोच्चतटे भूयस्तदुपद्रवशङ्कया ।

पुरं चिकीर्षुर्बन्नाम जयापीडपुरान्तिके ॥ ३२ ॥

अकरोच्चिलकं भूमेरलकादर्पहतपुरम् ।

स जैनतिलकं नाम नदीतीरोच्चतिस्थले ॥ ३३ ॥

राजो दिव्यस्थेवात्र राजधानीरुचिच्छलात् ।

सौधभित्तिगता नूनं चन्द्रिकास्ते सुधासिते ॥ ३४ ॥

मूलोत्पाटे दशास्योरिम्मेशेन विवर्धितः ।

इतीव खिचः कैलासः सौधव्याजादिवागतः ॥ ३५ ॥

सुधासितगृहा यत्र सज्जागारवसुंधरम् ।

जयापीडपुरं जीर्णं हसतीव रुचिच्छलात् ॥ ३६ ॥

तलद्वारोत्सुकस्यास्य राजः प्रत्यक्षतां गतम् ।

मयासुरपुरं किं वा यद्वृत्त्यवदन्वयाः ॥ ३७ ॥

यद्वारि कान्तं संन्कान्तं परितः सरितस्तटात् ।

द्वारिकां हसतीवास्य द्वारि कान्त्या सुधासितम् ॥ ३८ ॥

तत्र राजपुरीयाय जयसिंहाय भूपतिः ।

प्रददौ राज्यतिलकं निजजन्मदिनोत्सवे ॥ ३९ ॥

तत्रोपविष्टः संतुष्टः सेवया मे महीपतिः ।

भृतन्नविधिकारं च प्रददौ ग्राहणप्रियः ॥ ४० ॥

काश्मीरकाश्यदेशीयसर्वगीताङ्किताङ्गने ।
 तस्मिन्संवल्सरे राजा चक्रे कनकवर्षणम् ॥ ४१ ॥
 तत्रोपकण्ठे भूपालः स्मृत्ये कण्ठोरवद्विषः ।
 हेलालनाञ्चो दासस्य हेलालपुरकं व्यधात् ॥ ४२ ॥
 शैलपीठं विधायोच्चैर्जयापीडपुरान्तरे ।
 सरस्तीरे मनोहारिराजवासं स्वकं व्यधात् ॥ ४३ ॥
 उदीपवृदितं जीर्णं निर्लुण्ठयोपसरोवरम् ।
 महाप्रबो नृपश्चक्रे तद्वद्राजा गृहावलिम् ॥ ४४ ॥
 नागयात्रादिने यत्र प्रत्यव्दं दिनपञ्चकम् ।
 गणचक्रोत्सवे राजा योगिनो भोगिनो व्यधात् ॥ ४५ ॥
 यत्र कादम्बरीक्षीरव्यञ्जनादिप्रपूरिताः ।
 कृत्वा पुष्करिणीः सर्वान्स यथेच्छमभोजयत् ॥ ४६ ॥
 यत्र योगिसहस्रोत्थशृङ्गनादासकुच्छुतेः ।
 जाने मानसनागोपि न्यमीलञ्जिजचक्षुषी ॥ ४७ ॥
 न तदञ्च न तन्मांसं न तच्छस्यं न तत्फलम् ।
 न ते भोगा न ये राजा भोजिता भोजनक्षणे ॥ ४८ ॥
 योगिनां त्रिविधाश्शीलं मद्यमत्तयोदितम् ।
 असहिष्ट नृपो भन्त्या यदसाहं जनैरपि ॥ ४९ ॥
 महार्घपरिधानोद्यदानमानादिलाङ्गनैः ।
 तेषामधिपतिं यत्र मेरं स्वसदरां व्यधात् ॥ ५० ॥
 सत्कन्थाकिनरामुद्रादण्डाद्यौद्वादशीदिने ।
 भारिकान्योगिनः कृत्वा प्रत्यमुञ्चत्ततो वहिः ॥ ५१ ॥
 वितस्ताजन्मपूजार्थं त्रयोदश्यां ततो नृपः ।
 दीपमालादिवक्षुः सन्नौकारुद्दोभ्यगात्पुरम् ॥ ५२ ॥

सुभाषितानि संशृण्वन्संगीतानि जलान्तरे ।
 समारोहावरोहाभ्यां स पौराशिषमग्रहीत् ॥ ५३ ॥
 पूजार्थं प्रस्फुरतपौरदत्तदीपावलिच्छलात् ।
 वितस्तान्तरमायाता तीर्थकोटिरिवाद्युतद् ॥ ५४ ॥
 पारावारतटप्रत्तदीपमालास्तदा दधुः ।
 अर्चनामसुरोन्मुक्तसुवर्णकुसुमथ्रियम् ॥ ५५ ॥
 वितस्तावलिपूजासनागरीमुखनिर्जितः ।
 लज्जया कम्पतीवेन्दुः सेवासः प्रतिमाच्छलात् ॥ ५६ ॥
 गर्वस्वर्णकृतारातिः सुपर्णं इव लीलया ।
 सर्वां रात्रीं स गान्धर्वचर्चर्वणैरनयत्सुखम् ॥ ५७ ॥
 वन्द्योसौ गुणिवान्धवो दिनपतिर्यस्योदयानुग्रहा-
 दृष्टा कुत्र न सर्वदर्शनसुखात्सञ्चकहर्षस्थितिः ।
 निन्द्यौ तस्य सुतौ पितुर्विसदशौ लोकव्ययोत्पादकौ
 यौ कालोयमिति प्रथामुपगतौ क्रूरप्रहौ निश्चितौ ॥ ५८ ॥
 अत्रान्तरे निजद्वेषवशात्कलुषिताशयः ।
 आदामखानो निःशोर्व देशमाक्रामयद्धठात् ॥ ५९ ॥
 यत्राश्मेवातिकठिनास्तन्त्रतन्त्रितयन्त्रिणः ।
 दुर्मन्त्रिणोभजन्नराजि तस्मिन्सोपि स्वतन्त्रताम् ॥ ६० ॥
 स्फीते भीते न कामाख्ये शाखे न रसिकोभवत् ।
 केवलं मृगयासक्तश्चमत्कारं श्वभिर्व्यथात् ॥ ६१ ॥
 सरसामन्तरेरण्ये यत्र कुत्रापि तिष्ठतः ।
 मृगयारसिकस्यात्र रात्रिदिनमिवाभवत् ॥ ६२ ॥
 किमुच्यतेन्यन्नीचत्वं यद्गृह्यैव्यवहारिवत् ।
 दयेनसंहृतपक्षौघविक्रयो नगरे कुतः ॥ ६३ ॥

अथैकदा विभज्यासौ यौवराज्यमदोद्धतः ।
 कमराज्यं नृपत्याज्यं यथौ प्राज्यपरिच्छदः ॥ ६४ ॥
 यत्र यत्रोपविष्टः स पापनिष्ठोप्यनिष्ठवत् ।
 अभवन्पीडितग्रामीणाकन्दमुखरा दिशः ॥ ६५ ॥
 प्रसादमतुलोदग्रप्रतिग्रहदां क्षितिम् ।
 उपग्रह इवात्युग्रः संजहार पदे पदे ॥ ६६ ॥
 कचिद्रीत्या कचिद्दीत्या कचिद्गीत्या विलोभयन् ।
 लोभप्रस्तो वलात्कारान्न केषामहरस्तनम् ॥ ६७ ॥
 स प्राकृत इव व्याजमैत्रीं कुर्वन्गृहागतः ।
 लोभादन्यैलुवन्यांस्तानन्यान्वित्तैरवश्यत् ॥ ६८ ॥
 नीता जारकृताद्युक्त्या सभयास्ताडयन्वियः ।
 तदुक्त्यादण्डयत्तस्य ग्रामीणान्सेवकवजः ॥ ६९ ॥
 तत्तद्विनिप्रहस्थानसावधानमतिस्तदा ।
 स तार्किक इवात्युग्रो राष्ट्रियैर्तुर्जयोभवत् ॥ ७० ॥
 जायास्तुपादुहित्राद्या भव्या येष्वभवन्गृहे ।
 वलात्मविद्य संभुक्ता निर्लज्जैस्तस्य सेवकैः ॥ ७१ ॥
 समण्डमत्स्यं कुण्डैस्ते पीत्वा शुण्डान्तरे मधु ।
 भाण्डा इव मदोच्छण्डाः श्वासैर्भाण्डमवादयन् ॥ ७२ ॥
 तण्डुलाश्च कुसूलेभ्यः शालाभ्यः पीनवर्कराः ।
 वीटिकाभ्यः स्वयं मध्यं भुक्तं तैर्बलकारिभिः ॥ ७३ ॥
 सेवकानौचिती तस्य कियती वर्ण्यते मया ।
 येष्वमूर्धनि वास्तव्यान्वृताभ्यङ्गमकारयन् ॥ ७४ ॥
 हसन्तीरिव ज्वालाभिस्तैलपूर्णा हसन्तिकाः ।
 तान्वारयित्वा ये दीपाश्रिशास्वज्वलयञ्चाठाः ॥ ७५ ॥

इत्यादि कुत्सिताचारं भाराते इव भूषितः ।
 विज्ञप्योद्देजितो लोकैनिर्गन्तु नाशकदृहात् ॥ ७६ ॥
 पीडां मा कुरुतेत्यादि राजदूते द्विवत्यमी ।
 अबोचक्षिति तद्भूत्या राजा कन्दतु पीडितः ॥ ७७ ॥
 वैरं यो गुरुभिः करोति सततं पुण्णात्यलं दुर्जना-
 ल्लोभात्संचयमातनोत्यनुदिनं तदानभोगोज्जितः ।
 दीनान्नाम्यजनांश्च पीडयति यो निर्हेतुमत्याक्षिपं-
 स्तस्यासन्नविनाशिनः स्वविभवस्तापाय शापाय वा ॥ ७८ ॥
 कुर्वन्स्वसैन्यसामग्रीं कुद्ददेनपुरे स्थितः ।
 एकदा जैननगरे भूपालं सबलोभ्यगात् ॥ ७९ ॥
 तदिने शक्तिस्तस्मात्पूर्णकणों दुरुक्तिभिः ।
 स्वसैन्यसंग्रहं राजा राजधान्यां गतोकरोत् ॥ ८० ॥
 वितस्तान्तर्वसद्वारूपैलपूर्णचतुर्गृहम् ।
 तरदायामपद्म्युच्चदशकं नगरान्तरे ॥ ८१ ॥
 सेतुवन्धं व्यधाजैनकदलाख्यमयं नृपः ।
 स्वकृतं तं तदाक्षासीत्स्वविभ्रमिव भीतिदम् ॥ ८२ ॥
 नगरोपमुवाशङ्की संत्रस्तो यज्ञमास्थितः ।
 पुरान्निष्कासयामास तं सुतं मन्त्रयुक्तिभिः ॥ ८३ ॥
 संतापप्रदमुत्तरायणमिहालोच्यापि रम्यं गुणे-
 यों वाऽन्नत्यथ दक्षिणायनममुं ज्ञात्वा हिमार्तिप्रदम् ।
 लोकानामसुखक्षयार्थमुभयोराद्यं पुनर्यो भज-
 त्यर्थायैव परोपकारनिरतः सूर्याय तस्मै नमः ॥ ८४ ॥
 कमराज्यान्तरं प्राप्ते तस्मिन्द्वैराज्यशक्तिः ।
 स्वाक्षरैर्हाज्जित्वानं स प्राहैवीतपत्रमित्यदः ॥ ८५ ॥

पुत्र मेवसरो दुष्टस्तावकग्रातो दुरुत्तरः ।
 यत्र मत्प्राणसंदेहे गतिर्नान्या त्वया विना ॥ ८६ ॥
 मत्पद्मावेक्षणे युक्तं शयितस्य तवासनम् ।
 आसीनस्य समुत्थानमुत्थितस्य च धावनम् ॥ ८७ ॥
 किमन्यतसत्यमेवोक्ते त्यक्तापि श्रुतयन्त्रणाम् ।
 यद्यागच्छसि तत्त्वैर्ण पूर्णे प्राप्स्यसि वाञ्छितम् ॥ ८८ ॥
 अतिरूर्णं न चेत्प्राप्तो मयि जीवति विहृले ।
 गते मयि मदभ्यर्णं पुनरागमनेन किम् ॥ ८९ ॥
 तावत्स्वयपुरं प्राप्तः सोभूतीर्णो नृपात्मजः ।
 राजानीकैः समं युद्धमुद्धरतं सबलो व्यधात् ॥ ९० ॥
 राष्ट्राधिकारिणं तत्र नत्यभद्रं भट्टैः सह ।
 हत्वा कृत्वा च कदनं देशोत्पिङ्गं श्रुधा व्यधात् ॥ ९१ ॥
 अथोदतिष्ठत्तुमुलस्तत्कालं सैन्ययोर्द्वयोः ।
 उच्चद्वालानसंनद्युद्देश्यसुदुःसहः ॥ ९२ ॥
 अष्टाविंशाद्वद्वदस्मिन्पञ्चत्रिशेषिव वत्सरे ।
 वैरं नीत्वा पितापुत्रौ पिशुनैः कारितो वधः ॥ ९३ ॥
 तत्रत्यादरदा वान्ये परितः सरितो जले ।
 ममज्जुस्तद्वयाद्येन दावपूर्णमभूत्सरः ॥ ९४ ॥
 हत्वा मृत्युरिवात्युग्रां तदिने नृशतत्रयीम् ।
 नौसेतुवन्धमुच्छियं नदीपारं समासदत् ॥ ९५ ॥
 धिकृतं यः पैत्रिके देशे रक्षणीयेषि निष्कृपः ।
 परदेशजयं त्यक्ता तावङ्गिन्द्रं समाचरत् ॥ ९६ ॥
 पापास्ते शिखजादाद्या गृहीत्वोभयवेतनम् ।
 भूपमुद्देश्यामासुः फलं यैरनुभूयते ॥ ९७ ॥

उच्चः सत्कलदो यथायमहमन्येताहगेतावता
 स्पष्टी यावदियेष हन्त जनकेनैकेन मन्दः सुतः ।
 भास्वानभ्युदितः स तावदतुलः सर्वप्रकाशोद्यतो
 यन्माहात्म्यवशेन वक्रगतयो ध्वस्ता भवन्ति स्वयम् ॥९८॥
 तदेशकष्टदैरुदैः प्रजानां नाशहेतुना ।
 आदामलानो वित्राणो लक्ष्म्या भान्यैश्च तत्यजे ॥ ९९ ॥
 इत्यातङ्कादिभिर्दुःखैर्वरं देशोत्र जीव्यते ।
 सर्वनाशकरी मास्तु भूर्भुर्वैहपत्यता ॥ १०० ॥
 सा चेतेषां स्वभेदो मा भूयाद्वैरात्परस्परम् ।
 मा जायेताथ वा दुष्टः सुतः कस्यापि दुःखदः ॥ १०१ ॥
 प्रजान्तकारिणौ कूरौ राजपुत्राबुभावपि ।
 सूर्यस्येव महीभर्तुः पङ्कुकालाविवोदितौ ॥ १०२ ॥
 अपकर्तृन्विपन्मग्नान्दयमानः परानपि ।
 क्षमी दाता गुणग्राही स्वामीहग्नश्यते कथम् ॥ १०३ ॥
 व्यथितो यत्सुतैरुदैः सोस्मद्वान्यविपर्ययः ।
 शृण्वन्स रुदिताकन्दभिति पौरगिरः पथि ।
 पाददाहव्यथातौषिन नगराद्विरगाचृपः ॥ १०४ ॥
 पुत्रोत्पत्तिमवेष्य तुच्यति नृपो वोढा धुरः स्यादिति
 स्नेहात्संपदमस्य यच्छति निरुमुलहृष्य नीतिकमम् ।
 इत्वा तं बलवन्तमात्मसद्वशं ताहग्निया शङ्कते
 येनासन्नसुखो न जातु लभते निद्रां सचिन्तात्वरः ॥ १०५ ॥
 वद्वा महिकजस्त्वयेन स यदा राजालिशाहिर्हते
 ग्रानृद्वेषवशाद्वभूव कदनं काश्मीरिकाणां महत् ।
 तद्वज्जैनमहीभुजोस्य तनयद्वेषात्किमालोक्यते
 तन्माभूद्दुसंतरिनृपगृहे देशो विनाशप्रदा ॥ १०६ ॥

इति मार्गे कथाः शृण्वन्नाम्याणां जैनभूपतिः ।
 वधात्कुतनयं निन्दन्प्राप स्वयपुरान्तरम् ॥ १०७ ॥
 तीरद्वये वितस्तायाः पितापुत्रबलद्वयम् ।
 न्यवीविशत्समासञ्चं परस्परजयोद्यतम् ॥ १०८ ॥
 अत्रान्तरे हाजिखानः पर्णोत्सान्तुर्णमागतः ।
 सुपर्णं इव सद्वर्णदेशाभ्यर्णं समासदत् ॥ १०९ ॥
 श्रुत्वा वराहमूलान्ते पुत्रं प्राप्तं बलान्वितम् ।
 अग्रे भद्रामखानं तं सत्कर्तुं व्यसुजन्मृपः ॥ ११० ॥
 कालापेक्षी हाजिखानः प्रेमणाश्लिष्य कृतादरः ।
 ग्रीतिनिष्ठं कनिष्ठं तं भ्रातरं स्वममानयत् ॥ १११ ॥
 अन्येद्युर्मानितं दृष्टा जनकेन निजानुजम् ।
 आदमखानो वित्राणः संत्रस्तोगादिगन्तरम् ॥ ११२ ॥
 शाहिभङ्गपथा सिन्धुं समुच्चीर्य बलान्वितः ।
 प्राप सिन्धुपतेदेशं कष्टक्लिष्टपरिच्छदः ॥ ११३ ॥
 इत्थं त्रित्रिशमे वर्ये ज्येष्ठं निष्कास्य युक्तिः ।
 हाजिखानान्वितस्तुष्टो नगरं प्राप भूपतिः ॥ ११४ ॥
 शिशिरसमये योभूत्क्लिष्टश्चिरं हतपक्षति-
 धरणिकुहरेष्वन्तः कालं निनाय शुचाकुलः ।
 कुसुमसमये प्राप्योद्यानं विकासिलतोज्ज्वलं
 किसलयरतः सोर्यं भृङ्गः सुखं रमते पुनः ॥ ११५ ॥
 अस्मिन्नवसरे तुष्टाद्याजिखानोद्धृतं चिरात् ।
 यौवराज्यपदं प्रापज्ञनकाज्ञनकोपमात् ॥ ११६ ॥
 पितुः प्रेममणि प्राप्य स्वच्छं भक्तिपरायणः ।
 हृदयाभ्यात्यजज्ञातु श्रीमान्नशार्ङ्गीव कौस्तुभम् ॥ ११७ ॥

विनयक्षिपदेवाग्रजानुसंकुचिताकृतिः ।
हकार इव सद्बूर्णः सोम्या सर्वावधिर्वभौ ॥ ११८ ॥

न तत्तीर्थं न सा यात्रा न सा लीला न चोत्सवः ।
तदाभूत्त्वैव यत्रागाद्वाजिखानान्वितो नृपः ॥ ११९ ॥

यो नित्यं परितो वृतो गणशतैरत्यर्थभक्त्युज्ज्वलैः
पुत्राभ्यां सहितो हितखिजगतां नानाविलासान्मजन् ।

कालो गच्छति यस्य लास्यलितं गीतं च यच्छृण्वतः
शस्यः कस्य न तत्त्वमस्यविभवः कैलासवासो भवः ॥ १२० ॥

इति जैनराजतरङ्गिण्यां आदमखाननिर्वासनं हाजिखानसं-
योगवर्णनं नाम तृतीयः सर्गः ।

चतुर्थः सर्गः

अत्रान्तरे मदनवन्धुरयाद्वसन्तः
शृङ्खारसारकुमुदाकररोहिणीशः ।

मानान्धकारविनिवारणभानुमूर्तिः
स्फुर्जलुतलिलनानवयौवनश्रीः ॥ १ ॥

ततश्चौत्रोत्सवे राजा पुष्पलीलाचिकीर्या ।
ययौ मडवराज्योर्ध्वं नौकारुदः सुतान्वितः ॥ २ ॥

तरण्डमण्डली राजो वितस्तान्तरगा वभौ ।
शक्तस्येव विमानाली छायापटविभूषिता ॥ ३ ॥

स्वकीयराजवासस्थो राजावन्तिपुराद्रतः ।
विजयेशादिदेशेषु नाट्यं द्रष्टुमुपाविशत् ॥ ४ ॥

हरांशं भूमुजं जेतुं यत्र राजसमानिभाव् ।
भवासकोभवत्कृत्वा वहुधा स्वं मनोभवः ॥ ५ ॥

सालंकारप्रबन्धस्त्राः सिद्धान्तशुतविश्वतः ।
 यत्रान्तःकरणोद्युक्ता द्रष्टारो गायना अषि ॥ ६ ॥
 नानाग्रामगताआहस्वररागमनोहराः ।
 यत्र गीता रसस्फीता वभुर्युवतयोपि च ॥ ७ ॥
 कलाकलापवेत्तासीन्मानमानससौख्यभृत् ।
 रङ्गरङ्गद्वचिलोंको विद्याविद्यातसंशयः ॥ ८ ॥
 प्रतितालैकतालादिवहुतालादिभूषितम् ।
 तत्र ताराचनाराचसंशानं विद्धुर्नटाः ॥ ९ ॥
 उत्सवा नाम कामाख्यं गायनी नयनोत्सवा ।
 लास्यताण्डवनृत्यस्त्रा न केषां रञ्जिकाभवत् ॥ १० ॥
 भावानेकोनपञ्चाशतस्तस्यांस्तानांश्च तावतः ।
 दर्शयन्त्यो वभुः पाञ्चस्ता मूर्ता इव मूर्च्छनाः ॥ ११ ॥
 यासां नृत्ये च गीते च त्वत्तो मेस्त्यधिकं सुखम् ।
 इति वादोभवच्छ्रोत्रनेत्रयोः प्रेक्षणक्षणे ॥ १२ ॥
 पात्रीगानपिकध्वाने रङ्गोद्याने तदाद्युतन् ।
 दीपचम्पकमालास्ता मधुपैः परितो वृताः ॥ १३ ॥
 राहो राज्येक्षणात्तुर्द्वृत्यप्रेक्षागतैः सुरैः ।
 दीपमालाच्छलान्मुका नूनं हेमाम्बुजस्त्रजः ॥ १४ ॥
 जलान्तर्विमिता कापि दीपाली नागलोकतः ।
 वरुणेन नृपप्रीत्या दीपितेवाद्युतचदा ॥ १५ ॥
 ता दीपिता दीपमाला द्विधा रङ्गे चकाशिरे ।
 दिवक्षागतनागानां फणामणिगणा इव ॥ १६ ॥
 किं राजालोकलोभात्तदभुवि मिलिताः पूर्वभूपालजीवाः
 किं व्योङ्गस्तारकौघः शशधरविमुखः सेवनायावतीर्णः ।

किं वा सिद्धाः सुरेन्द्रा निजश्चिरचिराः प्रेक्षणायोपविष्टः
 किं वैता दीपमाला इति जनमनसामास्त दूराद्वितर्कः॥१७॥
 साक्षादेष पुरन्दरः कविवृधा विद्याधराः सेवका
 अन्ते देवसभासदः सवपुषः सिद्धा अमी योगिनः ।
 एता अप्सरसो रसोर्जितगुणा गन्धर्वका गायना
 रङ्गोयं त्रिदिवस्थलीति जगदुः सर्वे जनाः प्रेक्षकाः ॥ १८ ॥
 अङ्गारक्षारचूर्णादिगन्वकौषधयुक्तिभिः ।
 रामैः शिलिपहुता लीला कीडालोकमरङ्गयत् ॥ १९ ॥
 तथाहौषधसंपूर्णाभालाद्वन्द्विकणा घनाः ।
 निर्यत्कुसुमसंपूर्णस्वर्णवल्लीभ्रमं व्यधुः ॥ २० ॥
 सर्पाकारानलज्वाला निर्गता सलिलान्तरात् ।
 चक्रे प्रेक्षकलोकानां ब्रासाधर्यभयोदयम् ॥ २१ ॥
 नालकादुत्थिता व्योग्नि ज्वालागोलकपङ्गयः ।
 राजद्राजतरोचिष्का जीवशुक्रोपमां व्यधुः ॥ २२ ॥
 रञ्जुवद्वागमद्वूरं ज्वलन्त्योषधनालिका ।
 आहूतेव तथा नीतास्ताहृदयो वहयो गताः ॥ २३ ॥
 गतागतानि कुर्वन्तयो दीप्ता उल्का इवोल्वणाः ।
 प्रेक्षकाणां प्रिया हृषीरहरञ्जुतावहाः ॥ २४ ॥
 अत्र पात्रीकरस्थापि ज्वलन्त्योषधनालिकाः ।
 हुलोकोन्मुक्तसद्वर्णस्वर्णपुष्पश्रियं व्यधात् ॥ २५ ॥
 निर्गतं ननु दण्डान्तज्वालापिष्ठं नभोन्तरे ।
 उदण्डदण्डं सर्वेषां चण्डरहिमभ्रमं व्यधात् ॥ २६ ॥
 वन्दिकीडनलीलाया युक्तिष्वेन महीभुजा ।
 शिक्षयित्वा हमेभार्यं तास्ताः सर्वाः प्रदर्शिताः ॥ २७ ॥

क्षारस्तदुपयोग्योत्र दुर्लभो योभवत्पुरा ।
 तद्युक्तिशिक्षया राजा स्वदेशे सुलभः कृतः ॥ २८ ॥
 प्रश्नोत्तरमयी स्वोक्तिर्हभेदं प्रति या कृता ।
 पारसीभाषया काव्यं दृष्टाद्य कुरुते न कः ॥ २९ ॥
 ते शिल्पा मतिकलिपताः स च सदा संगीतवादो रसः
 सालंकारविचारचारुधिषणा काव्ये च तत्कौशलम् ।
 सच्छास्त्रवेणादरः स च नवप्रोत्पादनायोद्यमः
 श्रीमञ्जैनमहीपतेर्वहुमतेस्तस्येव कस्याधुना ॥ ३० ॥
 खुजाद्वोल्कादरास्यस्य शिष्यः सर्वगुणाम्बुधेः ।
 भूमुजश्चित्तमनयद्रागतालादिभिर्मुदम् ॥ ३१ ॥
 खुरासानागतो मल्लाजादकाव्यो महीपतेः ।
 वादनात्कूर्मवीणायाः प्रापातुलमनुग्रहम् ॥ ३२ ॥
 मल्लाज्यमालनामापि मल्लेच्छवाम्बोयकारकः ।
 नारदो वासवस्येव राजो भूदतिरङ्गकः ॥ ३३ ॥
 तुम्बवीणाधरः सोहं सर्वगीतविशारदः ।
 उद्धरनवगीताङ्ककौशलं समदर्शयन् ॥ ३४ ॥
 अन्येषि जाफराणाद्या मया सह नृपाग्रगाः ।
 तौरुप्कान्तुरुप्करान्तरागानगायन्वीणया समम् ॥ ३५ ॥
 गीतं द्वादशरागाङ्गं गायतं नः सभान्तरे ।
 ग्रीत्यैवैक्यमिवापन्नास्तन्त्रीकण्ठोत्थिताः स्वराः ॥ ३६ ॥
 देशसंस्कृतकाव्यहो राजो निकटवास्यभूत् ।
 पणिडतो नोत्थसोमास्यो देशजैनचरित्रकृत् ॥ ३७ ॥
 देशभाषाकवियोधभद्रः शुद्धं च नाटकम् ।
 चके जैनप्रकाशास्यं राजवृत्तान्तदर्पणम् ॥ ३८ ॥

भट्टावतारः शाहामदेशग्रन्थाविधिपारगः ।
 व्यधाज्ञैनविलासात्थं राजोक्तिप्रतिष्ठपकम् ॥ ३९ ॥

वीणातुम्बीरभाभाद्याः सर्वास्तुष्टेन भूभुजा ।
 सुवर्णरौप्यरत्नौधैर्घटितास्ताश्वकाशिरे ॥ ४० ॥

तद्वाचिकाङ्गिकाहार्यसात्त्विकाभिनयोज्ज्वलम् ।
 नाथं हश्च जनः सर्वश्चतुर्मुखमशंसत ॥ ४१ ॥

इत्थं त्रिवर्गविद्राजा त्रिजगतरव्यातपौरुषः ।
 त्रियामाखिविधैर्नृत्यैरनयत्रिदशोपमः ॥ ४२ ॥

स्फुरद्विचकिलोल्लासहासं स भवनान्तरम् ।
 आसदत्तारकापूर्णं पूर्णचन्द्रइवाम्बरम् ॥ ४३ ॥

ततो विमलकुण्डान्ते पानकीडां महीपातिः ।
 कर्तुं प्रचक्रमे तत्र पुत्रभित्रविभूषितः ॥ ४४ ॥

पितृप्रेमामृतोत्सिक्तो हाजीखानोय भक्तिमान् ।
 वसन्तवर्णनोन्मिश्रां चादूक्तिभवद्विभोः ॥ ४५ ॥

संगीतनादनिपुणान्कलकण्ठभृङ्गा-
 न्कृत्यानिलं ब्रततिलास्यविधानदक्षम् ।

गीतप्रियं नरपते किमु सेवितुं त्वां
 ग्रासो वसन्तऋतुचारणचक्रवर्ती ॥ ४६ ॥

मेघाढम्बरम्बरं यदि तदा निर्नष्टशोभा वयं
 नित्यं तीर्णकरेण तेन दिवसे तत्राप्यहो वाधिताः ।

स्वामी नः शशभृङ्गयोदयहतो तुःखादितीवागता
 उद्याने नरदेवसेवनपराः पुण्यच्छलात्तारकाः ॥ ४७ ॥

पद्मातद्वकलङ्गिता जलमया ये भोगिदेहार्तिदा
 स्वदेशो विलसन्त्युपात्तिविषयाः सन्मार्गंविष्णोद्यताः ।

ते याताः स्वयमेव देव विलयं श्रीमत्रतापोदया-
 दस्मिन्हर्षमये वसन्तसमये प्रालेयपूरा यथा ॥ ४८ ॥
 शुल्वेति भूपतिर्द्वयो हाजीखानाय सत्वरम् ।
 सौवर्णकर्तरीवन्धमप्रमेयं समार्पिषत् ॥ ४९ ॥
 यैयैः सेवा कृता तस्य शाश्वदेशे विचार्य तान् ।
 पुत्रस्नेहेनभूपालो घोपराष्ट्राधिपान्ध्यधात् ॥ ५० ॥
 प्रेष्याद्याक्षेपसिन्ध्वौषमझांस्तान्सेवकब्रजान् ।
 प्रसादपट्टपोतेन समुच्चिर्णान्व्यधानृपः ॥ ५१ ॥
 विद्वदीताङ्गिभूत्येभ्यस्तस्मिन्ब्रवसरे नृपः ।
 सुतास्यानन्दवाप्पाढ्यो व्यधात्कनकवर्णम् ॥ ५२ ॥
 दत्तमार्गोपचारार्था राधिया दर्शनागताः ।
 प्राप्तपट्टपरीधानमानतुष्टा न केभवन् ॥ ५३ ॥
 तान्विलोक्य भवनोपवनादी-
 न्पुष्पपूरपरिपूरितनौकः ।
 संस्तुवन्मडवराज्यनिवासा-
 न्प्राप जैननृपतिर्नगरं स्वम् ॥ ५४ ॥
 इति जैनराजतरङ्गिण्यां पुष्पलीलावर्णनं नाम चतुर्थः सर्गः ।

पञ्चमः सर्गः

अत्रान्तरे सुतप्राप्त्या निश्चिन्तः सुकृतोदतः ।
 कुल्या नवनवाः कर्मन्प्रतिष्ठारसिकोभवत् ॥ १ ॥
 कविः श्रीजोनराजो यां स्वसंदर्भान्तरेत्रवीत् ।
 ग्रन्थविस्तारभीत्या तद्वर्णनं न मया कृतम् ॥ २ ॥

एकैवास्त्यमरावती ननु पुरी साक्षातनिर्माणका
 तत्राप्यत्र सदा विमानवस्तिर्देवादिषु श्रूयते ।
 सोभूद्भूमिपुरंदरः पुरशतं कुर्वन्नवं सर्वतो
 यत्रैते निवसन्ति मानसहितास्ते भूमिदेवादयः ॥ ३ ॥
 श्रीजैननगरे पञ्चदशेष्वदे या कृता पुरा ।
 राजधानी नवात्युच्चा विद्धा देवगृहोपरि ॥ ४ ॥
 तस्याः समीपे नृपतिश्वत्वारिशेष वत्सरे ।
 इष्टिकादारुसंबद्धं राजवासं नवं व्यधात् ॥ ५ ॥
 यत्पृष्ठे स्वर्णकलसो भाति भातिमनोहरः ।
 हेमपद्म इवोन्मुक्तः शक्रेण श्रुतकीर्तिना ॥ ६ ॥
 यद्वाराग्रनियुक्तेभ्य स्तत्तत्कर्म समादिशन् ।
 आजीवं सोवसद्राजा राजधान्युज्जितस्थितिः ॥ ७ ॥
 यत्र वापीगता हंसा गीतशंसां स्वनच्छलात् ।
 कुर्वन्तीव समीपस्था गायद्वीताङ्गिसंस्कृतैः ॥ ८ ॥
 यत्र खर्वाकृतारातिः सुपर्वाधिपतिर्यथा ।
 सर्वाहः सुखगन्धर्वचर्वणैरनयत्सुखम् ॥ ९ ॥
 यदन्तरे सुविस्तीर्णः सर्वदर्शनमण्डपः ।
 काचमित्तिमयो भाति त्यश्रसिहासनोऽज्ज्वलः ॥ १० ॥
 यद्भर्माद्भूपसंदर्भनिर्भरात्रृपसंभ्रितात् ।
 वातोपि सफलो यातः प्रातर्वीणसुखप्रदः ॥ ११ ॥
 कदाचिलाहरं दुर्गं यात्रां द्रष्टुं गतो नृपः ।
 राजवासं नवं कृत्वा जीर्णोद्धारमकारयत् ॥ १२ ॥
 समुद्रकोद्यादारभ्य यावच्छीद्वारकावधि ।
 तत्तत्त्ववनवाचासवासवालयसुन्दरान् ॥ १३ ॥

जैननामाङ्कितान् प्रामानकरो जगभूषितान् ।
 उपतीरं महापद्मश्रीमत्पञ्चगभूषितान् ॥ १४ ॥
 तदञ्च सञ्चतुपानामर्थिनां त्रिपुरेश्वरे ।
 उदरं मेदुरं क्षान्तो राजा लम्बोदरः कथम् ॥ १५ ॥
 अन्नसञ्चे क्षितीशान्वैराहक्षेच्चभूमिषु ।
 अस्तु न प्रशिराः शोषश्चित्रमिन्द्रोपि चाभवत् ॥ १६ ॥
 मत्स्येभ्यो नित्यतुप्तेभ्यः सूक्ष्माणामभयं ददौ ।
 मत्स्यानामञ्च सञ्चेण वितस्तासिन्धुसंगमे ॥ १७ ॥
 अर्थिनामतितुपानां श्रीशंकरपुरे नृपः ।
 अपेक्ष्य विद्ये छायां न फलानि महीरुहाम् ॥ १८ ॥
 अथर्मायां व्यधादञ्च सञ्चैः संतर्पयञ्जनान् ।
 भङ्गं शृङ्गाटबल्हीनां शृङ्गाटैरतिसंस्कृतैः ॥ १९ ॥
 तस्य पद्मपुरे चान्नसञ्चे व्यञ्जनसौरभैः ।
 कथं न कुङ्कुमस्याभूद्रन्धभेदकदर्थना ॥ २० ॥
 अच्छिन्नेनान्नसञ्चेण विजेयश्वरवासिना ।
 उदरे मेदुरे सिद्धः प्रणामो यत्नतो विभोः ॥ २१ ॥
 अन्नसञ्चमविच्छिन्नं कृत्वा शूरपुराध्वना ।
 शुलकस्थाने व्यधाद्राजा भारिकानभिसारिकान् ॥ २२ ॥
 शुणी शूखो निराचारः साचारो यवनो द्विजः ।
 नापोवि यस्तदञ्चेन कदम्मीरेषु स नाभवत् ॥ २३ ॥
 शंभुश्रीपतिधातुजहुमनुभिः पूर्वं रवेरन्वये
 जातेनापि कृतः श्रमस्त्रिपयगा गङ्गैव जाता नदी ।
 तेषां स्वार्थमभूद्सो नरपतिः सोयं परायें पुन-
 देशोस्मिन् सुविद्या नदीर्नवनवा नानापथः कृष्णान् ॥ २४ ॥

तृतीया राजतरक्षिणी ।

१५५

नवीनोदारकेदारभूम्युत्पन्नः प्रतिस्थलम् ।

कृष्टा धान्यफलैः पुष्टा हष्टाः पर्वतसंनिभाः ॥ २५ ॥

धान्यकृष्टच्छलाचूर्णं सामूद्रात्याः कुचस्थली ।

प्राप्तोपाया ग्रजा यस्माद्बृहिमापदिने दिने ॥ २६ ॥

तुर्लभोपद्रवानिष्टा यत्रयत्राभवत्क्षितिः ।

ससुम्य इव सस्याढ्यां तत्र तत्राकरोऽनुपः ॥ २७ ॥

न तत्स्थलं न कान्तारो न स देशो न साटवी ।

यत्र नानीय कुल्याः स्वाः स्वनामाङ्काः पुरीर्द्यधात् ॥ २८ ॥

न सा नदी न तत्क्षेत्रं न स आमो न सा पुरी ।

न तत्स्थानं न यद्राजा जैननामाङ्कितं कृतम् ॥ २९ ॥

यत्र यत्राभवत्क्षित्तः प्रदेशस्तत्र कुल्यया ।

व्यधाद्राजा सरः पक्षिविसश्टङ्गादभूषितम् ॥ ३० ॥

धन्यो वारिधरो धरोपकरणोद्युक्तः सदा जीवनै-

र्यः सिन्धोः सलिलं निरर्थकतया निन्ये निकृष्यान्वहम् ।

कान्तारेष्वफलेषु केषु रुचिरं मुञ्चत्यभीक्षणं यत-

स्तत्सेकोदितसर्वशस्यविभवो लोकः सुखी जायते ॥ ३१ ॥

लोके डल इति ख्यातं यदगाथं सरोवरम् ।

तस्य प्रतिष्ठा प्रस्तावाद्वर्णनं कियते मनाक् ॥ ३२ ॥

आ राजधान्या यदीर्धं सुरेश्वर्याः सरोवरम् ।

नौकारुढोचरक्षित्यं व्योम्नीवेन्दुः सुनिर्मले ॥ ३३ ॥

अरित्रपत्रा यत्रान्तः सोहीनाः पटसुन्दराः ।

पोता इवाद्वचनपोता राङ्गः शाकुनिकान्विताः ॥ ३४ ॥

तिलप्रस्थागता यत्र तटिनी विपुरेश्वरात् ।

संगच्छते सुट्ठां यहुङ्कां द्रष्टुभिवोत्सुका ॥ ३५ ॥

श्रीपर्वतोपि षट्कोशस्तीर्थज्ञानफलेप्सया ।
 स्वसङ्गातिच्छलाद्यत्र मज्जतीव दिवानिशम् ॥ ३६ ॥
 शैवलन्ति द्रुमा यत्र कमठन्ति च पर्वताः ।
 पुर्यश्च नागलोकन्ति जलान्तर्यत्र विम्बिताः ॥ ३७ ॥
 यच्छलन्तृणभूशालिकुलानि सरसीरुहाम् ।
 तत्सौगन्ध्यमिवाद्रातुमानतानीक्षते जनः ॥ ३८ ॥
 यल्कायुगलोब्रेक्षास्त्रोदयद्वयसंभ्रमात् ।
 जाने याति रविः कुर्वन्प्रत्यद्यमयनद्वयम् ॥ ३९ ॥
 यत्र तीरे सुरेश्वर्याः क्षेत्रं भुक्तिविमुक्तिदम् ।
 वाराणस्यधिकं भाति तीर्थराजिविराजितम् ॥ ४० ॥
 विहारैरप्रहरैश्च मठैः सुकृतकर्मठैः ।
 आश्रमैरथमै राजवासैः स्वर्गोपमां व्याधात् ॥ ४१ ॥
 दीर्घश्चतुष्किकाहस्तैर्नृत्यन्त इव सूनृताः ।
 हद्यन्ते ये जनैर्दूराद्येमच्छत्रवरोदराः ॥ ४२ ॥
 येषां सिद्धसुरी नाम प्रसिद्धं नृपतेर्गृहम् ।
 स्वसौधैः कुरुते सिद्धविमानावलिविभ्रमम् ॥ ४३ ॥
 जीर्णा देवालया यत्र राजधान्यन्तरीकृताः ।
 धृत्यौन्नत्या निजस्थित्या सत्यार्थी भूमुजा कृताः ॥ ४४ ॥
 यत्र सर्वतुण्ठेदनिर्भेदोत्पन्नभूस्थली ।
 संचारिण्युर्वरा राज्ञां सफला विहिता धिया ॥ ४५ ॥
 एकत्र देशे यत्रान्तःसङ्गं श्रीजैनवाटिका ।
 योगिनां पात्रपूजार्थं कुर्तं भोगाकृतस्मयम् ॥ ४६ ॥
 मध्यपुष्करिणीमध्यसंकान्तः स्वादलिप्सया ।
 यत्रैति द्विजराजोपि योगिचक्रान्तरे भ्रुवम् ॥ ४७ ॥

भूपतिमोऽजयन्योगिसहस्रं मीलदीक्षणम् ।
 निष्कम्पमकरोश्चित्यं किं तृश्या किं समाधिना ॥ ४८ ॥

आहारमनु तीव्रोद्यत्कीर्त्या रसवतीश्चियाँ ।
 दिवीव क्रियते यत्र सर्वा रसवती प्रजा ॥ ४९ ॥

पकान्नराशयोदभा यत्राप्नमुभ्रमप्रदाः
 विभ्रत्यभ्रभ्रमच्छुभ्रशरदभ्रशियोपमाम् ॥ ५० ॥

यत्राधर्ममृगं हन्तुं शृङ्गनादमियाहृवम् ।
 संमिलत्सारसारावं श्रूयते मृगयारवः ॥ ५१ ॥

सामोदकामनिर्मुकमोदका यत्र योगिनः ।
 श्रमधर्मोदका जग्धेजाता राज्ञः प्रमोदकाः ॥ ५२ ॥

योगिस्फुरत्करक्षिष्टदधिदिग्धाशनच्छलात् ।
 योगाच्छशिकलास्नावास्तत्रैवान्त इवाद्युतन् ॥ ५३ ॥

मारी नाम नदी तस्माद्वितस्तान्तरमागता ।
 केवलं याभवत्पौरस्नानपानप्रयोजना ॥ ५४ ॥

हस्तिकर्णामिधे क्षेत्रे युक्त्या राजा प्रवेशिता ।
 सिन्धुसंगमपर्यन्तं निर्मिता शालिनालिनी ॥ ५५ ॥

मृतानां देहदाहेन स्वर्गदो नगरान्तरे ।
 स मारीसंगमः ख्यातो जातः सङ्घाद्वितस्तथा ॥ ५६ ॥

दुक्षेत्रपालाः कालेन किंकराः पञ्चवारिकाः ।
 पौरेभ्यः शबदाहोत्थमगृह्यशुल्कमन्वहम् ॥ ५७ ॥

मतिप्रत्यये राजा विहसः स मयैकदा ।
 दण्डयित्वा किरातांस्तान्शशवशुल्कं न्यवारयत् ॥ ५८ ॥

ततः प्रभृति तत्स्थाने विमाना नगरान्तरे ।
 दद्यन्ते दर्शनद्वेषिम्लेच्छानां हृदयैः समम् ॥ ५९ ॥

निर्गंला वयं जाता इतीव शिविकारकैः ।
 छब्रहस्तैः प्रनृत्यन्तो हश्यन्ते वाद्यनिस्वनैः ॥ ६० ॥
 दिगन्तरीयया रीत्या यत्र राज्ञाप्यवारिताः ।
 प्रियानुगमनं नार्थश्चितामारुद्धा कुर्वते ॥ ६१ ॥
 अर्थसंघोपकारार्थं पौराणां सुकृती नृपः ।
 विहारं वहुविस्तारं तत्संगमतटे व्यधात् ॥ ६२ ॥
 स च हाजीविहारश्च पारावारे पुरद्वये ।
 गृहश्रेणिमणिद्वातनायकश्रियमापतुः ।
 अन्याः प्रतिष्ठास्तत्कालं राजा स्वस्थेन कारिताः ॥ ६३ ॥
 श्रीहर्षो नृपतिर्बभूव कविताराज्ये तदा येभवन्
 सर्वे ते कवयः किमन्यदपि ते सूदाः स्त्रियो भारिकाः ।
 सन्त्यद्यापि कृतानि तैः प्रतिगृहं पद्यानि विद्यानिधी
 राजा चेदूणवान् गुणेषु रसिको लोको भवेत्तादशः ॥ ६४ ॥
 छात्रशाला विशालास्ता धर्मार्थं गुणशालिना ।
 कृता याभ्यः श्रुतः शब्दस्तर्कव्याकरणोद्भवः ॥ ६५ ॥
 आचार्यपुस्तकावाससहायाद्वस्त्रृद्धिभिः ।
 पाठ्यनस्तर्विद्यानां वर्धयामास मण्डलम् ॥ ६६ ॥
 न विद्यासुखयोः संधिस्तेजस्तिमिरयोरिव ।
 इति व्यर्थं वचश्चके मुनीनामभयप्रदः ॥ ६७ ॥
 सौराज्यसुखिते देशे विद्याभ्यासपरायणे ।
 अकाङ्क्षीत्सर्वदारोग्यं नृपतेः स्वस्य चान्वहम् ॥ ६८ ॥
 राज्योत्पत्त्या नृपस्तादकुष्टेभूत्त प्रतिष्ठया ।
 यथा पण्डितसामडया यामन्यामविदद्रुणैः ॥ ६९ ॥
 येषां स्वप्रेपि पाण्डित्यं नाभूजातुच्चिदन्वये ।
 तेषि भूप्रसादेन जाताः पाण्डित्यमण्डिताः ॥ ७० ॥

वर्धिता जीवनोपायै देवेन फलदाः सदा ।
 याताः सहस्रशास्त्रत्वं विद्याः कल्पलता इव ॥ ७१ ॥
 न सा विद्या न तच्छुल्पं न तत्काव्यं न सा कला ।
 श्रीजैनभूपते राज्ये नाभूद्या प्रथिता भुवि ॥ ७२ ॥
 विदुषां मान्यतां दृष्टा भूपतेर्गुणिवान्धवात् ।
 काङ्क्षन्ति स्मापि सामन्ताः पाण्डित्यं नित्यमादरात् ॥ ७३ ॥
 निदाधकाले विषमः प्रतापो
 दहेद्वरित्यां तुणगुल्मपूगान् ।
 बन्धो न केषां घनकाल एको
 यो जीवनैस्तान्विततान्करोति ॥ ७४ ॥
 सिकंद्रधरनाथो यवनैः प्रेरितः पुरा ।
 पुस्तकान् सकलान् सर्वांस्तुणान्यग्निरिवादहत् ॥ ७५ ॥
 तस्मिन्काले बुधाः सर्वे मौसुलोपद्रवाज्जवात् ।
 गृहीत्वा पुस्तकान् सर्वांत्ययुर्दूरं दिगन्तरम् ॥ ७६ ॥
 किमन्यद्विजवदेशो सर्वे अन्या मनोरमाः ।
 कथावशेषतां याताः पद्मानीव हिमागमे ॥ ७७ ॥
 सुमनोवल्लभेनात्र राजा भूपयता क्षितिम् ।
 नवीकृताः पुनः सर्वे मधुनेव मधुब्रताः ॥ ७८ ॥
 पुराणतर्कमीमांसाः पुस्तकानपरानपि ।
 दुरादानात्य वित्तेन विद्वद्द्वयः प्रत्यपादयत् ॥ ७९ ॥
 मोक्षोपाय इति स्यातं वासिष्ठं ब्रह्मदर्शनम् ।
 मन्मुखादश्टुणोद्राजा श्रीमद्वालमीकिमापितम् ॥ ८० ॥
 श्रुत्वा शान्तरसोपेतां व्याख्यां स्वप्रेषिति तो नृपः ।
 अस्मार्थादभिकाः कान्ता हावभावकिया इव ॥ ८१ ॥

यो यज्ञापाप्रबीणोस्ति स तद्वापोपदेशभाक् ।
 लोके न हि जना नानाभाषालिपिविदोखिलाः ॥ ८२ ॥
 इति संस्कृतदेशादिपारसीवाग्विशारदैः ।
 भाषाविपर्ययात्तच्छास्त्रं सर्वमचीकरत् ॥ ८३ ॥
 धातुवादरसप्रन्थकल्पशास्त्रोदितानगुणान् ।
 यवना अपि जानन्ति स्वभाषाक्षरवाचनात् ॥ ८४ ॥
 दशावतारपृथ्वीशप्रन्थराजतरक्षिणीः ।
 संस्कृताः पारसीवाच्चा वाचकार्हास्त्वकारयत् ॥ ८५ ॥
 म्लेच्छैर्बृहत्कथासारं हाटकेश्वरसंहिताः ।
 पुराणादि च तद्युक्त्या वाच्यते निजभाषया ॥ ८६ ॥
 कश्चिच्छूत्वा शुचिरुचि चिरं धर्मशास्त्रं पवित्रं
 धर्ते चित्ते पट इव सितो रञ्जनं तत्कियां यः ।
 आकर्ण्यान्ये प्रतिदिनमसुं पश्चिनीपत्रतुल्याः
 कुल्याधारा अपि धृतगुणा गृहते तज्ज किञ्चित् ॥ ८७ ॥
 नौवन्धनगिरेयात्रामाकर्ण्यादिपुराणतः ।
 तीर्थयात्रोत्सुकं राज्ञः कदाचिदभवन्मनः ॥ ८८ ॥
 एकोनचत्वारिंशत्वे पितृपक्षान्त्यवासरे ।
 यात्रा दिवक्षया भूयो जगाम विजयेश्वरम् ॥ ८९ ॥
 नानावर्णाशुकच्छब्दैः प्रेक्षकैः परिपूरितम् ।
 पुष्पाकीर्णमिवोद्यानमद्राक्षीद्रङ्गमण्डलम् ॥ ९० ॥
 यत्र वान्दरपालाच्चा राजानो वीक्ष्य सद्वलाः ।
 तद्वर्षे दर्शनायाता हर्षमन्वभवन्निति ॥ ९१ ॥
 गगनं तारकापूर्णं दीपाढ्यं रङ्गमण्डपम् ।
 यत्रान्योन्यं तुलां चक्रे रात्रौ कविद्युधार्चितम् ॥ ९२ ॥

अमावस्यादिने प्रात्सैर्नानानागरिकामुखैः ।
 शुशुमे शुभदं यत्र शतचन्द्रं भुवस्तलम् ॥ ९३ ॥
 दीपबृक्षो नृवाहोपि यत्र रक्षान्तरे स्फुरन् ।
 दध्रे तारकमध्योद्यत्कृतिकर्षेचयोपमाम् ॥ ९४ ॥
 विजयेशादथोत्थाय भूपः पुत्रद्वयान्वितः ।
 पद्मचामुलहृच दुर्मार्गं प्रपेदे वासरैखिभिः ॥ ९५ ॥
 हङ्का क्रमसरोविष्णुपादमुद्राकृतिं प्रभुः ।
 पादप्रणामजानन्दमविन्दमकिसुन्दरः ॥ ९६ ॥
 ब्रह्माच्युतेशगिरयः पतत्तोयरवच्छलात् ।
 अकुर्वन्कुशलप्रश्चं हरांशजमहीमुजे ॥ ९७ ॥
 कस्तूरीकुसुमश्यामां कोष्ठागारावर्णिं गिरेः ।
 हङ्का तुष्टो नृपथेष्टो योगीवेष्टां हरेस्तनुम् ॥ ९८ ॥
 अथ नौकां समारुहा धीवरैः पञ्चवैर्वृताम् ।
 धृत्वा मां सिंहभट्टं च चचार सरसोन्तरे ॥ ९९ ॥
 गीतगोविन्दगीतानि मत्तः श्रुतवतः प्रभोः ।
 गोविन्दमकिसंसिको रसः कोप्युदभूतदा ॥ १०० ॥
 कुञ्जप्रतिश्रुतो मङ्गीतनादस्तदावयोः ।
 अनुगीत इवात्रस्थैः किंनरै राजगौरवात् ॥ १०१ ॥
 क्षणं सरोन्तश्चरतो हिमबृष्टिनिमाद्विभोः ।
 भक्तिप्रतैरिवोन्मुक्तं देवैः कुसुमवर्णेणम् ॥ १०२ ॥
 हङ्का सरोन्तरे श्वेता हिमान्यो भ्रमणाकुलाः ।
 तीर्थस्तानासकैलासशङ्खमङ्गिम्रमं व्यधुः ॥ १०३ ॥
 सत्यं विष्णववतारः स येन भक्त्या प्रदक्षिणम् ।
 त्रीन्वारानकरोभूतं शातुं स्वकमविक्रमम् ॥ १०४ ॥

योभूदागमसिद्धार्थो नौबन्धनगिरिस्तदा ।
 प्रत्यक्षार्थः कुतो राजा वद्वा नौकां यदागतः ॥ १०५ ॥
 सकुमारसरो यावत्सुकुमारं स्मरन् पथि ।
 स कुमारो म्भुपानेन सुखं पुण्यमिवासदत् ॥ १०६ ॥
 शृण्वन् स्थानाभिधाः पुण्याः स्पृशं स्तीर्थजलं शुभम् ।
 पिवन् सतुहिनं तोर्यं पद्यन्वनतरुश्रियम् ॥ १०७ ॥
 जिव्रञ्जीषधिपुण्याणि पञ्चेन्द्रियसुखप्रदाम् ।
 तीर्थयात्रां विधायेत्यं नगरं प्राप भूपतिः ॥ १०८ ॥
 इति राजतरङ्गिण्यां क्रमसरोयात्रावर्णनं नाम पञ्चमः सर्गः ।

षष्ठः सर्गः ।

ततः क्रमसरस्तुल्यं राजा पद्मपुरान्तरे ।
 तत्कौतुकापनोदाय चक्रे जैनसरो नवम् ॥ १ ॥
 कुलत्कुङ्कुमपुण्यौ वश्यामीभूतस्यलच्छलात् ।
 शरदीवागता प्रीत्या यमुना यत्सरोवरम् ॥ २ ॥
 कुलोद्धरणनागास्यमण्डिते यत्तदे नवम् ।
 राजद्राजगृहं राजा राजराजोपमो व्यधात् ॥ ३ ॥
 उच्चैः पदस्थममलं रुचिरञ्जिताशं
 संपूर्णमण्डलमखण्डकलाकलापम् ।
 राजानमीशमवलोक्य हतोपतारं
 काङ्क्षन्ति के न नितरामपि दूरसंस्थाः ॥ ४ ॥
 दिगन्तरीया भूपालाः श्रुत्वैतद्गुणगौरवम् ।
 नानोपायनवर्यैवर्वर्षुर्नितराममुम् ॥ ५ ॥
 वेगेन जितवायुं स्वं ताजिकास्यं तुरंगमम् ।
 उपदां व्यस्तुजत्सस्यादुच्चैः पञ्चनदप्रभुः ॥ ६ ॥

तृतीया राजतरक्षिणी ।

१६३

किनरोश्वसुखः स्थातः कण्ठाच्छ्रव्यं न वेत्यसौ ।
 इतीव नाट्यं यो दर्पद्वरारुढोकरोत्पथि ॥ ७ ॥
 प्रवालहस्तः सद्रशिमः सुखलीनः सुलक्षणः ।
 यथासावहमित्यं यो नासहिष्टास्य ताडनम् ॥ ८ ॥
 पादैश्चतुर्भिः शुभ्रो यो मुखमध्येन चावहत् ।
 कल्याणपञ्चकर्त्त्यार्ति कल्याणाभरणोज्ज्वलः ॥ ९ ॥
 माणडव्यगौडभूमीशः खलुच्यो यो महीपतिः ।
 अतृतुपन्दरन्दामनामवस्त्रैरुपाहितैः ॥ १० ॥
 इतो ह्यस्मै नृपो भव्यं काव्यं कुत्वा स्वभाषया ।
 ग्राहिणोद्व्यसंयुक्तं सव्यसाच्यत्रजोपमः ॥ ११ ॥
 सोव्यनवैः पदार्थैर्न तथा तुष्टो महीपतेः ।
 सालंकारैर्यथा भूपकाव्यस्यातिमनोहरैः ॥ १२ ॥
 वस्त्रं नारीकुञ्जराख्यं कुम्भराजो विसर्जयन् ।
 अहरद्दृदि तच्छेषनारीकुञ्जरकौतुकम् ॥ १३ ॥
 राजा दुगरसेहाख्यो गोपालपुरवलुभः ।
 गीततालकलावाच्यनाट्यलक्षणलक्षितम् ॥ १४ ॥
 संगीतचूडामण्याख्यं श्रीसंगीतशिरोमणिम् ।
 राजे गीतविनोदार्थं गीतग्रन्थं व्यसर्जयत् ॥ १५ ॥
 तस्मिन्रात्रि दिवं याते कीर्तिसिन्धौ महीपतिः ।
 तत्पुत्रः पितृवत्रीतिमरक्षतप्रहितोपदः ॥ १६ ॥
 मण्डलीकाविषो राजा सुराश्रूनगराविषः ।
 ग्राहिणोकृपतेः प्रीत्या ललामकमनीयकम् ॥ १७ ॥
 चित्रवर्णालुसत्पश्चलक्ष्यशोभान्महीपतेः ।
 पक्षिणो मुचुकुन्दाख्यानप्राहिणोदक्षिसुन्दरान् ॥ १८ ॥

जिधांसया चरन्सोपि भूपतेः प्राकृतैर्गुणैः ।
 वद्दो हिस्त्रोपि डिलेशो वलूको रखुकोपमः ॥ १९ ॥
 कच्छिच्छ्रीराजहंसस्य राजहंसयुगं ददौ ।
 अन्ये हंसा यदुत्पन्ना राजहंसमरञ्जयन् ॥ २० ॥
 सरःस्वन्तर्मन्तस्ते निर्दारा: पङ्किपावनाः ।
 तरङ्गतरलोत्कुलश्वेतोत्पलतुलां दधुः ॥ २१ ॥
 खुरासानमहीपस्य यस्यैवाज्ञा हयप्रभोः ।
 मूर्धा मन्दारमालेव ध्रियते दिग्धीश्वरैः ॥ २२ ॥
 यस्यायुधोर्जितकरा: किंकरा: सुभयंकरा: ।
 यमस्य चार्पितकरा व्यचरन्धरणीतले ॥ २३ ॥
 उत्तराशाधिषो मिर्जाभोसैदः स महीभुजे ।
 उच्चाश्ववेसरीयुक्तं व्यस्तुजत्सोपधिं चरम् ॥ २४ ॥
 कतेफसोफसग्लातस्यातवस्थाद्युपायनैः ।
 महम्मदसुरत्राणो गुर्जरीशोप्यतृष्टुपत् ॥ २५ ॥
 गिलानमिस्त्रमकादिदेशाधीशा हितेच्छया ।
 दुर्लभोपायनैस्तैस्तैर्ने के भूपमरञ्जयन् ॥ २६ ॥
 अनल्पाः शिलिपनः कल्पवृक्षकल्पमसुं न के ।
 भृङ्गा इवाययुर्दूराच्छिलपकलिपतकल्पनाः ॥ २७ ॥
 काश्मीरिका अथाभ्यस्य तुरीयेमादिचातुरीम् ।
 कौशेयकं वयन्त्यद्य बहुमूलयं मनोहरम् ॥ २८ ॥
 औणाः सोफादयो वस्थाविशेषा दूरदेशजाः ।
 काश्मीरिकाश्च भान्त्यद्य समर्थास्ते नृपोचिताः ॥ २९ ॥
 विचित्रवयनोत्पन्ननानाचित्रलताकृतीः ।
 दध्वा चित्रकरा येषु जाताश्चित्रार्पिता इव ॥ ३० ॥

अनन्ततनुसंतानवर्णविच्छिन्निसुन्दरः ।
 वभौ कौशेयकाख्यातो देशो वेशाश्र भूपतेः ॥ ३१ ॥
 नानावर्णविशेषचित्रकटकालंकारसारोचितो
 विद्यामानवराजितेतिसुखदः कौशेयताख्यातिमान् ।
 श्रीमान्नित्यमहोज्ज्वलोतुलगुणः सत्तन्त्रसंपत्तिभृ-
 द्राजा तेन विशेषितो निजधिया वेशोपि देशोपि वा ॥ ३२ ॥
 इति जैनराजतरङ्गिण्यां चित्रोपचयशिलपवर्णनं नाम षष्ठः सर्गः ।

सप्तमः सर्गः

दाता भवेत्क्षितिपतिर्यदि सादरोय
 लोकोपि दर्शयति तत्स्वकलाकलापम् ।
 वर्षासु वर्षति घनो यदि चातकोपि
 नृत्यन्मुदा भवति तज्जनरञ्जनाय ॥ १ ॥
 अथोत्तरपथादानख्यातकीर्तमहीभुजः ।
 रज्जुभ्रमणशिलपः कोप्यागाद्यवनोन्तिकम् ॥ २ ॥
 विशप्रस्थाभिघे स्थाने कदाचिद्यवतोत्सवे ।
 तं द्रष्टुमगमद्राजा परिवारविभूषितः ॥ ३ ॥
 धनुर्दण्डशतायामान्तरस्थान्दीर्घरज्जुभिः ।
 उच्चानस्तम्भानवद्भात्स स्वशिलपप्रथनोदयतः ॥ ४ ॥
 अभवनकलुपास्ते ये नागा रज्जुपुरादिषु ।
 भाविस्वभक्तभूपालदेहनिष्टेक्षणादिव ॥ ५ ॥
 अयो भूमागलझैकरज्जुमार्गेण निर्भयः ।
 आरोहमकरोत्तत्र पतञ्जीव नभोन्तरे ॥ ६ ॥
 निपातास्त्वलितां तत्र लोकचित्तानुरञ्जिकाम् ।
 कवितामिव शिलपेज्याचित्रां पदगति व्यथात् ॥ ७ ॥

अनीचवर्तिनस्तस्य ग्रहस्येव फलप्रदा ।
 सुरदिमराशिगस्यालं वभूवाश्चर्यभूर्णाम् ॥ ८ ॥
 कृत्वा सुखं सुखिरं सुचिरं विद्याता
 दुःखं पुनर्जनपदे जनयत्यस्यम् ।
 वर्षं प्रददर्शं जलदः कृषिकर्पहेतुं
 नेतुं फलं वितनुते करकाविकारम् ॥ ९ ॥
 सौराज्यसुखिते देशे नरेशे निरुपद्रवे ।
 अकस्माद्वः सहाजातानुत्पातान्ददशुर्जनाः ॥ १० ॥
 इत्यातङ्कागमे सेतुहेतुः सर्वजनक्षये ।
 अथोत्तरदिशा रात्रौ धूमकेतुरदश्यत ॥ ११ ॥
 दीर्घपुच्छोच्छलत्कान्तितलंतुकपटाङ्गुवम् ।
 कालेन दुघणं क्षितं क्षयायेव महीक्षिताम् ॥ १२ ॥
 मासद्वयं स्फुरञ्जासीत्स व्योग्नि विमले सदा ।
 सदये हृदये राजश्चिन्तौधोनिष्ठशङ्कया ॥ १३ ॥
 अदश्यन्त सदा श्वानो विकोशन्तः पुरान्तरे ।
 शुचेव रुदिताक्रन्दा भाविविद्वेक्षणादिव ॥ १४ ॥
 एकपक्षेभवच्चन्द्रसूर्यग्रहणसंस्थितिः ।
 एकपक्षमिवादातुं राज्यं राजविपर्ययात् ॥ १५ ॥
 सूर्यसंक्रान्तयः कूरदिनेष्वापास्तदा विशाम् ।
 भाविकूरफलोत्पादसादचिन्तनभीतिदाः ॥ १६ ॥
 मन्त्रिर्माता क्षयंयास्यत्ययं किमिति दुःखिता ।
 राजधान्यरुदच्छ्रुतलोलूकध्वनिच्छलात् ॥ १७ ॥
 हष्टोम्बरे द्वितीयस्यां सुधांशुस्तत्र तैर्जनैः ।
 उत्तान इव भूपेशमन्यं सूचयितुं विशाम् ॥ १८ ॥

अत्रान्तरे महाघोरमनावृष्टिकृतं भयम् ।

उद्भूदन्यदेशेषु दुर्भिक्षोपद्रवासहम् ॥ १९ ॥

भिक्षुकानन्यदेशीयानप्रेतरूपानिवागतान् ।

दद्धापृच्छचृपस्ते च वार्ता तस्यावृवन्निति ॥ २० ॥

राजनदेशेष्वनेकेषु वृष्टयभावात्समन्ततः ।

सर्वान्तहृत्काल इव दुष्कालः समुपस्थितः ॥ २१ ॥

दुर्भिक्षेण प्रभवता मणीनां सा महार्धता ।

नीता नीचेन साधूनामिव सर्वोपयोगिनाम् ॥ २२ ॥

भुजते श्वादयोन्योन्यं पिशितं क्षुदुपद्रुताः ।

तत्तच्छून्यगृहान्तःस्थनिःशेषितशब्दजाः ॥ २३ ॥

स्पृष्टेच्छिष्टतया हृष्टप्रायश्चित्तादिनिष्ठिताः ।

क्षुधा द्विजवरा देव प्रयाताः सर्वमस्यताम् ॥ २४ ॥

कापि विप्रख्लियस्तत्तदभश्यान्वीक्षणक्षमाः ।

पकान्नं सविषं भुक्ता स्वमन्यांश्च व्यसूनव्यधुः ॥ २५ ॥

अवृष्टया वसति त्यक्ता गते कापि मृते जने ।

शून्या के न पुरग्रामा हृष्टा राजनपदे पदे ॥ २६ ॥

प्रीतिं खेहं च दाक्षिण्यं पत्न्यां पुत्रे पितर्येषि ।

कुक्षिभरिः क्षुदुत्तसो विस्मरत्यवनौ जनः ॥ २७ ॥

खुरासानावनीशकं विकान्त्या शत्रुभूमिगम् ।

अज्ञाभावाद्वन्मित्रमभिषेणे निर्गतम् ॥ २८ ॥

मिर्जाभोसैदनामानं सुरत्राणं रणान्तरात् ।

इराकभूपतिर्वद्वावधीत् कोटिवलान्वितम् ॥ २९ ॥

तस्य दुर्योधनस्येव वदस्य हरणक्षणे ।

अभूत्संख्यान्तरे संख्यतुरुष्कनृपतिक्षयः ॥ ३० ॥

देशोपद्मूतुष्कालबलावलविपर्ययात् ।
 अन्योन्यनृपयुद्देन विष्णो देव पदे पदे ॥ ३१ ॥
 सुखप्रदं भवदेशं श्रुत्वाज्ञादिसमृद्धिभिः ।
 आगतांस्तत्क्षमापाल रक्षास्मान्विक्षतान् क्षुधा ॥ ३२ ॥
 श्रुत्वेतिवार्तामार्ता तां जानश्चिव निजां प्रजाम् ।
 द्रव्यकोटिं ददौ राजा तदथें करुणाकुलः ॥ ३३ ॥
 अत्रान्तरे स्वयं सिद्धकृतं स्वयपरं महत् ।
 समस्तं वहिना दग्धं शून्यारण्यभिवाभवत् ॥ ३४ ॥
 क्रमराज्यस्फुरत्प्राज्यराज्यतन्त्रकियाङ्कितम् ।
 भूर्जभाणडादि तत्रस्थं समस्तं भस्मसादभूत् ॥ ३५ ॥
 आहो जैनगिरिक्षेत्रे सप्तमांशोत्र भाविभिः ।
 इति तात्रमये पट्टे कल्पं यस्यां व्यधानृपः ॥ ३६ ॥
 श्रीमातैनोल्लावदेवो नरेशो
 याचे भूपान्भाविनो जैनगिर्याम् ।
 कृष्णोत्पाठ्य स्वैर्धनैर्भूर्मयात्र
 तस्या आहः सप्तमांशो भवद्दिः ॥ ३७ ॥
 जलावतरणं कृत्वा गिरीनुलहृच मल्कृतः ।
 पुण्यकेतुरयं सेतुर्वर्धनीयः शुभेच्छया ॥ ३८ ॥
 इत्थं तात्रमये पट्टे श्रीवकाशीशनिर्मिता ।
 प्रशस्तिरासीत्तां राजधानीवही ररक्ष च ॥ ३९ ॥
 प्रदीपः सुकृतोत्कर्ष इवास्यैव महीपतेः ।
 अरक्षद्राजधानीं तां मध्यस्थामपि पावकः ॥ ४० ॥
 श्रुत्वा दग्धं पुरं राजा शुचा दग्धो विदग्धधीः ।
 अचीकरक्षवं तूर्णं चारु दारुमयैर्गृहेः ॥ ४१ ॥

राजा वराहसूलोयां राजधानीं पुरा कृताम् ।
 आनीय विदधे तत्र राजावासं नवं महत् ॥ ४२ ॥
 तन्त्रायकनृपागारं सेतुमत्तोमिभतं नवम् ।
 क्रमराज्यश्रियो हारं सारं सुव्यपुरं व्यधात् ॥ ४३ ॥
 सेतुमत्तोमिभते तत्र गृहश्रेणिमणिवजे ।
 राजधानी स्फुरच्छद्वा धते मध्यमणिश्रियम् ॥ ४४ ॥
 मानुष्यकं नववसन्तमिवाप्य हृदयं
 लोका लता इव वसन्ति नवे वनेस्मिन् ।
 तद्वान्धवा रुचिकरा इव पुष्पपूरा:
 स्थित्वा दिनानि कतिचिच्छतुरं प्रयान्ति ॥ ४५ ॥
 विहगेष्विव जातपक्षपूरा:
 पुरुषेषु प्रभवेत्कुद्भवर्गोः ।
 सुखगत्युचितोषि तत्पतिष्ठो
 न चिरं तिष्ठति कायकष्टदायी ॥ ४६ ॥
 अत्रान्तरे दिवं याता सा बोधाखातोनाभिधा ।
 श्रीमत्सेदान्धयोदन्धवन्दिका नृपतिप्रिया ॥ ४७ ॥
 यत्संयोगसुखं प्राप्य सोऽशासीत्सफलं वयः ।
 तद्वियोगादिदधाङ्गः सर्वं शून्यमिवाविदत् ॥ ४८ ॥
 त्वस्तो राजेन्दुना सिन्धुदेशो यो गुणसुन्दरः ।
 स्वत्राणेन सुरत्राणपदे ग्राणाधिकप्रियः ॥ ४९ ॥
 श्रीक्यामदेन सिन्धीशं भागिनेयं सुतोपमम् ।
 एवराहिमनाम्ना तं हतं युद्धेष्टषोऽनृपः ॥ ५० ॥
 परमाश्वासनोपायः सुखे दुःखे च योभवत् ।
 तदा तन्मरणं राजा भुजच्छेदमिवाविदत् ॥ ५१ ॥

दर्यावखानादिमृतौ याभून्मन्त्रिसभा नवा ।
 लीलामित्रैः समं सर्वा सा यथौ स्मरणीयताम् ॥ ५२ ॥
 लसन्मदो विभुशस्कार्योत्पादितसौहृदः ।
 तत्कालं प्रमयं यातो दाता मीरखुशाह्नादः ॥ ५३ ॥
 दुर्बार्तामन्वयं शृणवक्षार्ता जानकिजां प्रजाम् ।
 स्वसुतान्योन्यवीरेण चिन्तातसो नृपोभवत् ॥ ५४ ॥
 अतीतान्वान्धवान्भृत्यान्सखीन्प्राणसमान्स्मरन् ।
 स्वात्मानमविदद्राजा यूथभ्रष्टमिव द्विपम् ॥ ५५ ॥
 अत्रान्तरे राजसूनोर्हाजीखानस्य रक्तजम् ।
 अस्वास्थ्यमुदभूमित्यं मध्यपानातिसेवनात् ॥ ५६ ॥
 शौर्यादार्थनिधेः सूनोरतिप्रियतया तया ।
 राज्यसौख्यलता राजहृदयाने फलाचिता ॥ ५७ ॥
 तदाभूनीरसप्राया तदस्वास्थ्यदवाग्निना ।
 अथानीयान्तिकं हृष्टा सविकारं भृशं कृशम् ॥ ५८ ॥
 स्नेहादित्यब्रवीद्राजा पुत्रं मन्त्रिसभान्तरे ।
 अहो पुत्रफलं लब्धं दोषासकेन पानजम् ॥ ५९ ॥
 येनेवशी दशा प्राप्ता चन्द्रेणेव क्षयावहा ।
 स्वार्थपेक्षी हितः कोपि भृत्यस्ते नास्ति रक्षकः ॥ ६० ॥
 पानव्यसनसंसकं यस्त्वामुपदिशत्यलम् ।
 कियन्तो वत नो भोगाश्चमत्कारकरास्तव ॥ ६१ ॥
 किमेकेन भवान्ग्रस्तो विषयेण पतङ्गवत् ।
 अस्मिञ्चन्मनि सामग्री येयं प्राप्तान्यदुर्लभा ॥ ६२ ॥
 प्राप्ता नैवेवशी भूयो यदि दुर्ब्यसनो भवान् ।
 किं चिरंतनवृत्तान्तैर्वृष्टचारीनां समीरितैः ॥ ६३ ॥

मध्येनातनुभूपाला हृष्टनष्टा विचार्यताम् ।
 तथा हि सबलारातिगणतूलसमीरणः ॥ ६४ ॥

मल्लेकजन्मथो योभून्मद्राज्यासिनिधानभूः ।
 तेनापि हृष्टं दुष्टं प्राङ्गनात्याक्षीत्तस्ववश्वकः ॥ ६५ ॥

तस्य पुत्रोभवच्छाहिमसोदः प्रमये पितुः ।
 सर्वं हारितवानक्षीवः कुर्वन्मन्मत्तचेष्टितम् ॥ ६६ ॥

सप्तप्रकृतिधात्वाद्यं तन्मल्लेकपुरं महत् ।
 कुपुत्रव्यसनाद्यातं देहवत्समरणीयताम् ॥ ६७ ॥

मद्यं यहुदोहितं वर्णं विभर्त्ति चवकान्तरे ।
 जाने पापप्रवृत्तानां हृदकेनैव जायते ॥ ६८ ॥

न मध्येनामुना तुल्यः शञ्चुरस्ति हि देहिनाम् ।
 सेवितो हितकुच्छुर्मद्यं हन्त्यतिसेवितम् ॥ ६९ ॥

मैरेयमदमत्ता यां कुर्वन्त्यनुचितां क्रियाम् ।
 उन्मत्तोपि न तां कुर्याद्यत्स तस्मात्पलायते ॥ ७० ॥

मध्यरूपेण वेतालः प्रविश्य हृदयं अणात् ।
 न केवां हरते प्राणान् सहासरुदितकियम् ॥ ७१ ॥

विषेण वामुना पुत्रं पीतेनासेवदशी दशा ।
 पाहि स्वं त्यज सावद्यं मध्यमध्यप्रभूत्यतः ॥ ७२ ॥

न चेत्यजसि मूढस्त्वं व्यसनार्पितमानसः ।
 अचिराद्विजितो लक्ष्म्या प्रक्षीणायुर्भविष्यति ॥ ७३ ॥

श्रुत्वेति राजपुत्रः स स्वपितुः संमता गिरः ।
 त्वदाज्ञां न विना मद्यं पिवामीत्युत्तरं व्यधात् ॥ ७४ ॥

दीप्त्युज्जितं क्षीणदशं मन्दमन्नेहभाजनम् ।
 सुतं दीपभिवेश्याभूद्गूपो मोहतमोहतः ॥ ७५ ॥

उपदेशगिरः प्रियाः श्रुतो गतभाग्येषु भवन्ति जन्तुषु ।
 विपदभ्युदये पुनः स्मृता न मयाश्रावि किमित्यरन्तुदाः ॥ ७६ ॥
 अथ स्वावसंथं गत्वा सोपिवद्यन्त्रितोपि सन् ।
 विषवद्यसनान्धानासुपदेशो निर्थकः ॥ ७७ ॥
 तावता ष्ठेहमाशङ्क्य राजपुत्रेति मन्त्रिणः ।
 आदमखानमानिन्युर्गृदलेखैर्दिग्न्तरात् ॥ ७८ ॥
 अनुजागमनत्रासाद्यथा यातोत्रजः पुरा ।
 तथात्रजागमत्रासादनुजो याति देशतः ॥ ७९ ॥
 एतत्कलहनिश्चिन्तः प्राग्वत्स्यां निजमण्डले ।
 इति बुद्धचा प्रवेशेस्य कुतोपेक्षो नृपोभवत् ॥ ८० ॥
 हाजीखानात्मजः श्रुत्वा तं पितृव्यं समागतम् ।
 युयुत्सुः प्राप पर्णोत्सं त्यक्ता राजपुरीं ततः ॥ ८१ ॥
 आन्द्रोटकोटमासाद्य भ्रातृपुत्रपितृव्ययोः ।
 काइमीरागमनदेशादभवद्युद्धमुद्धतम् ॥ ८२ ॥
 हृष्टं हसनखानस्य क्षमित्वं बलशालिनः ।
 विना पैतामहीमाङ्गां नागादेशोत्सुकोपि सन् ॥ ८३ ॥
 अग्रजेभ्यन्तरं प्राप्ते द्वारस्ये लक्षिते पितुः ।
 हाजीखानोनुजयुतो युक्त्या साम प्रयुक्तवान् ॥ ८४ ॥
 दिव्यं मौसुलदेवेन ते कुत्वापि परस्परम् ।
 नात्यजन्हृदयाद्वैरं कार्यमौर्णा इवांशुकाः ॥ ८५ ॥
 अहो गुहायामेकस्यां प्राप्ता सिंहचतुष्यी ।
 एतदन्योन्यवैरोत्थो नाशोयं समुपस्थितः ॥ ८६ ॥
 राज्ञो देशस्य खानानां परिवारस्य मण्डले ।
 सर्वास्तान्मिलितान्द्वा प्रोवाच सकलो जनः ॥ ८७ ॥

अत्रान्तरे द्र्योद्विष्टं कनिष्ठं श्रेष्ठमात्मजम् ।
 विचार्यानीय वहामखानं स विजनेवचीत् ॥ ८८ ॥

वहाम ज्येष्ठो भ्रातार्य द्विष्टो तुश्चेष्टितैः कृतः ।
 स्मृतपूर्वापकारोयं हितो जातु न ते भवेत् ॥ ८९ ॥

अन्यं यं सेवसे भक्त्या दुराशाप्रस्तमानसः ।
 स कर्थं स्वं सुतं ल्यक्ला कार्यं त्वां समपेक्षते ॥ ९० ॥

तस्मात्त्वं पैशुनाचारं मा कृथा भाविदुःखदम् ।
 मदेकशरणो भूत्वा कालं नय ततोचिरात् ॥ ९१ ॥

प्राप्स्यन्ति संपदः सर्वा न्यायमार्गस्थितस्य ते ।
 अन्यथा तैलततायः कटाहफरणीनिभः ॥ ९२ ॥

तद्वैरानलमध्यस्थो मुग्ध दग्धो भविष्यसि ।
 श्रुत्वेति स पितुर्बाक्यं मुग्धवीरब्रवीदिदम् ॥ ९३ ॥

देव मे पितृवत्स्तेहं हाजीखानः करोत्यलम् ।
 सेव्यः स एव मे भाति तं त्यजे नैव जातुचित् ॥ ९४ ॥

रक्षिष्यति स मां काले कोन्योस्मादधुना बली ।
 श्रुत्वेति भूपः प्रोवाच कुद्धस्तं कृतनिश्चयम् ॥ ९५ ॥

हा धिग्न्वां मां परिलक्ष्य पितान्योऽप्तिरुतस्त्वया ।
 दृष्टिर्या विहिता मूढ प्रोलङ्घय वचनं मम ॥ ९६ ॥

तस्या नाशोचिरेणैव भविष्यति न संशयः ।
 इत्युत्का परिमुच्यामुं स्वान्तरेवमचिन्तयत् ॥ ९७ ॥

अहो प्रदीपान्मतोमी जाता विसद्वशाः सुताः ।
 त्रयोमी दहनागारादिव हा भस्मसुष्टयः ॥ ९८ ॥

अयोग्या दीपिरहिताः काष्ठाः कृष्टावनिष्ठिताः ।
 कदाचिद्विज्ञने राजा सुतानिष्ठाविशङ्कितः ॥ ९९ ॥

अधुना करणीयं किं मयेति व्यक्तमब्रवीत् ।
 तत्समक्षं तु या येपि तत्प्रसङ्गाद्भाविरे ॥ १०० ॥
 राजमुत्साहयते देशो राज्यलुभ्यैः सुतैस्तत्र ।
 एकस्यैव निजं राज्यं किं नार्पयसि यो हितः ॥ १०१ ॥
 व्याकुलत्वं विशां येन तत्र न स्याच्च भूपते ।
 तत्रापि माणिक्यदेवः श्रुत्वामुं प्रबलं श्रिया ॥ १०२ ॥
 वैरी स्यादेन देशस्य सर्वनाशोचिरान्देवत् ।
 इति श्रुत्वाब्रवीत्पुत्रस्वभावेक्षणदक्षधीः ॥ १०३ ॥
 ज्येष्ठः श्रेष्ठोस्ति किं त्वस्य कार्पण्यं येन सेवकाः ।
 न सन्ति तादशा येषां राज्यं दाढ्यमवामुयात् ॥ १०४ ॥
 मध्यमोतीव दातास्य प्रद्युम्नाचलसंनिभम् ।
 द्युम्नं चेत्स्याद्ययान्नास्य कर्यमात्रोवशिष्यते ॥ १०५ ॥
 कनिष्ठो दुष्टधीः पापनिष्ठोस्माद्चिरात्सभा ।
 नष्टा स्यात्त्वुर्तं श्रेष्ठं जाने कमपि नोचितम् ॥ १०६ ॥
 मया तावत्स्वयं राज्यं कस्मा अपि न दीयते ।
 गते मयि वलं यस्य स प्राप्नोत्विति मे मतम् ॥ १०७ ॥
 वहवो न मरिष्यन्ति यदि तन्मम को गुणान् ।
 शासिष्यति यतः स्थित्या द्वयोर्मेदो हि लभ्यते ॥ १०८ ॥
 ध्वान्तं पतेद्यदि न दिक्षु जनस्य हष्टि-
 नेदयेन्न चेद्यदि मुषन्ति न तस्कराद्याः ।
 संकोचमेति गुणवान्यदिनाम नासौ
 जानाति नो दिनमणि परलोकयातम् ॥ १०९ ॥
 स्ववीर्येणार्जितं राज्यं योजितं स्वधिया मया ।
 कुपुत्रैर्नाशितं सर्वं परस्परविरोधिभिः ॥ ११० ॥

सप्ताङ्गं धातुसंबद्धं राज्यं देहमिवोर्जितम् ।
 दोषैरिवैतैः पुत्रैर्मै त्रिभिः संदूषितं तु यत् ॥ १११ ॥

तत्स्वास्थ्यमासादयितुं शक्ताः पथ्यचिकित्सया ।
 मन्मन्त्रिणोगदंकारा न सन्त्यग्यतने क्षणे ॥ ११२ ॥

भुक्ता भोगाश्चिरं शास्त्रगीतकाव्यविनोदतैः ।
 वयः सफलतां नीतं कार्यं किमपि नास्ति मे ॥ ११३ ॥

देशस्य यावत्युत्पत्तिर्नवा तत्रिगुणा मया ।
 संपादिता प्रजास्त्रेहात्कुल्याकर्षणयुक्तिभिः ॥ ११४ ॥

सर्वदर्शनरक्षायै पात्राण्यालोच्य सर्वतः ।
 प्रतिपद्य शुभे काले भूनवा धर्मसात्कृता ॥ ११५ ॥

सच्छिद्रमधुना राज्यं बदने रदनोपमम् ।
 तुदति प्रत्यहं तस्मात्तत्यगेन सुखं मम ॥ ११६ ॥

चौराणामिव दीपोहं येषामक्षिगतोस्म्यहम् ।
 अचिग्रान्मद्गुणस्थित्या ते स्युरनुशयार्दिताः ॥ ११७ ॥

स्थास्यन्ति न चिरं तेषि मद्विद्या ये सुतादयः ।
 सकलाः प्रलयं यान्ति भुक्त्वा धान्यफलं न किम् ॥ ११८ ॥

युक्त्या निर्याणमेवास्य जीवस्येच्छामि साप्रतम् ।
 येन सर्वे भविष्यन्ति पुत्राः पूर्णमनोरथाः ॥ ११९ ॥

शुत्वेत्युक्तिं सदुःखस्य नृपतेस्तेष्वुवन् पुनः ।
 देवेदं चेन्मतं तत्किं कोशोयं रक्ष्यते महान् ॥ १२० ॥

परलोकस्य पाथेयं कुरु जीवन्स्वयं व्ययम् ।
 तदाकर्ण्यात्रवीद्राजा युक्तमुक्तमिदं वचः ॥ १२१ ॥

किं तु शृण्वन्तु मे हेतुं यत्कोशोयं धृतो भृतः ।
 मयि प्रमाते मद्राज्यं मत्पुत्रः कोपि चेलुमेत् ।
 मत्संचयेन तृतः स प्रजायाः स्वं त्यजिष्यति ॥ १२२ ॥

पुत्राधिका प्रजेयं मे रक्षणीया विभाति या ।
 तस्याः पीडां भविष्यन्तीं हरिष्ये संचयादतः ॥ १२३ ॥
 पूर्णो विलासान् कुरुतेप्रजेशो
 रिक्तः प्रजापीडनमातनोति ।
 तुतो मृगेन्द्रो रमते गुहान्त-
 सुङ्गे क्षुधातो वनजन्तुवर्गम् ॥ १२४ ॥
 मत्संचयोपकारेण भाविभिः पीडनोजिज्ञतैः ।
 आयतिहं वदद्विर्मां करिष्यन्ते न गर्हणाः ॥ १२५ ॥
 पूर्णाद्राजगृहादन्ये पूर्णाः स्युरुपकारकाः ।
 नयन्त्यव्यथेन चेत्तोर्यं भूमौ वर्षन्ति किं घनाः ॥ १२६ ॥
 इयं या सामग्री भवति नृपतेः सर्वरुचिरा
 धनेनैकेनैव प्रभवति चिरं सा प्रभवता ।
 फलं पञ्चं पुष्पं समुदयति यद्यद्विद्विनो
 धरण्यन्तर्भूतो जनयति तदेको रसगुणः ॥ १२७ ॥
 सुदीर्घदर्शिनो वाक्यं श्रुत्वेति पृथिवीपतेः ।
 आसंस्तचोद्यकर्तारस्तदप्ते ते निरुत्तराः ॥ १२८ ॥
 राजवेशमनि पयोनिधौ च या
 वाहिनीभृति पदार्थपूर्णता ।
 जीवनासजनयाचकाचिता
 सैव तस्य सुषमा समाहिता ॥ १२९ ॥
 यद्यदुक्तं नरेन्द्रेण स्मृत्वा तत्तत्कलेक्षणात् ।
 न कः शंसति शोकार्तस्तदीयां दीर्घदर्शिताम् ॥ १३० ॥
 सचिवाः सेवकाः पुत्रमित्रसंबन्धिवान्धवाः ।
 दुःखापनोदं कुर्वाणाः केषि नासन्महीभुजे ॥ १३१ ॥

राजा गर्भगृहान्तस्थः शृणवनपुत्रस्थितिं मिथः ।
 कृतकप्रेमवैराव्यां न वहिर्निरयाद्विद्या ॥ १३२ ॥
 संसारदुःखशान्त्यर्थं मत्तो व्याख्यानवेदिनः ।
 अशृणोद्वरणरात्रं स श्रीमोक्षोपायसंहिताम् ॥ १३३ ॥
 स्वकण्ठस्वरभङ्गचाहं तद्वृत्तपरिवर्तनैः ।
 व्याख्यामकरवं येन निःशोकोभूत्क्षणं नृपः ॥ १३४ ॥
 भ्रमस्य जाग्रतस्तस्य जातस्याकाशावर्णवत् ।
 अपुनः स्मरणं साध्योभन्ये विस्मरणं वरम् ॥ १३५ ॥
 दीर्घस्वप्नोपमं विद्धि दीर्घं वा प्रियदर्शनम् ।
 दीर्घं वापि मनोराज्यं संसारं रघुनन्दन ॥ १३६ ॥
 यदि जन्म जरा मरणं न भवे-
 द्यदि वेष्टवियोगभयं न भवेत् ।
 यदि सर्वमनित्यमिदं न भवे-
 दिह जन्मनि कस्य रतिर्न भवेत् ॥ १३७ ॥
 यतो यतो निवर्तेत ततस्ततो विमुच्यते ।
 निवर्तनाद्वि सर्वतो न वेच्छि सुखमण्वपि ॥ १३८ ॥
 मद्याख्याश्रवणाभ्यस्तानस्वावस्थासूचकानवहून् ।
 इत्यादिकानस्वयं श्लोकानपठत्स महीपतिः ॥ १३९ ॥
 मोक्षोपाये श्रुते मत्तस्तत्पद्यार्थभावनात् ।
 अथैकदावीद्राजा विकुधानन्तिकस्थितान् ॥ १४० ॥
 किमर्थं स्वसुतस्नेहं करिष्ये को न तेहितः ।
 इत्येव वक्ति मे नूनं कर्णोपान्तागतो जनः ॥ १४१ ॥
 अस्थिदन्तादिभिर्भङ्गका मांसं मांसेन भुज्यते ।
 रक्तवीजमये भोगे भ्रमोयं न व्यपैति मे ॥ १४२ ॥

अहो मयि सृदौ सर्वसुखदे छिद्रकारिणः ।
 नाशायामी सुता जाता राङ्गवे क्रिमयो यथा ॥ १४३ ॥
 यैः समं स्ववयो नीतं तेवशिष्ठा न केचन ।
 आजीवनं चलत्येषा तद्रियोगविषयथा ॥ १४४ ॥
 देहोट्जमिदं जीर्णं केशात् उणगणावृतम् ।
 सच्छिद्रं रोचते नादं दुर्दिने मन्मनोमुनेः ॥ १४५ ॥
 भुजगैरिव दृष्टानि राज्याङ्गानि सुतैर्मम ।
 तत्यागोपाथ एवैको युक्तो मे नान्यथा सुखम् ॥ १४६ ॥
 इत्यादि चिन्तयन्तराजा पारसीभाषया व्यधात् ।
 काव्यं शीकायताल्यं स सर्वगर्हीर्थचर्वणम् ॥ १४७ ॥
 राङ्गो धाव्रेयपुत्राद्याः प्रमेयैरपि सल्कृताः ।
 भूपपक्षं परित्यज्य हाजीखानमुपागमन् ॥ १४८ ॥
 किमन्यद्यक्तमेवाहि ये दुष्टा नृपसंनिधौ ।
 अलश्यन्त निशि स्वैरं ते खानाग्रे गतत्रपाः ॥ १४९ ॥
 ताटस्थ्येन स्थिते राङ्गि तद्गृत्यानां परस्परम् ।
 तत्तदाक्षेपतो देशे कोप्यजृमत विष्ववः ॥ १५० ॥
 भविष्यन्निव साम्राज्यस्यार्थभागी न कस्तदा ।
 तत्पुत्रेष्वनुरक्तोभूद्गतु राङ्गि सुखस्थिते ॥ १५१ ॥
 इत्थं स्वभृत्यसंचारदुराचारविचारणात् ।
 परिवारन्निजात्सर्वान्निर्विष्णोभून्महीपतिः ॥ १५२ ॥
 अद्य ये स्वान्तिके दृष्टाः प्रातः खानान्तिके श्रुताः ।
 दार्ढ्यं कुत्रापि नो प्रापुः सारसा इव सेवकाः ॥ १५३ ॥
 हृदतो वर्ण्यते यस्मै ताहगाश्वासमाजनम् ।
 तत्कालं सेवको भक्तो दृष्टः कोपि न भूमुजा ॥ १५४ ॥

यन्मोक्तं यद्य नो ह एवं यच्छ्रुतं वा कदाचन ।

निर्यन्त्रणो जनः प्रोचे प्रत्यहं राजमन्दिरे ॥ १५५ ॥

स्वभ्रातुकलहैकाश्रस्तत्तपैङ्गुन्यकर्मणा ।

बहामखानोनर्थानां कर्णो मूलभिवाभवत् ॥ १५६ ॥

निग्नग्नेयमित्यवगते यदि काष्ठखण्डे

दत्तप्रदीपपदबीपरिदीपिताशे ।

किं स उवलक्षणि करोति चिरं प्रकाशं

दोषं न कं वित्तनुते निजकजलौघैः ॥ १५७ ॥

प्रासखाणाय राज्ञोसावित्याशा यन्त्रिवेशिता ।

अभूदादमखानः स वित्राणोप्यात्मरक्षणे ॥ १५८ ॥

भ्रात्रा समं जिवांसु मां बहामो दैधनिष्ठुरः ।

अहमेकोबलस्तन्मे गतिः कान्या त्वया विना ॥ १५९ ॥

नास्त्यस्मान्मे स्वजीवाशा तत्स्वात्मा रक्ष्यतां विभो ।

त्वयि जीवति राज्यस्थे भयं मम न विद्यते ॥ १६० ॥

कुर्वन्त्यन्ये तदास्कन्दमध्यान्योन्यरणोद्यताः ।

इत्यादिवार्ता शृणवन्स वभूव भयविहलः ॥ १६१ ॥

इत्थमादमखानेन कदाचिज्ञापितो नृपः ।

ऊचे तं नास्ति मे लाभो राज्ये वा निजजीविते ॥ १६२ ॥

गच्छ कापुरुषाव स्वं विद्वार्थं किमिहागतः ।

इत्थं निर्भर्तिसतः पित्रा कुशदीनपुरीं गतः ।

अनुजास्कन्दभीतोभूत्स्वरक्षणकृतक्षणः ॥ १६३ ॥

लुभ्येमुप्मिन्मवति हि सुखं सर्वदैवेति वुद्ध्या

यः संहर्तुं रिपुकृतभयो रक्षणीयोवभाति ।

तत्तन्त्रस्थो यदि भवति स स्वात्मरक्षास्वशक्तो

भाष्टव्रासादिव तुरगतः प्रत्युतोपद्रवः स्यात् ॥ १६४ ॥

पित्रास्मदर्थमानीतो ज्येष्ठो द्विष्ठो भयाय नौ ।
 इति कुद्धौ सुतौ श्रुत्वा चकितः स नृपोभवत् ॥ १६५ ॥
 राजा च राजपुत्रश्च तदमात्यपुरोगमाः ।
 अन्योन्याशङ्किताः सर्वे न निद्रामुपलेभिरे ॥ १६६ ॥
 भोगोपचारं संत्यज्य तत्कालं तेषु सेवकाः ।
 यत्तज्जिह्वोपकारेणारञ्जयनस्वामिनो निजान् ॥ १६७ ॥
 कर्तव्यमादिशार्तिकचिद्यत्स भृत्यानक्षणान्तरे ।
 अवोचत्कृतकर्तव्यानकिमुक्तं न स्मराम्यहम् ॥ १६८ ॥
 स्वहस्ताक्षरसंपत्तां ल्यक्ता रीतिं पुरातनीम् ।
 खात्वा प्रकृतिवैगुण्यं चक्रे तन्त्रं स मन्त्रिसात् ॥ १६९ ॥
 यैरस्मत्सदने क्षिप्तः सोयं वैरानलः खलैः ।
 तच्छमाय कुतोपेक्षा तैस्तैस्मयवेतनैः ॥ १७० ॥
 मद्विधितास्ते नद्यन्तु मन्त्रिणस्तनयाश्च मे ।
 ये मन्त्राशेन तुष्यन्ति राज्यलुभ्या जिधांसवः ॥ १७१ ॥
 इत्युद्दिग्मो महीपालः श्वसञ्जपपरायणः ।
 प्रापदुःखोशपत्सर्वं यास्यति स्मृतिशेषताम् ॥ १७२ ॥
 स्वामी विरक्तस्तपुत्रा मिथो वैरपरायणः ।
 किमु जीव विधेयं नः कष्टमापतितं महत् ॥ १७३ ॥
 इत्थं पौरजनः सर्वश्चुकोशातितरां तदा ।
 यवनब्रतमासासौ त्यक्तमांसाशनो नृपः ॥ १७४ ॥
 संदध्यौ च कुपुत्रोयं यैरानीतो दिग्न्तरात् ।
 तैः स्वात्मरक्षिभिः सर्वं राज्यं मे बत नाशितम् ॥ १७५ ॥
 एकतः सबलौ पुत्रौ नगरे मिलितौ मिथः ।
 एकतः पुत्र एकाकी तन्निष्ठा मन्त्रिणः शठाः ॥ १७६ ॥

पुत्रा युद्धं करिष्यन्ति कष्टमापतितं महत् ।
 किं तु दूये पुरी सेयं पाल्या कुलवधूरिव ॥ १७७ ॥
 मयि जीविति नश्येद्येतिक कार्यं जीवितेन मे ।
 भक्ताः शक्ता गता भृत्याः किं पृच्छामि करोमि किम् ॥ १७८ ॥
 इत्यादिचिन्तासंतापजाताधिव्याधिवाधितः ।
 विमुक्तराज्यनिर्बन्धः स निस्पन्द इवाभवत् ॥ १७९ ॥
 सवालवृद्धं नगरं शुभ्यत्तत्कुवार्तया ।
 सोभूदविधमिवोद्भृतं समास्थापयितुं क्षमः ॥ १८० ॥
 भोक्तव्यं यन्मया भुक्तं किं भोक्त्येद्य नय द्रुतम् ।
 आनीतभोज्यमन्येत्युः शिवभद्रं कुधाव्रवीत् ॥ १८१ ॥
 अतिचिन्ताकुलो राजा छायायामप्यविश्वसन् ।
 दुध्मुक्त्वान्सचिवाभृत्युत्वा अद्वेदे न स्वजीवितम् ॥ १८२ ॥
 गतसंविदिव स्थित्वा दिनानि कतिचिन्निजैः ।
 स पृष्ठोप्युत्तरं राजा न कस्मा अप्युदैरयत् ॥ १८३ ॥
 पृष्ठः प्रकृतिभिः कार्यं संभाष्यानर्थकं वचः ।
 रुजार्त इव शश्यायां स सुष्वापैकदालसः ॥ १८४ ॥
 नाविदंस्तद्रुजो हेतुं लक्षणं वा चिकित्सकाः ।
 जानेवाच्यां शुचं हर्तुं वभूवानशनव्रती ॥ १८५ ॥
 अत्युच्चतान्सुफलदान्विततोचशाखान्
 ख्यातान्द्विजप्रियतया शुभमार्गसंस्थान् ।
 धाता निपातयति सर्वजनोपयोग्यान्
 पृथ्वीधरांस्तरुवरानिव दुष्टवातः ॥ १८६ ॥
 अत्रान्तरे त्रयः पुत्रा दोषा इव महोत्वणाः ।
 धातुवद्युपयामासुर्देशो प्रकृतिसतकम् ॥ १८७ ॥

मूकप्रार्थं नृपं ताहगवस्थं द्रष्टुमन्वहम् ।
 सशङ्कास्तमुपाजग्मू राजपुत्रा भटोल्वणाः ॥ १८८ ॥
 गजांस्तुरंगांस्तत्पुत्रं भीत्यै ताहगदशं नृपम् ।
 द्वाराग्रे स्थापयामासुः सर्वदर्शनदित्सया ॥ १८९ ॥
 स्वस्तिवादध्वर्णि श्रुत्वा सवाह्नाभ्यन्तरा जनाः ।
 द्वितीयेन्दुमिवाद्राशुः सानन्दा दर्शनागताः ॥ १९० ॥
 श्रुत्वा बहामखानोथ चकितोन्तिकमागतः ।
 गत्वरं लक्षणैर्ज्ञात्वा भूपं भ्रात्रेव्रवीदिति ॥ १९१ ॥
 जीवत्यस्मत्पिता नैव मिथ्यैवोत्थाप्यते विटैः ।
 द्वाराग्रात्पतितो भूमौ मूकप्रायो विचेतनः ॥ १९२ ॥
 तदुच्छिष्ठ वयं यामः ससंनाहा नृपाङ्गनम् ।
 हरामस्तत्तुरंगादि बद्धा दुष्टांश्च मन्त्रिणः ॥ १९३ ॥
 नौसेतुवन्धं छेत्त्वामस्तेन नदयति तेग्रजः ।
 श्रुत्वेति सोऽभ्यधान्नैवं बकुं युक्तं ममाग्रतः ॥ १९४ ॥
 स्वप्नेष्यनिष्टं यस्याहं नेच्छामि स्वामिनः पितुः ।
 तच्छ्रुत्वैकां निशां यावत्तद्ग्रे सोनयच्छुचा ॥ १९५ ॥
 तावन्मुमुर्षु तं श्रुत्वा पितृराज्यजिहीर्षया ।
 आदामखानः श्रीजैननगरं सबलोऽभ्यगात् ॥ १९६ ॥
 भटसंनाहसामग्रीं प्रापय्य पथि गोपिताम् ।
 अवसत्स निशामेकां राजधान्यन्तरालये ॥ १९७ ॥
 तावद्दस्सनकोशेशः स्वार्थान्धो मोहयन्परान् ।
 गृहीतदिव्यः श्रीहाजीखानपक्षं समाश्रयत् ॥ १९८ ॥
 अथ निष्काशितोन्मेद्युः सचिवैः सबलोग्रजः ।
 कुचदीनपुरं गत्वा धिया भाग्यथियोजितः ॥ १९९ ॥

ज्येष्ठोप्यभूत्कुशलधीरपि भूत्युक्तः
शुरोप्यनन्यसद्शोद्यमवैर्युक्तः ।
प्राप्ते क्षणे किमपि साधु न कर्म कुर्या-
त्पुण्यैविना न हि भवन्ति समीहितार्थाः ॥ २०० ॥

स चेत्तिविश्वा हत्यैकमहरिप्यत्तुरङ्गमान् ।
अलभिप्यद्युवं राज्यं बुद्धिः कर्मानुसारिणी ॥ २०१ ॥

अत्रान्तरे हाजीखानः कोशेशानुजचोदितः ।
राजावान्यङ्गनं गत्वा तुरंगाद्यहरतिपतुः ॥ २०२ ॥

यद्वार्तया विनिर्धेया येभवन्मुत्सेवकाः ।
विविशुस्ते ससंनाहाः समदाः कालपर्ययात् ॥ २०३ ॥

अभिमन्युप्रतीहारमुखा निन्द्यं यद्वृत्वन् ।
तदुत्पिञ्जे तत्फलं तैरचिरेणानुभूयते ॥ २०४ ॥

तद्विने हाजीखानः स सबलो बहिरास्थितः ।
नाशकञ्जनकं द्रष्टुं सोत्कोपि द्रोहशङ्क्या ॥ २०५ ॥

तद्वार्ताकर्णनान्दीतो निराशः सपरिच्छदः ।
आदामखानो विचाणो विपुलादाध्वना ययौ ॥ २०६ ॥

स तारबलमार्गेण गच्छन्निजजनावृतः ।
अन्धागतानुजभ्रातृवीरलोकक्षयं व्यथात् ॥ २०७ ॥

अभिमन्युप्रतीहारमुख्याः शौर्यममानुशम् ।
द्वृत्वादामखानस्य सान्वर्थाभिप्यमूचिरे ॥ २०८ ॥

यावानस्वयंपुरे तेन कुतो लोकक्षयः कुधा ।
तावानेव कुतस्तत्र संकटे गिरिगह्ये ॥ २०९ ॥

तावद्वस्त्रसनखानोपि राजपुत्रो गुणोऽज्ज्वलः ।
तूर्णं पर्णोत्समुद्भव्यं काश्मीरान्तरमाययौ ॥ २१० ॥

ग्रीष्मोम्भशोपिततनुर्विरसश्चिरं य-
 श्छायोजिष्ठतो मरुतहः पथिकैर्निरस्तः ।
 वर्षासंसेकमहिमा जनतापशान्त्यै
 सेव्यः स एव वत पञ्चविचित्रशोभः ॥ २११ ॥
 सद्दौवावहन्मध्ये या द्वयोस्तटयोरिव ।
 एकपार्श्वंगता सर्वा तदाभूद्राज्यनिष्ठगा ॥ २१२ ॥
 इत्थं भ्रातृद्वयस्थित्या विजयाविजयक्रमः ।
 अन्यथा कलिपतः सर्वंरन्यथाभूद्विधेर्वशात् ॥ २१३ ॥
 पुत्रः स्यात् कदेति शोचति पिता जातेतिहर्षकुल-
 स्तद्वद्वचै यततेन्वहं विधिशतैश्चिन्तास्तदीया वहन् ।
 वृद्धो विघ्नमिव स्वकं स जनकं जानाति लोभान्वित-
 स्तद्विच्चातिधिया मरिष्यति कदेत्यन्तः सदा चिन्तयन् ॥ २१४
 अस्मिन्नवसरे राजा कियद्विः सेवकैर्वृतः ।
 श्रुतमश्रुतवक्तर्णु स निश्चिन्त इवाभवत् ॥ २१५ ॥
 दर्शितास्वास्थ्यवान्वन्धस्त्यकं पेयाद्युपक्रमः ।
 नृपेन्द्रो विहचिः श्रीणकलचन्द्र इवाभवत् ॥ २१६ ॥
 प्रजाभाग्यविपर्यासात्सर्वायासाय विच्छिविः ।
 कलपान्तरविवत्सोस्तं गन्तुं प्रावर्ततातुरः ॥ २१७ ॥
 कम्पितोष्टपुटशातमन्त्रपाठः कवेदिने ।
 द्वादश्यां ज्येष्ठमासस्य मध्याहे जीवितं जहौ ॥ २१८ ॥
 प्राणप्रयाणसमये नृपतिः स मयेक्षितः ।
 सर्वोङ्गनिर्यत्सौभाग्यभाग्यावृतमुखच्छविः ॥ २१९ ॥
 जाने तद्वदनं लक्ष्मीसदनं स्वेदसंततिः ।
 निर्यद्वाग्यतरङ्गिण्याः प्रवाह इव दिव्युते ॥ २२० ॥

तज्जीवरक्षहरणाज्ञातभीतिरिव ध्रुवम् ।
 प्राणवायुर्हरञ्जायुः क्षणं तूर्णगतिं व्यधात् ॥ २२१ ॥
 प्राणान्ते विगलत्सूर्यसोमनेत्रजलच्छलात् ।
 निरगान्धरदेवस्य प्रजास्नेहरसो ध्रुवम् ॥ २२२ ॥
 द्वापञ्चाशतमद्वान्स राज्यं कृत्वा सुखप्रदम् ।
 पद्मचत्वारिंशत्वेणगादिवं श्रीजैनभूपतिः ॥ २२३ ॥
 कर्णारथशब्दप्रोद्यच्छब्दचामरकैतवात् ।
 शुचेव पतितौ नूनं सूर्याचन्द्रमसौ दिवः ॥ २२४ ॥
 तत्कालं मन्त्रिणो भृत्या दासाजनपदाश्च ये ।
 शदितास्तु लुतिब्याजाज्ञिवापाञ्चलिमक्षिपन् ॥ २२५ ॥
 राज्यं पण्णवते वर्णे ज्येष्ठे मास्यग्रहीषृष्टः ।
 उत्तरायणकालान्तस्तेनैवान्तर्धिमासदत् ॥ २२६ ॥
 अतीतगणितैकोनसप्तव्यद्वायुर्व नृपम् ।
 वदनावगतप्रोद्यत्कृष्णकूर्चकच्छटम् ॥ २२७ ॥
 शब्दीभूतं शिवीभूतं शिविकायां शवाजिरम् ।
 रुदन्तो मन्त्रिणो निन्युच्छब्दचामरराजितम् ॥ २२८ ॥
 यत्र सुप्ता इवैकत्र भान्ति पूर्वे महीभुजः ।
 भर्तुप्रेमणा धरण्येव निहिता हृदयान्तरे ॥ २२९ ॥
 रुदत्पौरजनप्रोद्यत्ताररोदननिःस्वनैः ।
 वभूवुस्तच्छुचेवारं साकन्दमुखरा दिशः ॥ २३० ॥
 क्ष प्रयासि प्रजास्त्यक्त्वा हा देव नरजीवित ।
 इत्यस्मादपरः शब्दो नाथावि नगरान्तरे ॥ २३१ ॥
 तत्तदाकन्दितैः शश्वत्कर्णसंजातसंस्तवाः ।
 शून्येष्यशृणवहृष्टोकानामाकन्दितमथासकृत् ॥ २३२ ॥

कर्णांरथादथोत्क्षम्य पितुः पाश्वे नरेश्वरम् ।
 कृत्वा पटैकसंबोतं भूगर्भाभ्यन्तरे न्यघुः ॥ २३३ ॥
 नेत्रनालस्वद्वाप्यथाराः स्वाचारकारणात् ।
 मुखावलोकनं कृत्वा सर्वे सृन्मुष्टिकां जहुः ॥ २३४ ॥
 भूपतिर्भविता नान्यस्त्वत्समो भूरियं गता ।
 इतीव भावनां चकुर्मृन्मुष्टिप्रहणचल्लात् ॥ २३५ ॥
 जित्यारोन्प्रवलाग्रणे श्रितिमिमां बृत्वा धनैः सर्वतो
 दत्त्वा कोशमशेषपदेशविदिताः कृत्वा पुरीः स्वाभिधाः ।
 सप्ताङ्गोर्जितभङ्गिसङ्गुभगं कृत्वापि राज्यं चिरं
 हित्वा सर्वमहो पटैकरचनामन्ते लभन्ते लृपाः ॥ २३६ ॥
 स वैरराज्यदावाग्निसंतप्त इव शीतलम् ।
 तदुहान्तरमासाद्य सुखनिद्रामिवाभजत् ॥ २३७ ॥
 मुखं निद्राबृतस्येव द्व्यु सौभाग्यसुन्दरम् ।
 हाजीखानोकरोत्पित्रे मस्तकं स्वमराचिकाम् ॥ २३८ ॥
 अपराद्दं मया तात वहुशः पापबुद्धिना ।
 मन्ये तेनैव रुप्तस्त्वमसहायो गतो दिवम् ॥ २३९ ॥
 सिकन्दरनृपो धन्यो यस्त्वां पद्यति नाकरः ।
 यिद्गां यो वशितो राजन्दर्शनामृतवर्षणैः ॥ २४० ॥
 विहृतं कापि नो तात मां विना स्वोत्सवक्षणे ।
 वदाद्य कथमेकाकी भजसे स्वर्गसंपदः ॥ २४१ ॥
 यस्त्वं कोमलशश्यासु नागा निद्रां गणाबृतः ।
 स कथं भूगणस्थान्तस्तिष्ठस्येकः सशर्करे ॥ २४२ ॥
 प्रतिमुच्य भवन्तं मे प्राप्तस्य स्वगृहं न कः ।
 प्रशपेन्मास्तु मेलापो भूयो वामिति कोपितः ॥ २४३ ॥

औन्निद्रां कारितोस्मामिः कुपुञ्जैः सततं भवान् ।
 अद्यैवावसरं प्राप्य दीर्घनिद्रां करोयि किम् ॥ २४४ ॥

ज्वलिताभूत्तनुर्नित्यं सततोदितया यया ।
 साद्य किं चलिता राजश्चिन्ता ते मानसान्तरम् ॥ २४५ ॥

चित्रे वाप्यथ संकल्पे पद्यामि बदनाम्बुजम् ।
 शृणोमि ताः कथाः कुत्र तात ते बहुपातकी ॥ २४६ ॥

राज्यं विपद्धिनं रात्रिः सूद्यानं पितृकाननम् ।
 जीवनं मरणं नाथ त्वां विना मम सांप्रतम् ॥ २४७ ॥

कुपितो वा प्रसन्नो वा कुतोन्यागत्य तात मे ।
 दर्शनं देहि नो सोदुङ्क्षमो विरहवैशसम् ॥ २४८ ॥

विहाय कु नु मां तात गतः पादैकसेवकम् ।
 दुर्ति न लभते पद्मकोरको भास्करं विना ॥ २४९ ॥

किं रुषोसि महीपतेहमधुना दासोस्मि सेवापरो
 मौनं मा भज देहि वाक्यमधुनाप्येकं ममात्यादरात् ।

नो जीवामि विना त्वयेति विलपन्कुर्वन्मुजारात्रिकां
 साकर्न्द शदितं चकार सुचिरं हृष्टा मुखं भूपतेः ॥ २५० ॥

इति प्रलापमुखरं हाजीकानं शुचार्दितम् ।
 राज्यधार्णीं ततो निन्युर्दिनान्ते मन्त्रिणो वलात् ॥ २५१ ॥

पितुलोकान्तरस्थस्य प्रीत्यर्थं तत्क्षणं सुतः ।
 सालोरग्राममात्मीयं न्यधातत्र शबाजिरे ॥ २५२ ॥

ग्रीष्मपानीयदानेन तृत्यर्थं तवदायिनाम् ।
 बहूनां प्रददौ क्षोणीमहार्या धर्मसात्कृताम् ॥ २५३ ॥

राज्ञानेत विना शून्यां नास्मि क्षमामीक्षितुं क्षमः ।
 इतोव दुःखात्तकालं स्वमध्यौ रविरक्षिपत् ॥ २५४ ॥

संध्याप्रशादीमुत्सज्ज्य रोदनार्थमिवेशितुः ।
 शुचेव विसृतं चक्रे तमःकचचयं क्षितिः ॥ २५५ ॥
 आशाप्रकाशके बन्धदर्शने गुणिवान्धवे ।
 परलोकं गते तस्मिन्मण्डले प्रोदभूतमः ॥ २५६ ॥
 तदिने रन्धनाभावाद्वृहधूमविवर्जिता ।
 शोकमूका निरुच्छासा निर्जीविवाभवत्पुरी ॥ २५७ ॥
 शावागारोपरि शिलां स्फाटिकीं रचनोज्ज्वलाम् ।
 दीर्घीं सर्वोन्नतां राङ्गो मृतिं परिणतामिव ॥ २५८ ॥
 घनोत्कण्ठदिवक्षासखदलोकाशुविन्दुभिः ।
 यत्र मुक्ताफलैः पूजा लसतीवोपरि प्रभोः ॥ २५९ ॥
 पौरा: शुक्रदिने भान्ति यत्रान्तःप्रतिविम्बिताः ।
 राजेव निकटं नीताः कुतूहलतयात्मनः ॥ २६० ॥
 कवाटविकटं वक्षो मुखं पूर्णेन्दुसुन्दरम् ।
 शुक्रवदीर्घनासाग्रं नेत्रे कमलकोमले ॥ २६१ ॥
 भूलेखे लोमशे भालं प्रभालभितलक्षणम् ।
 सा बुद्धिस्ते गुणास्तात्त्वं राज्यकार्यावधानताः ॥ २६२ ॥
 स्मारं स्मारं जनः सर्वो राङ्गः पुर इव स्थितः ।
 पर्यन्तनीरसासारं संसारं निन्दते न कः ॥ २६३ ॥
 ज्योत्स्ना पूर्णसुधाकरस्य कुसुमोत्कर्षो वसन्तस्य य-
 त्सौभाग्यं शरदि प्रसन्ननभसो नार्या नवं यौवनम् ।
 राज्ये चैव विवेकिनो नरपतेर्यत्सर्वसौख्यप्रदं
 धाता तत्कुरुते स्थिरं यदि जने स्वर्गार्जने न स्पृहा ॥ २६४ ॥
 बाल्ये पित्रा वियोगो वरसचिवमियो ग्रावभृत्यर्थिरोधः
 प्राप्ते राज्ये प्रवासो वहिरथ समरोद्यग्रजेनातिकष्टः ।

धात्रेयेभ्योथ चिन्ता तदनु निजसुतैर्यावदायुक्ष वाधा
 संसारे सर्वदाक्षुष्टिकृति भविनां नित्यतुःखां स्थिति धिक् २६५
 नूनं जातकयोगेन पुत्रेभ्यो तुःखमन्वभूत् ।
 अभूदस्य सुतस्थाने भौमो यत्पापवीक्षितः ॥ २६६ ॥
 पण्डिताः कवयस्तस्य वाचाला येभवन्सदा ।
 त एव तं विना दृष्टाः पौये मूकाः पिका इव ॥ २६७ ॥
 याभूत्सरस्वती नेत्रनिभा विकसिता सदा ।
 अन्ध्या संकुचिता साभूदूधपुस्तकसंततिः ॥ २६८ ॥
 तर्कव्याकरणादीनां शास्त्राणां ये श्रमं व्यधुः ।
 ते राजरञ्जनायालं देशभाषाश्रमं व्यधुः ॥ २६९ ॥
 राजा ये वहु मानिता गृहसुखश्रीमण्डिताः पण्डिताः
 शास्त्राभ्यासमहर्निंशं प्रविदधुर्ग्रन्थार्जनाद्युत्सुकाः ।
 पृष्ठाः किं पठतेति ते प्रतिजगुः श्रीजैनलाभे गते
 कुच व्याकरणं क तर्ककलहः कुचापि काव्यश्रमः ॥ २७० ॥
 योभूत्सर्वकलानिधिः शुभविधिर्दीताभिगम्यो गुणी
 काव्यज्ञो वहुभाषया गुणिरतः काव्यपुण्याकुलः ।
 सोयं हन्त समीक्ष्यतेवनितले धिकपापिनोस्मावशाठा-
 न्ये जीवन्ति शुचा न यान्ति विपिनं संसारतृष्णाजिताः २७१
 हारेणेव विनाङ्गनाकुचतटी शास्त्रेण हीनेव धीः
 सूर्येणेव विना प्रफुल्लनलिनी तारुण्यहीना तनुः ।
 चन्द्रेणेव विना यथैव रजनी पत्या विना भामिनी
 यैनैकेन विना नृपेण न वभौ कदम्भीरराज्यस्थितिः ॥ २७२ ॥
 श्रीमत्तर्कादिविद्याभ्यसनरसलसद्वर्वसर्वप्रवीण-
 प्रेक्षोद्यदानमानोचितविचितयशोभूषिताशेषदेहः ।

श्रीजैनोल्लाभदोनो नरपतितिलकः सर्वशास्त्रप्रबीणः
 कश्मीरान्योजयित्वा दिवमपि स गतो योजनायेव नष्टम् २७३
 इत्यादि संततं सन्तो बदन्तोत्यन्तचिन्तया ।
 नितान्ततान्तहृदया विश्रान्ति नाभजन्त ते ॥ २७४ ॥
 हष्टो रम्यश्चिरमुपवने वंशवाटो जैनर्यो
 नानावर्णं नवतुणगणै भूषितो भूरिपद्मः ।
 तत्रान्योन्याहननजननाचाहगभ्युत्थितोम्भि-
 यैनैकान्तादुपवनगतं सर्वमेव प्रनष्टम् ॥ २७५ ॥
 या कारकसभा भव्याभवच्छ्रीजैनभूपतेः ।
 वर्णैकेन तच्छापात्सर्वा स्वप्नोपमाभवत् ॥ २७६ ॥
 झुञ्घे राज्यमहामभोधौ भूपप्रमयवायुना ।
 तत्तत्सेवकरत्नौदृशातैकीयोवशिष्यत ॥ २७७ ॥
 प्रभवत उत यावत्स्वप्रभुः सौख्यदाता
 विद्यति खल्दु तावत्सेवकास्तस्य मानम् ।
 इह वसति वसन्तो यावदेव स्वनन्तो
 मधुकरपिकमेकास्तावदेवाद्रियन्ते ॥ २७८ ॥
 केचिदप्यवशिष्टा ये सेवकास्तस्य भूपतेः ।
 तेष्यनन्तरविज्ञानान्तृष्टुलयोपमां गताः ॥ २७९ ॥
 इति पण्डितश्रीवरविरचितायां जैनराजतरक्षिण्यां जैनशाहि-
 वर्णनं नाम प्रथमस्तरक्षः ।

द्वितीयतरङ्गः

वन्दे विश्वमयं देवं सर्ववाङ्मानवनायकम् ।
 यदंशवर्णनस्तुत्या तत्पूजाफलभाङ्ग कः ॥ १ ॥
 पादो दक्षिण एष यच्छ्रुति पदं यत्रैव नाथ्येच्छया
 तत्रैवेच्छति नाम वामचरणः संचारसंस्कारतः ।
 इत्थं मण्डलमण्डितां समपदां चारीं नरीर्नर्ति यः
 संध्यायां स सदा ददातु सुखितां देवोर्धनारीश्वरः ॥ २ ॥
 अथ हैदरशाहाख्यां ख्यापयन्मुद्रिकार्पणैः ।
 हाजीखानोग्रहीद्राज्यं स ज्येष्ठप्रतिपदिने ॥ ३ ॥
 अग्र्याचो दक्षिणानन्दी तत्तत्सुकुतसूचकः ।
 वभावर्थजनानन्दी स राज्यग्रहणोत्सवः ॥ ४ ॥
 शुद्धांशुकचैतै राजवल्लभैः सुखशालिभिः ।
 वभौ सिकन्दरपुरी पूर्णा घौरिव तारकैः ॥ ५ ॥
 राजधान्यङ्गने हैमं सिंहासनमशिथियत् ।
 अतितोक्षणो नवो राजा मेरोस्तटमिवांशुमान् ॥ ६ ॥
 वभतुर्भूपतेरत्रे स्थितौ तस्यानुजातमजौ ।
 इन्द्रोः पुरस्तादुद्यन्ताविव शुक्रवृहस्पती ॥ ७ ॥
 राजो हस्सनकोशेशस्तद्राज्यतिलकं ददौ ।
 सौवर्णं पुष्पपूजाङ्गं यदच्छाविहितव्ययः ॥ ८ ॥
 स हाजीहैदरनृपो घनकालोर्जितप्रभः ।
 धाराधर इव धरां दधार धरणोधरः ॥ ९ ॥
 सोनुजं स्वसमं भूमिनायकः सुक्षितेरसात् ।
 वन्हामखानं नाम्रामदेशो तं स्वामिनं व्यधात् ॥ १० ॥

कमराज्येक्षिकादेशो स्वामिनं स्वसुतं व्यधात् ।
 चिरान्निजसुतप्राप्त्या यौवराज्यसुखादपि ।
 पितृशोकहतोप्यन्तर्विश्रान्तिमभजघृपः ॥ ११ ॥
 तस्माद्विहितमेवास्तु देशाधीशात्वराजिताः ।
 प्रसादमतुलं प्रापू रावत्रलवकादयः ॥ १२ ॥
 अन्येष्युच्चावचानग्रामान्सेवका नवभूपतेः ।
 पूर्वसेवानुसारेण प्रसादं प्रतिपेदिरे ॥ १३ ॥
 राजा राजपुरीसिन्धुपत्यादीन्दर्शनागतान् ।
 प्रत्यमुञ्चदलंकृत्य पार्थिवोचितया श्रिया ॥ १४ ॥
 सौवर्णकर्तरीवन्धसुन्दरा लृपमन्दिरे ।
 ननन्दुर्मन्त्रिसामन्तसेनापतिपुरोगमाः ॥ १५ ॥
 पितृशोकापितानर्घपट्टांशुकविभूयणाः ।
 विचेहुः सेवकास्तस्य तदन्तिकगताः सदा ॥ १६ ॥
 आसीद्राजा च सततं प्रकामं दोषनिष्क्रियः ।
 स्वपक्षपालने सक्तः संध्याक्षण इवोङ्गुपः ॥ १७ ॥
 पक्षपातोक्षणापत्यप्रतिपालनतत्परः ।
 लोभकोधविरक्तात्मा मोहान्धक्षपणक्षमः ॥ १८ ॥
 सैदनासिरपुत्रो यः स मेर्जाहस्सनाभिधः ।
 अहो ततिपत्वपूज्यो वहुक्षपादिराष्ट्रभाक् ॥ १९ ॥
 उत्सवादिसदाचारसत्कारेषु समान्तरे ।
 त एव प्रथमं मान्यास्तद्राज्ये सर्वदामवन् ॥ २० ॥
 एतान्पक्षाश्रयान्मद्भज्ञाव्ययं वलवानिति ।
 मेर्जाहस्सनपुञ्याः स पाणि पुत्रमजिग्रहत् ॥ २१ ॥
 हत्वा ज्यंसरमार्गेशात्स ज्यहाङ्गिरमार्गेऽपि ।
 वाङ्गिलं प्रददौ राजा तद्रुणाकृष्मानसः ॥ २२ ॥

चक्रे कुतापकाराणामप्यनुग्रहमेव सः ।
 प्रणम्य सिहः पूर्वं हि हन्ति दन्तिगणं ततः ॥ २३ ॥
 गृदभावो महीपालस्तत्त्वेषां चर्चिवदन् ।
 तदा हस्सनकोशेशं संमान्याधिकुतं व्यधात् ॥ २४ ॥
 प्रतापतापितारातिरुचिन्नकोपो महीपतिः ।
 भस्मान्तरगतो वहिरिवासीत्परमृत्युदः ॥ २५ ॥
 कांश्चित्सञ्चमयान्कांश्चित्संघाय प्रतिपालयन् ।
 कांश्चिदुन्मीलयन्नोत्या नानावृत्तिरभूत्युपः ॥ २६ ॥
 प्रसादकृत्स भृत्यानामभूदैश्चवणोपमः ।
 मनागप्यपराधेन वभूवान्तकसंनिभः ॥ २७ ॥
 पेयः पितृकुतामात्यफिर्यडामरकादयः ।
 विचार्यासहनं कोपे वभूवृद्धतयन्त्रणाः ॥ २८ ॥
 चौरा जाराश्च रिपवो भृत्या दुर्णयकारिणः ।
 अहोव जम्बुकाश्चेष्टस्तद्राज्ये भयविह्लाः ॥ २९ ॥
 श्रीजैननृपतौ शान्ते मूर्धगृदशिलोपमे ।
 अवाधन्त पुनर्लोकं व्याला इव नियोगिनः ॥ ३० ॥
 विरुद्धपक्षो रचिरज्ञिताशः
 कलाकलापो विकुदोपजीव्यः ।
 पूर्णेन्दुनानेन समोस्तिकोन्यः
 कलङ्क एको यदि नास्य दोषः ॥ ३१ ॥
 श्रुत्वास्मद्दूषणाः सोयं सर्वान्हन्तीति कद्दिया ।
 ऐक्यं पुरप्रवेशार्थं मिथस्तद्दूषका व्यधुः ॥ ३२ ॥
 कुकुत्यप्रेरकः पापश्चान्यायोत्कोचहारकः ।
 प्रियोभवहिवाकीर्ति राज्ञो रिकेतराभिधः ॥ ३३ ॥

कामीव व्यसनं निलमुपालब्धोपि भूभुजा ।
 यं त्यकुं नाशकद्राजा संस्तवाद्युदयंगमम् ॥ ३४ ॥
 संचितार्थः प्रजायासैर्मुद्रादानादिकर्मभिः ।
 आसीत्स्वकार्यकुशलः स्वातो धूर्तः स नापितः ॥ ३५ ॥
 रुद्धं चित्तेन काटिन्यं माधुर्यं जिबहया धृतम् ।
 शाठस्य यस्य सततं लोकोद्गेजनकारकम् ॥ ३६ ॥
 येनाधिकारादेशोस्मिन्प्रजाः कुकर्मभिः कृताः ।
 दुःखिता रक्षिताः पूर्वे पुत्रवच्छीमहीभुजा ॥ ३७ ॥
 मीरभोखारनामापि बुद्धिमान्प्रथितो भुवि ।
 नितरामपकोपाग्ने राज्ञः साचिव्यमादधे ॥ ३८ ॥
 वात्सल्याद्विहितो राजा स चुटगणनापतिः ।
 समस्तकार्यस्थानेभ्यो भुक्ते राजोपजीविकाम् ॥ ३९ ॥
 यो वर्णेकनिरतः शिखिहर्षहेतुः
 संदर्शितातुलफलः कृतकर्वणेषु ।
 जातोपि यः प्रतिदिनं हृतसर्वतापः
 सोयं घनस्तुदति दुःसहवज्ञपातैः ॥ ४० ॥
 दुर्मन्त्रप्रेरितो राजा व्यधान्मदविचेतनः ।
 प्रजाभाग्यविपर्यासाद्विवेकविगुणाः क्रियाः ॥ ४१ ॥
 सिकन्दरपुरीपार्वस्वनिर्माणचिकीर्या ।
 अमृतोपवने प्रांशुतरुच्छेदनमादिशात् ॥ ४२ ॥
 छिन्नांस्तान्पुष्पितान्वृक्षान्समीक्ष्यैतत्समुत्थिताः ।
 तच्छुचेव व्यधुस्तत्र रोलम्बा रोदनध्वनिम् ॥ ४३ ॥
 तच्चिर्माणग्रहोन्येषां न केषां प्रत्यभादृदि ।
 अग्रे दिनपतेर्दीपप्रकाशनरसोपमः ॥ ४४ ॥

तद्रूमः क्षोव पवैष करोतीति विनिश्चितम् ।
 स्वाहितापि क्रिया हेतोः धूर्णितं तं नृपं व्यथात् ॥ ४५ ॥
 वहनामथ लोकानां नापितोवयवच्छिदाम् ।
 भूपालवाक्यनिरतः क्षीवतोपि तथाकरोत् ॥ ४६ ॥
 नापितो निर्धृणः पापी क्रोधी क्रकचपादितान् ।
 पैतृकांष्टकुरादीश्च कारयामास भूपतेः ॥ ४७ ॥
 चलितानग्रजभ्रातुः स्वावनायान्तिकं पथि ।
 रुद्धा शूलेधिरोप्यान्यान्पञ्चपानप्यथातयत् ॥ ४८ ॥
 जीवन्तो गणरात्रं ते स्वकुदुम्बोक्तवेदनाः ।
 पैरैः साम्भुजलैर्देष्याः शूलपृष्ठे पुरान्तरे ॥ ४९ ॥
 वैद्यर्यभियजं ज्ञात्वा दूषकं परपक्षगम् ।
 अमुञ्चदन्धनात्कृत्तभुजनासोष्ठपल्वम् ॥ ५० ॥
 तथैव नोनदेवादीन्द्रिशखजाजादिसंयुतान् ।
 पञ्चपानकरोत्कृत्तजिहानासैकहस्तकान् ॥ ५१ ॥
 विरुद्धावयवच्छेदशूलारोपणकर्मणा ।
 स पूर्णनापितः पापी वभूव नरशौनिकः ॥ ५२ ॥
 आचार्यपुत्रो जग्याव्यस्तथा भीमाभिधो द्विजः ।
 छिङ्गाङ्गौ स्वं यथाशक्तौ वितस्तायां समौज्जताम् ॥ ५३ ॥
 मद्यलीलाव्यसनतस्तद्राज्ये वाहादेशवत् ।
 आसीन्मार्दीकवद्वौडी देशेत्रं प्रचुरा सुरा ॥ ५४ ॥
 तन्मद्यरसिके राजि सर्वभोगपराव्युत्ते ।
 खण्डादीश्विकारास्ते सुलभा न गुडोभवत् ॥ ५५ ॥
 खुज्याद्वुल्कादिर्यस्यान्तेवासी गीतगुणाम्बुद्धेः ।
 मल्लाडोदकनामासीत्तन्त्रीवादगुरुर्नृपे ॥ ५६ ॥

कूर्मवीणादिवाद्यानां ग्राप्यास्मद्गीतकौशलम् ।
 आजीवं क्षणमप्यासोऽन् तन्त्रीवादनं विना ॥ ५७ ॥
 तन्त्रीवादविशेषज्ञो राजा व्यञ्जनधातुभिः ।
 स्वयं वादननिष्णातो वैषिकानप्यशिक्षयत् ॥ ५८ ॥
 रवाववाद्यरचनैर्वहोलाचैश्च गायनैः ।
 राज्ञः प्रसादादातिकं नासं तत्तत्कनकवर्णिणः ॥ ५९ ॥
 शौचालयस्थैः सुरतालयस्थै-
 भूतैरिवान्तश्छलनप्रवीणैः ।
 वशीकृतो यः पिशुनैरेशो
 विभेति तस्मान्ननु को न मर्त्यः ॥ ६० ॥
 रहः स्थितं नृपं जातु पिशुनः पूर्णनापितः ।
 अपृच्छत्येरितोमात्यैश्चकीर्णा पूर्वमन्त्रिषु ॥ ६१ ॥
 भवत्पक्षविनाशो यैः कृतस्त्वत्पितृमन्त्रिभिः ।
 प्राप्तराज्येन भवता त एव प्रवलीकृताः ॥ ६२ ॥
 अमी हस्सनकोशोशमुख्यास्तदनुजाइताः ।
 सोपि धूतों धिया तत्तद्वशीकारसमुद्यतः ॥ ६३ ॥
 असमर्थशरीरस्त्वं भ्रात्र्पितभरः सदा ।
 तत्ते सपुत्रभ्रुत्यस्य न नाशो भविता चिरात् ॥ ६४ ॥
 श्रुत्वेत्यबोचन्मत्पुत्रः सत्यं मदनुजाप्रियः ।
 किं तु ब्रवीमि येनायं रक्षयते कुटिलाशयः ॥ ६५ ॥
 उग्रो मदनुजस्तीक्ष्णो मत्पदाकान्तिसूद्यतः ।
 अनेन ऋष्टुमिच्छामि कण्टकेनेव कण्टकम् ॥ ६६ ॥
 कार्यापेक्षावशादेतं रक्षामि न तु गौरवात् ।
 श्रुत्वेति द्वित्रान्महतो व्यधाज्ञातचिकीर्णितात् ॥ ६७ ॥

तृतीया राजतरक्षिणी ।

१९७

अत्रान्तरेग्रजो राज्ञो मद्रदेशाद्वलान्वितः ।
 भ्रातुरान्यजिहोपायै पणोत्सं प्राप दर्पितः ॥ ६८ ॥
 तच्छ्रुत्वा नृपतिः कुञ्जस्तान्समानीय पैतृकान् ।
 अवोचत्किं तु कर्तव्यं ते तमिल्युचुरुत्तरम् ॥ ६९ ॥
 तटिकासेतुवन्धं तं छेत्तुं यामोस्य तिष्ठतः ।
 अन्यथा दुःसहः प्राप्तस्तदाङ्गा दीयतां विभो ॥ ७० ॥
 श्रुत्वेति कातरं वाक्यं तेषां दुर्लक्ष्यचेष्टिः ।
 तत्पक्षपातिनो ज्ञात्वा तथेति प्रत्यपद्यत ॥ ७१ ॥
 प्रतिमुच्य नृपस्तान्स रात्रावित्यब्रवीन्निजान् ।
 आनीय फिर्यादारादीन्मन्त्रिणः कार्यनिष्ठुरान् ॥ ७२ ॥
 इयं हस्सनकोशेशचकिका यत्समागतः ।
 एतद्वधेन नष्टः स्यादन्यथाभ्यन्तरं विशेष ॥ ७३ ॥
 तत्प्रातरेते हन्तव्या युक्त्यानीयेति तात्रृपः ।
 छन्दकोपः सेवकान्स्वानकरोत्कृतसंविदः ॥ ७४ ॥
 राजा प्राप्तः समाहृय विसृष्टानुचरा गृहात् ।
 सर्वे हस्सनकोशेशमुख्यास्तूर्णं समाययुः ॥ ७५ ॥
 कम्पते तुरगस्त्रस्तो ज्ञातवृत्त इवाचलः ।
 ताडनैर्बहुशः सास्तुः प्राप कष्टान्त्रपाङ्गनम् ॥ ७६ ॥
 महार्होस्तरणस्थांस्तात्राजकर्तव्यताकुलान् ।
 कोशेशहस्सनमीरकाकादीन्पञ्चपात्रृपः ॥ ७७ ॥
 भृत्यैः संजरमीराद्यैराज्ञसैमण्डपान्तरे ।
 छलाद्विश्वासमुत्पाद्य राजधान्यन्तरेवधीत् ॥ ७८ ॥
 किं द्रोह इति यावत्स कोशेशोभ्युत्थितोब्रवीत् ।
 द्रुवणैकप्रहारेण तावत्प्राणैर्वर्ययुज्यत ॥ ७९ ॥

शस्त्राधातैर्मुमूर्षुः सञ्चुतितो मीरकाककः ।
 राज्ञ एवाशिषः कुर्वन्पुनः परशुना हतः ॥ ८० ॥
 लिखन्नद्वादमीराख्यः स विद्याव्यसनी गुणी ।
 हतो जनमनःकान्तो ययौ कस्य न शोच्यताम् ॥ ८१ ॥
 जीवतां मनसा चैक्यं तेषां नित्यमभूद्यथा ।
 शस्त्रकृत्ततनूद्रच्छब्दोणितैक्यमभूत्तथा ॥ ८२ ॥
 वर्णकम्बलपृष्ठस्था जीवन्तस्ते यथाभवन् ।
 निद्राणा इव ते तत्र मृता अपि तथेक्षिताः ॥ ८३ ॥
 क्षत्रमात्रात्तथा शखैर्मरणं राजवेद्मनि ।
 अनन्यसुलभं तत्र तेषां श्याधार्हतामगात् ॥ ८४ ॥
 न विच्चं न च दारास्ते न मृत्या न शवाजिरम् ।
 तेषां तथा प्रमीतानां ययावन्तोपकारिताम् ॥ ८५ ॥
 निजपरिभवभीत्या वन्धवो यान्ति दूरं
 त्यजति च निजपत्नी का कथा सेवकानाम् ।
 प्रतिदिनमृणहेतोस्ताडनं वन्धनं वा
 भवति हि यमभङ्गाद्राजभङ्गोतिकषः ॥ ८६ ॥
 स्फुलिङ्गालिङ्गनात्कुच्छक्षणसपोपसर्पणात् ।
 मकराकरपाताच कष्टं नृपतिसेवनम् ॥ ८७ ॥
 प्रद्युम्नगिरिपादान्ते चण्डालैर्निश्यनाथवत् ।
 इष्टिकाभिस्ततो नीत्वा भूगर्तेषु निवेशिताः ॥ ८८ ॥
 कुर्वन्ति मौसुलजनाः स्वशवाजिरार्थं
 यत्लं सदैव वहुकारुषु दत्तविच्चाः ।
 नो चिन्तयन्ति परमेश्वरमन्तरेण
 जानाति को मम कदा मरणं कथं स्यात् ॥ ८९ ॥

यः स्वायुषोविमवैति स्वदेहनिष्ठं
 यस्यान्तको भवति मिद्रतयातिवश्यः ।
 युज्येत तं प्रति शवाजिरकर्मे कर्तुं
 म्लेच्छेषु तुर्ब्यसनमात्रमिदं मतं मे ॥ ९० ॥
 ते वैश्रवणभद्राद्याः कृत्वापि स्वशवाजिरम् ।
 अन्ते यत्र मृता आमे भुवि तत्रैव शायिताः ॥ ९१ ॥
 एक एको भुवो हस्तशतमात्रावृतौ रतः ।
 पराप्रवेशदो यलात्प्राकृतो लज्जते न किम् ॥ ९२ ॥
 श्रुतं यच्छास्रतः सूक्ष्मशिलाश्चेच्छवभूतले ।
 स्थाप्यन्ते तत्सुखं तस्मिन्परलोकगते भवेत् ॥ ९३ ॥
 अहो लोभस्य माहात्म्यं जीवद्यन्मृतायपि ।
 शवाजिरापदेशेन कुर्वन्त्यावरणं भुवः ॥ ९४ ॥
 महान्तो हन्त कुर्वन्तु कृतयत्नाः शवाजिरम् ।
 तन्निर्माणेन जीवन्ति कियन्तोपि दुभुक्षिताः ॥ ९५ ॥
 वन्द्योन्यदर्शनाचारो हस्तमात्रे भुवस्तले ।
 दग्धा यत्कोटिशो नित्यं सावकाशां तथैव तत् ॥ ९६ ॥
 इत्याद्यनुचिता निन्दा प्रस्तावाद्विहितात्र यत् ।
 क्षन्तव्या मौसुलैर्यस्मात्कविवाचो निरर्गलाः ॥ ९७ ॥
 ये राजवैभवमवाप्य निर्पीड्य लोके
 कुर्वन्ति संचयमतो न च दानमोगौ ।
 अत्युत्कटाद्यभरतफललब्धदुःखा-
 स्ते कोशरक्षणनिभाद्वितरन्ति राज्ञः ॥ ९८ ॥
 द्रव्यं गृहतुरंगादि तेषां तद्राजसादगात् ।
 तत्कुदुम्बैर्निरालम्बैर्नासाप्येका वराटिका ॥ ९९ ॥

कोशेशसंचितं स्वर्णपूर्णं रूपकमाजनम् ।
 दृष्टा विकृत्य कृपणं थूल्कारं नृपतिर्व्यधात् ॥ १०० ॥
 तत्पक्षान्वह्यरागादीन्हतसर्वस्वसंचयान् ।
 कारायामक्षिपद्राजा मुत्कैकं सैद्धुस्सनम् ॥ १०१ ॥
 अन्ये पित्रपराधेन तस्माद्गुसुतोपमात् ।
 क्षत्रिया इव ते सर्वे नाशं ग्राषुः पुरातनाः ॥ १०२ ॥
 यासीतिपतुः सभा योग्या तत्त्वकार्यविशारदा ।
 स्मृतपूर्वोपकारेण तेन सर्वावसादिता ॥ १०३ ॥
 अन्तरङ्गान्हभेभादीन्पञ्चपानविकादैः ।
 अरक्षत्वाकनां स्मृत्वा प्रेमसेवां च पैतृकीम् ॥ १०४ ॥
 आदामखानः पर्णोत्से श्रुत्वा कोशेशनाशनम् ।
 स्वनामान्वर्थतां विभ्रवयौ भीतो यथागतम् ॥ १०५ ॥
 बहामखानो वित्राणस्तद्वधाच्छङ्कितो भृशम् ।
 गृहमेत्य नृपेणाश्वासितः कार्यावलोकिना ॥ १०६ ॥
 अस्मिन्नवसरे मद्रमण्डले सुभट्क्षयः ।
 अभून्माणिक्यदेवस्य तुरुष्कैः सह संयुगे ॥ १०७ ॥
 मातुलेन समं यातो योद्धुं तत्रैव संगरे ।
 आदामखानः स प्रापच्छरभिन्नमुखः क्षयम् ॥ १०८ ॥
 केष्यूचुः स निजैरेव हतस्तत्र भयाश्रितैः ।
 केपि ब्रणशलाकाश्राकुष्ठिमर्मविदारणात् ॥ १०९ ॥
 श्रुततन्मरणो राजा दूतैरत्यन्तदुःखितः ।
 तदेशाच्छवमानोय जननीसंज्ञिधौ न्यथात् ॥ ११० ॥
 ज्येष्ठोपि शौर्यनिलयोपि वलान्वितोपि
 ग्रासोपि जन्मभुवमासधनप्रपञ्चः ।

नैवाप राज्यमुचितं स कृतप्रयत्नो
 भाग्यैविना न हि भवन्ति समीहितार्थाः ॥ १११ ॥
 अथ वा पितृशापः स तस्यापि फलितोभवत् ।
 यदासोपि निजं देशं परदेशे क्षयं गतः ॥ ११२ ॥
 अत्रान्तरे महोत्पाता दिव्यमौमान्तरिक्षगाः ।
 अहंपूर्विकयेवापुर्नपतेर्जनकम्पदाः ॥ ११३ ॥
 तथा हि प्रथमं राजि पुष्पलीलाचिकीर्षया ।
 गते मडबराज्योर्बीं भूमिकम्पोभवन्महान् ॥ ११४ ॥
 अस्मत्कर्तुजनः कोपि सुखी नैवाधुना स्थितः ।
 इतीव देशे तत्कालं चकम्पुर्जनवद्वृहाः ॥ ११५ ॥
 उद्भूत्पूर्वदिक्पुच्छः केतुर्नभसि विस्तृतः ।
 पूर्वं वहामखानेन हयो रिष्टस्य सूचकः ॥ ११६ ॥
 स दूरविस्तृतः पुच्छः कालकुन्तोपमो दिने ।
 स्फुरन्त्रतीर्चीं प्रत्याशां तस्यैव ददशे जनैः ॥ ११७ ॥
 युग्मसूर्वडवा राजमन्दुरान्तर्गताभवत् ।
 देशात्क्रम्युं ददौ राजा यां भिया यवनक्षये ॥ ११८ ॥
 सिंहादयोवने चेर्वन्याः श्रीनगरान्तरे ।
 विडालपोतं सुपुत्रे शुनी च प्रसवक्षणे ॥ ११९ ॥
 निष्फलः सफलस्तूलीतरुः स सफलोभवत् ।
 उपराजगृहं मूलादादिमीकुसुमोद्रमः ॥ १२० ॥
 सुमनोवाटशादान्तर्भवं शोणितवर्षणम् ।
 इति दध्वा जनः सर्वः क्षते क्षारमिवान्वभूत् ॥ १२१ ॥
 अत्रान्तरे वसन्सैदखानगाहादिपोडनम् ।
 हिन्दुका विदधुः पूर्णनापितोद्वलिताः कुधा ॥ १२२ ॥

तच्छ्रुत्वा यवनाः सर्वे गत्वा कुद्धा नृपान्तिकम् ।
चुकुशुर्येन राजापि लोकपीडनमादिशत् ॥ १२३ ॥
अजरामरयुद्धादीन्स्वकीयान्सेवकानपि ।
तत्कोपेनाकरोद्राजा निहृत्तभुजनासिकान् ॥ १२४ ॥
त्यक्तस्वजातिवेशास्तदिनेषु ब्राह्मणादयः ।
न भद्रोहं न भद्रोहमित्युचुर्मद्गुणाण्डने ॥ १२५ ॥
बहुखातकमुख्या ये पुरे सन्तीष्टदेवताः ।
ओधेन तेषां नगरे तदोत्पातो महानभूत् ॥ १२६ ॥
दत्ता भूजैनभूपेन येषां गुणपरीक्षया ।
तेभ्यस्तां निर्निमित्तेनाप्यहरन्नधिकारिणः ॥ १२७ ॥
समाहिसफरो मासः प्रसिद्धो म्लेच्छदर्शने ।
सर्वदर्शनविद्वाय न केषां भयकार्यभूत् ॥ १२८ ॥
भूपं नित्यमदोन्मत्तं स्वतन्त्रं मन्त्रिमण्डलम् ।
उत्कोचहारिणः सर्वानन्तरङ्गास्तरङ्गितान् ॥ १२९ ॥
दर्शितावलपीडार्तिपण्डितानवलोक्य च ।
स्मृतश्रीजैनभूपालगुणमालस्तदा जनः ॥ १३० ॥
देशो सरुदिताक्रन्दं शुशोचात्यन्तदुःखितः ।
सर्ववृद्धिश्चिरारुढो ग्रस्तो हष्टपराभवः ॥ १३१ ॥
सर्वकार्यान्तरङ्गोयं क्षयं याति कदा नृपः ।
इति येष्यवदन्दुष्टास्तत्सुतविभवार्थ्यनः ॥ १३२ ॥
पारसीभाषया काव्ये यदूचे दूषणा विशाम् ।
स शापः फलितो देशो श्रीमज्जैनमहीपतेः ॥ १३३ ॥
सेवकाः कितवप्राया भुक्तप्रेष्या नियोगिनः ।
तच्छ्रापादिव कालेन प्राप्तात्यन्तनिपीडनाः ॥ १३४ ॥

किमस्मद्रक्षको दैवहतो वृद्धो महीपतिः ।
 इत्यादि साक्षु साक्षन्दाः शुशुचुस्तेपि पार्थिवम् ॥ १३५ ॥
 स्वल्पोपि राज्यकालोभूम्भवायामैः सुदुःसहः ।
 निदाघरात्रिसंदृष्टीर्धंतुःस्वप्नसंनिभः ॥ १३६ ॥
 लोकराशिगृहद्व्यहरणैः परपीडनैः ।
 तुतुषुस्तस्यभूत्यौधाः कौशिकास्तिमिरैरित्व ॥ १३७ ॥
 शश्यारुद्धो मधुक्षीवः प्रजाकार्यपराङ्मुखः ।
 सर्वे दिनं निनायान्तः स्वपार्ख्वपरित्वत्नैः ॥ १३८ ॥
 कुलालगायनोद्धीतं गीतं शृण्वन्दिवानिशम् ।
 गुणिभ्यो राज्योभ्येभ्यो नादादृशेनमात्रकम् ॥ १३९ ॥
 शाहावदीनराज्ये या संपत्तातिमनोहरा ।
 लक्ष्मीपुरे राजधानी तां पुष्टोषोदितः शिखी ॥ १४० ॥
 या बलाढ्यमठस्थाने वेशमाली विपुलाभवत् ।
 सापि दग्धा समं तत्र तत्तत्पौरजनश्चिया ॥ १४१ ॥
 इत्याद्युपद्रवादेशो द्वाष्टा वास्तव्यनाशकान् ।
 एतन्नाशाद्वेदिभ्यशान्तिरित्यवद्जनः ॥ १४२ ॥
 राजा पञ्चगृहावासं स्वं ज्वलन्तं समीक्ष्य च ।
 हर्म्यमारुद्धा संतुष्टः पानलीलां व्यगाहत ॥ १४३ ॥
 अस्मिन्नवसरे नेयधिष्ठणः पिशुनेरितः ।
 यात्रार्थं सबलं पुत्रं वहिदेशो व्यसर्जयत् ॥ १४४ ॥
 यत्सैन्यं वीक्ष्य दैन्यं ते युर्वाह्यमहीभुजः ।
 प्रदीपं रविरद्यम्योधं दिवसे तारका इव ॥ १४५ ॥
 पूर्वे राजपुरीराजो जयसिंहो नुपात्मजम् ।
 स्वसारं च स्वसारं च दत्त्वा तोषयति स्म तम् ॥ १४६ ॥

कालाधारामसिलतामिव वीक्ष्य तदाश्रिताम् ।
 कम्पं के नात्र देशस्थाः प्रापुस्तद्भयतो जनाः ॥ १४७ ॥
 सेना दीन्नारकोदीयाः शिशियुस्तां भयच्छिदे ।
 बलिभिर्मङ्गलादेवीमिवोन्नतभुवि स्थिताम् ॥ १४८ ॥
 मद्रगगडचिम्भेशा राजहंसास्तमाययुः ।
 सरोवरमिव प्रोद्यच्छुकृपक्षा विनिर्मलम् ॥ १४९ ॥
 राजबृत्तान्तरोधेन स्वपदार्थोपपादकैः ।
 मातुलैरपि तस्याग्रे सुलहणैः कलहणायितम् ॥ १५० ॥
 कौमारोद्दंसिकं वीक्ष्य कटकालंकृता अपि ।
 अभूवन्धैर्यरहिता माहिला महिला इव ॥ १५१ ॥
 बद्धपङ्किस्तरन्ती सा ज्यलेमस्तनदीतदात् ।
 तत्सेना रामबद्धाविधिसेतुकौतुकमातनोत् ॥ १५२ ॥
 कुटीपाटीश्वरप्राप्तं तत्सैन्यं दैन्यवर्जितम् ।
 नारायणोदरोद्भृद्धिश्वलोकभ्रमं व्यधात् ॥ १५३ ॥
 संप्लुष्टे भोगपालानां पुरे भद्राचितान्यपि ।
 सुचिरं धूमितान्यासन्गृहाणि हृदयानि च ॥ १५४ ॥
 उश्नादहृदसंसङ्गतत्तुरङ्गतरङ्गिता ।
 बालयेश्वरगिरेः पादमूलं प्रापास्य वाहिनी ॥ १५५ ॥
 तदीयकटको दीपस्तत्तुरङ्गतरङ्गितः ।
 तं तमेव नते चक्रे येन येन यथावहत् ॥ १५६ ॥
 निस्तृणं भूतलं तत्तु निष्पानीया जलाशयाः ।
 निरिन्धनान्यरण्यानि तत्सैन्ये चलितेभवन् ॥ १५७ ॥
 सोहं संमान्य राजास्मै दत्तस्तत्समयेन्वहम् ।
 कुर्वन्वृहत्कथाख्यानमभूवं धृतपुस्तकः ॥ १५८ ॥

करदीकृतभूपालः स पण्मासकृतस्थितिः ।
 अभवचैत्रमासान्ते कश्मीरागमनोत्सुकः ॥ १५९ ॥
 तावद्भ्राम बहामखानो दामनिर्गालः ।
 आक्रान्तमन्त्रिसामन्तो शात्वा व्यसनिनं नृपम् ॥ १६० ॥
 अथ संततपानेन क्षीणदेहवलच्छविः ।
 स वातशोणितव्याधिवाधितोभून्महीपतिः ॥ १६१ ॥
 प्राप्तो हस्तनखानः स पूर्णचन्द्र इवोदितः ।
 तान्दुष्टमन्त्रिणः पञ्चानिव संकुचितान्वधात् ॥ १६२ ॥
 किं नैतेन समानीतो वद्धा पिरुजगखड़ाः ।
 इति रोषं सुते राजा पिशुनप्रेरितोग्रहीत् ॥ १६३ ॥
 पश्चिमाशागतं श्रुत्वा तमपूर्वकसंनिभम् ।
 बहामखानो मन्देहोसंदेह इव सोभवत् ॥ १६४ ॥
 प्राप्ते सुतेन्तिकं सोभूज तदत्यधिकादरः ।
 प्रत्यासन्नविनाशानां धीर्भीत्येव पलायते ॥ १६५ ॥
 अन्योत्कन्तितया मन्त्रिसामन्तानां महीपतिः ।
 यात्रागताय पुत्राय ददौ दर्शनमात्रकम् ॥ १६६ ॥
 नूनं स्वानुजभीतोभूत्तकालं सोन्यथा कथम् ।
 परिधानादिसत्कारं न्यूनमेवाकरोत्सुते ॥ १६७ ॥
 बहामो वाघते नूनं मत्पुत्रमिति शङ्कितः ।
 स तस्मिंच्छब्दकोपाग्निः शमीतरिवाभवत् ॥ १६८ ॥
 पानार्थं राजधान्यश्रं तस्मिन्नवसरे नृपः ।
 आरुरोह समं भृत्यैर्मृत्युनेव प्रचोदितः ॥ १६९ ॥
 तत्र पुष्करसौधान्तर्लालया काचमण्डपे ।
 धावन्पपात नासाग्रस्तवद्खविसंस्थुलः ॥ १७० ॥

कक्षाक्षिसभुजैर्भृत्यैर्नीर्तः शयनमण्डपम् ।
 ध्वस्तच्छाय इवादर्शः संमूर्छश्चायनेपतत् ॥ १७१ ॥
 भिषजोस्यावमत्यासान्कोषि योगी चकित्सतः ।
 विषौत्कटौपधस्तस्य यतते स्म कृतव्यथः ॥ १७२ ॥
 तस्यौपधप्रयोगेण प्राप्तदाहो दिवानिशम् ।
 काङ्गति स्म स्वमरणं क्षणमात्रं न जीवनम् ॥ १७३ ॥
 राजधान्यन्तरे राजसुतः स्वजनकान्तिके ।
 आयुकाङ्गदसंयुक्तस्तदिनेषु स्थितिं व्यधात् ॥ १७४ ॥
 मुमूर्खों पितरि ज्ञात्वा महतो दर्शनागतान् ।
 तन्निर्गमनिरोधाय द्वारधान्यां भटान्व्यधात् ॥ १७५ ॥
 स्वालयस्थोनुजो राज्ञो भयहर्षासंभ्रमः ।
 करानिव रविस्तीक्ष्णांश्चारान्संचारयन्नभूत् ॥ १७६ ॥
 तत्कालं राजलक्ष्मीः सा पितृव्यभ्रातुपुत्रयोः ।
 द्वयोरासीत्समारुढा चित्ते संशयधीरिव ॥ १७७ ॥
 अत्रान्तरे ह्यदायुक्तः संमन्त्र्य सचिवैः सह ।
 वहामखानमागत्य युक्तमित्यब्रवीद्वचः ॥ १७८ ॥
 स्वामिहैवरशाहोद्य समर्प्य स्ववयस्त्वयि ।
 सुगृहीताभिधो भ्राता प्रयातः कीर्तिशोषताम् ॥ १७९ ॥
 ज्येष्ठोघुनावशिष्टस्तद्वान्भज नुपासनम् ।
 स्वयं हस्सनखानाय यौवराज्यं प्रदीयताम् ॥ १८० ॥
 त्वत्पित्रा महतो यज्ञाद्रक्षिता चकिता सती ।
 सेयं त्वयाद्य नगरी पाल्या कुलवधूरिव ॥ १८१ ॥
 किमन्यत्पुरलुण्टाकाः काका इव वलिप्रियाः ।
 यथागतं प्रयान्त्वेते कुशब्दा मलिनत्विषः ॥ १८२ ॥

श्रुत्वेति भावितं तस्य कोपरक्षाक्षरोवर्वात् ।
 सुखिग्न्धो जनकस्त्यकस्तावकल्पद्रमोपमः ॥ १८३ ॥
 सदैवादमखानः स वाधितस्तुपाधिभिः ।
 परलोकमनालोच्य स्वार्थं संत्यज्य दूरतः ॥ १८४ ॥
 अस्वस्थः स यथा भ्राता सेवितः सततं मया ।
 जानात्येवं न को राज्यं यथा तस्य मर्यादितम् ॥ १८५ ॥
 कोयं मङ्गातपुत्रोद वद कैवास्य योग्यता ।
 अस्मिन्मत्पैतृके राज्ये योग्यो मदपरस्तु कः ॥ १८६ ॥
 स कनीयानहं ज्येष्ठो वयसा च गुणेन च ।
 पृथिव्यां वौरभोग्यायां साम्नः कोवसरोधुना ॥ १८७ ॥
 इत्याद्यनुचितं यत्तद्बोक्ता तं प्रत्यमोचयत् ।
 यैः स ग्रथितकन्योभूद्राज्यार्थं कृतभावनैः ।
 अप्राप्यैतांस्तथा मत्वा निराशः समपद्यत ॥ १८८ ॥

प्रत्यासन्ने नाशे

रुद्धजलौघस्य वद्धमूलस्य ।

कुपथा प्रसरत्यादौ

धृतिरिव सेतौ मर्तिर्जन्तौ ॥ १८९ ॥

युक्तमयुक्तवाक्ये चेदग्रहीष्यन्नयान्वितः ।

तुरगार्दितं सर्वमदास्यचेत्स्वर्यं गतः ॥ १९० ॥

अथवास्तं तमेकं चेदहनिष्पद्धलोक्तः ।

कोशां हर्तुमयास्यचेत्स्थितं पितृपुरान्तरे ॥ १९१ ॥

अथवा वाह्यदेशां चेदगमिष्यत्तद्ध्वना ।

निवृत्तः क्रमराज्ये चेदाक्रमिष्यच्छन्महोम् ॥ १९२ ॥

क्रमासप्तसकलस्यास्य किमु नश्येद्विलम्बतः ।

वालवालिशभृत्योक्ता युक्तवाक्याविनिश्चयात् ॥ १९३ ॥

अनभिज्ञतया तेन तव किं किं न हारितम् ।
 नास्मल्कोपि चिरं भोक्ष्यत्यतिरीक्षणतया धिया ॥ १९४ ॥
 वरमहे सुते राज्ञो राज्यं दत्त्वास्ति नः सुखम् ।
 इत्येकमेवं संबोध्य बलिनं नृपवल्लभम् ॥ १९५ ॥
 आयुक्ताह्यदमल्लेकः संमन्त्रय सचिवैः सह ।
 चक्रे संभावनां राज्यनिश्चये राजसूनवे ॥ १९६ ॥
 गत्वास्कन्दं प्रदास्यामि वह्राममिति दर्पतः ।
 अभिमन्युप्रतीहारो निश्चिकायाभिषेचनम् ॥ १९७ ॥
 अथ स्वच्छन्दवार्ता स श्रुत्वा तूर्णं सुतान्वितः ।
 वह्रामस्वानो वित्राणो निरगान्नगरान्तरात् ॥ १९८ ॥
 हृष्टा महार्घमणिमौकिकविद्मौद्या-
 ब्रत्नाकरं थ्रयति लुभ्यमतिः स एकः ।
 त च तन्महाभयकरान्मकरांस्तदीया-
 न्वीर्येण यः शामयितुं गतभीः समर्थः ॥ १९९ ॥
 श्रुत्वा स्वभ्रातृपुत्रस्य चरितं चित्रमत्र सः ।
 वित्रासितवलः पुत्रयुतो द्वाराध्वनाचलत् ॥ २०० ॥
 यथैवादमस्वानस्य निष्काशनमयं व्यथात् ।
 तथैवास्याभवद्रात्रौ न चिरेण फलत्यधः ॥ २०१ ॥
 राज्यं च दशमासाव्दे कृत्वा मासि स माधवे ।
 वर्षेष्टचत्वारिंशोगादिवं श्रीपञ्चमीदिने ॥ २०२ ॥
 वेतालोवसदुद्दिष्टस्तम्भमण्डितमण्डपे ।
 तेनैवोच्चण्डकोपेन खण्डितोक्रियया नृपः ॥ २०३ ॥
 इत्यूचुः केषि केष्यूचुयोगिनोशस्तहस्ततः ।
 न्यस्तोत्कटौषधेऽर्वस्तरुचिरस्तमगान्त्रपः ॥ २०४ ॥

केचिछावैव दुष्टेन कैवल्यात्सुतवर्जिते ।
 भूपतेरुश्चकित्साथें कारिता भिषजस्त्वराम् ॥ २०५ ॥
 दिव्यं मौसुलदेवेन कृत्वा श्वस्ततया तया ।
 वहिः इयौटालदेशादौ हत्वा द्रोहेण पार्थिवान् ॥ २०६ ॥
 येऽन्यथा राज्यतिलकं सिंहासनगतोत्त्रहीत् ।
 पित्र्यांस्तान्सचिवान्हत्वा प्रमीत इति केचन ॥ २०७ ॥
 नूनं स पितृशापेन तत्त्वापेन दूषितः ।
 हिमौघ इव तापेन विलयं प्रापदञ्जसा ॥ २०८ ॥
 निष्कण्टकं पुरं ज्ञात्वा निःशङ्को नृपनन्दनः ।
 जनकं शिविकारूढं स निनाय शवाजिरम् ॥ २०९ ॥
 मञ्जूषिकान्तराचीत्वा तं पटेकावृतं शवम् ।
 पितुः पादतले तत्र भूगर्भाऽन्यन्तरेक्षिपत् ॥ २१० ॥
 सर्वे मृग्नुष्टिकामात्रमेतदेवेति शांसिनः ।
 मुखावलोकनं कृत्वा तस्मिन्मृग्नुष्टिकां जहुः ॥ २११ ॥
 गर्त तत्र समापूर्य शिलां मध्योन्नतां न्यघुः ।
 कठिनोयमभूद्युद्धे जनानित्येव सूचितुम् ॥ २१२ ॥
 अहृदन्सेवकास्तस्य कृतवक्षोवदारणाः ।
 स्मृत्वा स्वामिप्रसादानां मुखरीकृतदिङ्गमुखाः ॥ २१३ ॥
 तद्राज्यं स्वल्पकालीनं प्रसादसुभर्गोर्जितम् ।
 अविन्दन्सेवकास्तस्य स्वप्नस्वर्गास्तिसंनिभम् ॥ २१४ ॥
 पारसीभाषया हिन्दुस्थानवाचा च भूपतिः ।
 काव्यं गीतं व्यधादेन प्रशसनित न के जनाः ॥ २१५ ॥
 पुराणधर्मशाखाणि मोक्षोपायादिसंहिताः ।
 शृण्वतो भूपतेरासीद्यामिनीषु प्रजागरः ॥ २१६ ॥

दोषाकुलाः परगृहाशुभपाकदा ये
 घूकादयो दिनपतेष्वदयं द्विषन्ति ।
 तस्मिन्समुद्यति महारुचिरप्रकाशे
 निष्ठा भ्रमन्ति विपिनेषु गुहासदुःखाः ॥ २१७ ॥
 दुष्टान्मेरेषकारादीव्वात्वा निष्ठान्विशिष्टधीः ।
 खानोन्वेषुः सुदुःखोपि कारागारान्तरे न्यथात् ॥ २१८ ॥
 निर्वत्यान्यकियां सर्वां स पितुर्व्ययशालिनीम् ।
 राज्याभियेकसंभारं चक्रे पोडशभिर्दिनैः ॥ २१९ ॥
 घूकादयो नभसि सन्ति पराप्रशस्ता-
 स्तावत्प्रदोषसमयात्सुखप्रचाराः ।
 आशाप्रकाशविशदो विलसत्प्रकाशो
 भास्वान्न यावदुदयं कुरुते सुचण्डः ॥ २२० ॥
 इति जैनराजतरङ्गिण्यां पण्डितश्रीवरविरचितायां हाजीहैदर-
 शाहराज्यवृत्तान्तवर्णनं नाम द्वितीयस्तरङ्गः ॥
 शिवायास्तु नमस्तस्मै त्रैलोक्यैकमहीमुजे ।
 थशेषक्षेत्रनिर्मुकनित्यैश्वर्यदशाञ्जुषे ॥ १ ॥
 भूतं यद्राज्यवृत्तान्तं वर्तमानं करोत्यलम् ।
 स्ववान्योग्यप्रकारेण वन्द्यो योगीश्वरः कविः ॥ २ ॥
 प्रतिग्रहानुग्रहासा भुक्ता यन्त्रपञ्जीयिका ।
 तद्वृत्तं स्वस्य निष्कृत्यै वस्ये श्रीवरपण्डितः ॥ ३ ॥
 स्वदग्धस्मृतक्षमाभृद्विषद्विभवैकृतैः ।
 सेव्यं कस्य न वैराग्यं सूते राजतरङ्गिणी ॥ ४ ॥
 राज्यवृत्तानुरोधेन न काव्यगुणचर्चया ।
 सन्तः शृणवन्तु मद्राचः स्वधिया योजयन्त्वपि ॥ ५ ॥

कायस्थोकिवदेवेयं कृता स्मृत्यै भविष्यताम् ।
 हृष्टेदं ललितं काव्यं कुर्वन्त्वन्येत्र पण्डिताः ॥ ६ ॥
 ततः श्रीहस्सनो राजा व्यसनोजिज्ञतवासनः ।
 सिकन्दरपुरी त्यक्त्वा पित्र्यं प्राशस्त्यसुन्दरम् ।
 अगमज्जैननगरं पितामहविनिर्मितम् ॥ ७ ॥
 सिंहासनोपविष्टः स निर्मलाम्बवरभूषणः ।
 वभौ कुबलयानन्दी शशीवोदयपर्वते ॥ ८ ॥
 मलुकोथाह्नदायुको विद्याय तिलकं स्वयम् ।
 सौवर्णकुसुमैः पूजामकरोन्नवभूपतेः ॥ ९ ॥
 रौप्यासनसमुद्धान्तः कृत्वा छत्रपिधानकम् ।
 एकशेषतयेव श्रीररक्षशंशभूषणम् ॥ १० ॥
 चित्रं नवनृपस्यास्य मुखचन्द्रावलोकनात् ।
 नगराननपद्मानां विकाशः समपद्यत ॥ ११ ॥
 अभियेककियारव्धहोमधूममिषाङ्गुवः ।
 हृष्णैवोद्धतो राज्ञो मुखोच्छास इवावभौ ॥ १२ ॥
 वाद्यमानोद्यतातोद्यतोद्यतप्रतिरखच्छलात् ।
 सुप्रसन्नाः सुदेवस्य प्रोच्नुः पूर्णाशिषो दिशः ॥ १३ ॥
 घ्वजमाला वभुर्दीर्घस्फुरद्रक्षपटाच्छलाः ।
 ज्वला इव प्रतापाम्भर्निर्गता नवभूपतेः ॥ १४ ॥
 छायाकुसुमकार्यास्ता वभुः श्रेताः प्रविस्तृताः ।
 चिरात्तरुणराजास्या हर्षहासा इव श्रियः ॥ १५ ॥
 कौशेयकोज्ज्वलाः सर्वे सेवका नवभूपतेः ।
 स्फुरद्राम्यतरङ्गस्य तरङ्गा इव तेरुचन् ॥ १६ ॥
 कार्पासकपरोधानं यत्र यत्राभवत्पुरा ।
 तत्र तत्रास्त तद्राज्ये कौशेयकव्ययो महान् ॥ १७ ॥

राज्यलाभे वसन्ताभे सूर्यस्येव महीपतेः ।
 प्रत्यापहारकाः सर्वे दुष्टमेष्ठा लयं यथुः ॥ १८ ॥
 रविः प्रदीपः कुरुते प्रकाशं
 विभाति चास्मिन्सति सूर्यकान्तः ।
 तस्मात्समुत्थः स च पावकोच्चर्य-
 स्तमोपहः किं न करोति कार्यम् ॥ १९ ॥
 आसन्निपृष्ठित्व्याद्या यत्कृते विफलथमाः ।
 पौत्रेण हेलया प्राप्तं तद्राज्यं गतकण्टकम् ॥ २० ॥
 पितुः पितामहस्यापि पितृव्यस्य च संपदः ।
 भाग्यभाजं नृपं प्रापुः सर्वाः सिन्धुमिवापगाः ॥ २१ ॥
 पद्मदर्शनपरिचयं सोप्रहीन्मत्सरोजिष्ठतः ।
 पद्मदर्शनकिया यस्मिन्नैकमत्यमिवाययुः ॥ २२ ॥
 भूपतेरद्धदायुक्तो नियुक्तः सर्वकर्मसु ।
 साचिव्यं पुत्रसंयुक्तः पुण्योद्युक्तः सदाकरोत् ॥ २३ ॥
 अथ प्रथममेवाद्धदायुक्तं मल्लिकं नृपः ।
 स ग्रामग्रामनाग्रामप्रमेयस्वामिनं व्यधात् ॥ २४ ॥
 पुत्रोस्य नौरुजा युक्तो द्वारपालादिकार्यभाक् ।
 इक्षिकामभजद्राष्ट्रं स ग्रामविभवोर्जितः ॥ २५ ॥
 पानलीलान्तरे तत्र प्रसादासृतवर्षिणा ।
 येन दारिद्र्यदावाग्निः केषां न क्षपितः क्षणात् ॥ २६ ॥
 वहिदेशस्थिते राजि वाल्ये यः सेवकोभवत् ।
 स ताजिभट्ठो मल्लेकमतः प्रापान्तरङ्गताम् ॥ २७ ॥
 निग्रहानुग्रहव्यग्रः समग्रे राज्यविग्रहे ।
 दत्तदूत्याधिकारेण राज्ञो जिह्वेव सोभवत् ॥ २८ ॥

अधिकारनदी पूर्वं स्फुरन्ती शतधाभवत् ।
 तदा द्वितीयया वृत्त्या तस्मिन्कृतपदा बभौ ॥ २९ ॥

अन्येष्युच्चावचान्प्रामाञ्जोनराजानकादयः ।
 पूर्वसेवानुसारेण प्रसादं प्रापुरञ्जसा ॥ ३० ॥

श्रीमल्लेकाद्वादः सर्वकार्यं यां स्थितिमत्रवीत् ।
 तां नोदलद्वयद्राजा वेलां सिन्धुरिवोल्वणः ॥ ३१ ॥

पित्र्याः पैतमहा वापि निरुद्धा बन्धनेवसन् ।
 भुद्गदेशं विद्या तस्य तेषां निष्काशनं व्यथात् ॥ ३२ ॥

सर्वदर्शनसंयुक्तो नृपो मन्त्रविधेयधीः ।
 पितामहसमाचारं प्रावर्तयत मण्डले ॥ ३३ ॥

स्वामी क्षमी कृतज्ञश्च मन्त्री भक्तः स्मयोजिष्ठतः ।
 संयोगोयं प्रजापुण्यैः संचिरेण निरोक्षितः ॥ ३४ ॥

उच्चासनेषु मार्गेशठकुरादीशिवेशयन् ।
 तदूत इव राजामे स निषणोभवत्तदा ॥ ३५ ॥

हितं प्राणपणेनापि प्रभोः संपादयन्नयम् ।
 महेश्वरवदेतस्मिन्नाभवद्दक्षिणिडितः ॥ ३६ ॥

मठाग्रहारसदननिर्माणातिथिष्यूजनैः ।
 नृपोपचारैः साफल्यमनैवीत्सर्वसंपदः ॥ ३७ ॥

कमलममलं दृष्टा श्रीमत्स्वकोशविभूषितं
 मथयितुमयं प्राप्तो यावन्मदान्मदवारणः ।

प्रकृतिमलिनस्तावनमग्नः सपद्मसरोवरे
 अवणचपलो बद्धो याति क्षयं मधुपैः सह ॥ ३८ ॥

अत्रान्तरे स बन्हामखानः पिशुनमोहितः ।
 देशान्तरोद्यमं त्यक्ता युद्धायागान्मदोद्धतः ॥ ३९ ॥

त्वद्वलान्तरमेष्यामो वयं तव रणक्षणे ।
 इति लेखैर्घृताशं तमकुर्वत्राजपूर्वः ॥ ४० ॥
 कर्णाभ्यन्तरतः शैलानुखृण्य कटकोत्कटः ।
 कमराज्यपुरं प्राप्तः कमराज्यजिहीर्यया ॥ ४१ ॥
 तावन्मन्त्रियुतो राजा स्थितोचन्तिपुरान्तरे ।
 तत्प्रत्यावृत्तिवार्ता तां श्रुत्वा तूर्णं न्यवर्तत ॥ ४२ ॥
 राजा सुश्यपुरं प्राप्तः पितृव्यागमविहृलः ।
 आनीय सचिवान्सर्वान्सभान्तरिदमव्रवीत् ॥ ४३ ॥
 पितुः कमागतं राज्यं पुत्रस्येत्युचितं मम ।
 कोयं पितृव्यो ज्येष्ठोपि कनिष्ठो निर्मितोदमः ॥ ४४ ॥
 अथ वा वीरभोग्यायां भुवि कोयं न यो द्वयोः ।
 युद्धेन विजयी यः स्याद्राज्यभाक्सोस्तु मण्डले ॥ ४५ ॥
 श्रुत्वेति नृपतेर्वाक्यं प्रत्यूचुर्मन्त्रनायकाः ।
 ये तेष्यादमखानाद्यास्त्वदर्थं विधिना हताः ॥ ४६ ॥
 कोयमल्पबलस्ते स्याद्योद्दा स्थानपरिच्छयुतः ।
 किं त्वद्यावसरो नास्ति समित्युभयवेतनाः ॥ ४७ ॥
 अमुमेव मिलन्त्येते यादि किं क्रियते पुनः ।
 तद्भृत्वा कोशसामग्रीमितो गत्वा वहिस्ततः ॥ ४८ ॥
 देशमाक्रम्य नः कार्यं सिद्धचत्येवाचिराद्विभो ।
 श्रुत्वेति मछिकः प्राह भूयं तत्र सभान्तरे ॥ ४९ ॥
 तिष्ठत्वत्र भवांस्तावन्मौनं मन्त्रसभान्वितः ।
 स्वकीयादमखानीयाङ्गेतुं तं विसृजामहे ॥ ५० ॥
 ते चेजिता वयं यामः पुनः सर्वबलान्विताः ।
 कोयं तत्संभ्रमः कस्य सहायः किं करोत्यसौ ॥ ५१ ॥

शुत्रवेत्यादि मतं तेषां विविधं निश्चयोजितः ।
 मलुकाहादमन्त्रेण कर्तव्ये प्रत्यपद्यत ॥ ५२ ॥
 पितुः पितामहस्याथ सैन्यं वृत्वा निजान्तिके ।
 पैतृव्यान्सेवकान्स्वांश्च दत्त्वा तत्तद्वलान्वितान् ॥ ५३ ॥
 सफिर्यडामरांस्ताजिभट्टादीन्व्यसृजनृपः ।
 योद्धुं बन्हामखानाय मावरीदेशवासिने ॥ ५४ ॥
 अथ स्वल्पवलानेताञ्जेष्यामीति त्वराकुलः ।
 तावद्वन्हामखानः स प्राप डुलपुरान्तरम् ॥ ५५ ॥
 अनागतैः कृताश्वासैरपि राजमहत्तमैः ।
 स्वात्मानं वज्ञितं मेने तन्निराशो नृपात्मजः ॥ ५६ ॥
 तद्विने राज्यलक्ष्मीः सा पितृव्यभ्रादपुत्रयोः ।
 द्रुयोरासोत्समारुद्धा कोऽयोः संदेहधीरिव ॥ ५७ ॥
 चौरा इवान्धकारौये द्वैराज्योपमूवप्रियाः ।
 तुतुषुश्कवाडायास्तं श्रुत्वा क्रमराज्यजाः ॥ ५८ ॥
 अथ जैनगिरिं यावदाययौ तद्रणाकुलः ।
 दूतस्तावत्समागत्य भूपतेरिदमब्रवीत् ॥ ५९ ॥
 देव बन्हामखानः स तनयो नयविच्छ्युतः ।
 युयुत्सुः समरे वद्धः करीव मदनिर्मरः ॥ ६० ॥
 पतिते तद्रणोद्याने त्वद्वलोद्धतमानसे ।
 तत्यजेनुचरैः खानः पौये पर्णेरिव द्रुमः ॥ ६१ ॥
 ततः संजरमीराद्या गर्जन्तः सैन्यनायकाः ।
 तुष्टमेवा इवायाताश्चकुस्तच्छरवर्षणम् ॥ ६२ ॥
 धन्यास्ते श्लाघ्यमरणाः स्यरणाः स्वामिनः पुरः ।
 स्मृत्वामितप्रसादानां जीवं यन्त्रणवज्ज्ञहुः ॥ ६३ ॥

तच्छुदये ऋणमिवेश्य मितप्रसादं
 प्राप्ते क्षणे जहति ये निजजीवरक्षम् ।
 शखाणि पुष्पनिकरानिव संविदन्तो ।
 घन्यास्त एव कतिचित्प्रभुसेवकेभ्यः ॥ ६४ ॥
 अथ देवस्य माहात्म्यं यत्तस्यैव रणे भट्टाः ।
 शिरालमार्गपाद्या ये तद्वृत्याः प्रलयं ययुः ॥ ६५ ॥
 इदं चित्रतरं यन्नः कटके कोपि नो मृतः ।
 किं त्वस्मद्दटनिर्मुकशराग्रफलसंधितात् ॥ ६६ ॥
 निष्कर्षु नाशकत्कोष्ठात्स्वङ्गं खानो रणोदयतः ।
 तेनाफलयुधः खानो दीनस्त्वद्दटवेष्टितः ॥ ६७ ॥
 चितानल इवासारैर्मयोष्मा समपद्यत ।
 यावत्समेत्य हन्तुं तं प्रारभन्तुपया द्रुतम् ॥ ६८ ॥
 तं फिर्यडामरस्तावदरक्षद्वाहुपञ्चरे ।
 भूः पद्मिलातिवृष्टिश्च द्विजोग्रे निःसहायता ॥ ६९ ॥
 मृत्युभीतिरिति प्राभूतिकि तस्य न दुःखदम् ।
 शीतवात्मयोद्दिश्चाः मग्नाः केदारकर्दमे ॥ ७० ॥
 त्यक्ता तं तद्दटा नग्ना गर्ताया इव तेचलन् ।
 अर्जितां सर्वसामग्रीं पामरैः परिलुण्ठिताम् ॥ ७१ ॥
 साकन्दं च सुतं पश्यन्नद्यद्यैर्यः स विव्यये ।
 दध्यौ च क च मे भ्राता क भृत्याः क गृहादिकम् ॥ ७२ ॥
 स सुतः शाङ्कुभिर्दद्वः कं पृच्छामि करोमि किम् ।
 वरं मरणमेवास्तु मा मास्तु मम जीवनम् ॥ ७३ ॥
 फलितं वचनं मेद्य यदुक्तं जनकेन तत् ।
 विड्धां चिन्तामणिं त्यक्ता येन काचमणिः श्रितः ॥ ७४ ॥

इत्यादि निनदन्स्वात्मानं पश्चात्तापहताशयः ।
 जीवन्मरणमापन्नः स्वानः संग्रहि वर्तते ॥ ७५ ॥
 पौषे तस्मिन्नोक्तम् फलपञ्चविवर्जितः ।
 राज्यं तव क्रमायातं दत्तं हेवेन भुज्यताम् ॥ ७६ ॥
 फलितो धर्मविजयः सोयं भाग्यैर्महीपते ।
 किमन्यत्तस्य कर्तव्यं यत्तत्त्वूर्णं समादिश ॥ ७७ ॥
 श्रुत्वेति नृपतिस्तुष्टो दत्त्वास्मै पारितोयिकम् ।
 जयवाचनिनादौष्टैः सर्वे वलमतोपयत् ॥ ७८ ॥
 अन्येद्युस्तद्वाता जैनगिर्यां कटकवेष्टितम् ।
 बन्हामस्वानमानिन्युः ससुतं भूपतेः पुरः ॥ ७९ ॥
 संग्रामविजयोत्सिकं सत्कर्तुं स्वभट्टवजम् ।
 सहश्रों राजधार्णा तामारुरोह नरेश्वरः ॥ ८० ॥
 उच्चावचोक्तिमुखरपौरान्तरगतं नतम् ।
 भूमेरन्द्रमिवेक्षन्तं लज्जया च भयेन च ॥ ८१ ॥
 रणक्षणभट्टन्यस्तहस्तध्वस्तविभूषणम् ।
 दयालुनीचदत्तात्मजीर्णवस्त्रावगुणितम् ॥ ८२ ॥
 मुखलझेषुभेदोद्यद्रकाळधृतवेष्टनम् ।
 अलश्मीर्वीक्षितं दूरातिपृथ्व्यं क्षणमैक्षत ॥ ८३ ॥
 भाग्योर्जितस्य भूमर्तुरप्रे वद्धः समात्मजः ।
 दीनात्मा ददशे पौरैः स्थिराः कस्य विभूतयः ॥ ८४ ॥
 लोभाकान्तधियो विवेकमुचितं मुञ्चन्ति यन्मोहिता
 भुक्ता या मनसापि दर्पकचितास्त्युलुं न शक्याः स्वयम् ।
 संतापाय भवन्ति संततमलं नीताः परैश्चेद्वला-
 न्मामा सन्तु भवेत्र हन्त चपला वेश्या इवैताः भिन्नः ॥ ८५ ॥

उपेक्षितः पिता ताहगस्वास्थ्ये स्वार्थलिप्सया ।
 ज्येष्ठोप्यादमखानः स बाधितोपाययुक्तिभिः ॥ ८६ ॥
 दुराशयापरो भ्राता श्रियोसाध्या अपेक्षणात् ।
 राज्यलोभाङ्गात् सुते तास्ता द्रोहधियः कृताः ॥ ८७ ॥
 अद्यतेन फलं प्राप्तं तदधर्मविनिश्चयात् ।
 द्वाद्वां तमानीतं खानमित्यवदज्ञनः ॥ ८८ ॥
 केष्टुः स पितुः शापाद्विसूढः समपद्यत ॥
 तथा हि तं पिता जातु पितृद्वैषे रहोव्रवीत् ॥ ८९ ॥
 राज्यं त्वदप्रजाभ्यां मे नाशितं वैरतो मिथः ।
 तत्राप्यनिष्टौ द्वावेव मम चिन्ताज्वरप्रदौ ॥ ९० ॥
 तदेतौ विनिवार्याहं युक्त्या देशसुखाशया ।
 त्वामेव वर्धयिष्यामि त्वं मदेकाश्रयो भव ॥ ९१ ॥
 श्रुत्वेति प्राह तं नाहं जातु चेद्गातरं त्यजे ।
 यतो ज्येष्ठोस्ति मे द्विष्टो द्वयोः किं स करिष्यति ॥ ९२ ॥
 श्रुत्वेत्याहाप्रजं हन्तुं त्वयेच्छुस्त्वां स रक्ष्यति ।
 प्राप्तप्राप्युणहस्तेन भुजङ्गमिव वेदमगम् ॥ ९३ ॥
 सिद्धकार्यः सपुत्रः स बाधते यदि का गतिः ।
 तच्छ्रुत्वा संस्कृतज्ञः स स्लोकेनेत्युत्तरं ददौ ॥ ९४ ॥
 विद्यातीर्थं श्रुतपरिचिताः साधवः सत्यतीर्थं
 गङ्गातीर्थं सकलमुनयो योगिनोध्यात्मतीर्थं ।
 लज्जातीर्थं कुलयुवतयो दानतीर्थं वदान्या
 धारातीर्थं धरणिपतयः किलिवर्णं क्षालयन्ति ॥ ९५ ॥
 तदाकर्ण्याव्रवीद्राजा सक्रोधं तं दुराशयम् ।
 वहुधा युद्धदृष्टेसि नाहं यत्रास्मि तत्क्षमः ॥ ९६ ॥

घराकः खड्धधारार्थी तत्र त्वमपि दर्पितः ।
 किं वच्मयुत्पादने योग्ये नेत्रे पदयामि दुर्धियः ॥ ९७ ॥
 तदेक एव नष्टस्त्वं भवेः सानुशयोचिरात् ।
 इत्युक्तस्मिन्पित्रा यत्तदद्य फलितं चत्तः ।
 तर्मीक्ष्येति कथा लोकः सशोकोप्यकरोन्मिथः ॥ ९८ ॥

(इति बन्हामस्तानपराजयः ।)

यथोचितैर्दानमानैस्तोषयित्वा निजं वलम् ।
 तस्मिन्ब्रेव दिने राजा तुष्टो नगरमाययौ ॥ ९९ ॥
 बद्धं रिपुं समादाय नौकारुद्धं सुतान्वितम् ।
 श्रीजैननगरे राजावासे स्वे बन्धने व्याधात् ॥ १०० ॥
 जननी नृपतेः प्रीता दर्शनामृतहर्षणा ।
 अमन्यत रणोक्तीर्णं पुनर्जातमिवात्मजम् ॥ १०१ ॥
 शङ्कितो यौनसंबन्धाद्भूपतिः कतिचिद्विनैः ।
 रुपावतारसीहादीन्कारागारान्तरे व्याधात् ॥ १०२ ॥
 पापो मल्लिकजाजः स पञ्चगङ्गरदेशजः ।
 पुनश्चदुक्तन्वेण तत्तदायासकार्यभूत् ॥ १०३ ॥
 उत्कोचमुद्रादानादिप्रपञ्चाञ्जितवञ्चनः ।
 सुसंचयकृता येन देशोशेषो विलुप्तिः ॥ १०४ ॥
 अभिमन्युप्रतीहारः स्वतन्त्रो मन्त्रिमण्डले ।
 स देवसरसि स्वाम्यमभजद्वलदर्पितः ॥ १०५ ॥
 लोतप्रतिग्रहक्षेत्रदत्तखंडिः पदे पदे ।
 लुच्छः स निजमात्मानमनाशीर्भाजनं व्याधात् ॥ १०६ ॥
 शङ्कुचो राजगृहासनः पितृव्यो बन्धनस्थितः ।
 त्वय्यन्यत्र स्थिते कोपि नीत्वा द्वैराज्यमाचरेत् ॥ १०७ ॥

इत्यादिप्रेरितोनेन नेयबुद्धिरेश्वरः ।
 कुद्धो बहामखानाय नेत्रोत्पादनमादिशत् ॥ १०८ ॥
 तस्य तूलाचिते नेत्रद्वये तसां शलाकिकाम् ।
 जैनराजानको लौहीं दङ्गाशार्थमदापयत् ॥ १०९ ॥
 नैर्घृण्यमक्षिहर्तुर्यत्कषाक्षस्य च या व्यथा ।
 द्वयं न शक्यते वकुं यथार्थं माहशां गिरा ॥ ११० ॥
 दुर्नातिमवदन्केचित्केचिदोश्वरजृभितम् ।
 प्राक्कर्मपाकमपरे नीचसङ्कमथापरे ॥ १११ ॥
 केचिद्विभवैशस्यं कातरत्वमथापरे ।
 तदन्धकरणं श्रुत्वा कोप्यवाच्यगिरोद्वीत् ॥ ११२ ॥
 मानुषं मास्तु तचेत्स्याद्वरं प्राकृतवेदमनि ।
 राजगेहेस्तु मा जन्म कस्यापीति न कोवदत् ॥ ११३ ॥
 स्फूर्जद्वायसमुद्ववश्वनवप्रोल्लाससंपत्सुखः
 प्रायो वेत्ति विभुविनोदकलया कालं विशालं क्षणम् ।
 दौर्भाग्योदितदुर्गतेः स्मृतनिजप्राच्यग्रकर्णोन्नते-
 स्तस्य प्राप्तमहाभयस्य स भवेत्स्वप्नोपि कल्पोपमः ॥ ११४ ॥
 अयःश्यह्नलवद्वाङ्गिद्रः सोन्धस्तत्रैव बन्धने ।
 स्मरन्विभवसामग्रीमनयच्छेषमायुषः ॥ ११५ ॥
 नायं गीतैर्विना जातु वर्तते स्म गृहान्तरे ।
 इत्येव तस्य सारावा लिङ्गुचो जागरणं व्यधुः ॥ ११६ ॥
 योभूच्छय्यागृहे नित्यं सर्वाङ्गे सेवकैवृतः ।
 अभूवन्केवलं तस्य भूत्याश्वटकमत्कुणाः ॥ ११७ ॥
 वितानावलयो यस्य बभूदुर्लभाः सुरैः ।
 दृष्टास्त एव तद्वेदे लृतातन्तुचिनिर्मिताः ॥ ११८ ॥

यद्वपुः कोमलं पट्टूलशस्यामभूपयत् ।
 तदा तत्स्य भूपुषेशयिष्टादृष्टविष्ट्रम् ॥ ११९ ॥
 दीयतां दीयतां तस्य वाणी या त्यागिनः श्रुता ।
 विपत्क्षणेन सैवाभूत्तद्वस्तूपयाचने ॥ १२० ॥
 गतं स्वाम्यं हता भृत्याः प्राप्तः परिभवो नवः ।
 वन्धनं शृङ्खलावन्धैर्नेत्रोत्पादनतो व्यथा ॥ १२१ ॥
 इत्येवैकः स्मरन्दुःखं सोन्धो राजसुतश्चिरम् ।
 नाहासोत्स्वात्मनस्तुल्यमपरं प्राक्षथास्वपि ॥ १२२ ॥
 कोशोज्जवलं कमलमीह्य नवं समन्ता-
 दस्मिन्नमेहमिति तु व्यति चञ्चरीकः ।
 दोषानुपङ्कमधिगम्य निवद्मूर्ति-
 स्तत्रैव नाशमुपयाति विधौ विरुद्धे ॥ १२३ ॥
 राजवासः स्वलीलार्थं निर्मितस्तेन यः स्वयम् ।
 स पव वन्धनायाभूत् को वेच्चि भवितव्यताम् ॥ १२४ ॥
 इत्थं वर्षत्रयं तावदनुभूतमहाव्यथः ।
 अस्थिशोषतनुः क्लेशात्तस्मिन्नेव क्षयं यदौ ॥ १२५ ॥
 देशकालमनालोच्य वैरं यः कुरुतेरिभिः ।
 स नदयत्यचिरेणैव शौर्यश्रीमणिडतोषि सन् ॥ १२६ ॥
 अभिमन्युप्रतीहारस्तत्तच्छौर्यमदोद्धतः ।
 अयुक्तपक्षं ग्रबलं नासहिष्ट स निषुरः ॥ १२७ ॥
 स्वातन्त्र्येण स्फुरत्प्राग्वत्स्फुरद्वाकशरताडनम् ।
 दर्पादायुक्तपक्षस्य सूचीवाक्षिगतोभवत् ॥ १२८ ॥
 उपायान्कुर्वता तांस्तांश्छञ्जकोपेन मन्त्रिणा ।
 वन्धुं तं मलिकेनात्र नायाप्यवसरः कचित् ॥ १२९ ॥

एकदा तद्दृहं गत्वा श्वस्तं श्रीविजयेश्वरे ।
 तद्दिया नृपती राजधान्यन्तस्तमवन्धयत् ॥ १३० ॥
 अभिमन्युः स्वयं ख्यातः पाण्डवाच्याश्च तत्सुताः ।
 शृगालवत्तदाभूवन्धिगिर्छां विविधां विधेः ॥ १३१ ॥
 यस्याहवे वदनमीश्य महागजेनद्रा
 दूरं प्रयान्ति बलिनः सशिलीमुखोघाः ।
 दर्पाद्विशेषदि न निर्मितकूटयन्त्रं
 कस्तं निरोद्धुमलमुत्सहते मृगेन्द्रम् ॥ १३२ ॥
 सपुत्रं हृतसर्वस्वं वद्वा नौकान्तरे ततः ।
 ताजिभृः समानीय कारागारान्तरेक्षिपत् ॥ १३३ ॥
 याद्वग्वहामखानाय कारयन्नृपतेरसौ ।
 वर्णेणैकेन तादत्तं नेत्रोत्पाटनमन्वभूत् ॥ १३४ ॥
 याद्वग्वन्हामखानस्य व्यथाभूदतिदुःसहा ।
 अविन्दत्तादर्शीं सोपि वकुं नान्येन शक्यते ॥ १३५ ॥
 यस्मिन्नेव दिने यस्मिन्मासे विप्रियमातनोत् ।
 तस्मिन्नेव दिने तस्मिन्मासे सोपि समासदत् ॥ १३६ ॥
 सोपि वर्यद्वयं भुक्त्वा सपुत्रो नरकव्यथाम् ।
 वहामखानवद्वद्वो व्यसनान्तवर्यपद्यत ॥ १३७ ॥
 अदैव मदृशौ धन्ये याभ्यां मत्कुलवैरिणः ।
 सर्वस्वहरणं हर्षं मरणं जैनभूपतेः ॥ १३८ ॥
 इत्यूचे निष्ठुरं यत्स दुष्टात्मा कुतलुण्ठनः ।
 तदुक्तिकलमापासौ तयोर्नाशोभवत्कलम् ॥ १३९ ॥
 चिन्तितं जैनभूपेन संपन्नं नैव यत्पुरा ।
 हेलयास्याद्य पौत्रेण कृतमित्यवज्ञानः ॥ १४० ॥

यत्कर्तुमिच्छति परापचयं मनुष्य-
स्तेनैव तस्य नियमेन भवेद्विनाशः ।
शृङ्गं विभर्ति हरिणः पररन्ध्रबुद्ध्या
शार्ङ्गीकृतं तदिषुभिर्हरते तमेव ॥ १४१ ॥

हयो रम्यश्चिरमुपवने वंशवाटो जनैर्यो
नानावर्णं स्तृणगणगुणैर्भूवितो भूरिपञ्चः ।
तवान्योन्याहननजननात्ताहगभ्युत्थितोऽग्नि-

यैनैकान्तादुपवनगतं सर्वमेव प्रनष्टम् ॥ १४२ ॥

या कारकसभा रम्याभवन्मौलमर्हीभुजाम् ।
अचिरेणैव कालेन सर्वा स्वप्नोपभाभवत् ॥ १४३ ॥
कष्टं मल्लिकजादोयमन्धजं खानमिच्छति ।
राज्यार्थमिति केनापि राष्ट्रोग्रे पैशुने छते ॥ १४४ ॥
सर्वस्वहरणं कृत्वा कारायां वन्धुमादिशत् ।
श्रुतेन तेन तद्विष्टो न कः सौख्यं समासदत् ॥ १४५ ॥

आक्षेपैर्जिता यद्वत्तेन श्रीन्यायवर्जिता ।
तद्वदाक्षेपतस्तस्माद्वितत्तदायासकारणात् ।
स विपत्पतितो नाभूत्कस्यापि करुणावहः ॥ १४६ ॥

कदर्यहस्ते क्षणसौख्यनिष्ठं
विशत्यशुद्धं प्रसमं धनं यत् ।
कष्टेन निर्याति तदेव कष्टं
शुनीभगे लिङ्गमिव प्रविष्टम् ॥ १४८ ॥

एकैकं संचितं वस्तु कष्टं कष्टेन तत्करात् ।
नियुक्तैः पीडनं कृत्वा विलान्तर्गतसर्पवत् ॥ १४९ ॥

पूर्णनापितमल्लेकजादाया हृतसंचयाः ।
 बन्धनस्थाश्चिरं भृत्वा ते सर्वे प्रमयं ययुः ॥ १५० ॥
 तत्तद्राज्यहिताकाङ्क्षिकुले तस्य क्षयावधिः ।
 शापः श्रीजैनभूपस्य प्रसारितभुजोभवत् ॥ १५१ ॥
 मन्त्रै राज्यविवर्धनं कुरुते भोः सत्यं हुवे मन्त्रिणो
 नाशं स्वामिनि कुर्वतां न हि सुखं स्याद्वः परत्रेह च ।
 यैर्यज्ञेनमहीपतावपकृतं पुत्रैर्न भृत्यैर्न वा
 तैर्लंब्यं फलमीदशं तदहिता मात्सर्यधीस्त्यज्यताम् ॥ १५२ ॥
 अन्येष्युच्चावचास्तस्य सेवका ये तदाभवन् ।
 तदनिष्टकराः सर्वे तद्वत्तेषि प्रमिम्निरे ॥ १५३ ॥
 यावद्वस्ति वसन्तस्तावद्विलसन्ति संततं भृजाः ।
 तस्मिन्निष्टे नष्टे भ्रष्टच्छाया न चेष्टन्ते ॥ १५४ ॥
 पूर्वं जैननृपः सैदनासीरादीन्समागतान् ।
 पैगम्बरान्वये जातान्पूज्याङ्गात्वा महागुणान् ॥ १५५ ॥
 प्रोच्चासनकरस्पर्शदर्शितातुलसत्कृतीन् ।
 स्वसुतादानमानेन यास्ताव्राप्ताधिपान्व्यधात् ॥ १५६ ॥
 तेभ्यः सैदज्जमालादीव्राजा ज्ञात्वा तरङ्गितान् ।
 प्रत्यमुञ्चत्तदादेशात्तसंचयमवञ्चयन् ॥ १५७ ॥
 स सैदनासिरो धन्यो गण्यो धुरि मनीषिणाम् ।
 यो विचार्यायति राज्ञि सति देशान्तरं ययौ ॥ १५८ ॥
 सुतोपनयनाद्राजः सुचिरं यैर्नृपायितम् ।
 बहुरूपादिराप्ताधिपत्यनित्यसुखोञ्जलैः ॥ १५९ ॥
 इतस्ततो भ्रमन्तस्ते केचिद्विलीपुरं ययुः ।
 केचिद्विभवलोभेन पुनर्निष्काशिता अपि ।
 नारमन्त वहिर्देशो माधे मधुकरा इव ॥ १६० ॥

प्राप्ता ये परदेशज्ञः कणभुजो देशेत्र संपद्युता
 गभौत्थादिविविस्मृतात्मचरिताः कुर्युः प्रजापीडनम् ।
 ते तत्पापभरेण नष्टविभवा निष्कासिताः स्वामिना
 गच्छन्ति हृदकष्टमत्स्यतुलनां तज्जीवनाशाकुलाः ॥ १६१ ॥
 राजानकैष्टुकुरैश्च तैर्मार्गपतिभिः सह ।
 निवद्यौनसंबन्धकृतैक्यो मल्लिकोभवत् ॥ १६२ ॥
 सर्वतन्त्राधिकारेण राजतन्त्रमखण्डितम् ।
 ताजिभद्राय मल्लेको मुष्टिवन्धमिवाकरोत् ॥ १६३ ॥
 पुत्रीकृतोयं भद्रंश्यो मदाज्ञास्मात्सुरत्यलम् ।
 इति तस्याक्षमिष्टादौ मल्लिकः स्फूर्जितं न किम् ॥ १६४ ॥
 स्वसारं वीक्षते स्वलपं मार्गेशोपि ज्यहांगिरः ।
 स्वसारं सैदनिर्मुकिदत्तपद्माङ्कितां व्यधात् ॥ १६५ ॥
 तन्मार्गेशाप्रजां राजानुमतेन प्रसन्नधीः ।
 अभ्यर्थ्य ताजिभद्राय मल्लेकस्तामदापयत् ॥ १६६ ॥
 ज्यहांगिरोपि मार्गेशः क्षितिपालानुरोधतः ।
 स्वाग्रजार्पणमेतस्मै चक्षमे नयदक्षधीः ॥ १६७ ॥
 चञ्चरीका इवोद्यानं कुलया इव महोदधिम् ।
 भाग्यभाजं समायान्ति कलत्राणि च संपदः ॥ १६८ ॥
 तां मार्गेशकुलोद्यानकलपवर्णां फलप्रदाम् ।
 तैः संपूर्णगुणैः पूर्णा भट्टो लक्ष्मीमिवासदत् ॥ १६९ ॥
 सैदनिष्काशनं नैव संपन्नं जैनभूपतेः ।
 हेलयैवास्य पौत्रेण कृतमित्यवदज्ञनः ॥ १७० ॥
 कृते निष्कण्टके देशे मल्लिकाद्यदसंततः ।
 प्रतिष्ठारसिको राजा तत्सभा च तदाभवत् ॥ १७१ ॥

विवाहोत्सवसद्देशमनाभ्ययावादिमङ्गलाम् ।
 नापरामग्रहीचिन्तां सौराज्यसुखितो जनः ॥ १७२ ॥
 पञ्चाशाद्रत्सरे राजा निर्ममे निर्ममेहितः ।
दिवामठे नदीप्रान्ते राजधानीं मनोहराम् ॥ १७३ ॥
 धन्याहमन्या किञ्चन्या इत्येवाम्बुनि विम्बिता ।
 स्फुरच्छतुष्किकाहस्तैर्नृत्यतीव दिवानिशम् ॥ १७४ ॥
 मद्वद्येन कृता केनापीदशीति दिवक्षया ।
 स्वर्णच्छब्दच्छलाद्यस्याः प्राप्तो व्योम्नो दिवाकरः ॥ १७५ ॥
 यत्कारकृत्कोणस्थदारुगारुडमूर्तिभिः ।
 त्रस्ताश्वरन्तो नायान्ति पक्षिणस्तत्रभोध्वना ॥ १७६ ॥
 गुलखातुनाभिधा राजी माता दिवेव देवता ।
 विशालां धर्मशालां साप्यकरोन्मद्रसाख्यया ॥ १७७ ॥
 यत्प्रवेशे नृपस्तुष्टो मात्रा सह समागतः ।
 पक्षमेकं व्यथाद्भूरिव्ययशालिमहोत्सवम् ॥ १७८ ॥
 प्रतिष्ठामर्थनिष्पन्नां निलोङ्घानुचितां नृपः ।
 नगरे पितृपुण्यार्थं खानगाहं विनिर्ममे ॥ १७९ ॥
 कुलोद्धरणनागस्य तटभूमौ महीपतिः ।
 वहिदग्धं नवं चक्रे राजवासं मनोरमम् ॥ १८० ॥
 विजयेशनदीप्रान्ते राजवेशम नवीकृतम् ।
 भाति भातिशयान्मध्यरत्नं हाराचलेरित्व ॥ १८१ ॥
 छत्रं यत्र स्फुरतपत्रं वितस्ताम्बुनि विम्बितम् ।
 प्रेष्य तुऐः सुरैसुरुक्तमिव सौवर्णपङ्कजम् ॥ १८२ ॥
 भाति सुख्यपुरे राजधानीं राजविनिर्मिता ।
 पुरातनीं पराकीर्णीं हसतीव सुधासिता ॥ १८३ ॥

राजा कृतैरनेकाक्षे सोद्याने राजवेशमभिः ।
 यदर्शनादनेकाक्षो नूनं स्वमभिनिन्दति ॥ १८४ ॥
 प्रतिष्ठा विहिता राजा नवा या निजमण्डले ॥
 अन्यास्ता वर्णिता नात्र अन्थगौरवतो मया ॥ १८५ ॥
 दिवामठेद्वादायुक्तः कृतातुलगृहावलिः ।
 मसूदामजिरोदारशिलाभित्तिविराजिताम् ॥ १८६ ॥
 खानगाहेति विख्यातं धर्मवासं विनिर्ममे ।
 येन नानादिगायातततत्पथिकशालिना ॥ १८७ ॥
 दिवामठपुरं सर्वं ययौ नेत्राभिरामताम् ।
 प्रवेशे नृपमानोय पष्टिलक्षकृतव्ययम् ॥ १८८ ॥
 दत्त्वा सतिपुष्पग्रामं सद्वं यत्रावतारितम् ।
 शाहाभिधास्य भार्यापि मठं सुकृतकर्मठम् ॥ १८९ ॥
 खेरीविषयमार्गान्तर्निर्ममे सप्रतिग्रहम् ।
 तत्पुत्रो नौरुजायुक्तो कृत्वा धर्ममठं नवम् ॥ १९० ॥
 नगरात्क्षसिकां यावच्छैलसेतुं नवं व्यधात् ।
 तद्विषये सति यो हन्ति सर्वेषां पुरवासिनाम् ॥ १९१ ॥
 स्तम्भनिर्मितदीर्घाद्यमसेतुबन्धकुतूहलम् ।
 भ्रातरावपि तौ धन्यावन्यौ रिगकनूथकौ ॥ १९२ ॥
 व्यधातां क्रमराज्यान्तर्मठौ सौधमनोहरौ ।
 ताजिभद्रोपि भूपालवालुभ्यविमवोर्जितः ॥ १९३ ॥
 करालविषये जैनपुरीमध्ये मठं व्यधात् ।
 कुददीनपुरीमध्ये चक्रेश्वरचनां नवाम् ॥ १९४ ॥
 इन्द्रोपीक्षेत तत्सोपि भवेत्कर्मकुतूहली ।
 पदराजानको राजवख्तशेभाविकारभाक् ॥ १९५ ॥

खानगाहं स निर्वर्त्य बलाद्यमठकान्तरे ।
 नवः पितृविहारान्ते निजजन्मभुवोन्तरे ॥ १९६ ॥
 येन लोकार्तिहृचके विहारः स्वगृहोज्ज्वलः ।
 मठाग्रहारमस्तीदाविहारगृहपाङ्किभिः ॥ १९७ ॥
 त्रिशंदिशप्रतिष्ठास्ता मण्डले येन कारिताः ।
 सर्वदर्शनसंपन्नप्रतिपादितदक्षिणे ॥ १९८ ॥
 प्रतिहार्यक्षणे येन कोटिरेका व्ययीकृता ।
 स फिर्यडामरो जैननगरे सञ्चसुन्दरम् ॥ १९९ ॥
 मसूदाहजिरोदारं खानगाहं विनिर्ममे ।
 हयातखातुना राजबलुभा विभवोज्ज्वला ॥ २०० ॥
मृगवाटाभिधे स्थाने मठं दग्धं नवं व्यधात् ।
 मोमारखातुना राजमहिवी स्वधनैर्नवम् ॥ २०१ ॥
 राजधान्यन्तिके जैननगरे स्वमठं व्यधात् ।
 जयरालाभिधा राजपुत्री राजान्वयोदिता ॥ २०२ ॥
 शिकन्दरपुरप्रान्ते खानगाहं नवं व्यधात् ।
 श्रीजैननगरेयस्य मसूदाहजिरादयः ॥ २०३ ॥
 भान्ति प्रतिष्ठा यत्रैताः पुण्यकीर्तिमनोहराः ।
 कर्ममत्यधिकारस्थो नापितः फेरठकुरः ॥ २०४ ॥
विजयेशनदीपारे मठं चारुतरं व्यधात् ।
 सर्व्यभाण्डपतिश्चके विहारं विजयेश्वरे ॥ २०५ ॥
 यो धर्मसङ्गाद्युपकृद्वौद्धमार्गं इवावभौ ।
 प्रासादं लक्ष्ममेराद्या भ्रातरोस्य वणिग्वराः ॥ २०६ ॥
 भीमस्वामिगणेशस्य व्यधुः शैलमयं नवम् ।
 तद्वणेशालयं दृष्ट्वोन्नतं सुधया सितम् ।
 देषान्मलेष्मुखं चित्रं भवत्येवासितं नतम् ॥ २०७ ॥

तृतीया राजतरस्त्रिणी ।

२२९

अन्येष्युच्चावचा वेशमप्रतिष्ठा विविधा व्यधुः
याभिः स्वगोपमं भाति मण्डलं वेशमण्डितम् ॥ २०८ ॥

देशेस्मिन्विभवोभवन्कति न ते यैः संचयार्थं वयः

संनीतं न ततो सूतेरुपहृताप्येकाकिनी काकिनी ।

सोहं लघ्वपदः करोमि यदि नो धर्मं प्रतिष्ठादिभी

रिको यान्यमुतोचिरादिति मतिः पुण्यात्मनो जायते ॥ २०९ ॥
कोपोदीपे नरेन्द्रस्य वेगादपि समुत्थिते ।

द्विषामधो गतिर्जाता न तु तद्वेशमनां क्वचित् ॥ २१० ॥

योभूद्राजविशद्वानां दण्डस्तद्वृहलुण्ठनम् ।

तद्राज्ये प्रभविष्णूनां तद्विकल्पोगलद्वृदः ॥ २११ ॥

किमन्यद्वेशमनिर्माणव्यसने शास्त्र्युपद्रवात् ।

जाता वनभुवः शून्या द्विषां वसतयो यथा ॥ २१२ ॥

श्रीतोरमाणदीश्वाराचिष्ठचारानवेत्य च ।

द्विदीश्वारी नागमयी नवा तेन प्रवर्तिता ॥ २१३ ॥

पञ्चविंशतिको योभूत्पुराणस्ताप्ननिर्मितः ।

किंचिदूनीकृतश्वाभूद्रव्याप्राचुरलक्षणात् ॥ २१४ ॥

मुक्तामणि नृपतिमौलिषु योग्यमूर्तिं

या वर्धयत्युपनतेन पयोधरेण ।

सा पावनी शुचिरुचिर्जननी सुमुख्या

संगच्छते न चिरकालमनेन साकम् ॥ २१५ ॥

(सा शुक्तिकास्य जननी जननीतचित्ता ।

साध्वीव तिष्ठति चिरं नरभुक्तिकामा ॥)

॥ इति वापाठः ॥

शैशवे स्ववयो दत्त्वा राजा संवर्धितो यया ।
 गुलखातुनास्य जननी साकस्मात्रिदिवं गता ॥ २१६ ॥
 कोपौर्वविकृते राजस्तरङ्गतरलात्मनः ।
 सततं प्रतिवन्धाय सिन्धोर्वेलेव याभवत् ॥ २१७ ॥
 तां हिन्दुकसमाचारशतपत्रविप्रभाम् ।
 स्मृत्वा सरुदिताकन्दं शुशोच सकलो जनः ॥ २१८ ॥
 तया वियुक्तस्तत्कालं राजा कृष्णाम्बराम्बरः ।
 दिनश्रियेव पश्चोभूःखसंकुचिताननः ॥ २१९ ॥
 ग्राहयित्वांशुकं शुरुङ्गं व्यतीते दिनसप्तके ।
 सव्ययं मछिको राज्ञो व्यवाहुःखनिवारणम् ॥ २२० ॥
शाहावदीनपुर्यन्तनींसेतुं विपुलं नवम् ।
 तद्वनेनादिशत्कर्तुं तत्पुण्यद्वयं महीपतिः ॥ २२१ ॥
 अभूतसैदान्वये जाता बलुमा या महीपतेः ।
 हयातखातुना राज्ञी प्रेमाश्वासविलासभूः ॥ २२२ ॥
 पदार्थान्धोषभूपादिपरिवारसमन्वितान् ।
 अनन्यरसिको राजा तस्यै सर्वं समार्पयत् ॥ २२३ ॥
 तयैकयैव राजेन्दुः स सुन्दरगुणधिया ।
 अविन्दत्परमानन्दं मालत्येव मधुवतः ॥ २२४ ॥
 विभवे सति भवति भवे कस्यचिदेवेष्वितो लाभः ।
 वर्षति मेवे कृषिकृत्कोपि मर्णि मौक्तिकं लभते ॥ २२५ ॥
 महाराश्यां महीभर्तुरस्यां राजसुतोजनि ।
 यस्य महादखानास्यामकरोन्मौसुलोचिताम् ॥ २२६ ॥
 ततः पूर्वाधिकप्रीते ताजिभट्टे स भूपतिः ।
 स्वसुतं रक्षणायादात्सिन्धुरिन्दुमिवेश्वरे ॥ २२७ ॥

चतुःपञ्चाशवर्षेण वैशाखे नरनायकः ।
 पुत्रजन्मोत्सवानन्दमभजद्यायसुन्दरम् ॥ २२८ ॥

विद्यधर्चर्चरीपालनर्तकीनटगायनान् ।
 उद्दिश्य त्वागरसिकैर्न कैवर्णश्रवणायितम् ॥ २२९ ॥

पट्टकौशेयवस्थासी राज्ये श्रीजैनभूपतेः ।
 सामान्तसच्चिवादीनामासीत्सत्कारसिद्धये ॥ २३० ॥

तद्राज्ये विभवोदारव्यये सा प्राकृतालयात् ।
 उत्सवे चर्चरीपालनटाद्यैः प्रापि तैरपि ॥ २३१ ॥

स्फीतराजथिया प्रीतो नृपतिर्नवयौवनः ।
 आनीतगीतविन्द्रधर्थः संगीतरसिकोभवत् ॥ २३२ ॥

संगीतवज्यहांगीरमार्गेशाद्याः सुखोचिताः ।
 तारका इव चन्द्राये व्यरुचन्त सभासदः ॥ २३३ ॥

कुष्ठचन्द्रावलीराजसूपाभिनयनैपुणात् ।
 राज्ञे वरनटा नाट्यात्तदर्शनकुतूहलम् ॥ २३४ ॥

प्रलभ्वकुतकाशमथुदन्तभूविकियाञ्छ्लैः ।
 तारानुसारितद्वावनाट्यहास्यकथाक्रमैः ॥ २३५ ॥

अनेकमुख्यवाद्यैश्च प्राणिभापानुकारकैः ।
 भण्डमापण्डितो भण्डो मृतो हास्यरसोभवत् ॥ २३६ ॥

मल्लाहस्सननामापि पितुरर्प्यविको गुणी ।
 प्रथमं दशतन्त्रीकां मोदवीणामकारयत् ॥ २३७ ॥

भायादिगीतसामग्रीं पारसीगीतकौशलम् ।
 तुम्बवीणाधरःसोहं नृपाङ्गसोप्यदर्शयम् ॥ २३८ ॥

गाथागीतप्रियो राजा स्वयं संस्कृतपद्यवित् ।
 नादशंसामयं श्लोकं रागालस्येदमब्रवीत् ॥ २३९ ॥

शुष्का येन समुद्रसन्ति तरबो चदया भवेयुमृगा
 यत्रैवावतरन्ति दैवतगणा जलपन्त्यहष्टाअपि ।
 यो दुःखे च सुखे च मूर्खंविदुयोर्वार्लस्य वृद्धस्य वा
 प्रायः प्रीतिकरो ममास्तु उत्तं श्रीनादनामा रसः ॥ २४० ॥
 अव्यक्षणे नृपो गीत्वा रागैकालसितो बहून् ।
 रागान्समोच्चर्गीतांश्च साश्वर्यान्नस्तदाकरोत् ॥ २४१ ॥
 अथ गायनवृन्दं तत्प्रवेशय ममाग्रतः ।
 गीताङ्गाधिपतेराङ्गामदान्मे नृपनायकः ॥ २४२ ॥
 आनीय स्थापिताः सर्वे नामग्राहं निवेद्य च ।
 ते ते वहावदीनाद्याः सर्वाद्या वृन्दनायकाः ॥ २४३ ॥
 शिक्षाकारादयः पञ्च स्वप्रपञ्चातिचञ्चलाः ।
 अमुञ्चन्पञ्चमव्याजात्पञ्चेषुरसंचयम् ॥ २४४ ॥
 निर्दोषकण्ठसंज्ञातमञ्जुलध्वनिरञ्जकाः ।
 अधीतगीतवद्धात्तमात्तद्रवकमहकाः ॥ २४५ ॥
 संगीतज्ञं नृपं तं ते श्रुत्वैवं तत्समुत्सुकाः ।
 गीते शद्गुणाः पञ्चदशसंख्यां स्थिर्तिं व्यधुः ॥ २४६ ॥
 केदारगौडिगान्धारदेशभङ्गालमालवाः ।
 कर्णाटगायना राजो रागाश्चाप्यस्फुरन्पुरः ॥ २४७ ॥
 मदनोदीपिता रात्रौ नव्यभाव्या दशोज्ज्वलाः ।
 अशोभन्तानुगा राजो लासिका दीपिका अपि ॥ २४८ ॥
 रत्नमालादीपमालारूपमालाकितामिधाः ।
 अकुर्वल्लासिका लास्यं हावभावमनोहरम् ॥ २४९ ॥
 हस्पाकम्पाकुलाग्रप्रसरसरसताधारसर्वाङ्गहार-
 प्रारम्भाशास्यलास्योच्चरतरललसद्वावभावानुभावा ।

तृतीया राजतरक्षिणी ।

२३३

उत्कण्ठाकारिकण्ठोद्भूतसततस्फीतगीतप्रपञ्चा
पात्रीयं रम्यगात्री लसाति सतिलका कीदृशी रलमाला ॥ २५० ॥

गुणिमद्वृणदात्री प्रेषकानन्ददात्री
नवकरणविधात्री रूपलावण्यधात्री ।
कलितललितगात्री शुद्धसंगीतगात्री
गुणगणमणिपात्री रूपमालैव पात्री ॥ २५१ ॥

यस्या मुखं हिमरचिर्ननु यद्विधात्रा
संपूर्णसर्वमवशेषतयात्र मुक्तः ।
आश्यानतामुपगतोस्य रुचायमास्ते
नासाग्रमौकिकमिषादमृतस्य विन्दुः ॥ २५२ ॥

आसाँ कर्णालिकप्रोतलम्बिमुक्ताफलच्छलात् ।
मुखेन्दोर्निर्गता नूनं लावण्यामृतविन्दवः ॥ २५३ ॥
इत्यादि शंसाँ कुर्वाणो नृपतिर्नवयौवनः ।
लीलामित्रैः समं ताङ्ग्यो मध्यपात्रमगाहत ॥ २५४ ॥

तत्कलापरिचये कविवाकप्रपञ्चे
पञ्चेषु संचयनिभासु वराङ्गनासु ।
संगीतचर्वणविधौ वसुधानृभोगे
धन्या नृपाः प्रतिदिनं व्यसनं भजन्ते ॥ २५५ ॥

श्रुत्वा दिग्नंतरात्कीर्ति राजः कर्णामृतप्रदाम् ।
गीतकाव्यकलाख्यातः पवारकदनोऽन्यगात् ॥ २५६ ॥

गायतः सोनुगीतानि स्वकृतानि सभान्तरे ।
तुष्टो महीपतिस्तस्मै व्यधात्कनकवर्षणम् ॥ २५७ ॥

प्रबन्धगीतचतुरः कदाचित्स नृपाग्रगः ।
अगायतसर्वलीलाख्यं प्रबन्धं देशभाषया ॥ २५८ ॥

अनभिष्ठतया राज्ञः पृष्ठोहं तस्य लक्षणम् ।

तूर्णं भरतशाखादेः सोदाहरणमब्रवम् ॥ २५९ ॥

पदपाठस्वरैस्तैस्तु तालरामैर्मनोहरम् ।

श्रुत्वा पड़क्षं तन्मत्तो राजाभूदुदिताशयः ॥ २६० ॥

तद्रीतस्याङ्गचैकलयं श्रात्वा मामब्रवीदिदम् ।

गीतदर्पभृता व्रादं कुर्वनेन सभान्तरे ।

तथेत्युक्ते महाराजो द्वयोर्वादमकारयत् ॥ २६१ ॥

सभायां विहिते वादे गीतप्रन्थावलोकनात् ।

श्रुत्वा प्रबन्धान्मत्तः स साक्षयों गदनोभवत् ॥ २६२ ॥

अहो काइमीरिकोपीदक्षतुरः सर्वशाखाचित् ।

इत्युक्त्वालिङ्गय मां मे त्वं गुरुरित्यब्रवीत्स्फुटम् ॥ २६३ ॥

कौशेयकपरीधानप्रसादानन्दिताशयम् ।

अकरोन्मां नुपस्तूर्णं तद्वादजयरञ्जितः ॥ २६४ ॥

घोषाः स्वोत्पत्तितोषा गतिगुणचतुराः पीवराङ्गास्तुरङ्गः

स्फीतं यज्ञोपवीतं कनकमणिचितं द्रव्यमन्यच्च भव्यम् ।

वस्त्रोद्योताश्च पोता निजवपुषि धृता वस्त्रयोगाः सभोगा

राजा श्रीहस्सनेन प्रसभमिह मयि श्रीवरे किन दत्तम् ॥ २६५ ॥

नयज्ञः शंसदीनोभूमन्त्रो वालावदीनकः ।

वीरः शाहावदीनः स कुद्दीनो विवेचकः ॥ २६६ ॥

श्रीशिकन्दरशाहोपि यवनेन्द्रमतप्रियः ।

आलिशाहोभवदाता श्रीमाझैनमहीयतिः ॥ २६७ ॥

सर्वशाखप्रियः सर्वभाषाकाव्यविचक्षणः ।

राजा हैदरशाहः स तन्त्रीवादविशारदः ॥ २६८ ॥

संगीतनिपुणः सोयं हस्सनेन्द्रो नरेश्वरः ।

एकैकगुणवाहुल्या प्रसिद्धा नुपमण्डली ॥ २६९ ॥

तृतीया राजतरक्षिणी ।

२३६

मण्डलेस्मञ्जनैर्देत्यवोचशृपतेः सदा ।
 श्रुत्वा राज्ञो महागीतं रागालस्मिनोहरम् ।
 श्रीजहाङ्गिरमागेशमुख्याः पादौ ववन्दिरे ॥ २७० ॥
 देशेस्मन्परवश्चनात्मकुरुते लोको यदा संचयं
 तत्तद्वर्मविपर्ययेण च भजन्स्वाचारनिःसारताम् ।
 उत्पातैर्विविधैस्तदा समुदिताः स्वं पीडयन्ति प्रजा
 दुर्बाल्यानलदाहदुर्हिममहैश्चत्यस्वभेदामयाः ॥ २७१ ॥
 कदाचित्पौरवणिजो गोवधं नगरान्तरे ।
 आजन्महिन्दुकाचाराश्चकुर्मौसुलवलुभाः ॥ २७२ ॥
 यत्र गावो हता भुक्तैस्तन्मांसैस्तैर्दुराशयैः ।
 स विहारः स नगरः शुद्धेवाग्नौ स्वमक्षिपत् ॥ २७३ ॥
 अथ नैर्द्वृतदिन्वातो जातोत्पातशताचितः ।
 अकस्मादुद्भूदेशौ प्रत्यूहापातदुःसहः ॥ २७४ ॥
 आरम्भ एव कोप्येतं श्लोकं सुनुर्विपश्चितः ।
 गणरात्रं समालोच्य दुर्बातं तं महाद्वृतम् ॥ २७५ ॥
 खरवर्णेन मेघेन चन्द्रवर्णेन भानुना ।
 नैर्द्वृतेनातिवातेन हा प्रजे क गमिष्यसि ॥ २७६ ॥
 वत्सरे पञ्चपञ्चाशो प्रवरेशपुरान्तरे ।
 गोसौनिकापणोपान्तादकस्मादुद्भूच्छसी ॥ २७७ ॥
 मारी तटकपार्श्वस्था गुलिकावाटिकावयिः ।
 क्षणाच्चगरभूदीहादग्धारण्यमिवाभवत् ॥ २७८ ॥
 भूर्जत्वग्वायुनोद्भूता ज्वलन्ती सजवामता ।
 वृहन्मसूदाच्छ्रान्तः पपातोत्पातदृतिका ॥ २७९ ॥
 प्रसारिता चतुर्दिक्षु यत्र भित्तिः सुधासिता ।
 श्रीशिक्कन्दरभूमर्तुर्मूर्ती कीर्तिरिवाभवत् ॥ २८० ॥

व्यधाद्यदन्तर्जनता प्रणीता पुनरुत्थिता ।
 त्वत्संगरो वरोत्तुङ्गतरक्षावलिभक्षिताम् ॥ २८१ ॥
 मन्त्रपाठोदयतं यत्र यवनानां कदम्बकम् ।
 गुञ्जन्मधुपगर्भाङ्गसहस्रमिथ राजते ॥ २८२ ॥
 चतुर्दिग्द्वारनिर्गच्छच्छुकवारागता जनाः ।
 कुर्वन्ति भूगतम्लेच्छतदहर्णिर्गमभ्रमम् ॥ २८३ ॥
 यन्मध्योच्चचतुःस्तम्भदम्भाद्विधिदक्षया ।
 चतुष्पादिव तद्वर्मः प्राप्तो भात्युज्जितस्थितिः ॥ २८४ ॥
 स्वर्णच्छब्दच्छलाद्यत्र मायाकर्णनकौतुकात् ।
 कर्णं दातुमिवाभ्यर्णं भजन्माति दिवाकरः ॥ २८५ ॥
 तन्महासदनं व्याप्तगगनं रचनाद्भुतम् ।
 म्लेच्छदर्शनराजार्था रक्षा दुर्गथियं ददत् ॥ २८६ ॥
 कुर्वन्कल्पाग्निर्दग्धविश्वज्वालावलिभ्रमम् ।
 क्षणमात्रात्तदा यातं भितिमात्रावशेषताम् ॥ २८७ ॥
 मिमित्तजा विधा यस्यां म्लेच्छाः कुर्वन्ति भक्तिः ।
 पथामहोत्सवाद्येषु गणशो मिलिताः सदा ॥ २८८ ॥
 तत्तद्वामखानीयपञ्चावासादिभिर्गृहैः ।
 सताण्डवचटत्कारं तैः खाण्डववनायितम् ॥ २८९ ॥
 ज्वलद्भूर्जत्वचो याता वितस्तासलिलान्तरम् ।
 दग्धा जलगता नावः शेकुः शमयितुं न याः ॥ २९० ॥
 सुरपत्तनघोषेषु तदुपल्लववायुना ।
 सहस्रसंख्या वेशमौघास्तद्विने जज्वलुने के ॥ २९१ ॥
 उत्पातवातजातोर्मिमहापद्मसरोन्तरे ।
 शतसंख्या दिने तस्मिन्किराताः प्रलयं ययुः ॥ २९२ ॥

वर्णाचारविपयासः समासः कुजवत्सरः ।
 पुरश्चीविहितोद्वासे निवासक्षयकार्यभूत् ॥ २९३ ॥
 अथ वा पूर्वकर्तुणां जाते पुण्यक्षये सति ।
 नवीनकर्तुनिर्माणकीर्त्यर्थं कुरुते विविः ॥ २९४ ॥
 निर्मिता तादशी राजा सा महासदनस्थितिः ।
 पुण्यश्रीरिव या स्फीता विभाति नगरान्तरे ॥ २९५ ॥
 अचिरात्सा पुरी दग्धा नवीकृतगृहा वमौ ।
 भूपं तरुणमीक्ष्येव विहिता तरुणी प्रिया ॥ २९६ ॥
 भूपालदुर्ब्यसनजाः प्रभवन्ति दोषा
 नाशाय यद्यपि हि साधुनि मण्डलेस्मिन् ।
 अन्योन्यमन्त्रिवरवैरसमुत्थदोषो
 राज्यं समस्तमपि नाशयति क्षणेन ॥ २९७ ॥
 शक्तिस्फीतं समुदयलसत्सप्तधात्वज्ञभङ्ग
 धत्ते नित्यं यदपि सुभगं सर्वकार्यक्षमत्वम् ।
 दोषा वातादय इव महामन्त्रिणोन्योन्यदुष्टा
 य श्रैते स्युर्गलति न चिरादेहवत्तत्र राज्यम् ॥ २९८ ॥
 अत्रस्थैः सर्वदा रक्ष्यः स्वभेदः प्रभविष्णुभिः ।
 चार्वाकाणामिवैयां हि भयं न परलोकतः ॥ २९९ ॥
 ललितादित्यदेवोक्तामिति नीतिं विलङ्घये ।
 मिथो वैरं प्रकुर्वन्ति ते नश्यन्तीह मन्त्रिणः ॥ ३०० ॥
 मलाईसाकदर्यावखानादीनां विरोधतः ।
 स्वभेदजर्जरं राज्यं हयं श्रीजैनभूपतेः ॥ ३०१ ॥
 तदाप्रभृति तेनैव हये नाशोत्र मण्डले ।
 मन्त्रिणो नैव कस्यापि मत्सरो विरमत्ययम् ॥ ३०२ ॥

अहो द्वेषपिशाचोर्यं रुढो राजसभाशये ।
 केनापि मन्त्रिणा नैव जीयते सर्वनाशकः ॥ ३०३ ॥
 रोगो हतप्रयोगो व्यालो वा धृतमहाविषज्वालः ।
 नाभिस्ताहग्भयकृतविरोधो यथा देशे ॥ ३०४ ॥
 अत्रान्तरेहदायुको युक्तोपि नयसंपदा ।
 अधीर इव नाशाय नेयबुद्धित्वमग्रहीत् ॥ ३०५ ॥
 एकदा पितरं पुत्रा विजने नौरुजादयः ।
 इत्यूचुर्दुषणां ताजिभर्तीयां विभवासहाः ॥ ३०६ ॥
 निग्रहानुग्रहैकाग्राः समग्रे मन्त्रिमण्डले ।
 उग्रो भट्टः प्रजायासैर्देशनाशाय वर्धितः ॥ ३०७ ॥
 तत्रापि दुग्धपितृता राजसूनोर्नपास्पदे ॥
 अग्रे ययौ समायोगः सोर्यं दाहाय दुःसहः ॥ ३०८ ॥
 राज्ञी राजावदचास्मै सेनानीरयमेव हि ।
 प्रबलं वाधते ह्यस्मान्यदि नायं प्रणाश्यते ॥ ३०९ ॥
 इत्याकर्ण्य सुतैरुक्तवैगुण्यादवलोक्य च ।
 पुत्रीकृतोर्पिं मर्णीकस्ताजिभट्टे व्यरज्यत ॥ ३१० ॥
 राज्याङ्गानि समस्तानि योरक्षत्समया दशा ।
 प्राक्पुण्यसंक्षयात्सोपि शनैरासीत्स्वलन्मतिः ॥ ३११ ॥
 स्वार्थं परित्यज्य विभोर्हितं ये
 कुर्वन्ति तत्कार्यकृतावधानाः ।
 विनाशकाले समुपस्थिते ते
 भवन्त्यकस्माद्विपरीतचेष्टाः ॥ ३१२ ॥
 प्रभविष्णुर्यं राज्ञो दूरीकार्यं कथा विद्या ।
 इति चिन्ताकुलस्तानुपायान्मालिकोकरोत् ।
 अथैकदाव्रवीद्राष्टः सभायां मल्लिकः कुर्धा ॥ ३१३ ॥

राज्येनासेन कि राजनाकान्ता वाह्यभूः परैः ।
 चिन्ता कस्यापि नैवास्ति यावत्सर्वं प्रणश्यति ॥ ३१४ ॥

वरं स्वयमहं यामि तदाङ्गा दीयतां विभो ।
 इति श्रुत्वाग्रवीत्ताजिभृस्तं साहसोत्सुकः ॥ ३१५ ॥

यात्रायै दीयतां राज्ञः सेनानीर्मतपरोधिकः ।
 तच्छ्रुत्वा सर्वसामग्रीं दत्त्वा मछिकचोदितः ॥ ३१६ ॥

राजा तं कटकोपेतं वाह्यदेशं व्यसर्जयत् ।
 भीत्या प्रीत्या च नीत्या च जग्मुस्तमनु सेवकाः ॥ ३१७ ॥

मधुपा इव गर्जन्तो यातुं मधुकरेश्वरम् ।
 राजप्रक्रियया रम्यं हष्टा तं व्ययशालिनम् ॥ ३१८ ॥

नृपा राजपुरीयाद्या वभूविस्मिताशयाः ।
 अन्येष्यज्यभद्रेवाद्याः समस्ता भद्रमण्डले ॥ ३१९ ॥

तत्तारखानमुत्सृज्य तुष्टास्तमुपतस्थिरे ।
 तदुपोद्वलिता मद्राः क्षुद्रा विद्रावितारयः ॥ ३२० ॥

देशं तत्तारखानीयं सोपद्रवमचीकरत् ।
 दहशृङ्कारकोदादौ मसूदां खाननिर्मिताम् ॥ ३२१ ॥

सामान्यकुलजोप्येष निःसारोनुभितो जनैः ।
 अचिन्त्यकृतकार्यासीत्स्वामिस्नेहे प्रभावतः ॥ ३२२ ॥

पुरपत्तनघोषादीननयत्स्मृतिशेषताम् ।
 प्रतापस्तस्य तत्कालं तीर्णांशोरिव दुःसहः ॥ ३२३ ॥

तत्तद्विल्यादिदेशस्थजनोलूकभयं व्यधात् ।
 करदीकृत्य सामन्तांस्तत्साहसनिष्ठुरः ॥ ३२४ ॥

स्वदेशं प्रत्यगान्तूर्णं पूर्णस्तुरगसंपदा ।
 स्वामिकार्यवशान्मन्त्री पुत्रं पश्यति शङ्खवत् ॥ ३२५ ॥

शशुमध्यतिवैराहं पुञ्चवत्परिरक्षति ।
 इत्यादिनीतिमुख्याच मल्लिको दैवमोहितः ॥ ३२६ ॥
 तदुत्कर्णसहस्तस्य दर्पनाशोधतोभवत् ।
 सबलो वाधते सर्वान्वाख्याभ्यादिति शङ्कितः ॥ ३२७ ॥
 मल्लिकस्तं प्रति कुद्धो भूपं देवमजिप्रहत् ।
 अन्नान्तरे सुतो राज्ञः कनीयान्होस्सनाभिधः ॥ ३२८ ॥
 पयोदानाय मल्लेकनौरुजाय समर्पितः ।
 तेन श्रुतेन तद्वापविधेयत्वविसूचितः ॥ ३२९ ॥
 आगच्छन्कटके भट्टो ययौ मन्दप्रतापताम् ।
 तस्य सेनागतस्याथ नेयवुद्दिर्नृपेश्वरः ॥ ३३० ॥
 सत्कारं चोदितं तस्मै नाकरोद्विरसीकृतः ।
 अथ तस्यापकारार्थं मल्लिकः स्वयमक्षमः ॥ ३३१ ॥
 दध्ने गतानां सैदानां पुनरागमने मतिम् ।
 तदीयास्तनया राजस्तव पुत्रवती प्रिया ॥ ३३२ ॥
 रक्ष्यः श्वसुरपक्षः स कथं नानीयते त्वया ।
 इत्यादिप्रेरणाद्राजो राजाराधनतत्परः ॥ ३३३ ॥
 सोपाधीन्व्यसुजलेखान्सैदापिण्डलीशमण्डले ।
 तस्यैवेति प्रभवति जनो दुर्नयैदूषणाद्य-
 रेतद्वृद्धा नयति न वयः स्वं कथं गाढमृढः ।
 सर्वा पृथ्वीं जयति न कथं तन्त्रमन्त्रोर्जितोसा-
 वित्याशङ्कयो भवति पुरुयो भाग्यभाग्यावदास्ते ॥ ३३४ ॥
 अपकृत्य पुनः सैदान्व्यदानयति मल्लिकः ।
 तेन स्यात्सर्वनाशोस्येत्यवदतीक्षणर्थीर्जिनः ॥ ३३५ ॥
 सैदानयनवृत्तान्तं दुद्धा श्रीफिर्यडामरः ।
 गृहं गत्वाद्वदायुक्तं युक्तमित्यववीद्यचः ॥ ३३६ ॥

तृतीया राजतराङ्गिणी ।

२४१

ताजिभट्ठो विधेयोर्यं भृत्यवद्वर्तते त्वयि ।
तदेतं रक्ष युक्तयास्य विद्याय मदशातनम् ॥ ३३७ ॥

मा प्रवेशय सैदांस्त्वं दुर्बरान्देशकण्टकान् ।
तुरुष्कपुष्कलाश्वासान्यत्नान्निष्काशितानपि ॥ ३३८ ॥

एकनाशार्थमिच्छा चेत्सर्वनाशस्तदागतेः ।
पोतैकहेतोश्चैत्यस्य ज्वलनं किं समर्प्यते ॥ ३३९ ॥

नूनं सपुत्रभृत्यस्य नाशो न भविता चिरात् ।
यत्सैदानयने बुद्धिर्जाता भाग्यविपर्ययात् ॥ ३४० ॥

कृतापकारान्सैदांस्तानानिनीषुभवान्यदि ।
विषमुष्टि क्षिप स्थाल्यां साक्षायां तत्स्वभृत्यवे ॥ ३४१ ॥

मद्वचो गृह्णते सत्यं ज्ञानयेन त्वया न तत् ।
विपत्तौ स्मरणीयं स्यान्मयि लोकान्तरं गते ॥ ३४२ ॥

श्रुत्वेति मछिकः प्राह किं कुर्वन्ति मयि स्थिते ।
एकदा ज्ञातसामर्थ्याचादुकारा भवन्ति नः ॥ ३४३ ॥

तथेत्युक्ता गते तस्मिन्ज्ञानयत्वाद्वाहणादते ।
सैदानयनसंकल्पात् मनाग्विरराम सः ॥ ३४४ ॥

ज्ञातायतित्वादुपदिष्टमिष्टे-
गंडाति वाक्यं न हि नष्टचेष्टः ।
कष्टे निविष्टः स हि वक्ति शोका-
दिद्धामतिष्टु न हितोपदेशे ॥ ३४५ ॥

ततो लेखान्समालोच्य तस्योत्कण्ठितमानसाः ।
हंसा इवाययुः सैदाः कृतपञ्चपरिप्रहाः ॥ ३४६ ॥

अथ प्रथममेवेह समीयाहस्सनोग्रणीः ।
अद्यासनौरुजायुक्तयुक्तो भूपाग्रमाययौ ॥ ३४७ ॥

विहितान्योन्यके शंसन्मलिकोस्मै प्रसन्नधीः ।
 खोयाश्चमं प्रदेशं तत्स्वकीयं स समार्पयत् ॥ ३४८ ॥
 यत्सैदहस्सनेनापि सिद्धादेशाधिकारिता ।
 तस्य तेनैव नाशार्थं सिद्धा देशाधिकारिता ॥ ३४९ ॥
 क्रमात्समागतैः सैदैराकान्ते मण्डले बलैः ।
 आभ्यन्तराश्च वाह्याश्च काश्मीरास्तत्रसुर्जनाः ॥ ३५० ॥
 सैदांस्तरङ्गितान्दृष्टा तुरङ्गाद्भूपतेर्भतात् ।
 नृपो जायाविधेयत्वात्तद्विधेयकमागतः ।
 सपुत्रः सोद्धादायुक्तो वभूवानुशयाकुलः ॥ ३५१ ॥
 पश्चाद्दवेद्या मनुजेषु बुद्धिः कार्यं कृते सा प्रथमं यदि स्यात् ।
 मित्रार्पितथीः परिभूतशत्रुं को भवेत्संततसौख्यभागी ॥ ३५२ ॥
 अथ सैदाः स्वतन्त्रास्ते कलब्रहरणेच्छया ।
 बन्धनं ताजिभट्टाय कर्तुमैच्छंश्छलैयिणः ॥ ३५३ ॥
 एकदनिष्ठमाकर्ण्य स्वात्मनः सैदचिन्तितम् ।
 मल्लेकसदनं प्रायात्ताजिभट्टो भयाकुलः ॥ ३५४ ॥
 सैदविस्फूर्जितं दृष्टा साशङ्कः सोमवद्यदा ।
 स फिर्यडामरो वृद्धस्तत्कालं प्रमयं ययौ ॥ ३५५ ॥
 प्रतिक्रियादिसुकृतैरिह वा परदुर्लभम् ।
 य एकः सकलश्लाघ्यामलव्यक्षणे क्रियाम् ॥ ३५६ ॥
 तच्छुत्वा नृपतिस्तुर्णं कुद्धः सैदप्रतारितः ।
 रोद्धुं तद्यसुजज्ञोनराजानकमुखान्मटान् ॥ ३५७ ॥
 स्वगृहे स्थाप्यतां वद्धो हृतस्वो दत्तरक्षकः ।
 इत्युक्तो मलिकस्ताजिभट्टं तेभ्यः समार्पयत् ॥ ३५८ ॥
 तथैव स्थापितो वद्धः पुण्यशोषतयात्मनः ।
 कालं वृत्त्या कृताप्यायः सकुदुम्बोत्यवाहयत् ॥ ३५९ ॥

भूर्यर्थव्ययपुण्यः स वाञ्छेषि स्वगृहान्तरे ।
 सकुद्रुम्बः सुखं तस्थौ मराल इव मानसे ॥ ३६० ॥
 विभवे दानभोगं यः करोति सुकुतेच्छया ।
 पतञ्जलः समाप्नोति भूयस्तत्त्वाजिभद्रवत् ॥ ३६१ ॥
 एवं मलुकाङ्गदेन परोद्रेकासहिष्णुना ।
 ध्वस्तप्राया व्यधीयन्त सर्वे ते प्रभविष्णवः ॥ ३६२ ॥
 कृतापकारिसैदेश्यो भागिनेयप्रणाशनात् ।
 ज्यहाङ्गिरोपि मार्गेशो मल्लिके शङ्कितोभवत् ॥ ३६३ ॥
 सर्वाधिकारसामग्री स्वपक्षस्य समर्पिता ।
 प्रतीहारादिवीरेन्द्राः स्वार्थवुज्ञा विनाशिताः ॥ ३६४ ॥
 इत्यादिदूषणे राजा मल्लिके विरसोभवत् ।
 रक्षेत्युक्ता स्वमात्मानं कदाचित्कृतदर्शनः ॥ ३६५ ॥
 नैकत्रावस्थितिस्तिष्ठन्स्वराष्ट्रान्तः स्थिर्ति व्यधात् ।
 अथगात्कुसुमक्रीडां कर्तुं सैदसमन्वितः ॥ ३६६ ॥
 भवनोपवनं राजा शकश्चैत्ररथं यथा ।
 विधाय लीलां पुष्पाणां नौकायातो महीपतिः ॥ ३६७ ॥
 मार्गेशनौरुजायुक्तः पानलीलां व्यगाहत ।
 सर्वे परस्परक्षीवास्तत्तद्वाचानुबन्धिनः ।
 ते वृष्णय इवान्योन्यं चक्रुर्वाक्त्वरताडनम् ॥ ३६८ ॥
 क्षोभे प्रवृद्धे कुद्धोथ त्यक्तमस्तकवेष्टनः ।
 अगात्कर्तुमुपालम्भं नृपो मल्लिकमन्दिरम् ॥ ३६९ ॥
 प्रसादितोपि स प्राप राजधार्नीं कुधान्वितः ।
 पुत्रदुर्नयजः शोको मल्लिकस्य च मानसम् ॥ ३७० ॥
 अन्येयुरहितांस्तस्य राजा विरलमानसः ।
 रक्षो नायुकपक्षो मे युक्तमित्यब्रवीद्रहः ॥ ३७१ ॥

अवश्यमेव छिद्रं तत्समासाद्य विरोधिनः
 अपकाराय संवद्धा देहे दोषा इवाभवन् ॥ ३७२ ॥
 राज्ये यूसुबखानं चेलुर्युः किं क्रियते त्वया ।
 पश्यो नीत्वा तदन्यस्मै देहोनं रक्षणाय भोः ॥ ३७३ ॥
 तथेत्युक्ता नृपोन्येद्युज्ञोनराजानके द्रुतम् ।
 विन्यस्य रक्षणे युक्त्या महिकात्खानमग्रहीत् ॥ ३७४ ॥
 पुत्रं विन्यस्य भूपाश्रे तदिने स्वगृहस्थितः ।
 अपकर्तास्मि शत्रूणां प्रातरित्यब्रवीत्प्रियाम् ॥ ३७५ ॥
 अत्रान्तरे मार्गपरिनृपाहृतो बलान्वितः ।
 स्वराण्टात्साहसोद्युक्तो नगरे तूर्णमाययौ ॥ ३७६ ॥
 प्रातः श्रुत्वाय महिकः सबलोगात्पान्तिकम् ।
 रूपा निवृत्तो रुद्धोपि चिह्नया दक्षिणस्थया ॥ ३७७ ॥
 पादाभ्यां ताडयन्वक्षो गच्छतोस्य तुरङ्गमः ।
 भविष्यत्स्वामिविरहाच्छुचेवाश्रुमुखोभवत् ॥ ३७८ ॥
 तत्कालोदितसूर्योर्च्चः संकान्तिज्वलितायुधः ।
 नृपाङ्गसोपि मार्गेशः ससैन्योविशदङ्गनम् ॥ ३७९ ॥
 अन्योन्यस्पर्धया तत्र द्वयोः प्रविशतोस्तदा ।
 संनद्यो राजधानी ययौ संभ्रमलोलताम् ॥ ३८० ॥
 सशखोयं प्रविष्टः किमिलायुक्तः स भाङ्गिलम् ।
 अदापयज्ज्यंसराय मार्गेशाय नृपः कुधा ॥ ३८१ ॥
 तावच्चिर्गत्य भीतेन राजा स व्रेरितस्ततः ।
 पुरान्तर्ग्रन्थनां कृत्वा ससैदः पुनराययौ ॥ ३८२ ॥
 निर्मुच्य बन्धनात्ताजिभट्टं राजानकान्वितः ।
 राजधान्यङ्गनास्कन्दं ददौ जिष्णुर्जहाङ्गिरः ॥ ३८३ ॥

तृतीया राजतरक्षणी ।

२४५

प्रेरितास्ताजिभट्टेन तद्दाः समरोचताः ।
 पश्चिमद्वारधार्णीं तां राजधान्यामदाहयत् ॥ ३८४ ॥

सोग्निर्हस्सनराजानकावासान्तं क्षणान्तरात् ।
 सोद्धागारां शृङ्खलेणां दग्धारण्यमिवाकरोत् ॥ ३८५ ॥

इन्द्रवासोपमा वेश्मरचना ज्वलिता श्रुता ।
 दूरस्थितानामप्यन्तः संतोषमुदपादयत् ॥ ३८६ ॥

तद्भूमस्तोमसंघज्यालाजालगतोपमणा ।
 सर्वेन्तःस्थाः कटाहान्तर्जीवन्मत्स्योपमां दध्नुः ॥ ३८७ ॥

अङ्गनेष्ठि समालोक्य ज्वलन्तं राजसश्चनि ।
 सर्वीतिर्वृपतिर्वीतो विहळः समपद्यत ॥ ३८८ ॥

उण्णायमानमार्गेषु स्फुरन्तोपि युयुत्सवः ।
 न केपि शेकुस्तान्योद्दुं तद्ग्राम्यैर्यन्त्रिता इव ॥ ३८९ ॥

स्वभृत्यांश्चलितान्द्वा पुत्रोत्सेवावशेषितः ।
 वभूव मछिकस्तत्र किंकर्तव्यतयाकुलः ॥ ३९० ॥

पुत्राः कुर्वन्तु मा युद्धं राज्यं नदयति भूपतेः ।
 अयं राजास्य देशस्तु रक्षितो दश वत्सरान् ॥ ३९१ ॥

तत्कथं नाश्यते युद्धादस्मिन्विषमविग्रहे ।
 तत्रापि ज्येष्ठः पुत्रो मे तटस्थोरिषु मध्यगः ॥ ३९२ ॥

अनिष्टं नौरुजाद्या मे लभन्तेस्माद्रणक्षणे ।
 वरं ममैव नाशोस्तु नाकीर्तिं वार्धके सहे ॥ ३९३ ॥

इति ध्यात्वाब्रवीत्पुत्रान्न योद्धव्यमिहासत ।
 इत्युक्ता गलितोत्साहो नृपं शरणमाययौ ॥ ३९४ ॥

मण्डपे राजधान्यां स राजा विन्यस्य रक्षणः ।
 स्नेहादरक्षदायुक्तान्पूर्वसेवामनुस्मरन् ॥ ३९५ ॥

आयुक्तनत्थकाद्यास्ते ज्ञात्वा भूपं तदाश्रितम् ।
 युद्धाशक्ताश्च निर्गत्य भुद्गदेशान्तरं ययुः ॥ ३९६ ॥
 अथोच्चरदिशा द्वारधान्या मान्या जयोदयताः ।
 ज्यहाङ्गिराद्या गर्जन्तः प्राविशन्त नृपाङ्गनम् ॥ ३९७ ॥
 रणदुन्दुभिनः स्वानप्रतिशुल्यारवच्छलात् ।
 अहसद्राजधानीव तुष्टा तत्साहसकमात् ॥ ३९८ ॥
 राजदर्शनतुष्टानामुत्कृष्टानां जयार्जनात् ।
 प्रापुः प्रसादं तत्कालं मनांसि च वपूर्णि च ॥ ३९९ ॥
 प्रातः सपुत्रं मल्लिकं तत्तत्सेवकसंयुतम् ।
 कुद्दैस्तैश्चोदितो राजा कारागारान्तरेक्षिपत् ॥ ४०० ॥
 आयाता युद्धसदनाङ्गितेवातिव्ययादिभिः ।
 अकरोद्राजलक्ष्मीः सा स्वगृहे सुखसुसिकाम् ॥ ४०१ ॥
 तेषां राजविरुद्धानां दासकायस्थपीडनात् ।
 संचितं रौप्यकुप्यादि सर्वं तद्राजसादगात् ॥ ४०२ ॥
 यन्मन्त्रात्सभयः स जैननृपतिः श्रीहाजिसाहोभव-
 यन्नीत्या दशवत्सर्णं गतभयः पुत्रोस्य राज्यं व्यधात् ।
 यातास्ते स्मृतिशेषतां यदमता वह्रामखानादयः
 सोपि व्याकुलतामगाद्रिपुभये धिग्वैभवं स्वामिनाम् ॥ ४०३ ॥
 आतङ्कपङ्ककलुषाः प्रभवन्ति येर्थाः
 सन्मार्गविघ्नकरणा धृतजाग्यदोषाः ।
 तत्तदिरिद्रजनपीडनहेतुभूता-
 स्तिष्ठन्ति ते न सुचिरं हिमपूरतुल्याः ॥ ४०४ ॥
 तद्गृह्यैः केरभट्टाद्यैरित्यादिजनपीडया ।
 यदानीय धनं दत्तं तत्सर्वं राजसादगात् ॥ ४०५ ॥

वहिदेशात्समानीतांस्तुरङ्गंस्तान्मनोहरान् ।
 स्वांशुकाग्रक्षितांश्चापि निक्षेपमिव दत्तवान् ॥ ४०६ ॥
 भूपालवन्महेच्छत्वात्स्वजन्मादिवसादिषु ।
 यदत्तं यच्च भुक्तं स्वं तदेवास्याभवद्धनम् ॥ ४०७ ॥
 हे मर्त्यां नृपविभवास्मभूरिविच्चा-
 श्चित्तात्तौ कुरुत यथार्थदानभोगौ ।
 संसारे जलधितरङ्गभङ्गेरेस्मि-
 न्सामग्री न पुनरियं सदैव लभ्या ॥ ४०८ ॥
 राज्ञः प्रियोस्मि विभवप्रथितप्रभावो
 हे सेवकास्त्यजत मानमिमं स्वनिष्ठम् ।
 गन्धर्वनिर्मितपुरे च कुसुमभरागे
 वेश्यारसे नरपतौ च कुतः स्थिराज्ञा ॥ ४०९ ॥
 प्राप्ता पूर्णा सपदि पदवी शञ्चुवर्णो जितो यः
 कोशोशेषो मम सदनगो भृत्यवर्णः ससर्गः ।
 इत्थं यावत्कलयति नरो वैभवोत्सक्तचित्त-
 स्तावत्सर्वे क्षपयति विधिः स्वप्रवत्तद्विरुद्धः ॥ ४१० ॥
 एकदा जुगभट्टस्तं वन्धने प्रष्टुमभ्यगात् ।
 अन्यतिकमस्ति ते स्वर्णं तर्णं राज्ये समर्प्यताम् ॥ ४११ ॥
 कुद्धस्तमब्रवीद् व्यक्तोटिसंख्यं हृतं मम ।
 एतावतापि नो तुतिः प्रभोर्लंघस्य विद्यते ॥ ४१२ ॥
 किं वूमो राज्यरक्षार्थं स्वपक्षो नाशितोखिलः ।
 शकेनापि न युद्धाय सोहुं तत्त्वमुलेन्तरे ॥ ४१३ ॥
 कान्दिशीकाः समानीय सैदाः संवर्धिता मया ।
 द्रोग्धारस्तेषि मे जाताः हृतघेस्मन्महीपतौ ॥ ४१४ ॥

सर्वं मद्योजितं राज्यमन्धं तावत्करोत्वसौ ।
 पुनश्चेद्भूज्यतां राज्यं मन्नाशान्मुदितस्तु सः ॥ ४१५ ॥
 दशवत्सरपर्यन्ते राज्यतन्त्रनियन्त्रणा ।
 मदीयासीद्भवेदग्रे यदीदशयपि तद्रिसुः ॥ ४१६ ॥
 तुष्पत्वस्मत्प्रणाशेन मयि लोकान्तरं गते ।
 इत्याद्युक्ता नृपाग्रे स स्वविज्ञासि व्यसर्जयत् ॥ ४१७ ॥
 घिड्धां येन गृहीतं न वचनं दीर्घदर्शिनः ।
 श्रीफिर्यडामरेशास्य निनिन्दात्मानमन्वहम् ॥ ४१८ ॥
 यद्यहं सुविशुद्धोस्मि तन्मद्रोहकरा अमी ।
 मार्गेशताजिभट्टश्च लभन्त्वलपदिनैः कलम् ॥ ४१९ ॥
 इत्यादि दुःखदम्यः स बन्धनस्थो यदब्रवीत् ।
 अचिरात्तकलं दृष्टा साक्षयोः भविता जनः ॥ ४२० ॥
 इत्यं निर्देहवृत्तेस्मन्सपुत्रे मल्लिकाहृदे ।
 नाशितेन्ये व्यजृम्भन्त खलप्राया नृपास्पदे ॥ ४२१ ॥
 पाजभट्टादयो लुभ्याः सैदानामधिकारिणः ।
 प्रमेयान्पीडयामासुर्दृष्टा देहमिवामयाः ॥ ४२२ ॥
 आनन्दपुष्पदीश्वागखण्डप्रात्यादिनामभिः ।
 सैदाधिकारिणश्चकुः प्रजायासैर्धनार्जनम् ॥ ४२३ ॥
 श्रीजहाङ्गिरमार्गेशनोसराजानकादयः ।
 मधाविव द्रुमाधित्रपत्रास्ते शिश्रियुः श्रियः ॥ ४२४ ॥
 मल्लीकपदवीं मल्लां श्रीमीयाहस्सनोभजत् ।
 नाग्रामग्रामराष्ट्रादि तदीयं तद्वद्यहीत् ॥ ४२५ ॥
 सभृत्यपुत्रवर्गेऽथः प्रमेयान्विभजनवान् ।
 स मीयामहादायार्थवनराष्ट्रं समार्पयत् ॥ ४२६ ॥

तृतीया राजतराह्लिणी ।

४४९

स्वायत्तीकृतभूपोस्ते सैदा जयविश्वङ्गलाः ।
 दूतान्विसृज्य चतुरमानिन्युः सैदनासिरम् ॥ ४२७ ॥
 प्राप्ते पञ्चालदेवाप्रां तस्मिन्दूरपुराध्वना ।
 ज्वरस्तद्वृदयं पूर्वं पञ्चात्स पुरमाविशत् ॥ ४२८ ॥
 पौत्रीजामात्रुसंबन्धिवान्धवाः सर्वमन्त्रिणः ।
 अपुनःसङ्गमायेव सर्वेषां दर्शनं दधौ ॥ ४२९ ॥
 तदर्थमिव संग्रामो मृतकल्पो दिनद्वयम् ।
 अतिवाह्य ज्वराकान्तः स्वगृहे पञ्चतां यथौ ॥ ४३० ॥
 मछिको वन्धनस्थः सन्त्रस्तः पुत्रप्रवासनात् ।
 तत्तच्छोकामयग्रस्तः सोऽप्यस्वस्थो व्यपद्यत ॥ ४३१ ॥
 बद्धस्यापि मृतिं तस्य श्रुत्वा मन्त्रशिरोमणेः ।
 देशो सरुदिताकन्दं शुशोच सकलो जनः ॥ ४३२ ॥

सत्कार्यभाजां महतां वियोगा-
 द्वन्द्वन्ति नीचाः पदवीषु योग्याः ।
 प्रकाशकेस्मिन्द्युमणौ प्रयाते
 भवन्ति दीपाः शरणं प्रजानाम् ॥ ४३३ ॥

दुहितभाग्यसौभाग्यसंप्राप्तविभवोर्जिताः ।
 सैदा: काश्मीरिकान्सर्वान्न तृणायाव्यजीगणन् ॥ ४३४ ॥
 याभूत्सैदमुखादाशा निर्यान्ती स्वार्थलिप्सया ।
 राज्ञस्तदर्थनिष्टस्य प्रतिश्रुतेव साभवत् ॥ ४३५ ॥
 सैदेषु द्वैधनिष्टेषु क्षान्तिशीले महीपतौ ।
 प्रबलासु च नारीषु कोप्यजृम्भत विष्टुवः ॥ ४३६ ॥
 उत्कोचप्रहणं धर्मः प्रजापीडा च कौशलम् ।
 खीषु च व्यसनं सौख्यममन्यन्ताधिकारिणः ॥ ४३७ ॥

प्रातिवन्धिकनिर्वृत्या स्वाच्छन्द्यप्राप्तिर्पितः ।
 स मीयाहस्सनः सर्वतन्त्रेभ्यो यन्त्रणां व्यधात् ॥ ४३८ ॥
 प्रवर्धमानो राज्ञः स शनैराक्रान्तमण्डलः ।
 प्रहाधिपत्यं सर्वेषां राहुश्छायामिवाकरोत् ॥ ४३९ ॥
 अथ सूक्ष्मवृहद्गुड्डेशान्सैदा जिगीप्या ।
 श्रीजहाङ्गिरनासेरौ यात्रायै द्वौ व्यसर्जयन् ॥ ४४० ॥
 उभावेकत्र गच्छावो यद्यावां कर्म सेत्स्यति ।
 इति मार्गपतेर्वाक्यं सैदौ नैवान्वतिष्ठताम् ॥ ४४१ ॥
 तयोर्देशं विजित्यैकः सयशाः प्राविशत्पुरम् ।
 अन्यो विशङ्कितो बद्धो युक्त्यात्मानमरक्षत ॥ ४४२ ॥
 निपत्य पश्चाद्गुड्डैर्यत्सेनायाः कदनं कृतम् ।
 कालापेक्षानुरोधेन न मनाग्वर्णं कृतम् ॥ ४४३ ॥
 वाहदुरागादयस्तस्य सेवका वृद्धभूजः ।
 केचिज्ज्युलचाणभुद्वजिवहौ शलभतां गताः ॥ ४४४ ॥
 पूर्वापकारस्मरणात्सैदास्ते रन्ध्रलिंगिताः ।
 नोस्सराजानकं रुद्धदर्शनं तं न्यवारयन् ॥ ४४५ ॥
 तेभ्यः स्वानिष्टमाशङ्क्य निजरक्षणदक्षधीः ।
 युक्त्या तदर्शनो राज्ञो राष्ट्रं मार्गपतिर्ययौ ॥ ४४६ ॥
 ततः सैदेषु नष्टेषु प्रजानाशनकारिषु ।
 आशङ्क्यानिष्टमात्मीयं युक्त्यो राजाग्रमाययौ ॥ ४४७ ॥
 एकदा रहस्यमापमव्रीत्स जहाङ्गिरः ।
 राजन्सैदा यदानीतो अमी निष्कासिता अपि ॥ ४४८ ॥
 सोयं निष्कण्टके देशे स्वस्मानर्थः स्वयं कृतः ।
 यथैव राज्ययोग्यस्त्वं पौत्रः श्रीजैनभूपतेः ॥ ४४९ ॥

दौहित्रोपि तथैवास्य प्राप्तो मीयामहम्मदः ।
 सैदास्ते सर्वदा शङ्कुचास्तुरुष्काश्वस्तमानसाः ॥ ४५० ॥
 गृध्रा इवामिषे राज्ये ये लुभ्याः सन्ति संततम् ।
 न युक्तेकप्रियासकिर्बहुभावस्य ते विभो ॥ ४५१ ॥
 एकवल्लीरतो भृङ्गः सततं केन शस्यते ।
 यदि जायाविधेयत्वं न स्याच्च व महीपते ॥ ४५२ ॥
 सर्वं सिद्ध्यति कार्यं तत्खीजितो मा भव प्रभो ।
 मया त्वद्राज्यरक्षार्थं स्वरक्षार्थं च गम्यते ॥ ४५३ ॥
 बहिर्देशो ह्यतः स्वात्मा रक्षणीयो यथा तथा ।
 इति श्रुत्वा तथेत्युक्ता राजा रात्रौ प्रियान्तिके ॥ ४५४ ॥
 तदुक्तमब्रवीत्सर्वं स्नेहमोहवशीकृतः ।
 तेन मार्गपतेः कुञ्जा भोगिनीव भयावहा ॥ ४५५ ॥
 अनिष्टं चिन्तयन्त्यासार्सीत्पितृपक्षमतादता ।

पुरुषानवधीर्यं यत्र नारी

प्रभवत्येव जितप्रिया स्वतन्त्रा ।
 कुपितेव तदीक्षणाद्विशिष्टा
 न चिरं तिष्ठति तत्र राज्यलक्ष्मीः ॥ ४५६ ॥
 अमुच्चदलुभापार्श्वं तत्पक्षानुग्रहत्रहः ।
 मल्लिकाद्वद्राज्यं तदायत्तं ततोकरोत् ॥ ४५७ ॥
 सैदेभ्योनिष्टमाशङ्क्य त्रस्तो राश्या विरुद्धया ।
 कार्कोटदलुभार्गेण मार्गेशः सवलो ययौ ॥ ४५८ ॥
 सर्वा कुटुम्बसामग्रीं भाङ्गिलान्तरतो नयन् ।
 गच्छन्तुर्गममार्गेण न स धैर्याद्ययुज्यत ॥ ४५९ ॥

तद्राज्यसिन्धुर्विष्वुलः समृद्धया

स्युद्धक्षिण्यः संभूतवाहिनीकः ।

परस्परामात्यविरोधवात्या-

विक्षोभितोभूत्स विकीर्णरलः ॥ ४६० ॥

साम्भा दैन्यमुदारदानविधिना वित्तप्रकर्षक्रिया-

भेदात्पैशुनकर्म मर्मदलनं युज्जेन नाशो विशाम् ।

इत्यालोच्य विरोधिषु प्रतिदिनेवर्धत्सुशके प्रभौ

देशात्यागमुपायमेकमुचितं कोप्युत्तमो गाहते ॥ ४६१ ॥

अयुक्तपक्षनाशेन पश्चात्तापाहतो नृपः ।

मार्गपत्यादिनाशेन क्षते क्षारमिवान्वभूत् ॥ ४६२ ॥

मार्गेशार्थीर्विना राजा सर्वसैदान्वितोपि सन् ।

स्वात्मानं गणयामास यूथभ्रष्टमिव द्विपम् ॥ ४६३ ॥

मार्गपत्यन्वये जाताः प्रतीहारान्वये च ये ।

ठकुरान्वयजाः कोशाध्यक्षजा अपरे च ये ॥ ४६४ ॥

स्वस्वपक्षोर्जिताः पूर्वे येभवन्विजयोर्जिताः ।

नष्टमन्त्रविरोधेन शतैकीयोवशिष्यते ॥ ४६५ ॥

तस्मिन्याते वहिर्वर्थतुवारं प्रसभं नभः ।

भाग्याधिकोयं सर्वेभ्यो विशां चिच्छेद संशयम् ॥ ४६६ ॥

हिमानीपातभारेण येवसञ्च व्रण्डले ।

यगुर्निश्छायतं वृक्षा भग्नशाखा जना इव ॥ ४६७ ॥

प्राक्चेतपतेद्विमं तावन्नियेरन्दुडिताः क्षणात् ।

पिटराधन्तगतीटाः प्रविष्टा इव तद्दटाः ॥ ४६८ ॥

तेनैकेन विना सर्वहृदयाहाददायिना ।

नाशोभत सभा राजश्वन्देणेव कुमुदती ॥ ४६९ ॥

तटस्थो भूत्यकार्येषु सैदभार्याविधेयधीः ।

विसूच्यवहारत्वं निन्द्यत्वं चागमनृपः ॥ ४७० ॥

स्वराज्यरक्षणाचारलक्षणाक्षमशासनः ।
 निन्दन्दाक्षं सदैवासीत्प्रियेक्षणकृतक्षणः ॥ ४७१ ॥

निग्रहानुग्रहव्यग्राः सूत्कोचग्रहतत्पराः ।
 अन्तरङ्गाः खियोभूवन्न मन्त्री न च सेवकः ॥ ४७२ ॥

भोगलोभोज्जितौचित्या अमी विन्दनित सांप्रतम् ।
 तुरुष्कपुष्कलाश्वासाः स्वार्थमर्थं न च प्रभोः ॥ ४७३ ॥

अनायका विनश्यन्ति नश्यन्ति शिशुनायकाः ।
 खीनायका विनश्यन्ति नश्यन्ति वहुनायकाः ॥ ४७४ ॥

खीविधेयं समालोच्य राज्यं तस्य महीपतेः ।
 इति श्लोकं पठ्ठोकः सशोकः समदश्यत ॥ ४७५ ॥

ध्यायतो मार्गपत्यादीस्तत्पत्यानयनक्षमः ।
 शायनीयविमुकाङ्गस्तप्यते स्म दिवानिशम् ॥ ४७६ ॥

अत्रान्तरे स मार्गेशो लोहरान्तरसंश्रयः ।
 स्वामिचिन्ताकुलो लेखशिक्षामित्यं व्यसर्जयत् ॥ ४७७ ॥

राजन्पुंरत्न कोशस्ते योभूत्सर्वार्थसाधकः ।
 उत्पाद्योत्सारितः सैदैर्यदारिद्यं सुदुःसहम् ॥ ४७८ ॥

निसर्गगुरुवो नान्यसङ्गमिच्छन्ति चञ्चलाः ।
 अमी परस्पराभिन्नाः पारदस्य कणा इव ॥ ४७९ ॥

हरिचन्दनवद्राजन्सर्वसौख्यप्रदो भवान् ।
 किन्तु फूलकारकारिण्या भोगिन्या वेष्टितो ह्यसि ॥ ४८० ॥

यस्मिन्स्फूर्जद्विषज्वाला व्यालाः सन्ति परासहाः ।
 निधानमिव तद्राज्यं त्याज्यं कस्य न सन्मतेः ॥ ४८१ ॥

प्रदीपापि न या स्पृश्या दश्यापि भयकारिणी ।
 इमशानाग्निशिखेवासौ लक्ष्मीः सा केन सेव्यते ॥ ४८२ ॥

स मीयाहस्सनस्तत्तदुर्ग्रहस्तवासनः ।
 आतैरुक्तोपि सन्मार्गे न तिष्ठतीव रावणः ॥ ४८३ ॥
 मीराख्या ताडकेवात्र सूत्कोचामिषभक्षिणी ।
 पौलस्त्वस्येव ते सर्वनाशार्थं निकटे स्थिता ॥ ४८४ ॥
 तिष्ठन्त्वभ्यन्तरे सैदा यदीष्टा भवदन्तिके ।
 तुरुष्ककरणं देशमिहस्थः साधयाम्यहम् ॥ ४८५ ॥
 राजद्रोही न कोप्यस्मल्लेभूद्धकिवर्जितः ।
 त्वदेकशरणः सोहं स्कन्दस्थो द्वाःस्थवद्वसे ॥ ४८६ ॥
 वयमेव सदाचारा विचारविशरारयः ।
 उन्मार्गे यदि गच्छामः कोप्यस्मासु न विश्वसेत् ॥ ४८७ ॥
 कल्पान्तमपि जीवित्वा कृत्वापि धनसंचयम् ।
 हत्वाप्यरीज्ञ कोप्यत्र भवे भवति सुस्थिरः ।
 नष्टेन्यस्मिन्भवांखाता त्वयि नष्टे परोस्ति कः ॥ ४८८ ॥
 इति लेखं नृपस्याग्रे बुद्धा मार्गपतेर्द्वितम् ।
 स मीयाहस्सनः क्रोधाच्छुसन्नहिरिवाववीत् ॥ ४८९ ॥
 सोर्यं स्थानच्युतस्तत्र स्वजीवनविवर्जितः ।
 नूनमस्मत्प्रतापेन शुप्यतीवाक्षापण्डवत् ॥ ४९० ॥
 ग्रीष्मोभ्मणा विशुष्कस्य पङ्कमात्रावशेषिणः ।
 भृत्यास्तस्य न तिष्ठन्ति तडागस्येव पक्षिणः ॥ ४९१ ॥
 किं करोतु स्थितस्तत्र तत्रत्यैर्विहितादरः ।
 मदीयदासमात्रोपि तं जेतुं क्षमते युधि ॥ ४९२ ॥
 अथ वाहं स्वर्यं यामि तं निष्काशयितुं ततः ।
 स तुरुष्कैः समं तत्र ग्रथनं कुरुतेन्यथा ॥ ४९३ ॥
 अथोचे सैदहसनः पूर्वमैत्रीमनुस्मरन् ।
 किं नस्तेन हृतं राष्ट्रं दीयतामानयाम्यहम् ॥ ४९४ ॥

अयुक्तोपम्भवे पूर्वं कृतदिव्याः परस्परम् ।
 अनिष्टं चिन्तयामश्चेत्तत्कथं सहते विधिः ॥ ४९५ ॥

तच्छ्रुत्या नृपतेरत्रे तद्वैरेकाग्रमानसः ।
 तृणं दौलतयानं स्वं नौशाहाराधिप व्यभात् ॥ ४९६ ॥

वाह्यस्थः साधयत्येष कार्यं सञ्चृतकागृणीः ।
 द्रव्यकोटि ददामोस्मै सैन्यसंग्रहसिद्धये ॥ ४९७ ॥

इत्युक्ता प्रतिमुकं तमेवराजानकं पथः ।
 द्वुतं निर्वर्तयामास दत्तद्रव्यमपि स्वयम् ॥ ४९८ ॥

श्रुत्वा परशुरामाद्या मद्राः कश्मीरदेशतः ।
 साविष्टशङ्कया गन्तुं साहं तेभ्यो यथोचिरे ॥ ४९९ ॥

ऊचुस्तान्प्रति मुञ्चामो युष्मान्पायेयसंयुताः ।
 कियदिनानि तिष्ठुध्वं तद्यूयं दत्तवेतनाः ॥ ५०० ॥

तेषु स्ववसर्ति यात्मुं सैदास्तेन्योन्यमब्लवन् ।
 निष्कास्याः सर्वथैतेन तुरुप्कैकविरोधिनः ॥ ५०१ ॥

अत्रान्तरे नरेन्द्रस्य तच्छ्रुत्यादिचिन्तनात् ।
 जाताधिवाधितं वक्तं पौये पद्ममिवाभवत् ॥ ५०२ ॥

मृगयारसिकाः सैदा निन्युस्तं ताहशी नृपम् ।
 माघे विषयराष्ट्रादिगतान्हन्तुं मृगवजान् ॥ ५०३ ॥

यत्र यत्रावसद्राचौ ससैदः कटकोत्कटः ।
 पीड्यमानजनाकन्दमुखरास्तदिशोभवन् ॥ ५०४ ॥

पङ्कीः प्रसार्य परितोद्रिषु तद्विभागं
 यत्रोपवेशमकरोत्कटको नृपस्य ।
 तत्रोदतिष्ठदतिनिषुरत्वाग्जनानां
 द्राक्षालताच्छिदि शुचा रुदितस्वनौघः ॥ ५०५ ॥

गिरयोत्युन्नतास्तत्र सुखदाः सान्त्वनिर्भराः ।
 आक्रान्ताः कटकैहिंसैदुर्जनैरिव साधवः ॥ ५०६ ॥
 प्रालेयपूरमग्नाङ्गाः कुरज्ञा गिरिश्टङ्गतः ।
 श्रुत्वा कोलाहलं त्रस्ताः सकुदुम्बाः समाययुः ॥ ५०७ ॥
 कृष्णजिहान्सफुरद्रकसिक्कास्याऽश्वगणावृतान् ।
 तांस्तत्राप्रागतान्दृष्टा सैदास्ते तुतुषुभृशम् ॥ ५०८ ॥
 हरास्मान्पीवरानेतान्पोतान्मा हर दुर्बलान् ।
 इतीव वरुणं भूपाश्रे प्रापुस्ते सार्भका मृगाः ॥ ५०९ ॥
 सिद्धाध्युपितश्टङ्गस्थत्रस्तैणवधदर्शनात् ।
 कुद्धाः स्युर्देवता राजन्मा कृथा मृगयामिमाम् ॥ ५१० ॥
 इत्याद्युक्तोपि वदुशस्तत्रत्यैः सकलैर्जनैः ।
 श्टङ्गारीवाङ्नासङ्गान्न व्यरंसीन्मृगप्रहात् ॥ ५११ ॥
 आस्थानमृगगोत्रेयं नान्यथा क्रियते त्वया ।
 मुनिवैश्ववणाद्रिस्थो नुपमेलाब्रवीदिति ॥ ५१२ ॥
 साकन्दमाहता हत्वा मृगीस्ता रुचिरोक्षिताः ।
 तद्गर्भनिर्भरां भूमि सैदाश्वकुर्दशोजिष्ठाः ॥ ५१३ ॥
 अतुपस्तद्वधात्कृत्वा निर्मृगांस्तान्गिरीश्वरान् ।
 सायं आन्तः सधोषौघान्वसतीरादिशब्दृपः ॥ ५१४ ॥
 भव्या मृपास्य तनया तरुणी च जाया
 कादम्बरं प्रसरके पशावश्च मीनाः ।
 तिष्ठाम्यमुष्य सदनेहमिहैव रात्रौ
 ध्यात्वेति कोपि न्यविशद्यमकिंकराभः ॥ ५१५ ॥
 धानुष्कपुष्कलवला वलिनस्तुरुष्काः
 यक्षर्मधर्मनिरताऽयगृहोपविद्या ।

तद्वाण्डपकहतकुकुटमांसमङ्ग्या

यक्षा इवात्र विद्धुर्मधुपानलीलाम् ॥ ५१६ ॥

पशुतण्डुलमध्यादि हृत्वा वास्तव्यलोकतः ।

लुभ्यास्तत्सेवकाः केपि स्वगृहे मरणं व्यधुः ॥ ५१७ ॥

मान्यदागमनं भूयाद्युष्माकं जनपीडया ।

इत्याद्यार्त्तशिष्यः शृण्वन्न शक्तो विव्यये नृपः ॥ ५१८ ॥

मृगयाव्यसनं राजो विकफलं भुज्यतेनवैः ।

मृगापदेशाल्लोकानामेव सा क्रियते स्फुटम् ॥ ५१९ ॥

पशुवच्छतशो वद्धा मृगौधो यत्र मार्यते ।

मृगया सा विनोदाय यदि शौनिककर्म किम् ॥ ५२० ॥

अमस्त्वयं चले लक्ष्ये स्पृहणीयोस्ति सादिनाम् ।

कोयं वद्दे मृगे लक्ष्याः शराङ्गासो धनुभ्रताम् ॥ ५२१ ॥

क्षत्रियैमृगया कार्या निरवद्यतुणाशनात् ।

नैकान्तव्यसनं युक्तं ह्यति सर्वत्र गर्हितम् ॥ ५२२ ॥

महापद्मसरस्तीरणिरिगांश्च मृगवजान् ।

आगतो नृपतिस्तद्वच्चिः शोपानकरोद्धधात् ॥ ५२३ ॥

इत्याद्यनुचितं किञ्चिन्मृगयादूषणं कृतम् ।

विलोक्य यद्वेद्दीर्तिर्भाविनां मृगयाज्ञुपाम् ॥ ५२४ ॥

आखेटिकां नृपः कृत्वा राजधार्नीं समागतः ।

अस्वास्थ्यमवहद्देहे ग्रहणीगदसंभवम् ॥ ५२५ ॥

केष्यूचुमृगयादोषात्कुपिता देवतास्ततः ।

अतीसारगदारम्भस्तत्रैवास्य विलोकितः ॥ ५२६ ॥

केपि प्रचलन्नराज्येच्छाः सैदाः स्वातन्त्र्यकाङ्क्षणः ।

व्यधुः किमपि भूपाले तुरुष्काहतमानसाः ॥ ५२७ ॥

केपि मन्त्रवियोगोत्थचिन्तासंतापितात्मजम् ।
 रुजमाहुर्न तद्याधेऽनश्चयः कस्यचिदभूत् ॥ ५२८ ॥
 भूपस्ताहगवस्थः स नववर्णादिवासरे ।
 यथौ सर्जप्रदेशं तद्यर्थया शकुनोच्छया ॥ ५२९ ॥
 तद्दिने गच्छतस्तस्य राहो नौकान्तरस्थितेः ।
 जैनवाटविहाराप्रात्सर्पस्तुत्रोट पद्मतिम् ॥ ५३० ॥
 तद्दुर्लिमित्तभीशान्त्यै हत्वा तं सायकैर्नृपः ।
 अहरद्युदयाशङ्कां न शरीराद्वुजं पुनः ॥ ५३१ ॥
 किमर्थं निर्गतो वासि चिरं त्वं सुकृतं कुरु ।
 इतीवाप्रागतो वायुः सर्वेगं तं न्युहध्यत ॥ ५३२ ॥
 अस्मिन्नाते प्रजापीडा भविष्यत्यत्र मण्डले ।
 अकम्पत शुचेवोद्यत्तरङ्गतरलं सरः ॥ ५३३ ॥
 तत्र सज्जोत्सवे भुक्त्वा सैदमन्त्रिसभावृतः ।
 अपुनर्दर्शनायेव सर्वेषां दर्शनं ददौ ॥ ५३४ ॥
 नौकारुदस्ततस्तर्णं सभूत्यः स दिनावधि ।
 उत्कण्ठाखण्डनायैव इयेनैः पक्षिवर्धं व्यधात् ॥ ५३५ ॥
 अद्यैवेमं विनोदं नः करोति न पुनः प्रभुः ।
 इत्येव इयेनाः पक्ष्यालीं गृहीत्वोपायनं व्यधुः ॥ ५३६ ॥
 प्रत्यावृत्तस्ततो राजा सैदांस्तान्त्रिमुच्य च ।
 नाहं स्वस्थोस्मि तलपस्थो देवीं शातरुजं व्यधात् ॥ ५३७ ॥
 तत्पद्यपरिचारिण्या स्वयं देव्या वृतो नृपः ।
 दिवसेन्दुरिव क्षीणरुचिं विच्छायतामगात् ॥ ५३८ ॥
 कपाटविकटं वक्षः इयामगौरं तदाननम् ।
 कटशूरजानुपादान्त्रं पीनाः पद्मदलोपमाः ॥ ५३९ ॥

सुन्दरं नयनद्वन्द्वं ललाटं भूमनोहरम् ।
 तदुजा नृपतेः सर्वे विवर्णे समपद्यत ॥ ५४० ॥
 एकदा सोवदद्राजा ते मीयाहस्सनं रहः ।
 नाहं जीवामि राज्याहाँः न सुताः शिशवो मम ॥ ५४१ ॥
 बद्धो बहामखानीयो न पाति मम बालकान् ।
 वरमादमखानीयं युक्त्यानीयाभिविच्यताम् ॥ ५४२ ॥
 अथ वेयं भवत्कन्या यद्वश्यति करोतु तत् ।
 श्रुत्वेति भव धीरस्ते स्वास्थ्यं स्यादिति सोब्रवीत् ।
 केवलं सैदहसनो रुरोद भृशदुःखितः ॥ ५४३ ॥
 अथ राइयवदत्पित्रे रहो मीरामुखादिदम् ।
 संदेहितासू राजायं राज्ये किं क्रियतेषुना ॥ ५४४ ॥
 वरं बन्हामखानीयो युवायमभिविच्यताम् ।
 यौवराज्ये च ज्येष्ठोयं दौहित्रः स्याप्यतामिति ॥ ५४५ ॥
 द्वित्रा द्विष्टाश्च वध्यन्तां सर्वे स्युरविनश्वराः ।
 श्रुत्वेति मीयाहसनः सक्रोधस्तामभर्त्स्यत् ॥ ५४६ ॥
 तच्छ्रेयः प्राप्तिसंकल्पकल्पतद्रव्यसंचयान् ।
 मौसुलेभ्यो दतुः सैदा द्विजभक्तिवर्जिताः ॥ ५४७ ॥
 प्रसुं द्रष्टुं न यच्छन्ति गच्छन्त्यभ्यन्तरं खियः ।
 मन्त्रपाठं निषेधान्ति तत्तद्वारुडिकोचितम् ॥ ५४८ ॥
 चिकित्सां वैद्यकोकां तामन्यथा रचयन्ति च ।
 तत्रापि गुलिकां भोक्तुं रचयन्ति स्वसाधिताम् ॥ ५४९ ॥
 किमप्यनिष्टं कर्मेति कृतमित्यादिवादिनः ।
 वचों विवर्णं पश्यन्तोप्यन्तरङ्गा महीपतेः ॥ ५५० ॥
 वैद्यो गारुडिकश्चाहं दृष्टकर्मेति कर्त्थयन् ।
 तथाभूदूप्यभट्टः स खीवैद्यककृतार्थनः ॥ ५५१ ॥

मुमूर्खः सेवकैः पृष्ठः का रुक्षि चेश्वसे विभो ।
 सण्डो निवार्यतामप्रादित्यूचे तान्महीपतिः ॥ ५५२ ॥
 कृतान्तमहिषो हष्टो दिवमद्यैव यात्ययम् ।
 इत्युक्त्वा शुशुचुः सर्वे साकन्दं साश्वलोचनाः ॥ ५५३ ॥
 संरुद्धवसनः साश्व धूर्णयन्दण्डिमण्डले ।
 तस्यामेव रजन्यां स मुमूर्खरभवन्त्यपः ॥ ५५४ ॥
 वर्ये परितमे कृष्णनवम्यां मासि माधवे ।
 पञ्चाहं द्वादशाब्दांश्च राज्यं कृत्वा दिवं ययौ ॥ ५५५ ॥
 आकन्दमुखरा रात्रिः सर्वा सा जनतान्यभूत् ।
 प्रातर्याने समारोप्य छड्वचामरसंयुतम् ॥ ५५६ ॥
 सैदाः ससेवकाः सर्वे निन्युः पितॄशवाजिरम् ।
 श्रीजैनभूपप्रमये दुःखिता नाभवत्प्रजा ।
 तादृशी यादृशी तस्य मरणे शरणोऽज्ञिता ॥ ५५७ ॥
 तद्गहाइमनि वस्त्राङ्गे तस्य मस्तकवेष्टनम् ।
 तद्गन्धरचनं दुपिकोज्ज्वलं मन्त्रिणो व्यधुः ॥ ५५८ ॥
 तदालोक्य जनः सर्वो दर्शनोत्कण्ठिताशयः ।
 स्मारंस्मारं नृपं मेने निषण्णमिव मध्यगम् ॥ ५५९ ॥
 प्रातःप्रातः समागत्य सैदाः सप्तदिनावधि ।
 स्ववेदाध्ययनं चकुर्मिश्रितं खदितैः स्वनैः ॥ ५६० ॥
 विहितरतयो हष्टा येन्यैर्महाविभवोज्ज्वला-
 स्तरुणवयसो वालालीलाविलासमदालसाः ।
 कतिपयदिनैस्तेभी रिक्ता ब्रजन्ति शुचान्विता
 विरसमनसो राज्याद्वेश्यागृहादिव कामुकाः ॥ ५६१ ॥
 देशो मेयं रचितरचना राजधानी ममेयं
 कोशो मेयं युवतिरपि मे मे सुता मे च भूत्याः ।

इत्येवान्तः कलयति नृषो यावदेत्यन्तकस्तं
 त्यक्ता सर्वे ब्रजति सुशिराः पुण्यपापैकभागी ॥ ५६२ ॥

सप्ताङ्गसुभगं राज्यं ममेदमिति योव्रवीत् ।
 तदीयो नाभवत्तस्य स्वदेहान्ते पृथक्स्थितेः ॥ ५६३ ॥

इत्यं शावाजिरे लोकः शुशोच नृपसंततिम् ।
 अश्मैकरञ्चनामात्रावशिष्टां तत्र संस्थिताम् ॥ ५६४ ॥

राज्यदानाय राजी सा म्लेच्छसंपर्ककर्त्तशम् ।
 वहामखानजं पुत्रं दुःखोदर्कमतर्कयत् ॥ ५६५ ॥

इति हस्सनशाहिस्वर्यानम् ।

इति जैनराजतरङ्गिण्यां पण्डितश्रीवरविरचितायां
 हस्सनशाहिराज्यबृत्तान्तवर्णनं नाम तृतीयस्तरङ्गः ।

तृतीयेहनि सैदास्ते मिथः संमन्य सत्वराः ।
 व्यधुर्महादखानाय राज्यदानाय निश्चयम् ॥ १ ॥

प्रतीक्षाक्षममालोक्य कालं सैदास्त्वराकुलाः ।
 राज्याभिषेकदानेच्छामकुर्वन्नपसूनवे ॥ २ ॥

अथ राज्ये व्यधीयन्त तत्सुतं सप्तवार्षिकम् ।
 कृत्वा महादशाहार्घ्यं गोनन्दमिव सुन्दरम् ॥ ३ ॥

तस्य सिंहासनस्यान्ते स्थापिता वस्तुसंतातिः ।
 त्यक्त्वा भोजनसामग्रीं पूर्वं शाङ्केषतत्करः ॥ ४ ॥

एतद्राज्ये सदा युद्धं भविता मण्डलान्तरे ।
 हष्टा शकुनविश्वाः केष्ट्युत्स्तवान्तिकस्थिताः ॥ ५ ॥

रौप्यसिंहासने छडी विवभौ वालभूपतिः ।
 दत्तानन्दः पयःपूर्वालेन्दुरिव सुन्दरः ॥ ६ ॥

सैदाः शुभ्रांशुकन्यस्तकुक्कमालोहिततिविषः ।
 भाविद्रोहकुतोहच्छद्रकसिक्का इवावभुः ॥ ७ ॥

भ्राता हुस्सनखानोस्य कनीयान्हचिराकृतिः ।
 वभौ वालनृपस्याग्रे शुकस्येव वृहस्पतिः ॥ ८ ॥
 शोकहर्षान्वितो लोकस्तद्विने पितृपुत्रयोः ।
 दधौ तमःप्रकाशाङ्गां लोकालोकाचलथियम् ॥ ९ ॥
 दौहित्राभ्युदये सैदाश्वेदरानन्दसुन्दराः ।
 सुगन्धिमकरन्दाङ्गे मधौ मधुकरा इव ॥ १० ॥
 वाद्यमानोत्सवातोद्यप्रोद्यत्प्रतिरवच्छलात् ।
 अकुर्वन्निव वृद्ध्यर्थं राजस्तस्याशिषो दिशः ॥ ११ ॥
 राजधान्यज्ञने सैदाः परिधानप्रसादनैः ।
 अतोपयज्ञुत्सवान्तः सर्वं नृपरिच्छदम् ॥ १२ ॥
 एकस्मिन्कोर्त्तिशेषेन्या दिग्द्याद्यस्सनद्ययी ।
 तादशो दद्वशो पौरैः स्फूर्जत्सादिशतावृता ॥ १३ ॥
 राज्यसंपत्ससपाङ्गा तद्वृहे समलद्यत ।
 तत्कन्योद्देजितेवाता वर्कुं रिषुपराभवम् ॥ १४ ॥
 राज्ञः सेवकसामन्ताः प्रामुखन्तस्तदन्तिकम् ।
 प्रवेशं लेभिरे नान्तर्लुडन्तः कुकुरा इव ॥ १५ ॥
 देश्यसंस्कृतशाखाविद्वक्तुविडम्बनाः ।
 गृहे खीषु वाहिः इयेनलीलासु व्यसनं दधुः ॥ १६ ॥
 विगुणव्यवहारेषु कूराचारेषु दर्पिषु ।
 दुःसहान्तकदूतेन लोभेन क्षोभितेषु च ॥
 दौःशील्यानभिगम्येषु प्रसरन्मत्सरेषु च ।
 विरागं तेषु सैदेषु सप्रजाः सेवका ययुः ॥ १७ ॥
 हितानामपि सैदानां केचिद्गपालसेवकाः ।
 नाभ्यनन्दनपरिचयं काकानामिव कोकिलाः ॥ १८ ॥

द्विजस्थितिः सुखं यासीत्सती सरसि निश्चला ।
 तेषां इयेनैश्च भृत्यैश्च भ्रामिता चपलाशया ॥ १९ ॥

स्फीतगीतोऽहुसञ्चादा येभवन्वृन्दगायनाः ।
 शोकमूका इवाभ्यर्णे माघे भृङ्गा इवाभवन् ॥ २१ ॥

अथ प्रथममेवैते गृहीत्वा नवभूपतिम् ।
 शकुनापेक्षिणो नावा वितस्तातटमध्यगुः ॥ २२ ॥

स्वपक्ष्यावर्जकास्तत्र पृष्ठभोज्यान्नसंपदः ।
 स्वातन्त्र्यप्राप्तिदर्पान्थाः काश्मीरानादरं व्यधुः ॥ २३ ॥

अपुनर्गमनायेव विद्याय शकुनिक्षयम् ।
 एकदा स्वीयसंयुक्ता व्यधुः किमपि मन्त्रणम् ॥ २४ ॥

तेषां तत्केवलतया श्रुत्वा पाङ्गुण्यमन्त्रणम् ।
 काश्मीरिकाश्च मद्राश्च शङ्खिता नगरेभवन् ॥ २५ ॥

ततः परशुरामाद्यैस्तद्विष्टैः सह तदिने ।
 मिलिताः पञ्चशस्तीक्ष्णाः सैदा द्रोहमचिन्तयन् ॥ २६ ॥

जिधांसतामयैतेषां वैजन्यावसरेक्षिणाम् ।
 न भेदमगमन्मन्त्रो गुप्तस्तदुष्टौतैरिव ॥ २७ ॥

एकदा तत्सुताभीष्ठा भीराख्या भीरहस्सनम् ।
 मूर्तेव दुर्दशा गेहमागत्येत्यब्रवीद्रहः ॥ २८ ॥

राज्ञः क्वापि क्रिया साध्या तूर्णमागम्यतां प्रभो ।
 इत्युक्त्वानिष्टमप्येन सा निनाय गृहान्तरात् ॥ २९ ॥

द्रोहस्ते सूर्यवारे स्यान्न गन्तव्यो नृपालयः ।
 पित्रेत्युक्तोपि स स्वप्ने ययौ दैवविमोहितः ॥ ३० ॥

तावत्स सैदहसनोप्याययौ स्वगृहादुतम् ।
 पादच्छेदोस्ति ते द्रोहान्मा पलायनमारुह ॥ ३१ ॥

इत्येव पादकटकच्छिक्षोभ्यादपतद्गुवि ।
 प्रतोल्यां सैदसाद्यश्वसुरोत्कीर्णरजोमिषात् ॥ ३२ ॥
 नैते पुनर्विशान्तीति शुचेवोच्छ्वासमक्षिपन् ।
 तत्त्वारखानलेखेन त्वदनर्थादिहेतवे ॥ ३३ ॥
 ग्रासेनाद्य मिथो मन्त्रं विधाय कृतनिश्चयाः ।
 आक्रान्तमण्डलाः सैदा युष्मच्छेपविशाङ्किताः ॥ ३४ ॥
 प्रातर्बन्धन्ति वस्तस्मादुपायः कोपि चिन्त्यताम् ।
 मिथ्येति वोधिता मद्रा जोनराजानकादिभिः ॥ ३५ ॥
 हन्मस्तान्वयमेवादौ समंत्रयेति समाययुः ।
 सर्वान्मृतवाट्यन्तः समेतानवगम्य तान् ॥ ३६ ॥
 अन्तः परशुरामाद्या विविशुः शस्त्रधारिणः ।
 रक्ष्यो द्वारस्त्वया तैरित्युक्तो द्वारेशताजकः ॥ ३७ ॥
 मन्त्रे प्रवृत्तिरित्युक्त्वा सैदमृत्याच्यवारयत् ।
 कुर्वन्ति भोजने लुण्ठ त्वद्गृह्या इति तद्विरा ॥ ३८ ॥
 सैदाः स्वशस्त्रान्स्वान्मृत्यान्स्वसलमीपाच्यवारयन् ।
 जोनराजानकस्तावत्पथान्येनागमदुतम् ॥ ३९ ॥
 गृहीत्वा राजमृत्यौवाङ्मीवांसुर्वादिकान्तरात् ।
 ताजदौवारिकोप्यश्वमारुद्धासो नृपाग्रगम् ॥ ४० ॥
 वस्त्रामाभ्यन्तरेन्यत्र तन्मतेन जिधांसया ।
 वाटिकान्तश्चतुष्प्लण्डमण्डपोपरि संस्थिताः ।
 सैदा मद्रान्समालोक्य साशङ्का इव तस्थिरे ॥ ४१ ॥
 किं न गच्छत देशं स्वं प्रतिमुकाः किमागताः ।
 इत्यागतांस्तान्वद्यैव सेष्यं सिहद्विजोभ्यधात् ॥ ४२ ॥
 मार्गमुक्त्यक्षरो नास्तस्त्वत्तो यामः कथं वयम् ।
 अद्य वः प्रतिमोक्ष्यामः सत्यार्थमिति तेभ्यधुः ॥ ४३ ॥

वैजन्यमीक्ष्य पाथेययाच्चादस्मादुपागतः ।
 परशुः सिंहभद्रं तं न्यवधीत्प्रथमं रूपा ॥ ४४ ॥
 चतुष्पाण्डिपिकाप्रान्ते प्रक्षरत्क्षतजोक्षितः ।
 सिंहोपि विद्वुदच्छालः शृगाल इव सोपतत् ॥ ४५ ॥
 किं द्रोहो द्रोह इत्युक्त्वा यावद्भीताः समुत्थिताः ।
 तावत्खड्प्रहारैस्ताजमूर्मद्राः समेत्य ते ॥ ४६ ॥
 निर्यातः प्रस्फुरन्मेदा द्वाराग्रे सैदहस्सनः ।
 हतो मुष्टचायुधस्तत्त्वहारशतविहलः ॥ ४७ ॥
 तं दृष्टा भीयहसनं सभयं विद्वुतं द्रुतम् ।
 प्राकारारुद्धमवधीत्कोपि छिन्नपदद्वयम् ॥ ४८ ॥
 गदयामीनकासीममङ्गलाद्यास्तदन्तिके ।
 विशान्मात्रा हतास्तत्र पुत्रमित्रसमन्विताः ॥ ४९ ॥
 वदन्तो हालहालेति रक्सिकाक्षपाणयः ।
 चेरुस्ते तद्धोहुकाः कृतान्तस्येव किंकराः ॥ ५० ॥
 गृहेषु गोवधात्तेषां पापमीर्नाभवद्यथा ।
 तथा तत्र ग्रतां सैदान्मद्राणां नाभवद्गृणा ॥ ५१ ॥
 मृगयान्ते कुरुक्षार्दीश्चित्तक्षाङ्गान्वयद्युर्यथा ।
 तथा सैदाः कृता मद्रैः क्षुद्रैस्तद्वादिकान्तरे ॥ ५२ ॥
 द्विपद्मतंशुका नग्ना महार्हशयनोचिताः ।
 अनाथा इव लोकस्य प्रययुः प्रेक्षणीयताम् ॥ ५३ ॥
 केचिद्दैवतखानाद्या निष्कृष्टच्छुरिकास्ततः ।
 तूर्णं प्राकारमुलहृच गृहीत्वाभ्वान्पलायिताः ॥ ५४ ॥
 तद्वद्वा तु मुले जाते वहिस्तदनुजीविनाम् ।
 कस्यापि निष्ठायो नाभूदन्तरे के हता इति ॥ ५५ ॥

भयत्यकाभिमानेषु विदुतेष्वनुजीविषु ।
 चकर्षं शखं तन्मध्यात्कोपि नैवाङ्गनान्तरे ॥ ५६ ॥
 मलुजादात्मजाहृतस्तावन्मीयामहम्मदः ।
 गृहादेत्य द्रुतं प्रादादास्कन्दं राजमन्दिरे ॥ ५७ ॥
 प्रतोलीपालकः सोयं द्रोहीत्यग्रागतं द्रुतम् ।
 राजमार्गान्तरे कुद्धो नूरोङ्गाहमधातयत् ॥ ५८ ॥
 वद्धाररिपुटां हङ्गा राजधानीं नवीकृताम् ।
 ज्ञात्वान्तःस्थात्रिपून्प्राग्वत्क्षोभेनाग्निमदापयत् ॥ ५९ ॥
 न शकोपद्रवं द्रष्टुं स्वर्गं मद्रक्षको गतः ।
 शुचेवेति द्वारधान्या ज्ञुह्ये ज्वलने वपुः ॥ ६० ॥
 सौधग्रासलसद्धूमस्तोमव्याजादृपश्चियः ।
 क भां खला नयन्तीति निःश्वासौद्या इवास्फुरत् ॥ ६१ ॥
 अत्रान्तरेग्निमालोक्य द्रोगधारो धारितायुधाः ।
 राजधान्यङ्गनं प्रापुर्निर्गता वाटिकान्तरात् ॥ ६२ ॥
 जोनराजानको गच्छब्रुद्धः केनापि पत्तिना ।
 धीरः खङ्गप्रहारेण द्वित्रांस्तत्राङ्गनेवधीत् ॥ ६३ ॥
 समाख्याय राजाश्वान्सर्वे मद्रसमन्विताः ।
 मुक्तामूलकनागान्ते प्राप्ताः प्रोचुः क्षणं मिथः ॥ ६४ ॥
 वरमत्रैव तिष्ठामः सैदैर्युद्धं विद्यमहे ।
 स्वलपावशिष्टैः शत्रूणां न शेषः परिरक्ष्यते ॥ ६५ ॥
 जल्लालठकुरः श्रुत्या तानूचे नयकोविदः ।
 न युद्धसमयोस्तीह गत्वानेन पथा द्रुतम् ॥ ६६ ॥
 वितस्तापारमासाद्य तिष्ठामः सपरिच्छदाः ।
 तत्रोपायान्विधास्यामो येन नद्यन्त्यमी स्वयम् ॥ ६७ ॥

अभिनन्देति तद्वाक्यं सर्वे साहसशालिनः ।
 जुहिलामठमार्गेण चितस्तापारमासदन् ॥ ६८ ॥
 अत्रान्तरेन्तरं प्राप्तः कुद्धो मीयामहम्मदः ।
 अवधीद्वातरौ ताजपाजकौ द्वारपालकौ ॥ ६९ ॥
 राजधान्यज्ञनाल्कुष्ठौ श्वपचैर्गुलकदामभिः ।
 अमेघमध्यमझाङ्गौ ययतुस्तौ श्वभोज्यताम् ॥ ७० ॥
 आजन्म कृपणौ ग्राम्यपीडोत्कोचांजितश्रियौ ।
 प्राणदानक्षणे तस्मिन्नातौ सर्वस्वदावृताम् ॥ ७१ ॥
 संचितं ग्राम्यपीडामिर्लुब्धैर्यत्परवञ्चनैः ।
 तेषां सद्गृह्यकुप्यादि सर्वे तद्राजसादगात् ॥ ७२ ॥
 कृपणस्य गृहं विशन्ति येर्था
 न वहिः क्रषुमतो जनाः क्षमन्ते ।
 विलमध्यगता इव द्विजहा
 यदि निर्यान्त्यसुभिः सहैव सर्वे ॥ ७३ ॥
 मिश्नोः प्रसृतिमार्च यैर्न दत्तं तद्व्याहन्तरात् ।
 शतं तण्डुलखारीणां मिश्वाद्यैरेव तद्वृतम् ॥ ७४ ॥
 गोधूमपिष्टं पूर्णेकपर्यासं नासमर्थिभिः ।
 यन्त्वलुण्ठिततशूर्णैःमपातायितं पथि ॥ ७५ ॥
 अत्रान्तरे गृहादातोप्यालिखानो भटोद्धटः ।
 ग्राम्यादिकाप्रतोलीं तामदहत्तज्जीर्णया ॥ ७६ ॥
 एदराजानकाद्याश्च तावद्व्यामखानजम् ।
 उन्मुच्य बन्धनात्मूर्णमपमार्गेण निर्ययुः ॥ ७७ ॥
 अग्रे हृष्टारिसैन्यं च पश्चादपि हुताशनम् ।
 क्षमो यातुं न च स्थातुं मूरगशाव इवाभवद् ॥ ७८ ॥

कुष्ठोरिष्टाय सोयं नो विहृदैरिति तं विदन् ।
 अलिखानः समाश्वास्य सिंहो मृगमिवावधीत् ॥ ७९ ॥
 महाराइयैव कुष्ठोयं पाजभृमतस्थया ।
 राज्यार्थमिति सैदास्तं चुकुशुः केचनावदन् ॥ ८० ॥
 उपायो वन्धनात्कुं चिन्तितस्तस्य योपरैः ।
 अपायः प्रत्युतास्याभूदैवं केन विलङ्घयते ॥ ८१ ॥
 तस्य मीरादयो भूत्याः पापास्तेन प्रचोदिताः ।
 प्रहारविवशं चकुः शशकं शबरा इव ॥ ८२ ॥
 राजपुत्रवधोत्पातविवशं पृष्ठपातिनम् ।
 अवधीत्पातजभृं तं स्वपक्षमिव राक्षसः ॥ ८३ ॥
 भुक्तं किमपि नो राज्यान्निर्हेतुः किमयं हतः ।
 शुचेवायोदि तद्वृद्धा वृक्षैः पिकरवच्छलात् ॥ ८४ ॥
 मा मा वधीरिमं खानं सुचिराहन्धनोद्धतम् ।
 रुदुस्तच्छुचेवेत्यं मरुता कम्पिता लताः ॥ ८५ ॥
 केमी तुरुष्का दुष्कार्यकराः पुष्कलपातकाः ।
 इत्येव तरवः कम्पमायुर्वायुविवहिताः ॥ ८६ ॥
 चतुर्विंशतिवर्षोयं मात्रा प्राप्तश्चिराच्छवः ।
 व्यहं रुद्धान्तिके स्नेहात्कौतोन्त्यक्रियया ततः ॥ ८७ ॥
 यवान्नभक्षणी तस्य ज्ञननी विधवा सती ।
 सुल्हाणदेवो साजीवमवसत्तच्छवाजिरे ॥ ८८ ॥
 राजसैदद्विजानेतान्हतान्धीक्षाम्यहं कथम् ।
 इतीव तत्कुशा रक्तः सूर्यो लोकान्तरं यत्यौ ॥ ८९ ॥
 परितो राजधान्यास्तान्दृष्टा नश्चान्महत्तरान् ।
 न शोकुः केपि वर्खैकखण्डं दातुं त्रपाहते ॥ ९० ॥

सरस्तीरणता भेका अविच्छिन्नरवच्छलात् ।

साकन्दा: सर्वरात्रे ते तच्छुचेवामवंस्तदा ॥ ९१ ॥

ये राजवेदम् विविशुः सुभगा: सुवेशा-

स्तवङ्गसुरक्षुरधूलिकुतान्धकारा: ।

ते द्वित्रबोढशिविका धृतर्जर्णवस्ता

निष्काशिता नृपगृहात्सुतरकधारा: ॥ ९२ ॥

इत्थं पष्ठितमे वर्णे भाव्युपद्रवकारणम् ।

वैशासस्य चतुर्दश्यां सैदानां विष्ववोभवत् ॥ ९३ ॥

नूनं हसननास्तां सकृत्यानां तत्र वत्सरे ।

अन्तकः संनिविष्टोभूद्येनैते प्रलयं गताः ॥ ९४ ॥

सामान्यवेदमनि वरं जनिरस्तु पुंसां

मा मास्तु राजनिलये वहुदुःखकर्त्ता ।

ते शोरते तु सममेत्य पट्टैकमध्ये

नो माति राजयुगलं विषुले सुदेशे ॥ ९५ ॥

अथालिखानमीयाद्याः कुद्दाः पश्चादवालगन् ।

नदीपारगताऽक्षत्वा द्रोहिणस्तान्विरोधिनः ॥ ९६ ॥

नौसेतुवन्धानुच्छिद्य माद्रैः काश्मीरिकैः समम् ।

जलालठकुराद्यास्ते मर्तं चकुर्जिगीषया ॥ ९७ ॥

विशप्रस्थान्तरे सैदाः प्राप्तसंनाहवाहनाः ।

तत्तपदकुदीषण्डमण्डिताः शिविरं व्यधुः ॥ ९८ ॥

पुरमात्रावशिष्टास्ते सैदा द्वैधान्निर्विनः ।

वाजिवर्मासिभूयिष्टां राज्यलक्ष्मीं विभेजिरे ॥ ९९ ॥

येषां वराटिकैकापि नाभूत्करगता कचित् ।

स्वर्णरूपकहस्ताङ्काश्वेषस्ते वेशभूषिताः ॥ १०० ॥

तेषु चतुरज्ञेषु सर्वतो वसुवर्यिषु ।
 अकारि शख्यग्रहणं शिलिपशाकटिकैरपि ॥ १०१ ॥
 मन्दुरासुन्दरा येत्वा राजोभूवन्महागुणाः ।
 तानाख्याधमाश्चेष्टद्वया नित्यदुर्लभान् ॥ १०२ ॥
 ततो हस्सनराजानकाद्यैरन्यैश्च संयुताः ।
 पाङ्गुण्यं विदधुः सैदाः काश्मीरिकजिगीषवः ॥ १०३ ॥
 ते मीयामन्तनाराचमुख्यानां यन्त्रणोजिहताः ।
 स्वसेवकानां विद्युतुराधिकारसमर्पणम् ॥ १०४ ॥
 अत्रान्तरे पारगताष्टकुराद्या महाधियः ।
 सैन्यानां संग्रहं चक्रस्ते जालद्रगरान्तरे ॥ १०५ ॥
 श्रुत्वेति साहसोदात्तं नगरे मद्रनिर्मितम् ।
 आययुः सर्वराष्ट्रभ्यो लोकास्ते शख्यधारिणः ॥ १०६ ॥
 प्रवृत्ते च पुरक्षोमे पुरे ग्रामे च पत्तने ।
 अत्युल्बणजनः सर्वो धावति स्म धृतायुधः ॥ १०७ ॥
 शमालावाङ्गिनीयाद्याः क्रमराज्यगताश्च ये ।
 स्थामार्थं क्षिप्तिकातीरे शिविरं समकलपयन् ॥ १०८ ॥
 दरद्विश्वक्रवाकाद्यैर्दरद्विः सुभट्टः समम् ।
 वैद्यर्यभट्टः स्थामस्थो युदसंददतां दधौ ॥ १०९ ॥
 नीलाश्वलोकं संगृह्ण पम्मराजानकादयः ।
 दुग्धाश्रमान्तिके सिन्धोः पारं स्थामार्थमासदन् ॥ ११० ॥
 सर्वतो धान्यसंभारानानीयानीय नाविकैः ।
 प्रवासवेतनं कोशाभावात्काश्मीरिका व्यधुः ॥ १११ ॥
 कच्चिलुण्ठ कच्चिदाहं परदेश इवात्र ते ।
 पारावारगताश्चकुर्नदीं तीत्वा पुरद्वये ॥ ११२ ॥

धनुर्यन्त्रशरैर्मुकैः प्रतितीरं पुरद्वये ।
 पञ्च सप्त मृता युद्धे प्रत्यहं कटकद्वये ॥ ११३ ॥

खशाञ्छोपान्तसामन्ताः क्षीणप्रेष्या गृहोज्जिताः ।
 नामावशेषाः सानाश्च शुरा दारिद्र्यपीडिताः ॥ ११४ ॥

चौराः कृतप्रभोपाश्च चिरवन्धनयन्त्रिताः ।
 तत्तद्राजविरुद्धाश्च पिशुनाश्च श्ववृत्तयः ॥ ११५ ॥

हताधिकारास्तत्कार्यन्यायप्रत्यायनक्षमाः ।
 एते चान्ये च तुतुषुदेशोर्स्मिस्तदुपद्रवे ॥ ११६ ॥

नौसेतुवन्धानावश्च सर्वा मढवराज्यतः ।
 आनीय वामतीरस्था विदधुः स्वोपयोगिनीः ॥ ११७ ॥

देवाभिधः शाकुनिको नाविकाधिपतां भजन् ।
 प्रतीर्य नौकायुद्धेन विदधे सुभट्क्षयम् ॥ ११८ ॥

सैदा डलुसरस्तीरस्थितान्धशाकुनिकाचवान् ।
 सपोतान्ध्यसृजन्योद्धुं तत्तन्नदपुरस्थितान् ॥ ११९ ॥

मीयावफाकनामापि पुररक्षाधिकारमाक् ।
 विचार्य चौरास्तत्काले द्वित्रान्धूले न्यरोपयत् ॥ १२० ॥

आसमुद्रमठाज्जैननगरान्तं सदिणिमम् ।
 तस्मिन्स्फुरति पौराणां न भीश्वौरकृताभवत् ॥ १२१ ॥

छित्रेषु सेतुवन्धेषु तत्तद्वौपुरकादिषु ।
 पूर्वुरचनेवाभूर्गमा तद्विरोधिनाम् ॥ १२२ ॥

आस्कन्दं स्कन्दभवनादाशङ्कयोपनृपाङ्कनम् ।
 पञ्चहस्तमितां सैदा: परिखां समकलपयन् ॥ १२३ ॥

द्वारधानीसमीपेषि रुद्धराजानकान्तिके ।
 तादर्शीं परिखामन्यां चकुर्विभयचित्तदे ॥ १२४ ॥

विरुद्धवेशमलुठनं कुर्वन्तो हततद्वनाः ।
 सैदभूत्या भयं चकुः प्रजानां गोवधादिना ॥ १२५ ॥
 विरुद्धमुक्तलुण्ठितगृहदारुसमाप्तिः ।
 दिहामठे रुद्रवनवासेन्धनकृतोभवत् ॥ १२६ ॥
 अनभिज्ञतयालपानां तदिरुद्धगृहश्रियः ।
 व्ययीचकुर्वया सैदा गावो हत्या शुनामिव ॥ १२७ ॥
 निष्कृष्टशख्नाः संनाहममुञ्चन्तो दिने दिने ।
 राजधान्यझने साश्वास्तद्वृत्याः प्राविशन्मदात् ॥ १२८ ॥
 मल्लामीनग्रहांशुन्दकायस्थसदनानि च ।
 राजानको हस्सनः स ददाह स्वगृहं कुधा ॥ १२९ ॥
 काकतालीयकन्यायः सैदकाइमीरसैन्ययोः ।
 परस्परभयभ्रश्यद्वैर्योरभवत्तदा ॥ १३० ॥
 पारावारगता वीरास्तीत्वा साहसिनो द्रुतम् ।
 हत्या तांस्तान्धिरभिछुत्वा तीरे दण्डे न्यरोपयन् ॥ १३१ ॥
 लोलाश्वारोहिणि हते तीर्त्वा सैदमट्टये ।
 लुर्णिं पिर्वजखानाद्याश्वकुः पद्मपुरान्तरे ॥ १३२ ॥
 जोनराजानकाद्यास्तच्छुत्वा तीर्णा भट्टोद्दाः ।
 ओबाणादिषु तद्रोपादुत्पिङ्गं चकुरस्त्वा ॥ १३३ ॥
 तेन सैदा अपि प्राप्ते जन्ममूर्मौ गृहावलेः ।
 जोनराजानकस्यैव कोधादग्निमदापयन् ॥ १३४ ॥
 तच्छुत्वा स तदीयस्य बडवीचिपयान्तरे ।
 ताजिभृस्य सदने तद्वदग्निमदापयत् ॥ १३५ ॥
 गृहान्पदातिमात्रः स दग्ध्वा लहरमाद्यगः ।
 दुर्घाथमादिस्थामस्थानपलायनपरान्वयधात् ॥ १३६ ॥

अथ लोहरकोटस्थं श्रीमार्गेशाजहाङ्किरम् ।
जल्लालठकुराद्यास्ते लेखमित्थं व्यसजर्जन् ॥ १३७ ॥

यत्प्रमादभिया देशात्सकुदुम्बो गतो भवान् ।
स मद्रैर्विहितोस्माभिर्युक्त्या तद्वधसाहसः ॥ १३८ ॥

मीयामहम्मदाद्यैस्तत्पुत्रैरस्मज्जीपुभिः ।
वैतस्तो दक्षिणो वामो भागोस्माभिः समाच्रितः ॥ १३९ ॥

जिगीयबो वयं सर्वे कान्तकश्मीरमण्डलाः ।
पुरमात्रावशिष्टास्ते सैदास्तिष्ठन्ति वैष्टिताः ॥ १४० ॥

तद्विलम्बधियं त्यक्त्या तूर्णमागम्यतां यतः ।
प्राप्ते त्वयि जयोस्माकं तव स्युः कीर्तिसंपदः ॥ १४१ ॥

राजभक्ताश्च शक्ताश्च यूयमेवाच्च मण्डले ।
तदनागमनात्कीर्तिं मा कार्याः स्वां कलङ्किताम् ॥ १४२ ॥

बद्धे रणादालिशाहे पूर्वं मल्लेकजःस्थात् ।
राज्यरक्षां व्यधादन् यथा मार्गेशमङ्गदः ॥ १४३ ॥

तद्वत्प्राणं त्वया रक्षयं तूर्णमागत्य सांप्रतम् ।
अन्यथास्य शिशो राज्ये स्थापयन्ति न सैदजाः ॥ १४४ ॥

इति लेखं विचार्याश्चु स्वदेशोत्कणिठताशयः ।
तूर्णं पर्णोत्समार्गेण स मार्गपतिराययौ ॥ १४५ ॥

प्राप्ते तस्मन्दिनैर्द्वित्रैः कुद्रदीनपुरान्तरम् ।
चकम्पुः शिविरे सैदाः प्रदीपा इव वायुना ॥ १४६ ॥

अथ संमन्त्र्य सैदास्ते भयात्संधातुमिच्छवः ।
इत्यं शिखशहावादीं लेखहस्तान्व्यसर्जन् ॥ १४७ ॥

प्रधानपुरुषाः सन्तः कृतसैदवधाः कथम् ।
भवन्तो वत कुर्वन्ति कार्यं लोकविगर्हितम् ॥ १४८ ॥

दैवाधादि मृतो भूपस्तसुतस्तत्पदे कृतः
 कस्य किं यो हतं येन सर्वे छेदार्थमुद्यताः ॥ १४९ ॥
 न सर्वे द्रोहिणः सन्ति यूर्यं काश्मीरिका जनाः ।
 वैदेशिकैर्हता यैस्ते द्वित्रांस्तान्नः प्रयच्छत ॥ १५० ॥
 अथ वा परदेशात्तान्निष्कास्य सपरिच्छदान् ।
 यूर्यमेवात्र देशो स्थ मुख्या मन्त्रिषु पूर्ववत् ॥ १५१ ॥
 या यस्य पदवी पूर्वमासीत्सा तस्य तिष्ठतु ।
 संभूय सर्वे भुजाना नास्माकं विग्रहे अहः ॥ १५२ ॥
 मरणं नियतं जन्तोर्यथैव विधिकलिपतम् ।
 तथैवावश्यभावीति के निवर्तयितुं क्षमाः ॥ १५३ ॥
 इति लेखार्थमालोच्य मार्गेशाद्या महत्तमाः ।
 यवनाक्षरसंबद्धमिति लेखं व्यसर्जयन् ॥ १५४ ॥
 रक्षारलं नृपस्तादग्रक्षितो न दुराशया ।
 किमर्थं स हतो राजपुत्रो बहामखानजः ॥ १५५ ॥
 नूरुलाहादिवधतः कस्याश्वासो भवत्यिह ।
 तत्राप्यस्य शिशो राङ्गः सर्वः कोशो विलुण्ठितः ॥ १५६ ॥
 लौहो सा घटिकैवैका द्वारि तिष्ठति भूपतेः ।
 सैदैः शिष्टाहमेवेति श्रुतीत्र ध्वनिच्छलात् ॥ १५७ ॥
 गच्छन्त्वनिष्टा मद्रास्ते वहिर्युक्त्या निवारिताः ।
 संतोषवृत्त्या तिष्ठन्तु यूर्यं पैतामहे पदे ॥ १५८ ॥
 इत्यादि श्रुत्वा सैदैः स समाहृतोप्यनागतः ।
 तदग्रं व्यख्यजद्युतं स च प्राप्तोब्रवोदिदम् ॥ १५९ ॥
 स्थापयन्तु धनं कोशो यद्युतं बालभूपतेः ।
 शाखे त्यजन्तु मन्त्रादौ तिष्ठन्तु भयवर्जिताः ॥ १६० ॥

अत्रत्या पव कुर्वन्तु राज्यकार्याणि पूर्ववत् ।
 किञ्चिच्चाश्यति नो देशे दोषाः शान्तिं ब्रजन्ति च ॥ १६१ ॥

यद्वतं गतमेवात्र मृता जीवन्ति नो पुनः ।
 अन्योन्यशुद्धिर्वैरस्य जातान्योन्यकृताद्धात् ॥ १६२ ॥

इत्यादि युक्तमुक्तं तद्वाक्यं श्रुत्वा मदोद्धताः ।
 सैदास्तदुकिजनितकोधदग्धा इवाभवन् ॥ १६३ ॥

नुपः कोशश्च शख्यं च युद्धदक्षास्तया भट्टाः ।
 सर्वमित्यस्मदायत्तं किं कुर्वन्ति विरोधिनः ॥ १६४ ॥

इति हैवतखानोक्ता युद्धसंनद्युद्धयः ।
 अभूवंस्ते कुतोदोगाः कौरवाः पाण्डवोघ्विष ॥ १६५ ॥

अथैकदा सैफडारजोनराजानकादयः ।
 पुरे नौसेतुमुत्तीर्थं सैदयुद्धार्थमाययुः ॥ १६६ ॥

उपायैः सर्वदा जेयाः समयो न रणस्य चः ।
 इति मार्गपतेर्वाक्यं नागृह्णस्ते रणोदयताः ॥ १६७ ॥

दावूदनामा मार्गेशपुत्रो धामाकरो द्रुतम् ।
 प्रतीहारादिभिर्युक्तो नगरान्तरमासदत् ॥ १६८ ॥

समुद्रामठमार्गेण प्रविष्टा पृतनाथ सा ।
 प्रापलोषविहारं तं कर्तुं सैदभटक्षयम् ॥ १६९ ॥

रणं संत्यज्य डोम्बाद्या येन्ये लुभ्या महाभट्टाः ।
 सर्वस्वहरणव्यया वभूवुर्नगरान्तरे ॥ १७० ॥

डोम्बाद्याः सुभट्टाश्चान्ये ग्रन्तोन्योन्यमुदायुधाः ।
 प्रसिद्धपौरवेशमध्यो भाण्डागाराद्यलुण्ठयन् ॥ १७१ ॥

भूमौ निखन्य यक्ष्यस्तं पौरैर्गुप्तं गृहे धनम् ।
 क्षित्वा प्रतिपदं शङ्कूष्ठीतं तत्त्वैरिवार्पितम् ॥ १७२ ॥

मद्राहते भटे हस्त्रा सैदा दिग्पतितं शिरः ।
 नायास्माकं जयोस्तीति तूर्णं जन्मुर्यथागतम् ॥ १७३ ॥
 अथ सैदचमूः श्रुत्वा तान्प्रविष्टान्पुरान्तरे ।
 अप्रे जगाम युज्ञाय सायकायुधवर्धिणी ॥ १७४ ॥
 अग्रागतं पद्मभद्रं हृत्वा स्वशिविरान्तरे ।
 तद्रक्तिलकं चकुः सैदाः स्वायुधसिद्धये ॥ १७५ ॥
 आलिखानः स तत्रस्थखस्तः श्रुत्वागतां चमूम् ।
 लुद्रभद्रविहारेरेत्रिं मार्गरोधार्थमार्पयत् ॥ १७६ ॥
 ज्वालाजटाकुले मार्गे प्राप्तो दावूदमार्गपः ।
 सहुसनप्रतीहारः स वीरो रणमग्रहीत् ॥ १७७ ॥
 सेतुसंकटमार्गेण पतितः परिखान्तरम् ।
 स मार्गपतिदावूदो युध्यन्प्राणेवर्ययुज्यत ॥ १७८ ॥
 तत्राद्यदप्रतीहारमुख्या वीरा रणाङ्गने ।
 ययुः शौर्यं दर्शयन्तो दिव्यखीसुखभागिताम् ॥ १७९ ॥
 रूपं तस्य मृतस्यापि स्मृत्वा पौराङ्गनाः पुरे ।
 वदन्ति नैव पश्यामस्तादशं सुभगं क्लित् ॥ १८० ॥
 सुरुपो मानुषो योग्यो नायं तज्जीयते दिवम् ।
 इतीव देवताभिः किं मृतस्तत्र न्यधीयत ॥ १८१ ॥
 तावद्यैवतखानायैः पश्चादन्यपथागतैः ।
 विद्ये खानगाहाग्रे तत्तत्सुभटसंक्षयः ॥ १८२ ॥
 भूताविष्टैरिव प्राप्तविजयैरुद्यतायुधैः ।
 रणप्रेक्षागताः पौरास्तदिने केषि तैर्हताः ॥ १८३ ॥
 किमन्यत्परदेशीया दूता विप्रगृहे स्थिताः ।
 एते मद्रा इति प्रोक्ता लोभाद्वित्रा निपातिताः ॥ १८४ ॥

विमुच्य बन्धनस्थान्स्वान्युध्यन्सैदभट्टः सह ।
 स सैफडामरः पौरान्सैदांश्चोत्कलकान्व्यधात् ॥ १८५ ॥

अस्मद्द्वैरिहितः सोयमिति सैदभटा रूपा ।
 जग्नुर्गृहस्थितं वैयपणिडतं यवनेश्वरम् ॥ १८६ ॥

अत्यन्तानुचितं सैदाश्चकुर्यत्स्य मस्तकम् ।
 छित्वा चन्दनलिपाङ्गं न्यधू राजपथान्तरे ॥ १८७ ॥

प्रविष्टा राक्षसाः केपि तदिने तत्पुरान्तरे ।
 अविचार्य क्षयं चकुः सर्वेषां यत्कृपोज्जिताः ॥ १८८ ॥

तस्य चन्दनलिपाङ्गं मस्तकं वीक्ष्य नागराः ।
 न के निन्दां व्यधुः सैदुष्कर्मार्धमनिश्चयात् ॥ १८९ ॥

आ मछिकपुराण्डोषविहारान्ते पुरान्तरे ।
 शावा इन्धनगण्डालय इवासक्षिहिताः पथि ॥ १९० ॥

आसन्येषु वर्ष्यै तूलशयनन्यस्तोपथानोद्गत-
 स्पर्शोत्कर्षसुखावमर्पविलसच्छङ्गारसाराण्यलम् ।

नग्रास्ते भुवि काककुकुरबृकैः संभक्षिता लक्षिता
 मेदोमांसवसावमल्किमिलसक्षिष्पन्ददुर्गन्धिनः ॥ १९१ ॥

जयेन तावन्मात्रेण तुष्टाः सैदाः परस्परम् ।
 विशप्रस्थान्तरे चकुर्वाद्यैस्ते विजयोत्सवम् ॥ १९२ ॥

हतावशिष्टाच्छटांस्तांस्तद्विने चलितान्वहन् ।
 पश्चाच्चेदगलिष्यन्त सर्वसंहरणं भवेत् ॥ १९३ ॥

किं तु प्राग्लुठिता देवा ज्वलिताः केपि देशगाः ।
 तां बुद्धिं विजयायैषामदास्यन्कुपिताः कथम् ॥ १९४ ॥

अहंपूर्विकया याततरद्विभासहः ।
 नौसेतुवन्धस्तुत्रोट तावच्छीनगरान्तरे ॥ १९५ ॥

संनाहभरमग्नाहाः सेतुभङ्गात्परिच्छुताः ।
 शतसंख्या दिने तस्मिन्वितस्तायां विषेदिरे ॥ १९६ ॥
 नूनं सा शारदा देवी वितस्तारुपथारिणी ।
 तदधर्मकुधा ग्रासं विदधे कटकद्यये ॥ १९७ ॥
 प्रेक्षागता हताः पौरा इति निन्दानिवृत्तये ।
 तत्क्षणोत्कृतशिरसां सैदै राशिः कृतोग्रतः ॥ १९८ ॥
 तत्क्लोल्यर्पितमुखैस्तैर्वितस्तातदान्तरात् ।
 काष्ठमेकं न्यधुः सैदा भीत्यै दीपधरोपमम् ॥ १९९ ॥
 वितस्तायां शबाः केचित्सलिलोच्छूनविग्रहाः ।
 विसम्मुर्धिन्धगन्धाद्या महापञ्चसरोन्तरे ॥ २०० ॥
 अत्रान्तरे समानीयावदिष्टान्परितो भटान् ।
 काश्मोरिकाः पुनश्चकुः पूर्ववत्सैन्यसंग्रहम् ॥ २०१ ॥
 श्रीजहाङ्गिरजलालसैफडामरकादयः ।
 मुख्यान्सैदान्युनजंतु रणोपायं व्यचिन्तयन् ॥ २०२ ॥
 स सैफडामरः ग्रासिद्वादेशपदस्ततः ।
 उच्चावचेषु व्यभजद्विषयान्सप्तविंशतिम् ॥ २०३ ॥
 काष्ठागता लसतपक्षास्तीशणाश्च सफलीकृताः ।
 यन्त्रेषवश्च योधाआघटस्तेषु दिने दिने ॥ २०४ ॥
 क्षुश्यद्वैतस्ततीरद्वयजयथटनारव्ययन्वेषुयुध्य-
 त्कुध्यद्वीरेक्षणातप्रचुरपुरजनस्वान्तसंक्रान्तशौर्यम् ।
 धावत्संनाहिताभ्वोत्कटसुमनवद्याधातजाताग्निवर्षे
 चकुः कोधात्पुनस्ते प्रवरपुरवरे युद्धमत्युदत्तं तत् ॥ २०५ ॥
 यामदुन्दुभिवाद्यानां ध्वनिः सर्वैस्तदा श्रुतः ।
 पूर्वं राजगृहे पश्चात्सैदकाश्मीरसैन्ययोः ॥ २०६ ॥

अवतीर्णा जलार्थं याः पारावारपुराङ्गनाः ।
 यन्त्रेषुभिर्विदीर्णाङ्गा बहूचस्तत्र विपेदिरे ॥ २०७ ॥

स नासीदिवसो यत्र द्वित्रा वीरा: पतित्रिभिः ।
 विद्धा मुमूर्खवस्तीराज्ञ नीताः स्वगृहान्प्रति ॥ २०८ ॥

चहिदानस्फुरथ्योधसंहाराद्येषुपद्रवैः ।
 एकमेकं दिनं तत्रानेहस्याभूद्यावहम् ॥ २०९ ॥

अश्लीलालापिनोन्योन्यं रहस्योद्घाटनोद्यताः ।
 तटद्वये भट्टाः कूरा अवाच्यमपि तेष्ववन् ॥ २१० ॥

राजसैदद्विजद्रोहरोहत्पापादिवादिनः ।
 मिथो गालौ वदन्तस्ते किं नावाच्यं वभाविरे ॥ २११ ॥

प्राप्ता दोलतसीहाद्याः कष्टवाटादिदेशतः ।
 शिष्टाः सलहणहंसाश्च शाहिभङ्गनृपात्मजाः ॥ २१२ ॥

पञ्चगव्हरजाः केचित्सन्ध्यपत्यन्धयोदिताः ।
 खशा लेच्छास्तथान्येषि रुठ्युः सर्वतो दिशः ॥ २१३ ॥

काश्मीरिकाः स्वभेदेन वलप्राप्त्या तथापरे ।
 ययुख्तासविसूत्रत्वमङ्गातान्योन्यनिश्चयाः ॥ २१४ ॥

अत्रान्तरे नभस्युल्का सायं दीप्तोदभूत्स्फुटम् ।
 उदीच्या दक्षिणां याता प्रज्वलद्वहुमस्तका ॥ २१५ ॥

दृष्टा तामङ्गुतां सर्वे सैन्ययोरुभयोरपि ।
 संग्रामाशङ्कितानिष्टा वभूवुभयविहळाः ॥ २१६ ॥

अत्रान्तरे सैदलेखैः प्रेरितो देशलिप्सया ।
 तत्तारखानो व्यसृजत्तौरुप्कं पुष्कलं वलम् ॥ २१७ ॥

प्राप्ताः शखगलस्थानं तुरुप्कास्ते सुदुप्कराः ।
 इता बोडनराजाच्यैः प्रालेखैः शलभा इव ॥ २१८ ॥

कालीयारापदेशेन काली भगवती कुधा ।
 व्यधात्तद्वक्षणं नूनं सतीदेशहितेच्छया ॥ २१९ ॥
 आदमखानजस्तस्मै विसूज्य इति चोदितः ।
 निवर्त्य तं तुरुष्कः स स्वान्तिके समरक्षत ॥ २२० ॥
 तदोयाश्वपदार्थैर्घप्राप्य तदेशवालिभिः ।
 अनन्यसुलभां प्राप्य विवर्य वैश्ववणायितम् ॥ २२१ ॥
 अथ काश्मीरिकाः श्रुत्या तदधं वाच्यवादनम् ।
 चकुर्येनाभवन्सैदा विच्छायवदनाः श्रुतेः ॥ २२२ ॥
 गतावशिष्टा दुर्निष्ठदुष्टतत्कटकान्तरात् ।
 सहस्रद्वितयी तत्र शबानां निहिताभवत् ॥ २२३ ॥
 विशुद्धपार्णिंसंत्यक्तभयाः प्राप्तवलोदताः ।
 काश्मीरिका मतं चकुर्यार्थं हृषमानसाः ॥ २२४ ॥
 मध्ये ससैन्यास्तिष्ठन्तु मार्गेशाद्याः पुरान्तरे ।
 राजानकाद्या मद्राश्च स्थामस्था यान्तु दिग्द्वयम् ॥ २२५ ॥
 एकतश्चेज्जिताः सर्वे नश्यन्त्यलपवलाः पुनः ।
 इत्येकमतनिष्ठास्ते संमत्य कृतनिश्चयाः ॥ २२६ ॥
 स्थामार्थमादिशङ्खोंकं स्वप्रदेशादुपर्यथः ।
 नावा सिन्धुं प्रतीर्याथ जोनराजानको द्रुतम् ॥ २२७ ॥
 स्थामस्थान्पञ्चपानहत्वा पलायनपरान्वयधात् ।
 वखवाजितनुत्रादि हृत्वा सैदवलान्तरात् ॥ २२८ ॥
 काश्मीरिका व्यभाव्यन्त प्रयाताः प्रतिवासरम् ।
 किमन्यतस्फुटमेवाहि येवसन्सैदसंनिधौ ॥ २२९ ॥
 निर्लज्जास्ते व्यलस्यन्त काश्मीरिकवलान्तरे ।
 यतो याति ततश्चैति लोको विगतयन्त्रणः ॥ २३० ॥

वाले राजनि मन्दाब्दे कोप्यजृम्भत विष्वुवः ।
 गृहेषु लुण्ठ्यमानेषु विट्ठैर्विहितपेटकैः ॥ २३१ ॥
 निरुद्धमार्गसंचारो देशोभूद्धयविव्वलः ।
 मासद्वये व्यतीतेषि पारावाररणोद्यमैः ॥ २३२ ॥
 जिगीयां नात्यजस्तव्र सैदाः काश्मीरिका अपि ।
 पूर्वमङ्गुरितः सैदवधे पलुवितः क्रमात् ॥ २३३ ॥
 परस्परं वैरतदस्तदागाच्छतशाखताम् ।
 दक्षिणे राजकोशादि वामे सेनाद्यवेष्य च ॥ २३४ ॥
 बलद्वयेषि विजयः संदिग्धः प्रत्यभाद्विशाम् ।
 पुंसां निरुद्धे संचारे नावा नद्यास्तटद्वये ॥ २३५ ॥
 स्त्रिय एव तदाकुर्वन्पारावारगतागतम् ।
 पारादेत्य विट्ठुर्वैर्मुषिते पथिकव्रजे ॥ २३६ ॥
 अधिष्ठानादिदेशेषु मार्गः प्रचलितोभवत् ।
 पारावारगतान्कांश्चिदन्योन्यच्छलनोद्यतान् ॥ २३७ ॥
 निरुद्ध्य प्रत्यहं द्वित्रान्कोशाच्छूले न्यरोपयन् ।
 अवोचनेकदा सैदा भट्टान्काश्मीरमन्त्रिणः ॥ २३८ ॥
 आयान्तु यदि शक्तिवों युध्यन्तु पुनरव्यलम् ।
 सीमा वा दीयतां तावत्प्रतीक्षामो रणं प्रति ॥ २३९ ॥
 नित्यं जनवधे लोका उद्धिनाः शर्वर्यणैः ।
 भजतां विभवं सोत्र विधिर्यस्मै प्रयच्छति ॥ २४० ॥
 निशम्येति पुरप्रान्ते सीमार्थं वामपाश्वर्गैः ।
 चिन्छिदुः संवितां रज्जुं तूर्णं सैदभट्टास्तटात् ॥ २४१ ॥
 तितीर्घन्वैरिणो ज्ञात्वा सैदाः काष्ठीलतस्ततः ।
 न्यधुर्हस्सननराजानकादीन्स्थामार्थमाकुलाः ॥ २४२ ॥

छिन्नेषु सेतुवन्धेषु सैदैनौपुरकादिषु ।
 नगरीं दुर्गमां दुर्गतुल्यां चकुर्दिवद्धयात् ॥ २४३ ॥
 अथ काश्मीरिकाः प्रोचुः सैदांस्तीरान्तिकस्थितान् ।
 नौसेतुवन्धरज्जुर्यदत्तश्चिन्नो भयेन नः ॥ २४४ ॥
 पुरमात्रावशिष्टत्वादुत्तिष्ठध्वं कियच्चिरम् ।
 पर्यातं भुज्यते धान्यं किं कुरुध्वं पुनः परे ॥ २४५ ॥
 श्रुत्वेति सैदास्तांस्तारमूच्युरित्यं स्वसेवकैः ।
 अच्चाभावाहुभुक्षात्यां न चलामो भयादितः ॥ २४६ ॥
 का जुगुप्ता तुरुष्केषु सर्वमांसभुजो वयम् ।
 यावत्पुंपशुगोमांसपर्यात्पिस्तावदास्यते ॥ २४७ ॥
 पुरश्चेद्रम्यतेस्मान्कः शको रोद्धुं त्वदन्तरात् ।
 श्रुत्वेत्युत्पुलकास्तीरे जङ्गालमलिकाद्यः ॥ २४८ ॥
 एकत्र मिलिताः सर्वे चकुः संमन्य निश्चयम् ।
 सैन्यं स्थामविभागेन विभज्य पथिभिस्तिभिः ॥ २४९ ॥
 उत्तीर्य यामः शीर्यन्ति सैदाः कटकभदेतः ।
 अन्यथैकत्र संनद्धा दुर्जेयाः सैदपक्षगाः ॥ २५० ॥
 एकतश्चेजिताः सर्वाज्जेष्यामोल्पवलानमून् ।
 अस्माकं प्रबलं सर्वं न विलम्बोभुनोचितः ॥ २५१ ॥
 श्रुत्वेति मद्रसंयुक्ता जोनराजानकाद्यः ।
 मृत्युर्वां नो जयो वेति युद्धसंनद्धतां दधुः ॥ २५२ ॥
 अथैकं मतमाश्रित्य स्थामस्थाः सैन्यनायकाः ।
 पुराणतक्षकस्थानात्तोत्वा पर्वतमासदन् ॥ २५३ ॥
 प्रौलभट्टादयो हस्तवालिकास्त्र्यप्रदेशातः ।
 नौमिस्तीर्णा धृतोत्साहाः सोत्सेकान्स्वभट्टान्वधुः ॥ २५४ ॥

हष्ट्वा धैर्यं द्विजस्यापि रणात्रे सरतः क्षणात् ।
 गक्कादयो भट्टाः सर्वे शशंसुर्वारमानिनः ॥ २५५ ॥

अन्योन्यप्रहृतिर्मोभूदिति काश्मोरिका भट्टाः ।
 पद्मशाखा न्यधुर्मूर्धि हतुं निजपरम्भम् ॥ २५६ ॥

सैफडारादिवीरेषु शक्तयः करगा वभुः ।
 निर्गतास्तात्रिपून्हन्तु मूर्तिमत्य इवान्तरात् ॥ २५७ ॥

तानुचीर्णान्समाकर्ण्य सैदाश्चकितमानसाः ।
 आशियं व्यसृजंस्तूर्णं प्राम्यजयोद्धतमानसम् ॥ २५८ ॥

संप्राप्नोभिवनायुक्तमठं तीराध्वना व्रजन् ।
 गिरिश्वङ्गगतैर्दृष्टैः शिलाभिरवार्यत ॥ २५९ ॥

तच्छिलावर्षणत्रस्तस्तुरङ्गात्पतितः क्षितौ ।
 पदातिः स चलन्हुच्छाजिस्तीर्णो रणसंकटात् ॥ २६० ॥

तदीयं तुरगं वद्धखङ्गं संनाहभूयितम् ।
 काश्मीरिकाः करगतं मूर्तं जयभिवासदन् ॥ २६१ ॥

तं पराभूतमालोक्य तद्युद्धार्थं भट्टान्वितान् ।
 सैदाः पिरुजखानादीब्रात्रावेव व्यसर्जयन् ॥ २६२ ॥

दुर्घाश्रमागता मीयाभाकेराद्याश्च तत्क्षणात् ।
 वर्षांघा इव गर्जन्तः प्रापुः पूषामठान्तिकम् ॥ २६३ ॥

तावन्मद्रप्रतीहारडामराद्या महाभट्टाः ।
 संनद्धाः सुभनोवाटप्रदेशान्तं समासदन् ॥ २६४ ॥

सैदखानादयः सैदहुसनादिसमन्विताः ।
 सैदानां सुभट्टाश्चान्ये प्रापुस्तत्रैव ते प्रगे ॥ २६५ ॥

करवालाः स्फुरज्ज्वाला वभुः श्यामलकान्तयः ।
 भूपीडनादिव व्यालाः पातालविवरोद्धताः ॥ २६६ ॥

अथोदतिष्ठतुमुलः समरः सैन्ययोर्द्धयोः ।
 सखङ्गफलकशुद्रमद्रव्यूहसुदुःसहः ॥ २६७ ॥
 भो वीराः समरेत्र युध्यत मुदा मा यात पश्चादभी
 जेतारो यदि तद्धरन्ति सकलं सैदाः कुधा निर्वृणाः ।
 प्राप्तश्चेद्विजयः सुखं स्वविभवात्स्वर्गेषि तच्चेन्मृता
 युद्धादाविति मद्रपः सपरशुः काश्मीरिकानन्द्रवीत् ॥ ३६८ ॥
 पूर्वे पेरोजखानोग्रे निर्ययौ रणगर्वितः ।
 तं पेरोजप्रतीहारो रामो राममिवाभ्यगात् ॥ २६९ ॥
 अनभिज्ञतया युद्धे स्फुरन्तं वीक्ष्य तं द्रुतम् ।
 स्वभटान्यैरयन्मद्रास्तत्तुरङ्गखुरचिछदे ॥ २७० ॥
 खङ्गकुत्तखुराश्चोद्यत्मुतिनष्टरणक्रियम् ।
 गक्काख्याः प्राहरन्सर्वे शतया शक्तिसमन्वितम् ॥ २७१ ॥
 तद्भूत्याः शाहिमङ्गीया भ्रमरा इव सारवाः ।
 ददंशुः कटकं कुद्धाः स्फुरन्तः खङ्गकण्टकैः ॥ २७२ ॥
 पतितं संमुखं दृष्टा तं काश्मीरा रणाङ्गने ।
 जयोद्य वर्तेतेस्माकमित्युक्त्वोत्साहमादधुः ॥ २७३ ॥
 व्याहन्यमानाः काश्मीरैर्मट्टैर्मद्रसमन्वितैः ।
 भृत्यास्ते शाहिमङ्गीयाः कृत्यं सत्योचितं दधुः ॥ २७४ ॥
 एहि तिष्ठात्र युध्यस्व क गच्छस्यधुना मम ।
 इत्यन्योन्यं भटास्तत्रातर्जयब्रणगर्जितैः ॥ २७५ ॥
 काश्मीरपृष्ठगः सूर्यः खङ्गान्तः प्रतिविम्बितः ।
 जयोद्य युध्मास्वित्येव वकुं व्योम्नोवतीर्णवान् ॥ २७६ ॥
 अहंपूर्विकया सर्वे ते वीरभ्रमरास्तदा ।
 रणोद्याने स्फुर्दं चेर्ष्यशःकुमुमलम्पटाः ॥ २७७ ॥

तृतीया राजतरङ्गिणी ।

२८५

तद्रणाङ्गनरङ्गान्तः संगतास्ते भट्टा नट्टा: ।
 त्वङ्गदङ्गविभङ्गाद्या नाढ्यभङ्गिमदर्शयन् ॥ २७८ ॥

जहाङ्गिराद्यास्तद्रूत्याः प्रविष्टाः संमुखे रणे ।
 विधाय युद्धं संनज्ञा वीरवृत्या विचक्रिरे ॥ २७९ ॥

वर्वर्ष शरथाराभिः स सैन्यकटकाम्बुदः ।
 स्फुरच्छस्थतडिज्योतिर्युक्तो गम्भीरगार्जितः ॥ २८० ॥

सैदेषु भास्कररस्तत्र संमुखस्थविभाकरः ।
 शौर्यशोभाकरः प्रापदग्रे भाः करवालभृत् ॥ २८१ ॥

त्वङ्गचुङ्गतुरङ्गस्थो रणरङ्गान्तरे स्फुरन् ।
 सोङ्गहारसमासङ्गो नाढ्यभङ्गिमदर्शयत् ॥ २८२ ॥

प्रहारविक्षतं सर्वे मिलित्वापि रणान्तरे ।
 शेकुः संनाहिताश्वस्थं चिरात्पातयितुं क्षितौ ॥ २८३ ॥

द्वित्रान्हत्या भट्टान्वीरो वीक्षितः ऋष्यविक्रमः ।
 अभजद्वीरशस्यां स रक्तस्पन्दोत्तरच्छदाम् ॥ २८४ ॥

येषां प्राणपरित्यागे निर्णयं बध्नतामपि ।
 रणयोग्येक्षणोपेक्षा नास्ति किं तैः पशुपमैः ॥ २८५ ॥

सैदहुसनमुख्या ये काश्मीराः सैदपक्षगाः ।
 भाकरादीन्हतान्दद्वा रणं त्यक्त्वा पलायिताः ॥ २८६ ॥

ततः काश्मीरसेनान्या वात्ययेव तटद्रुमाः ।
 भग्नास्तच्चीडनिःसृता भृत्याः शावा इवाहताः ॥ २८७ ॥

न खड्डी न हयारोहो न चापी न च शक्तिमान् ।
 व्यावृत्य प्रेक्षितुं कश्चिन्नाशकद्विताद्वलात् ॥ २८८ ॥

हठलुण्ठितविध्वस्ताः समस्तास्ते विरोधिनः ।
 वृक्षारुदानपि प्रन्तः प्रापुस्ते नगरान्तरम् ॥ २८९ ॥

आसमुद्रामठात्पूर्वाधिष्ठानान्तं निरम्बराः ।
 मार्गेष्विन्धनगण्डौधा इवासन्निहिताः शवाः ॥ २९० ॥
 केचित्कुल्यान्तरे मग्ना भग्नाः केषि रणान्तरे ।
 केचित्प्रमुषिता नग्ना भयोद्दिग्ना दिशोचलन् ॥ २९१ ॥
 तद्वीरावयवैः कृत्तैः पूरिता विपुलैर्मही ।
 तद्वासार्थं प्रवृत्तस्य मृत्योरित्वं महानसः ॥ २९२ ॥
 ये सुन्दरा विपुलभोगपुरुदराभा-
 श्वेरूपेरेशविभवप्रथितप्रपञ्चाः ।
 नग्नान्विलोक्य भुवि तान्धृतदुष्टगन्धा-
 न्कस्यापि शाम्यति न देहभवोभिमानः ॥ २९३ ॥
 वरं मरणमेवास्तु रणे स्वर्गसुखप्रदम् ।
 न सहेद्यतनस्वामिवृत्तियाच्चाकर्दर्थनाः ॥ २९४ ॥
 इत्युक्त्वा प्रविशन्युद्दे धीराश्वस्थोप्यकातरः ।
 हवीवमीरः शख्णेण स श्लाघ्यमरणोभवत् ॥ २९५ ॥
 अन्यान्प्रचलितान्द्वापीक्षिताग्राप्तैरिणः ।
 पलायनेच्छा नैवाभूद्युत्सोर्यस्य मानसे ॥ २९६ ॥
 छिद्वाङ्गुलिकरोप्यश्वमारुहा स्वसुतान्वितः ।
 अकरोत्क्षणमात्रं यः शख्णप्रचारणं रणे ॥ २९७ ॥
 स्थामस्थितः पुरस्यान्ते स राजानकहस्सनः ।
 हतः सेरङ्गमीराद्यैर्मारीकुल्यातटान्तगः ॥ २९८ ॥
 ग्रचित्तमाङ्गुलिहस्तेन सममस्य शिरो भट्टैः ।
 नीत्वा न्यदर्शि हर्यार्थं मार्गेशादिसभान्तरे ॥ २९९ ॥
 किमाकारनिकारेण कुर्वन्त्वस्यान्त्यसक्तिक्याम् ।
 इत्युक्त्वास्मै स मार्गेशः शब्दमुक्तिमकारयत् ॥ ३०० ॥

योभूचिरं नुपगृहेखिलमन्त्रवर्यो
 धुर्यः पदेषु विभवोचितदानमानः ।
 शोच्यां दशामितरवत्स गतः किलान्ते
 धिग्वासनां भविषु शास्यति या न भोगैः ॥ ३०१ ॥
 स चेत्प्राप्तखलीकारस्तिष्टेत्स सदने शमी ।
 सर्वो मन्त्रिगणस्तस्य भवेच्चादुपरो न किम् ॥ ३०२ ॥
 पुनर्धिभवलोभेन सैदपक्षं समाश्रयन् ।
 आगामिकम्पनेशाधिकारतां प्रार्थयन्निजाम् ॥ ३०३ ॥
 अज्ञातदैववृत्तान्तो यथौ लोकेषु हास्यताम् ।
 अथ वा नाशकाले स्याद्वुद्धिः कुपथगामिनी ॥ ३०४ ॥
 कुर्वन्नित ये परशरीरनिकारमाजौ
 दर्पन्धिलोचनयुगाः स्वविचारवाह्याः ।
 ते प्रामुवन्ति वधमाशु तथा यथामी
 लोका वदन्ति नरकोचित एव मर्त्यः ॥ ३०५ ॥
 धिग्धिध्यैवतखानं तं वीरंमन्योपि यो रणात् ।
 निर्गत्य सभयः प्राप्तः फारुवाविषयान्तरम् ॥ ३०६ ॥
 त्यक्तो न्तुङ्गतुरङ्गः स निःशस्त्रिर्भृतकोज्ज्वितः ।
 तत्र प्राकृतवेशेन जुगोप स्वं भयाकुलः ॥ ३०७ ॥
 कुद्दैर्दीर्घदमार्गेशवधान्मार्गपतेभैः ।
 स चौर इव बाढ्यन्तर्हीत्यात्तशिरोभवत् ॥ ३०८ ॥
 छित्त्वोत्तमाङ्गं तस्याशु निन्युमन्युनिवृत्तये ।
 मृतमार्गेशपुत्रस्य शबारात्रिकतां भयाः ॥ ३०९ ॥
 स चेत्पलायितः सैदशिविरं प्रामुयाचिशि ।
 तद्वत्तज्जीवरक्षा स्यात्सुवुद्धिः पापिनां कुतः ॥ ३१० ॥

तद्वृत्यैर्लुणिठो देशो गोवधो यत्पुरे कुतः ।
 जाने भृत्यापराधेन प्राप्तान्ते तावशी दशा ॥ ३११ ॥
 दौहित्रोपि महीमर्तुर्जातो वीरकुलादपि ।
 तत्पापेनाभवत्स्य चित्तं वीररसोज्ज्ञतम् ॥ ३१२ ॥
 विप्रा राजसुताः सैदाः काश्मीरा अपरेषि ये ।
 सहस्रसंख्याः समरे तदिने प्रलयं यथुः ॥ ३१३ ॥
 निहतानीकसुभट्समूहान्तरलक्षितान् ।
 भूमिदाहाय निष्क्रियं नाभूत्कस्यापि पौरुषम् ॥ ३१४ ॥
 ये सर्वचङ्गाः पीनाङ्गा भोगैर्मण्डलवर्धिताः ।
 याता घर्मोत्थदुर्गन्धास्ते श्ववायसभोज्यताम् ॥ ३१५ ॥
 रक्ताकर्तरीशक्तिमुद्धरद्रुघनादिभिः ।
 शालमलिद्रुमवत्पुर्ष्वैर्मुर्युद्धगता भटाः ॥ ३१६ ॥
 स्मृत्वा रुद्रविहाराग्निदाहं सैदृक्तं कुधा ।
 अलाभपुरदाहाय मार्गपोग्निमदापयत् ॥ ३१७ ॥
 ज्वालाजालकरालोसावग्निर्वेद्मोत्थदारणः ।
 अलाभदीननगरं दग्धारण्यमिवाकरोत् ॥ ३१८ ॥
 श्रीमत्सैद्वमादानखानगाहोदितानलः ।
 राजप्रजापचारोत्थतत्क्रोधाग्निरिवाद्युतत् ॥ ३१९ ॥
 हतेषु भास्करादेषु पलास्यान्येषु यात्स्वपि ।
 विद्धुर्नगरे लुणिठ तद्वृत्याः श्वपचादयः ॥ ३२० ॥
 आसञ्जन्मदरिद्रा ये ते महाख्यत्वमाययुः ।
 सदैवाख्या दरिद्रत्वमुत्पिञ्चोपमूवे तदा ॥ ३२१ ॥
 केचिच्छवान्विचिन्वन्तो यत्र कुत्रापि तिष्ठतः ।
 प्रीतिं प्राप्तैस्तदीयार्थ्यर्थयुः कापालिका इव ॥ ३२२ ॥

विरुद्धसंचयापूर्णगृहलुण्ठविधायिनाम् ।
 अभूत्परस्परं युद्धं समांसास्थि शुनामिव ॥ ३२३ ॥
 आदावेकेन यश्चातं तस्मादन्येन तद्वृतम् ।
 तस्मादप्यपरेणेत्यं मात्स्यो न्याय इवोत्थितः ॥ ३२४ ॥
 द्विधा जयप्रवाहो यस्तद्वाहिन्योरभूत्पुरा ।
 एकपार्श्वागमात्सोत्र शाख्युन्मूलनमातनोत् ॥ ३२५ ॥
 आद्यान्द्रिजवणिकग्रायान्पौराचित्यसुखोर्जितान् ।
 मुष्णन्तस्तद्वाद्यकुर्दिद्रान्दुःखमागिनः ॥ ३२६ ॥
 दारुणोप्मचयात्तद्वस्तुनाशार्दितान्यपि ।
 पौरणां समद्वान्त सदनानि मनांसि च ॥ ३२७ ॥
 नगरान्तः कुलीनानां पुण्याः कन्याश्च योषितः ।
 विदाः केष्यधमाश्चकुर्हठसंभोगदूषिताः ॥ ३२८ ॥
 व्यधायि यत्र निर्माणं कल्पान्तस्थिरताशया ।
 कोटिकोटिधनं दत्त्वा दग्धं तद्वस्मसादगात् ॥ ३२९ ॥
 आसदन्केषि केष्युचैरनदन्केष्यलुण्ठयन् ।
 दस्यवो दक्षिणे पारे क्षीवा इव जयोद्धताः ॥ ३३० ॥
 न शीघ्रुचपकोष्यास्त येषामुत्सवतर्पणे ।
 सहस्रसंख्याः कुम्भानामम्भोवच्चगराद्वृताः ॥ ३३१ ॥
 केचिद्वन्धुवियोगार्ताः केचित्संचयवश्चिताः ।
 विरुद्धत्वकृताक्षेपा जितरुद्धभुवः परे ॥ ३३२ ॥
 वहवो दुःखिताश्चेह शतैर्कीयोभवत्सुखी ।
 तत्तद्रणविपञ्चश्च क्षतैः प्रेतैः स्ववेदमनि ॥ ३३३ ॥
 उच्चावचैर्जनैः सार्वं सहस्रद्वितयी मृता ।
 इत्यं वष्टितमे वर्ये आवणप्रतिपद्धिने ।
 यकान्तविजयात्तेषां तत्ताल्लोकक्षयोभवत् ॥ ३३४ ॥

पूर्वमङ्गुरितः सैदैवधात्पलुवितः क्रमात् ।
 परस्परं वैरतहस्तद्विने फलितोभवत् ॥ ३३५ ॥
 पौराणां वीरवर्गः प्रतिदिनमहरत्संचयं वञ्चयित्वा
 दुःस्थावस्थः समस्तः कृषिकलहृतिभागास्त वास्तव्यलोकः।
 उच्छेदः शाटवादावनिसफलतर्पित्वनार्थं दुरन्तः
 सैदैवधात्समुत्थः प्रवरमुखपुरोपमुखोभूत्समन्तात् ॥ ३३६ ॥
 अत्रान्तरे वधं श्रुत्वा सैदाः काइमीरिकोज्जिताः ।
 आलिखानमुखास्तस्थुर्दासमात्रावशेषिणः ॥ ३३७ ॥
 द्वित्रान्निहत्य नगरे निवृत्तः सेत्वभावतः ।
 मीयामहम्मदः प्रापत्तावत्स्वशिविरान्तरम् ॥ ३३८ ॥
 भाकरादीन्हतावश्चुत्वा सैदा भीता अपि व्यधुः ।
 द्वित्रान्निहत्य नगरे पुनर्युद्धाय निश्चयम् ॥ ३३९ ॥
 पश्चात्प्रतीर्थं मार्गेशो हन्यान्नस्तद्रणोस्तिवह ।
 इत्युक्ता ताजभट्टस्तान्निन्ये ब्रासविसूत्रताम् ॥ ३४० ॥
 अस्मिन्नवसरे पारादागतो युक्तिपूर्वकम् ।
 सैदानादाय रावत्रः स्वालर्थं तान्वसर्जयत् ॥ ३४१ ॥
 कृत्वा बालनृपेन्दुं तं सैदाभ्रपटलोज्जितम् ।
 पौराणानन्दयामासुर्मन्त्रिणो मरुतो यथा ॥ ३४२ ॥
 दुयोंधनैकशरणाः कृतशल्ययोगा
 ये धर्मजातिविरसाः कलिदत्तकर्णाः ।
 अन्यायवृत्तिधृतराष्ट्रकृतावसादा-
 स्ते कौरवा इव रणे न जयं लभन्ते ॥ ३४३ ॥
 राजधानीं समानीय नवां पद्मपुरान्तरात् ।
 स्वानगाहं नवीचकुर्दग्धं श्रीनगरान्तरे ॥ ३४४ ॥

बाबसैदहमादानखानगाहो नदीतटे ।
 पूर्णस्तत्पुण्यसंभारस्तदाकार इवोत्थितः ॥ ३४५ ॥

सर्वस्वमपहत्याथ सैदास्ते सकुटुम्बकाः ।
 मण्डलादालिखानाद्या निरवास्यन्त मन्त्रिभिः ॥ ३४६ ॥

एकमत्येष्वमात्येषु काश्मीरेष्वविशद्गिताः ।
 ययुः परशुरामाद्याः स्वदेशं प्राप्तसत्कियाः ॥ ३४७ ॥

शिशौ दत्त्वा राज्यं वयमिह भजामः सुखमिति
 व्याख्युः स्वार्थं शिष्टा गलितमतयः सैदपतयः ।
 हतेष्वेवं तेषु प्रसभमभजन्मन्त्रिपदवीं
 परे तत्तज्जुष्टां विधिरिह बलीयान् पुरुषः ॥ ३४८ ॥

मीयाहस्सनसामग्रीं नाग्रामादिप्रमेयजाम् ।
 जल्लालठकुरोगृजात्तपुत्रो लहरादिकम् ॥ ३४९ ॥

गृहीत्वा बाङ्गिलं राष्ट्रं स्वकं मार्गेशमागतः ।
 मखूयादिप्रमेयांश्चाभजच्छ्रोमाञ्जहाङ्गिरः ॥ ३५० ॥

साक्षात्रमादिराष्ट्रेषु स्वाम्यभूतसैकडामरः ।
 अन्यां च ग्रामसामग्रीं सोदरेषु यथोचिताम् ॥ ३५१ ॥

परिहासपुराधीशो जोनराजानकोभवत् ।
 सैन्याधिकारनिर्देन्यस्वातन्त्रयोऽज्ञितयन्त्रणः ॥ ३५२ ॥

इब्राहिमश्च मार्गेशो द्वारपालाधिकारभाक् ।
 चक्रे सैदादिभृत्यानां रक्षामक्षामपौरुषः ॥ ३५३ ॥

राज्ञोधिकारसामग्रीं भूमेद्रव्यावलीमिव ।
 महाभूता इवामात्याः संभूय व्यदधुर्नवाम् ॥ ३५४ ॥

एको मार्गपतेः पक्षष्टकुरो डामरोपमः ।
 राजानकीयो दीतास्ते सर्वेष्वय इवाद्युतन् ॥ ३५५ ॥

आत्मेव निष्क्रियः साक्षिमात्रं बालनृपोभवत् ।
 सर्वे प्रकृतिनिष्पन्नं राज्यतन्त्रमभूतदा ॥ ३५६ ॥
 विभजन्तो भुवं सर्वा यथेच्छं स्वेषु केवलम् ।
 अलेखयन्तुपं पञ्चे स्वाङ्गिकाराक्षरत्रयीम् ॥ ३५७ ॥
 कष्टप्रदाः प्रजानिष्ठा दुष्टभृत्यविचेष्टिताः ।
 यथेष्टं समचेष्टन्त हृष्टास्तेरिष्टचेष्टया ॥ ३५८ ॥
 स्वपक्षरक्षणे दक्षाः परपक्षेष्टखण्डनाः ।
 तार्किका इव ते तस्थुर्वितण्डा वादशिक्षिताः ॥ ३५९ ॥
 मण्डलं तापयन्ति स्म सर्वे तीक्षणकरा न के ।
 कल्पान्तकाले भुवनं द्वादशार्का इयोदिताः ॥ ३६० ॥
 श्वाक्रन्दितोल्कादाहैश्च भूरिभूकम्पसंपदा ।
 वेपमानो जनो जडे प्रत्यावृत्तमुपद्रवम् ॥ ३६१ ॥
 शिशौ नृपे व्यधुः पीडां विशां चैतन्नियोगिनः ।
 आमया इव देहानां वार्यके शक्तिवर्जिते ॥ ३६२ ॥
 नृपतेर्यदि मत्सरात्सहाया
 रचयन्ति प्रबला मिथो विरोधम् ।
 कुपिता इव धातवः शरीरं
 क्षपयन्ति प्रसमं महर्दि राज्यम् ॥ ३६३ ॥
 ये सर्वकण्टकास्तक्षिणाः परेषां छिद्रकारिणः ।
 करभाणामिवैतेषां ते तेष्यासन्नातिप्रियाः ॥ ३६४ ॥
 पैशुनोपायनाद्वेदं नयन्दिः प्रतिवासरम् ।
 चाकिकैः कृतसंचारैर्वैरं प्रौढिमनीयत ॥ ३६५ ॥
 उक्तं यचैव केनापि स्ववुध्या परिकल्पितम् ।
 तेषां तद्गृत्यपैशुन्यं हृदं काव्यमिवाभवत् ॥ ३६६ ॥

इत्थं मन्त्रिहदादर्शैशद्यान्योन्यविभितः ।
 तद्वृत्पैशुनश्वासैर्मालिन्यमभजन्त ते ॥ ३६७ ॥

अथ मार्गपतेषुपदवीं प्राक्कमागताम् ।
 नासहन्तापरे रम्यां चक्रवाका इवैन्दवीम् ॥ ३६८ ॥

इहास्माभिर्हतः सैदा यद्वीत्या विद्वुतोप्ययम् ।
 नुपस्यास्य सभाज्येषुः स्थापितः कुरुते मदम् ॥ ३६९ ॥

इत्यादि शृण्वस्तद्वृत्यवर्गान्मार्गपतिस्ततः ।
 ताटस्थ्यं राजकार्येषु विरक्तः सोभजद्वया ॥ ३७० ॥

बहामखाननयनोत्पाटनेन निजं वयुः ।
 विशामनाशिवां पात्रं जोनराजानकोनयत् ॥ ३७१ ॥

शस्त्राधिपत्यानौचित्यनिग्रहानुग्रहकमैः ।
 ग्रहाणामिव तेषां स कूर्यो राहुरिवाभवत् ॥ ३७२ ॥

छुन्दानकादिदेशस्थग्राम्याणामनियन्त्रणः ।
 लोत्रभूम्यपहारेण तदेशेशोषि सोभवत् ॥ ३७३ ॥

सैद्वैधान्तरे लुध्यैः सर्वत्र मुषिताः प्रजाः ।
 तत्पदार्थं गृहे पूर्णा कोष्ठागारावलीं व्यधात् ॥ ३७४ ॥

यत्कथेनार्जितं लौकैर्वलात्कारहतं धृतम् ।
 स्वं ब्रह्मदेयमिति यत्परस्वं वेत्ति लुधधीः ॥ ३७५ ॥

संगृहा वाहिनीः सर्वास्तदीया हृतजीवनैः ।
 और्वाग्निरिव तृतीसौ न वभूव कदाचन ॥ ३७६ ॥

द्रेषाच्चिरर्थकाक्षेपे ग्रामे वा नगरान्तरे ।
 नाशकद्रक्षितुं कश्चिद्वलिना तेन पोडितम् ॥ ३७७ ॥

यदि धर्मधिया कश्चित्प्रवृत्तो दीनरक्षणे ।
 स तद्वृहत्तरै राजसदस्याप खली कृतिम् ॥ ३७८ ॥

स्वप्रमेयेषु वास्तव्यालुङ्घान्निरपराधिनः ।
 अन्येषि पीडयामासू रोगा इव नियोगिनः ॥ ३७२ ॥
 राजा शिशुर्गतवया वहवः सहाया
 यत्रातिमत्सरभृताश्च मिथः स्वतन्त्राः ।
 राज्याङ्गमङ्गमसमं नुपर्तेदशन्त-
 स्तत्राच्चिरात्समुदयन्ति न के हानर्थाः ॥ ३८० ॥
 अत्रान्तरे वाह्यदेशे यात्रार्थं यौ विसर्जितौ ।
 एदराजानकष्टकुराह्नदश्यापतुः पुरम् ॥ ३८१ ॥
 तदर्शनापदेशेन श्रुत्वा किमपि मन्त्रिणाम् ।
 नगरे नागमदूतैर्मार्गेशः शङ्कितो भृशम् ॥ ३८२ ॥
 ससैफडामरेणाशु गत्वा स चकितो यृहे ।
 वैदेशिकभटाबहानात्साशङ्कः सोनयन्निशाम् ॥ ३८३ ॥
 शङ्कचेषु सदनासेषु प्राप्तस्तन्मतमास्थितः ।
 अह्नादष्टकुरो जोनराजानकमथावधीत् ॥ ३८४ ॥
 शख्यवणमुखोद्भृत्यकसंसिकमण्डपम् ।
 तद्भृहे तं शबं दृष्टा न को रोमाञ्चितोभवत् ॥ ३८५ ॥
 दत्तकन्यमयं जन्यमवधीद्भृहमागतम् ।
 दिव्यं कृत्वापि साश्वस्तं विग्भोगाभ्यासवासनाम् ॥ ३८६ ॥
 मिथोसहिष्णवो भेदान्मन्त्रिणः प्रभविष्णवः ।
 विनश्यन्त्यचिरेणैव द्रोहेणेत्यपि केचन ॥ ३८७ ॥
 केष्वृत्तुः स यथा सैदानवधीन्मद्वैः सह ।
 वर्णेणेकेन तत्पापात्तद्व्यापादितोरिभिः ॥ ३८८ ॥
 भृत्या वृथैव रक्ष्यन्ते पोषिता ये सहस्रशः ।
 नैकोपि तेऽयस्तस्यान्ते प्राणत्राणक्षमोभवत् ॥ ३८९ ॥

अर्जितं यद्यथैवाशु तत्तथैव हृतं परैः ।
 न तिष्ठन्ति चिरं गेहेष्वन्यायोपार्जिताः श्रियः ॥ ३९० ॥
 पापं पुण्यं बलं दाश्यं परं स्वं दूषणं स्तुतिम् ।
 नो वेत्ति राजपुरुषः कदाचिद्विभुरे विधौ ॥ ३९१ ॥
 वैदेशिकभट्टैः किं नस्त्याज्या सैन्याधिकारिता ।
 इत्युक्तोपि स पुत्रेण नाश्रहीद्वाग्यवर्जितः ॥ ३९२ ॥
 विपरीता मतिः पुत्रे विश्वासः परसेवके ।
 जायते गतभाग्यानां विनाशे प्रत्युपस्थिते ॥ ३९३ ॥
 वैदेशिकभट्टान्मेने यत्सजातीनिवान्वहम् ।
 अत्रत्याज्ञस्त्रिणो वीरान्मेने भीरुन्परानिव ॥ ३९४ ॥
 ससैफडामरो वीरवरस्तच्छीर्यशक्तिः ।
 भीतः समार्पिष्पच्छङ्गं वीरवृत्तेन निश्चयः ॥ ३९५ ॥
 जल्लालठक्कुरस्तावद्राजधान्यज्ञने स्थितः ।
 वद्धोन्तः स्वैर्द्वारपालैर्गतिः क विधुरे विधौ ॥ ३९६ ॥
 भास्वानपि प्रतिदिनं मृदुतौष्ण्यभिज-
 स्तां तां विभर्ति गगनान्तरगोप्यवस्थाम् ।
 नित्याकुलस्य मनुजस्य बलप्रभावे
 को निश्चयो भवति तत्र विचित्रवृत्तौ ॥ ३९७ ॥
 मसूदडामराद्यास्ते छिन्ननौसेतुबन्धनाः ।
 प्राग्नवत्तेजालद्रगडं विदधुः सैन्यसंग्रहम् ॥ ३९८ ॥
 शृङ्गारसीहनिकटं ययुः शूरपुराध्वना ।
 ठक्कुराः सालियाद्यास्तेष्यसक्ताः स्वयमागताः ॥ ३९९ ॥
 कारागारान्तरं प्रापुः कस्य स्युः संपदः स्थिराः ।
 जीराकनामा तद्भूत्यः साहस्री नगरान्तरात् ।
 ठक्कुराहादतुरगान्हत्वा राजपुरीं ययौ ॥ ४०० ॥

इत्थं तत्सैद्वधतो जोनराजवधोविकः ।
 पाददाहादिवासह्यो गलरोगो व्यथावहः ॥ ४०१ ॥
 यावन्नरस्त्यजति कार्यकुदेकचिन्तां
 चिन्तान्तरं सृजति तावदमुख्य धाता ।
 याते कशिम्भिन शशिनः किल पूर्णिमासौ
 संजायते द्युतिहरो ग्रहणप्रचारः ॥ ४०२ ॥
 निष्ठातिद्वन्द्व नैश्चिन्त्यं मार्गेशो यावदाप सः ।
 तावच्छुद्राव संप्राप्तं पुत्रमादमस्तानजम् ॥ ४०३ ॥
 स यथाभ्यन्तरं प्राप्तो यथा राज्यं ग्रहीतवान् ।
 वाल्यात्प्रभृति वृत्तान्तं तत्खानस्य ब्रवीम्यहम् ॥ ४०४ ॥
 पितुः श्रीजैननृपतेः प्रमये निर्गतो वहिः ।
 आदमस्तानो वित्राणः प्रपेदे मद्रमण्डलम् ॥ ४०५ ॥
 भावीश्वरांशतैश्वर्यप्राप्तिसूचकपर्वणि ।
 शिवराज्यन्तरे तस्य तत्रस्थस्य सुतोजनि ॥ ४०६ ॥
 जनकेस्य दिवं याते तुरुष्कसमरान्तरे ।
 मातामहगृहे चन्द्रो ववृथेमनुनिधाविव ॥ ४०७ ॥
 काले तात्त्वारखानेन रक्षितः स गतः स्वयम् ।
 जालंधरमहीपीठे निनाय कतिचित्समाः ॥ ४०८ ॥
 जहांगिरोस्य मार्गेशः सैद्धभोत्या गतो वहिः ।
 सोपर्विं व्यसृजलेखं धर्तु पैतामहं पदम् ॥ ४०९ ॥
 तत्त्वारखानप्रमये ततः खानभिमं पुनः ।
 सुतो हस्सनखानोस्य कंचित्कालमपालयत् ॥ ४१० ॥
 तुरुष्कान्वञ्चयित्वाय विहितोत्साहसाहसः ।
 खानोमितपरीकारः प्रापद्वहणमण्डलम् ॥ ४११ ॥

इतः काश्मीरिका दूता मार्गेशेन विसर्जिताः ।
 शृङ्खारसीहेनानीतास्तावद्राजपुरीं प्रति ॥ ४१२ ॥

ततो राजपुरीनाथो मार्गेशद्वेषनिष्ठितः ।
 फताहखानमानिन्ये स्वान्तिकं स्वाश्रयेच्छया ॥ ४१३ ॥

जोनराजानकवधात्कश्मीरेभ्यो विनिर्गतैः ।
 डामरैरेधराजानठकुरदौलुतादिभिः ॥ ४१४ ॥

तत्रस्थैः शिथिये खानस्तर्मधुकरैरिव ।
 प्रथां निन्ये यथा पूर्वं बुप्येदेवात्मजोभवत् ॥ ४१५ ॥

यौनसंबन्धवद्धोपि मार्गरक्षाधिकारभाक् ।
 मसूदनायकः सोपि खानपक्षं समाश्रयत् ॥ ४१६ ॥

दीनो ग्राम्यजनो दुष्टवहुनायककर्तार्दितः ।
 तदागमनवार्ता तां क्षते क्षारभिवाविदत् ॥ ४१७ ॥

सापराधर्णिकान्यायप्रेष्यविरुद्धसेवकाः ।
 चौरा विदा दस्त्रिद्राक्षं तुतुषुः खानवार्तेया ॥ ४१८ ॥

आमे वा नगरे वापि त्यक्त्वा गृहकुटुम्बकम् ।
 वद्धाशो राजविभवे न कः प्राप्त तदन्तिकम् ॥ ४१९ ॥

तांस्तान्देशादिनिर्यातान्यानो गृहन्समृद्धिमान् ।
 येच्छलुभ्यप्रतिष्ठः स राजः प्रत्यभियोगिताम् ॥ ४२० ॥

पौत्रः श्रीजैननृपतेयोग्योयभिति सर्वतः ।
 त्यक्तान्यान्सर्वराष्ट्रभ्यस्तमेवाशिश्रियज्ञनः ॥ ४२१ ॥

तद्वातांश्वयणान्तुष्टाश्वौराद्याश्चलन्नमास्थिताः ।
 तत्कालमुल्लूचन्ति स्म मत्स्या इव तडागगाः ॥ ४२२ ॥

न मम महती सेनैकोरिजितोस्त्यपरो महा-
 न्धितिरतिवल्लै रुद्धा भिन्ना: परैश्वरसेवकाः ।

स वरतुरगोस्वस्थः कोशे न चाधिकृतो हित-

स्तरमिव धुणास्तास्ताश्विन्तास्तुदन्ति विभुं न किम् ॥४२३॥

तुष्टो जहाङ्गिरस्तावत्तात्रास्त्या प्रेषितोपथिः ।

तावत्तन्मतग्ं ज्ञात्वा सचिन्तः समपद्यत ॥ ४२४ ॥

अहितोन्मूलनोद्दूतदेशैकविभवाप्तिः ।

सुखेच्छुः प्रत्युत प्राप दुःखमुद्दूतविषुवः ॥ ४२५ ॥

प्रवर्धमानया नित्यं खानागमनवार्तया ।

वेपमानोभवल्लोको वात्ययेव वनावलिः ॥ ४२६ ॥

चाक्रिकाश्वतुराः खानमन्त्रिणोथ जिगीषवः ।

इत्यं लेखाङ्गितं दूतं व्यस्तजन्मार्गं प्रति ॥ ४२७ ॥

भो भो मार्गपते गर्वसर्वखर्वितविक्रमः ।

काश्मीरान्तः सुपर्वेव भवांश्वर्वितसद्यशाः ॥ ४२८ ॥

सोयं खानस्त्वयानीतो लेखैस्तौरुप्कदेशतः ।

उपेश्यते कुलस्वामीं कथं मार्गपतेभुना ॥ ४२९ ॥

स्वयं कृतं कथं कार्यं पश्चात्तापाय जायते ।

शिशौ राज्यं परिस्थाप्य भुज्यते मण्डलं परैः ॥ ४३० ॥

व्यवहारोचितः शुद्धः सोयं किं तिष्ठते वहिः ।

अथ वा पितृभागं चेत्प्रयच्छस्यस्य मण्डलात् ॥ ४३१ ॥

वहिरेवास्त्वयं राजाप्ययमस्त्वन्तरे स्थितः ।

अथ किं बहुनोक्तेन मान्यो यदि न तेस्त्वयम् ॥ ४३२ ॥

रणोभयबलवधात्पारं ते परिणास्यति ।

श्रुत्वेति लेखं मार्गेशः खानदूतोपदर्शितम् ॥ ४३३ ॥

प्रत्युत्तरमयं पञ्चं तस्मै दत्त्वाब्रवीदिति ।

भो भो मण्डलगोपारो भोक्तारो नुपसंपदाम् ॥ ४३४ ॥

सर्वथा हितकर्ता: पुराणोकं विचार्यताम् ।
 कदम्भीरा पार्वती तत्र राजा ब्रेयः शिवांशजः ॥ ४३५ ॥

नावद्वेयः स दुष्टोपि विदुषा भूतिमिच्छता ।
 देशेस्मिस्तपसा राज्यं प्राप्यते न पराक्रमैः ॥ ४३६ ॥

अन्यथाद्मखानाद्यैः किं नासं स्वक्रमोचितम् ।
 अन्यथाप्येतन्न चिरादनौचित्यचितं फलम् ॥ ४३७ ॥

क्रमेण येनायातोसौ तं त्यक्त्वा त्वद्वलार्थिनः ।
 सति राज्येस्य विद्वाय प्रवेशो दीयते कथम् ॥ ४३८ ॥

न मध्यायं धृतो राज्ये बालोप्यन्यभिषेचितः ।
 कः शक्तोत्यधुना हन्तुं मयि संनिहिते स्थिते ॥ ४३९ ॥

खानोयं सर्वथा पूज्यो यद्यस्मन्मतमिच्छति ।
 अग्रेसराहणः सूर्यः पूज्यते ह्युदयोन्मुखः ॥ ४४० ॥

श्रियः कृतद्वभावाभा न सुखाय चिरं नृणाम् ।
 भोगा रोगाय देहानामपव्याशनसंभृताः ॥ ४४१ ॥

किं वान्यत्सैद्धस्तस्थो यद्वद्राजा विमोचितः ।
 तद्वत्तद्वस्तगः सोयं प्राप्यते तद्विधेर्मतम् ॥ ४४२ ॥

इति लेखं विशृज्यैतत्पक्षपातात्कुधान्वितः ।
 रथ्याधिकारं जग्राह मसूदस्य जहाङ्गिरः ॥ ४४३ ॥

बहामनायकादीनां दत्त्वा तन्मार्गरक्षणम् ।
 श्रुक्षारराज्ञानकादीन्स्थामार्यं व्यसुज्जदुतम् ॥ ४४४ ॥

अथ खानं पुरस्कृत्य नायकोमुखदायकः ।
 कुद्रः पश्योपहरणात्प्रापच्छूरपुरान्तरम् ॥ ४४५ ॥

तद्वत्याः खशडोमवाद्यास्तद्विसृष्टाः पदे पदे ।
 देशो मडवराज्यान्तश्चकुरुतिपञ्चमज्ञसा ॥ ४४६ ॥

पकतो नुपतेः सेना काष्ठाखानस्य चात्यतः ।
 दंष्टाद्वयी यमस्येव लक्षिता सर्वभक्षिका ॥ ४४७ ॥
 प्राक्सैदविपूवात्कानविपूवः सोधिकोभवत् ।
 पाददाहादिवासहो गलरोगो व्यथावहः ॥ ४४८ ॥
 तस्कराक्रान्तपथिको बलवन्निहतावलः ।
 अराजक इचानीशो देशः कथां दशामगात् ॥ ४४९ ॥
 जग्मुर्दक्षिणपारादीन्प्रमेयांस्तद्विगाथिताः ।
 गृहीत्वा गोधनं सर्वे त्वक्का स्ववसतीर्भयात् ॥ ४५० ॥
 खेरीं चार्धवनं राष्ट्रं भ्रष्टमप्निशिखेव सा ।
 अतापयन्महोम्माख्या प्रविद्या कटकद्वयी ॥ ४५१ ॥
 राजसैन्यं समालोच्य प्रसुतं चारचक्षुषा ।
 एकदा जीरकाद्यास्ते स्वास्कन्दं शिविरे ददुः ॥ ४५२ ॥
 प्रजागरचरन्यासशाखाभ्यासविवर्जिताः ।
 सर्वे पश्चपमाख्यासाद्विदन्मुः शिविरान्तरात् ॥ ४५३ ॥
 सेनापतेनिजाः केपि युद्धादौ मेदिताः परैः ।
 चक्रस्तत्कटकं हत्वा द्रोहं वैरिसमाश्रयात् ॥ ४५४ ॥
 राज्यं नश्यति हन्त्यति प्रतिदिनं वाहा खशाली न का
 लोकः क्षिप्यति लुण्ठदाहकरणैश्चौरः स्वकं पश्यति ।
 सेना भ्रश्यति धीरवीरसहिताप्यन्विष्यति स्वं रिषुः
 काश्मीरप्रभविष्णुषु प्रभवति द्वेषात्स्वभेदो यदा ॥ ४५५ ॥
 द्रोगधंस्तानवलोक्यैव स्त्रीं ज्ञात्वा स्ववाहिनीम् ।
 सेनानीश्विकितः सैन्यात्पलायनपरोभवत् ॥ ४५६ ॥
 हतेय विद्रुते तस्मिन्पश्चादेत्य महाभैः ।
 सर्वस्वास्या जहर्षाय खानस्तप्तपथमं जयात् ॥ ४५७ ॥

तुरुष्कदेशाद्यदुङ्ग्या खानः प्राप्तो निर्गालः ।
 स भागसीहस्तपक्षात्केनापि प्रचलन्हतः ॥ ४५८ ॥

अथ मल्लिशिलास्थाने तुष्टः खानो जयोन्मदः ।
 स्वसैन्यसंग्रहं कुर्वजिगीयुः शिविरं व्यधात् ॥ ४५९ ॥

विकरालान्भट्टान्धिक्षस्वा करालविषयावनौ ।
 मुसुयुर्निष्करालम्भान्वास्तव्यान्तस्य शख्षिणः ॥ ४६० ॥

अत्रान्तरे मार्गपतिर्गृहीत्वा बालभूपतिम् ।
 तज्जयाय बलोद्युक्तो निर्ययौ नगरान्तरात् ॥ ४६१ ॥

प्राक्सैदकदनाभ्यस्तन्यस्तवस्तुविलुण्ठनाः ।
 पुराद्रृहरमां भीताः पौरा प्रामेषु न्यक्षिपन् ॥ ४६२ ॥

निष्कृष्टवस्तुभावा सा मुपितेव वराङ्गना ।
 अभवद्राजरहिता नगरी न गरीयसी ॥ ४६३ ॥

वैदेशिकटकाटोपकोपोत्कररटद्वटः ।
 युतिकोड्डारभूवाढे पाटवाच्छिविरं व्यधात् ॥ ४६४ ॥

संस्थाप्य तत्र भूपालं त्रिधा कृत्वा स्ववाहिनीम् ।
 कल्याणपुरग्नं श्रुत्वा खानं योद्धुं विनिर्ययौ ॥ ४६५ ॥

द्रामग्रामान्तसीमान्ते समासबोधिकार्तवीः ।
 तस्यौ खानान्तिकं प्राप्य स खानमरुगान्तरे ॥ ४६६ ॥

कमराज्यस्फुरत्वाज्यचकवाटादितुःसहम् ।
 चैद्वर्यमटः पाश्चात्यां जग्राह गिरिपद्मतीम् ॥ ४६७ ॥

सपेरोजप्रतीहारगकराजसुतादयः ।
 चतुरङ्गोपमां लीलां क्षणं चकुः पुरो गताः ॥ ४६८ ॥

अथैकतः स्वकाशमीरवैदेशिकवलान्विताः ।
 मसूदनायकसुता योद्धुं व्यूहात्समाययुः ॥ ४६९ ॥

कलकासिस्फुरत्पक्षा नदन्तोन्तिकमागताः ।
 चेहः पङ्कुचा भट्टास्तत्र हंसा इव नभोन्तरे ॥ ४७० ॥
 यावत्प्रवृत्तो योद्धुं तांस्तावद्वीश्याम्रमागतान् ।
 अहादठकुरव्यूहो निरीहः समपद्यत ॥ ४७१ ॥
 चेलाहिकाभुजः केपि गर्जन्तो जलदा इव ।
 स्फुरच्छस्तडिज्जवालाः सोतफाला निर्युर्मुखे ॥ ४७२ ॥
 विषमा पङ्कसंकीर्णा जाड्यदुर्मार्गदूषिता ।
 तेषामापततां साध्या वासनेव निजाजिभूः ॥ ४७३ ॥
 वैदेशिकभट्टान्वद्वा नटत्वेटकपीटकान् ।
 चटका इव जग्मुस्ते विदूरं पाटवोज्जिताः ॥ ४७४ ॥
 न संस्तम्भयितुं सेनामशक्तां पलायिनीम् ।
 अहादठकुरोद्दीर्णा सेतुभङ्गां नदीमिव ॥ ४७५ ॥
 अहमहमिकायातजातधातव्रणादिताः ।
 प्राणत्वागेन ते केपि चक्रवैतननिष्कृतिम् ॥ ४७६ ॥
 स्वच्छोणितसिक्ताङ्गाः शालिक्षेत्रगताः शवाः ।
 यागोपहारपशुतां ययुः कार्यिकभूमिषु ॥ ४७७ ॥
 सेना खानस्य वात्येव सा नैर्व्रहुतदिग्गागता ।
 तत्त्वल्लोकक्षयं चक्रवेगभग्नभट्टद्वमा ॥ ४७८ ॥
 केपि काश्मीरिकास्तत्र वैदेशिकभट्टान्ले ।
 शब्दज्वालावलीदीसे जुहुबुः श्रीफलं वपुः ॥ ४७९ ॥
 किं नामोदीरणैस्तेषां दद्वा व्यूहं समागतम् ।
 तिर्यग्निभरिव पातुं स्वं भीत्या यैर्यैः पलायितम् ॥ ४८० ॥
 प्रमेयभाजो मुख्या ये हष्टा राजसभान्तरे ।
 अहष्टपूर्वं संत्रासं तेष्यशस्त्रिवदाययुः ॥ ४८१ ॥

वीरवृत्त्या त्यजन्नप्राणान्केवले शुद्ध्यतामगात् ।
 तस्य त्रिचतुरास्त्यक्तप्राणा अनुचरा रणे ।
 दिवं यियासोमोगार्थं वभूवुस्ते पुरःसराः ॥ ४८२ ॥

हतावशिष्टान्विद्राव्य ते खानस्य महाभद्राः ।
 निवृत्ता मार्गपत्यग्रे स्वीयभ्रान्त्या समाययुः ॥ ४८३ ॥

मसूदखानः केत्येवं वदन्तो विजयोदयाः ।
 वीरा हस्सनमीराद्य ज्ञाता मार्गपतेभैः ॥ ४८४ ॥

पञ्चशस्तस्य संवधिभृत्यास्ते नौरुजादयः ।
 सपौरभद्राश्चान्ये च हता मार्गपतेः पुरः ॥ ४८५ ॥

विमुखोभूत्क्यत्कालं यः स सांसुरव्यमाययौ ।
 वालभूभृत्प्रभावेण कश्मीरकटके विधिः ॥ ४८६ ॥

मार्गेशस्याथ वा स्तुत्यं धैर्यं तस्यात्र संयुगे ।
 संनदः सबलस्तस्यौ जयस्तम्भ इवाचलः ॥ ४८७ ॥

पदैकमात्रं पश्चाश्वेदगमिष्यच्च तत्स्थलात् ।
 काश्मीरकटकस्यास्य नावशिष्येत किञ्चन ॥ ४८८ ॥

भिन्नप्रकृतिसंधानकौशलं श्रीजहाङ्गिरे ।
 भिषजीव तदा हष्टं भैषज्यं सांनिपातके ॥ ४८९ ॥

प्रागलभ्यमप्रतिहतं प्रतिभानमोज-
 स्तत्तत्प्रयोगचतुरत्वमसंभ्रमश्च ।

एतानि यस्य समयेष्यतिसंकटे स्यु-
 स्तुष्टेव तं प्रति समेति रणे जयश्रीः ॥ ४९० ॥

खानोस्मल्करमासोन्न भिष्योद्घोष्यात्र संयुगे ।
 रणात्प्रचलितान्दूरं युक्त्या सर्वानुपानयत् ॥ ४९१ ॥

मार्गेशमधुसांनिष्ये तद्रणोपवनान्तरे ।
 ते वीरभ्रमराश्वेषुः स्फुरत्पक्षरवोदताः ॥ ४९२ ॥

अथ सानस्य शिविरे गक्काद्या जयदुर्मदाः ।
 नीतावशिष्ठां सामग्रीं हत्वा भूरीनलुण्ठयन् ॥ ४२३ ॥
 इवराहिममार्गेशः सभृत्यः समराग्रगः ।
 मसूदनायकमुखान्विमुखांस्तर्जनैव्यधात् ॥ ४२४ ॥
 अन्ये शृङ्गारसीहाद्या हष्टा तत्सैन्यमद्दृतम् ।
 भेडावनपथान्तूर्णे विद्रुताः स्वां भुवं ययुः ॥ ४२५ ॥
 सर्वे राजपुरीसैन्यं सदैन्यं वेधितं भैटः ।
 दत्त्वाभयं रक्षाज्ञो गक्को गणपतिर्यथा ॥ ४२६ ॥
 त्यक्ता संनाहसामग्रीं केष्येते विद्रुता द्रुतम् ।
 मुषिताः सखशैर्डोम्बैः पृष्ठभग्राः प्रशान्तयः ॥ ४२७ ॥
 वृक्षानपि वने जक्षुररयोनु लगन्त्यमी ।
 वैदेशिकैर्हृतं यत्तत्प्रामेषु जनपीडया ॥ ४२८ ॥
 काइमीरिकेभ्यो मुषिता निक्षेपमिव ते ददुः ।
 शीतज्वरादिताः केचित्केचिच्छान्ता बुभुक्षया ।
 वैदेशिकाश्च काइमीराः शतसंख्याः क्षयं ययुः ॥ ४२९ ॥
 संरूढं कमपि निपातयत्यकाण्डे
 पातार्हं नयति च कंचन प्ररुढिम् ।
 संकल्पाविषयविचित्रकाकताली-
 वार्येवस्तरुमिव पूरुषं विधाता ॥ ५०० ॥
 याहकसुवासनः स्वानस्तावशास्तस्य चेन्द्रटाः ।
 भवेयुः किं न जायेत किं तु धर्मानुगो जयः ॥ ५०१ ॥
 इत्थं फतहखानेस्मिन्प्रासे कइमीरमण्डलम् ।
 एकपछितमे वर्ये पुरुद्धच्छ्रावणान्तरे ॥ ५०२ ॥
 कटकद्वयसंयोगे कल्याणपुरसंनिधौ ।
 अत्रत्यानां च वाह्यानां तत्त्वाकक्षयोभवत् ॥ ५०३ ॥

मैत्रश्वेतनिसंयोगं मीलापं शनिजीवयोः ।
 भौमाद्वं तत्क्षये हेतुं देशे दैवविदो विदुः ॥ ५०४ ॥

श्रीजैननृपते राज्ये पड्ददर्शनरत्नाः प्रजाः ।
 हष्टाः स्वधर्मनिरता निरातङ्गा निरीतयः ॥ ५०५ ॥

तस्मिन्स्वर्गे गते राजि नष्टाचारेत्र मण्डले ।
 प्रजापचारालुकानां क्षयोभूदिति मे मतम् ॥ ५०६ ॥

तथा हि वणिजः केचित्स्वाचारं हिन्दुकोचितम् ।
 त्यक्ता पुरान्तरे चकुर्हत्वा गोमांसभक्षणम् ॥ ५०७ ॥

येनैव पितरो याता येन याताः पितामहाः ।
 तदर्शनेत्र तत्पुत्राखपन्ते मौखुलप्रियाः ॥ ५०८ ॥

प्रत्यद्वं तिथिकार्याणि पुराणोक्तानि कानिचित् ।
 विस्मृतानि दुराचारात्कर्थं न स्युर्दुरापदः ॥ ५०९ ॥

मण्डलेस्मिन्दुराचारचातुर्वर्णविराजिते ।
 प्रसङ्गपतिताचारविपर्यासादितोरितम् ॥ ५१० ॥

राजाकान्तः परैर्मध्या वार्तयेति विसूचितः ।
 मार्गेशस्ताजभद्रादीन्धृत्वा स्वशिविरं ययौ ॥ ५११ ॥

पश्चाच्चेदलगिष्यत्स नष्टांस्तान्वलवर्जितान् ।
 न किञ्चिद्वशिष्येत खानस्य चलतः पथि ॥ ५१२ ॥

मार्गानभिज्ञो मार्गेशः सर्वेषुभयवेतनाः ।
 दायाददुःस्थितिं लोके काङ्क्षन्तः स्वार्थलिप्सया ॥ ५१३ ॥

प्रैरयंस्तद्रणादन्तुं मार्गेशं चाप्यदीदरन् ।
 सनृपं सैन्यमुत्थाप्य ततो जिष्णुर्जहाहिरः ।

जमालामहगास्थानं ययौ स विजयोर्जितः ॥ ५१४ ॥

किमेते भिलिताः खानभिति तेन विसर्जिताः ।
 ददाह ताजमद्दः स ग्रामान्माङ्गल्यनादगान् ॥ ५१५ ॥

तत्तदधगृहोज्ज्वालधूमजालाकुलं नभः ।
 घनकालोद्भवादीसतडिदभ्रोपमां दधौ ॥ ५१६ ॥
 कृतं यद्वाह्यदेशेषु काश्मीरैर्दिग्जयक्षणे ।
 दाहलुण्ठ्यादिकं तद्वृष्टमवैव मण्डले ॥ ५१७ ॥
 अकिञ्चनाऽज्जनान्नग्रान्विहस्त्वै समुपागतान् ।
 अद्यैव जातान्नद्वा तान्न कोप्याच्छादनं ददौ ॥ ५१८ ॥
 तत्रत्यास्तद्वृतं कुव्यं रुप्यं धेनुः पश्ननपि ।
 दद्वोच्छासाकुलाश्चकुराक्न्दमुखरा दिशः ॥ ५१९ ॥
 सर्वस्वहरणं यद्वक्तुतमस्मास्वहेतुकम् ।
 युष्मास्वपि तथा भूयादचिरेण विरोधिभिः ॥ ५२० ॥
 तत्पापफलमेतेषु त्रिषु तन्मरणक्षणम् ।
 फताहशाहराज्यासौ दृष्टं लोकैर्विगाहेतम् ॥ ५२१ ॥
 उत्पिङ्गोत्पादनादेशे शृणवन्नित्यादि दूषणम् ।
 प्रजापापादसंधित्सुर्मांगेशः स न्यवर्तत ॥ ५२२ ॥
 स नृपो नगरं प्राप्तो विधाय विजयोत्सवम् ।
 उच्चावचान्खानपक्षगतान्सर्वानदण्डयत् ॥ ५२३ ॥
 एकं खानाग्रं ज्ञात्वा शिष्टं तस्य कुदुम्बकम् ।
 अवाधत न को देहे दुष्टरोग इवोल्बणः ॥ ५२४ ॥
 कदाचित्सुप्रीतो जनयति सुखं सार्वजनिकं
 कदाचिद्वक्तेच्छः सुजाति जनतामीतिचकिताम् ।
 फलं नीचं चोचं भविषु परिवृत्त्या विद्धतो
 ग्रहस्येवाकाशे गतिरिह विचित्रा वत विधेः ॥ ५२५ ॥
 कंचित्कालं दरव्रस्तः खानखाणविवर्जितः ।
 यायावकिंचित्करतामवग्रह इवाम्बुदः ॥ ५२६ ॥

अत्रान्तरे स्थितः खानः सभैरवगलान्तरे ।
 अचिन्तयत्पुनर्देशप्रवेशं नायकोर्जितः ॥ ५२७ ॥

मासद्वयमतिकम्य कश्मीराभिमुखस्ततः ।
 आययौ स पुनः खानः सत्राण उद्धृतैर्भैः ॥ ५२८ ॥

तस्मिन्द्वूरपुरं प्राप्ते स नृपोथ जहाङ्गिरः ।
 निर्ययौ नगरान्तर्णं संपूर्णः सैन्यसंपदा ॥ ५२९ ॥

प्राग्वत्स गुप्तिकास्थाने निषणः शिविरान्तरात् ।
 गङ्गराजसुतं रात्रौ सोशृणोद्धिद्रुतं द्रुतम् ॥ ५३० ॥

आरोहणक्षणे तस्य तुरङ्गखासमग्रहीत् ।
 क्षणं स शकुनज्ञोपि नातिष्ठानिष्ठुरः कुधा ॥ ५३१ ॥

गृहीतभूरिवित्तोपि यत्रैष द्रोहितामगात् ।
 कोन्यस्तिष्ठुति तत्रेति त्रस्तः प्रत्यागतोभवत् ॥ ५३२ ॥

सुलझे निर्गतो भूयो मार्गेशः शिविरान्तरात् ।
 उपायांश्चिन्तयांचके खानस्य बलमेदनम् ॥ ५३३ ॥

अत्रान्तरे शूरपुराज्ञीरकाद्या महाभट्टाः ।
 प्रविद्य नगरे रात्रौ बन्धनस्थानमोचयन् ॥ ५३४ ॥

ते सर्वे बन्धनान्मृत्युद्वारादिव विनिर्गताः ।
 सैफडामरमुख्यास्ते संप्रापुर्विजयेश्वरम् ॥ ५३५ ॥

स सैफडामरः पूर्वं बन्धने स्वप्नमैक्षत ।
 केनाप्यन्यपदद्वन्द्वं छिन्नं शखेण तञ्जिति ॥ ५३६ ॥

वीरस्य बन्धनं ह्यस्य स्फूर्जत्पक्षस्य रक्षणम् ।
 सोभ्मणः पतितं मेने वहेर्वखावगृहनम् ॥ ५३७ ॥

तथापि रक्षणं वहेरिव वखावगृहनम् ।
 जयापीढपुराहुर्गाह्वन्धनं नगरे कथम् ॥ ५३८ ॥

इत्यपायोप्युपायस्य जातो मार्गपतेर्यतः ।
 इच्छाहिमः स मार्गेशस्तावत्पञ्चाद्विनिर्गतः ।
 शंशनायकमुख्यानां बहूनां कदनं व्यधात् ॥ ५३९ ॥
 ठकुराद्वादजीरकप्रतीहारान्वयाद्यः ।
 इत्थं तत्साहसं चकुर्लिंगितकोशावष्टयः ॥ ५४० ॥
 विपदि समनुभूय कोपि कष्टं
 भवति पदं नृपसंपदां नितान्तम् ।
 कनकमनलपातधातमास्वा
 शिरसि विभाति नृपस्य मौलिरूपम् ॥ ५४१ ॥
 कारापञ्चरनिर्मुकः पक्षीवाक्षतपक्षतिः ।
 पुनर्जातमिवात्मानममन्यत स डामरः ॥ ५४२ ॥
 पूर्वं जयपुरे दुर्गे योमूढदः सहोदरः ।
 काराप्राकारमुलुक्ष्य रज्जुनैकोपि निर्गतः ॥ ५४३ ॥
 रुद्धः सुप्तः पुनर्वद्धो नगरे वन्धनालये ।
 निश्चिनितं वधस्तत्र द्विईर्द्वित्रदिनान्तरे ॥ ५४४ ॥
 एवं कष्टाच्चतो मुकः प्राप्तः खानान्तिकं क्रमात् ।
 प्रथानपुरुषाख्यातिं प्रापत्प्रकृतिमध्यगः ।
 स सैकडामरस्तत्र यथासंख्यमतस्थितः ॥ ५४५ ॥
 रामो रावणवच्चितो यदि गृहान्नैवागमिष्यद्वनं
 सुग्रीवः स च वालिना कृतपदो नैवाघटिष्यदुपा ।
 लङ्कां प्राप्य रिपूच्छिहत्य समरे जेताभविष्यत्कर्य
 संयोगं सुखदुःखयोः प्रतनुते धातैव भूत्यै द्वयोः ॥ ५४६ ॥
 राज्यार्थी विच्छयुतो देशात्वानो वीरामिलम्पटः ।
 डामरा मार्गपकुद्धः सर्वनाशात्पदच्युतः ॥ ५४७ ॥

एवमन्योन्यसापेक्षं नाभविष्यत्स्वयं यदि ।

प्रविश्य देशे राज्यात्मिः कथमस्य भविष्यति ॥ ५४८ ॥

राजा विभाति बहुवीरसमाश्रयेण

वीरा भजन्ति च तदाश्रयणेन शोभाम् ।

अन्योन्यसंगतिरभङ्गुरभङ्गिरेणां

वालाङ्गनाकनकभूषणवद्विभाति ॥ ५४९ ॥

तेन प्राप्तेन सा खानसमा तत्र व्यराजत ।

मुकालतेवाङ्गनाङ्गे नायकेन शुभात्मना ॥ ५५० ॥

अत्रान्तरे मार्गपतिश्चकितस्तत्समागमात् ।

संधित्सुः शेखवाहावसुखात्वानं व्यसर्जयत् ॥ ५५१ ॥

एधराजानको रिंडामरः केशवो दुधः ।

राजाग्रमेत्य संध्यर्थं निन्ये राजपुरीपतिम् ॥ ५५२ ॥

तावद्रदायरात्रुत्रमुखादाश्वास्य मार्गपः ।

शृङ्गारसीहं तं भेदमनयद्विणार्पणैः ॥ ५५३ ॥

नीत्वा मार्गपतेः पुच्रं संधित्सुः स बलद्वये ।

न्यवारयद्रणक्षोभं यावद्राजपुरीपतिः ॥ ५५४ ॥

तावन्मार्गेशपुत्रं तं रोद्धुमन्यैर्विनिश्चितम् ।

नामन्यत स यज्ञेन साशङ्का मन्त्रिणोभवन् ॥ ५५५ ॥

यावत्प्रजासु सनृपासु विधिर्विशद्दो

दायाददुःस्थितिरुपायशतैर्न याति ।

देहे दुराधिनिहते भिषजां प्रयुक्त्या

रोगाः कथं प्रविगलन्ति कृताधिकाराः ॥ ५५६ ॥

खानान्तरङ्गैराक्षिसे भिष्णे राजपुरीपतौ ।

अकस्मादुद्भूत्क्षोभः सर्वसैन्यभयावहः ॥ ५५७ ॥

गक्षेष्टज्ञारसीहायाखस्ता राजपुर्णि यगुः ।
 खानोपि सबलो भीतो ययौ प्रावद्यथागतम् ॥ ५५८ ॥
 केचिज्जीराकमीराद्याः प्रापुर्मार्गेशसंनिधौ ।
 जहुलठकुरप्रेमणा कृतमाध्यस्थ्यसंविदः ॥ ५५९ ॥
 एवं ज्ञोभेण सा सेना खानस्याङ्गतरक्षिता ।
 ययौ सहस्रधा दीर्णा सेतुभङ्गादिवापगा ॥ ५६० ॥
 अथ मार्गपतिः श्रुत्वा तद्वृत्तान्तमनुद्रुतः ।
 युयुत्सया ससैन्यः स प्रापच्छूरपुरान्तरम् ॥ ५६१ ॥
 तत्र दूतमुखाच्छ्रुत्वा क्रमराज्यमुपद्रवम् ।
 शाहिभङ्गवलप्राप्त्या चिन्ता द्वैगुण्यमादये ॥ ५६२ ॥
 निवृत्य स ततो राज्ञः प्राप्तः सुध्यपुरान्तरम् ।
 ववन्ध नौरजो खानं युक्त्या यत्साधु तद्यथात् ॥ ५६३ ॥
 स हि तदिवसे प्राप्त्येन्मुण्डशीनगरं विदैः ।
 किं तु तत्काङ्क्षितं कूरं न सिद्धं पौरपुण्यतः ॥ ५६४ ॥
 सोपेश्य मार्गपं तत्र ढौकितं क्रमराज्यतः ।
 पदार्थराशौ दत्त्वार्ग्नि तद्रुपा भस्मसाद्यथात् ॥ ५६५ ॥
 अन्यायतः प्रतिदिनं समुपार्ज्य वित्तं
 यदानभोगरहितं निहितं गुहान्तः ।
 तत्संप्रयाति कृपणेषु कृतानुतापं
 भूपालसादनलसादरिदस्युसाच्च ॥ ५६६ ॥
 ततस्तत्सहितः प्राप्तो नगरं स जहाङ्गिरः ।
 जयेन तावन्मात्रेण नगरे स व्यजृम्भत ॥ ५६७ ॥
 सैदान्निष्काशितान्देशात्स्वपुत्रवधकानपि ।
 लेखैरानाययामास सोपयोग्यतया स तान् ॥ ५६८ ॥

तदन्तरे जम्भवादे वसन्धानो बलोर्जितः ।
 मृगानिव हरिस्तत्र विदधे तुर्दशान्धशान् ॥ ५६९ ॥

सप्तविंशतिसंख्यान्स कश्मीरविषयान्यथा ।
 तावतीः सिन्धुरीस्तत्र व्यधादुःस्थः पराक्रमैः ॥ ५७० ॥

सार्वं मल्हानहंसैस्तत्कटकः सुभटोत्कटः ।
 मद्रमण्डलमुलुण्ड्य तुरुष्कांश्चकितान्व्यधात् ॥ ५७१ ॥

स मद्रमण्डलं जित्वा दत्त्वा राजपुरीपतेः ।
 जिष्णुश्चैत्रे पुनः प्राप तद्युतो नायकालयम् ॥ ५७२ ॥

गृहं दैवतवत्यात्मं खानं तं मानयन्मुण्डः ।
 मसूदनायकोमुभिन्नाभवद्वक्षिष्णिडतः ॥ ५७३ ॥

सागरस्त्वज्ञति चेन्निजां स्थिरं
 पश्चिमोदयमुपैति चेद्रविः ।

क्षत्रियः शरणमागतेर्थनि
 प्रायशश्चलति न स्वर्धर्मतः ॥ ५७४ ॥

स सैन्यसंग्रहं कृत्वा छयिष्ठुकटकान्वितः ।
 तस्थौ खानो गिरिश्टङ्गे वैरिभङ्गविधित्सया ॥ ५७५ ॥

रोगैरिव भट्टैर्घ्यस्तसमस्तगृहवस्तुभिः ।
 वास्तव्यानां स्थितिर्दुःस्था गेहे देहे यथाभवत् ॥ ५७६ ॥

अत्रान्तरे वन्धनान्तर्गतं पृष्ठुकवाटितम् ।
 भीतो व्यापादयामास जीराकं नगरेऽवपः ॥ ५७७ ॥

तच्छत्वा राजलोकश्च सर्वं एव विरागभाक् ।
 आश्वासश्चातक्त्वेन दुरुक्तिमुखरोभवत् ॥ ५७८ ॥

ज्येष्ठे मासि श्रुतानिष्ठो मार्गेशः कष्टनिष्ठितः ।
 अतिष्ठत्स नृपो मल्हशिलाष्टेतिनिष्ठुरः ॥ ५७९ ॥

द्रङ्गमार्गनिरोधेन सर्वोन्मयवेतनः ।
 जनो बलद्वयं गन्तुं निराशः समपद्यत ॥ ५८० ॥
 विशां निर्लबणं भोज्यमश्चतामत्र मण्डले ।
 मार्गेशव्यञ्जनं नाम शुतं हास्यावहं न कैः ॥ ५८१ ॥
 सार्थे पले सैन्यवस्य क्रयोभूम्भगरान्तरे ।
 दीनारपञ्चविंशत्या दुरापं नागरैरपि ॥ ५८२ ॥
 द्वापष्ठितमवर्येष्यि कदमीरागमनोत्सुकम् ।
 खानं श्रुत्वा मार्गेष्यतिर्नीतिकौटिल्यमाद्ये ॥ ५८३ ॥
 दौहित्रं हाजिखानस्य खानमिस्कन्दराभिधम् ।
 कम्पनाधिष्ठितं कृत्वा स्थामार्थं स व्यसर्जयत् ॥ ५८४ ॥
 मसूदनायकीयं च राष्ट्रं दत्त्वा स्वगुप्तये ।
 यः शराजानकं चापि ससैन्यं प्रत्यमुच्यत ॥ ५८५ ॥
 समं देशसुखेनाथ प्रालेये तनुतां गते ।
 स्वसैन्यसहितः खानो राजपुर्याः समाययौ ॥ ५८६ ॥
 प्राप्तं खानं समाकर्ण्य तं भैरवगलान्तरे ।
 मार्गं शुरपुरे रोद्धुं मार्गेशः सनृपो ययौ ॥ ५८७ ॥
 प्रवेशरोधः खानस्य तदूर्ध्वंगलवर्त्तिः ।
 राहुदेहेसृतस्येव देशेभूचकभीतिः ॥ ५८८ ॥
 पशुपादिष्टमार्गेण पुरुद्वच्छावणान्तरे ।
 ततोगाद्विरिसुखद्वयं खानः खाचगलन्तरात् ॥ ५८९ ॥
 ताजभद्रादिसैन्योद्यो गुसिकोड्हारभूतले ।
 श्रुत्वं वायुरिवागत्य चक्रे खानवलार्णवम् ॥ ५९० ॥
 घनिदुन्दुभिनादेन तर्जयन्परितो जनान् ।
 खानः सकटको भीत्या नगरं व्याकुलं कृतम् ॥ ५९१ ॥

उद्दीयेवागतं श्रुत्वा साश्रयो मार्गपस्ततः ।
ससैन्यः सनृपस्तूर्णं तथु द्राय समाययौ ॥ ५९२ ॥

उद्गामरो डामरः स शौर्यश्रीगुरुडामरः ।
रणे डामरयोगेन्तर्बभावुच्छुभ्मरुद्रवत् ॥ ५९३ ॥

केचित्सैदभटास्तत्र युध्यन्तः सुभद्रैः सह ।
अनिवर्तितया याता दिव्यस्त्रिसुखभागिताम् ॥ ५९४ ॥

श्वभ्रपातरणावातक्षतानां तत्समागमे ।
शवानां राशयस्तत्र पतिताः समरान्तरे ॥ ५९५ ॥

न सैदयुद्धे नो खानागमप्रथमसंगरे ।
भटक्षयोभवद्यादगुसिकोद्वारसंगरे ॥ ५९६ ॥

प्रमेयभाजोप्यासन्ये रणे मुख्या निजोचितम् ।
शौर्यं नादर्शयन्केचित्साक्षिभूता इव स्थिताः ॥ ५९७ ॥

पातनेनेव वृक्षस्य पक्षिशावा इव च्युताः ।
गता हताः क्षताश्चासन्यत्र तत्र शवव्रजाः ॥ ५९८ ॥

पूर्वोपकारी यो यस्य ग्रामे वा नगरेभवत् ।
स तस्य वाधं कुतवान्दुर्बलस्य वली तदा ॥ ५९९ ॥

मसूदनायकस्तत्र सायकायुधवर्षणे ।
रुद्धाश्वो विजहौ प्राणान्भावि केन विलहृयते ॥ ६०० ॥

कुतवान्यान्युद्धगान्यत्र मार्गेशोगात्स्वरक्षया ।
श्रीसैफडामरो वीरयुतस्तत्रैव सोभवत् ॥ ६०१ ॥

यो गवेष्यः स चावास इति तुष्टो भटावृतः ।
प्रथमं प्राहरत्तस्य मूर्धिं श्रीसैफडामरः ॥ ६०२ ॥

अलंशिरोहैदरश्च स च कूरा इव ग्रहाः ।
मुखे भुजे कपाले च इन्तस्तं विवशं व्यधुः ॥ ६०३ ॥

अथ मार्गपते: स्वर्णमयीमङ्गलमालिकाम् ।
 सच्चामरां डामरेशो जयश्चियमिवासदत् ॥ ६०३ ॥
 उपेक्षितं तं तत्रस्थैर्निजैराश्वस्तमानसम् ।
 रक्ष केवलं प्रीतो जात्यश्वः समराचलन् ॥ ६०५ ॥
 विहितारिच्चप्रसराः सचिवाः सममेकपार्श्वगताः ।
 यत्र सुशस्त्रप्रचिता मज्जति नौकेव राजश्रीः ॥ ६०६ ॥
 वैदेशिकभट्टद्वार्हे विहिते समरागमे ।
 तावत्ते कत्थवाढाद्या निन्युः खानं यथागतम् ॥ ६०७ ॥
 खानो राजभट्टवैर्वद्धो रणे मिथ्येति वार्तया ।
 स सैफडामरो युद्धात्मस्तधैर्यो न्यवर्तत ॥ ६०८ ॥
 तत्तद्वाराश्वसामग्रीं गृहम्भूरपुराध्वना ।
 समरोद्भामरः सैफडामरः खानमासदत् ॥ ६०९ ॥
 इत्यं तृतीयवारं स प्रविष्टो मण्डलान्तरात् ।
 वधं कृत्वा विनिर्गत्य खानः पर्णोत्समागतः ॥ ६१० ॥
 अधर्मवहलः कालः सर्वे द्रोहपरायणाः ।
 राजा शिशुतरश्चायं स्वतन्त्रं मन्त्रमण्डलम् ॥ ६११ ॥
 अविधेया निजाद्वामी खानपक्षप्रतीक्षिणः ।
 पौरा निरनुरागाश्च निष्कोशां नृपमन्दिरम् ॥ ६१२ ॥
 सत्ता नाम न वृद्धस्य सर्वसामर्थ्यवर्जिता ।
 इति संचिन्तयञ्चाद्यात्तजातव्ययाकुलः ।
 मासौ द्वौ गमयामास मार्गेशोपि स्ववेशमनि ॥ ६१३ ॥
 हष्टा महार्घमणिमौकिकविदुमौघा-
 ब्रह्माकरं अयतु सोपि सुलाभलोभात् ।
 यस्तान्महाभयकरान्मकरांस्तदीया-
 न्वीर्येण वारयितुमुज्जितभीः समर्थः ॥ ६१४ ॥

अन्नान्तरे पुनः खानश्चटिकासारपर्वतात् ।
 इतो यातैर्भेदैः सार्थं लब्धत्राणः समाययौ ॥ ६१५ ॥

तस्मिन्नभ्यन्तरे प्राप्ते मुदितैरिव पर्वतैः ।
 तदहः पतितं दध्रे तुशारं सुसिताम्बरम् ॥ ६१६ ॥

ग्रामान्प्रज्वलितान्वद्या तद्वार्ताचकितस्ततः ।
 मार्गेशो वाङ्गिलं त्यक्ता सबलो योद्धुमभ्यगात् ॥ ६१७ ॥

तावन्मितपरीवारो वहुरूपान्तराद्रतः ।
 प्राप दामोदरोद्वारभूमि डामरसंयुतः ॥ ६१८ ॥

स नुपो मार्गपः पश्चात्तनवायुरिवोर्जितः ।
 सैन्यं न्यवेशयत्तत्र सातदैवतसंनिधौ ॥ ६१९ ॥

सव्यूहो जातयुद्धेहो निशान्ते सैफडामरः ।
 वभञ्ज मार्गपानीकं दामोदर इवोत्थितः ॥ ६२० ॥

चित्रं हैदरशाहस्य यज्ञ सिद्धं चिधागमैः ।
 अहो हीनवलस्यापि सिद्धमस्य विधेर्वशात् ॥ ६२१ ॥

किमन्यदल्पसैन्योपि खानः कश्मीरकुञ्जरान् ।
 हतविद्रुतविध्वस्तयूथान्सह इव व्यधात् ॥ ६२२ ॥

प्राग्वत्सोनिष्ठमाशङ्क्तं मार्गपः सैफडामरात् ।
 अन्येषां वीक्ष्य ताटस्थयं प्रपेदे नगरान्तरम् ॥ ६२३ ॥

छिन्नेषु सेतुबन्धेषु प्राक्सैदद्वैधवत्तदा ।
 पारावारगताः पौरा द्वैराज्याकुलतां दधुः ॥ ६२४ ॥

पेरोजप्रतिहाराचाः प्राप्ता मडवराज्यतः ।
 नृपपक्षं परित्यज्य खानपक्षं समाश्रयन् ॥ ६२५ ॥

स्वभेदजर्जरं ज्ञात्वा सैन्यं द्वित्रा निशोनयन् ।
 सैदवत्स्कन्दभवने किंकर्तव्यतयाकुलः ॥ ६२६ ॥

एकदा सर्वसैन्येशं कृत्वा मीयामहम्मदः ।
 नसराजानकयुतो द्रोहं स्वामिनि तद्यथात् ॥ ६२७ ॥
 यथा चित्तं तथा कायो यस्य स्यात्साहस्रक्षमः ।
 तस्यात्मनिरपेक्षस्य कर्तव्यं किं न सिध्यति ॥ ६२८ ॥
 भोगिनेयं नृपपदेष्युपेक्ष्य स्वार्थलुभ्यधीः ।
 द्रोग्धाभूद्यत्स तेनाभूत्सर्वनाशास्य कारणम् ॥ ६२९ ॥
 नष्टसैन्यः सदैन्योथ मार्गेशः शरणं भयात् ।
 ज्येष्ठालठकुरं प्रायात्पूर्वाश्रमस्थितं हितम् ॥ ६३० ॥
 यथैव स विरुद्धानामकरोच्छसनादिकम् ।
 तादृशीं स दशां प्रापद्विकचला राजसंपदः ॥ ६३१ ॥
 सप्तग्रहानुगुणधारितसप्तवार-
 वर्णाशुक्रोपचितवेशविशेषभूयः ।
 बहामभूप इव योभवदष्टभोगः
 प्राप्तो दशामितरवत्स विगस्तु लक्ष्मीम् ॥ ६३२ ॥
 क नृपः क मदीयं तत्सर्वस्वं क परिच्छदः ।
 नास्मरत्तद्विने किञ्चित्प्राप्तो मुनिगुहान्तरम् ॥ ६३३ ॥
 राजदारापहारोत्थपापभारादिवार्दितः ।
 तद्वाता नाशकद्वन्तुं नावं खीसहितोविशत् ॥ ६३४ ॥
 अन्ये सैन्याः सदैन्या गिरिविलविगलद्वासरा घूसराभाः
 संतिष्ठिष्ठिरिष्ठिद्रूपतवनविलसद्विष्ठिनिर्ष्ठचित्ताः ।
 द्विष्ठेतुष्ठेगर्गरिष्ठः परिहृतवसनाः पृष्ठलग्नैर्निर्कृष्टाः
 कारागारान्तराले पशव इव वलात्ते निरुद्धा विरुद्धाः ॥ ६३५ ॥
 गर्जन्तो मुमुक्षुः परे जनपदानुष्ठाः खशा दस्यव-
 स्तद्वीत्या परिद्वृत्य सर्वमचलश्चग्ना नरा वा खियः ।

मार्गेष्वप्यवला हता वहुवलैः पूर्वापकारस्मृतेः

सोभूद्राज्यविपर्योतिभयदः कल्पान्तकालोपमः ॥ ६३६ ॥
सर्वस्वोल्लुण्ठने तस्मिन्धनिनां दुःसहे पुरे ।

आसन्दरिद्रा अत्याढ्या आढ्या दारिद्र्यमागिनः ॥ ६३७ ॥

ये स्युद्रुमाः सदलपुष्पफलाभिरामा

नद्यस्तरङ्गतरलाः सरवाः पिकाद्याः ।

ते शीर्णशुष्कजलमूकमुखा हिमतौ

किं तत्र यद्गवति कालविपर्ययेण ॥ ६३८ ॥

ते राजवल्लभा रम्यास्ताः ख्यियस्ते च सेवकाः ।

कथावशेषतां यातास्तस्मिन्नष्टदले नुपे ॥ ६३९ ॥

इत्थं वर्षद्वयं सप्त मासान्मूल्या नुपासने ।

नुपो द्वापष्टिवर्षे स हाश्विने भ्रंशमात्रवान् ॥ ६४० ॥

राजा महादशाहः स विशप्रस्थान्तरात्ततः ।

आनीय फिर्यपालेन शत्रुपक्षे समर्पितः ॥ ६४१ ॥

राजधान्यहने राजवासे तं गनुजैः सह ।

विधाय वृत्ति संपूर्णा ररम्भुर्दामराधिपाः ॥ ६४२ ॥

राज्यप्राप्त्या सुखं तावक्तस्य नासीत्सुदुःस्थितेः ।

यावक्तर्द्धशतस्तस्य नृपमन्त्रिप्रसादतः ॥ ६४३ ॥

सैदद्वैषवधे लुण्ठः पुरेभूतिगुणा ततः ।

खशैः कृता दाहवर्जं तस्मिन्ब्राजविपर्यये ॥ ६४४ ॥

प्रधानवणिजः केचित्कोटिसंचयवञ्चिताः ।

तृणमात्रावृत्तैरङ्गस्तस्युस्ते रक्षितासवः ॥ ६४५ ॥

दिनत्रयं ददामो वो मोषणं यदि जायते ।

इति वैदेशिकोत्कोचसापेक्षा मन्त्रिणोभवन् ॥ ६४६ ॥

काश्मीरिका यथा लुण्ठि वहिर्योत्रागता व्यधुः ।
 तथा वैदेशिकाश्वकुः काले किं किं न हृयते ॥ ६४७ ॥
 प्रतिपदभ्रमणैः सपरिश्रमा
 मधुकरी तनुते मधुगोकुलम् ।
 निहितधूमतया विनिवार्यं तां
 तमुपलभ्य परः सुखमश्चुते ॥ ६४८ ॥
 कष्टैः पण्मासपर्यन्तं महद्विः संचितं गृहे ।
 अयज्ञमपरेभुक्तं संवं तत्खानसंश्रितैः ॥ ६४९ ॥
 रक्काकतृणपूगान्तः क्षिसं कैरपि यद्दनम् ।
 न नीतमशुचिस्थानसूतिकास्तरणभ्रमात् ॥ ६५० ॥
 सद्युम्ननिम्नकुम्भाम्भः पक्षिपुष्करिणीकृतैः ।
 रक्षितं कैरपि द्रव्यं नरिं ताडितदर्शनात् ॥ ६५१ ॥
 सत्यं ब्रवीमि धनिकाः शृणुतास्मदुकं
 यत्संचितं वसु गृहे परवञ्चनाद्यैः ।
 तद्वोगदानसफलं कुरुताविलम्बं
 नो चेद्यथा स्मरत राज्यविपर्ययेस्मन् ॥ ६५२ ॥
 भग्नभाण्डकरण्डालीः प्रसार्य परितो गृहे ।
 मुपिताः स्म इति व्याजात्खशाः कैरपि वञ्चिताः ॥ ६५३ ॥
 जलान्तरशब्दागाराभ्यन्यानापूर्यं वस्तुभिः ।
 रश्वुर्नांगराः कैपि शून्यीकृतगृहा धनम् ॥ ६५४ ॥
 तैर्निवर्तितगर्तान्तः क्षिसैः पौरघनैर्घनैः ।
 तस्मिन्काले प्रतिपदं सत्यार्थं भूद्वसुंधरा ॥ ६५५ ॥
 मार्गरोधोद्यतैः सर्वैः क्षेपणीयाद्मवर्धिभिः ।
 राजानवादकीयस्तैस्तत्कालं साहसं कृतम् ॥ ६५६ ॥

कर्मस्थाननिधानसर्पसद्वशाप्रोत्सारणाडिष्टमो
 द्विष्टप्राक्तनसेवकाम्बुजवटाहे उन्तकालोदयः ।
 भूपश्मामधुगोलकस्थसरधासंघातधूमोद्रमः
 सोभूद्राज्यविपर्ययो नवसमोद्यानद्रुमालीमधुः ॥ ६५७ ॥
 किं स्वाचारविपर्ययात्किमु धनस्यान्यायतोपार्जना-
 त्किं वा द्रोहितया सतां किमथ वा सद्वर्णसांकर्यतः ।
 निःसामर्थ्यतया यथा शिशुविभोद्वेषेण वा मन्त्रिणां
 राज्ये सुस्सलभूपतेरिव वभूवायं प्रजोपद्रवः ॥ ६५८ ॥
 येनादौ सैदैवैरे रणरसिकतया मोचिता वन्धनस्थाः
 सिद्धादेशाधिकारो व्यथित जितरिपुः स्फूर्जितं च प्रयातः ।
 प्राज्यं राज्यं व्यधाद्यः फतिहनरपतेनार्शायित्वारिचक्रं
 जीयाच्छ्रीडामरेन्द्रो वरसचिवपतिः सैफमल्लेक एकः ॥ ६५९ ॥
 इति श्रीजैनराजतरङ्गिण्यां पण्डितश्रीविरविरचितायां
 फतिहशाहराज्यप्राप्तिर्नाम चतुर्थस्तरङ्गः
 समाप्तेयं श्रीवरराजतरङ्गिणी ॥

अथ

प्राज्यभट्टकृता

चतुर्थी राजतरङ्गिणी ।

नमश्चराचराकारधारिणे चन्द्रमौलये ।
शिवाय स्वच्छस्वच्छन्दपरमात्मस्वरूपिणे ॥ १ ॥

विलोक्य मिथ्रं शिवयोः स्वरूपं
सर्पाधिराजो मिलितोतिभक्त्या ।

गौर्या भुजावर्तनकङ्कणेन
यत्रावताङ्गो गिरिजाशिवार्धः ॥ २ ॥

विरतं मोहान्धतमो यदनुग्रहरोचिषा शुकस्यापि ।
वन्दे तं गुरुतरणं बुद्धचाश्रयहृत्सरोजदीसिकरम् ॥ ३ ॥

वन्द्यं तर्कवितर्ककौशलमतेवर्क्यं प्रमाणान्वितं
यत्कान्त्या नृपकीर्तिवस्तुरचना देदीप्यते सर्वतः ।

श्लोकैः सत्पदशोभनैरविरलानुप्रासयुक्तैः शुभे-
र्नानार्थानुगतैर्मतैः सुकविनां लालित्यभावान्वितैः ॥ ४ ॥

श्रीकहणद्विजप्रोक्तश्रीमद्राजतरङ्गिणीम् ।
आलोक्योद्यमिताभ्यां स्वं वपुः कर्तुमखण्डितम् ॥ ५ ॥

श्रीजोनराजविवृधश्रीवराभ्यां मनोरमम् ।
 कृतं द्वाषष्ठिवर्षान्तं ग्रन्थं राजावलिद्यम् ॥ ६ ॥
 गङ्गाभगवतीतीर्थस्नाने धन्यः सुभूषितः ।
 कविः श्रीप्राज्यभृकुत्यः समग्रगुणभूषितः ॥ ७ ॥
 राजावलिपताकां स्वां राज्ये फतिहभूपतेः ।
 एकोननवर्ति यावद्वयकीचके ततः परम् ॥ ८ ॥
 अथ देशादिदोषेण दुष्टलुभ्यकमीतितः ।
 नाग्रहीद्राजवृत्तान्तशैवालं मानसे कविः ॥ ९ ॥
 तदाप्रभृति तद्वृत्तवर्णनं क्रियते मया ।
 बुद्ध्याश्रयात्मजेनात्र शुकाख्येनात्मचापलात् ॥ १० ॥
 पूर्वेणां राजसंमान्यं निशम्य पृथुसंपदाम् ।
 तद्वारशान्तये वाहं न कुर्वे कविवाञ्छया ॥ ११ ॥
 क पूर्वकविवक्तुत्वं केदं मन्दधियो मम ।
 वर्णमात्रेण रीत्यंशः स्वर्णखण्डायते कथम् ॥ १२ ॥
 राजोदन्तमरुं सन्तः श्रुत्वा योजनपूर्वकम् ।
 अनुगृह्णन्तु मद्राक्ष्यसुधावृथिनिवर्हणैः ॥ १३ ॥
 कक्ष्मीरेषु महाराजजैनशाहकुलाङ्कुरः ।
 फताहशाहभूपालः प्रशासनभवन्महीम् ॥ १४ ॥
 तस्मिन्शासति तत्क्षोणीं प्रजाः सर्वसुखावहाः ।
 आसन्स्वधर्मनिरता दयादाक्षिण्यभूषिताः ॥ १५ ॥
 खीद्यूतमद्यव्यसनेष्वसक्तः सचिवाग्रणीः ।
 भूसराजानकश्चन्द्रान्वयोभूतस्य भूपतेः ॥ १६ ॥
 आसु रोपलवररोर्जितश्रियामन्ववायप्रभवोस्य मन्त्रिराद् ।
 धार्मिकोच्चपतिरित्रहीमकः सन्मतिः शुभरतिः परोभवत् ॥ १७ ॥

प्रतीहारपतिर्हजीमीयोमेयो गुणेस्तदा ।
 तृतीयः सचिवो देवात्कालधर्मसुपागतः ॥ १८ ॥
 सामान्येन महीभर्त्रा पुत्रो मल्लेकजङ्गिरः ।
 पैत्रिकैर्ग्रामराष्ट्रैवैर्मनिनास्य नियोजितः ॥ १९ ॥
 नयशः सर्वविहीर्वदर्शी बन्धुः सहानुजः ।
 मूसचन्द्रस्य राजानश्टङ्गारोभूत्सदाप्रियः ॥ २० ॥
 वृष्टिकालः सुहृत्क्षेत्रे सदा कालश्च वैरिणाम् ।
 वैकर्तनोर्थिनामास्ते मल्लेकालोस्य सत्सुतः ॥ २१ ॥
 न्यूनाधिकतुलादण्डवृत्तिरध्वेशमार्गगः ।
 समोभूत्पूर्णरात्रुत्रो मूसचन्द्राध्वपेशयोः ॥ २२ ॥
 ब्राह्मणाः स्वक्रियाचारहीनाश्चासंस्तदा ध्रुवम् ।
 यदेयां मूसचन्द्रोभूक्रियालोपप्रवर्तकः ॥ २३ ॥
 सर्वविज्ञानविन्मीरशोष इराकदेशजः ।
 शाहासिमस्य च्छात्रोस्य हुपदेशं विना गुरुः ॥ २४ ॥
 मूसचन्द्रस्तदादेशाद्भूत्वा देवालयस्थितान् ।
 भूमि द्विजेभ्यो नीत्वा तद्भूत्यांस्तृपान्वयधात्तया ॥ २५ ॥
 सुफाल्यैर्मिरशेषस्य चिछन्ना इन्धनवाञ्छया ।
 वोधखान इति व्याजादत्युच्चास्तरवोनुग्रेः ॥ २६ ॥
 सञ्जिधानं तदात्याजि दैवतैः प्रतिमासु हि ।
 कथं विधत्ते मनुजस्तस्यानेषु विलुण्ठनम् ॥ २७ ॥
 दुराचारोय साचारो भट्ठो भुट्ठो नटो विटः ।
 इत्येवमासीन्तकाले सभासाम्यं कलेवलात् ॥ २८ ॥
 मूसचन्द्रात्मजस्याथ दानमानौ च गौरवम् ।
 असाहिष्णुभिरध्वेशापुत्रैरब्दालकादिभिः ॥ २९ ॥

विभेद्य होसराजानं प्रतीहारादिचक्रिणः ।
 अवधूय स्वजनकं यौनसंबन्धयन्त्रितम् ॥ ३० ॥
 श्रीजैनोल्लावदीनस्य पुण्यराशिरिवोच्छ्रुतः ।
 मञ्जितः श्रीवितस्तान्तश्चिरकालमभूतु यः ॥ ३१ ॥
 राजानमूसचन्द्रेण प्लावितो निर्मलैर्घनैः ।
 श्रीजैनकदलः सेतुः पारावारप्रतारणे ॥ ३२ ॥
 बलाढ्यमठमलेकपुरान्तरसमाश्रयैः ।
 प्लोपितो वेशमभिः साकं रात्रौ वैरिजिगीयया ॥ ३३ ॥
 दग्धारण्यनिभे जाते नगरे कदले तथा ।
 नावशिष्टं विट्ठलुण्ड्या स्नानवासो जनस्य च ॥ ३४ ॥
 स संवृत्तः क्षीणकलो मूसचन्द्रस्तदूष्मणा ।
 स्वसैन्यसंग्रहं कृत्वा निविष्टो जालद्रागडे ॥ ३५ ॥
 शतैकीयोवसत्कोपि ग्राहणो ग्रह्यवर्चसा ।
 युक्तो येनाभवत्तस्य राजानस्यारिनिग्रहः ॥ ३६ ॥
 प्रतापाग्नेनरेशस्य पुरस्य दहनार्चयः ।
 राजानमूसचन्द्रेण स्ववपुः शीफलायितम् ॥ ३७ ॥
 राजा दत्ते वहिर्गन्तुं धर्मद्वारे दिनैः पथि ।
 विप्रशापाख्यस्वर्भानुभूसचन्द्रमथगिलत् ॥ ३८ ॥
 मलेकालाद्यः पुत्रा विद्रुताः समराद्यात् ।
 विधाय मूसचन्द्रस्यान्त्यक्रियां नृपशासनात् ॥ ३९ ॥
 मार्गेशव्राह्मिमो मन्त्री स्वान्परान्समतोपयत् ।
 सिद्धादेशं महातन्त्रं ज्येष्ठपुत्राय मार्गपः ।
 मलेकपेरुजायादानमलेकाव्यालकाय च ॥ ४० ॥
 शखाधिकारं दत्त्वाय विभज्यान्यप्रमेयकान् ।
 मलेकलहरादिभ्यः स्वात्मजेभ्यो ददौ महान् ॥ ४१ ॥

होसराजानजाङ्गेप्रतीहारौ तु चकिणः ।
 वाह्यानीतान्डामरांश्च राष्ट्रेशान्विद्येष्वपः ॥ ४२ ॥

मृते प्रशान्ते सन्ति वे चेषु विषु अटास्ततः ।
 कर्णगोचरदुर्दण्डाः शिङ्गभर्तुव्यदायिनः ॥ ४३ ॥

यमेवाश्रयते रज्जुं नदीं तरुमहो नरः ।
 छिनत्यकस्मात्स्मै तां विधिर्विभुरतां गतः ॥ ४४ ॥

मूसचन्द्रवधायैते वाह्यानीता हि डामराः ।
 मार्गेशनास्य तैः सर्वेऽद्वैताकारि नृपाङ्गया ॥ ४५ ॥

नौसेतुच्छेदं कृत्वा ते प्रतीहारादिडामराः ।
 नाशयित्वा मार्गपतिं विदेशमनयंस्ततः ॥ ४६ ॥

डामरा उत्समलुकदौलताद्या नृपास्पदे ।
 अभजन्मन्त्रपदवीं पदपदा इव माधवीम् ॥ ४७ ॥

आस्थाने डामरेन्द्रेषु सम्याङ्गिण्यकारिषु ।
 वलिनो दुर्वला आसन्नवला वलवत्तराः ॥ ४८ ॥

सुवृत्तं डामरेन्द्रीये शिङ्गानां प्रत्यभान्न तत् ।
 तामिस्खासक्तशूकानां सत्प्रकाश इवावनौ ॥ ४९ ॥

नृपान्तरङ्गाः कारायां क्षिप्तास्तैर्डामरौ निशि ।
 अलिमीरादयो द्रोहकर्त्तरः स्वभयादमी ॥ ५० ॥

जहाङ्गीरप्रतीहारहोसराजानकादयः ।
 दुदुहुरवमानाते दिनैस्तान्डामरान्प्रति ॥ ५१ ॥

आस्थानासीनयोर्गाजखानमलुकदत्तयोः ।
 शरुया गदायमीरास्यो जघानोरोदयोद्वृतम् ॥ ५२ ॥

श्रुत्वा तदुत्समलुको राजाप्रादगमद्विः ।
 चिरं युद्धारिमी राजा नीतः स्वान्तिकमादरात् ॥ ५३ ॥

तद्वाद्राजधान्यन्तर्हाकारो महानभूत् ।
 उद्भूत्पौरलोकास्तु नृपतेश्चायश्चास्तदा ॥ ५४ ॥
 डामरो होसमलुकः सुख्यमोगान्तरादय ।
 श्रुत्वा ज्ञातिवर्धं धैर्यान्न चचाल महाभदः ॥ ५५ ॥
 प्रयुध्य वैरिमिः सोथ डामरस्तत्र संगरे ।
 वीरः स्वःसुन्दरीयोगं समरे डामरोगमत् ॥ ५६ ॥
 शाहावदीनकुलजः खान इत्राहिमस्ततः ॥
 जहाङ्गीरप्रतीहारज्ञातीयः कुशलो महान् ॥ ५७ ॥
 विभागीकृत्य राष्ट्राणि यथाहं पञ्चपैर्दिनैः ।
 प्रददौ होसराजानमुख्यानां नृपतेः पुरः ॥ ५८ ॥
 आशङ्क्य नृपतेः पार्श्वस्थं तमुत्सवमलिकम् ।
 अकरोद्धन्धनं नीत्वा दुर्गमे तु खशालये ॥ ५९ ॥
 विभवं मासमात्रं ते गन्धर्वनगरोपमम् ।
 विधाय द्रेषादध्वेशमीत्या चेलुरिवाधमाः ॥ ६० ॥
 वृत्तान्तमुत्समलुकदुग्धम्भाता विश्रुत्य तत् ।
 रात्रुत्रदेवको गत्वा खशालयमवेष्यत् ॥ ६१ ॥
 खशैर्गङ्गामठोपान्तादीतैरुत्सवमलिके ।
 विमुक्ते ह्युद्भूत्कोपि हर्षोन्योन्याश्रयात्तयोः ॥ ६२ ॥
 अथाभ्यश्रयतां तौ द्वौ नृपकल्पतर्दं ददम् ।
 विपत्तीव्रात पकिलष्टौ मार्गेशागमनोत्सुकौ ॥ ६३ ॥
 एकोननवतौ शुक्लायादादाश्चयुजावधि ।
 वधादिवृत्तं राजानडामराणामभूदिदम् ॥ ६४ ॥
 शरत्काले वहिस्तीत्वा मार्गेशः पुनराययौ ।
 विभागीकृत्य कदम्भीरान्सर्वेषां दक्षवानसौ ॥ ६५ ॥

राजाधिकारान्संस्थाप्य स्वात्मजेभ्योभवदभीः ।
 योगीव कतिचित्कालं स्वदेशो विगतज्वरः ॥ ६६ ॥

उत्समलुकराजानशृङ्खारौ निरदाहयत् ।
 गृहानब्दालमीरस्य नावतेव्दे जिगीपया ॥ ६७ ॥

निरोधं वेश्मदाहादि श्रुत्वा पुत्रस्य मार्गेषः ।
 भाक्षिञ्चात्क्षुण्णमार्गेण हिन्दुवाटं समागमत् ॥ ६८ ॥

तस्मिन्दिगन्तरं याते मलुकाद्वालकोरिभिः ।
 बन्धनायं निनायोग्रेर्दुर्गं लब्धखशालयम् ॥ ६९ ॥

उत्समलुकराजानशृङ्खारौ नृपसंयुतौ ।
 यातौ विभक्तुं कश्मीरोत्पात्ति वाराहमूलकम् ॥ ७० ॥

तत्र राजाहयानीतैः सिद्धादेशाधिकारिभिः ।
 देशोत्पत्तिविभागज्ञेस्तज्ञैलेखककर्मभिः ॥ ७१ ॥

कायस्यैर्बुधकाश्वीशसंख्येशजुगकादिभिः ।
 भागत्रयं विधायोव्यां राष्ट्रदेशेषु सर्वतः ॥ ७२ ॥

भागः फताहशाहस्य मलुकोत्सस्य चापरः ।
 तृतीयोशश्च राजानशृङ्खारस्येत्यलिख्यत ॥ ७३ ॥

विभज्य भुक्ता देशेत्र देशोत्पत्तिः पुरा त्रिभिः ।
 हुष्कजुष्ककनिष्पकाख्यैस्तथैवतैर्महात्मभिः ॥ ७४ ॥

ततो नगरमारुहा राजराजानडामराः ।
 नात्यजन्हदयादैरं गूढं नकुलसर्पवत् ॥ ७५ ॥

मुख्यं मन्त्रपदमुत्समलुकस्य ददौ नृपः ।
 सिद्धादेशं च राजानशृङ्खारस्य महत्पदम् ॥ ७६ ॥

आस्थान उत्समलुके स्थिते निर्णयकारिणि ।
 शृगालैडिकसंयोगः श्रुतोभूलक्षितस्तदा ॥ ७७ ॥

कर्तितोर्णलिङ्गचर्थवादिनोः प्राप्तयोर्द्वयोः ।
 प्रादात्स उत्तरं द्रष्टुं स्वाभिज्ञामावृताश्रयाम् ॥ ७८ ॥
 तदा ह्याहितसद्वेषः सुवेशो मन्त्रिणां वरः ।
 मसूदशाहिसहित इत्राहोधेश आययौ ॥ ७९ ॥
 वाराहमूलं संप्राप्ते तत्सैन्ये राजसैनिकैः ।
 उत्समलुकमुख्यास्ते योद्धुं सुख्यपुरेविशन् ॥ ८० ॥
 पारावारस्थितं सैन्यद्रयं वीक्ष्य नराधिपः ।
 कताहशाहो मन्त्रीशमुत्समलुकमब्रवीत् ॥ ८१ ॥
 मन्त्रिज्ञाध्याधिपेनेयं परिणीतेव भामिनी ।
 अस्मान्कापुरुषाब्जात्वा राज्यलक्ष्मीर्हतामुना ।
 श्रुत्वा तदुत्समलुको नृपमूर्चे महीपते ॥ ८२ ॥
 एकाकिनमवन्धुं मां दृष्टा किं न करोत्ययम् ।
 कदाचिद्दृश्यते चिन्तामणिः खकुमुमादि च ॥ ८३ ॥
 राजप्रतापदग्धा हि नोत्पद्यन्ते नरर्थमाः ।
 उत्तिष्ठ राजन्युध्यस्व दैवाधीना विभूतयः ॥ ८४ ॥
 श्रुत्वैवं मन्त्रिणो वाक्यं योद्धुं नृपबलं ययौ ।
 अध्वेशो भवतुङ्गं तत्पथा याते ससैनिके ॥ ८५ ॥
 सबल उत्समलुकः कोशनोत्सो न्यविक्षत ।
 मध्ये भूत्वा गिरिं तत्र स्थितात्सैन्यद्रयाद्वद्वाः ॥ ८६ ॥
 एत्यान्योन्यं शारासारं पारावारादथाक्षिपन् ।
 ग्रयुध्य वैरिभिस्तत्र मार्गेशात्मजशिर्यकः ॥ ८७ ॥
 स्वप्राणैः पद्मनागस्य प्रादाद्वलिं महत्तरम् ।
 हते तस्मिन्ब्रणे तत्र शिर्यमार्गपतावतः ॥ ८८ ॥
 वन्धुत्वादुत्समलुको जेता शिरिलतां ययौ ।
 शैथिल्यमस्य दृष्टा ते वीरा मार्गेशसैनिकाः ॥ ८९ ॥

खूयाश्रमाध्वना यातस्यानुसन्धुर्महोजसः ।
 फताहशाहो राजानशृङ्खारान्वित एव तत् ॥ ९० ॥

श्रुत्वा सुख्यपुराद्विन्दुवादं शूरपुराद्ययौ ।
 अनुयातैरथाध्वेशसैनिकैरुत्समलिकः ॥ ९१ ॥

अरोधि न्योवाग्रामान्ते केशरीव गुहामुखात् ।
 नवाद्वान्पालयित्वा इमां याते फताहभूमिपे ॥ ९२ ॥

महादशाहः संप्रापद्राज्यं मार्गेशसंथयः ।
 मार्गेशाश्रीत्या नृपतिर्महान्तं स्वाततायिनम् ॥ ९३ ॥

सेहएस्कन्दरं खानं यौवराज्यपदोर्जितम् ।
 महामार्गेपतिर्भूयो राजलक्ष्मीविराजितान् ॥ ९४ ॥

स्वपुत्रानकरोत्कारागृहे शङ्खनिधानतः ।
 दत्तकन्योप्ययं जन्य इव मां यातयेत्कथम् ॥ ९५ ॥

निधिन्त उत्समलेको यावदास्ते स्म वन्धने ।
 मार्गेशपुत्रो बलिनं सद्वेषस्तं कुकर्मणा ॥ ९६ ॥

अयःशङ्खलवद्धाद्विमवधीत्पञ्चपैर्दिनैः ।
 युद्धं भट्टार्जुनस्याजौ कारायाः शेषचक्रिणः ।

वद्धस्य तादग्वीरस्य तस्याभूच्छलिभिः परैः ॥ ९७ ॥

बलिना कलिराहुणा नृचन्द्रे
 ग्लपिते कोप्युद्भूदलान्धकारः ।
 जनताप्यनिशं भृशं रुरोद
 कलयन्ती पितरीव पक्षपातम् ॥ ९८ ॥

विरते चोत्समलेके लोके रात्रिञ्चराः खलाः ।
 विचेष्टरन्धतमसा विस्फुरद्वीर्घदृष्टयः ॥ ९९ ॥

भोग्यांशो द्विगुणो जातो ग्राम्याणां तत्र वत्सरे ।
 विश्वस्त्रिभ्रवणे मुका वधिरा मन्त्रिणोभवन् ॥ १०० ॥

नवमासाच्चवाहानि राज्यं कृत्वा महम्मदे ।
 वहिर्याते कुतोत्साहः शाहः फतिह आययौ ॥ १०१ ॥
 प्रतीहारजहाङ्गीरस्यादान्मन्त्रिपदं नृपः ।
 सिद्धादेशं च राजानशृङ्गारस्य महत्पदम् ॥ १०२ ॥
 स्वयंभूतभुग्दीप्तमहसः शौर्यशालिनः ।
 काचचकस्य शख्नाधिकारं राजा स्वयं ददौ ॥ १०३ ॥
 नूनं नाकेशचकेशावतारः काचमलिकः ।
 आजीवमभवद्यस्य राजथीललितं वपुः ॥ १०४ ॥
 श्रीमद्भोस्तनचकस्य क्रमराज्याजिजन्मनः ।
 श्रोद्भूतः काञ्छनो वीरो रामो दशरथादिव ॥ १०५ ॥
 प्रजापुण्योदयाद्राङ्गो धार्मिका धीरजायत ।
 अथवात्यवपकालोस्य राज्यस्याज्ञायि भूभुजा ॥ १०६ ॥
 तथा हि प्रेष्यवद्भुद्भव्यापाराधिपतां नृपः ।
 अकरोत्ताप्रपट्टान्तर्गजनाक्षेपवारणम् ॥ १०७ ॥
 मृतहिन्दुकजन्तुनामस्थीन्यादाय भूमिपः ।
 गङ्गां यातुं समादिक्षन्मलेच्छोपद्रवशान्तये ॥ १०८ ॥
 क्षिस्वास्थीन्यत्र स्वर्णद्यां प्रत्यायाता जनाः पथि ।
 अकस्माद्वातवृष्टया तेयुतसंख्या विपेदिरे ॥ १०९ ॥
 विरेण गङ्गया भुक्तान्यस्थीनीति क्षुधार्तया ।
 मन्येस्थिप्राप्तलोकोपि निगीणो हनया ध्रुवम् ॥ ११० ॥
 आयुःशेषं समाश्रित्य पादत्राणसमाश्रयाः ।
 मृता श्रुहेषु ये प्राप्ताः केचिन्नियतियोगतः ॥ १११ ॥
 अस्मिन्देवकनवत्यव्दे शरत्कालेश मार्गपः ।
 महादशाहिसहितो वाङ्गिलात्पुनराययौ ॥ ११२ ॥

ससैन्यो वाङ्गिले ग्रामे निविष्टोभून्महीभुजः ।
 फताहशाहः प्रवलं बलं युद्धाय निर्ययौ ॥ ११३ ॥

प्रयुध्य वैरिभिर्गाढं धार्मिकोध्वेशनायकः ।
 गतः स्वः कामिनीयोगं सात्मजोत्र रणाजिरे ॥ ११४ ॥

कलौ धर्मस्य पादेको वर्ततेस्मिन्भुवस्तले ।
 महामसूदस्तम्भैः स चतुर्पाद्येन योजितः ॥ ११५ ॥

नूनं ककोटनागेन निगीणों मार्गपः कुञ्चा ।
 प्रत्यब्दं तद्विरिस्थानाद्रमागमचिकीर्षेया ॥ ११६ ॥

अन्येष्यव्वालमल्लेकलुहराद्या हि तत्सुताः ।
 गता दिग्नन्तरं भूभृद्युक्ता व्यर्थमनोरथाः ॥ ११७ ॥

वितस्तिः पूर्यते जीर्णवस्ते हस्तो विशीर्यते ।
 इत्येवमादिका दोषा जायन्ते पापिनां विशाम् ॥ ११८ ॥

सम्यग्नन्तकनारीव व्याघ्रुपद्रवकारिणी ।
 उदभूत्सर्वतो मारी जनताक्षयकारिणी ॥ ११९ ॥

मृतानां नाभवत्संख्या ग्रामेषु नगरेषु वा ।
 अन्यकर्पेदवासोपि येषामास्ते स्म दुर्लभम् ॥ १२० ॥

बान्धवा नैव चक्रन्दुः प्रलापस्य कथैव का ।
 प्राणरक्षापराः केचिदायुःशेषेण रक्षिताः ॥ १२१ ॥

जजूम्भे शमिते मारीदोषे देशोथ दैवतः ।
 वार्ता महादशाहस्य कश्मीरागमनं प्रति ॥ १२२ ॥

गत्वा महादशाहः स नौशाहारात्सलोहरात् ।
 इस्कन्दराद्वजपते: स प्राप्य महतीं चमूम् ॥ १२३ ॥

प्रत्यायातोघ्वपस्तुतैः सहितो राज्यवाच्छया ।
 ग्रासो राजपुरीदेशमिति दूतावृपोशृणोत् ॥ १२४ ॥

त्रस्ता दुर्वार्त्तयाप्यासन्पूर्ववैरा महीभुजः ।
 समस्ता मन्त्रिणः शाहमहादागमनेष्ट्वः ॥ १२५ ॥
 काचचक्रेशराजानशृङ्खारौ स्ववलैर्वृतौ ॥
 गतौ प्रतीक्षितुं शूरपुरं नवनृपस्य तौ ॥ १२६ ॥
 विभुरे हि विधौ भृत्य आलोमीरोस्य भूपतेः ।
 श्रीमत्कताहशाहस्य शब्दुपक्षमथाश्रयत् ॥ १२७ ॥
 वैदेशिको निःशरणः शाहिभज्ञीय इत्यसौ ।
 पुत्रवद्विदितो राजा ग्रामहेमाद्यनुग्रहैः ॥ १२८ ॥
 प्रतीहारजहाङ्गीरमन्त्रिणैकेन संथितः ।
 श्रीमान्कताहशाहः स पुराद्योद्दुं विनिर्ययौ ॥ १२९ ॥
 त्रोपाणकं फतिहशाहवले निविष्टे
 गृदेक्षणैः प्रतिभट्टविदितारिवृत्ताः ।
 एत्यारिमध्यमथ शूरपुराद्युयुत्सु-
 कामाः प्रवीरशयनान्यधिजग्मुरत्र ॥ १३० ॥
 फताहशाहो वीक्ष्यैतद्यद्मश्वादथापतत् ।
 मन्त्रिभिः प्राक्तनस्नेहात्प्रभुत्वादपि रक्षितः ॥ १३१ ॥
 एवं समासं वर्येकं भुक्त्वा भूमिं स भूमिपः ।
 वर्यें द्वानवते मास इषे राज्यादथापतत् ॥ १३२ ॥
 ततः फतिहशाहः स निरस्तो वाहामण्डलम् ।
 मन्त्रिभिष्ठिकासारिगरिमुख्यव्यय लोहरम् ॥ १३३ ॥
 श्रीमान्महामदोत्साहः शाहो महम्मदः पुनः ।
 समं गजपतेः सैन्यैः कश्मीरानविशज्जयी ॥ १३४ ॥
 गजेशदत्तमत्तेभा व्यधुः सेनाजनस्य ते ।
 जङ्गमाद्विभ्रमं मार्गं काळीधाराधिरोहणे ॥ १३५ ॥

वाजिनां हेयया हस्तिकर्णतालैश्च धुक्तैः ।
पटहैर्जयशब्दोभृद्धिगुणो नृपतेर्विशाम् ॥ १३६ ॥

बद्धा राजानश्यज्ञारमद्वालं मार्गपं वहिः ।
कर्तुं मन्त्रिपदे राजश्विन्ता काप्युदभृद्धृदि ॥ १३७ ॥

नृपादेशान्महामन्त्रिपदं चक्रेशकाञ्चनः ।
आलिमीराचनुज्ञातोप्यगृहीत्स महावलः ॥ १३८ ॥

स्वामात्यान्देशरक्षायै स्थापयित्वा गते भुवम् ।
विभज्याटविकं लोकं प्रतिमुके वहिनृपे ॥ १३९ ॥

नाग्रामकोटं लुहराध्वेशराजाननोस्सकौ ।
प्रविष्टौ सैन्यसंनद्दौ शत्रुकार्यचिकीर्या ॥ १४० ॥

हिमातौराजको देशोपरिज्ञाताश्च मन्त्रिणः ।
देशो दुर्वार्त्तयाशेषपथकम्पेन्वहमित्यतः ॥ १४१ ॥

चक्रेशो विह्लस्तूर्णं वीरं मलेकजाङ्गिरम् ।
साहायकार्थमानिन्ये राष्ट्रधोयैः कुतार्णम् ॥ १४२ ॥

मासमात्रमुपित्वात्र कोटे ते वैरिणां कुधा ।
प्रभाते नगरं वीरा यथुर्युद्धचिकीर्या ॥ १४३ ॥

निर्याते काचचक्रेशसैन्ये रिपुवलं प्रति ।
परस्परमभूद्युद्धं वीराणां जालद्रागडे ॥ १४४ ॥

युद्धा लुहरमार्गेशो याते राजाननोस्सकः ।
हुत्वा रणाप्नो स्वप्राणानाश्चिक्षज्ञाकयोषितः ॥ १४५ ॥

छित्वा तत्राहुलीः काचचक्रेशस्यारत्योथ ते ।
नाजोकमार्गपत्याद्याः प्रयशुः शलभायिताम् ॥ १४६ ॥

प्रवीरो देवरात्रुवशलितः समराङ्गणात् ।
हतो मारीनदीतीरे चक्रसैन्यर्निरायुधः ॥ १४७ ॥

तादृशात्समरान्मुक्तः काचचकोखिलैर्जनैः ।
 देशरक्षाकरोऽस्य राधेयार्जुनसञ्चिभः ॥ १४८ ॥
 सचिवः काञ्चनश्चकः प्रवीरः काञ्चनश्चियम् ।
 अङ्गुल्या सह संप्राप्त चिछन्नया तत्र संयुगे ॥ १४९ ॥
 संतोष्य नृपतिर्दानमानादै राजमण्डलम् ।
 प्रतिमुच्यागतोकार्योत्सौराज्यं राज्यमण्डले ॥ १५० ॥
 वर्णेण साहिमहेकलहभट्टाद्योखिलाः ।
 चक्रेशमन्त्रिणा कारागाराक्षिप्ता महौजसः ॥ १५१ ॥
 अङ्गुलीसूत्रनिर्देशं स्थापिते भूपतौ ततः ।
 चतुर्नवतिवर्णे तु आवणे काचचकपः ॥ १५२ ॥
 मल्लिकजाङ्गिरप्रीत्या खानमिद्राहिमं व्यधात् ।
 सिद्धादेशाधिकारेस्य सुजनं धीमतां वरम् ॥ १५३ ॥
 क्रियालताया मूलानि पूर्वं शिर्यद्विजन्मना ।
 रोपितानि च कालेन सिकान्यमृतवारिणा ॥ १५४ ॥
 श्रीमन्त्रिमलकण्ठेन वैकुण्ठेनेव भास्वता ।
 कलौ गृहीतदेहेन कदमीरेषु द्विजातिना ॥ १५५ ॥
 श्रीमन्त्रिमलकण्ठेन द्विजेन्द्रेण हिमागमे ।
 मसूराजानकालोद्यन्म्लेच्छोपद्रवजो महान् ॥ १५६ ॥
 संमन्त्र्य कण्ठभट्टादैर्दुष्कलङ्को निवारितः ।
 प्रलोक्य काचचक्रेशं स्वप्राणेन धनेन च ॥ १५७ ॥
 तत्कार्यत्रहस्तचक्रेशानुमतो म्लेच्छचोदितः ।
 खुज्जामीराद्धदो भट्टान्त्रिमलाद्यानवधातयत् ॥ १५८ ॥
 ब्राह्मं तेजः क ते विप्राः काचारोद्यतने युगे ।
 इत्येव खिन्नो वित्रस्तांस्तन्मुखानवधीद्विजान् ॥ १५९ ॥

आसून्तिः सैदकाले मूसचन्द्रेण व्यञ्जितः ।
 प्रफुल्लः काचचक्रेण मौसुलोपद्रवकमः ॥ १६० ॥
 ततोब्दे पञ्चनवते श्रावणे वाह्यमण्डले ।
 फताहशाहराजेन्दुरस्तं यातो नुपाधिपः ॥ १६१ ॥
 श्रुत्वा महादक्षाहेन तदिने नाशि नास्वपि ।
 नास्नायि राजराजं तं स्मारंस्मारं दिवानिशम् ॥ १६२ ॥
 नयश्चो दीर्घदर्शी च सत्यवाभगुणिवत्सलः ।
 प्रशान्तः प्रियभृत्यश्च क ताहग्लभ्यते प्रभुः ॥ १६३ ॥
 संप्राप्तं नरदेवेन जन्म वाह्ये त्र मण्डले ।
 प्रमयोस्याभवत्तत्र विधिकार्यं हि दुर्घटम् ॥ १६४ ॥
 कर्णारथमथारोप्य स्वभृत्यैर्नरनायकः ।
 शशीभूत इहानीतः कर्तुं मन्त्यक्रियां दिनैः ॥ १६५ ॥
 कश्मीरेन्द्रः समारोप्य सामात्यस्तं शब्दं नुपम् ।
 वृहन्मृताजिरे श्रीमज्जैनशाहादिभूमुजाम् ॥ १६६ ॥
 गोगतैः स्फटिकावर्तमूर्तैः कायैरिवाश्रिते ।
 राजोचितक्रियां कुत्वा भूगर्भाभ्यन्तरेक्षिपत् ॥ १६७ ॥
 कर्तुं राज्यमखण्डितं हठवियोद्धर्तुं स मान्यान्दान्म-
 भर्तुं पामरसेवकान्हि नुपातिः किं किं न कुर्याच्छ्रुमम् ।
 हा दैवं तदपासितुं प्रयततेनर्थादिवाभ्याहतो
 मूलोत्पाटनमाप्य धिङ्गनुपतरुस्तूर्णं पतेदाकुलः ॥ १६८ ॥
 क सैफडामरेन्द्रादीन्हत्वा स्वसचिवान्तृपः ।
 विपत्तौ प्रमयं प्राप हा हा कालविपर्ययः ॥ १६९ ॥

 ॥ इति फताहशाहस्वर्यान्म् ॥
 तदैवमेत्य राजानश्टङ्गारेण महात्मना ।
 अन्वगामि नुपेन्द्रस्य प्रेमणेव स्वर्गवासिनः ॥ १७० ॥

तस्मिन्काले वहिश्चक्रवर्ती गजपतिर्दिवम् ।
 इस्कन्दरास्योप्यगमत्सुरराजदि इक्षया ॥ १७१ ॥
 अभावादथ भूपस्य राजपश्यं विशङ्क्य तम् ।
 मल्लेकजङ्गिरमीरखुजाहादमुखान्धुवम् ॥ १७२ ॥
 इब्राहीं खानश्टङ्गारभट्टार्दीश्चकनायकः ।
 वैशाखेदे पण्णवतौ नगरस्थानरोधयत् ॥ १७३ ॥
 सिद्धदेशातिपद्वां तदीयां चक्रपो ददौ ।
 दैवदृष्टस्य राजानहोसनस्य महात्मनः ॥ १७४ ॥
 तद्वौरवं त्रिभिर्मासैरसहिष्णुः स चक्रिराद् ।
 होसराजानकं कारां श्विष्वासीदकुतोभयः ॥ १७५ ॥
 मल्लेकचकसेरङ्गताजमीरादिवान्धवान् ।
 तोययित्वा राष्ट्रघोषैः पूर्णकामांस्तदाकरोत् ॥ १७६ ॥
 ज्येष्ठेय सप्तनवते इब्राह्माध्वपतेः सुताः ।
 मल्लेकाव्दालकाद्यास्ते संधाय देशवासिभिः ॥ १७७ ॥
 फतिहशाहजं खानमादाये स्कन्दराभिधम् ।
 ससैन्यमाययुर्वाहातस्ववंशैश्वर्यकाइक्षिणः ॥ १७८ ॥
 शुतप्रवेशश्चेकदाकाचकोतिवली ययौ ।
 योद्धुं लौलपुरोहारं क्षमाभृत्युक्तोध्वपान्प्रति ॥ १७९ ॥
 इष्ट्वा चक्रवलं भूरि जग्मुर्मात्यालपसैनिकाः ।
 नाग्रामकोटं रात्रौ ते दुर्गमं प्राणरक्षया ॥ १८० ॥
 अथानुसन्ते चक्रेशसैन्येनाध्वपतीन्प्रति ।
 कोटभूम्यन्तरे भूरि स्वसैन्यं स न्यवीविशत् ॥ १८१ ॥
 चमूद्रयाद्विनिर्गत्य शरासारैरवाकिरन् ।
 योधा दिवं च भूमि च गर्जन्तः समराङ्गणे ॥ १८२ ॥

तावत्प्रतीहारपतिर्जहाङ्गीरः ससैनिकः ।
 गदायमीरवहुरमीराद्यैर्लुहरेविशत् ॥ १८३ ॥
 ऊर्ध्वाधःसहितं शत्रुसैन्यं वीक्ष्य स चक्रपः ।
 मसूदचक्रं स्वसुतं व्यसूजलुहरं प्रति ॥ १८४ ॥
 ताजचक्रादिसहितो वीरो मीरमसूदकः ।
 शाहावदीननगरं स प्रापारियुयुत्सया ॥ १८५ ॥
 हमगोचरं गते चक्रिसुते युयुधिरे भटाः ।
 आगच्छ प्रविशेत्युच्चैर्नदन्तः समराङ्गणे ॥ १८६ ॥
 मसूदमीरसंक्षिप्तां वीरो मीरगदायकः ।
 शरावलि चकर्तास्य वैजयन्तीमिव श्रियः ॥ १८७ ॥
 पार्थपुत्रोपमे तस्मिन्ब्रणं चक्रिणि कुर्वति ।
 अरिमध्यात्सुसन्नद्धो नासीत्कोपि धनुर्धरः ॥ १८८ ॥
 मा पलायन्त समराङ्गीरा वीरगुणोज्जिताः ।
 जिताः शत्रुसमूहेन व्यूहेनागम्यतामिति ॥ १८९ ॥
 इत्युक्तेर्जुनराजानकेनकेनागता भटाः ।
 युद्धाय विविशुस्तूर्णं शलभा इव पावकम् ॥ १९० ॥
 प्रत्यायाते स्वसैन्येयं प्रयुध्यैर्तर्महारथैः ।
 गदायमीरः स्वर्नारीप्रणयित्वमथाश्रयत् ॥ १९१ ॥
 स्वस्त्रेयश्चक्रिणो दत्तनायकः पुष्पसायकः ।
 हृष्टैव नीतस्तूर्णं स स्वःखीभिः समराङ्गणात् ॥ १९२ ॥
 सेनान्यं निहतं वीक्ष्य वीरास्तदनुयायिनः ।
 मसूदमीर धावित्वा जघानाद्विषं शरेण ते ॥ १९३ ॥
 शरनिर्भन्ननयनो न्यपतचिह्निहतो भुवि ।
 मसूदमीरः प्रवरो धन्विनां चक्रिणः सुतः ॥ १९४ ॥

विशीर्णे रिपुमिश्चकिसुते तरलसंनिभे ।
 अनोकिनीपदं लेभे मुक्ताहारा न कुत्रचित् ॥ १९५ ॥
 होसराजानको राजमीरः शृङ्गारभट्टकः ।
 एते विरुद्धास्तत्राज्ञौ बद्धाः पापिजनैर्हताः ॥ १९६ ॥
 प्रतीहारपतेः सेना प्रतुष्टा पुरमाविशत् ।
 दिनद्वयमथोपित्वा सा प्रयाता यथागता ॥ १९७ ॥
 तादशे तनये वीरे निहते संगरेरिभिः ।
 काचचकस्य तद्दुःखात्कालुप्यमगमन्मनः ॥ १९८ ॥
 सेनान्यं दुःखितं वोक्ष्य ताजचक्रादयो निजाः ।
 अवोचन्समये चास्मिन्दैन्यं मा संथयेश्वर ॥ १९९ ॥
 निर्यावथ चक्रेशो योद्धुं मार्गेशसैनिकान् ।
 पारावारस्थितान्कोष्ठे पुत्रशोकादविहळः ॥ २०० ॥
 युयुत्सौ काचचकेशसैन्ये रिपुवलैश्चिरम् ।
 आम्या दीनतयाभूवन्निकर्तव्यतयाकुलाः ॥ २०१ ॥
 मार्गेशाः स्थातवीर्यास्ते वैरिनिष्टस्य चक्रिणः ।
 पौरुष्यं वीक्ष्य खानेन युक्ता याता दिग्न्तरम् ॥ २०२ ॥
 यथागतं गतेष्वेषु ससैन्येषु नृपान्वितः ।
 विजयी नगरं प्राप चक्रेशः शोकविहळः ॥ २०३ ॥
 वीरं धीरं गुणां तं महायोधपुरःसरम् ।
 मल्लेकदौलतं शात्वा चक्रेशोभूद्धयोजितः ॥ २०४ ॥
 समस्तं ग्रामराष्ट्रादि पुत्रसम्बन्धं धन्वने ।
 ददौ दौलतचक्राय ग्रानृपुत्राय स प्रभुः ॥ २०५ ॥
 वर्णेष्टानवते राजपुत्रमाजग्मुरध्वपाः ।
 हर्वीवखानमादाय चटिकाशारपर्वतात् ॥ २०६ ॥

तामसीमरुगास्थाने स्थापिते सैनिकेभ्वपैः ।
 मल्लेककाचचकस्य बलं संधपुरेविशत् ॥ २०७ ॥

विश्वातचक्रिवीर्यास्ते मार्गेषा अलपसैनिकाः ।
 गिरिमार्गादवारोहन्नथर्गमेषु केषुचित् ॥ २०८ ॥

अध्वेशसैन्यात्तदैन्याद्विर्गत्याशिथय द्रुतम् ।
 मूसराजात्मज ईदाराजानश्चकिणश्चमूम् ॥ २०९ ॥

तच्छ्रुत्वा तेष्वपाः प्रत्यागतास्तत्पर्वताभ्वना ।
 आशापिशाचिका त्यक्ता मित्रद्रोहात्मुविहला ॥ २१० ॥

मार्गेशवाहिनीमित्रद्रोहात्म्यानशिलोभ्यान् ।
 विशीर्ण शतधा याता संवद्धा वाहापलब्दे ॥ २११ ॥

हवीवखानः सोस्वस्थो मार्गे पञ्चत्वमागतः ।
 आरुष्ट शिविकां तूर्णमानीतो निजपाश्वर्गैः ॥ २१२ ॥

कश्मीरानथ हृत्यास्य चान्त्यकर्म मृताजिरे ।
 शयितः पितृपाश्वेषोगतेमात्यैर्महात्मभिः ॥ २१३ ॥

शख्येण ये वारयितुमशक्या वैरिणोभवन् ।
 नखैरपास्तभाग्यानामुदये काचचक्रिणः ॥ २१४ ॥

प्रतीहारकुलोदन्वच्छन्द्रो मल्लेकजाहिरः ।
 ज्वालाभिर्वाह्यदेशेत्र तत्काले पञ्चतां यथौ ॥ २१५ ॥

आनीताश्चक्रिणा मार्गेषाव्दालखुहरादयः ।
 यौनसंवन्धन्यायेन कश्मीरान्विविशुस्ततः ॥ २१६ ॥

तथा हि लुहराध्वेशः स्वसुतां परिणीतवान् ।
 मल्लेककाचचकाय शक्रायेव पुलांमजाम् ॥ २१७ ॥

मल्लेकाव्दालकायाथ चक्रेषाः स्वसुतां ददौ ।
 परिणीयन्निरोत्सन्नामिव स्नेहतरङ्गिणीम् ॥ २१८ ॥

श्रीमता ताजचक्रेण स्मरेणोव रतिर्यथा ।
 उद्धाहिता मार्गपतेरब्दालस्यात्मजा तदा ॥ २१९ ॥
 ततः काञ्चनचक्रेण राष्ट्रशेषैः क्रमागतैः ।
 महद्विद्वान्मानैश्च मार्गेशानां कृतार्हणा ॥ २२० ॥
 अन्वहं वर्धिते प्रेमिण मार्गेशौः सह चक्रिणाम् ।
 बन्धुना गिरिचक्रेण दैवाहूरीकृतस्तु सः ॥ २२१ ॥
 काम्भोजयवनेशेन वावुलेन विपाटितः ।
 तदैव हस्तिनापुर्यामिद्राहीमो नृपेश्वरः ॥ २२२ ॥
 तद्रणोत्थरजोध्वस्ता न प्राकाशन्त कुत्रचित् ।
 आशा गजपतेर्वारत्नानामनुयायिनाम् ॥ २२३ ॥
 मार्गेशादीपश्चक्रेशस्नेहपूर्णो विकारितः ।
 कर्णेजपाम्बुपूरेण रिगचक्रालिमीरयोः ॥ २२४ ॥
 तदुषोत्थानलज्जलन्मनसश्चक्रिणः कृताः ।
 रिगचक्रनिरोधाख्यजलाप्यायेन शैत्यता ॥ २२५ ॥
 तृतीयेवेऽध्वपास्ते तु निःस्नेहाश्चक्रिणं प्रति ।
 आलिमीरकृताश्वासाश्विरोहारं न्यवीविशुः ॥ २२६ ॥
 विदित्वा तावशैर्वृत्तं मन्त्रयित्वा महीभृता ।
 न्यविक्षुश्चक्रपः सैन्ये योद्धुं स्वं जालदर्गडे ॥ २२७ ॥
 असाध्याः सामदानाद्येस्तद्वटा उद्धया रणे ।
 न शेकुश्चक्रसैन्यान्तः केनापि विनिवर्तितुम् ॥ २२८ ॥
 शलस्थलपालडादिदेशोऽध्वेशसैनिकैः ।
 प्रयुध्य शतशोहानि निर्भयश्चक्रिपोभवत् ॥ २२९ ॥
 रात्रौ चक्रबलाधाते लहरीवाटिकातलम् ।
 भूपाले काचचक्रेशो बाहादेशं भयादगात् ॥ २३० ॥

विरोधमाया उप्ता या आलिमीरेण धीमता ।
 ताः पुष्पिताः पलुविताश्वकेशाद्वेशभूमिषु ॥ २३१ ॥

हिन्दुवाटं प्रयातेस्मिन्नुग्रे मन्त्रिणि भूमिभृत् ।
 साम्राज्यमकरोद्देशोद्वेशमन्त्रभिरादतः ॥ २३२ ॥

बहिश्चकेश्वरेणात्र सामन्ताः करदायिनः ।
 श्रीजैनशाहिवद्रीत्या कृताः स्ववलशालिना ॥ २३३ ॥

ताजचक्रादयो वीरा भ्रातरो लोहरादिषु ।
 आहवे मुगलान्हत्वा चक्रः स्वं सफलं वयः ॥ २३४ ॥

दुश्चेष्टिते विचिन्त्यात्र युवराजस्य चक्रपः ।
 स्वानमिस्कन्दरं तं स रुरोधाजगरमिव ॥ २३५ ॥

ताहक्षसाहसिकं वीर्यं चक्रेण भूमिपोनयत् ।
 चतुर्थेद्वे शुचौ मासे कश्मीरांस्तं दिग्न्तरात् ॥ २३६ ॥

पिता भ्राताथवा पुत्रो राज्ञां राज्यजिहीर्षया ।
 शत्रवः कथिता लोके किं करोत्यपरो रिषुः ॥ २३७ ॥

इत्थं विदितभूपालचारिता अध्यपास्ततः ।
 ससैन्याः प्रययुर्वाहादेशं कीचाश्रमाध्वना ॥ २३८ ॥

शत्रुशयेन समादाय प्राप्ते चक्रिपतौ नृपः ।
 राज्यं निष्कण्टकं मेने परितोशमुपाययौ ॥ २३९ ॥

स्वान इस्कन्दरो राजभृत्यैर्नीतो नृपालयम् ।
 अपुनदर्शनात्कुर्वद्यामा नेत्रोत्पलैर्दीशः ॥ २४० ॥

नृपादेशादथ कूरा नेत्रोत्पाटनमञ्जसा
 इयेना इव कुरङ्गाय व्यधू राजात्मजाय ते ।
 (व्यधू राजतनूजाय कुरङ्गायेव सारसाः)
 तत्क्षणे या व्यथा तेन प्राप्ता चक्रं न पार्यते ॥ २४१ ॥

तं विना वृपनिर्देन्यांस्तान्कुराग्राजसेवकान् ।
 पित्रोः शापो नु फलितो धनलुभ्यस्य तस्य वा ॥ २४२ ॥
 ज्ञात्वा कृत्याश्रमासीनानध्वेशांश्चक्रिराद् ततः ।
 गत्वा वराहमूलान्ताच्छ्रीनगर्यो न्यवीचिशन् ॥ २४३ ॥
 पारावारात्समागत्य तत्रान्योन्यवलद्वयम् ।
 व्यधाज्ञनक्षयं व्यारं जयाजयपरीक्षया ॥ २४४ ॥
 गिरीनुलुहृच यातोथ चक्रिभ्रातुसुतो निशि ।
 मलुकदौलतो मार्गपेशान्देशाद्यवारयत् ॥ २४५ ॥
 असमर्थोध्वना यातु मीथामीरोध्वपाप्रणीः ।
 मार्गे पञ्चत्वमायातश्चलिताः केषि सामुदाः ॥ २४६ ॥
 अथाध्वपेषु नष्टेषु यातेष्वेवं वहिर्भयात् ।
 स महमदशाहोगान्नगरं चक्रिभिर्वृतः ॥ २४७ ॥
 धन्ते मुदं जडमतिः शमितारिवहि-
 स्तावद्युदेति निलयाद्विषमोग्निरस्य ।
 मल्लदशाहिनुपतिः स्वसुताद्वाप-
 त्साम्राज्यनाशमहहो घटना विधातुः ॥ २४८ ॥
 तथा हि भूमुजानेन गजाधीशनिवेशने ।
 पुत्र इब्राहिमाखानो नीर्विं दक्षोभवत्पुरा ॥ २४९ ॥
 तुरुष्काहववातेन विधृता शतधा चमूः ।
 याता तज्जीवरल्लौघयुता नौरिव सामरे ॥ २५० ॥
 तदाहववधान्मुक्तो भाविराज्योदयात्ततः
 खानः स प्राप कश्मीरान्पितृस्नेहविवर्धितः ॥ २५१ ॥
 प्रादुर्बूबू राजानं प्रति राज्यजिहीर्यथा ।
 अस्मिन्नवसरे चक्रपतेर्दुष्पिष्ठचिका ॥ २५२ ॥

प्रादुर्बभूव राजोस्य राज्यभ्रंशाय पूर्वजा ।
 राजान्तरहङ्गांश्चकेशो दुष्टरोगान्भिपगिव ।
 मल्लेकलद्वयमहादीन्कारागारे रुपाक्षिपत् ॥ २५३ ॥
 ताजचक्रालये बद्ध आलिमीरो निजानुगैः
 विमुहा रक्षणो रात्रौ नीत्वा क्षितो दिग्नतरम् ॥ २५४ ॥
 तद्वैषम्यादिवाग्दोयोपरागादावृणोत्कुथा ।
 महूदशाहभानुं तं चक्रराहुर्मितीर्दनैः ॥ २५५ ॥
 इत्थेमकादशाव्दान्स दशमासान्दिनानि च ।
 रक्षित्वा काश्यर्पीं राजा महूदश्चलितोभवत् ॥ २५६ ॥
 धर्मः फलति कालेन सद्यःपाको हि सोभवत् ।
 स्वानस्यान्ध्याद्यथा याभूद्राज्यभ्रंशानुपस्य सा ॥ २५७ ॥
 गम्भोडाख्यं स्वशस्थानं प्रहितोथ स चक्रिणा ।
 दत्त्वा न्यायकसुव्यादोन्कुराग्रक्षिजनाविजान् ॥ २५८ ॥

॥ इति महूदशाहराज्यभ्रंशः ॥

जगत्सुष्ठिस्थितिघंसहेतवे वृषकेतवे ।
 भवाविधिसेतवे ब्रह्मविष्णुरुद्रात्मने नमः ॥ २५९ ॥
 अथ काञ्चनचक्रेण पुत्रो महूदभूमुजः ।
 इत्राह्मशाह इत्याख्यां कृत्वा राज्येभ्यपिच्यत ॥ २६० ॥
 स्वमन्त्रपद्वीं दीप्तां चक्रे चक्रेश्वरस्ततः ।
 स्वीकृत्य राज्यतन्त्राणि द्रज्ञाशुल्कोद्भवैर्धनैः ॥ २६१ ॥
 नाग्रामप्रमुखै राष्ट्रे राजयोग्यैर्न्ययोजयत् ।
 अनुजांस्ताजचक्रेशमीयामीरादिकान्स्वकान् ॥ २६२ ॥
 वाहो चाव्दालमार्गेशो डिल्लीशं मुगलेश्वरम् ।
 सेनां मार्गयितुं मिर्जावाहुरं प्रययौ रुपा ॥ २६३ ॥

आकरीङ्गतवाक् चेष्टासंपूर्णं वीक्ष्य मार्गपम् ।
 क्षणं तु स्फुकराजो भूद्विस्मयानतकन्धरः ॥ २६४ ॥
 तु स्फुकभूपेन ततो ज्ञात्वा मन्त्रिवरं च तम् ।
 सहस्रसंख्या वीराणां सेनास्मै प्रतिपादिता ॥ २६५ ॥
 इत्थं प्रवृद्धां वार्ता तां देशे पञ्चमहायने ।
 वैशाखे श्रुतवांश्चक्रपतिर्विकमशोभितः ॥ २६६ ॥
 स्वः कीडामिव कुर्वत्सु भूमौ चक्रिषु मार्गपाः ।
 मलेकान्दाललुहरमार्गेशाद्या महारथाः ॥ २६७ ॥
 गिरीनुलहच बाहेलात्काद्मीरान्विशुद्धुतम् ।
 शिखालभिगमद्यूदख्यानादिमुगलैर्वृताः ॥ २६८ ॥
 कलाहशाहजं खानं नाजुकं चाग्रयायिनम् ।
 कृत्वा निविष्टाः संनद्धाः प्रतापपुरधन्वनि ॥ २६९ ॥
 श्रुत्वैतचक्रपः सेनां नीलाश्वे स्वां न्यवीविशन् ।
 सैन्यद्वयोद्रुता वीराः स्वामिभक्तिमदर्शयन् ॥ २७० ॥
 विपक्षपक्षिविच्छिन्ने मलेच्छसैन्यविहायसि ।
 विहाय स्वपदं यातुं नाशकुत स पक्षिभिः ॥ २७१ ॥
 ततश्चक्रपति दूतः प्राह मार्गेशवाच्चिकम् ।
 भो भोश्चक्रपते वाहो सामन्ताः करदायिनः ॥ २७२ ॥
 कृता येन स्ववीर्येण लक्ष्मैः पञ्चभिरावृतः ।
 हतो गजपतिः श्रीमनिग्राहीभो वलोत्कटः ॥ २७३ ॥
 तस्य मिरजवादुरराजस्यानुचरा इमे ।
 मया नीताः सहायार्थं संनद्धोस्तु भवाग्रणे ॥ २७४ ॥
 इत्युको लेखहारेण चकेशोन्ववददमुम् ।
 डिल्ही न देशः कश्मीराः प्रतिष्ठाना वर्यं न ते ॥ २७५ ॥

फलपाको मतो देशान्मुगलानां महौजसाम् ।
 अथ वीरा महौजस्का महावीर्या धनुर्धराः ॥ २७६ ॥

इव्राद्धाखानसेरङ्गमीरमल्लीकताजकाः ।
 तथा मार्गेशपक्ष्यास्तु मल्लेकलुहरादयः ॥ २७७ ॥

रिगचकेशमल्लेको मल्लेच्छाः शिखविगादयः ।
 कुरुपाण्डवसैन्यस्य युद्धं द्यद्यकुमिवोदयताः ।
 निर्ययुः समरे वीराः स्वबाहुबलदर्पिताः ॥ २७८ ॥

रिगचकेशवीरेण शक्तिः क्षिप्ता च वैरिषु ।
 प्रकृत्ताद्भूतवीरेण ताजमीरेण सत्वरम् ॥ २७९ ॥

मीरसेरङ्गचकेण प्रहिता करवालिका ।
 रिपोर्लुहरमीरस्य याता पुष्पक्षतोपमाम् ॥ २८० ॥

एवं प्रवीरैरन्योन्यं प्रकीर्य समराम्बरम् ।
 स्ववीर्यमृगनाभ्युद्यत्सौगन्ध्याकुलितं कृतम् ॥ २८१ ॥

ततः स्वसैन्यैः सेनान्तस्ताजचकेश उदयौ ।
 वातोद्भूतपताकाभिस्तर्जयचिव वैरिणः ॥ २८२ ॥

रणः प्रवद्युते तत्र चक्रमार्गेशसैन्ययोः ।
 आगच्छ जहि तिष्ठेति शब्दोभूद्धटसंक्षये ॥ २८३ ॥

समरोद्भूतमीश्यताजचक्र-
 मवदल्लुहरमार्गपस्तमेत्य ।

कुरु युद्धं किमतः परं किमन्य-
 न्मनुजैः स्वाभिदशासु साध्यते तत् ॥ २८४ ॥

तच्छिशम्य चिरं युद्धा वीरैर्मल्लेकताजकाः ।
 शिथ्रिये वीरशयनं नाकनारिविराजितम् ॥ २८५ ॥

कीर्तिशेषं गते तस्मिन्परे चक्रिसहोदराः ।
 मीयामल्लेकसेरङ्गमीराद्या मुगलैर्युताः ॥ २८६ ॥

स्वसैन्यं निहतं दद्धा चक्रेशोलपवलान्वितः ।
 खशालयं ययौ भीत्या शोकेन च समाकुलः ॥ २७७ ॥
 अथ मार्गेश्वरा जित्वा मलेकाद्वालकाद्यः ।
 विविशुर्नगरं लोकानाश्वासंतो भयाकुलान् ॥ २८८ ॥
 गत्वा नृपाङ्गणे सर्वे छब्रचामरशोभितम् ।
 प्रददू राज्यतिलकमध्येशा राजसूनवे ॥ २८९ ॥
 अथ नाज्ञुकशाहेन पित्र्ये सिंहासने थिते ।
 ग्रहर्षाकुलिता उच्चावचाः सर्वेभवंस्तदा ॥ २९० ॥
 गत्वा ज्यमालमरुगां सनृपास्तेथ मन्त्रिणः ।
 मलेकाद्वालकस्यांशा आलिमीरस्य चापरः ॥ २९१ ॥
 मार्गेशलुहरस्यांशो रिगचकस्य चापरः ।
 विभक्तेये चतुर्भागैस्तैश्चतुर्भिरिहत्यभूः ॥ २९२ ॥
 खशालयस्य चक्रेशो विसृष्टस्तैर्महात्मभिः ।
 लेखहारस्तमाह स्म मार्गेशमुखवाचिकम् ॥ २९३ ॥
 भोमोश्चकपते स्वामिभक्तिज्योत्त्वा भवादृशैः ।
 दुर्मन्त्रिभिरमात्यानां विमला मलिनीकुता ॥ २९४ ॥
 यस्य वालस्य सान्नाज्ये राज्यकार्येषु मन्त्रिणः ।
 बद्धाद्वलय एवासन्स रुद्धो भवता कथम् ॥ २९५ ॥
 रवेरावरणं भूडः कुण्डेन विद्याति कः ।
 इत्थं दूतमुखाच्छुत्वा मुमोच नृपर्ति त्वसौ ॥ २९६ ॥
 ततो मद्धदशाहः स गत्वा लुहरमासदत् ।
 पूर्वोर्वरीशवद्वज्ञाशुलकाद्यमपि चाग्रहीत ॥ २९७ ॥
 नीतिष्ठो मन्त्रियित्वाय मार्गेशैर्मुगलांस्ततः ।
 विसर्जयामास नृपः संमान्यैतान्स्वकं पदम् ॥ २९८ ॥

उल्लङ्घनं लोहरं प्रापुस्तुरुप्काः स्वनिवेशनम् ।
मद्यूदशाहं संलेखे आलिमीरश्चिरं प्रभुम् ॥ २९९ ॥

हेमन्तमतिवाहात्र वसन्तमिव तं नृपम् ।
काश्मीरोपवने मीरो मार्गेशानुमतोनयत् ॥ ३०० ॥

राज्यं कुत्वाथ वर्णंकं दशम्यां नाजिको नृपः ।
ज्येष्ठशुक्रे नृपात्प्राप यौवराज्यं महम्मदात् ॥ ३०१ ॥

घण्टेदे महादः शाहोभिपिकः सचिवैः शुचौ ।
राज्ये खशालयान्मुक्तो भूयो जात इवाहतः ॥ ३०२ ॥

दिवं मिरजाबाबुरः स प्रयातः स्वपुत्रयोः ।
दत्त्वा स्वविभवं कामराणहोमाययोस्तदा ॥ ३०३ ॥

सप्तमेवेध्वपैः सार्द्धं युद्धेन्द्र्युः काचचक्रपः ।
नौर्वारग्रामादगमत्सैन्योथ दिग्नतरम् ॥ ३०४ ॥

याति चक्रपतौ वीरे ततः पश्चिमदिग्वधूः ।
रतिहेतुरुषा केतुं मूर्धिं निल्यमधार्यत ॥ ३०५ ॥

तद्वर्णे कार्तिके शुक्रे मन्हमार्घ्यश्चमूपतिः ।
मिरजाकामराणस्य काश्मीराज्ञेतुमाययौ ॥ ३०६ ॥

शिखालभिगमद्यूदखानादिसुगलैः सह ।
कुर्वन्दश दिशः पूर्णा गर्जद्विः प्रबलैर्वलैः ॥ ३०७ ॥

श्रुत्वा महादशाहाद्याश्चकेशं शीघ्रमानयन् ॥
साहायकार्थमध्वेशौ राष्ट्रघोषकृताहरणम् ॥ ३०८ ॥

सहस्रैरश्ववाराणां म्लेच्छा नगरमाविशन् ।
काश्मीरिकाश्च दुर्गेषु स्ववलानि न्यवीविशुः ॥ ३०९ ॥

भयात्पौरजने याते गिरिगहरवर्त्मसु ।
वीरेषु सैन्यवाहुल्यात्प्रनष्टेषु च तत्र तु ॥ ३१० ॥

शून्यं पुरवरं हष्टा मुगलास्ते कुधादहन् ।
 गृहाणि राजधानीं च कुद्दीनस्य लुण्ठकाः ॥ ३११ ॥
 दुर्गेभ्यो निर्गता वीरास्तुरुक्षैराहवेच्छया ।
 स्वेच्छया प्राणसर्वस्वं विक्रीय यश आददुः ॥ ३१२ ॥
 ग्रामेषु नगरेरण्ये तुरुष्कैर्निष्ठपैर्हताः ।
 सहस्रसंख्या लोकानां जुलुच्यवधकारिभिः ॥ ३१३ ॥
 ततः काश्मीरिकैर्वर्षार्मांशेश्वक्रिभिश्च ते ।
 अर्काशुभिस्तमांसीव संथायापासिता इतः ॥ ३१४ ॥

॥ इति तुरुष्कोपद्रवः ॥

मुक्तास्ते साहसाद्वीराः स्वगृहेषु स्थिर्ति व्यधुः ।
 मार्गेशानादरत्रस्तः काचचक्रो वहिर्यैर्यौ ॥ ३१५ ॥
 वर्षेष्टमे शुचौ शूरपुरात्सोप्याययौ पुनः ।
 शर्वं प्रतिहतं ज्ञात्वा बाह्यं यातो यथागतम् ॥ ३१६ ॥
 मार्गमासेत्र शरदि कास्कारीयाश्चमूच्चराः ।
 मिरजाहैदराद्याः श्रीसैदखानमहीभृतः ॥ ३१७ ॥
 हयारोहसहस्रैर्दादशभिः परिवारिताः ।
 काश्मीरानाययुजेतुं इयेना इव विहङ्गमान् ॥ ३१८ ॥
 कोटाद्भूमननिर्यन्त आगच्छन्तो नृपालयम् ।
 प्रविशन्तो भवन्तीत्यं शुत्वा सन्तो विपेदिरे ॥ ३१९ ॥
 तुरुष्कोपमूलालुकैः कास्कारोपद्रवो महान् ।
 अज्ञाय सूर्यग्रहणं चन्द्रग्रासाद्विशिष्यते ॥ ३२० ॥
 चलिते सकले जीवलोके वेशमावलिस्ततः ।
 शवराशिरिवोच्छ्वासशून्याभूद्यदायिनी ॥ ३२१ ॥
 तस्यां दाहकियां कर्तुं तीव्रवहिप्रदायकाः ।
 सिकन्दरपुरीराजधानीं रम्यामतेजयन् ॥ ३२२ ॥

नीचावचगृहैर्लक्षसंख्यैर्दर्शैः पुरोर्वरा ।
 जाता इमशानभूवत्सा दग्धकाष्ठभयद्वारा ॥ ३२३ ॥
 राजधानीद्वयं ताहगलभ्यते कुत्र भूमिपैः ।
 सुधादार्चिष्टकाचित्रे कोटिसंख्या व्ययीकृताः ॥ ३२४ ॥
 श्रीजैननगरे दिदामठे चार्णि विना कृतम् ।
 राजधानीद्वयं भूभृत्सुकुतमिव तत्स्थितम् ॥ ३२५ ॥
 वेतालसाधनायुक्ता इवासन्मुगला धुवम् ।
 लघ्वं यत्सञ्चित्तं गुप्तं पौरवनं तु यैः ॥ ३२६ ॥
 जलावरणयुक्तासु भूपभूमिषु शिश्रियुः ।
 काश्मीरिकाश्वमूनाथा आश्रयान्मलेच्छशङ्क्या ॥ ३२७ ॥
 चिरोडुरं च हाजीङ्गकोट्ठं चकधरं तथा ।
 श्रुत्वाभ्यवाहयन्मासत्रयं म्लेच्छैः प्रयुध्य ते ॥ ३२८ ॥
 दैत्यरूपेण खुःशेन स्थितांश्वकधरान्तिके ।
 काश्मीरिकान्प्रति कृतं युद्धं निष्फलमप्यगात् ॥ ३२९ ॥
 “वन्ध्यमप्यभवद्युद्धं कृतं काश्मीरिकान्प्रति ।”
 खिलीकृतास्तुरुपकेस्ता भुवो मडवराज्यगाः ।
 हृत्वा फलसमृद्धिं तां हृत्वा आम्यजनान्कुधा ॥ ३३० ॥
 ये याता नौषु तीर्त्वासन्त्वयाश्रमादिभूमिषु ।
 सवालवृद्धाः सुखिनः स्वायुःशेषेण रक्षिताः ॥ ३३१ ॥
 जुलुचोपमुवे पूर्वं तथा कजलसंगरे ।
 शोभोभूत्ताहशो देशो कुकृत्यात्पापिनां विशाम् ॥ ३३२ ॥
 चक्राधारादेत्य भूपेन्द्रयुक्ता
 भीमादेवीसंनिधौ संनिवेशम् ।
 चक्रुस्तीर्त्वा लेदरीवामपारं
 चक्रेशा वा मार्गपा आहवाय ॥ ३३३ ॥

खान इस्कन्दरो मिर्जाहैदरोन्ये महारथाः ।
 काश्मीरिकान्प्रतिययुः संनद्वास्तत्र संयुगे ॥ ३३४ ॥
 मार्ताण्डपादमूले तत्राहौयुर्बलद्वयात्प्राणान् ।
 मल्लेकालकहोसनमीरशिखालाः कमालमीरश ॥ ३३५ ॥
 कास्कारीयाः प्रवीराश्च केचिद्युद्धा दिवं ययुः ।
 सफलं स्ववयः कृत्वा मल्लेकालादिभी रणे ॥ ३३६ ॥
 रे मूढाः कुरुत सदैव सेवनं त-
 त्तान्सर्वान्भवविभवान्विहाय लोलान् ।
 द्वष्टा तन्मरणमथालिमीरनान्नः
 सङ्ग्रामे मुगलवर्रौहि देशहेतोः ॥ ३३७ ॥
 विदुरोपमिते तस्मिन्निहते दुद्रुतुर्भदाः ।
 काश्मीरिकाः कृताश्वासाश्चक्रेशाध्वेशनायकैः ॥ ३३८ ॥
 कवचनर्तका यक्षनरा वेतालराक्षसाः ।
 महामांसाशनव्यग्रा जन्यव्याप्ता इवाहवे ॥ ३३९ ॥
 रणोद्याने वीरपानमदोन्मत्तेषु तेष्वथ ।
 हतशिष्टे चमूयुग्मे स्वाश्रयेषु न्यविक्षत ॥ ३४० ॥
 अथ चक्रेशमार्गेशौ नुपादेशात्समेत्य तैः ।
 मुगलैः सह संधानमकरोत्पौरुषोर्जितौ ॥ ३४१ ॥
 नवसंख्यानि वखाणि कतीफसूफसगलतैः ।
 तोकं तद्वापयादाय मुगला भूपतेः पुरः ॥ ३४२ ॥
 नृपमुद्राद्वितं पञ्चं गृहीत्वा मौसुलाक्षरैः ।
 प्रत्यायाताः स्वसैन्ये तत्कुर्वन्तो हर्षनिर्भरम् ॥ ३४३ ॥
 धारीभिः पामरा नीताः खो पुमान्पुण्यदन्तिकाम् ।
 मुका हस्तनमीराद्यैरानीताः करुणापरैः ॥ ३४४ ॥

ततोद्दे नवमे ज्येष्ठे स्वदेशं मुगला ययुः ।
बलात्पौरश्रियं साम्नादाय राजसुतामपि ॥ ३४५ ॥
इत्थं सतीसरोदेशो पीडाभूत्पापिनां विशाम् ।
पूर्वपञ्चमतः केतोरनिशं दिवि दर्शनात् ॥ ३४६ ॥

॥ इति कास्कारीयोपद्रवः ॥

पक्षशालिवरस्फातिपूर्णक्षेत्रेषु सर्वतः ।
नभसस्तारकाः पेतुर्भूयः केतुरदृश्यत ॥ ३४७ ॥
सम्यङ्गनिर्गिर्णेन्नराजे तदुपद्रवरक्षसा ।
उदजृममन्महावीरो दुर्भिक्षोन्नपते रिषुः ॥ ३४८ ॥
निविष्टे मण्डलेमुर्धिश्चेहस्तत्सैनिकास्ततः ।
श्रुतिपासादयो लोकपीडका बलवत्तराः ॥ ३४९ ॥
सहस्रदशभिनिष्कैलेभ्या मूलयेन खार्यभूत् ।
धान्यस्य गतिरादातुं कान्यस्य धनिनो विना ॥ ३५० ॥
भर्तुभर्कित सुतब्बेहं शुश्रूपां पित्रोरेव च ।
हित्वा स्वप्राणरक्षायै चेहः खीपुरुषाः क्षुधा ॥ ३५१ ॥
भुक्त्वा द्वित्रिचतुर्वारं क्षुधार्ता दिवसान्तरे ।
अटन्तः प्रेतरूपा हि दृष्टा भोजनवाञ्छ्या ॥ ३५२ ॥
तत्कालेवालमलेकादयः पुण्यरता हि ते ।
प्रत्यहं तन्डुलशतैः पकाङ्गैः पुपुरुज्जनम् ॥ ३५३ ॥
ग्रामेषु नगरे राजमार्गेषु गणनास्तु न ।
श्रुतिपासाप्रभीतानां प्रेतानामिव देहिनाम् ॥ ३५४ ॥
संचितं रूप्यकुप्यादि विक्रीय व्यधुरात्मनः ।
प्राणसंधारणं केचिच्छाकेनाक्षोटपिण्यकैः ॥ ३५५ ॥
उपद्रवभयादेष दुर्भिक्षोपशुवो महान् ।
गृलनेत्रामयाद्युष्टविस्फोटो द्यतिदुःसहः ॥ ३५६ ॥

ज्येष्ठान्तं दशमाव्दस्य नवमाद्विंशतिरात्रदृशम् ।

धोरे दुर्भिक्षतमसि परितः क्रान्तमण्डले ॥ ३५७ ॥

गुणठीवीजोद्धवस्त्रेहधूपैर्दीपैः प्रकाशयन् ।

आशा अन्ननृपामात्यः सुकालो योद्धुमाययौ ॥ ३५८ ॥

यथा गोधूमकलटा उद्युस्तम्भजा भुवः ।

कुर्वन्तः स्वफलैः शेषजन्तोरारात्रिकामिव ॥ ३५९ ॥

स्ववलैर्भूशमाक्रान्तमवेश्यान्नाधिपः स्वयम् ।

आययौ बलिनं जेतुं दुर्भिक्षं धोरराक्षसम् ॥ ३६० ॥

वितत्य महर्तीं सेनां प्रियद्वृशालिकोद्रवैः ।

यन्त्राशमभिरिवाक्षोदैर्जित्वा तं स न्यविक्षत ॥ ३६१ ॥

॥ इति दुर्भिक्षोपद्रवः ॥

अन्नराजफलैः पुष्टा जन्तवोतिकृशास्ततः ।

पुनर्जातमिवात्मानममन्यन्त दिवानिशम् ॥ ३६२ ॥

तदा काञ्चनचकेशः स्थितिं जैनपुरे व्यथात् ।

मन्त्रित्वमध्वपादेशाद्राष्ट्रोभ्यर्णे विभूपयन् ॥ ३६३ ॥

श्वपचाकारकश्चकपतिर्मद्वराज्यगः ।

भूमीरदण्डयन्मार्गपानां ताटस्व्यवीक्षणात् ॥ ३६४ ॥

अत्रान्तरे महान्देशो देहो दुष्टैरिवामयैः ।

स्वस्वावासाश्रयैरेतैः पीडया जर्जरीकृतः ॥ ३६५ ॥

तदुत्थपापसंतापाचैत्रान्तेदे त्रयोदशे ।

राजा महादशाहोभूदस्वस्थो नियतेवलात् ॥ ३६६ ॥

कान्तं देहं रुजा कान्तं शान्तं वीक्ष्य च भूमिपः ।

मल्लेकलहभट्टाख्यं सख्लेहं प्राह मन्त्रिणम् ॥ ३६७ ॥

राजधर्मोद्धवैः पुण्यपापैः संवर्धितोपि सन् ।

तथापि कायः सापाय इति सर्वत्र निश्चयः ॥ ३६८ ॥

अस्मद्दंशो महीयांसः शंखदीनादयो नृपाः ।
 श्रीजैनोल्लावदोनश्चाप्येते पूर्वपितामहाः ॥ ३६९ ॥
 तद्विद्योहं मदीयः कः कीदृशो भत्परो भवेत् ।
 इति चिन्ताकुलं चेतो ज्वरेणाच्यापि दह्यते ॥ ३७० ॥
 इत्युक्त्वा विरते राजि मार्गेशाद्वालकादयः ।
 आगतास्तादशं वीश्य साश्चुनेत्रास्तमबुवन् ॥ ३७१ ॥
 भूपास्मदपचारेण प्रजाभाग्यैरथापि ते ।
 कायक्लेशोस्ति स्वस्यैव दण्डो भूत्वापराधतः ॥ ३७२ ॥
 श्रुत्वाब्रवीशृपस्तेषां वचो मत्तनयाः सदा ।
 भवद्ग्रिः पालनीयाश्च वर्यं यामः पराध्वनि ॥ ३७३ ॥
 आकन्दोभून्महाराजगृहे श्रुत्वा नृपोदितम् ।
 तदहि निष्ककोट्यश्च राजा धर्मेण योजिताः ॥ ३७४ ॥
 प्राप्ते पुष्पाकरे मासे व्यथार्तस्यास्य भूमुजः ।
 दातुर्जातु विपत्तिः स्यात्कृष्णपक्षे कथञ्चन ॥ ३७५ ॥
 ज्येष्ठशुक्लादिदिवसे गुरुवारे नरार्थमा ।
 वर्षान्पञ्चाशतिं भूपो राज्यं कृत्वास्तमाययौ ॥ ३७६ ॥
 तस्मिन्याते दिवं लोकः सशोको विललाप तम् ।
 हा कं अयाम भवति नाकलोकमुपस्थिते ॥ ३७७ ॥
 अस्मान्को नृपते कृच्छ्रात्मां विना पालयिष्यति ।
 मृगाङ्गसुन्दराकार महासेनपराक्रम ॥ ३७८ ॥
 महम्मद महीपाल महीं हित्वा क यास्यसि ।
 इति प्रलापमुखरे राजद्वारे स्थिता जनाः ॥ ३७९ ॥
 संस्थितस्य नृपस्यादुर्बाप्यैरिव जलाञ्जलीन् ।
 कर्णीरथमयारोप्य शब्दं वृहन्मृताजिरे ।
 दत्तस्कन्धाः पितुः पाश्वें गोगतें मन्त्रिणः क्षिपुः ॥ ३८० ॥

केदं कोमलशश्चायासु नृपाहं शयनं प्रभोः ।
 क शर्करिलभूम्यन्तस्तमोन्वे विवरे स्थितिः ॥ ३८१ ॥
 तदहि शोकमूकस्य लोकस्योच्छुसनात्परम् ।
 धूमादि रन्धनाभावाचालक्ष्यत गृहेषु तत् ॥ ३८२ ॥
 ॥ इति महम्मदशाहस्वर्यानम् ॥
 मार्गेशोन कृताशंसः सप्रशंसोस्य मन्त्रिभिः ।
 शंखशाहोयमित्याख्यां कृत्वा पुत्रोभ्यविच्यत ॥ ३८३ ॥
 नवराज्योर्जितं चैतं युवानं वीक्ष्य भूमिपम् ।
 महान्तः पामराः सर्वे तुतुषु राजबछुमाः ॥ ३८४ ॥
 चिरं स्वे पैतृके राज्ये स्थाया इति जनाशिष्यः ।
 शृणवत्राजगृहं प्राप शंखशाहः सहानुजः ॥ ३८५ ॥
 तस्मिन्ब्राज्यस्थिते जैनपुराज्ञगरमाययौ ।
 काचचक्रपती रिगचक्राश्वस्तो महावलः ॥ ३८६ ॥
 हष्ट्वा वीरं तमायान्तमुत्समुद्भान्वितस्ततः ।
 मार्गेशहोस्सनः प्रायात्कीचाश्रमेभ्यपान्तिके ॥ ३८७ ॥
 ग्रविष्ठो नगरं रम्यं काचचक्रः समाजितः ।
 नृपेण तेन सञ्ज्ञेहं परपक्षविमर्दनः ॥ ३८८ ॥
 तथा काञ्चनचक्रेशो ज्ञात्वा दूरगतात्रिपूर् ।
 सबलो गर्भेसोडारे निविष्ठोरिजिगीयया ॥ ३८९ ॥
 अत्यन्तिकस्थं बलिनं रिषुमाकर्ण्य मार्गपाः ।
 चमूं निवेशयामासुस्तूर्णं जलगदान्तिके ॥ ३९० ॥
 महात्मा रिगचक्रेशः काचचक्राश्वपेशयोः ।
 गत्वा ग्रेरितदूतः स साम कर्तुमथेष्टवान् ॥ ३९१ ॥
 नगरे काचचक्रेशः कमराज्ये तु मार्गपाः ।
 सन्तु सोहं समस्तेषामिति सांर्थं व्यधादयम् ॥ ३९२ ॥

अथ मार्गेशसैन्यस्थानानीयान्तिकमात्मनः ।
जैतचक्रेशमलुकदौलतेश्वाहाकानकान् ॥ ३९३ ॥

स्ववन्धून्काच्चक्रेश आखरोह जयी पुरम् ।
निवासमकरोद्धीरो रिगचक्रालयेषु सः ॥ ३९४ ॥

काच्चक्रे स्थिते राज्ञोन्तिके निर्णयकारिणि ।
बलं बलवतां हृष्टं शौर्येण तु पृथग्जने ॥ ३९५ ॥

आगत्य रिगचक्रेशः काच्चक्रान्तिके तदा ।
दिनान्युपित्वा ज्ञात्वास्य स्वलपप्रेमागमत्पुनः ॥ ३९६ ॥

मार्गेशनिकटं गत्वावोच्चक्रेशेष्टितम् ।
संमन्त्र्य वीरान्सर्वांस्तान्संघटय्य नृपाग्रगान् ।

रिगचक्रः स मार्गेशं ज्ञात्वा दुष्टमिवामयम् ॥ ३९७ ॥

कश्मीरभूमौ प्रथिता अमात्या भीमार्जुनद्रोणसमा रणेषु ।
मलुकश्रीदौलतगाजखानचक्रेशमुख्याश्च विचारदक्षाः ॥ ३९८ ॥

सिद्धादेशात्प्रसिद्धस्य सिद्धादेशाधिकारिणः ।
श्रीमन्मलुकराजाननाजुकस्य मुखादयथा ॥ ३९९ ॥

विज्ञप्यन्तेत्रदेशीयैः कान्दिशीकैर्वलातुरैः ।
सर्वेऽर्जनपदैर्दीनैर्दुरातङ्कलद्वितैः ॥ ४०० ॥

तथा हि

जैनशाहे दिवं याते दुर्वला बलवत्तरैः ।
पीडिताः कान्दिशीकाश्च जना दुर्दण्डतो गताः ॥ ४०१ ॥

श्रीसैफङ्गामरेन्द्रेण नृपामाल्येन पालिता ।
लालिताय प्रजा नित्यं दुर्व्यवस्थानिवारणात् ॥ ४०२ ॥

पुण्यपापपरीपाकान्मन्त्रभिरन्तरान्तरात् ।
पोषिता शोषिता लोकाः सद्विचारा विवेकतः ॥ ४०३ ॥

भानुरिव ततश्चकपतिर्मलुककाञ्चनः ।
 उदेत्य मन्त्रवीर्थीं तां नृपादेशादभूषयत् ॥ ४०४ ॥
 विचारनिरतेमुम्भिन्नासीने राजमन्दिरे ।
 वलं वलवतां हस्तं शौर्येण तु पृथग्जने ॥ ४०५ ॥
 वैमत्यान्महतां पापाद्विशां च तत उत्थिताः ।
 मुगलातङ्कदुर्भिक्षदोपास्तस्मिन्वहिर्गते ॥ ४०६ ॥
 मार्गेशान्द्रालकानीतो भीरेजोगणयत्ततः ।
 अप्राप्तानिव प्राप्तान्स कश्मीरांश्चकिणो भयात् ॥ ४०७ ॥
 काचचकेशमलुके हिन्दुवाटे गते दिवम् ।
 काश्मीरिकाणां वाह्यानामभूत्कलुपितं मनः ॥ ४०८ ॥
 तदाकर्ण्याथ भीरेजहैदरोचीकरन्महान् ।
 कुलागतमिवास्वस्थं तदा कश्मीरमण्डलम् ॥ ४०९ ॥
 चक्रेशेन्तर्हिते भूमौ मुगला दैत्यरूपिणः ।
 विचेरुः शारदापीठे निःशङ्कमकुतोभयाः ॥ ४१० ॥
 भीरेजमधुगोलस्य कश्मीरस्थस्य चान्तिकम् ।
 आययुः परदेशोऽयो मुगलाः सरथा इव ॥ ४११ ॥
 वलेषु वर्धमानेषु तेषु यातीतवार्षिका ।
 लोत्रप्रतिग्रहोपात्ता भूर्हता तैर्नियोगिभिः ॥ ४१२ ॥
 दिवानैमलेच्छसंख्यैशौर्लिखिता मुसुलाक्षरैः ।
 भूमिः समग्रराष्ट्राणां हृत्वाप्यायं प्रजास्वपि ॥ ४१३ ॥
 इतीव भूर्नभोमासि साध्वीवाय व्यक्तमपत ।
 द्वार्धिंशेष्वदे जनाश्रीचान्हताप्यायानवेष्य सा ॥ ४१४ ॥
 प्रनष्टमुगले देशो भूमीच्छुरसिलो जनः ।
 काश्मीरिकाणां विजयाद्युयोभूदर्थैलिप्सया ॥ ४१५ ॥

तुरुष्कसाहचर्याते काशमीरा नात्यजंखयम् ।
 वेशो भूमिर्मोजनं च चिकित्सादण्डमद्रुतम् ॥ ४१६ ॥

हष्टशुभोपि लोकोयं नामुञ्चदृदयादृढाम् ।
 तुर्वासनां महावैद्याश्चिकित्सां शाखगामिव ॥ ४१७ ॥

दुराचारादियं भूमिर्वायुकान्तेव भूरिशः ।
 विशेषे चाश्वयुद्धासे कम्पिता स्वामिनो मुहुः ॥ ४१८ ॥

आर्तत्राणान्महीदानान्मुकेलोचप्रतिप्रहे ।
 मोक्षाचातिथिसत्काराद्ग्रहो धर्मेण शाम्यति ॥ ४१९ ॥

अहृष्टविग्रहेशेन स्वेच्छाकीडनका इव ।
 धात्रा विनिर्मितः स्वादुं जगद्रावादमाभिवः ॥ ४२० ॥

दृष्टुनं स्त्रीयुतं चाग्रे प्रादुरासन्दशाष्ट च ।
 सहस्राण्यालयान्यस्य विमोर्दुर्घटलीलया ॥ ४२१ ॥

अर्शकोशी दिवः सप्त भुवः पद्मिश्रदावृतम् ।
 जगत्स्फारमवेद्यर्थिरूपाः सृष्टाः पिगम्बराः ॥ ४२२ ॥

विभुधामाश्रयी श्रीमात्रसूलोद्य पिगम्बरः ।
 दिगम्बरेच्छया लोककृपालो मानवो जयेत् ॥ ४२३ ॥

खदैवसृष्टिभूमध्ये हिमवान्निरिष्टत्तमः ।
 तत्रास्ति देशः कास्कारो हारो भूमिवरस्त्रियः ॥ ४२४ ॥

सतां सुकृतसंभारोगारः सर्वधनुष्मताम् ।
 नानाद्रुमलताकारो विहारः सर्वसंपदाम् ॥ ४२५ ॥

मेधावी रेवतीशप्रथितभुजबलः सद्यः श्रीधरश्च
 भूपालेन्द्रः प्रतापोर्जितनिजयशसा भूषितो नामवर्णः ।
 जीयात्तदेशजन्मार्जितवहुवसुधाप्रोद्धतो भानुमूर्तिः
 काशमीरान्योजनायानयतिमिरहतान्योजनायेव नष्टमा ॥ ४२६ ॥

भीरीजहैदरमहमदवाकप्रमाणो
 जीयाचिरं वसुमतीमवतीर्ण एव ।
 कर्तुं सतीसरसि नौशरवानतुल्यं
 पूर्वोर्वरीशचरितं चिरकालनष्टम् ॥ ४२७ ॥
 सर्वेः पैगम्बरवैरीमलितैः सदैव-
 स्यादेशतस्त्वह पिगम्बरवाटिकां ताम् ।
 एतां कुकृत्यचरिताख्यदवाग्निदग्धां
 सत्कर्मवृष्टिनिवहैः परिपोषणाय ॥ ४२८ ॥
 श्रीमत्काञ्चनचक्रपे च विधिनान्वर्थकुताख्याक्षरा
 राजिः काञ्चनदानतस्त्वं सदा सत्यं समीक्षामहे ।
 भ्राजिष्णौ करपद्मकर्णनिचयेभिजानमेताहशं
 सव्यः सोस्तु करः परोपकृतयेजस्तं सहस्रं समाः ॥ ४२९ ॥
 श्रीमन्मार्गपतीश तावकयशः शुभ्रं विलोक्यावहि-
 शक्राद्योश समागतो क्रतुपतिस्त्वां सेवितुं सर्वतः ।
 कुन्दैः कड्डलकर्णिकारकुटजैः स्मिभस्तथा मञ्जरी-
 पुष्पैः पट्टपदकोकिलास्वनभरैः कुर्वञ्जयोद्घोषणाम् ॥ ४३० ॥
 सन्तः प्रसुदिताः केन न केन तव कर्मणा ।
 वसन्तो भवतामस्तु वसन्तः शुभकृत्सदा ॥ ४३१ ॥
 (एषुश्लोकेषु कवेरेव आमीणतां निरूप्य लेखके दोषो नोपचार्यः ।)
 जिष्णुः संतापितारातिः कालखड्डधरो रणे ।
 प्रणेता जगतां प्राणः शंकरो विनतात्मनाम् ॥ ४३२ ॥
 कलावाङ्गाज्यराङ्गास्वान्युरुकाव्यज्ञमङ्गलः ।
 जीयाद्भूपणो नित्यं गौजशाहो महारथः ॥ ४३३ ॥
 मुन्यग्निसंख्ये वर्णं च शुचौ मास्यसितेरे ।
 अष्टम्यां राजहोमाय पुत्रस्याक्षवरभूमुजः ॥ ४३४ ॥

मुगलेशस्य सेनानीकरबाहुधरान्वितः ।
नाजुकशाहः पाषण्डदेशं प्राप्तो जिगीषया ॥ ४३५ ॥

संमल्य गाजशाहोथ श्रुत्वा तदाद्यचेष्टितम् ।
मल्लेकहोसचकेशं बाह्यदेशं व्यसर्जयत् ॥ ४३६ ॥

लौलमल्लेकचकेशपेजाहैवतखानकैः ।
सुजाफतिहमीरालकार्यैर्मन्त्रवरैर्युतः ॥ ४३७ ॥

वीरायुतैः पत्तिभिश्च निःसंख्यैः पटमण्डपैः ।
महात्मा होसमल्लेको निविष्टः सुवलान्तरे ॥ ४३८ ॥

तावन्मुगलसैन्येन महता वाह्यभूत्वंता ।
विमला सज्जनस्येव चित्तभूः कल्पैर्मलैः ॥ ४३९ ॥

ततो राजपुरीदेशमशेषमावृणोद्वलैः ।
मुगलेशस्य प्राप्तसैन्याः पाषण्डैरकुतादैः ॥ ४४० ॥

कुद्धः काश्मीरिको राजाकर्ण्य शूरपुराद्वाहिः ।
सवलो हिन्दुवाट स प्रयातस्तज्जिगीषया ॥ ४४१ ॥

ऊर्जितां गाजशाहस्य चमूं दृष्टा महीयसीम् ।
मार्दवं मल्लेच्छसेनागाद्विमानीवार्कराद्विमिः ॥ ४४२ ॥

द्वार्षोर्जितं गाजशाहवलमाजग्मतुर्दुतम् ।
फत्तेमल्लेकलुहरमल्लेकावस्य चान्तिकम् ।

रुद्धेषु दुर्गमार्गेषु प्रभूतं मौगलं वलम् ॥ ४४३ ॥

वीरैः फतिहखानार्यैर्गर्जद्विराकुलीकृतम् ।
खुजहाजकयोसूकचक्राद्या मुगलान्विताः ॥ ४४४ ॥

साम राजपुरीराजा गाजीशाहभयात्कृतम् ।
नौशाहारस्थिते शाहनाजुके मुगलास्तथा ॥ ४४५ ॥

उवाह संधिवन्धेन कालं दुर्गादिकर्मिः ।
विसृष्टो गाजभूमर्द्रा दूतेशो मुखवाचिकम् ॥ ४४६ ॥

करवाहुधरादीनां प्राह गत्वा समान्तरम् ।
 भोभो म्लेच्छपते कस्माद्कस्मात्प्रबलैर्वलैः ॥ ४४७ ॥
 आयाताः केन विश्वस्ता अज्ञातनृपविक्रमाः ।
 अथवा प्राक्तनी शैली शाहियुद्धं तु विस्मृतम् ॥ ४४८ ॥
 वलद्वयवधात्पापं युध्माकं परिणास्यति ।
 यदि शक्तिः किमेतैः स्याहुर्ग्रन्थ्यादिकर्मभिः ॥ ४४९ ॥
 विधिर्ददाति यदस्य स तत्कलमथाश्रुते ।
 चक्रिराजानकाद्या वा स्थिता अंशहरा इतः ॥ ४५० ॥
 देशलके मुगलाः को वा खुजहाजी भविष्यति ।
 इत्युक्तो लेखहारेण खुजहाज्यव्रवीदिदम् ॥ ४५१ ॥
 शासनमक्त्वरात्यानं मुगलेशस्य वच्मयहम् ।
 चक्रेशमूर्पं दातारं गुणज्ञं धन्विनां वरम् ॥ ४५२ ॥
 विचारे नौशिरोवानं कथा स्तुत्या स्तुवीमहे ।
 काश्मीरिकाणां देशांशो म्लेच्छानां पारितोषकम् ॥ ४५३ ॥
 दत्त्वा मुगलराजस्य चेतःशुद्धिर्विधीयताम् ।
 अथवा देशधारीभिः किं स्यात्प्राकृतेतया ॥ ४५४ ॥
 युद्धेन वीरहानिः स्याज्ञाता सर्वेस्य भूमिपः ।
 दृष्टाः श्रुताः स्मृता नैव गाजिशाहस्य संनिभाः ॥ ४५५ ॥
 योद्धुं दिग्नंतरं को तु यात एतत्परः समः ।
 दूतात्प्रत्यागताच्छ्रुत्वा क्रोधविस्मयवानृपः ॥ ४५६ ॥
 अवरुद्धोद्वितुज्ञात्स समारुद्धो महद्यशः ।
 श्रीमच्छ्रुज्ञात्मल्लेक आलीमल्लेक इत्यपि ॥ ४५७ ॥
 खना अह्नाद्ययोसु फडवशाहादयः सुताः ।
 खानः स शाहिभाजोपि वृतश्चान्यैश्च मन्त्रिभिः ॥ ४५८ ॥

स्वस्वसैन्यसमुद्भवैः कश्मीरेन्द्रो विभूषितः ।
 सहस्रैरश्ववाराणां बाजिभिर्वेगराजिभिः ॥ ४५९ ॥

शार्ङ्गत्सरुगदाप्रासशक्तिओमरभूषितैः ।
 नागरन्धगतोफाकनामाश्मरन्धगायुधैः ।
 पदातिलक्ष्मैः संनद्धैः शत्रुसेनान्तिकेवसत् ॥ ४६० ॥

अन्तिकादन्तिकं व्यूहैर्निविष्टे सैन्ययोर्द्धये ।
 पारावारगता योधा रणरङ्गमभूषयन् ॥ ४६१ ॥

हासदुन्दुभिनादेन कर्णतालैश्च हेषकैः ।
 गजाश्वानामश्मरन्धगर्जनैस्तर्जयन्निव ॥ ४६२ ॥

अथ पत्तिसहस्रेण पुरोगेन प्रभूषितः ।
 प्रवीरो गाजिशाहोत्र समरारम्भमग्रहीत् ॥ ४६३ ॥

हष्ट्रा वीरं तमायान्तं केचिन्मुगलपुङ्गवाः ।
 मनःशैथिल्यमादाय शनैर्युद्धाय निर्ययुः ॥ ४६४ ॥

नृपाये म्लेच्छवीराणां स्वामिभक्त्या पुरो गताः ।
 मुण्डानि चिच्छिदुर्युद्धे शरावाणीव चक्रतः ॥ ४६५ ॥

रणे हैवतखानेन प्राणदानेन तत्क्षणम् ।
 विवाहोजनि स्वःस्त्रीणां पञ्चवाणेन योषिताम् ॥ ४६६ ॥

वीरवतं पुरोगानामद्भुतं च तपः प्रभोः ।
 विचिन्त्य मुगलाश्चेलुहतशेषा यथागतम् ॥ ४६७ ॥

स्वप्राणवेतनैर्युद्धा परोस्त्रव्यवहारिणः ।
 विजित्य कीर्त्युपचयं स्वर्यातस्तद्लङ्घयात् ॥ ४६८ ॥

पत्तीनामद्भुतं वीर्यं वीक्ष्य म्लेच्छवलान्तरात् ।
 धाट्यासं रूप्यकुप्यादि तद्राजानुग्रहीकृतम् ॥ ४६९ ॥

स्वसैन्यापचयं शत्रुसेनोपचयमेव च ।
 विचिन्त्य मुगला याता वाणिजा इव वेतने ॥ ४७० ॥

स रराज पुरीराजः पाषण्डान्करदायिनः ।
 कृत्वा प्रत्याययो गाजशाहः स विकमोर्जितः ॥ ४७१ ॥
 नित्यं जेता चिरं स्थेया राजन्साम्राज्यदीक्षितः ।
 इत्याशिषो जनाच्छृणवन्काशमीरान्तर्नूपोविशत् ॥ ४७२ ॥
 वेदैः पदस्वरसैः पदक्रमयुतेवेदान्तसिद्धान्तकै-
 स्तर्कव्याकरणैः पुराणपठनैर्मन्त्रैः पठज्ञगमैः ।
 शैवेवेष्णवसौरवौद्धसहितैश्चैविहारैर्मठै-
 द्रोक्षाकुद्धुमसस्यशालिनिवहैः पुष्टैः सुगान्वैरपि ॥ ४७३ ॥
 पौराणश्रुतितक्षालनिचयैः किं चाभिहोत्राङ्कितै-
 विप्रैर्ध्यानतपोजपादिनिरतैः स्नानार्चनाद्युत्सुकैः ।
 नारौः कोटियुतैस्तथा हरिहरैर्गन्धर्वविद्यावरैः
 स्वर्गस्थामृतखण्डशीतलजला काशमीरभूरुत्तमा ॥ ४७४ ॥
 चत्वारिंशदयापि पञ्च गिरिशाः पश्चिंश चक्रायुधा
 ब्रह्माणख्य इत्यनादिनिधना द्वाविशतिः शक्यः ।
 नीलादीनि शतानि सप्त फणिनां तीर्थोक्तसां कोटयो
 विद्युतात्म चतुर्दशोत्तमतराः काशमीरभूमण्डले ॥ ४७५ ॥
 अष्टादशचमूर्भर्ता योभवद्दस्तिनापुरे ।
 वीरो युधिष्ठिरस्राता भ्राता धुर्य इवार्जुनः ॥ ४७६ ॥
 स दिग्विजयरागेण भुवं जित्वाखिलामिमाम् ।
 पातालमविशद्वीरवतखण्डनशक्तिः ॥ ४७७ ॥
 तत्र नागपुराण्याशु जित्वानभिमुखो रणे ।
 प्राप्य नागसुतां वीरो वर्य तत्राभजत्सुखम् ॥ ४७८ ॥
 आगतोथ गते काले वहले पुनरप्यसौ ।
 दिग्जयाय जगामाशु स्वपुत्रेण हतो रणे ॥ ४७९ ॥

जीवायितस्ततस्तूर्णे परिक्षाय स्वभार्यया ।
 हष्टश्च सुतवीर्येण तेनैव समुपाययौ ॥ ४८० ॥
 अथ कालेन नीतेस्मिन्दर्जुने तत्सुतौ भुवम् ।
 विभज्य दधतुः सर्वा परीक्षिद्भूवाहनौ ॥ ४८१ ॥
 आमीरदेशो निवसन्सार्द्धं शतमसौ समाः
 पोडशोनं शतं यज्ञे सुतानां वीर्यशालिनाम् ॥ ४८२ ॥
 तेषामपि सुतांस्तद्वचत्सुतांश्च सहस्रशः ।
 आसंत्यज्य पुनर्योगी मातामहपुरं ययौ ॥ ४८३ ॥
 ततस्तेतिवलोन्मत्ताः परस्परविरोधिनः ।
 प्रजानां विद्युः पीडां मर्यादां च न्यवारयन् ॥ ४८४ ॥
 आश्वातिक्रमणात्पित्रा शास्ते वलदर्पिताः ।
 स्वनाशायाखिलान्देशान्धार्दीभिः समपीडयन् ॥ ४८५ ॥
 दृष्टाकाशं गतः कथितिस्तद्स्तज्जनपीडनम् ।
 विज्ञप्तिमकरोन्नूर्णं दयावानीश्वरं प्रति ॥ ४८६ ॥
 अयोच्चार नभसो वागेवमशरीरिणी ।
 सृष्टः सागरमध्येस्ति सासिरेव यमोपमः ॥ ४८७ ॥
 स गृहीतस्ततस्तेन रोमदेशो च वर्धितः ।
 तेनासिना हयाहृष्टः कण्टकोद्धरणं व्यधात् ॥ ४८८ ॥
 लोत्रीकश्चकवर्तीं स सर्वभूतालिजित्वरः ।
 श्रियमाणो न केनापि दृष्टोभून्मित्रवन्धुभिः ॥ ४८९ ॥
 ये लोकोन्तरकर्म कर्तुमतुलं सृष्टाः परं वेधसा
 तेपां तादशमेव सोय लुतवाङ्मावसानं तथा ।
 इष्टान्तस्तु सहस्रराश्मिरिह यखैलोक्यदीप्तिप्रदो
 हातः केन कुतोभ्युदेति यदि वा कुवास्तमभ्येति च ॥ ४९० ॥

तद्वंशजन्मा पाथोंभूदूरं गत्वा रूपा पितुः ।
 पञ्चगहरभूमध्ये यो गहरपुरं व्यधात् ॥ ४९१ ॥
 तद्वंशयः कुरुशाहोभूदूः सर्वी दिशमुत्तराम् ।
 जित्वा सपश्चिमां चक्रे धनुर्देवालयं निजम् ॥ ४९२ ॥
 ताहिरालसुतस्तस्य लोचनव्रयभूषितः ।
 यथेच्छालाभमाहात्म्ययुक्तो लोभविवर्जितः ॥ ४९३ ॥
 त्रिकालदर्शी चाहष्टपालितोतिवलान्वितः ।
 दयालुः सततं योगी वदान्यः सर्वशास्त्रवित् ॥ ४९४ ॥
 तस्य प्रभावतो राज्यं कश्मीरेष्यपमुडते ।
 कश्मीरभूमिपालानां यः स्यादशुभचिन्तकः ॥ ४९५ ॥
 दिग्नन्तरीयभूपालस्ताहिरालो निहन्ति तम् ।
 काश्मीराः पार्वती तत्र राजा हेयो हरांशजः ॥ ४९६ ॥
 इत्येतत्प्रत्ययायैव यस्यासीलोचनव्रयी ।
 नास्य शशुरमूलकश्चिन्न चासौ कस्य चिद्रिपुः ॥ ४९७ ॥
 दैवीमप्यापदं लोके तपसैव न्यवारयत् ।
 ताहिरालकुलोत्थानां न हि गृह्णाति यो नृपः ।
 सोवश्यं संपदः स्वस्या ददात्येव जलाञ्जलिम् ॥ ४९८ ॥
 द्विखिराकर्णयामास गिरं खादुदितामसौ ।
 गृहाण राज्यं कश्मीरेष्विति नैवान्वमन्यत ॥ ४९९ ॥
 शाहमीरः सुतो योस्ति तवात्यन्तनयवधीः ।
 स विसुम्यस्त्वया यस्मादात्मा पुत्र इति श्रुतिः ॥ ५०० ॥

॥ इति ताहिरालवंशवर्णनम् ॥

राज्यं नाजुकखानाय दत्त्वा दौलतचक्रकः ।

स्वयं न बुझुजे देशं निर्देशेन हाशेषतः ॥ ५०१ ॥

कम्पितो म्लेच्छलोकेन नवे तस्मिन्नरात्रिपे ।
 रज्यते स्म जनो नित्यं शिशिरेण मधाविव ॥ ५०२ ॥

नाजूकशाहं तद्राज्यं गृहीते निर्विवुर्जेनाः ।
 उदयाद्रिं गते सूर्ये प्रातः पश्चाकरा इव ॥ ५०३ ॥

मिलितेष्वथ सर्वेषु परस्परविरोधिषु ।
 पुनर्ग्रामविभागेन शनैर्वैरमजायत ॥ ५०४ ॥

एदेराणादयो लोका मिर्जाहैदरसेवकाः ।
 चक्रजातिविरोधेन सदाशिवपुरेवसन् ॥ ५०५ ॥

वितस्तातीरमाश्रित्य समुद्रामठवासिनः ।
 युयुधुर्दहनाख्लेण चक्रदौलतकादयः ॥ ५०६ ॥

मासमेकं कृते युद्धे दहनाख्लशारादिभिः ।
 दौलतचक्रलोकेन विजयो विहितस्तदा ॥ ५०७ ॥

अत्रान्तरे स होमायः पातिशाहोभवद्धुचि ।
 नमत्समस्तभूपालमीलिघृष्टपदाम्बुजः ॥ ५०८ ॥

तेन निर्वापितो राजा मिथो वैरमहानलः ।
 प्रजानां हृदयोन्माथी न दारिद्र्यदवानलः ॥ ५०९ ॥

अजहोमायनामासीद्वैरी तस्य महीभृतः ।
 स देशं दुर्गमं श्रित्वा स्थातव्यमित्यचिन्तयत् ॥ ५१० ॥

किंतु नेष्यामि कश्मीरदेशं पर्वतदुर्गमम् ।
 तत्र स्थितं न वाधेत मां होमायमहीपतिः ॥ ५११ ॥

इत्युक्त्वा चलिते तस्मिन्नजहोमायभूपतौ ।
 काश्मीरैः सह सङ्घामो वभूव नगमस्तके ॥ ५१२ ॥

ततः काश्मीरलोकेन पर्वतोपरिवासिना ।
 अजहोमायभूपस्य निहतं सर्वसंनिकम् ॥ ५१३ ॥

अयं तु नृपतिः शश्वत्पाति कश्मीरमण्डलम् ।
 नाजूकनृपतौ साक्षादिग्नाहः सर्वतोभवत् ॥ ५१४ ॥
 द्वितीये प्रहरे रात्रेः प्रसुते सकले जने ।
 वभूव धरणीकम्पो मथितानेकमानवः ॥ ५१५ ॥
 भूमिरन्ध्रेषु जातेषु भूकम्पेन पदेपदे ।
 पथि संचरतां मार्गः पान्थानां विस्मृतोभवत् ॥ ५१६ ॥
 भूमिरन्ध्रगते गेहे रात्रौ निर्गमनोत्सुकाः ।
 उपर्याच्छादनं भित्त्वा जनाः प्रातर्विनिर्युः ॥ ५१७ ॥
 वितस्तातोयपतिताहृहात्काष्ठमयात्तदा ।
 सप्तकोशोष्वतीतेषु प्रवृद्धा निर्युर्जनाः ॥ ५१८ ॥
 हसैनपुरहोसैनपुरयोर्दूरवर्तिनोः ।
 नदीमुलहृच भूकम्पे व्युत्कमोद्यापि इश्यते ॥ ५१९ ॥
 कचिद्दा तातेति कचिदपि च हा मातरिति वा
 कचिद्दा मित्रेति कचिदपि च हा भ्रातरिति वा ।
 तदा तत्रत्यानां करुणरुदितं दुर्व्यसनिनां
 निशम्याभूद्भ्रप्रतिहतमिवातीव हृदयम् ॥ ५२० ॥
 निर्वातध्वानभीमे नभसि हतगतौ तारकाणां समूहे
 कलोलालोलतुम्बीफलवद्विरतं चञ्चले भूमिखण्डे ।
 पुत्रे मित्रे कलत्रे सुजनसहदये द्रव्यजाते जनानां
 भूकम्पातहृशङ्का प्रचलिनमनसां खेह आसीन्ते पाम् ॥ ५२१ ॥
 विजयेश्वरमार्तण्डवराहक्षेत्रवासिनाम् ।
 पुण्यतीर्थप्रभावेन भूकम्पात्राभवद्दयम् ॥ ५२२ ॥
 पुनःपुनः प्रतिदिनं भूमिकम्पे प्रवर्तिते ।
 उवास सकलो लोकः पटमण्डपपङ्किषु ॥ ५२३ ॥

याते वहुविधे काले निवृते सकले जने ।
 ररक्ष सकलं देशं सम्यग्दौलतचक्कः ॥ ५२४ ॥
 निरुद्य जलसंचारं वेतालाङ्गणभूमिषु ।
 विदधे निजमास्थानं सस्यक्षेत्रविकीर्यया ॥ ५२५ ॥
 एतादशो कृते कार्यं कुद्धवेतालचोदिताः ।
 गृहे दौलतचक्कस्य पतान्तिस्म शिला निशि ॥ ५२६ ॥
 अदृष्टदेवताक्षितशिलावर्णणसंकुलम् ।
 राजद्वारं निशीथिन्यामभवद्विस्मयावहम् ॥ ५२७ ॥
 ईदशं प्रत्यहं केन कृतं पापाणवर्णणम् ।
 इत्थं परस्परं लोकः कथयामास विस्मितः ॥ ५२८ ॥
 तूलमूलाभिधे ग्रामे सम्यग्ज्ञानपरायणः ।
 अभिमन्युरिति ख्यातः साधुरासीन्महातपाः ॥ ५२९ ॥
 एकदा तद्यृहं गत्वा साधुं दौलतचक्कः ।
 उवाच निर्भयं प्राज्यं कथं राज्यं भविष्यति ॥ ५३० ॥
 इत्युके तेन सोवादीनिवारय मदाशया ।
 वार्यिकं ब्राह्मणकरं तेन सिद्धिर्भविष्यति ॥ ५३१ ॥
 इत्थं निवेदिते तेन साधुना म्लेच्छसत्तमः ।
 उवाच वचनं सम्यक्षणु वच्चिम महामुने ॥ ५३२ ॥
 तूलमूलाभिधं ग्राममर्पयिष्यामि तेधुना ।
 विप्रदण्डं कथं म्लेच्छो वारयामि त्वदाशया ॥ ५३३ ॥
 इत्थं दौलतचक्केन वचने कथिते सति ।
 अभिमन्युर्भूवासौ रोपव्याकुलमानसः ॥ ५३४ ॥
 तेनाशु ब्राह्मणकरो यदा नैव निवारितः ।
 साधुदौलतचक्कं तं शशाप रोपसंयुतः ॥ ५३५ ॥

समुद्रमध्यमासाद्य चन्द्राकौं ते पतिष्ठतः ।
 इति शापप्रनष्टश्रीर्ययौ दौलतचक्रकः ॥ ५३६ ॥
 वर्षमेकं कृते राज्ये हवीबाभिधभूभृता ।
 जग्राह तत्पदं लोभाद्राजीखानस्ततः स्वयम् ॥ ५३७ ॥
 तत्प्रतापाग्निदग्धेषु सिक्ताः खीनयनाश्रुमिः ।
 गृहेषु वैरिणां नित्यमुत्पद्यन्ते तुणाङ्गुराः ॥ ५३८ ॥
 रुदच्छात्रवनारीणामश्चुवर्णं कुलेष्वपि ।
 ज्वलत्यपूर्वो गृहेषु यत्प्रतापद्वानलः ॥ ५३९ ॥
 अथ दिग्दाहभूकम्पान्समीश्य पृथिवीभृता ।
 पृष्ठा वाक्यमिदं प्राङ्गणका गणनापराः ॥ ५४० ॥
 देशस्मिस्तव संभविष्यति महद्युद्धं समृद्धं प्रभो
 सहुमेष्वपि निःसरिष्यति महावेगा च रक्तापगा ।
 लोकानां प्रचरिष्यति प्रतिपदं दुर्भिक्षपीडाथवा
 तस्माच्चारुविचारणेन धरणीं भूपाल भोः पालय ॥ ५४१ ॥
 अथाययौ स्वसेनाभिर्मिर्जाहैदरसेवकः ।
 करवहदुरनामासौ भूयो देशजिगीयया ॥ ५४२ ॥
 निशम्यैताहर्णीं वार्ता गाजशाहिर्विनिर्ययौ ।
 तुरङ्गमखुरोद्धृष्टचूर्णं कृतमहीधरः ॥ ५४३ ॥
 स समाश्रित्य भूपालो देशं राजविराभिधम् ।
 पदातिमार्गलोकानां समराय समादिशत् ॥ ५४४ ॥
 राजवीराभिधे देशे मिलिते राजकद्वये ।
 भीतिर्बभूव लोकानां द्विराजनामशक्तिनाम् ॥ ५४५ ॥
 रणे विलोक्य सर्वासां पत्तीनां गतिचातुरीम् ।
 वभूव वायुवत्कम्पो भीतिचञ्चलमानसः ॥ ५४६ ॥

करवहदुरो हष्ट्राथ काश्मीरशरवर्पणम् ।
 स कुद्धः करवहदुरः पञ्चिलोकविलोकनात् ॥ ५४७ ॥
 अन्धकार इव प्रातः साक्षादरुणदर्शनात् ।
 तस्मिन्पलायिते देशान्विर्वाहौ सकलो जनः ॥ ५४८ ॥
 सर्वे विनिर्गते गेहात्कुदुम्यमिव तत्क्षणम् ।
 तदास्य वद्विधे तेजः कर्त्तर्ज्ज्वाल मेदिनी ।
 विससार प्रतापश्च ग्रीष्मकाले रवेरिव ॥ ५४९ ॥
 अत्रान्तरे महारोषजर्जरीकृतमानसाः ।
 हवीचक्कादयो लोकाश्चस्कन्दुर्नगरान्तरम् ॥ ५५० ॥
 सदाशिवपुरे दुर्गं कृत्वा तिष्ठत्सु वैरिषु ।
 दिहामठान्तिके तस्यौ भूपो युद्धचिकीर्यया ॥ ५५१ ॥
 युद्धेस्मिन्हाटके स्वामिसदाशिवपुरस्थयोः ।
 वितस्ता सेनयोर्मध्ये वारयन्तीव सा वभौ ॥ ५५२ ॥
 नदीमुखद्वच भुपालो युद्धं कृत्वा महत्तरम् ।
 सितानदीप्रवाहेषु हवीचक्कममारयत् ॥ ५५३ ॥
 गते बहुविधे काले नोस्सीचक्कप्रचोदितः ।
 आययौ मुगलस्वामी श्रीकश्मीरजिगीरया ॥ ५५४ ॥
 शाह अब्दुलभालीति नाम यस्याभवद्दुवि ।
 स काश्मीरान्तरं प्राप बहुलोकसमन्वितः ॥ ५५५ ॥
 तत्तदागमनं श्रुत्वा सैन्येन महता वृतः
 आससाद स भूपालः परिहासपुरान्तिकम् ॥ ५५६ ॥
 कृते बहुविधे युद्धे सकले सैनिके मृते ।
 शाह अब्दुलमाली स चलाल निजवर्तमना ॥ ५५७ ॥
 वभूवुः समरे तत्र यवना विगतासवः ।
 यमस्तुतोष रक्तौघव्याजेनाधिगतासवः ॥ ५५८ ॥

आनोते: समरस्थानाद्वूपालो नगरान्तरे ।
 गृहसुद्धक्षयामास मृतमानवमस्तकैः ॥ ५५९ ॥
 एकदा सप्तवर्षस्य बालस्योन्मुष्णतः फलम् ।
 कृपां विहाय भूपालः करं चिच्छेद तत्क्षणम् ॥ ५६० ॥
 चौरे मुष्णति कस्मिंश्चिन्मीनान्प्रामनिवासिनाम् ।
 बलाजहार भूपालः स्वर्णमुद्राशतद्वयम् ॥ ५६१ ॥
 मातुलं स्वं जिवांसनं यौवनस्थं प्रतापिनम् ।
 क्षणाज्जघान भूपालः स्वसुरं हैदराभिधम् ॥ ५६२ ॥
 निहते स्वसुते तेन यौवनस्थे दुरात्मना ।
 हतः पुत्रोप्यनेनेति हाहाकारो महानभूत् ॥ ५६३ ॥
 अष्टादशाभवंस्तस्य युवराजस्य मन्त्रिणः ।
 स ताङ्गधान भूपाल उन्मत्त इव राक्षसः ॥ ५६४ ॥
 एकदा कुष्ठरोगेण बहुलेन महोपतिः ।
 वभूव विगतच्छायो ग्रहणेनेव चन्द्रमाः ॥ ५६५ ॥
 कण्डः कीटकृता देहे पूयशोणितनिर्गमः ।
 नरके यानि चिह्नानि तान्यासंस्तस्य जीवतः ॥ ५६६ ॥
 कीटो जघास मांसानि पीत्वा तत्पूयशोणिते ।
 नरकादधिका पीडा वभूवैतस्य जीवतः ॥ ५६७ ॥
 हा तात मित्र हा पुत्र मम कष्टमुपस्थितम् ।
 इति कन्दितमाकण्य को नाभूदीनमानसः ॥ ५६८ ॥
 इति स्पष्टमहाकुष्ठनिपीडितकलेवरः ।
 सह संसारलोभेन प्राणांस्तत्याज भूषतिः ॥ ५६९ ॥
 मृतस्य तस्य भूपस्य भ्राता होसेनखानकः ।
 निखन्य भूतले सम्यज्ञिर्ममे मृतसंस्कृतिम् ॥ ५७० ॥

अकस्माद्गूतलं तत्र जज्वोल नरकाग्निना ।
 धूमेनोत्पतता कुर्वद्विस्मितां जनसंततिम् ॥ ५७१ ॥

निःश्वास इव कालेन पीड्यमानस्य भूभृतः ।
 उत्तस्थौ सर्वतो धूमः सर्वलोकविलोकितः ॥ ५७२ ॥

रात्रौ तद्गूतलं गत्वा पीड्यमानस्य भूभृतः ।
 शुश्राव सकलो लोको यमकिङ्करताडनम् ॥ ५७३ ॥

तेनोत्तं यादशो बीजं तादशो लङ्घयते फलम् ।
 इत्थं परस्परं लोको वदति स्म सविस्मयः ॥ ५७४ ॥

वर्षद्वयान्तरे कृत्वा राज्यं पापमलीमसम् ।
 कुष्ठरोगविशीणाङ्गो गाजिशाहिमर्मार सः ॥ ५७५ ॥

हा कथं तेन भूपेन कृत्वा पापमहर्निशम् ।
 अल्पकालप्रसङ्गेन नाशिता वहुवत्सराः ॥ ५७६ ॥

स्वर्योते नृपतौ भ्राता राज्यं होसेनखानकः ।
 जग्राहास्तं गते चन्द्रे पूर्वाद्रिमिव भास्करः ॥ ५७७ ॥

राज्यमाश्रित्य भूपालो दुर्विचारद्वानलात् ।
 प्रज्ञा निर्वापयामास ग्रीष्मत्ताविव तोयदः ॥ ५७८ ॥

सदा प्रत्यर्थिदानेन लक्ष्मीस्तेन वशीकृता ।
 तदा प्रत्यर्थिदानेन कीर्तिर्दूरतरं गता ॥ ५७९ ॥

चिक्रीडं सह कान्ताभिर्भूपः पीतनवासवः ।
 सुखं तत्सद्वशं स्वर्गं स चकार न वासवः ॥ ५८० ॥

तद्गृहे गुणवद्वेव लक्ष्मीरासीदनन्यगा ।
 तां विलोक्य तथाभूतां कीर्तिभाँत्येव साचलत् ॥ ५८१ ॥

तदीयगृहमाश्रित्य प्राप्तसर्वमनोरथः ।
 याचको नाभवत्प्रीतो दानेन दयया च कः ॥ ५८२ ॥

सततं यस्य पादान्जसमस्तन्यस्तमस्तकः ।
 अवाप परमां लक्ष्मीं लोकः शोकविवर्जितः ॥ ५८३ ॥
 तस्मिन्ब्रक्षति कश्मीरदेशं नित्यं विशेषतः ।
 अभूत्पुण्यफलोत्पत्तिपरिपूर्णा वसुन्धरा ॥ ५८४ ॥
 दुर्भिक्षचोरराजश्यो भये तेन निवारिते ।
 अमंस्त स्वर्गसदाशं लोकः कश्मीरमण्डलम् ॥ ५८५ ॥
 यदा यदा तेन कृतो विचार आसीन चौरस्य तदा प्रचारः ।
 अभूत्त दानावसरे विकारस्ततोभवत्तस्य यशःप्रकारः ॥ ५८६ ॥
 खानेजमाननामाभूमन्त्री तस्य महीभृतः ।
 स निर्गते महीपाले चस्कन्द नगरं क्षणात् ॥ ५८७ ॥

[येनापराधः कृतस्तत्प्रातिवेशिमकाग्राजा मुमोष । प्रत्यहं शतशो
 लोकाङ्गधान । स्वल्पापराधेधिकं दण्डं कृतवान् । एकस्य ग्रामस्या-
 पराधे सति वहृत्तमान्मुमोष । सुपात्रे किमपि न ददौ कुपात्रेषु
 समार्पयत् । स्वसेवकं जैतानामानमादिदेश । मत्पुत्रो हन्यताम् । स
 स्नेहवशाद्राजपुत्रं न जघान । ततो राजपुत्रं देलावरखानो जघान ।
 लोकास्तत्रसुः । हा पाप राजन्परलोके का गतिस्तव भविष्यति ।
 स्वसुतस्यापि कृपा न जाता । तत्सेवकानपराधरहितान्किमवधीः]

तदीयसैन्यमागत्य नाशयामास तत्क्षणम् ।
 होसेननुपतिः प्रातरन्धकारमिवांशुमान् ॥ ५८८ ॥
 सुखं बहुविधं तेन कृतं नित्यं महीभृता ।
 संरक्षिता विधानेन प्रजाः संजातविस्मयाः ॥ ५८९ ॥
 विरोधे कृतबुद्धीनां वैरसंसक्तेतसाम् ।
 मद्धदखानकादीनां चकर्य नयनानि सः ॥ ५९० ॥

निर्गतानां महीं जेतुं भूपः संग्राप पर्वते ।
 एकदा शारिकास्थाने मिलिते सकले जने ।
 वसन्तदिवसे राजा स चकार महोत्सवम् ॥ ५९१ ॥

कुङ्कुमागुरुकर्पूरचन्दनाद्यनुलेपनैः ।
 रराज सकलो लोको वसन्तदिवसे तदा ॥ ५९२ ॥

विहितोशतदुर्लक्ष्यलक्ष्यभेदाय भूपतिः ।
 निजसेवकलोकाय गजवाजिधनं ददौ ॥ ५९३ ॥

भूयः श्रीपञ्चमी तत्र दिवसे पृथिवीपतिः ।
 ददर्श मिलितं लोकं ज्येष्ठरुद्राक्ष्यपर्वते ॥ ५९४ ॥

कश्चित्कान्तां प्रति कुतृष्णिमंडरीं जिग्रति स्म
 क्षीबोन्यखीहसितसमये व्याकुलः कश्चिदासीत् ।

पीत्वा कश्चिन्मधु समभवत्पुण्यसंभूषिताङ्गः
 श्रीपञ्चम्यामिति कुतसुखो निर्बभौ सर्वलोकः ॥ ५९५ ॥

वराङ्गनानां नवसुन्दरीणां विलोक्य साक्षाद्दु नृत्यगीतम् ।
 ददौ समासाद्य नवीननावं सुवर्णदुर्वर्णवसांसि राजा ॥ ५९६ ॥

अथापस्मारदोषोस्य प्रबभूत महीभूतः ।
 कलङ्क इव चन्द्रस्य निर्मलस्य शनैःशनैः ॥ ५९७ ॥

होसेनशाहिशीतांशौ ग्रस्तेपस्मारराहुणा ।
 दुर्विचारान्धकारेभ्यो जनो भीत्याकुलोभवत् ॥ ५९८ ॥

होसेनपृथिवीपालो राज्यं संस्थाप्य सोदरे ।
 कुतृहलादिव स्वर्गं ययौ दानसमर्जितम् ॥ ५९९ ॥

सप्तवर्षेष्वतीतेषु नित्यं सुखमयेषु सः ।
 कीदृशं स्वर्गमस्तीति दर्शनार्थं यथाविव ॥ ६०० ॥

विमानितापि द्रविणव्ययेन सहैव याता क्षितिपस्य लक्ष्मीः ।
 आराधितापि प्रसर्म धनेन कीर्तिः कथं तिष्ठति लोकमध्ये ॥ ६०१ ॥

आलिखानाश्रिते राज्ये तुतुषुः सकलाः प्रजाः ।
 उदयाद्विं गते सूर्ये प्रातः कमलिनीर्यथा ॥ ६०२ ॥
 कश्मीरदेशमालोक्य सम्यग्भूपालपालितम् ।
 निनिन्द सुखितो लोकः स्वर्गं दैत्येन्द्रनाशितम् ॥ ६०३ ॥
 विचारे विहिते तेन दुर्जना विलयं यसुः ।
 उलूका इव पूर्वाद्विं प्रयाते दिवसेश्वरे ॥ ६०४ ॥
 तस्मिन्नवसरे चौरा गुप्ता आसन्मयाकुलाः ।
 मध्याह्नकाले संप्राप्ते विलमग्ना इवाख्यवः ॥ ६०५ ॥
 ग्रत्यार्थिभ्यो ददौ दानं महासमितिसंयुतः ।
 चकार सफलाज्ञित्यं मार्गणाश्रिर्गतांस्तदा ॥ ६०६ ॥
 यत्सर्वेण दयांचक्रे भीतानां धरणीपतिः ।
 अतः संहादयांचक्रे प्रजाः संजातकौतुकाः ॥ ६०७ ॥
 अकस्मादरुणीभूतं वभूवाय दिशां मुखम् ।
 भाविदुर्भिक्षसंहाररौद्रकालानलोपमम् ॥ ६०८ ॥
 उत्पातलक्षणोपेता चकम्पे च वसुन्धरा ।
 दुर्भिक्षभारोद्धनादसमर्थेव साभवत् ॥ ६०९ ॥
 मार्गेमार्गे तदा तस्युच्छूनाः शवपङ्क्यः ।
 दुर्भिक्षकालमासाद्य यमस्य पटहा इव ॥ ६१० ॥
 सुवर्णरजतादीनां नाभूतत्र प्रयोजनम् ।
 किण्वमात्रं सुदुष्पापं चिन्तारत्नमिवाभवत् ॥ ६११ ॥
 काचिच्च खिज्ञा भन्तारं गृहिणी स्नेहवर्जिता ।
 जघास भोजनं गूढं पुत्रे दूरे निवारित ॥ ६१२ ॥
 वुभुक्षासहिते पुत्रे कन्ययापि लुतार्थना ।
 चकार भोजनं नारी प्राणांस्त्यजति भर्त्तरि ॥ ६१३ ॥

एकदा वहुभिलोके राजद्वारि मृते गजे ।
 अहंपूर्विकया लोभान्मांसं नीतं पृथक्पृथक् ॥ ६१४ ॥

एकदा कन्दुकारेण हत्या नापितवालकम् ।
 पक्त्वा भश्यप्रसङ्गेन विक्रीतं मानुषामिषम् ॥ ६१५ ॥

विहाय स्वगृहं लोकाः पुत्रदारसमन्वितम् ।
 देशान्तरं तदा जग्मुः प्राणवाणसमुत्सुकाः ॥ ६१६ ॥

तस्मिन्नवसरे वायुर्भूत्पादितद्वमः ।
 कल्पान्तकालसंहारभीतलोकविचारितः ॥ ६१७ ॥

वायुनोत्थापिते घूलिराशौ वलितभास्करे ।
 मध्याह्नसमयः साक्षादर्धरात्र इवाभवत् ॥ ६१८ ॥

वायौ चलति चाकस्मात्सदाशब्दवनोत्थितः ।
 अग्निर्ज्याल संमूर्छन्निव मिद्विद्वक्षया ॥ ६१९ ॥

वितस्तातीरमुलहृत्य समुद्रामठसंयुतम् ।
 ददाह नगरं सर्वं वायुवेगानुगोनलः ॥ ६२० ॥

ज्वलन्तो नगरी रेजे वितस्ताजलविम्बिता ।
 जलान्तर्दत्तज्ञम्पेव दाहनिर्वाणहेतवे ॥ ६२१ ॥

धूमेनोत्पातिता व्योम्नि तारका पिहिता अपि ।
 अनेकाङ्गाररूपेण वभूतुर्दिगुणा इव ॥ ६२२ ॥

धूमेन पिहितास्तारास्तत्र व्योमनि ता वभुः ।
 ज्वलन्तं वहिमालोक्य भयेनेव पलायिताः ॥ ६२३ ॥

नववर्षार्जितान्मोगान्मुक्त्वा स धरणीपतिः ।
 दुर्मिक्षपीडाविश्वसिं कर्तुमिव ययौ दिवम् ॥ ६२४ ॥

तस्मिन्प्रयाते त्रिदिवं नरेन्द्रे राज्यं शृहीते च तदीयपुत्रे ।
 अद्वालखानोपि चकार कोपं पितृव्य एतस्य महीभृतोपि ॥ ६२५ ॥

यदापि म्रियते भ्राता भ्राता गृह्णाति तत्पदम् ।
 इत्थं कुलक्रमोस्माकं कथं राज्यं स इच्छति ॥ ६२६ ॥
 इत्युक्त्वा प्रहिते दूते तेनाञ्चालाभिधेन तत् ।
 युद्धं युसूबशाहस्य सिकन्दरपुरेभवत् ॥ ६२७ ॥
 अब्दालखानको युद्धं कुत्वा हत्वारिसैनिकम् ।
 कुतूहलेनेव दिवं ययौ भ्रातुदिदक्षया ॥ ६२८ ॥
 युसूबभूपती राज्ये गृहीते प्रददौ धनम् ।
 प्राकनान्कर्णमान्धान्तमुखान्विस्मारयचिव ॥ ६२९ ॥
 अथ सर्वमहायोधदुर्विवेकेन चोदितः ।
 तस्य मूमारखानोगादूरं युद्धचिकीर्षया ॥ ६३० ॥
 महादखाननामाभूद्युसूबशमापसेवकः ।
 युयुधे सह तेनैष तदा दिहामठान्तिके ॥ ६३१ ॥
 महानीलरजोराशिमेघान्तरविमूर्च्छिताः ।
 जगर्जुर्दद्वनाखस्य ज्वाला विद्युत्ता इव ॥ ६३२ ॥
 निःशोभा अभवंलोका मृते महादखानके ।
 अस्तं दिनकरे याते सायं पद्माकरा इव ॥ ६३३ ॥
 चलन्तः सादिनोप्यासन्वितस्ताजलविम्बिताः ।
 विशन्त इव पातालं तत्पराभवशङ्कया ॥ ६३४ ॥
 मासद्वयस्य सार्वस्य भोगान्भुक्त्वा स भूपतिः ।
 जगाम खशलोकानां मार्गं पर्वतदुर्गमम् ॥ ६३५ ॥
 राज्यं मूमारखानेन श्रिते युसूबभूपतिः ।
 चचालोदयति प्रातः सूर्ये चन्द्र इवाशुभः ॥ ६३६ ॥
 समस्तपृथिवीपालजलालदीनभूपतेः ।
 चरणं शरणीकर्तुं ययौ युसूबभूपतिः ॥ ६३७ ॥

मूमारखानलोकस्य शतैर्वरमजायत ।
 परस्परविरोधेन बनस्येव द्वानलः ॥ ६३८ ॥
 सपादस्यैव मासस्य सुखं कृत्वा स भूपतिः ।
 उवास देवतागारे शत्रुलोकाभिरक्षितः ॥ ६३९ ॥
 मूमारखानं निर्जित्य चक्रहैदरकादयः ।
 राज्ये निवेशयामासुः श्रीमलहरचक्रकम् ॥ ६४० ॥
 तस्मैलहरभूपाले भूमि शासति सर्वतः ।
 वभूवोपद्रवो नित्यं सिंहेभ्यो ग्रामवासिनाम् ॥ ६४१ ॥
 रात्रौ यो यः प्रतिग्रामं गृहद्वाराद्विनिर्गतः ।
 निहतः स स सिंहेन पिशाचेनेव भक्षता ॥ ६४२ ॥
 जलालदीनभूपालपाददर्शनहर्षितः ।
 आययौ वत्सरे याते श्रीमान्यूसुवभूपतिः ॥ ६४३ ॥
 श्रीमत्सुव्यपुरग्रामं वितस्ताजलदुर्गमम् ।
 शिथिये स महीपाल उद्याद्रिमिवांशुमान् ॥ ६४४ ॥
 तदा लहरभूपालो निर्ययौ नगरान्तरात् ।
 अनेकलोकसंयुक्तः सिंहो नगमुखादिव ॥ ६४५ ॥
 शात्वा सुव्यपुरग्रामं वितस्ताजलदुर्गमम् ।
 ययौ हैदरचक्रोसावन्यमार्गेण सत्वरम् ॥ ६४६ ॥
 शात्वा यूसुवभूपालस्तत्तद्रिपुविचेष्टितम् ।
 वितस्ताजलमुलहर्य युयुधे लहरेण सः ॥ ६४७ ॥
 विधाय तुमुलं युद्धं सर्वप्राणिभयावहम् ।
 मन्त्री लहरखानस्य ममाराद्वालर्मीरकः ॥ ६४८ ॥
 नष्टे लहरभूपाले मिलितैर्निजसैनिकैः ।
 अवर्धेत स भूपालो तदैरिव महार्णवः ॥ ६४९ ॥

लहरखानो यूसुवखानपादमशिश्रियत् ।
 सभ्रातरमसुं सोपि निर्नेत्रमकरोत्क्षणात् ॥ ६५० ॥
 ज्ञात्वा हैदरचक्कोसौ यूसुवनुपचेष्टितम् ।
 शिश्रिये जाङ्गलं देशं पुनर्युद्धचिकोर्पया ॥ ६५१ ॥
 युद्धं यूसुवभूपालचक्कहैदरयोरभूत् ।
 वनेषु शोणितासारदूरीकृतद्वानलम् ॥ ६५२ ॥
 जल्लालदीनभूपस्य ययौ हैदरचक्ककः ।
 सकाशं वसुभिर्हीनो भास्करस्येव चन्द्रमाः ॥ ६५३ ॥
 शशास चलिते तस्मिन्देशं यूसुवभूषतिः ।
 अन्धकारे गते दूरं पश्चाकरमिवोष्णगुः ॥ ६५४ ॥
 ववर्षं वासवः सम्यग्ववौ वायुः सुखावहः ।
 तताप तपनः साक्षात्स्मिन्दक्षति मेदिनीम् ॥ ६५५ ॥
 कीर्तिदूरीकृता तेन चचाल वसुधामिमाम् ।
 यद्देहे गुणवद्वेव लक्ष्मोरासोदनन्यगा ॥ ६५६ ॥
 गुणेष्वनन्तेष्वीप तस्य राजः
 स एष दोषः प्रकटस्तदाभूत् ।
 यच्चञ्चलागृह्यत तेन लक्ष्मीः
 स्थिरापि कीर्तिर्विहिता सुदूरम् ॥ ६५७ ॥
 चन्द्रमा गुणिवैरीति प्रसिद्धं परमां गतः ।
 साम्ययोगः कथं तस्य नृपेण गुणिवन्धुना ॥ ६५८ ॥
 हवीवखानप्रसुखेषु तेषु
 रुद्धेषु यूसुवमहीयरेण ।
 निष्कृष्ट्य चक्षुंषि विशेषरोपा-
 लक्ष्मीरदेशे विहितो विचारः ॥ ६५९ ॥

जल्लालदीनभूपालसेवनार्थं कृतोद्यमः ।
याकृबराजपुत्रोपि प्रहितस्तेन भूभृता ॥ ६६० ॥

उपायनेषु दृष्टेषु याकृबनिहितेष्वपि ।
कश्मीरविजयोत्कण्ठा संवभूव महीभृतः ॥ ६६१ ॥

जल्लालदीनभूपेन कश्मीरविजयार्थिना ।
कृताङ्गा भगवद्वासप्रमुखानां महीभृताम् ॥ ६६२ ॥

तद्विज्ञाय स याकृबस्त्यक्षत्वा भूपालसेवनम् ।
प्रत्याययौ स्वकश्मीरदेशं मार्गादलक्षितः ॥ ६६३ ॥

पितरं स्वं समागत्य याकृबोवददव्यथः ।
भगवन्भगवद्वासः प्रहितस्तेन भूभृता ॥ ६६४ ॥

महतोप्यसमर्थस्य महत्वं याति निष्फलम् ।
पर्वतसद्वशाकारं कुञ्जरं हन्ति केसरी ॥ ६६५ ॥

इति निश्चित्य सर्वे ते निर्गमाय जयार्थिनः ।
आङ्गां विदधिरे सर्वपर्वतोयदरार्पणात् ॥ ६६६ ॥

विनिर्गते महीपाले सज्जीभूतेथ सैनिके ।
वैजयन्त्यस्तदा रेजुर्वामनीकृतभूरुहः ॥ ६६७ ॥

वराहतीर्थमाश्रित्य तस्यौ यूसुवभूपतिः ।
तदोयमन्त्रिणोप्यग्रे ययुर्युद्धचिकीर्षया ॥ ६६८ ॥

उवाच सचिवान्भूपो न युद्धं कर्तुमर्हथ ।
जल्लालदीनपादाब्जं सेवनायाश्रयामहे ॥ ६६९ ॥

कथं महत्तरं जेतुं शक्तिर्नाचस्य जायते ।
न समीरस्य वेगोस्ति पर्वतोन्मूलने क्षमः ॥ ६७० ॥

श्रुत्वेति सचिवाः सर्वे तमूचुः पृथिवीपतिम् ।
कथमेतादशी बुद्धिर्भवतामपि जायते ॥ ६७१ ॥

अकुतगुरुसद्वाक्यः सिद्धिं न गच्छति साधको
 ब्रजति न सुखं रोगी वैद्यप्रयोगवियोगतः ।
 अगणितमहायन्ता दन्ती न विन्दति चातुर्णि
 सचिववचनद्वयो राजा न याति सुवैभवम् ॥ ६७२ ॥
 निशम्येति स भूपालः सचिवांस्तानवोचत ।
 हष्टं सैन्यं न युध्माभिर्जल्लालदीनभूपतेः ॥ ६७३ ॥
 प्राचीमेव शाचीपतिः स भजते श्रीदक्षिणाशां यमः
 पानीयाधिपतिश्च पश्चिमदिशं वित्तेश एवोत्तराम् ।
 एते केवलदिकपतित्वविभवस्पर्थां कथं कुर्वते
 जीयात्सर्वदिगीश्वरो नरपतिर्जल्लालदीनाभिधः ॥ ६७४ ॥
 नाकवरसमः कश्चिहाताभूत्त भविष्यति ।
 दानं समर्पितं येन पण्डितेष्वपि वैरिषु ।
 कर्णः सुवर्णदानेन यशः प्राप्नोति भूपतिः ॥ ६७५ ॥
 विच्ची चेन्नरवाहनो भवति तत्कार्पण्यमुच्चावचं
 चन्द्रश्चेत्खलु निर्मलः प्रतिदिनं दोषः कलङ्काभिधः ।
 तेजस्वी यदि वहिरुद्धततमोधूमः सदा दूषको
 राजा दानयशः प्रतापनिकरैरेतेमुनाधःकुताः ॥ ६७६ ॥
 इत्थं जल्लालदीनस्य सेवाहेवाकतत्परे ।
 यूसुवनृपतौ सम्यक्सचिवा इदमब्रुवन् ॥ ६७७ ॥
 शत्रुपादस्पृहा यस्य जीवितं तस्य निष्फलम् ।
 स एव पुरुषो धन्यो यो द्वेष्टि रिषुणा सह ॥ ६७८ ॥
 भवन्तः सन्तु दूरस्थाः कुर्मस्त्वत्कार्यनिर्णयम् ।
 जाङ्गलं देशमाश्रित्य योत्स्यामः प्रत्यहं वयम् ॥ ६७९ ॥
 सहस्रकिरणो रविर्जगति सत्प्रतापोज्ज्वलो
 गुहान्तरगतं तमो हरति नो यथा जातुचित् ।

तथा नरपतिः क्षमो भवति चक्रवर्ती कथं

विनाशयितुमुद्यतो विहितजाङ्गलासादनम् ॥ ६८० ॥

इत्थं निशम्य भूपालः सचिवोदीरितं वचः ।

निर्वापयश्चिवोवाच वचनामृतशीकरैः ॥ ६८१ ॥

भयं त्वजत मद्वाक्यमनुपालयताखुना ।

अहं जल्लालदीनस्य ग्रहीष्यामि पदाम्बुजम् ॥ ६८२ ॥

अलंकारभूतोस्ति यो भूपतीना-

मलं कामदेवेन रूपे यदीये ।

अहं कामतः स्तौमि जल्लालदीन-

महंकार एषोस्ति चित्ते मदीये ॥ ६८३ ॥

करिष्यामः कथं वैरं श्रीचक्रवर्तिना समम् ।

मयैव सेवा कर्तव्या सुखं देशे भविष्यति ॥ ६८४ ॥

न भूतो न भावी न वा वर्तमानः

कदाचिच्च कश्चिन्महीभूतसमानः ।

इति प्रायशो नित्यशो वर्धमानः

सदा जल्पतो वर्तते मेभिमानः ॥ ६८५ ॥

पातिशाहिगुणञ्चश्रोतुं कर्णोयं चपलायते ।

एतदातृत्वमाकर्ण्य कर्णोयं च पलायते ॥ ६८६ ॥

विधात्रा लिखितां भाले लिपिं दास्त्रिद्रवदूषिताम् ।

पतन्ति चरणे तस्य जनाः कर्तुमिवान्यथा ॥ ६८७ ॥

मस्तके भूपणं राजां लक्ष्मीप्राप्तिमहौषधम् ।

अस्ति पादरजस्तस्य दुर्लभं महतामपि ॥ ६८८ ॥

प्रत्यक्षदेवमादित्यं ध्यायतश्चक्रवर्तिनः ।

साक्षाङ्गकिप्रभावेन दूरं यान्ति विपत्तयः ॥ ६८९ ॥

वेदान्निर्णीतमेदानसुरवरकराकान्तदेशान्सुरेशा-
 नान्धर्वान्मन्ददर्पान्प्रतिदिवसभयव्याकुलाँलोकपालान् ।
 वेधोगोविन्दशर्वास्तदभिमुखकृतप्राञ्जलींश्चापि मत्वा
 सूर्यं प्रत्यक्षदेवं प्रणमति मतिमाङ्गशाहिजल्लालदीनः ॥ ६९० ॥
 अकवरनृपतेर्यदैति संन्यं
 कथमिव शक्यमनेन मद्भलेन ।
 प्रसरति जलधेयदा तरङ्गो
 भवति हि शूर्पनिवारणं निरर्थम् ॥ ६९१ ॥
 प्रत्यक्षदेवमादित्यमुखको यदि निन्दति ।
 का हानिस्तस्य देवस्य जगतामुपकारिणः ॥ ६९२ ॥
 इति निश्चित्य भूपालो जल्लालदीनभूपतेः ।
 चरणं शरणीकर्तुं भगवद्वासमाश्रयत् ॥ ६९३ ॥
 पञ्चवर्षांश्चितान्भोगान्भुक्त्वा यूसुवभूपतिः
 जल्लालदीनभूपालसेवनार्थमथागमत् ॥ ६९४ ॥
 गते तस्मिन्महीपाले भगवद्वाससंनिकम् ।
 याकूबो नाम तत्पुत्रः प्राज्ञं राज्यमथाग्रहीत् ॥ ६९५ ॥
 संग्रामे पितृसर्वस्वमजितं कोशासंचितम् ।
 दत्त्वा याकूबभूपालः सर्वाँलोकानरञ्जयत् ॥ ६९६ ॥
 चलिते भगवद्वासे यूसुवनृपसंयुते ।
 वभौ याकूबभूपालो मेघमुक्त इवांशुमान् ॥ ६९७ ॥
 म्लेच्छशाखविनिर्दिष्टमास्ते मतचतुष्यम् ।
 अन्योन्यमत्वैरेण वभूव कलहागमः ॥ ६९८ ॥
 शंशचकादयस्तस्य नृपस्य धृतमत्सराः ।
 सदाशिवपुरे दुर्गं चकुर्युद्धचिकीर्या ॥ ६९९ ॥

अथ याकूबभूपस्य दिवामठसमीपतः ।
वभूव तु मुलं युद्धं शंशाचकेन तेन तत् ॥ ७०० ॥

अलंमाशिरमल्लेकआलकादिपुरस्कृतः ।
युयोध शंशाचकोसौ याकूबप्रभुणा सह ॥ ७०१ ॥

शंशाचकस्ततो गत्वा मल्लेकवलचोदितः ।
जग्राह जलमध्यस्थं ग्रामं सुच्यपुरामिधम् ॥ ७०२ ॥

उद्यन्यथा दिनकरः किरणोत्करेण

रात्र्यन्यकारनिकरं हरति क्षणेन ।

सैन्यं तथैव यमसादकरोत्करेण

याकूब पव कुतसायकमोक्षणेन ॥ ७०३ ॥

अलंमाशिरखानोसौ युद्धं कुत्वापलायत ।

नगराच्छंशाचकं तं स हरोध महीपतिः ॥ ७०४ ॥

विजये विहिते तेन याकूबेन तदन्तरे ।

मध्यदेशमहीपालाद्यं नित्यमजायत ॥ ७०५ ॥

मध्यदेशमहीपालजल्लालदीनभूपतेः ।

कश्मीरविजयोत्कण्ठा भूयः सम्यगजायत ॥ ७०६ ॥

कासिमखाननामानं चक्रहैदरसेवितम् ।

प्रेरयामास भूपालः कश्मीरविजयेच्छया ॥ ७०७ ॥

द्वाविंशानां तदा सेनापतीनां निर्गमाय सः ।

चकाराहां महीपालः कश्मीरविजयोत्सुकः ॥ ७०८ ॥

ते सेनापतयस्तस्य भूपतेराज्या क्षणात् ।

लाहोरनगरात्तस्मान्निर्जन्मुरुन्नितथियः ॥ ७०९ ॥

कूपा निरुदका आसन्पङ्कशेषास्तदा हृदाः ।

मरुच समतां यातस्तदा सेनाप्रचारतः ॥ ७१० ॥

तत्र रेतुः पताकाभिः पद्मण्डपपङ्क्षयः ।
 कादम्बीरपर्वतालोकसमुक्षिसमुखा इव ॥ ७११ ॥
 उदययौ स रजोराशिस्तथा सेनाप्रचारतः ।
 येन नभसि सूर्यस्य राहुभीतिर्यथाभवत् ॥ ७१२ ॥
 मार्गस्थानां हि भूलीनां यथा संख्या न विद्यते ।
 तथा संख्या न सेनायाः पदातिगजसादिनाम् ॥ ७१३ ॥
 दिनैः कतिपयैः सेना दूराध्वमलिनीकृता ।
 चन्द्रभागां नदीं प्राप चकोरीन्दुकलामिव ॥ ७१४ ॥
 वस्त्राण्यनेनिजुस्तव पपुस्तोर्य च निर्मलम् ।
 तडागदूषिता लोकाः सुखं चकुर्यथेषिस्तम् ॥ ७१५ ॥
 स्नानवस्तचलद्वाजिभीतिचञ्चलमानवे ।
 चन्द्रभागातटे दूरादुपहासः कृतोभवत् ॥ ७१६ ॥
 स्नानमुक्ताद्वजाद्यत्राप्यग्रे दत्तकरेणुकात् ।
 अन्यदन्तिकृतत्रासाज्जनो भीत्याकुलोभवत् ॥ ७१७ ॥
 चन्द्रभागां समुद्भव्य दिनैः स्वल्पतरेषिपि ।
 पर्वतस्यान्तिकं प्राप सेना कादम्बीरदेशगा ॥ ७१८ ॥
 पर्वतेषु पदातीनामारोहणावरोहणैः ।
 जानुगुलफपदादीनामवसादो महानभूत् ॥ ७१९ ॥
 कचिच्छोये धारा कचिदपि जलं दुर्लभतरं
 कचित्पङ्क्ते म्लानिः कचिदपि शिलाताडनभयम् ।
 कचिच्छीतं नित्यं कचिदपि सदोष्णांशुपतनं
 नगस्थाने पन्था भवति यममागोपर इव ॥ ७२० ॥
 सुवृष्टिकोमलीभूतं तासु पर्वतभूमिषु ।
 नवधासाङ्करं जश्वर्षयवारणवाजिनः ॥ ७२१ ॥

मध्यदेशीयलोकानां पश्यतां पर्वतस्थितिम् ।
 पृच्छतां नाम वृक्षाणां चमत्कारो महानभूत् ॥ ७२२ ॥

तास्ताः सङ्कटभूमयः सुगमतां नीताः शिलापट्टके-
 स्ते ते कुञ्जगुञ्जराः किल भैर्भीर्ति तदा प्रापिताः ।
 लोकः कुञ्जमतिप्रकाशमकरोत्सानुं सतोयोद्धर्मं
 सेना पर्वतमस्तके समभवत्कल्पान्तकालोपमा ॥ ७२३ ॥

चक्रवर्त्तिप्रभावेन तत्सेनादर्शनेन च ।
 पर्वतीयजना आसन्भयाच्चकितमानसाः ॥ ७२४ ॥

छागानुपायनीकृत्य मातुलुङ्कफलानि च ।
 पर्वतीयजनास्तत्र कासीमखानमाययुः ॥ ७२५ ॥

यद्वद्वचोमचरोपि मांसशक्लैः संदध्यते खेचरो
 यद्वत्तोयतलस्थितोपि बडिशैर्मत्स्योपि चावाध्यते ।
 यद्वच्छप्पसमर्पणेन कृतिभिर्दूरान्मृगो गृह्णते
 तद्वचेन वशीकृता जनपदाः कासीमनाञ्चा धनैः ॥ ७२६ ॥

हैदरचक्रनामाभूद्याकूबो वैरतत्परः ।
 मार्गसंदर्शनार्थे तत्खानकासिमसैनिके ॥ ७२७ ॥

अत्रान्तरे स काश्मीरमार्गरक्षणतत्परः ।
 बन्हामनायकोप्यासीद्याकूबभयविह्लः ॥ ७२८ ॥

बन्हामनायको लोकं स्थापयित्वा वहिः स्वयम् ।
 जगाम केवलतया खानकासिमसैनिकम् ॥ ७२९ ॥

तस्य कासिमखानोपि सर्वकार्यविचक्षणः ।
 चकार वहुसंमानं वस्त्रैराभरणैर्धनैः ॥ ७३० ॥

अथान्यैरपि याकूबमवगण्य समर्पितम् ।
 राज्यं होसनखानस्य पञ्चानिलगिरिस्थितैः ॥ ७३१ ॥

कासिमखानमायान्तं देशान्तरव्यवस्थितम् ।
 मध्ये होसनखानस्य राज्यं शुत्वा चुकोप सः ॥ ७३२ ॥
 अथ याकूबभूपालः प्रस्थानं कुतवान्क्षणात् ।
 होसनखानं निर्भत्स्य पञ्चानिलगिरि प्रति ॥ ७३३ ॥
 याकूबप्रहितं सैन्यं प्रभुसेवापराङ्गमुखम् ।
 साकं होसनखानेन संविधं चक्रे यद्वच्छया ॥ ७३४ ॥
 शुत्वा याकूबभूपालो मिलितं निजसैनिकम् ।
 निन्दां चपलचित्तानां सेवकानां चकार सः ॥ ७३५ ॥
 हरन्ति संपत्तौ वित्तं विपत्तौ विद्विषन्ति च ।
 सेवकाः सन्ति दुर्ग्राह्यास्तत्समा न तु तस्कराः ॥ ७३६ ॥
 शंशचक्काभिधं बन्धान्मीरमद्वादसंयुतम् ।
 मोचयित्वा स याकूबः काष्ठवाटान्तरं ययौ ॥ ७३७ ॥
 याकूबभूपमधिगम्य निरस्तवीर्यं
 ते सेवका न विद्धुर्वहुमानसेवाम् ।
 चिन्तामणिं लुठितहस्ततलाभिघातैः
 सेलन्ति वानरगणा गुलिकाक्रमेण ॥ ७३८ ॥
 याकूबे चलिते सैन्यं विसार पृथक्पृथक् ।
 हारसूत्रे स्वयं छिन्ने मौकिके विद्रुतं यथा ॥ ७३९ ॥
 काष्ठवाटान्तरे केचित्केचिन्नगरवासिनः ।
 आसन्केचिद्विदेशस्थाः केचिन्मुगलसंगरे ॥ ७४० ॥
 होसनखानादाहृत्य राज्यं पर्वतमस्तके ।
 जग्रहे शंशचक्केन कासिमाभिधशङ्कया ॥ ७४१ ॥
 कासिमखानमायान्तं निशम्य कुतनिश्चयः ।
 जग्राह शंशचक्कोसौ पर्वतं जनदुर्गमम् ॥ ७४२ ॥

स्वल्पलोकसमायुक्तः दीशचक्रभवत्तदा ।
 कासिमखानकोप्यासीढ़हुलेकसमावृतः ॥ ७४३ ॥

पुरस्कृत्य स कासिमखानो हैदरचक्रकम् ।
 चकार तु मुलं युद्धं सुग्रीवमिव राघवः ॥ ७४४ ॥

काश्मीरसैनिकं सर्वे चक्रहैदरदर्शनात् ।
 चचाल रात्रितामिञ्चं प्रातरिवारणोदयात् ॥ ७४५ ॥

यथा महाब्रजोराशिर्यायुमात्रेण नद्यति
 तथा मुगलसैन्येन नष्टं काश्मीरसैनिकम् ॥ ७४६ ॥

काश्मीरसैनिके नष्टे मुगलैर्विजयः कृतः ।
 इति श्रुत्वा पुरन्द्रीणां हाहाकारो महानभूत् ॥ ७४७ ॥

भयधूतकराम्भोजा विलोलनयनोत्पलाः ।
 कुन्तलालियुतास्तस्युः पश्चिन्य इव योषितः ॥ ७४८ ॥

शोकान्धकारे संप्राप्ते रराज नयनोत्पलम् ।
 रुदन्तीनां किंतु मुखाम्भोजं संकोचमगमत्तदा ॥ ७४९ ॥

रुदन्तीनां कुचे रुदीणां निषेतुर्वास्पविन्दवः ।
 ज्वलन्तं हृदि शोकार्ग्नि दूरीकर्तुमिवोदिताः ॥ ७५० ॥

द्राक्षाक्षोटफलब्यासं पुष्पकुकुमशोभितम् ।
 प्रविश्य नगरं भेने स्वर्गवद्यवनो भृशम् ॥ ७५१ ॥

शाके प्रयातेष्टखपञ्चचन्द्र-
 संख्ये द्वितीयादिषु कार्तिकस्य ।

शुक्लेश्य पक्षे रविवासरे च
 सैन्यप्रवेशो नगरे वभूव ॥ ७५२ ॥

द्राक्षाफलमथास्वाद्य कार्यिकोपायनीकृतम् ।
 निनिन्दुसुंगलाः सर्वे निजकान्ताधरामृतम् ॥ ७५३ ॥

कुङ्गमपुष्पमालाभिर्भूषिताशेषमस्तकः ।
 मुगलो मदपानेषु निजं वीर्यं व्यक्तथत ॥ ७५४ ॥
 कासिमखाननेतारं दृष्टा हैदरचक्ककम् ।
 अथ काश्मीरलोकोपि तत्सेवनमशिथ्रियत् ॥ ७५५ ॥
 अनेकलोकसंयुक्तं दृष्टा हैदरचक्ककम् ।
 भीत्या कासिमखानोपि कारागृहे न्यवेशयत् ॥ ७५६ ॥
 अथ कासिमखानेन रुद्धे हैदरचक्कके ।
 काश्मीरलोकाः सर्वे ते दूरं जग्मुर्वनान्तरम् ॥ ७५७ ॥
 एकत्र मिलिताः सर्वे ते निन्दां चकुरात्मनः ।
 परस्परं च संमन्य मर्ति युद्धाय चक्रिरे ॥ ७५८ ॥
 योपित्पत्या विहीनेव चन्द्रहीनेव शर्वरी ।
 लोकपूर्णा तथा सेना राजहीना न शोभते ॥ ७५९ ॥
 इति निश्चित्य सर्वे ते लोका यवनभर्त्सिताः ।
 क्षणादानाययामासुर्याकूर्यं कृतनिश्चयाः ॥ ७६० ॥
 याकूवमागतं श्रुत्वा साक्षात्कासिमखानकः ।
 मुमारखाननामानं प्राहिणोत्तज्जिगीयया ॥ ७६१ ॥
 मुमारखानमायान्तं श्रुत्वा याकूवभूपतिः ।
 वभूव वद्धसञ्चाहः सम्यग्युद्धचिकीर्यया ॥ ७६२ ॥
 कोयं मुमारखानाख्यो युध्मत्सेवकसेवकः ।
 एतेन सह योद्धव्यमित्यूचुस्तस्य मन्त्रिणः ॥ ७६३ ॥
 त्यक्त्वा मुमारखानं तं विजयेऽवरसंस्थितम् ।
 प्रस्थानमन्यमार्गेण चकार नगरं प्रति ॥ ७६४ ॥
 तस्मिन्द्रवसरे सूर्यः साक्षाद्वेदत्रयीमयः ।
 भाविसङ्ग्रामसंहारवृण्येवास्तमाययौ ॥ ७६५ ॥

शनैः शनैर्दिने याते केवलत्वभियेव सा ।
 तत्संगमार्थिनो संव्या ययौ स्थित्वा क्षणान्तरम् ॥ ७६६ ॥
 याकूबमायान्तमवेश्य चन्द्रो हस्तस्थखङ्गद्वयदुर्जिरीश्यम् ।
 राजेति नामद्वयमाकलय्य भीत्येव यातोस्तनगप्रदेशम् ॥ ७६७ ॥
 अत्रान्तरे स याकूबो दूराध्वखिन्नसैनिकः ।
 सदाशिवपुरस्थाने चस्कन्द नगरं क्षणात् ॥ ७६८ ॥
 कृतवति सति कान्ते चुम्बनालिङ्गनानि
 क्षिपति च निशि वाणान्धिर्दयं कामदेवे ।
 सुरतनिरतनारीसंगमे संनिकृष्टे
 समरभुवि नराणां सिहनादो वभूव ॥ ७६९ ॥
 मार्गे गृहान्तरे वापि हत्वा यवनसैनिकम् ।
 सैन्येन महता युक्तो राजद्वारं ददाह सः ॥ ७७० ॥
 अलिः सूर्योदयार्थीव रात्रिवद्वोम्बुजान्तरे ।
 कासिमखानकोप्यासीद्वुतं निजगृहान्तरे ॥ ७७१ ॥
 फतिहखाननामाभून्मुगलो धृतसैनिकः ।
 सम्यङ्गद्वतनुत्राणः सिकन्दरपुरेभवत् ॥ ७७२ ॥
 जज्वाल नगरं सर्वे यवनत्रासकारकम् ।
 अपि ज्वालाप्रकाशेन काश्मीरैर्युग्मे रणे ॥ ७७३ ॥
 ततः कासिमखानेन दृष्टा काश्मीरसैनिकम् ।
 कारागृहस्थितो रोपाद्धतो हैदरचक्ककः ॥ ७७४ ॥
 लोठं कृत्वा गते सैन्ये वाजिवारणवाससाम् ।
 प्रभाते स च याकूबो रात्रियुद्धाद्यवर्तत ॥ ७७५ ॥
 रात्रौ दुर्जनचक्रताडनमलं राजि स्वर्यं कुर्वति
 तारारत्नसमूहमम्बरवणिग्व्यस्तारयत्सर्वतः ।

प्रातश्चण्डकरे प्रभौ कमलकोशोत्पाटनं तन्वति
 प्रालेयथ्रमवारिणाकुलतरं सोगोपयत्तं क्षणात् ॥ ७७६ ॥
 जाते प्रभातसमये शशिनि प्रयाते
 चास्तं क्षणाद्विनकरेण तमो निरस्तम् ।
 याकूबभूपतिरतीव वभूव भीतः
 सोभूच्च मुद्रलजनः सकलः समेतः ॥ ७७७ ॥
 प्रातश्चलति याकूबे यवना नगरान्तरम् ।
 मुमुपु रात्रियुद्धेन रोपसंततमानसाः ॥ ७७८ ॥
 याकूबं चलितं ज्ञात्वा द्वद्वा भग्नं स्वसैनिकम् ।
 स्वयं कासिमखानोपि निर्जगाम जयोत्सुकः ॥ ७७९ ॥
 येन येन स याकूबो मार्गेण चलितोभवत् ।
 तेन तेन हि कासिमखानको निर्ययो स्वयम् ॥ ७८० ॥
 तस्य कासिमखानस्य बहुलोकसमावृतः ।
 अलंमाशिरखानाख्यो वभूव चरणानतः ॥ ७८१ ॥
 अलंमाशिरखानस्य तैलग्रामनिवासिनः ।
 मित्रेण शंशचकेन युद्धमासीत्परस्परम् ॥ ७८२ ॥
 फतेहखाननामाभून्मुद्रलो बहुसैनिकः ।
 नगरान्तररक्षार्थं सिकन्दरपुरस्थितः ॥ ७८३ ॥
 युद्धं याकूबभूपालखानकासिमयोरभूत् ।
 काश्मीरक्षिपापाणशरतोमरदारुणम् ॥ ७८४ ॥
 अथ काश्मीरलोकानां विरोध उदभूत्युनः ।
 राजाहमेव राजाहमिति कोलाहलान्वितः ॥ ७८५ ॥
 विरोधमुत्थितं ज्ञात्वा सहायभ्रातृचोदितः ।
 ययौ याकूबभूपालः काष्ठवादान्तरं पुनः ॥ ७८६ ॥

ततो यूसुवखानेन मीरमद्वदकेन च ।
 संधिः कासिमखानस्य विहितो शरणार्थिना ॥ ७८७ ॥

तेन कासिमखानेन जल्लादीनभूभृतः ।
 यूसुवखानप्रमुखाः प्रहिताश्वरणान्तिकम् ॥ ७८८ ॥

ज्यल्लालदीनभूपेन समस्ताश्वरणानताः ।
 संमानिताः सदा वित्तैः खानयूसुवकाद्यः ॥ ७८९ ॥

कश्मीरेषु महाशीतव्यथितानेकमानवः ।
 आययावथ हेमन्तो द्वितीय इव मुद्रलः ॥ ७९० ॥

ततो यवनगेहेषु पपात हिमसंततिः ।
 विजये विहिते सद्यः पुष्पवृष्टिरिवाम्बरात् ॥ ७९१ ॥

याकूबभूपस्य कुतश्रमस्य
 रणाय कुर्वाण इवोपकारम् ।
 पुष्पोत्करैः संस्कृतसर्वमार्गो
 वसन्तकालः प्रकटीवभूव ॥ ७९२ ॥

अथ याकूबभूपालः काष्ठवाटप्रदेशतः ।
 आययौ मुद्रलाञ्जेतुं वहुलोकसमावृतः ॥ ७९३ ॥

तस्य कासिमखानेऽपि वार्ती श्रुत्वा जिगीयया ।
 निर्ययावथ हस्त्यवव्याकुलीकृतभूभृतः ॥ ७९४ ॥

तयोर्याकूबभूपालखानकासिमयोरभूत् ।
 क्षेत्रदेशो महायुद्धं शरपापाणदुर्दिनम् ॥ ७९५ ॥

अथ याकूबभूपालः प्रस्थानं नगरं प्रति ।
 चकारालक्षितो भूत्वा मुद्रैरनुयायिभिः ॥ ७९६ ॥

धान्यराशिसमीपस्थं नगमाश्रित्य दुर्गमम् ।
 याकूबभूपः सहसा युयुधे सह मुद्रलैः ॥ ७९७ ॥

निर्मलासितनुत्राणविम्बितार्कमरीचिभिः ।
 प्रकाशमन्थकारेपि वभूव वनगहरम् ॥ ७२८ ॥
 अनेकविगलछोकशोणितासवपूरिताः ।
 वभुस्तत्र शिरख्याणा यमस्य चपका इव ॥ ७२९ ॥
 अनेकक्षिप्तपापाणचूर्णकृतमहीरुहाः ।
 पर्वतस्यापि काश्मीरा उत्तरत्वं न सेहिरे ॥ ८०० ॥
 मृतशोणितसंलिपनिर्झराम्बुद्धलेन किम् ।
 अभवद्यमयजस्य क्रीडतः कुहुमद्रवः ॥ ८०१ ॥
 इत्थं याकूबभूपालखानकासिमयोरभूत् ।
 युद्धं तन्मासमाचेण न जयो न पराजयः ॥ ८०२ ॥
 अदूलखाननामापि खानकासिमचोदितः ।
 जगाम सबलो योद्धुं काश्मीरान्पर्वतस्थितान् ॥ ८०३ ॥
 युद्धे संनिहिते तेषां मेघराच्छादितो गिरिः ।
 म्लेच्छानामिव कुर्वद्दिः कालरात्रिसमानताम् ॥ ८०४ ॥
 रराज ध्वनिते मेघे विद्युन्मालातिचञ्चला ।
 जिह्वेव यमराजस्य स्वादुचर्वणताडिता ॥ ८०५ ॥
 धारासारजले मेघे चलिते निजसैनिके ।
 अदूलखाननामायं स्वर्गमार्गमथारुहत् ॥ ८०६ ॥
 श्रीरङ्गो नाम राजाभूजछालदीनसेवकः ।
 सोपि तत्समरं प्राप्य स्वर्गमार्गमशिभ्रियत् ॥ ८०७ ॥
 सदाशिवपुरे दुर्गं कुत्वा तिष्ठति मुद्रले ।
 ज्येष्ठरुद्रसमीपस्थः काश्मीराश्रितो गिरिः ॥ ८०८ ॥
 तत्र संनिहिते युद्धे निर्ययुः शोणितापगाः ।
 वभूव संगमो यासां सह नद्या वितस्तया ॥ ८०९ ॥

[मेर्जाआदूलनामा पातिशाहिसेवको युद्धार्थं जगाम । तस्मिन्ब्रवसरे काश्मीरालंशिरखानकलोकैर्याकूबलोकस्य युद्धं वभूव । तयोर्युद्धे संनिकुष्टे आदूलखानापि जगाम । आदूलखानमायातं इष्टा याकूब-लोको वदति स्म । इह मुगला आगताः । ते चालंशिरखानसैनिकं त्यक्त्वा आदूलखानं जगृहुः । तेन सह युद्धमभूत् । अलंशिरखान-लोकोपि आदूलखानसहायतां चकार । याकूबेन सह युद्धं चकार । आदूलखानोप्यलंशिरखानस्य संतुष्टो वभूव । पातिशाहिकार्यं त्वया कृतमिति वचनमुवाच । श्रीरङ्गोपि रायसिंहवद्दसंबन्धो वभूव तस्य निकटे चत्वारिंशद्राजपुत्रा आसन्वर्ये पतिते । श्रीरङ्गो राजपुत्रानव-दत् । भो राजपुत्रा यूर्यं चलत । अहं पङ्कुरस्मि चलितुं समयों नास्मि । ते चावदन् मैवं राजपुत्रजातौ चलनं न वर्तते पातिशाहो राजपुत्रेषु संमानं करोति । अत एव अस्माभिर्लङ्घा रक्षणीयेति । ते राजपुत्रा न चेलुः]

इत्थं विधाय समरं निहते च लोके

कासीमखानयवनस्य वभूव भीतिः ।

भग्नानवेश्य यवनान्परिभूयमानाः

काश्मीरलोकनिकराः सहसा ववद्गुः ॥ ८१० ॥

वार्तमेतादृशीं श्रुत्वा जह्नालदीनभूपतिः ।

सैदृश्यसुवखानस्य चकाराहां जिगीवया ॥ ८११ ॥

वातां यूसुवखानस्य श्रुत्वा याकूबभूपतिः ।

चचाल गर्जितं ज्ञात्वा मृगेशस्येव जम्बुकः ॥ ८१२ ॥

श्रीकश्मीरसरोजमध्यनिरतं लोभाशया संगतं

याकूबाभिधरात्रिवद्वपुषं नोद्यद्विर्निर्गमम् ।

कासीमखानकपदपदं भययुतं कुर्वन्क्षणात्रिभयं

सूर्योर्यं जयति प्रकाशसहितो यूसुवखानाभिधः ॥ ८१३ ॥

शंशाचक्रादयो लोका मिर्जायूसुवर्वार्तया ।
 चेलुरुहुयनत्रस्ताः इयेनस्येव कपोतकाः ॥ ८१४ ॥
 यूसुवखान आयाते भयात्कासीमखानकाः ।
 निर्ययाबुदिते सूर्ये चक्राहो विरहादिव ॥ ८१५ ॥
 मिर्जायूसुवखानस्य कश्मीरजनसंयुतः ।
 मद्धदमीरनामाभूत्सदासेवनतत्परः ॥ ८१६ ॥
 मिर्जायूसुवखानेन जह्नालदीनभूपतेः ।
 काश्मीरा बहवो लोकाः प्रहिताश्चरणान्तिकम् ॥ ८१७ ॥
 अथ याकूबभूपाल आययौ काष्ठवाटदः ।
 तथैव मुद्रलाङ्गेतुं पतङ्गोऽग्नि यथा मदात् ॥ ८१८ ॥
 मिर्जायूसुवखानेन मद्धदाभिधसंयुतः ।
 हाजीमीरकनामापि प्रहितस्तज्जिगीयया ॥ ८१९ ॥
 तस्याचलेभवत्सेना मुगलानां च भूतले ।
 ते उभे तुलया धृत्वा विधिर्वलमिवैक्षत ॥ ८२० ॥
 यवनैनंक्रुते भूमौ काश्मीरैश्च नगोपरि ।
 अन्योन्यसंनिकर्णं तु गन्तुं शक्ता न तेभवन् ॥ ८२१ ॥
 सिंहनादोभवन्मध्ये सेनयोरुभयोस्तयोः ।
 लोकजिवत्सया शब्दो यमदेष्टोऽन्नवो यथा ॥ ८२२ ॥
 ततोभूत्तुमुलं युद्धं देवदानवभीषणम् ।
 महायोधगुणग्रामनिकयोपलसंनिभम् ॥ ८२३ ॥
 काश्मीरश्चितपापाणकम्पितानन्तपहुवाः ।
 आसन्युद्धं द्रुमा द्रुमा भयाद्यूतकरा इव ॥ ८२४ ॥
 महायोधकृतानन्तर्सिंहनादापदेशतः ।
 कन्दन्निवाभवत्तत्र पर्वतोपि भयाकुलः ॥ ८२५ ॥

योधक्षितशरव्रातच्छशस्कन्धा महाद्रुमाः ।
 तदृष्टा तु मुलं युद्धमास ब्रोमाञ्चिता इव ॥ ८२६ ॥

युद्धं बहुविधं कृत्वा तु द्वं सुद्रलसैनिकम् ।
 स्वबलं भग्नमालोक्य याकूबोभूद्धयाकुलः ॥ ८२७ ॥

मयोधवन्द्रमा मन्ये प्रस्तो यवनराहुणा ।
 केवलोहं कथं शक्तो म्लेच्छसङ्ग्रामसागरे ॥ ८२८ ॥

इत्युक्त्वा स च याकूबः केवलोप्यचलत्ततः ।
 काष्ठवाटान्तरं प्राप लज्जमानो दिने दिने ॥ ८२९ ॥

जलालदीनसेवार्थं गते यूसुवस्थानके ।
 भ्राताभून्मिर्जवद्धाकः काश्मीरेष्वधिकारवान् ॥ ८३० ॥

विचारे विहिते तेन निर्वबौ सकलो जनः ।
 चकोर इव शीतांशाबुद्यं प्रति गच्छति ॥ ८३१ ॥

कुर्वन्तमेकदा हिंसां वणिजं निजवेशमनि ।
 कण्ठे निवद्य तन्मांसं नगरं प्रत्यवलग्यत् ॥ ८३२ ॥

यः कश्चित्पुरुषो मोहात्माणिहिंसां करिष्यति ।
 एतादशं महत्कष्टमवाप्स्यति न संशयः ॥ ८३३ ॥

एकदा यवनः कश्चिदपराधविनाकृतम् ।
 कञ्जिजघान काश्मीरं पुरुषं मदविहलः ॥ ८३४ ॥

निहतं पुरुषं सम्यगन्तर्धाय जलान्तरे ।
 न मया निहतः कश्चिदित्यूचे स मृता वचः ॥ ८३५ ॥

विज्ञप्तस्तत्कुदुम्बेन तत्क्षणं मिर्जवद्धकः ।
 उवाच हेतुना केन काश्मीरो निहतस्तवया ॥ ८३६ ॥

उवाच यवनस्तं च नैव कश्चिन्मया हतः ।
 यद्यं निहतस्तस्य कवन्धः कुञ्ज तिष्ठति ॥ ८३७ ॥

इतर्थं कृतप्रतिशेस्मिन्यवने मिर्जबद्धकः ।
 लोकानाज्ञापयामास सरस्यन्तर्विलोक्यताम् ॥ ८४ ॥
 सरस्यालोडिते सम्यक्वन्दे निर्गतेषि च ।
 यवनस्यापराधो भूत्पुरुषं निघ्नतस्तदा ॥ ८५ ॥
 अपराधिनमालोक्य यवनं मिर्जबद्धकः ।
 शास्त्रोक्तेन विधानेन दण्डं तस्य समादिशत् ॥ ८६ ॥
 ततो जहुलदीनेन पृष्ठो यूसुवक्षानकः ।
 उवाचानन्तकाश्मीरगुणानानतमस्तकः ॥ ८७ ॥
 कश्मीरदेशो विहितो विधात्रा
 स्वर्गस्य निर्माण इव द्वितीयः ।
 शेषः समर्थो रसनासहस्र-
 द्वयेन वकुं न गुणांस्तदीयान् ॥ ८८ ॥
 द्राक्षाफलानि क्षणमात्रनश्यन्मायुर्यपूराणि विहाय यस्मिन् ।
 शृङ्खारिलोका अमृतं स्वन्ति पिवन्ति कान्ताधरपलुवानि ॥ ८९ ॥
 यत्राह्ननानां सततं मुखानि विलासलोलाक्षिपरम्पराणि ।
 चकासति क्षिप्रचलद्विरेफमालाभितानीव सरोरुहाणि ॥ ९० ॥
 हाहा तुपारं व्यथयत्यजस्तमिति चलाद्वस्तयुगं विधूय ।
 यस्मिन्नभीष्मं पतिलोकमध्ये नारी विलासं प्रकटीकरोति ॥ ९१ ॥
 अन्येषि मन्त्रिणस्तस्य जगदुर्जगतीश्वरम् ।
 चकर्वित्वासंख्याता गुणाः कश्मीरसंभवाः ॥ ९२ ॥
 यस्मिन्नभगवती संख्या संख्यानां चितये सदा ।
 ददाति दर्शनं ग्रीष्मे सलिलागमनिर्गमैः ॥ ९३ ॥
 यत्रामरेश्वरः साक्षाद्विममूर्तिधरो विभुः ।
 वर्धते शुक्लपक्षेसौ कृष्णपक्षे च हीयते ॥ ९४ ॥

भगवान्स्वयमभिः स यत्र जाज्वल्यते सदा ।
नेन्द्रनं विद्यते यस्य नाङ्गारो यस्य दद्यते ॥ ८४ ॥

अथ जल्लालदीनोसौ श्रुत्वा कश्मीरजान्तुणान् ।
निर्ययौ दर्शनार्थाय लाहोरनगरान्तरात् ॥ ८५ ॥

जल्लालदीनभूपालः कश्मीरनगरान्तरम् ।
आषाढ़गुङ्कपञ्चम्यामाससाद् ससैनिकः ॥ ८६ ॥

आषाढ़गुङ्कसप्तम्यामाशीर्वादपरायणान् ।
पुषोष स्वर्णदानेन भूपो ब्राह्मणबालकान् ॥ ८७ ॥

ततो मार्तण्डमाध्रित्य गोप्रदानानि भूपतिः ।
मुक्तासुवर्णयुक्तानि ब्राह्मणेभ्यः समार्पयत् ॥ ८८ ॥

द्राक्षाटक्कफलाक्षोटभव्यतालीवनान्वितम् ।
कश्मीरदेशमालोक्य तुतोष धरणीपतिः ॥ ८९ ॥

वितस्तातीरमाध्रित्य पश्यतो नगरस्थितिम् ।
जल्लालदीनभूपस्य वभूवारीव कौतुकम् ॥ ९० ॥

ज्येष्ठरुद्रसमीपस्य नानापुष्पोपशोभितम् ।
सरः संपश्यतस्तस्य चमत्कारो महानभूत् ॥ ९१ ॥

जल्लालदीनपादत्रपवित्रीकृतमस्तकः ।
चरणं शरणीकर्तुं याकूबोपि समाययौ ॥ ९२ ॥

शरणार्थ्यनमायातं याकूबं चरणानतम् ।
मानसिंहमहीपालसेवकं कृतवाचृपः ॥ ९३ ॥

देशान्तरं समासाद्य चकवर्तिसमर्पितम् ।
सुखं चकार याकूबो मानसिंहपदानतः ॥ ९४ ॥

जल्लालदीनभूपालो दद्वा कश्मीरमण्डलम् ।
देशं यूसुवस्तानाय दत्त्वा देशान्तरं ययौ ॥ ९५ ॥

मिर्जायूसुवखानोसौ नुपसेवविचक्षणः ।
 देशं रक्ष निःशेषमादेशेन विशेषतः ॥ ८६१ ॥
 श्रीमज्जलालदीनेन मिर्जायूसुवरोषतः ।
 विहितः काजिआलाख्यः कश्मीरेष्वधिकारवान् ॥ ८६२ ॥
 वार्षिके ढौकिते तेन मिर्जायूसुवसेवकाः ।
 अधिकारविहीनास्ते गृहे प्राप्तुर्णिका इव ।
 न दत्तं तेन कस्मैचिन्न भुक्तं स्वयमेव वा ॥ ८६३ ॥
 किंतु राशीकृतं धान्यं हृत्वा स्वर्णमिवाग्नुना ।
 लोका यूसुवखानस्य काजिआलेन भर्त्सताः ॥ ८६४ ॥
 वभूवुः श्रुघयाक्रान्ता निदायेनेव चातकाः ।
 धान्यं राशीकृतं हृद्वा काजिआलेन वर्धितम् ॥ ८६५ ॥
 आययावथ काश्मीरलोकस्तद्वरणेच्छया ।
 दुष्टेन काजिआलेन द्रविणेन व्ययीकृते ॥ ८६६ ॥
 अथ मुद्रललोकस्य विरोधोभूतपरस्परम् ।
 द्वाता यूसुवखानस्य मिर्जायाद्वारकोकरोत् ॥ ८६७ ॥
 संधिं कश्मीरलोकेन काजिआलजिवांसया ।
 विधाय विविधं युद्धं काजिआलोचलत्तदा ॥ ८६८ ॥
 पर्वतारोहणादश्वे सृते स्वर्गं च सोगमत् ।
 हसैनबेगनामाभूज्जलालदीनसेवकः ।
 विधाय समरं सम्यग्जीवन्प्रत्याययौ च सः ॥ ८६९ ॥
 चित्तं विधाय कुटिलं यदनेन वित्तं
 संरक्षितं तु रिपुभिः खलु भक्षितं तत् ।
 हा संहृतं कथमिति प्रकटप्रहास-
 मस्तोकशोकरहितं वदति स्म लोकः ॥ ८७० ॥

येन यत्संचितं विच्चं बञ्चयित्वा कुपीवलान् ।
 तत्सर्वं निजलोकेभ्यो मिर्जायाद्वारको ददौ ॥ ८७१ ॥

जल्लालदीनभूपालपादसेवापराङ्मुखः ।
 जग्राह मिर्जायाद्वारो राज्यं कश्मीरमण्डले ॥ ८७२ ॥

तद्वद्वा भाविसद्वामभीतिचञ्चलमानसाः ।
 ततः समस्तकाश्मीरा हाहेति जगदुर्जनाः ॥ ८७३ ॥

इत्थं निशम्य चरितं यवनस्य तस्य
 जल्लालदीननृपतिः सहसा जगाम ।
 रोपेण रुद्धकटकं कटकं विसार्य
 चूर्णीचकार च स पर्वतदुर्गमार्गम् ॥ ८७४ ॥

ततो जल्लालदीनेन बहुलोकसमन्वितः ।
 श्रीमच्छेषफरीदाख्यः प्रहितस्तजिगीयथा ॥ ८७५ ॥

स रुरोह ततो हस्तिगंजपर्वतमस्तकम् ।
 उदयाद्रिमिव प्राप्तः साक्षाद्वास्करसारथिः ॥ ८७६ ॥

तस्मन्नवसरे मिर्जायाद्वारो निजसेवकैः ।
 प्राप्य शूरपुरमामं निहतो द्रोहकर्मणा ॥ ८७७ ॥

हतं तं पतितं दद्वा जम्बूकञ्चाशितामिषम् ।
 स्वामिद्रोहीति थूक्तुत्य सहसा जगदुर्जनाः ॥ ८७८ ॥

आयात एष भगवानिह चक्रवर्ती
 पूजाद्यनेकविधिना च मया विधेया ।
 इत्याकलख्य स उपायनभक्तियुक्तिं
 याद्वारको रचितवाच्चिजजीवितेन ॥ ८७९ ॥

मिर्जायाद्वारके तस्मिन्निहते निजसेवकैः ।
 ततः शेषफरीदाख्यः स प्राप नगरान्तरम् ॥ ८८० ॥

साक्षाच्छेषफरीदेन रक्षिते नगरान्तरे ।
 चौराणां नाभवन्मार्गं उकूकानामिवोषसि ॥ ८८१ ॥
 ततो जल्लालदीनोसौ द्रष्टुं कश्मीरमण्डलम् ।
 आययौ कुहुमाक्षोटफलपुष्पोपशोभितम् ॥ ८८२ ॥
 काचिद्दर्शनकाङ्क्षिणां प्रियसखीं संदर्शयन्ती नृपं
 व्यग्राभूदपरा चमूपतिरवं हस्तो मयेत्यग्रवीत् ।
 काचिद्दुद्धपयोधरं समचलत्संतर्जयन्ती शिशु-
 मित्यं भूपविलोकने समभवत्पौराङ्गनानां त्वरा ॥ ८८३ ॥
 ततः काश्मीरलोकेन कृते भूपतिदर्शने ।
 सद्यः प्रतिगृहं नित्यं प्रावर्तत महोत्सवः ॥ ८८४ ॥
 पुरा चक्रकुलोत्पन्नभूपैर्जातिविरोधतः ।
 ब्राह्मणेभ्यस्तदा दण्डो गृहीतः किल वार्षिकः ॥ ८८५ ॥
 यो ररक्ष निजां जार्ति कुलशीलसमन्वितः ।
 स ददौ वार्षिकं राजे करं प्रतिगृहं द्विजः ॥ ८८६ ॥
 ब्रह्मयज्ञोपवीतस्य रक्षणाय समर्पितः ।
 प्रत्यन्दं ब्राह्मणै राजां चत्वारिंशत्पणाः कराः ॥ ८८७ ॥
 उत्तमो ब्राह्मणो देशं तत्याज म्लेच्छदूषितम् ।
 तत्याज मध्यमो लजां जार्ति तत्याज चाश्रमः ॥ ८८८ ॥
 म्लेच्छमेवे स्थिते तस्मिन्नन्धकारितदिङ्मुखे ।
 विप्रा देशान्तरं जग्मुर्मराला इव मानसम् ॥ ८८९ ॥
 तादशान्ब्राह्मणाज्ञात्वा जल्लालदीनभूपतिः ।
 चक्रवंशक्रमायातं विप्रदण्डं न्यवारयत् ॥ ८९० ॥
 कश्मीरदेशे विप्राणां यो यः पूजां करिष्यति ।
 तस्मै तस्मै प्रदास्यामि तत्क्षणं पारितोषिकम् ॥ ८९१ ॥

कश्मीरदेशो विप्रेभ्यो वार्षिकं यो ग्रहीष्यति ।
 अचिरात्स्य भूपालो गृहसुत्पादयिष्यति ॥ ८२ ॥

इत्यादेशेने भूपस्य हतवार्षिकसाध्वसाः ।
 आशीर्वादपरा आसन्नाद्वाणा ब्रह्मवादिनः ॥ ८३ ॥

साक्षात्जल्लालदीनोर्यं जीयाद्वर्षशताब्दुदः ।
 योस्माकं वार्षिकं दण्डं वारव्यामास भूपतिः ॥ ८४ ॥

चक्रवंशप्रभूणां हि भूपतीनां मदाक्षया ।
 नित्यं धेनुसहस्रस्य मृत्युरासीदवारितः ॥ ८५ ॥

म्लेच्छान्धकारविघ्वस्ता मिङ्गदर्शनवर्जिताः ।
 ब्राह्मणा अन्वतप्यन्त रात्रौ पच्चाकरा इव ॥ ८६ ॥

देशस्मिन्म्लेच्छदावाग्निशोपिताशेषवृत्तयः ।
 नावभुग्राद्वाणाः सर्वे दग्धारण्ये मृगा इव ॥ ८७ ॥

कचिद्वासः कचिद्वासः कचिच्चैव निभर्त्सनम् ।
 जम्बुकस्येव विप्रस्य पथि संचरतोभवत् ॥ ८८ ॥

जल्लालदीनभूपालनित्यसेवनतत्परः ।
 वभूव रामदासाख्यो विप्राणामुपकारकः ॥ ८९ ॥

तादृशान्न्वाद्वाणान्द्वया रामदासो महायशाः ।
 वितीर्णस्वर्णदुर्वर्णो वभौ कर्ण इवापरः ॥ ९० ॥

यद्वर्षणैरसुतमेष ददाति मेष-
 स्तद्वर्जितेन स विकथ्यत एतदेव ।
 दानं सदैव ददतो न वभूव तस्य
 श्रीरामदासनुपतेर्हदयेभिमानः ॥ ९१ ॥

मान्धातर्मन्ददाता भवसि गुणगणैः कर्ण कर्ण पिधेहि
 श्रीडा जीमूतवाह त्वयि भवति न वा किं वले त्वं वलीयान् ।

सत्यं त्वावेश्मि नित्यं किमु तव यशसा विक्रमादित्यं कुर्त्यं

दानं सम्यग्विधानं वितरति चतुरं रामदासः सदा सः ॥९०२॥

[अकबरसेवकेन रामदासेन ब्राह्मणगृहं प्रति रजतमुद्राशतं सुवर्ण-
मुद्रासहितं समर्पितम् । रजतमुद्रापञ्चाशत्सहस्राणि रामदासेन
ब्राह्मणानां दारिद्र्यदूषितानां परिकल्पितानि ।

यावदन्तरमदानदानयो रामदास जगतीसुरद्गुम ।

अन्यदीयभवदीयदानयोस्तावदन्तरमिति प्रतीयते ।]

निवेद्याशीर्वचस्तस्मै ब्राह्मणा ब्रह्मवादिनः ।

गृहं प्रत्याययुः सर्वे पण्डिता निर्मलादयः ॥ ९०३ ॥

अन्येद्युरपि सर्वे ते प्रहादा निर्मलादयः ।

संमानिता नरेन्द्रेण वचसामृतवर्णिणा ॥ ९०४ ॥

श्रीमज्जलालदीनोपि रामदासनिवेदितान् ।

विप्राञ्जिर्वापयामास चकोरानिव चन्द्रमाः ॥ ९०५ ॥

आमेषु तेन दत्तेषु वभौ पण्डितमण्डलम् ।

मेघे वर्यति दावाभिसंतप्तमिव काननम् ॥ ९०६ ॥

जलालदीनभूपालसदासेवनतत्परः ।

अभूद्राजानकादित्यो भूमिदाने विवेचने ॥ ९०७ ॥

विपक्षं गुणिनं हित्वा स्वपक्षं गुणवर्जितम् ।

पुणोप भूमिदानेन स ज्ञातिस्तेहमोहितः ॥ ९०८ ॥

कदमीरेष्वथ रामदासवचनम्भूद्याचलस्फारितं

भूदानामृतमुत्थितं सुविमलं श्रीराजगेहाम्बुधेः ।

आदित्याभिधराहुणा सविवुद्यान्हा वञ्चयित्वा कथं

नीतं दुर्जनवन्धुदैत्यसुमहत्संतुतये तत्क्षणम् ॥ ९०९ ॥

साक्षाज्जलालदीनोसौ करुणामृतसागरः ।

स्वर्णदुर्वर्णदानेन मिक्खुलोकमपूरत् ॥ ९१० ॥

[ततः पातिशाहिः शिखाफैजं समादिशत् । भवता भाण्डागारे
रौप्यमुद्रासहस्राणि गृहोत्वा ग्रामे चाटव्यां च सर्वेषु स्थानेषु ब्राह्मणानां भिक्षुकाणां च द्रविणं समर्पणीयमिति तेनापि तथैव कृतम् ।]

देशं यूसुबखानाय समर्प्य पुनरेव सः ।

जलालदीनभूपालो देशान्तरमथागमत् ॥ १११ ॥

देशे यूसुबखानेनाश्रिते ते निर्वेदुर्जनाः ।

उदयाद्दिं गते सूर्ये प्रातः पश्चाकरा इव ॥ ११२ ॥

समर्पिताः प्रतिग्रामं कार्यिकाः कृतवार्यिकाः ।

धानुष्काश्च पुनर्युद्धशङ्क्या तेन वारिताः ॥ ११३ ॥

प्रवर्तते यथा हंसः क्षीरनीरविवेचने ।

तथा भूत्सोपि धानुष्कृषीवलविचारणे ॥ ११४ ॥

जलालदीनसेवार्थं गते यूसुबखानके ।

मिर्जालशकरनामाभूत्तपुत्रोवाधिकारवान् ॥ ११५ ॥

कलङ्करहितः साक्षात्सदा सर्वशिरोमणिः ।

सुधामयवपुः सोयं वालचन्द्र इवावभौ ॥ ११६ ॥

सेवको यवनो लोकं वितस्तातीरमाश्रितः ।

उहातां काष्ठभारोयमित्यादिद्य व्यर्मदेयत् ॥ ११७ ॥

तादशं यवनं दृष्टा मिर्जालशकरकः स्वयम् ।

उवाच सचिवाऽशीघ्रं पश्यायं हन्ति मानवान् ॥ ११८ ॥

अहो मत्सेवका लोकान्काश्मीरान्वयथयन्ति किम् ।

जलालदीनभूपालाज्ञ भयं वर्तते कथम् ॥ ११९ ॥

मार्गे नास्ति विलुण्ठनं न च भयं चौराज्ञ वा दुर्जना-

द्वामे वा नगरे प्रयच्छति वणिग्लोको न शुल्कं कचित् ।

मेघे वर्षति मेदिनी फलयुता सद्वार्यिकाः कार्यिका

देशं रक्षति न क्षितेः क्षतिरहो जलालदीनाभिधे ॥ १२० ॥

अधुना भवता शीघ्रं यवनोर्यं निरध्यताम् ।
 इत्याक्षसो निरोद्धुं तमधावत्सचिवः क्षणात् ॥ ९२१ ॥
 चलिते यवने तस्मिन्मयात्तं सचिवोद्वीत् ।
 भगवन्यवनः सोर्यं त्वद्देयेन पलायितः ॥ ९२२ ॥
 इत्युक्ते तेन भूयः स मिजांलश्करकोवदत् ।
 अधुना चलिते तस्मिन्मयुक्ते वचनं कुरु ॥ ९२३ ॥
 मध्येवितस्तमानीय नावं काष्टसमन्विताम् ।
 तथा दहन्तु लोकानां यथा भीतिर्भविष्यति ॥ ९२४ ॥
 तथाविधे कृते तेन मन्त्रिणा यवनास्तदा ।
 ज्वलन्तीं नावमालोक्य भयेनासन्मृता इव ॥ ९२५ ॥
 यः कश्चिद्यवनो मोहात्काद्मीरान्पीडयिष्यति ।
 स निजस्यापराधस्य सत्वरं फलमाप्स्यति ॥ ९२६ ॥
 भूतलाञ्जिर्गता रेजे कुकुमाङ्कुरसन्ततिः ।
 शरदिवक्षया शेषशिरः पङ्किरिवोत्थिता ॥ ९२७ ॥
 प्रादुरासीत्तो हित्वा निर्मलाङ्कुरचोलकम् ।
 शिखा कुकुमपुष्पाणां लज्जयेव शनैः शनैः ॥ ९२८ ॥
 कुकुमपुष्पशोभाढ्यं द्राक्षाक्षोटसमन्वितम् ।
 दृष्टा पद्मपुरप्रामं निनिन्दं त्रिदिवं जनः ॥ ९२९ ॥
 खारीके वापिते वीजे आवणे भुवि कार्यिकैः ।
 अर्धस्वारीप्रमाणानि पुष्पाण्यवचितानि तैः ॥ ९३० ॥
 प्रातर्यावन्ति पुष्पाणि चितानि धरणीतलात् ।
 आसञ्चितानि तावन्ति सायं मध्याह्नयोरपि ॥ ९३१ ॥
 यदाप्रभृति नागेन तक्षकेण प्रदर्शितम् ।
 तदाप्रभृति तावक्षं कुकुमं नाभवद्गुवि ॥ ९३२ ॥

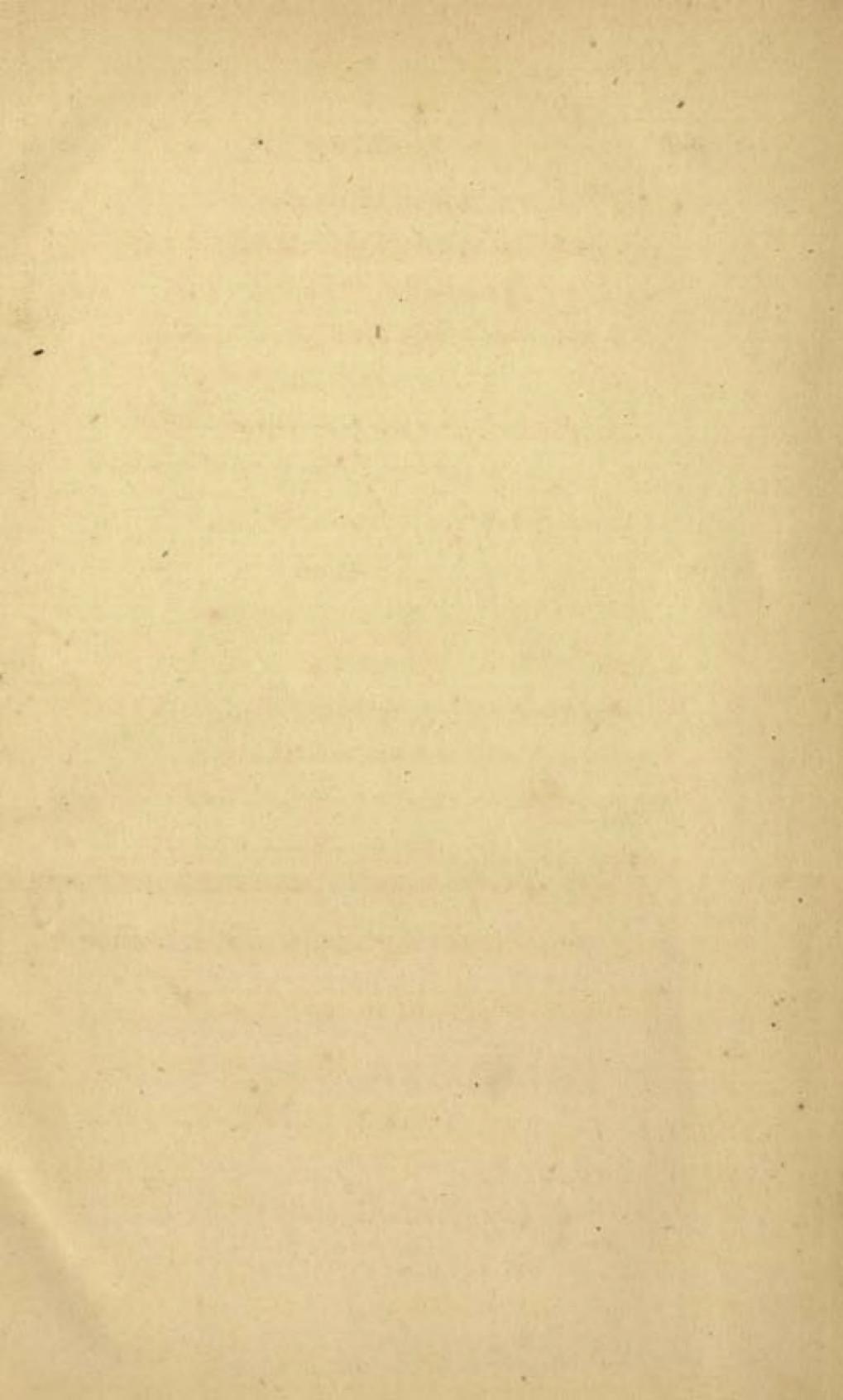
कश्चित्पुण्यावचयनिरतो दौकयानोपि कश्चि-
त्कश्चिन्द्राप्रमथितशिरा नौशयानोपि कश्चित् ।
कश्चिन्नित्यं तुलननिरतो रक्षणे कोपि सक्त-
स्तस्मिन्काले बहुलघुसुषणव्याकुलो लोक आसीत् ॥ १३३ ॥

॥ इति कुदुमोरपत्तिवर्णनम् ॥

अष्टवर्षेष्वतीतेषु जल्लालदीनभूभृता ।
यूसुवखानादाहृत्य देशोन्येषु समर्पितः ॥ १३४ ॥
असाफखान आयाते मिर्जायूसुवसैनिकम् ।
पृथक्पृथग्ययौ याते वायाविव रजोमरः ॥ १३५ ॥
श्रीमजल्लालदीनेन प्रहितौ निजसेवकौ ।
अद्वादखानसुखतानवद्वद्कुलखानकौ ॥ १३६ ॥
असाफखानस्तौ ज्ञात्वा जल्लालदीनसेवकौ ।
देशाधिपतिं दत्त्वा प्रभुपादान्तिकं ययौ ॥ १३७ ॥
कश्मीरेष्वपि तौ सम्यग्दुर्विचारं विचेरतुः ।
अन्धकारं सदा पृथग्यां सूर्याचन्द्रमसाविव ॥ १३८ ॥
अक्वरन्तपतेरथाङ्गया तौ प्रवरपुरान्तिकशारिकासमीपे ।
विद्यतुरगमाकल्यदुर्गं नगनगरीति निरुद्धनामधेयम् ॥ १३९ ॥
बहुविधतपसा विघ्न्य देहं
त्रिदिवनतिः खलु जन्मनि द्वितीये ।
इह नगनगरीं विलोक्य लोक-
खिदिवमिदं न समीहतेधिगन्तुम् ॥ १४० ॥
तस्मिन्नवसरे गेहे रुद्धे भूपालसेनया ।
दुःखं वभूव लोकानां नगरान्तरवासिनाम् ॥ १४१ ॥
तादशं दुःखमालोक्य वणिग्लोकनिवेदितम् ।
लोकान्निर्वापयामास निदेशोनेति भूपतिः ॥ १४२ ॥

नवीननगरीमध्ये मामकाः सन्तु सेवकाः ।
 यः पीडयति काश्मीरान्सोपराधी भविष्यति ॥ ९४३ ॥
 आदेशे विहिते तेन जल्लालदीनभूष्टुता ।
 अथ मुद्गललोकोयं शिश्रिये नगरीं नवाम् ॥ ९४४ ॥
 शारिकापर्वते रेजे नगरी सा सुधासिता ।
 राजधार्णां समीपस्थां हसन्तीव पुरातनीम् ॥ ९४५ ॥
 निर्गते यवने लोकस्तुतोप विहितोत्सवः ।
 जल्लालदीनभूपालसदाशीर्वादतपरः ॥ ९४६ ॥
 द्विसहस्रगृहोपेतमलावदीननिर्मितम् ।
 अकस्मादथ मध्याहे जज्वाल नगरं क्षणात् ॥ ९४७ ॥
 मुद्गलान्निर्गतान्दृष्टा नवीननगरीस्थितात् ।
 विरहादिव जज्वाल नगरी सा पुरातनी ॥ ९४८ ॥
 गृहशालादिविस्तीर्णं नानाचित्रोपशोभितम् ।
 वहिना क्षणमात्रेण भस्मशेषमभूत्पुरम् ॥ ९४९ ॥
 पुराणनगरीदाहे सा वभौ नगरी नवा ।
 सपलीविरहे जाते नूतनोडेव वल्लभा ॥ ९५० ॥
 ॥ इति पातिशाहिअकवरजल्लालदीनस्य कश्मीरप्रासिवर्णनम् ॥
 ॥ इति श्रीप्राज्यभृकुता चतुर्थी राजतङ्गिणी ॥

Alephthen

~~65~~
10/21/76

Central Archaeological Library,
NEW DELHI.

23811

Call No. Sa9/Kal/P.D

Author— Durgaprasada
Peterson, P.

Title— The Rayatarangini
of Kalhana. Vol—I-III

Borrower No. | Date of Issue | Date of Return

"A book that is shut is but a block"

CENTRAL ARCHAEOLOGICAL LIBRARY
GOVT. OF INDIA
Department of Archaeology
NEW DELHI.

Please help us to keep the book
clean and moving.